ANNALES ECCLESIASTICI CAESARIS BARONIJ S.R.E. CARD. A...

Lodovico Aureli, Giovanni Battista Coccini

NAZIONALE
EMANUELE
6
43 G
26

27 : 10

Tº pº	
2º	100
3	306
4	361
5	395
6	440
7	518
8	590
9	714
10	843
11	1001
12	1000
usque	1198

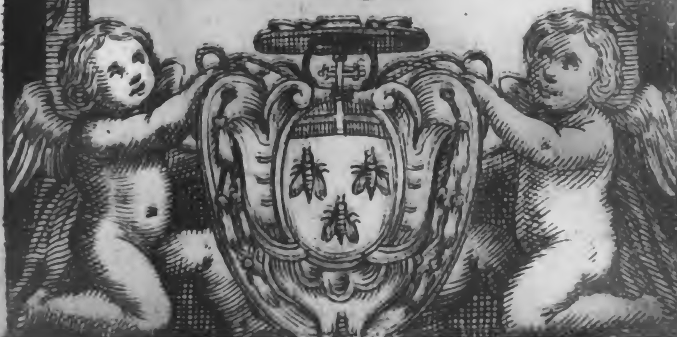
ANNALES ECCLESIASTICI CÆSARIS BARONII S.R.E. CARD.

À

LVDOVICO AVRELIO PERVSINO

In totidem libellos breuissimè redacti.

In Quot magna uolumina opus ab Authore digestū est.

ROMÆ Sumptibus Pompilij Totti A. MDCXXX

Superiorum permissu: Cū Priuilegio Sum. Pont.

VRBANO VIII.
PONT. OPT. MAX.

Ludouicus Aurelius.
Fælicitatem.

VOD tuæ Solium Maieſtatis, Pater Beatiſſime, adire non reformidem, facit incredibilis illa Benignitas, qua complecteris vniuerſos; quòd debeam, illa ſuadet plusquam Regia Munificentia, qua, cum Ciuibus alijs meis compluribus, Fratres quoque honeſtiſſimis militaribus Præfecturis exornaſti. nam quemadmodum ineptus eſſem omninò, ſi huiuſce com-

pendiariæ Epitomes oblatione tuis reſponderi à me poſſe beneficijs exiſtimarem; ita ingratus, atque excors, ſi hanc obſequij mei teſtandi opportunitatem volens, libenſque prætermirem. Enimuerò vt longè infra cælum Arbores, quantumuis proceræ, conſiſtant, extenſis tamen, quàm maximè poſſunt, ramis, intento veluti digito, Solem indicant, & fatentur authorem vitæ ſuæ; quod dum illæ faciunt, propioribus tactæ, imbutæque radijs, in ipſa beneficij conteſtatione, nouo beneficij genere perfruuntur. idem mihi ſperare poſſe videor à Sole Maieſtatis, ac Beneficentiæ tuæ, Pater Beatiſſime. Quare dum Opuſculo huic meo qualicumque à tuo nomine patrocinium imploro, ſacrorum Pedum, quibus humillimè aduoluor, oſcula ſupplex rogo.

EMI-

EMINENTISSIMO,
AC REVERENDISS.
PRINCIPI
FRANCISCO
CARD.
BARBERINO
S.R.E. VICECANCELLARIO.

Ludouicus Aurelius. F.

OST Patrui ter Maximi imploratum à me, eo non dedignante, Patrocinium, tua quoque publicis dicata curis tempora Interpello, Franciſce Cardinalis Eminentiſſime. iſtud enim, quod in te viget benemerendi ſtudium ſingulare: effuſa iſta in omne genus hominum beneficentia: aurea iſta humanitatis, ne accedentium obtutus per-

ſtringantur, obtenta veluti nubes Maieſtati, ſpem mihi fecere certiſſimam fore, vt eo, quo ſupplices reliquos ſoles, vultu, hoc eſt ſereno, ac benigna luce perfuſo, Opuſculum excipias meum, in quo illud vnum fortaſſe non improbabis; quod, dum ex ampliſſimis Baronij voluminibus Eccleſiaſticæ Hiſtoriæ veluti ſuccum exprimo, Te, tuaſque Apes conſilij Duces ſequutus ſim; quam enim illæ, in delibanda è florum amœnitate roris anima, ſolertiam oſtendunt, vſque adeò Tu in deligenda è Scriptorum monumentis ſacræ, profanæque eruditionis varietate æmularis, vt non magis ſplendidè Auito in Stemmate mellis opifices, quam verè Tuo in pectore artifices ſapientiæ Apes eniteant. Vale.

In

In Epitomen Annalium Ecclesiast. Cæsaris Card. Baronij à Ludouico Aurelio confectam

ALEXANDER DONATVS SOCIET. IESV.

Magnorum qui parua operis compendia promis,
Nomina vis fama premere magna tua.
Est tibi Dux Cæsar, veteris qui cognitor æui
Postera mansuro lumine sæcla replet.
Nec plura ille tamen per longa volumina Princeps
Edidit, AVRELI quam breue cogit opus.
Mirus vterque, prior magnis docet omnia, paruis
Tu quoque non impar dicere cuncta potes.

HIERONYMI PETRVCCII SOCIET. IESV

De Baron. Epitome à Lud. Aurelio perfecta Iudicium.

Dædala condiderat Mundũ Sapiẽtia: Mundus
Alter ab exiguo puluere natus Homo est.
Hic minor; at maioris habens compendia Mundi,
Gratior Artifici, nobiliorque fuit.
Ingens in lucem duodena volumina Cæsar
Quæ dedit, Historiæ quid nisi Mundus erant?
Contrahit immensos Opifex Aurelius orbes,
Grandiaque exiguo in corpore sensa ligat.
Est liber hic idem qui Cæsaris ante; sed idem
Mole minor, rerum pondere maior erit.

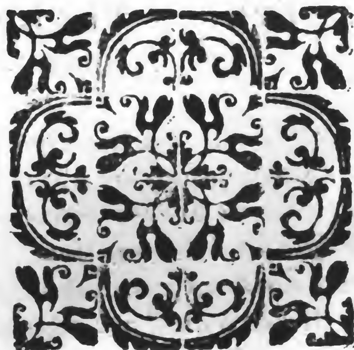
FOE-

FOELICIS VERDVCCIOLI PERVSINI

Philosophiæ, & Sacræ Theologiæ Doct. & In patrio Gymnasio Eloquentiæ Professoris.

Ad Eundem Ludouicum Aurelium. Epitome Annalium, Vnius anni labor.

EXcessura fidem miracula; sed bona certam
Posteritas vero discat habere fidem.
Non tibi sors vacua dedit ocia ducere vita:
Te Toga, clamosum Te vocat vsque Forum.
Et potes annali Annales breuiare labore?
Dum legis, ac scribis, se breuis annus agit.
Quo celer ò Curru bissena volumina curris?
Hoc spatio totidem Sol quoque Signa videt.

AD

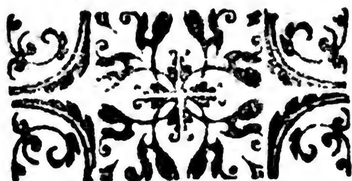
AD LECTOREM.

ARONIVS, quem breuiandum suscepimus, hoc ipso nomine optimè de Christiana Republica meritus videri potest, quòd, Historiam dum texit, Historiæ fines egredi videatur. nuda etenim, ac simplici narratione minimè contentus, multa ex alijs recitat, multa disputat, omnia expendit, obscura retegit, refellit falsa; nihil denique in disquisitionem non reuocat; quo factum est, vt, laudabili alioquin prolixitate, multos à legendo reuocet. quid quòd tot voluminum precium non vulgare à coëmendo non paucos deterret? Hæc multos perpulere, vt opus in Epitomen redigere tentauerint; vnus, quod sciam, Henricus Spondanus ad finem vsque prosequutus fuerit; in quo, quia multi adhuc breuitatem desiderant, prolixitatem nauseant; operæ precium nos facturos duximus, si immensi huius Operis summa tantum capita perstringentes, ac veluti delibantes; fastidiosis hisce stoma-

chis

ebis propinauerimus. Quid si Apellis, ac Protbogenis certamen æmulati, postremæ, ac tenuissimæ ductu lineæ, laudem qualemcumque nacti fuerimus? Omisimus consultò Autboris Prolegomena, ac longiorem ad Annales Apparatum: multa quoque ex ipso opere præterire oportuit, quòd ad Historiæ seriem non æquè pertinerent, vt quæsitæ tantoperè breuitati inseruiremus. numerauimus in margine annos Christi: addidimus rerum veluti argumenta, & summariola, Autborumque nomina, & loca, vndè res petitæ, quæ in opere recensentur, quò quisque ea, quæ nos attigimus, ipsis statim ex fontibus possit haurire, ac Baronium ipsum, vt libuerit, &, quos diximus, Autbores adire. Tù Lector æqui, bonique consule.

EX

EX EPISTOLA LXI.

CENTVRIÆ MISCELLANEÆ

I. LIPSII.

GE ad ipsam iam Historiam & quam præmittimus? pietas vult *Diuinam*. facilis ea est, nec diu tenebit. *Iudaica* vetus est, e libris sacris, Iosepho, & eius Interprete Hegesippo petenda. nostra hæc noua, id est *Christiana*, olim ex Eusebio, Sozomeno, pluribus. nunc ex vno CÆSARE BARONIO adfatim haurietur. & quid in diligentia Viri tanta deest? imo vt supersit vereor; ijs vtique qui ex professo Theologos non agunt: & sufficit vniuersè initia, progressum, dissidia, capita, & Antistites Religionis nostræ. scire. non abnuo. Compendium bonum exactissimi illius laboris sit; non sit fortasse bono Authoris.

Hæc Lipsius. cæterum tantum abest, vt me Auberi, quem, vt omnes plurimi faciunt, Ipse suspicio, incommodaturum existimem, vt potius ex huiusce meæ Epitomes veluti illecebra Lectorem ad Annales ipsos euoluendos, exarsurum putem: votum quidem certè, atque impensius opto.

Sum-

Summa Priuilegij.

SAnctissimi Domini Nostri Vrbani PP. VIII. Priuilegio cautum est, ne cui liceat Compendium huiusmodi Latino sermone conscriptum, neque in Italicum translatum, per vniuersam Ditionem Ecclesiasticam mediatè, seu immediatè subiectam, ad decennium iniussu Pompilij Totti imprimere, aut alibi impressum, vendere, sub pœnis, de quibus in eo. prout constat per eius Breue, sub Anulo Piscatoris expeditum. Die 16. Iulij. 1635.

Imprimatur,

Si videbitur Reuerendiss. P. Mag. Sacri Palatij Apostolici.

A. Torniellus Vicesgerens.

Imprimatur.

Fr. Nicolaus Riccardius Sacri Palatij Apostolici Magister, Ord. Præd.

ANNALES ECCLESIASTICI CAESARIS BARONII S.R.E. CARD.

A LVDOVICO AVRELIO Perusino.

In totidem libellos breuissimè redacti in quot magna volumina opus ab Authore digestum est.

LIBER I.

Respondens primo Authoris Tomo.

NASCITVR Christus Dominus in spelunca è rupe excisa, non longè à muris Bethleem, Augusto (si principatum illius à Iulij Cæsaris cæde auspicemur) iam annos XLII. imperante; octaua dein' die, ipsis Ianuarij Kalendis, eadem in spelunca, vt verior fert sententia, circumciditur, indito, ex Angeli præcepto, IESV nomine. Exinde Magi Viri

fapientes, ac Dynaftæ, ex Arabia, ftellæ ductu profecti, Puerum recens natum, faffi Deum, adorant, ac muneribus colunt. Diua Puerpera, quadragefimo à partu die, ex lege, Hierofolymam petit: Templum init: Natum Deo dicatum, præfcripto redimit precio: mira à Simeone, mira ab Anna audit, quæ ad Herodem, haud dubiè, delata, iniectam à Magis fufpicionem ita auxerunt, vt facinus immaniffimum, tot infantium cædem, imperaret. præmonitus ab Angelo Iofeph, Puerum, ac Matrem in Ægyptum auexerat, D aduētu Ægypti Simulacra, ex Prophetæ vaticinio, corruiffe conftans eft fama, antiquorum Patruum authoritate firmata. In hunc eundem annum, licet diffentiat Iofephus, incidit Iudæ Galilei feceffio, qui Theodum, alium Impoftorem, æmulatus, cenfum à Cæfare imperatum feruitutem indignam effe contendens, multos, & ipfe ex fua Gente, ad defectionem compulit, quæ vtrique malè vertit. *Iof. lib. 20. c. 2. Act. 5.*

Ad annum Chrifti fecundum fpectat Gentis Iudæorum iusiurandum, quo illam Herodes adegit, vt Cæfari, ac fibi, pofterifque fidem obligaret, quod præftare abnuentes, Pharifei, fex millium numerū excedentes, à Tyranno mulctati funt. mulctā tamen (quod mirum videri poffit) Pherore Herodis Fratris Vxor perfoluiffe dicitur. Chri. Ann. 2. *Phil. l. 2. de temp. Iof. l. 17. c. 3*

He-

Chri Ann. 8. Herodes, Regnum alioquin fœlicissimus, annum prope septuagesimum agens, diris corporis, animique cruciatibus vexatus, moritur: regnum Archelao, ex filijs superstitibus maiori natu, legat. Herode Antipa, ac Philippo Tetrarchis institutis, reliquis cognatis, Sorori in primis, oppida nonnulla, aurique magnam vim tribuit. Cæsari (quòd credi vix possit) Vxorique eius Liuiæ, præter aurea vasa, ac argentea, reliquit argenti signati centies, ac quinquagies centena millia *

Herodis mors. & legata.

Iof. lib. 17. c. 8. & seq. Euseb. l. 1 c 8.

**Quindecim, vt nūc loquimur, milliones.*

Ab Herodis morte, cum Archelaus, atque Antipas sese inuicē delaturi ad Augustum Romam nauigassent, apud Iudæam, multi, varijs artibus multitudine sibi conciliata, regium nomen vsurparunt; hinc res Iudæorum pessum ire cœperunt. Archelaus non ab Antipa Fratre modo, sed à Gentis etiam Legatis accusatus, dimidia Regni parte ab Augusto donatus, Regis nomine abstinere est iussus, donec huiusmodi sese honore dignum redderet.

Iof. lib. 17. c. 12.

Chri. Ann. 9. Ioseph interim de Herodis morte certior ab Angelo factus, ex Ægypto cum Virgine, ac Puero nonum iam annum ineunte discessit, apud Nazaret, Galileæ Oppidum, deinceps moraturus, ea ipsa in Ædicula, quæ, magno postmodum miraculo, in Dalmatiam primùm, dein' Picenum delata,

Christi ab Ægypto reditus.

propè Recinetum nunc visitur, ac religiosissimè colitur.

Annum duodecimum agens Christus Dominus à Parentibus, qui Hierosolymam petierant, diuino consilio se subducens, anxiè perquisitus, tertia demum die in Templo, inter Legis Doctores inuentus est audiens illos, ac supra ætatis captum cum eis disserens. Hoc anno cõstat accidisse Varianam cladem apud Germaniam, in pœnã expilatæ ab eo Duce antea Syriæ, cui præfuerat, quamque, vt tradit Vellius, & ex eo alij, diuitem pauper ingressus, diues pauperem reliquit.

Chri. Ann. 12. *Luc. 2.*

Clades Tariana.

Vell. Suet. in Oct. Dio. lib. 56.

Archelaus à Iudæorum, ac Samaritanorum Legatis iudicio postulatus, Viennam, Galliæ Vrbem, exulatum mittitur Ditione illius, Syriæ attributa. Hoc eodem anno Augusti mense, obijt Augustus Cæsar, ætatis anno septuagesimo sexto. Imperium, post eum, inijt Tiberius Nero eius Priuignus, tenuitque annis viginti duobus, cum dimidio.

Archelaus relegatur.

Chri. Ann. 16. *Ios. lib. 17. c. 15.*

Augustus moritur.

Is cum initio Principatus, ac per aliquot deinceps annos, Iudæos in Vrbe tunc degentes, non secus, ac Augustus, humaniter habuisset, Seiani postmodum arte extorres egit, atque in Sardiniam, vt stipendia inibi facerent, quasi ad compescenda Insulæ latrocinia, amandauit.

Chri. Ann. 21.

Christi anno XXVIII. recedente à

Chri. Ann. 28.

Pro-

Procuratione Iudææ Valerio Grato vndecimo exacto anno, Succeſſor ei datus eſt Pilatus, qui, cum auratos clypeos (Cæſaris imagines ſcribit Ioſephus) Hieroſolymam intuliſſet, dedicaſſetque, magnas turbas conciuit, victuſque populi pertinacia, Cæſareã tranſtulit. haud ita multo poſt iterum orta ſeditio Populi, quod ſacram pecuniam in profanum vſum verti iuſſiſſet, hoc eſt in extructionem aquæductus, quam ab vſque trecenteſimo ſtadio in Vrbem inferre conſtituerat.

Pilatus in Iudæã

Philo de legat. ad Caiũ. Ioſ. lib. 17. c. 3

Chri. Ann. 30. Chriſti annum XXX. auſpicatur S Lucas à prædicatione Ioannis Baptiſtæ, eiuſdemque vitæ ratione, à qua monaſticam dimanaſſe conſtat. ad Ioannem deſerta loca incolentem, vt omnis generis mortales confluebant, ita Chriſtus Dominus acceſſit, ab eoque, licet aliquandiù renuente baptizatur in Iordane fluuio, qui diuino contactu virtutem adeptus eſt; eò quippè loci leproſos accedere, & lotos ſanari ſolitos tradunt. Poſt hæc, inquit Euangeliſta, ductus eſt Ieſus in deſertum. inibi cum ieiunium ad dies quadraginta protuliſſet, tentari ſe à Dæmone paſſus eſt. à deſerto loco, ac ieiunio, ad Opus Redentionis accedens propius, ſectatorem habuit primùm Andream, qui ex diſcipulis erat Ioannis Baptiſtæ; is Simonem Fratrem de Chriſti Numine admoni-

Io. Baptiſta.

Chriſtus baptizatur.

Greg. Turo. de glo. mart. c. 17.

Io. 1.

Apoſtolorũ vocatio.

tum ad eum ſecum adduxit, quem intuitus Christus, iam tum Eccleſiæ aſſurgentis veluti baſem conſtituit. hinc Nouatores facile refelluntur, qui Primatum qualemcumque Petro a Christo ideo traditum contendunt, quòd cæteris Apoſtolis maior eſſet natu: conſtat enim Andream, ætate pariter, ac vocatione Petro priorem fuiſſe: vocatus exindè Philippus traditur, & Philippo admonente, Natanaël, quem quidam Bartholomæum fuiſſe putant; ſed D. Auguſtini ſententiæ tutius inhærendum, qui ſecus ſenſit, & Natanaëlem inter Apoſtolos ideò cooptatum negat, quod eſſet legis Doctor; Deus autem contemptibilia Mundi eligere conſtituiſſet.

Nuptiæ apud Canam. Horum diſcipulorum vocationem ſequutæ ſunt nuptiæ apud Canā Galileæ Viculum, ac inibi primum à Christo miraculum perpetratum. ſunt qui commenti ſint Sponſum his in nuptijs fuiſſe Ioannem Euangeliſtam, qui tamen miraculo illectus, Sponſa relicta, Christum ſequutus ſit. Imminente autem Paſcha, Christus Hieroſolymam aſcendiſſe dicitur, ibique ſummo cum imperio nundinatores è Templo exturbaſſe. Interim Herodes Antipas Galileæ Tetrarcha, Herodiadis ex Ariſtobulo Fratre Neptis, quæ Philippo item Fratri nupſerat, amore captus,

Io. 2. Io. 2. Matt. 14. Marc. 6. Luc. 3. Ioſ. lib. 17. c. 7

captus à Viro eam abduxit; factum *Io.Baptiſta carcer.* cum improbaret Ioannes, Tyranni iuſſu in carcerem detruſus, ac demum biennio fere poſt, improbæ Saltatricis precibus, capite plexus eſt. Dum recederet è Iudæa Chriſtus Dominus recepturus ſe in Galileam, Samaritanam offendit Mulierem, quà cum longum ſermonem inſtituit, quem proſe-
Io. 4. quitur Ioannes Euangeliſta; in Galilea
Matt. 4. iterum reperit Andream, ac Simonem Fratrem piſcationi operam dantes, qui
Marc. 1. relictis retibus vocantem Chriſtum, & aliud piſcationis genus eis deman-
Luc. 4. dantem, confeſtim ſequuti ſunt; nec ita multo poſt vocantem item Ieſum ſequuntur Iacobus, & Ioannes Fratres, relictis actutum retibus, ipſoque Patre Zebedeo. Hic cum Matthæus addat, Chriſti operum admirabilium famam tota Syria percrebuiſſe, multi non immeritò exiſtimant tunc
Euſeb. lib. 1. c. 13. factum, vt Edeſſæ Rex Abagarus illum per literas ad ſeſe acciret, eidemque Chriſtus reſcriberet. addunt *Abagarus.* nonnulli, ijdemque probati Authores, non reſcripſiſſe modo, ſed ſui imaginem quoque miſiſſe, non arte pictoris elaboratam, ſed ipſius ſummi Opificis manu perfectam.

Chri. Ann. 32. Ad alteram Chriſti profectionem, ad Paſcha Hieroſolymis celebrādum, ſpectat Paralytici curatio, qui ipſis
Io. 5. triginta & octo annis in probatica

piscina excubauerat. post hæc accubuit Iesus in domo Simonis Pharisæi, quò Mulier accessit, quæ erat in Ciuitate peccatrix. *hic longam satis disputationem Author instituit, an vna, eademque hæc Mulier fuerit, ac Maria Magdalena Soror Lazari, ac Marta, & vnam, eandemque fuisse tradit, contraria sententia multis testimonijs reprobata.* prosequentes autem Euangelistæ sacram Historiã, tradunt Christum remigrasse in Patriam, ibique (vt accidit contemptui habitum. post hæc peragrasse Oppida, ac Vicos Galileæ multosque mortales, animorum æquè, ac corporum sanitati restituisse; nec per se solum, sed etiam per Discipulos, quos binos dimisit ad Euangelium latè propagandum.

M. Magdalena.

Matt. 13. Marc. 6. Luc. 4.

At Christus Dominus audita Ioannis nece (quę ad hunc annum spectat, vt antea innuimus) ingressus nauiculam, abijt trans fretum in auia, ac deserta loca, quò cum haud secius turbæ eum multæ sequerentur, nec cibum secum detulissent, per summum miraculum, quinque panibus, ac duobus piscibus eas, numerum quinque millium excedentes, pauit. Secessit post hæc Dominus in partes Tyri, ac Sidonis, & exindè in Galilæam redijt, multaque ibi miracula exhibuit, exiguoque iterum pane, paucisque pisciculis turbam aluit innumeram; exin, dimissa

Io. Baptistæ cædes.

Chri. Ann. 33.

Matt. 14. Marc. 6. Luc 9. Io. 6.

Matt. 15. Marc. 7.

dimiſſa turba, ſeceſſit cum ſolis Diſcipulis, quibus veluti in Concilium coactis, ſummum Petro ſacerdotium attribuit.

Seiani cædes. In hunc Chriſti annum (vt aliqua ex profanis miſceamus) incidit Seiani cædes iubente Tiberio; eius inquam Seiani, quem Fortunà ad ſummum humanæ fœlicitatis faſtigium euectum, veluti fatigata deſtituit. hunc ſupra Cæſarem vidit Roma, & poſt diuinos ei delatos honores, vnco in Gemias traxit.

Chri. Ann. 34. *Matt.* 21. *Marc.* 11. *Luc.* 19. *Io.* 12.

Trigeſimum tertiũ expleuerat ætatis annum Chriſtus Dominus, cum, inſtante paſcha, Hieroſolymam petijt pro ſalute omnium Crucis ſupplicium ſubiturus. præceſſere Chriſti mortem non longo interuallo, Lazari ad vitam reuocatio, fauſtæ Populi acclamationes, diuinique honores habiti in die Palmarum. hinc Sacerdotum, & Scribarum odium: hinc captioſæ Phariſæorum, ac Sadducæorum quæſtiones de Tributo, de reſurrectione mortuorum, de maximo Legis mandato; conuiuium quoque in domo Simonis iteratum, Magdalenæ obſequium, Concilium Sacerdotum in atrio Caiphæ; cum Apoſtolis cœna, & Paſchæ celebratio: pedum lotio, Sacroſancta Euchariſtiæ inſtitutio. à cœna receſſit Chriſtus in montem oliuarum, Hortumque Getſemani, quò, nocte con-

Chriſti Paſſio.

cubia, Pilati ſatellitium, Iuda ductore, cum acceſſiſſet, illum, rei non ignarũ, comprehenſum in Prætoriũ adducit. ibi, nocte reliqua, ludibrio habitus, circumductus, ſeruiliter cæſus, diris impetitus, Cruci demum addicitur. Chriſto in Cruce pendente concuſſa eſt tellus; tenebris obductum eſt cœlum, multaque alia prodigia acciderunt, quæ apud Euangeliſtas habentur. eius ſepulturam curauit Ioſeph ab Arimathèa, corpuſque ſindone inuolutum ſaxeo condidit monumẽto Hebrei etenim, quod plerique ex oriẽte populi, mortuorum corpora non cremabant, vt Romani. *hic refert Author, ac reprobat nonnullorũ ſententias, qui tradunt, alio, quã XXXIII. ætatis anno, Chriſtum exceſſiſſe. diligentius etiã*
perquirit, quo menſe, quoque die, non *Can.*
tantum quoto ætatis anno Chriſtus ſit *Apoſt.*
mortem paſſus; Exindè in memoriam 68.
Dominicæ paſſionis, honoremque, *Ignat.*
apud Chriſtianos mos inoleuit ſextam *Epiſt.*
feriam ieiunijs deſtinare, nec ſextam *ad Phi*
tantum, ſed etiam quartam, quod ea *lipp.*
die Sacerdotes Iudæorum de eo mor- *Clem.*
ti tradẽdo conſilium inierint. Religio- *Conſt.*
ſæ interim Mulieres emerunt aroma- *l. 5. c.*
ta, vt Chriſti corpus condirent; qui 16.
mos ab Ægyptijs in Iudæos manauit; *& l. 7.*
Ægyptij enim ſic curabant corpora *c. 22.*
per XXXX. dies, eaque, hac arte, ita *Geneſ.*
exſiccabant, vt veluti lapideſcerent, *c. 50.*

&

& longum in æuum ſeruarentur. hinc mirari quis deſinet, cur, poſt curatum Chriſti corpus à Ioſepho, idem quoque præſtare piæ Mulieres vellẽt. Surrexiſſe autem à mortuis Dominum Mulieres comperère, idque diſcipulis retulere. diluculò id accidiſſe Eccleſia credit, *& firmat Author relata aliquorum diſcrepantia, & reiecta.* rediuiuum apparuiſſe primũ Matri, nemo pius, vt ait Hieronymus, negauerit; apparitiones aliæ notæ ſunt ſatis ex Euangelijs, & Pauli teſtimonio; has dum peragit, Apoſtolos plena ſacerdotali poteſtate donat, Petrũ in primis, cui Nauis clauum regendum tradit, prærogatiua inter alios ſingulari. *Chriſt reſurrectio.* *De ſcript. Eccleſ. in Iacob.*

Diſcipuli receſſerant, iuſſi, in Galileam, rurſum Hieroſolymam reuerſi, etiam poſt Domini in Cœlũ aſcenſum ibidem ſubſtitere ad vſque aduentum Paraclèti, à quò mire incenſi, inſtructique, opus longè maximum aggreſſi, orbem terrarum Chriſto ſubdere ex compoſito decreuerunt; & verò etiã fœliciſſimè perfecerunt; vt deinceps ex inſtituto demonſtrabimus. Quo loco Dominus in Cœlum aſcendit, veſtigia ſolo impreſſa reliquit. eo ipſo loco Templum poſtea cum extrueretur rotundo ſchemate, concamerari totum opus nequiuit; relictus eſt itaque ſummo in faſtigio meatus apertus (vt licet conijcere) quo nunc pacto

Romæ adhuc visitur Agrippæ Templum; illud etiam mirum (Sulpitij verba) *quod locus ille, in quò postremũ insliterant diuina vestigia, continuari pauimento non potuit, siquidem quacumque applicabantur, insolens humana suscipere terra respueret, excussis in ora apponentiũ sæpe marmoribus; quin etiam calcati Deo pulueris adeò perenne documentũ est, vt vestigia impressa cernantur, & cum quotidie confluentiũ fides certatim Domino calcata diripiat, damnũ tamẽ arena non sentiat, & eadem adhuc sui speciem veluti impressis signata vestigijs terra custodit.* *Sulp. Seuer. lib. 2.*

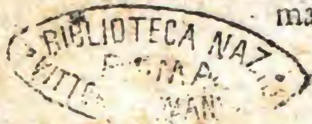
Matthias locum Iudæ implet

Antequam Hierosolyma discederẽt Apostoli, atq; adeò ante ipsum Diuini Spiritus aduentum, in primis replendũ Iudæ proditoris locum censuerunt, Petro perorante. cum itaque propositi essent Ioseph, qui vocabatur Barsabas, & Matthias, *cecidit* (inquit Lucas) *sors super Matthiam*. sors autem illa, vt tradunt Patres, fuit insinuata Apostolorum mentibus diuina voluntas; ne autem sorte eligerentur Sacerdotes, Romanis etiam legibus vetitum erat; nec apud Hebreos id vsurpatum constat, nisi semel paulo ante Hierosolymitanum excidium, & à factiosis quidem hominibus, Reipublicę statu collabente; tùm Petrus, diuino Spiritu percitus, concionabundus sacra mysteria multitudini circumfusæ, *Dion. de Ecc. Hier. p. 3. c. 5.* *Dion. Alic. lib. 2.* *Ios. de Bell. l. 4. c. 5.*

stupen-

ſtupentique reſerare inſtituit, atque adeò, primo veluti congreſſu, tria virorum millia ad Chriſti caſtra, victoria ſpecioſiſſima, traduxit.

Tert. ad Ph. iſ. c. 10 Cipr. de Or. Dom. Propagandæ Fidei intenti Apoſtoli, precationes ſtatis horis non deſerebant, vnde mos in Eccleſiam inuectus ſacras, ſeu Canonicas, vt vocamus, Horas concinendi, aut recitandi, qui à Clericis etiam nùm ſeruatur, ac Monachis. *Horæ canonicæ.* his accedebant miracula, per quæ nouam doctrinam adſtruebant, naſcentemque alebant Fidem. qui verò dabant Chriſto nomen agros, ac domos vendebant, preciumque *Act. 5.* ad Apoſtolos deferebant, communem in vſum inſumendum; quod cum haud quaquã ſincerè præſtitiſſet Ananias quidam, cum Vxore Zaphira, mendacium Petro acrius exprobrante, exanimes ante illum cecidere. *Anania, & Zaphiræ interitus.* *Euſeb. Chron. et Hiſt. l. 2. c. 1* Hoc eodem anno Iacobus Alphei cognomento Iuſtus Frater Domini appellatus, Hieroſolymorum Epiſcopus à Petro inſtitutus, eam Eccleſiam rexiſſe traditur, annis XXIX. conſecrationi autem illius adfuiſſe Iacobum Zebedei, & Ioannem, ex antiqua traditione habemus, *Ritus ordinãdi Epiſcopos.* *tom. 1. Cõcil.* & ex Aniceti Epiſtola, qui etiam teſtatur traditam à Petro formam eſſe, vt electus Antiſtes non minus, quam à tribus Epiſcopis conſecraretur. extremo hoc anno *Act. 6.* Stephanus, omnium Fidelium primus, mar-

marty-rium. maryrio affectus est extrà portam Aquilonarem. Locum postea Eudocia Augusta, regio sumptu extructo inibi Templo, egregiè illustrauit: *quoniam verò Sacra Historia tradit discipulos, super morte Stephani, fecisse planctum magnũ; Author opportunè de mortuorum suffragijs, deque igne purgatorio disputationem instituit, quam apud eũ legas.* Post mortẽ Stephani, pergit sacer Historicus, *facta est persecutio magna in Ecclesia, quæ erat Hierosolymis, & omnes dispersi sũt per Regiones Iudæ, & Samariæ, prater Apostolos*, cur autem Apostoli, dilapsis cæteris Discipulis substitere? an quia alijs audentiores? an quia de populo optimè meriti operatione virtutum, gratia apud eum valerent plurimùm; vt sine populi tumultu exturbari tutò nequirent? Discipuli igitur, ea de causa per totam Asiam dispersi, vocati sunt Aduenæ dispersionis, ad quos suas dedere epistolas Petrus, ac Iacobus; diuina autem id prouidentia factum par est credere, vt ea ratione dominicus ager ad diuini verbi semen ab Apostolis fœlicius postea recipiendum, prius à Discipulis excoleretur; itaque cum ad Philippi predicationem *recepisset Samaria verbum Dei*; quasi ad maioris molis opus, missi sunt illuc Petrus, & Ioannes, qui baptizatis à Philippo manus imponerent, vt acciperent

Euag. lib. 1. c. 22.

Chri. Ann. 35.

Act. 8.

perent

perent Spiritum sanctum. *quo loco Author de Sacro Chrismate disputationem instituit.* Inter baptizatos à Philippo, Simonem Magum Samaritanum hominem fuisse referunt. is, cum Petrum, ac Ioannem Spiritum sanctum, vt diximus, conferentes, & cum eo miraculorum virtutem, animaduertisset, potestatem huiusmodi precio comparare sese ab eis posse existimauit; à quo Simoniæ, vt vocamus, crimen inoleuit. *huius autem hominis commenta, sectã sectatoresque fusè hic narrat Author, ex antiquis monumentis;* fuisse autem illum eundem Simonem impostorem, qui, Iosepho teste, Gentem illam in montem Garizin coegit, fugatusque est inde à Pilati milite, quidam putant.

Sacrũ Chrisma. Simon Mag.

lib. 18. *c.* 6.

Recedentibus è Samaria Petro, ac Ioanne, Philippus substitit, ibidemque Candacis Reginæ Eunucum ad Christi Fidem traductũ lustrali abluit fonte, raptusque inde, Azòtum delatus est, cuius Vrbis Ciuibus Euangelio imbutis, perrexit Cæsaream. at Eunucum, in Æthiopiam postquam peruenit, euangelizasse inibi Christum plerique omnes tradunt. adorasse autem pridem Æthiopes Deum immortalem expertes Idolorum, Author est Strabo. quemadmodum & circuncidi solitos, habetur ex Herodoto, quem Iosephus laudat. itaque

Cãdacis Regina Eunucus.

Iren. lib. 3. *c.* 12. *Euseb. l.* 2. *c.* 1 *Niceph. l.* 2. *cap.* 6. *lib.* 17.

haud

haud ægrè eorum, cum Christiana, Religionem coaluisse putandum est.

Pauli cõuersio. Saulus interim patriæ legis æmulator studiosissimus, Christianæ acerrimus insectator, miro ostento ad Christi Fidem cõuersus, magnum rei Christianæ momentum attulit. *Chri. Ann. 36.* *Act. 9.* asserebat ille secum literas à Principibus Sacerdotum ad Damasci Sinagogas, quibus, pro imperio, pœnam Christianæ Fidei Sectatoribus constituebant. mirum hoc videri potest, cum Vrbs ea externo esset sub Principe, & Herodis quidem hoste Areta Rege; documento Christianis Principibus, quo pacto suis in Ditionibus summi Sacerdotis, in his, quæ ad Religionem pertinent, excipere mandata debeant. accidisse autem hæc biennio fermè post Christi Seruatoris mortem, exactò verò, post cædem Stephani, vix dum anno, exploratum est. at enim

Pauli ætas tẽpore cõuersionis. cum lapidaretur Stephanus, Saulus Adolescens fuisse dicitur; conuersionis deinde tempore, *Vir spirans minarum* appellatur, quo factum, vt nonnulli multis post Stephani obitum, annis, Pàuli ad Christum conuersionem accidisse existimauerint. verùm ex germana græcæ vocis νεανίυ significatione, controuersia sublata videri potest, pro qua latinus Interpres reddidit *Adolescentis; præferocis ingenij Iuuenis* melius redditurus. vtcumque, fuisse

ſe tùm Paulum annorum quinque circiter, ac triginta, ex eo deduci abundè poſſe exiſtimamus, quod ſcribens idem ipſe ad Philemonem, anno ſui carceris ſecundo, Neronis principatus quarto, *Senem* ſe eſſe teſtatur, proinde, vt minus, ſexagenarium. ſcripſit autem anno poſt Chriſtum agnitum XXIV. quod verò neque ætate grandior tùm fuerit, ex eo videtur

Act. 14. poſſe conijci. quod duodecim ferè poſt conuerſionem annis Paulus, ac Barnabas Liſtram Licaoniæ Vrbem cum veniſſent, ac claudum inibi, ingenti miraculo, ſanum reddidiſſent, habiti ab incolis pro Dijs ſunt, volebatque eis Sacerdos hoſtias immola lare. *vocabant autem* (inquit Lucas) *Barnabam quidem Iouem, Paulum autem Mercurium.* & quamuis Lucas addat, *quoniam ipſe* Paulus, *erat dux verbi*, & ita Mercurium referret eloquentia, nihilominus iuniorem adhuc eum fuiſſe par eſt credere, vt Mercurium referre aptius potuerit. porrò vocatum eum *Paulum* etiam ante conuerſionem quidam putant eo argumento, quod Romanus eſſet, licet *Saulus* à Iudęis vocaretur; qua in ſententia videtur eſſe Origenes. alij, in quibus Ambroſius, & Auguſtinus, contendunt in ipſa conuerſione cum moribus nomen immutaſſe, alij denique, vt Hieronymus, non ante Sergium Pau-

Cur. et quãdo paulus hoc nomensũ pſerit.

In Præfat. ad ep. ad Rom. Ambr. ſerm. 31.

Paulum Proconsulem ad Christi fidem à se traductum, Apostolum, Pauli nomen tanquam spolium, adeptum; quod non ante hoc tempus eo nomine appellatus legatur; quæ sententia magis arridet: quamquam non tam illud vsurpasse ad gloriam, quam ab ipso Proconsule inditum ei fuisse ad clientelam putamus. Sed iam Apostoli vestigia sectemur, constat illum, Damasci aliquandiu moratum, petijsse Arabiam, indeque Damascum repetisse, moratumque ibidem triennio, profectum Hierosolymam.

Aug. tr. 72. in Psa. Hier. in ep. ad Phi lem. ad Galat. 1.

Chri. Ann. 37.

Philippi Tetrarchæ obitus. Obijt hoc anno Philippus Tetrarcha Herodis Antipæ Frater Vir mitis ingenij Fratrum, ac Patris dissimillimus eius Ditio, quod sine liberis decessisset, Siriæ accessit. *Ios. lib. 17. c. 6*

L. Vitellius Syriæ Præses. Eodem fere tempore L. Vitellius Exconsul, in Syriam Præses missus, Hierosolymã inuisit, multaque in Iudæos beneficia contulit. Pilatus interim quod omnia per sæuitiam, atque auaritiam ageret, ab eodem Præside in ordinem redactus, Romam mittitur, ac custodiæ traditur. Herodes verò Agrippa Aristobuli Filius, Herodis Magni Nepos, Romæ dum esset, quod inconsulrè nimis Tiberio mortem precatus fuisset, Imperium Caio, quem eiusdem Tiberij iussu, quasi moru moderator sectabatur, carceri, & ipse addictus est, mansitque ad vsque Tiberij mor-

Chri. Ann. 38.

Herodes Agrippa

Phil de legat. a Caiũ. Ios. lib. 18. c. 5 & 8.

mortem; cui Caius ſuffectus, Agrippam non modò a vinculis ſoluit, ſed auitum ſtatim in Regnum reſtituit, donatum prius aurea catena eiuſdem omnino ponderis cum ferrea, quam Tiberius iniecerat.

Chri. Ann. 39.

De cōſ. ad Eluid.

Tiber. mors.

Caius ſucceedit.

Obijt autem Tiberius XVII. Kalen. Aprilis, anni à Chriſto nato vndequadrageſimi. De Caio qui poſt eum Principatum obtinuit, ſatis ſit referre, quæ ſcribit Seneca. *hunc*, inquit, *edidit natura, vt oſtenderet quid ſumma vitia in ſumma fortuna poſſent*.

Ioſ. lib. 18. c. 7

Vitellius Hieroſolymis.

Vitellius poſt hæc geſturus aduerſus Aretam Arabiæ Regem bellum, iterum acceſſit Hieroſolymam, Iudæiſque in verba Caij noui Principis adactis ſummum Sacerdotium à Ionata Annæ Filio in Theophilum Fratrem transfert.

Paulus Hieroſolymis

ad Galat. 1.

At verò profectus Hieroſolymam Paulus, quamquam triennio iam Chriſtum prædicans, quaſi adhuc *ſpirans minarum, ac cædis* etiam nùm à Diſcipulis timebatur. profectionis cauſam ſcribit ipſe; *vt videret Petrum*. manſit autem inibi diebus non amplius quindecim quæſitus iterum ad necem à Iudæis, quemadmodum antea & Damaſci.

Petri ſedes Antiochia.

Hoc eodem anno Petrus Eccleſiam inſtituit Antiochenam, ſeptemque illam annos adminiſtrauit, Syriæ Vrbibus reliquis antea peragratis.

Porrò

Porrò Agrippa in Regnum sese recipiendi venia à Caio impetrata, ex itinere Alexandriam cum appulisset regio ornatu, ac satellitio, Flacci Præfecti inuidiam in se concinit, ad cuius gratiam Populus Alexandrinus Regem Cæsaris familiarem per summam licentiam traduxit. Hebræos, qui ea erant in Vrbe frequentissimi, fortunis exutos, omni cruciatuum, ac suppliciorum genere vexauit. In Regnum cum peruenisset, Herodis Patrui haud secius inuidiam incurrit, quem sponte incitatum, Herodias Vxor, Agrippæ Soror, acrioribus in Fratrem agebat stimulis, socordiā illi exprobrans, quod Cæsarem sibi demereri neglexisset. his permotus Herodes, Romam ad Caium cum Vxore nauigat. id sentiens Agrippa, Romam & ipse Libertum mittit cum literis, quibus Patruū apud Cæsarem insimulabat initæ cum Artabano Parthorum Rege necessitudinis, quo cum occulta consilia agitaret: armamentarium ad hæc tanta armorum copia refersisse, quæ armandis septuaginta militum millibus sat esset. appulere simul Puteolos, vbi tùm erat Cæsar, Herodes, & Agrippæ Legatus, à quo cum literas accepisset Caius, his perlectis, interrogauit Herodem, vera ne essent, quæ de armorum copia scribebantur; negare non audentem, quasi de proditio-

Chri. Ann. 40.

Ios. lib. 18. c. 9

Agrippa cū Herode Patruo cōtentio.

Agrippa in Herodē accusatio

ne

ne conuictum, Lugdunum in Galliam ablegauit. Tetrarchiam ipſius, Agrippæ adiunxit. in Herodiadem, quòd Agrippę Soror eſſet, mitius agere cum decreuiſſet, donatamque pecunia in Iudæam remitteret; abnuit illa, calamitatem Viri potius, quam Fratris gloriam ferre patiens. enimuerò ſapiens rerum æſtimator, Herodis pœnam, non tàm ſimultati cum Agrippa, quàm iniquæ in Ioannem ſententiæ, ac contemptui Chriſti Seruatoris tribuet.

Herodis exilium.

Herodiadis in eum amor.

Chri. Ann. 41. *Act.* 10.

Subindè Petrus, diuino monitu, traducto ad Chriſti Fidem Cornelio cohortis Italicæ Centurione, reliquis Gentilibus aditum ad Eccleſiam reſerauit huius Cornelij Domum Cæſareæ in Templum fuiſſe poſtmodum verſam, ſuaque adhuc ætate ſuperfuiſſe Hieronymus tradit. illum verò Cæſareæ Epiſcopum poſt Zachæum electum memoriæ proditur. alicubi, ſine Authore tamen, traditur Ilij eum Epiſcopum fuiſſe.

Cōuerſio Cornelij Cē turionis.

Ep. 27. *Martyrolog.* 2. *Feb.*

Petri factum cum improbarent Hebræi, rationem illis reddidit, & diuinum oſtentum enarrauit. acquieſcentibus cæteris, non acquieuit Cerinthus, eiuſque ſectatores, quos meritò Fideliũ Eccleſia vt hæreticos damnauit. Hoc eodem anno, ex magis recepta Patrum ſententia, omnium Euangeliſtarum primum Matthæum hebraicè ſcripſiſſe Euangelium conſtat.

Matthaus Euãg. ſcribit.

ſtat. quod tranſlatum à ſe in græcum ſermonem Hieronymus tradit. *Hier. de ſcr. eccl. in Matt. Ioſ. lib. 18. c. 10.*

Pilatus ſe ipsũ occidit. Pilatus interim ærumnis in exilio confectus, ſua ſe manu conficit. Vitellio in adminiſtratione Syriæ Petronius ſubrogatur, iubeturque Cæſaris Statuã ad Coloſſi magnitudinẽ in ſacro Hieroſolymorum Templo collocare; id cum perficere, grauiſſimæ ſeditionis metu, cunctaretur, impotentis Principis indignationem ita incurrit; vt literas ab eo acceperit, quibus pœnam anticipare, ſibique vim inferre iubebatur. preſtò fuit homini iuſto Deus, qui Tyrannum, antequam grauius aliquid ſtatuere in eum poſſet, de medio ſuſtulit, ſed hęc poſtmodum accidere. Iudæi, qui Alexandriæ arant, ad idem ſacrilegium cogebantur. ergò, quò Caium ab inſano conſilio, ſi fieri poſſet, reuocarent, legationem ad eum adornant; cuius princeps fuit Philo Iudæorum ſapientiſſimus, qui eam ſcriptis tradidit. Alexandrini viciſſim Ciues Appionem Virum diſertum ad idem pro ſe munus obeũdum deligunt, cuius non tam eloquentia, quam proiecta in vaniſſimum Principem aſſentatio effecit, vt Iudæorum Legati contemptui haberẽtur, & tantùm non cum iniuria arcerentur. Philo animum ita non deſpondit, vt ſuos potius bono eſſe animo tum maximè iuberet; Deum enim Tyranni vitia diu-

Petronius Syriæ Præſes.

Chri. Ann. 42.

Iudæorũ ad Caiũ legatio

tius

tius non paſſurum. admiſſi demum auditique in hortis, ſiue ad Agrippæ, qui tùm Romæ erat, preces, ſiue ad irriſionem; cur à ſuilla abſtinerent, cur alia pleraque prçter aliarum Gentium morem agerent, tùm de alijs id genus nugis interrogati, nihil certi ad rem ſuam retulerunt. conſtat autem, Philonem iterum Romam veniſſe ſub Claudio, ac cum Petro Apoſtolo amicitiam contraxiſſe. vtrum autem (quod quæri ab aliquibus ſolet) Philo Chriſtiani nominis fuerit ſtudioſus, non eſt facile ex eius ſcriptis decernere. ſanè de Chriſtianis numquam meminit, quæque de eorum vitæ ratione ſub nomine Eſſæorum tradit, in ſuæ Gẽtis gloriam ſcripſiſſe potius videtur. Cæterum immane quantum hoc tempore Iudæos vbique diuina vltio exagitauerit: præter enim ea, quæ apud Palestinam, quæque apud Ægyptum, ac Romæ perpeſſi ſunt. vna in Vrbe Seleuciæ, conſpirantibus in eos Græcis cum Syris, ſupra quinquaginta ipſorum millia trucidantur.

Hiero. de ſer. eccl.

Philonis cũ Petro amicitia.

Diuina in Iudæos vltio.

Ioſ. lib. 18. c. 12.

Iudæorũ clades.

Chri. Ann. 43.

Caligula mors.

At Caius, cum imperaſſet annos prope quatuor, coniuratione Ducum, qui Prætorianis militibus præerant, omnium ex voto, non tantùm Hebræorum, extinctus eſt; quo ſublato, per ſummum fortunæ ludum, Claudius Patruus, contemptui antea à Caio Principe, ac Ciuibus habitus,

Ioſ. lib. 19. c. 1

Dio. l. 59.

Claudius Imp.

tus, dum, odio sanguinis, peti se ad necem timet, ac latebras idcircò quæritat, ad summum humanæ fœlicitatis fastigium ab ijsdem militibus rapitur. inter prima Imperij rudimenta, Agrippam Regem, Fratremque illius, Herodem pariter nuncupatum, donis cumulat, Ditionibus auget. Hebræos, siue in eorum gratiam, siue ingenij mitioris suasu priuilegijs vbique munit, edictis tutatur. Quod ad res pertinet Christianorum, magna hoc tempore facta est ex Gentilibus ad eos accessio, Antiochiæ in primis, vbi Christianorum nomen vsurpari est cæptum.

Suet. in Caio c. 59.

Iudæis fauet.

Act. 11. Ign. ep. 7. Naz. de prof. Christ. in Mat c. 10. l. 1. c. 13

Christiani nominis initium.

Hoc eodem anno Edessa cum suo Rege Abagaro Christiana suscipit sacra, Thadeo administrante, siue is Apostolus fuerit, vt placet Hieronymo, siue ex LXXII. vt Eusebius tradit.

Abagarus.

Chri. Ann. 44. *Act. 12 Eus. l. 2. c. 8.*

Eodem ferè tempore Agrippa Rex patriæ Religionis obseruantissimus, haud ægrè sibi persuaderi permisit à Christianorum hostibus, vt regia authoritate crescentem eorum numerum, atque existimationem compesceret. *misit itaque manus* (inquit Lucas) *vt affligeret quosdam de Ecclesia. occidit autem Iacobum Fratrē Ioannis gladio. videns autem* (pergit sacer Historicus) *quod placeret Iudæis, apposuit apprehendere & Petrum*. ratus si funda-

Agrippæ persecutio

Iacobi Apost. martyrium.

damenta conuelleret, totum ædificium ruiturum. *oratio autem fiebat ab Eccleſia ſine intermiſſione pro eo*, vtpote communi, ac ſupremo eius Paſtore. neque ſanè de alijs Apoſtolis ſollicitam adeò fuiſſe Eccleſiam legimus. cuſtodiebatur autem Petrus à quatuor quaternionibus militum vinctus catenis duabus, quæ ad Angeli vocem illum excitantis, cecidere de manibus eius, quemadmodum, & ferrea porta vltro patuit. igitur Petrus, ſic liber factus, ſollicitum de ſe gregem inuiſit. quo autem pacto illæ ipſæ catenæ ſeruatæ, & quatuor demum poſt ſæcula, Theodoſio Iuniore imperante, inuentæ fuerint, ſuo loco referemus.

Petri carcer

Petri catena

Apud Sur. 1. Aug.

Egreſſus autem Hieroſolymis Petrus, perrexit in Phœniciam, indèque Antiochiam, alijs item Vrbibus ex itinere perluſtratis, earumque Epiſcopis conſecratis. Conſilium iam inierant Apoſtoli extrà Paleſtinæ terminos Euangelium diſſeminandi: igitur Agrippæ eos perſecutio impulit ad deſtinatam profectionem maturandam. porrò ne quod doctrinæ inter ipſos diſcrimen eſſet (quamquam omnes vnus Spiritus edocuerat) Fidei ſumma capita, breuem veluti in formulam coacta, ediderunt, quam *Symbolum* vocarunt. ſiue quod ipſorum quiſque ſuum veluti ſymbolum in-

Ruff. in præf. ad Symbol. Hier. ep. 61. Aug. ſerm. 115.

Symbolum Apoſt.

vnum contulerit, ſiue quod ea formula ſymbolum eſſet, ac veluti teſſera Chriſtianorum. Quò verò eorũ quiſque profectus ſit, quoad licet ex veterum Patrum monumentis referemus.

Leo ep. 96. Iren l. 3. c. 1. Tert. de præſcr. Cipr. de vn. Eccl. Euſeb. Chron. Arno. adu. Gent. Lact. l. 4. c. 21

Apoſt. diuiſio

Principiò conſtat, Petrum Apoſtolorum Principem poſt Eccleſiam, vt diximus, Antiochiæ inſtitutam, Romam, Vrbium Principem, acceſſiſſe. id cum exploratiſſimum ſit, quidam tamen ex noſtri ſæculi Nouatoribus, per ſummam impudentiam, ac contradicendi libidinem, negare auſi ſunt. veniſſe autem hoc ſecundo Claudij anno plerique omnes tradunt. quantum verò illi fuerit enitendum, vt noua dogmata imbutis ſuperſtitione mentibus inſinuaret, ex odio Populi in Iudæos, quales & Apoſtoli habebantur, tùm ex vitiorum ea in Vrbe copia, ac veluti colluuie, conijcere vnuſquiſque poteſt.

Petrus

Ioãnes

Ioannem profectum in Aſiam, ſeptemque inibi Eccleſias, quas in ſua ipſe Apocalypſi recenſet, inſtituiſſe conſtat; quamquam Epheſios prior Paulus edocuit. porrò Ioannem haud ſemper ea in Prouincia fuiſſe, ſed alias quoque ad Orientem Regiones peragraſſe, exploratum eſt.

Andreas.

Andream ad Scythas miſſum tradunt, indeque in Græciam profectum, Patris, Achaiæ Vrbe, Martyrium conſummaſſe.

Phi-

Philippus Aſiam ſuperiorem excoluit, Scythiæ quoque partem peragrauit: Hierapoli tandem nonagenarius Martyrium ſubijt. *Philippus.*

. Thomas ad Parthos primum profectus, ad Indos poſtea penetrauit. *Thomas.*

Bartholomæus, poſt Maiorem Armeniam Euangelio imbutam, Lycaones, ac citeriores Indos edocuit. *Bartholomaus*

Matthæum ad Æthiopes profectũ, plerique omnes trãdunt. *Matthaus*

Iacobus, qui Minor dictus eſt, ac Frater Domini (nam Iacobum alterum Agrippæ iuſſu iam cæſum diximus) Hieroſolymorum Epiſcopus, ſubſtitit Hieroſolymis. *Iacobus.*

Simon Cananæus, qui Zelotes dictus reperitur, quem Iudam quoque appellatum tradunt, in Meſopotamiam Euangelium detulit, alij addunt in Ægyptum, in Africam, atque adeò in Britanniam, ſed nullo veterum teſtimonio firmant. *Simon.*

Iudas porrò, qui & Thadæus dictus eſt, & ipſe in Meſopotamiam profectus, Arabiã inde petijt, ac Idumæam. *Iudas.*

De Apoſtolorum rebus præclarè geſtis, vix certi aliquid affirmare fas eſt. multa etenim de his leguntur apocrypha. quid quod etiam commentarij complures eorum cõſcripti olim nomine circumferebantur, qui, amiſſa paulatim fide, periere. *horum numerum, & argumenta ab Authore,* *Licri apochryphi.*

qui eos recenſet, petere curioſus Lector poterit. neque Apoſtolis tantùm, alijſque Viris Sanctiſſimis perditi homines aſpidum, vt aiunt, oua ſuppoſuerunt, verùm etiam, quod immane dictu eſt, Chriſto Seruatori: eiuſmodi erat liber de Magia ad Petrum, ac Paulum, de quo Auguſtinus meminit, ac patentiſſimi mendacij arguit. quæ de Simone Mago mira Romæ patrata dicuntur, ob quæ Statuam, & diuinos adeptum honores ferunt, Iuſtini, qui non longè ab eo ſæculo abſuit, teſtimonio comprobantur; & confirmat Irenæus, alijque vetuſti Authores. hunc Petri virtute profligatum conſtat, quod poſtea ſub Nerone accidit.

De cōſ. Euāg. l. 1. c. 9

Simon Magus.

Apol. ad Anton. l. 1 c. 20.

Euſ. l. 2. c. 12

Act. 11

Annona caritas.

Hoc eodem anno maxima annonæ caritas Orbem vniuerſum vexauit.

Euſeb. chron.

Dio. l. 60.

Helena Adiab. Regina.

Quo tempore, vt Ioſephus tradit, Helena Adiabenorum Regina cum Izate Filio hebræa ſuſcepit ſacra, alimentorumque inopiam apud Hieroſolymam frumento, ac pecunia ſubleuauit. Oroſius, ac alij ex noſtris Chriſtiana illos ſacra ſuſcepiſſe affirmant. & ſanè quæ idem addit Ioſephus de præcepto Circumciſionis in diſquiſitionem vocato, hoc ipſum facilè perſuadent. Huiuſmodi annonæ caritas morem in Eccleſiam inuexit, Collectas pro pauperibus indicendi. hinc multi D. Leonis Papæ Sermones inſcri-

Ioſ. l. 20. c. 2

Oroſ. l. 7. c. 6.

Ado. chron.

Collecta.

inſcripti leguntur *pro Collecta*. porrò morem iſtum laudabilem, Byzātij cum exoleuiſſet, D. Chryſoſtomus reuocauit, deque ea re luculentam habuit concionem, quæ autem conferebatur pecunia, in Pupillos, ac Viduas diuidi conſueuerat, quod tradit D. Cyprianus: his Iuſtinus, ac Tertullianus addunt morboſos, naufragos, carceri mancipatos, & his ſimiles.

De op. eleem. Orat. ad Ant. Apol. c. 19.

Paulus ac Barnabas.

Paulus interim, ac Barnabas cum pecuniam hac ratione collatam Hieroſolymam detuliſſent, reuerſi inde Antiochiam, Dei monitu, deferendo ad Gentes Euangelio, à cæteris ſegregantur, ac conſueto ritu conſecrati, inter Apoſtolos recēſentur. *Hic multa Author refert de Eccleſiaſticis Ordinibus, illorumque inſtitutione, diſtinctione, ac miniſterio, docetque Chriſtianos ritus ex Hebræis multos, multos ex Gentilibus laudabiliter in Eccleſiam fuiſſe tranſlatos, quicquid Eccleſiæ Hoſtes oblatrent.*

Sacri Ordines.

Pauli in cælū raptus.

Hoc ipſo tempore, inito annorum calculo; Paulum in cælum raptum, affirmandum eſt.

Chri. Ann. 45.

Petri Cathedra Romæ.

Quo tempore Petrus Apoſtolorum Princeps, Romam haud ita pridem delatus, Cathedram ibidem figit Pontificiam, cuius rei memoria in Eccleſia adhuc recolitur. Sanè Patrum conciones, quas in eius diei celebritatem perorarunt, celeberri-

mum fuisse illius in Ecclesia cultum ostendunt. *Porrò de Romana Sedis prarogatiua, ac dignitate, multa ex Patribus hoc loco Author opportunè congerit.*

At quemnam Ecclesiæ Antiochenæ Episcopum Petrus sibi Successorem dixerit (dissidentibus Authorum sententijs) Ignatiumne, an Euodium, haud satis exploratum est; quamquam ipsemet Ignatius dirimere litem videtur, qui sedisse se post Euodium fatetur. Sunt qui putent Euodium à Petro, Ignatium à Paulo institutos, illum vt Iudæis, hunc vt Gentilibus inibi præessent, cum de Circumcisione dissidium non dum esset compositum. cæterùm eo demum veluti distinctionis pariete sublato, alterum loco cessisse, quem Ignatium fuisse affirmant.

Eus. chron. & hist. l. 3. c. 16. Chrys. de trãslat. Ignat. Hier. de script. in Ign. & ep. 12.

Prima Petri epistola. Hoc eodem anno Petrus suam primam Epistolam scripsit Romæ, quam Babilonem appellat. porrò cum in fine illius eos, ad quos datur, Apostolus admoneat, vt salutent se inuicem in osculo pacis; *eruditè admodum Author hìc disserit de huiusmodi consuetudine, etiam apud Romanos vigente.*

Osculandi mos.

Marcus Euãgelium scribit. Eadem in Epistola vocat Marcum Filium suum, hunc haud ita multo post Alexandrinæ Ecclesiæ præfecit; cæterùm antequam illuc pergeret, Apostolo dictante, Euangelium scripsisse pleri-

Euseb. chron. & hist. l. 2. c. 4

Hier. de ſc. Chryſ. hom. 1. in Matt. plerique tradunt. vtrùm autem latinè, an Græcè, non æquè exploratum eſt. eorum tamen ſententia magis arridet, qui latinè ſcriptum contendunt. porrò quod Petri interpres Marcus dicatur; *huiuſmodi ſumpta occaſione Autor quærit quid nam eſſet loqui linguis, quid prophetare.* Illud notatu dignum; hoc ipſo anno, quo Roma chriſtianis ſacris imbuitur, *Dio. l. 60.* Claudium, non niſi impellente Numine, multa profana ſacrificia abrogaſſe. mandaſſe inſuper, vt Caij Statuæ tollerentur, ac numiſmata cum eius Imagine conflarentur. vt qui Statuas in Templis habere voluit vt Deus, neque vt Princeps haberet in Foris.

Quid loqui linguis & prophetare.

Claudij edicta.

Chri. Ann. 46. Firmata iam Romana Sede, æquum erat, vt Petrus, cui vniuerſi gregis cura erat credita, ad reliquas Orbis Regiones, occidentales præſertim, ad quas Apoſtoli non peruenerant, animum adijceret. Habuere itaque ab Apoſtolo inſtitutos Epiſcopos Sicilia Pancratium, Marcianum, Berillum, ac Philippum: Capua Criſpum: Neapolis Aſprenatem: Terracina Epaphroditum: Æquicolæ Marcum, alium tamen ab Euangeliſta: Ptolomęum Nepe: Romulum Feſulæ: Luca Paulinum: Rauenna Apollinarem: Eupropium Verona: Proſdocimum Patauium: Ticinum Syrum:

Creati à Petro Epiſcopi.

Aquileia, post Marcum Euangelistam, Ermagoram. apud Galliam Lemouicenses, Tolosaniq́; ac Burdegalenses Martialem: Remenses Xistum: Arelatenses Trophimum: Senonenses Sabinianum: Cenomanenses Iulianum: Bituricenses Vrsinum: Aruernenses Austromonium: Sanctonenses Eutropium: Tungrenses, & Colonienses Maternum: Vienna, ac Moguntia, Crescentem: Catalaunum Memmium: reliqua Germania Eucarium, Ægistum, & Marcianum: Hispania Torquatum, Cthesiphontem, Secundum, Idalterium, Cæcilium, Æsichium, Euphratium, & alios. in Britāniam quoque, Petri opera, Euangelium penetrasse ferunt; haud mirum, cum anno superiore, eam Claudius deuicerit. multa prætereà addi possent; verùm quia non æquè explorata sunt, consulto omittimus. quantum verò temporis Petrus tùm Romæ fuerit, receptior ea videtur sententia, vt vsque ad annum eiusdem Claudij nonum, quo, eius edicto, Iudæi Roma sunt pulsi. sed de his infra dicendum erit.

Agrippa mors. Ineunte eodem hoc anno Agrippa Herodes Iudæorum Rex miserando interitu, vermibus consumptus, vita functus est; cū annos regnasset omninò septem. *Act. 12 Ios. l. 19. c 7* *Agrippa Iunior.* eius tùm Filius, eiusdem cum Patre nominis, Romæ erat apud Claudium vix pueritiam egressus; proindè

indè non ſtatim eum in Regnum remiſit, ſed Cuſpium Fadum illuc cum imperio ablegauit. Herodi Fratri Chalcidis Regi imperiũ in res ſacras conceſſit, quo ille vſus iure, ſtatim ſummo Pontificatu Matthiæ adempto, alium illi ſubrogauit.

Chri. Ann. 47. *Act.* 14. 2. *ad Tim.* 3 Paulus, & Barnabas pulſi Antiochia Piſidiæ à Iudæis ægrè ferentibus eos cum Gentilibus verſari, acceſſerunt Iconium Vrbem Lycaoniæ, vbi haud diſſimilia, pari de cauſa, paſſi ſunt, quæ, quia indicata tantùm in ſacra Hiſtoria, fusè narrantur in Actis Theclæ Virginis, *meritò Author huius Virginis hìc laudes refert ex Patribus, eadẽque Acta Apochrypha à nonnullis habita, ab omni nota vindicat.* *S. Thecla.* Iconio

Chri. Ann. 48. *Act.* 14. cum receſſiſſent, venerũt Liſtram eiuſdem Prouinciæ Vrbem. ibi, vt ſupra retulimus, ob miraculum à Paulo perpetratum, habiti pro Dijs ſunt. neque hìc ſtetit ſuperſtitio, vel admiratio, *Sacerdos quippè Iouis, qui erat ante Ciuitatem, Tauros, & coronas ante ianuas afferens, volebat ſacrificare. quod vbi audierunt Barnabas, & Paulus conſciſſis tunicis ſuis exilierunt in turbas clamantes, & dicentes, Viri quid hæc facitis? & nos mortales ſumus ſimiles vobis homines*. hæc Lucas. ſed enim quàm facilè Populus in diuerſa trahatur, hìc planè perſpicuum factum eſt. illi ipſi, qui Apoſtolos adorandos pau- *Paulus, ac Barnabas pro Dijs habiti.*

lò antè cenſuerant, ecce tibi ad Iudæorum neſcio quorum, qui Iconio, atque Antiochia venerant, criminationem, ex his alterum, hoc eſt Paulum, lapidibus obruere voluerunt: & ſane obruiſſent, ni eum Diſcipuli, ſuorum obiectu corporum, tutati fuiſſent.

Paulus lapidatur.

Ad hunc annum refert Euſebius Virginis Deiparæ Aſſumptionem. *verùm quia de hoc multi aliter ſentiunt, eorum ſententias licet nullo certiori argumento fultas, ſed ex reuelationibus, aut coniecturis petitas ſuo more Author, relatis Scriptorum verbis, in diſquiſitionem vocat.* feruntur epiſtolæ quędam eiuſdem Dei Genitricis nomine datæ ad Ignatium vnà cum illius ad Virginem reſponſo. ad Ioannem quoque Euangeliſtam duæ; ſed haud dubiè inter apochripha numerandæ ſunt.

Deipara Aſſũptio. *Euſeb. Cron.*

Hoc eodem anno Cuſpius Fadus Iudææ, vt diximus, Procurator, Iudæis negotium exhibuit ſuper Stola, ſacerdotali indumento ſanctiori. hanc Herodes in Templo à Pontifice adſeruari ſolitam, Fidei veluti obſidem, inde ſublatam, ſibi cuſtodiendam duxit in Arce Antonia. eo autem vita functo, Iudæi iterum permiſſu Vitellij Syriæ Præſidis, receperunt. tunc Fadus eadem, qua Herodes de cauſa ab Iudæis renuere non audentibus, extorquere eam voluit, hi ab eodem, vt

Stola Pontificia.

vt liceret Legatos ea super re ad Cæsarem mittere, datis obsidibus, impetrarunt: at quid effecerint, ex Claudij literis, quas placet inserere, satis constabit. sunt autem eiusmodi. *Claudius Cæs. Germ. &c. Hieresolymorum Magistratibus, Senatui, & Populo, totique Iudæorum Genti salutem. Quoniam Agrippa Alumnus meus pijssimus, quem ego domi educo, adduxit ad me vestros Legatos gratias agentes, quod sedulò Genti vestræ prouideam, rogantesque enixè, vt Pontificalem Stolam, & Coronam vobis seruare liceat; concedo quod petitis, quemadmodum antea Vir optimus, & mihi amicissimus Vitellius concesserat, vestræque voluntati annuo, primùm motus pietate propria, & quia placet quemque religiosũ esse more suæ Patriæ, deindè, vt gratificer Herodi Regi, & iuniori Aristobulo, quos, & mihi deuotissimos noui, & vestri studiosissimos, meritòque illorum amicitiam plurimi facio, scripsi autem de hac re & Cuspio Fado Procuratori meo.* hactenus Claudius. *Claudij litera.*

Chri. Ann. 49. Peracto longioris peregrinationis cursu Paulus, ac Barnabas reuersi sunt Antiochiam Syriæ, ibique narrarũt Ecclesiæ quanta Dèus in Gentibus operatus esset, quibus aperuisset ostium Fideì.

Ann. l. 11. Claudius interim Cæsar, quod externæ (vt ait Tacitus, haud dubiè

Chriſtianam Religionem notans) ſuperſtitiones inualeſcerent, vetuſtiſſimam Aruſpicum diſciplinam reſtituendam curauit.

Herodis Agrippæ fratris obitus. Subindè Herodes Rex Chalcidis, Agrippæ Frater, quem Claudius in ſuis literis amiciſſimum ſibi eſſe profitetur, moritur: eius Regnum Iuniori Agrippæ attribuitur. Chri. Ann. 50.

Res interim accidit memorabilis. die quarta Paſchalis Feſti Miles quidam Romanus, ex his, qui prò Templo erant, frequentiſſimo inibi Populo, per contemptum, nudata oſtendit genitalia. ea re Populus commotus, tumultu excitato Cumanum Ducem conuicijs inceſſebat, nec videbatur ab iniuria temperaturus. tùm Cumanus iuſſit milites in Antoniam inſtructo agmine ſe recipere. Populus ratus ſe ad necem peti, ita promiſcuè, ac veluti conglobatim per anguſta viarum ſe proripuit, vt mutuo impulſu proculcati, ac triti, mortalium ad viginti millia interierint. ex his autem, qui eo in tumultu aufugerant, quidam, agmine facto, Stephanum Cęſaris Seruum centeno circiter ab Vrbe ſtadio hoſtiliter diripiunt. hoc nunciato, Cumanus mittit, qui iniuriam vtcumque vlciſcantur, & obuium quemque viciſſim cædant, ac proximos diripiant Vicos. hoc dum peragunt, Miles quidam libros Moſaicos *Iudæorũ tumultus.*

inuen-

inuentos protulit, laceraujtque, multis inſuper in Legem, ac Gentem conuicijs iactatis. id vbi reſcitum eſt, Iudæi magno numero, Cæſaræam, quò ſe Cumanus receperat, petunt, inſtantque apud eum vehementius, vt, iniuriam illatam Deo, vlciſcatur. Cumanus veritus maiores turbas, ſuadentibus præterea Amicis, Legis violatorem Militem ſecuri percuſſit. alia prætereà haud leuiora patrata ſunt, *Tacit. l. 12.* faces ſubdente Cumano: arſiſſetque iam tum bello Prouincia, ni Quadratus, Syriæ Rector, præſtò fuiſſet. ab eo ſupplicium de ſeditioſis ſumptum, Cumanus quoque damnatus; Claudius etenim ius ei ſtatuendi de Procuratoribus etiam dederat. Fœlix, qui & ipſe Procurator erat, & Samariam adminiſtrabat, non indemnatus modo abijt, ſed inter Iudices ſedere eſt iuſſus. ſiuè quòd inſons eſſet, ſeu verius, quòd Frater eſſet Pallantis Liberti in primis apud Cæſarem gratioſi.

Chri. Ann. 51. Claudius poſt hæc Iudæos aſſiduè *Iudæi Vrbe pulſi.* tumultuantes (haud dubiè aduerſus Chriſtianos) Vrbe expulit. Exceſſiſſe *Suet. in Cl. c. 21. Oroſ. l. 7. c. 6. Act. 15.* autem Roma etiam Petrum, & Hieroſolymam petijſſe conſtat. ibi coacto Concilio ad componendas obortas diſſenſiones, præfuit. *Concilium Apoſtolorum.* interfuere autem ex Apoſtolis cum Petro, Iacobus, Ioannes, Paulus, & Barnabas. eo in Concilio abrogatum eſt Cir-

cum-

cumcisionis præceptum, permissumque vesci animalibus omnis generis nulla mundi, aut immundi habita ratione. mirum tamen, etiam tùm à primordijs ipsius Ecclesiæ visum est, cur non item præceptum abstinentiæ à sanguine animantium, sit antiquatum; quin potius expressè cautum, suadente Iacobo, à suffocato, & sanguine abstinendum esse. hoc ita absurdum visum est, vt ex antiquioribus Patribus quidam putarint abstinentiam iniunctam à sanguine intelligendam esse de abstinentia ab humano sanguine effundendo, verbum autem additum (*& suffocato*) esse suppositicium, & ex Apostolorum præcepto nequaquam appositum. verum re accuratius perpensa, ex receptiori Patrum sententia statuendum est, re vera fuisse tum cautum, vt non solum à fornicatione, & Idololatria abstinere quisque deberet, verum etiam, retento Moysis præcepto, à sanguine, & suffocato; hoc est ab animantium sanguine tàm effuso, quàm ex suffocatione in ipsis animantibus residente. id autem ea ratione cautum, ne, abrogata Circumcisione, & alijs, ex præceptis Legis, Iudæi scandalum paterentur, & à Christi Fide omnino abhorrerent. quod docet in primis Augustinus, elegantique comparatione, de duobus parietibus vnum in angulum

Iren. l. 3. c. 12. Tertull. de pudic. c. 12. Cipr. ad Quir. lib. 3. in fin.

Cont. faust. lib. 32. c. 13.

lum coëuntibus, declarat. adeò autem Apoſtolos hæc cura coquebat, ne, ex abrogatione legis, & conſuetudine cum Gentibus, & veluti indulgentia in illos, offenderentur Iudæi; vt Petrus ab eo Concilio Antiochiam cum veniſſet, neſcio qua ſimulatione, conſuetudinem cum Gentilibus deuitaret. quod à Luca in Apoſtolorum Actis prætermiſſum, Paulus his verbis docet. *Cum autem veniſſet. Cephas Antiochiam, reſtiti ei in faciẽ, quia reprahenſibilis erat. prius enim. quàm venirent quidam à Iacobo. cum Gentibus edebat, cum autẽ veniſſent, ſubtrahebat, & ſegregabat ſe timẽs eos, qui ex circumciſione erant.* quo pacto autem Paulus à procacitatis, Petrus à ſimulationis culpa vindicentur, non eſt ex noſtro inſtituto recenſere. Sanè hic locus adeò eſt ſcaber, vt neque Auguſtinus, ne dùm alij inferioris notæ Scriptores inoffenſo eum pede pertranſierit. hac de cauſa inter ipſum, ac Hieronymum, vltrò citròque datis literis, magna contentione certatum eſt.

Ad Galat. 2.

Cõtencio Petri, ac Pauli.

Cõtentio Hieronymi, & Auguſtini.

Act. 15.

His Antiochiæ peractis, Paulus, ac Barnabas reuiſere decreuerunt Ciuitates, in quibus verbum Dei prædicauerant. hic alia inter Paulum, ac Barnabam orta contentio eſt; volente Hoc ſecum adducere Ioannem cognominatum Marcum, Paulo autem re-

negante recipi debere, cum antea renuisset *cum ipsis* (vt ait) *in opus ire*. ea de causa Paulus, & Barnabas seorsim discesserunt; Hoc quidem adducente secum Marcum, illo verò, Silam. hìc quoque videnda essent, quæ Patres afferunt, Chrysostomus in primis, vt vtrumque Apostolum ab omnis suspicione culpę immunes doceāt. *Peruenit autem Paulus* (inquit Lucas) *in Derbem, & Listram, & ecce Discipulus quidam, qui erat ibi nomine Timotheus Filius Viduæ fidelis, Patre Gētili, hunc voluit Paulus secū proficisci, & assumens circumcidit eum propter Iudæos.* quis non miretur Paulum, qui tantoperè de abroganda circūcisione laborauit, quique Petrum paulò antè simulationis hac ipsa de causa visus est arguere, in eandem nunc simulationis notam spontè impingere? huius tamen rei rationem reddunt inter alios Chrisostomus, & Augustinus, quos require. Post hæc Paulus per visionem (vt ait Lucas, qui per idem tempus ei socius accesserat) monitus, profectus est in Macedoniam, moratusque Philippis eius Prouinciæ Vrbe, virgis inibi cum socio Sila Magistratuum iussu cæsus, carceri addictus est. cum autem intempesta nocte orarent ambo, terræmotu facto, carcer apertus est, quo animaduerso carceris Custos voluit seipsum occidere,

Hom. 34. in Act.

Act. 16.

Timotheus.

Hom. 34. in act. De mend. ad Co. sent. 5.

Paulus virgis cæditur.

Act. 16.

dere, exiſtimans vinctos aufugiſſe, inhibitus autem à Paulo, qui in carcere perſtiterat, diuino inſtinctu vna cum familia Chriſti Fidem ſuſcepit, *lauitque* (inquit Lucas) *plagas eorum, & baptizatus eſt ipſe, & omnis domus eius continuò*. cum autē Magiſtratus mandaſſent eos dimitti, tùm demùm Paulus Ciuem ſe Romanum profeſſus eſt. abijtque Theſſalonicam, vbi poſt multos ad Chriſti Fidem perductos, à Iudæis quaſi ſeditionum Author accuſatus, quæſituſque ad pœnam, aufugere coactus eſt. *Act. 17. 1. ad Theſ. 2*

Ea ex fuga Barœam ſe contulit, indeque Athenas, vbi, in ipſo Areopago, cauſam dicere iuſſus, opportuno ſumpto argumento doctiſſimè perorauit: inter alios quos Chriſto Athenis adiunxit, fuit Dionyſius Areopagita, de quo alibi erit ſermo. *Porrò, quæ hic fusè, ac eruditè tradit Author de Areopago, deque Ignoto Deo, ex eo pete.* *Paulus Athenis. Dionyſius Areopagita.* Chriſt. Ann. 52.

Athenis Corinthum profectus, perſtitit ea in Vrbe ſexquiannum: ibi (quod & alibi feciſſe conſtat, & fateri ipſe non erubeſcit) ſcenofactoria arte, ne Fidelibus grauis eſſet, victum ſibi comparare conſueuit. erat autem ars hæc conſuendi pelles ad tabernacula militaria: huiuſmodi enim tunc materia, vt habemus ex Tacito, tentoria conſtabant. hìc verò cum Iudæos ad Chriſti Fidem incaſſum diutius hortatus *Act. 18. Ars ſcenofactoria. lib. 13.*

tatus esset, excutiens, de more, vestimenta sua. ad Gentiles animum adiecit. quamuis autem Lucas (forte tunc absens) Pauli gesta Corinthi paucis perstringat, multa illum scitu digna, atque admiranda operatum esse, par est credere: ipse in suis sanè epistolis ad Corinthios postea datis, meminit de signis, prodigijs, & virtutibus.

Claudius Neronem adoptat. Extincta sub idem tempus Messallina, Claudius, omine haudquaquam meliori, Agrippinam ex Germanico Fratre Neptem, Vxorem ducit, Filiumque ipsius Domitium, qui Nero dictus est, malo suo, atque Orbis fato, adoptat.

Corinthi moram adhuc trahens **Chri. Ann. 53.** Paulus, alteram ad Thessalonicenses dedit epistolam, cum primam indidem superiori ad eos anno dedisset. in hac cum Apostolus Thessalonicenses hortetur ad tenendas traditiones, quas didicerant siuè per sermonem. siuè per epistolam; *oppositè Author multa, etiam ex Profanis, disputat de Traditionibus, & Lege nõ scripta contra Nouatores, qui nisi Verbo Dei scripto fidem habendã negant, quo dogmate Ecclesiæ præcepta, ac Sacramẽta, sacrasque omnes cæremonias, cõuellunt.*

Hoc tempore L. Iunius Gallio, Annæi Senecæ germanus Frater, Prouinciam Achaiæ Proconsul regebat; ad eius Tribunal adductum Paulum Iu-

dæi

dæi acrius cum accuſarent, eos repulit, profeſſus de eorum quæſtionibus, ac Religione nolle cognoſcere.

Chri. Ann. 54. *Act.* 15 & 19. *Gal.* 4. Tum Corinthijs, Apoſtolus, valere iuſſis, Epheſum venit, dein Cæſaræam Paleſtinæ, mox Antiochiam; & veſtigia veluti relegens, Galatia, ac Phrygia anni ferè ſpatio peragratis, iterum Epheſum acceſſit; à Galatis, vt ipſe teſtatum reliquit, ſumma cum charitate, ſicut Angelus Dei exceptus eſt, haud dubiè etiam ab alijs.

Euſ in Chron. Interim Philippus Apoſtolus Hierapoli Aſiæ Vrbe, Cruci affixus, lapidibus obruitur. *Philippi Apo. martyrium.*

lib. 12. Hoc anno, vt ait Tacitus, S.C. Italia pulſi Mathematici, inuiſum Principibus genus hominum; ea autem id factum de cauſa, quod Iunius Scribonianus mortem Principis per eos ſcrutatus eſſet. *Mathematicã Italia pulſi.*

Chri. Ann. 55. *Act.* 19. Epheſum Apoſtolus ſecundò cum veniſſet, triennio ibidem ſubſtitit virtutes interim admirandas operatus; *ita vt etiã ſuper languidos deferrẽtur à corpore eius ſudaria, & ſemicinctia, & recedebãt ab eis languores, & Spiritus nequam egrediebantur.* vides hic cultum ſacrarum Reliquiarum in Eccleſia receptum, miraculis comprobatum, & ab Euangeliſtis teſtatum; quicquid Nouatores obloquantur ſequuti Eunomium, ac Vigilantium eadem antea pice inquinatos. *hic Autho-* *Cultus ſacrarũ reliquiarum.*

thorem ipsum consule de sacrarum reliquiarum cultu, data occasione, fusius differentem. Antequam Paulus Epheso recederet, Iudæi quidam, inter quos Scæuæ Principis Sacerdotum Filij, siuè ad lucrum, siuè ad gloriam, existimarunt posse se in Christi nomine, quem Paulus predicabat, malos Dæmones ab obsessis pellere; experimento facto, audiuerunt à Dæmone, *Iesum noui, & Paulum scio, vos autem qui estis?* tum ab obsesso, qui in eos totis viribus insiluit, male mulctati, semineces abierunt. consueuisse autem apud Hebræos Principis Sacerdotum Filios Exorcistas agere ex arcanis quibusdam Salomonis Regis præceptionibus, tradit Iosephus, qui huius rei experimentum insigne se vidisse ait, cum quidam Eleazarus coram Vespasiano Principe, ac Filijs hoc factitaret. *quod verò ad exorcismorum vsum spectat, multa Author de more hùc congerit*. equidem vsu olim in Ecclesia receptum constat, vt omnes tàm adulti, quàm infantes, exorcismis ad abigendum, si non ex corpore, saltem ex animo Dæmonem, purgarentur, cuius ritus aliquod adhuc in Ecclesia superest vestigium. quoniam verò hic Lucas subdit, ex Filiorum Scæuæ casu, non solum Iudæos, ac Gentiles IESV nomen præconijs extulisse, *sed etiam multos credentium venisse confitentes,*

[Right margin: Chri. Ann. 56. *Act.* 19 — *Lib.* 8. *c.* 2. *& de Bell. lib.* 7. *c.* 25.]

[Left margin: *Vsus exorcismi.*]

tentes, & annunciantes actus ſuos; Author pluribus de more probat antiquiſſimum in Eccleſia vſum ſacræ Confeſſionis fuiſſe, multa ex Patribus doctiſſimè afferens apud eum legenda. Multi autem (ſubdit Lucas) *ex eis, qui fuerant curioſa ſectati, contulerunt libros, & combuſſerunt coram omnibus.* haud dubiè Magicos libros eorum, qui quęſtum exorciſmis faciebant. huiuſmodi librorum vſu fuiſse olim omnibus, tàm apud Romanos, quàm apud Græcos interdictum, apud Scriprores, & Legum Peritos paſſim legere vnuſquiſque poteſt, quemadmodum etiam morem antiquum fuiſse eos publicè comburendi, quod de omnibus alijs, vtcumque improbatæ lectionis, libris factum conſtat.

Vſus confeſſionis.

Magici libri

Ad l. Corn. de Sicar. & Veneſ. l. 4. ff. fam. herciſc. Cic. de nat. Deo. l. 1.

Tertio Idus octobris moritur Claudius ætatis anno LXIV. Principatus paulò minùs XIV. Agrippinæ Vxoris dolo veneno ei propinato. quo ſublato, Nero eiuſdem Agrippinæ Filius Imperium capeſſit, annũ agens XVIII. tenuitque totidem ferè annis, ac Vitricus. perijt vna cum Claudio edictum, aduerſus Iudæos, ne in Vrbe, agerent, promulgatum; quo & Chriſtiani pulſi fuerãt. viſus eſt nouus Princeps initio in Hebræos propenſior; itaquè illis in Vrbem redeundi poteſtatem fecit, & Regem Agrippam quatuor in Galilea Vrbibus donauit.

Claudij mors Nero Imp.

Eiuſ-

Eiuſdem Agrippinæ dolo, inſcio Filio, Iunius Sillanus Aſiæ Proconſul veneno ſublatus eſt, itemque Narciſſus Claudij Libertus, qui apud illum primum gratiæ locum tenuerat, opeſque indè maximas congeſſerat; quod Pallanti ideò tunc quidem non contigit, quòd ipſius Agrippinæ cum Claudio nuptias conciliaſſet, ex quibus Nero ad Imperium euectus. *Tacit. l. 13. Dio. l. 6. in fin.*

Paulus cum tertium iàm annum Epheſi ageret, veniendi Romam conſilium inijt. antequam illinc diſcederet ſcripſit primam ad Corinthios epiſtolam ea occaſione, quod reſciſſet contentiones inter illos ortas; Apollo enim Vir eloquens, qui apud eos ſubſtiterat, licet eundem Chriſtum prædicaret, apud quoſdam Paulo ipſo potior eſt habitus, ita vt quidam ſe Pauli, quidam Apollo, quidam autem Cephæ, quidem etiam Chriſti ſeſe eſſe pueriliter gloriarentur. hìc animaduertendũ exiſtimo, eos, qui ſe Petri, àut Chriſti eſſe iactarent, non ideò id dixiſſe, quòd à Petro, qui Corinthi non fuerat, vel à Chriſto dum viueret, edocti fuiſſent, ſed potius ad euitandam veluti ſciſſuram illam, quaſi hoc pacto tutius loquentes, ſi ſe ſummi omnium Paſtoris, aut verò etiam adhuc tutius ſi ſe ſummi doctrinę Authoris Diſcipulos profiterentur. quod autem Paulus ſuccenſens homini inceſti

Chri. Ann. 57.

Pauli epiſtol. prima ad Corint.

1. ad Cor. 1.

1. ad Cor. 4.

1. ad Cor. 1. ceſti comperto, tradere ſe illum Satanæ comminetur, hinc vſum excommunicandi in Eccleſiam receptum Patres affirmant. *porrò de excommunicationis vſu, ac ritu etiã apud veteres Hebræos, ac Gentiles, ex profanis eruditè admodum differentẽ Authorem conſule.* ſanè apud Gallos his, qui Druidarum decretis non paruiſſent, ſacris interdicebatur. apud Romanos Diti, aut Diris, ſi qui deuouebantur, poterant impunè occidi. cæterùm non eſt ignorandum, non niſi in publicè peccantes, & contumaces excommunicationis pœnam infligi conſueuiſſe. *Hìc Author multa pari eruditione ſubnectit de iudiciaria Sacerdotibus (Epiſcopis in primis) à Deo collata poteſtate. quæ Sacerdotũ auctoritas apud Hebræos, ac Gentiles quoque fuit omni æuo maxima, vt multorum teſtimonio probat.* iam quòd Corinthij per epiſtolam Paulum conſuluiſſent, liceret ne ſtudio, aut prætextu continentiæ, Vxores dimittere, aut caſtè cum eiſdem viuere; reſpondit non licere niſi ex conſenſu coniugis, aliaque addit ad matrimonij leges, ſiuè ad caſtitatem pertinentia. multa verò illis Apoſtolum indulſiſſe, haud mirum; erant enim Corinthij ſalaciſſimi, vt teſtantur quicumque de ipſis Scriptores meminerunt: argumento ſit, quod de illis tradit Strabo his verbis. *Fanum Vene-*

Cæſ. de Bell. Gall. lib. 6.

Dion. Alic. l. 2.

1. Cor. 7.

Excõmunicationis vſus.

Sacerdotij dignitas, & poteſtas.

Leges coniugales.

Veneris Tẽplum Corinthi. *Veneris Corinthi ita fuit locuples, vt plures quam mille ſacrorum famulas habuerit Meretrices, quas Viri, ac Mulieres Deæ dedicarunt.* infanda autem eius ſacra de quibus Herodotus, & alij; non eſt noſtrum recenſere. *multa hic Author addit ex Profanis æquè, ac ſacris Scriptoribus de ritu nuptiarum, deque ſponſali annulo: de Virginitatis laudibus, ac Pauli cœlibatu, quæ ex inſtituto prætermittimus, apud eum omninò legenda.* Annulum porrò, non in nuptijs modò loco arrhæ, ſed in omnibus alijs pactionibus dari vſu antiquiſſimo conſueuiſse, habemus in Sacra Geneſi, & tradit inter alios ex profanis Plinius. Herodot. in Clio. Ritus nuptiarum. Gen. 38. lib 33. cap. 2.

Pergit verò Paulus monere Corinthios, ne qui ex Iudæis vocati ſunt, præputium curent adducere, quaſi Circumciſionem damnantes, neque qui ex Gentibus, curent circumcidi, quaſi ad ſalutem id requiratur. *hic nonnulla apud Authorem leges de Circumciſione, deque arte quadam, & abſurdo quorumdam more præputium iterum poſt Circumciſionem inducendi, nè à Gentilibus, ad quos deſciſſent, dignoſcerentur.* legem quoque Apoſtolus promulgat de alendis ijs, qui Euangeliũ annuncient. *qua ſumpta occaſione his quæ ſupra de Collectis tradiderat, alia quædam Author addit de huiuſmodi pro ſacris Miniſtris obla-* 1. Cor. 1. Cor. 9.

Plaut. in Stico. Cic. de nat. Deo. l. 3. Xenoph. in Ciro l. 5.

oblationibus, ac de Decimis offerendis, quarum vſum apud omnes Nationes antiquiſſimum fuiſſe contendit. Fuiſſe quidem tùm profuſas Chriſtianorum largitiones ex eo conſtat, quod non ſolùm Clerici ex his victitarent, ſed multi etiam pauperes, in quos eas Clerici diuidebant. donaria etiam iam tum Eccleſijs magni precij conferebantur, ita vt non modo ſacra vaſa, ſed lucernæ quoq. eſſent argenteæ, & hæc quidem gliſcentibus perſecutionum tempeſtatibus. reddita verò Eccleſiæ pace, & regnantibus iam Chriſtianis Principibus, ſiue ipſorum Principum, ſiue priuatorum hominum liberalitate, immanè quantum in Eccleſias, earumque Miniſtros huiuſmodi creuerint largitiones. *Decimæ.*

Cum his, quas diximus, legibus Corinthios Paulus imbuiſſet, de Mulieribus illud ſtatuit, vt non niſi velato capite, in Eccleſiam conuenirent. Morem hunc non tàm nouum inuexit, quàm antiquatum reſtituit: vt videre licet apud Valerium Maximum, Tertullianum, & alios. *de velo autem, quo peculiariter Deo dicata Virgines tegebantur, dequè velandi, ac tondendi more, aliqua hìc Author tradit, fuſius à ſe tradita affirmans in notationibus ad Romanũ Martyrologium. addit etiam quædam de virili indumento, ac calceis, ſcitu non iniucũda.* *Velum muliebre.*

Val. l. 6. c. 3. Tert. de coron. Plut. Apopht.

Mos velandi, & tondendi.

ex ijſdem Pauli præceptionibus haud ægrè colligimus, iam tùm apud Chriſtianos Tēpla extrui cępta, cum antea in cœnaculis priuatarum æditum conuenirent. Romæ quidem Pudentis Senatoris à Principe Apoſtolorum Petro ad Chriſti Fidem perducti domum in Templum ad ſacra obeunda fuiſſe conuerſam exploratum eſt, quemadmodum, & Eutrepiæ Matronæ domum. itaque ab Euariſto, qui quintus à Petro Eccleſiā rexit, Templa Presbyteris ſunt diuiſa: Cornelij verò temporibus numerabantur ex his Romæ XLVI. quod mirum, cum Principum edicta, Iudicum ſententiæ, delatorum metus, intētata ſupplicia, vndique vrgerent. creuiſſe adhuc eorum numerum par eſt credere, non Romæ modò, ſed alijs quoque in Vrbibus, donec Diocletiani, ac Collegæ iuſſu cuncta Orbe toto ſunt diruta; ex quorum ruderibus, Conſtantino deindè Principe, alia haud paulò ſumptuoſiora extructa ſunt. His olim in Templis aquam habebant Chriſtiani ad manus abluendas more Iudæorum. abrogato poſt modum hoc more, vſu receptum eſt, iubente Alexandro Pontifice, vt Templum adeuntes leuiter tantum ſeſe adſpergerent aqua ad Sacerdotis preces ſanctitatem adepta, qui mos alias poſtea in Vrbes dimanauit. quò verò ad Templorum ornatum,

Clem. Alex. pedag. l. 2. c. 10.

Aqua benedicta.

multa

multa Author refert de Crucis, deque Chriſti, aliorumque Sanctorum Virorum imaginibus in eis ſculpi, aut pingi ſolitis. Non autem eſt prætermittendum, quod ex iiſdem Pauli præceptionibus habemus, Fideles ad Chriſti Domini imitationem ſimul cænare ipſis in Templis tùm conſueuiſſe, ſimulque ſacram Euchariſtiam percipere, itaque duplex menſa parabatur, in vtraque quid pręſtandum, quid vitandum Apoſtolus docet: verùm quia per Epiſtolam non omnia tradere fas erat, *cætera* (inquit) *cum venero diſponam*. quænam autem hac de re poſtea diſpoſuerit, quemadmodum certi aliquid affirmare non poſſumus, ita conijcere facilè licet fuiſſe ea, quæ deinceps Eccleſia continenter ſeruauit ex antiqua Pauli aliorumque Apoſtolorum traditione. *Hac ſumpta occaſione multa Author ex Patribus affert de Sacroſancta Euchariſtia vſu, deque incruento Chriſti Sacrificio, qua hic, breuitatem profeſſi, inuiti cogimur præterire.* claudit epiſtolam Paulus *Anathema* his dicens qui Chriſtum non diligerent; quem morem ſequuti ſunt Patres in Concilijs. eſt autem *Anathema* ambiguum verbum: quandòque enim ſignificat votiuum aliquid Deo dicatum, eiuſque in honorem à rebus cæteris ſeiunctum; aliquando, idque apud nos frequentius, idem eſt, ac male-

Sacr. Imagines in Tẽplis.

duplex menſa

Eucharestia vſus.

Anathema quid.

1. Cor. 16.

maledictum, dirisque deuotum.

Sed iam Ephesum reuertamur. erat ea in Vrbe Argentarius, qui votiuas imagines Dianæ in Templo (vt tùm etiam moris erat) dedicandas conflabat. Huic neglectus Dianæ, ex Pauli prædicatione, artis contemptum, ac lucri in primis decrementum in dies magis afferebat. Is ergo alijs eiusdem artis Opificibus, neque ijs tantùm, sed vniuerso in Paulum, ac Socios, Populo incitato, tumultũ longè maximum excitauit; quo Caius, atque Aristarchus Pauli Asseclæ è Theatro rapti, Paulus ipse ad necem quæsitus, ægrè insanientis Populi manus effugit. erat

Dianæ Fanũ Ephesi

autem Dianæ Templum Ephesi vnum ex septem Orbis Miraculis, vt tradit Plinius, ducentis, siue, vt idem alibi, quadringentis viginti annis, Regum, ac Populorum certamine ædificatum, longitudinis CCCCXXV. pedum, latitudinis CCXX. columnæ CXXVII. à singulis Regibus factæ LX. pedum altitudine: in his XXXVI. cælatæ. Simulacrum Deæ ex ebeno, seu, vt alij tradunt, vitigineum. cæterùm tantæ molis Opus septies ante hæc tempora aut collapsum, aut incensum, ac restitutum, sub Gallieno demum funditus à Gothis euersum est. Post quam autem tumultus resedit, Paulus Discipulis Ephesi valere iussis, in Macedoniam soluit, relicto ibi Timotheo,

Plin. l. 36. c. 14.

Act. 20.

ad

ad quem per idem tempus primam dedit Epiſtolam. inſtituerat autem illum, ante diſceſſum, Epheſi Epiſcopum; ergò eadem in Epiſtola, quod & prius coram feciſſe par eſt credere, ad Epiſcopalia illum munera inſtruit, ac informat. præcauere inſuper illum iubet Hæreticorum dolos, quorum quidam, ſub boni ſpecie, vt diuinitùs præſentiebat, damnaturi erant connubia, & cibos, quos Deus creauit, reprobaturi. *qua occaſſione Author, de more, eruditam inſtituit diſputationem de cælibatu, deque ciborum delectu, ac abſtinentia: de quadrageſimali, & quatuor anni temporum ieiunio, alijſque ex Apoſtolica inſtitutione ſeruari ſolitis. probatque catholicam Eccleſiam ita Virginitatem commendare, vt non damnet connubia: ita nullum ciborum genus reſpuere, vt laudabiliter certis temporibus quorundam vſum inhibeat;* quæ quidem dogmata longè alia ſunt ab ijs, de quibus innuit Paulus, quæque poſtea, ex eius prædictione, effunderunt Enchratitæ, Marcionitæ, Manichæi, Saturninij, alijque Apoſtolicæ, ac ſinceræ Fidei deſertores. *Cælibatus, Ieiuniũ.*

Act. 20. Tit. 1. At Paulus è Macedonia diſcedens, Cretam appulit, ibique Titum Epiſcopum inſtitutum reliquit, & in Græciam regreſſus, eundem illùc per literas aduocauit. *Titus Cretæ Epiſ.*

Neronis primum scelus. At Nero Cæsar Britannicum Claudij, ex Messallina, Filium veneno sustulit, quo facinore, hactenus non malus Princeps, viam sibi ad omnia deinceps scelera aperuit. *Tac. l. 13.*

In ea, quam Paulus ad Titum dedit, Epistola, ideò se ea in Insula illum reliquisse testatur, vt constitueret per Ciuitates Presbyteros: docetque eum quales esse deberent. fuere non nulli, qui Episcopos, & Presbyteros nomine tantùm differre contenderēt, *at enim Author multis docet argumentis, & re, & nomine discrepare.* quod verò Presbyteros vnius Vxoris Viros esse velit, haud mirũ, non enim facilè erat cælibes apud Gentiles tùm reperire, præsertim apud Cretam, vbi antiquis legibus cælibatus vetabatur. quamobrem & ad Timotheum Ephesi Episcopum scribens hoc idem monet, ideò autem addit; *Filios habentes fideles non in accusatione luxuria, aut non subditos*, quòd turpissimus inibi mos esset Pueros adamandi, ac retinendi, adeò, vt liceret eos etiam Patribus rapere, ac per bimestre apud se habere, donatosque demum remittere, hocque laudi potiusdari, quam probro, etiam illustri genere ortis, ità vt vestes ab Amatoribus splēdidiores donatas per summam lasciuiam licentius ostentarent: quæ ad Pauli sensum aperiendum, licet non sine rubore, Chri. Ann. 58. *De Episc. & Præsbyteris.* *Strab. l. 20.* *Mos Cretēsiũ turpissimus.* *Tit. 1.* *Strab. ibid.*

ac

ac ſtomacho attulimus. cæterùm vnius Vxoris Viros Apoſtolus Presbyteros, & Epiſcopos eſſe præcipit, non vt excludat cælibes, ſed bigamos: neque ex bigamis eos tantùm, qui plures ſimul Vxores haberent, hoc enim omnibus Fidelibus, non tantùm Presbyteris vetabatur, imò & Gentilibus, certè apud Græcos, apud quos, Athenienſes dumtaxat, occaſione exhauſtæ belli cladibus Iuuentutis poligamìam aliquando admiſiſſe repetimus. Apoſtoli itaque ſententia ea eſt, vt Presbyteri, qui vxorati ad illum ordinem aſſumuntur, vxore demortua, aliam nequaquam ſuperinducant caſtè inſuper cum Vxoribus tùm Presbyteros. atque Epiſcopos permanſiſſe explorantiſſimũ eſt, adeò, vt neque Vigilantius impuriſſimus cęlibatus inſectator hoc inficiari ſit auſus. huiuſmodi autem thori coniugalis ſeparatio, non ex volũtaria tantùm pietate contingebat, ſed ex lege. quamobrem, ſi qui, ex his, liberis dare operam comperti fuiſſent, non ſecus, ac adulteri puniebantur, gradu certè deijciebantur. Hoc eodem ex Pauli præcepto, & conſueto deinceps in Eccleſia more conſtàt, eos etiam in Presbyteros aſſumi vetitum, qui duas habuiſſent ſucceſſiuè Vxores, aut etiã vnam tantùm, ſed Viduam. quod ideò factum putandum eſt, quia hoc ipſum

Polygamia.

Sacerdotum calibatus.

Hier. in Vig. l. 1.

Conc. Elib. can. 33.

Conc. Arelat. 2. c. 2.

de Sacerdotibus olim Hebræorum, imò etiam Gentilium erat cautum; ne quid laudis, ab his minus, Chriſtiani Sacerdotes haberent. diximus autem alibi, multa Apoſtolos, ex his, quæ ad morum inſtitutionem ſpectant, ex Synagoga in Eccleſiam cum fœnore tranſtuliſſe. *Leuit. 21. Hier. ep. 11. Tert. ad Vx. & de monogam. c. 10.*

Lucas Euangelium ſcribit. Euangelium conſcripſerant Matthæus, ac Marcus, vt antea innuimus; verùm quod ille hebraicè, hic latinè; par erat, vt græcè quoque ſcriberetur: id aggreſſus eſt Lucas hoc anno, Paulo & ſuadente, & adnitente.

Pauli ærũna. Hoc eodem tempore Paulus, cum Nicopoli eſſet, ſecundam ad Corinthios dedit Epiſtolam, in qua, inter cætera, catalogum ſuarum ærumnarum texit, quas Lucas in actis Apoſtolicis fermè præterijt. quod autem nocte, & die in profundo maris fuiſſe ſe dicit, vel de horribili aliqua tempeſtate, qua nocte, ac die iactatus fuerit intelligendum eſt, vel, vt quidam putant, de carcere quodam Cizici profundiſsimo. *cum quinquies quadragenas vna minus*, ſe accepiſſe ait, illud erat genus animaduerſionis apud Hebræos, quo vndequadraginta verbera infligebantur. iam tum tertiò ſe naufragium feciſſe teſtatur. ad hæc quartum, multos poſt annos, paſſus eſt apud Melitam, de quo tantùm meminit Lucas, vt nemo inficiari poſſit, *2. Cor. 11. Bed. l. quæſt. q. 9. tit. 3. Act. 27.*

multa.

multa ab Euangeliſta in Act. Apoſt. hiſtoria fuiſſe prætermiſſa.

Antequàm Paulus in Macedoniam rediret, Cenchreas (quod eſt Nauale Corinthiorum) appulit, ibi cum eſſet, Epiſtolam ad Romanos ſcripſit. *Antequàm autem Paulum Hieroſolymam reuerentem Author deducat, multa ex Ioſepho tradit de infælici tùm temporis Iudæorum ſtatu ob Præſidum auaritiam, latronum incurſus, & Ciuium factiones, quæ præludia veluti quædam fuere miſerandi Hieroſolymorum excidij. multa etiam de cereis, ac lampadibus in Templis accendi ſolitis ſumpta ex his, quæ* Act. 20. *Lucas tradit accidiſſe Troade, occaſione; cum inſuper Lucas dicat Paulum feſtinaſſe Hieroſolymam vt ſolemnitatem ibi ageret Pentecoſtes, Author de legalibus Feſtis iam tùm abrogari cœptis, deque immutato die Paſcha, alijſque Chriſtianis Feſtis, tùm de precibus tàm in Eccleſia, quàm extra eam procedendo, (vnde Proceſſiones) de tintinnabulis item ad Populum excitandum, cogendumque fusè diſſerit, ac in primis eruditè.* Troade autem diſcedens Paulus multis in Vrbibus, ex itinere, Fidelibus ſacra doctrina recreatis, venit Cæſaream, inque Philippi domum, qui vnus erat ex ſeptem Diaconis ab Apoſtolis inſtitutis, ſe recepit. *huic* (inquit Lucas)

Cereorũ, ac lampadarũ in Tẽplis vſus.

Chriſtianæ feſtæ.

C 5 *erant*

erant quatuor filiæ Virgines prophetantes. moratus autem ibi dies aliquot Hierosolymam perrexit obnitentibus Discipulis, quòd ex Propheta quodam Agabo audissent, vincula ei inibi intentari. eò cum peruenisset, exceptus est à Fratribus perbenignè: cognouit autem ex eis malè se apud omnes audire, quòd Circumcisionis præceptum, aliaque ex legalibus institutis abrogasset. proindè monebant, sanctificaret se more maiorum, & cognoscerent Iudæi falsa de ipso fuisse vulgata; morem illis gessit Apostolus, & postridiè purificatus Templum inijt. ritus autem huiusmodi purificationis fuit abstinere à vino, caput radere, &, finito tempore ouem, agnum, ac arietem offerre, crinemque cum hostijs concremare. ex hoc, qui Nazaræorum erat ritus, mos item apud Christianos inoleuit, vt qui à vulgari aliorum vitæ consuetudine recederent, caput abraderent. consueuerunt autem apud nos Clerici, ac Monachi non integrum caput radere, ne iudaizare omninò viderentur, aut Isidis, Serapidisue, aut alios, apud Gentiles, Sacrificulos imitari viderentur. cæterum apud Romanos vnicuique, cum barbam primo poneret, aut crinem, eam Numini alicui dedicare mos fuit, cuius rei exemplum habes apud Suetonium in Nerone.

Act. 21.

num. 6

Tōsura Clericorū.

Post

Act. 21. Post oblatum à Paulo sacrificium Nazaręorum, septem dies ad eius vincula intercessisse Lucas testatur, quibus elapsis, Iudæi, qui ex Asia venerant, illum, quòd contemptor esset patriæ Religionis, delaturi, videntes eum in Templo concitauerunt omnem Populum, & manus ei iniecerunt, *quærentibus autem eum occidere, nunciatum est Tribuno Cohortis, qui statim assumptis militibus, & Centurionibus, accurrit. tunc accedens apprehendit eum, & iussit eum alligari catenis duabus.* Tribunus autem qui Ægyptium eum esse putauerat, græcè loquutum attentiùs audiuit, fecitque ei potestatem Populum alloquendi; cum autem vidisset Tribunus Populum in Paulum magis magisque efferari, *iussit adduci in castra, & flagellis cædi, atque torqueri, vt sciret propter quã causam sic acclamarent ei.* tùm Paulus opportunè Ciuem se Romanum professus est. Tarsenses autem omnes Ciues Romanos factos constat, quod bellis ciuilibus Iulij Cæsaris primùm partibus, tùm etiam Octauiani studuissent. de Tarsentium verò laudibus hæc Strabo. *tantum autem Tarsensibus studium rerum Philosophicarum, ac disciplinarum, quas encyclias dicunt, incessit, vt superauerint Athenas, & Alexandriam, & si quis alius nominari*

Pauli Vincula.

Act. 22.

Paulus virgis cæditur.

Dio. l. 47.

Strab. l. 24.

Tarsẽsis Vrbis laudes.

potest locus, vbi Philosophorum, & artium ad humanitatem pertinentium scholæ haberentur. vt nè miremur Paulum supra alios Apostolos eloquentem, ac eruditum. quòd autem non liceret Ciuem Romanum flagellis subijcere, statuit primùm, lata lege, Valerius Publicola: id ipsum lege Porcia, ac demum Sempronia firmatum est. postridiè Tribunus solutum Paulum ad Iudæos produxit. erat autem coactum magnum illorum Concilium quod *Synedrim* vocant, in quo verba facere cum cæpisset Ananias Princeps Sacerdotum iussit percuti eos eius. tùm Paulus *percutiet te Deus* (inquit) *paries dealbate*. admonitus autem illum Principem Sacerdotum esse, excusationem attulit professus se id nescisse: nequè mirum, cum Concilium illud tumultuariè fuerit coactum, ita vt loco suo vnusquisque nequaquam sederet, sed stantes, vt in re turbida, loquerentur. illud etiam animaduertendum; alium fuisse summum Pontificem, seu summum Sacerdotem, alium verò Principem Sacerdotum, Hic enim erat præpositus illi magno Concilio. Sedebant autem eo in Concilio vterque primo loco diuersis in lateribus. qui duo dignitatum gradus videntur respondere ipsis Moisi, & Aaroni. prudenter autem

Ciues Rom. iurgis cædi vetitũ

Sigon. de iur. ant. Rom. Cic. pro Rabir. Val. max. l. 4. c. 1 Act. 23.

autem Apoſtolus profeſſus ſe ex Phariſæis eſſe, eam Sectam cum alia Sadducæorum, ex quibus duabus vniuerſum Concilium erat conflatum, inter ſe quodammodò commiſit, itàut eius defenſionem illi ſuſceperint, proindèque abijt indemnatus. tùm ex his qui ei aduerſabantur quadraginta amplius deuotione ſe ſe adegiſſe ſaſsi ſunt, non ſumpturos cibum, nec potum, donec illum occiderent, curandum itaquè, vt iterum à Tribuno veluti in concionem adduceretur; peracturos ſe etenim haud dubiè meditata. hoc cum reſciſſet Tribunus, Paulum ſub cuſtodia clàm miſit Cæſaream ad Fœlicem Præſidem, additis literis quibus ſignificabat eum ſe hominem ægrè à furente abductum Populo, quamquam nullius compertum flagitij, ad ipſum mittere, ne quid in ſe culpæ rediret; ſi per tumultum interficeretur. quàm magno autem Iudæi odio in eum eſſent accenſi, ex eo liquet, quod Lucas addit *poſt quinque enim dies* (inquit) *deſcendit Princeps Sacerdotum Ananias cum Senioribus quibuſdam & Tertullo Oratore, qui adierunt Præſidem aduerſus Paulum*. Iudæorum deindè orationem refert, ac Pauli defenſionem. Iudæis Fœlix reſpondit velle ſe Tribunum expectare antequàm aliquid decerneret. audiuit

Iudæorũ odiũ in Paulum.

Act. 24.

Pauli accuſatio, & defenſio.

diuit etiam seorsim Paulum *de Iustitia*, (vt ait Lucas) *de Castitate, & de futuro Iudicio* differentem; qua oratione permotus Fœlix, ac perterrefactus eum quidem à se dimisit, frequenter nihilominus eum accersens, *sperabat* enim (addit idem Lucas) *pecuniam se accepturum à Paulo, quod audisset ex Asia illum multa ad eleemosynam, & oblationes attulisse.*

Cum autem Iosephus scribat hoc tempore iuisse se Romam, vt quosdam Sacerdotes illùc vinctos à Præside missos defenderet, addatque ficis, ac nucibus eos victitasse, subit suspicio, ex illis fuisse, qui se panē non manducaturos deuouerant, donec Paulum interficerent, quos fortasse Fœlix tam diro sacramento adactos, puniendos censuit, cum, nè deinceps tumultus miscerent, meritò pertimuerit.

Porcius Festus succedit Fœlici

Haud ita multò post Fœlix Præses Successorem habuit à Cæsare Porciū Festum; quod autem Lucas ait, *elapso biennio*, intelligendum est, Imperij Neronis, nam & ante illum Fœlix sub Claudio vna cum Cumano, vt diximus, Prouinciæ partem, hoc est Samariam, rexerat. Hierosolymam autem nouus Præses cum venisset, præstò fuere accusatores Pauli, quos Festus Cæsaream iussit accedere; quod haud ægrè præstiterunt. ibi cum Hic gratificaturus Iudæis, in eos videre- *Act. 24.*

tur

Act. tur propenſior, Paulus Cæſaris ad Tri-
25. bunal appellauit.

Interim Agrippa, qui Iunior dictus
eſt, Cæſaream cum Berenice Vxore, *Agrip.*
Feſtum ſalutaturus, acceſſit, coram *Iun.*
quibus cauſam Apoſtolus iterum cum *Cæſa-*
Act. dixiſſet, *in modico* (inquit Rex) *ſua- rea.*
26. *des me Chriſtianum fieri*; & Iudæo-
rum ſubodoratus perfidiam, dimitti
illum potuiſſe, ni Cæſarem appellaſ-
ſet, affirmauit.

Act. Traditus itaque Paulus cuſtodiæ Iu-
27. lij Centurionis, nauim conſcendit vnà
cum ſocijs, qui eum ſequebantur non
inuiti. hos inter fuit Lucas, qui iter
omne dietim quodammodo recenſi-
uit. Cretam Inſulam prætergreſſi, ex
Pauli prædictione, vitæ diſcrimen
adiuerunt, diù noctùque vi tempe-
Act. ſtatis iactati. Melitam demum Inſu- *Pau-*
28. lam incolumes, dirupta quamuis, mer- *lus Me-*
ſaque naui, tenuerunt. ea in Inſula *litæ.*
cum Paulus, ad ignem excitandum,
alendumque, ſarmenta intuliſſet, Vi-
pera manum eius inuaſit, qua ille in
ignem excuſſa, præſentis vim veneni
non ſenſit, ſtupentibus Incolis, illum-
que vti Deum aliquem venerantibus,
quem modò vti ſacrilegij fuerant auer-
ſati, quaſi indignum vita, quem, nau-
fragio ſuperſtitem, præſens exitium *Melitæ*
excepiſſet. Eo ex miraculo vis Inſulæ *vis in*
eſt indita ad fugandos angues, aut, ſi *vene-*
quos haberet, innoxios alendos, gle- *na.*

ba

ba quoque ipſa veneno medetur.

Apud Melitam porrò tribus menſibus, dum hyems remittitur, Paulus cum ſocijs ſubſiſtit, perbenignè illum interim habente Publio Inſulæ Domino, aut Præfecto, cuius Patrem febri, ac diſſenteria laborantem incolumem reddiderat. rei tùm fama morbo laborantes alij permulti, Pauli ope, ſeruati ſunt.

Pauli iter à Melita. Indè cum tres demum poſt menſes ſoluiſſent, venerunt Syracuſas, ac ſubinde Regium, tum Puteolos, ac demum Romam, vnde obuiam Paulo proceſſere, ex Fidelibus permulti ad Forum vſque Appij, atque adeò ad tres Tabernas, hoc eſt ad trigeſimum, ac quinquageſimum ab Vrbe lapidem: tanta erat illius doctrinæ fama, ac ſanctitatis. Romæ nihilominus degentem, cauſamque coram ſæuiſſimo omnium Principe dicturum, plærique omnes deſeruere. par autem eſt credere, Iudæos omnem lapidem mouiſſe, quò illum perditum irent. itaquè in omni, vt ipſe ait, Vrbis Prætorio eius cauſa cognita eſt. puta apud Principem, apud Senatum, apud Collegium Pontificum: demum, eius cognita innocentia, ſolutus vinculis, vnius tantùm ſub cuſtodia militis, liberè agere permiſſus eſt. *Chri. Ann. 59.* *2. Thi. 4.* *Paulus à ſuis deſeritur.* *Philip. 1.*

Timotheus interim Romam, acceſſitus, venerat; quamobrem ad Philip- *Chri. Ann. 60.*

lippenſes, quæ hoc tempore data eſt, Epiſtola non Pauli tantùm, ſed Timothei quoque nomine data legitur. ea in epiſtola certiores Apoſtolus Philippenſes reddit de propagatione Euangelij in Vrbe facta, cui ſua ipſius vincula non modò impedimento non eſſent, ſed mirificè conferrent. monet inſuper caueant à malis Operarijs, inimicis Crucis Chriſti, & *videte* (inquit) *conciſionem*: Eam nihil aliud fuiſſe conſtat, quam Simonis Magi, Cerinthi, ac Sectatorum delirium, quo Chriſtum à Ieſu diuidebant, & quodammodo concidebant; negantes Chriſtum paſſum, mortuum, ſuſcitatum: hæc eadem de Ieſu fatentes. Crucis eos vocat inimicos, quod Chriſtum verè Cruci affixum negarent, proque eo Simonem ſupponerent Cirenæum, Chriſti Crucem quaſi erubeſcentes. aduerſus hos in Eccleſia mos inoleuit Crucis ſignum ſingulis fere in rebus frequentius adhibendi; qui mos ad hæc vſque tempora perſeuerat, vt qui illum quaſi nouum reijciunt, aut abſurdum derident huius temporis Sectarij, reijciendi potius, ac deridendi ipſi ſint, qui in ipſo veluti meridie cæcutire, antiquitatis omnis ignari, videantur.

Epiſt. ad Philippenſes.

Iren. l. 1. c. 20 Epiph. hær. 21

Simonis, ac Cerinthi deliria.

Ignat. ad Philip. ep. 8. Tert. d. cor. Baſil. de ſpir. S. Cyrill. cat. 13

Crucis ſignũ.

Dum adhuc Apoſtolus eſſet in vinculis, literas ad Coloſſenſes dedit, quas Tychicum detuliſſe conſtat, quem-

Epiſt. ad Coloſſẽſes.

quemadmodum, & primas ad Timotheum: fuit autem Is non tam Tabellarius, quam Legatus de alijs eos compluribus, quæ Epistola non haberet, certiores redditurus: erant autem Colossæ Vrbs Maioris Phrygiæ non longè à Laodicea eiusdem Prouinciæ Vrbe, alia tamen ab ea, quæ & in Syria, quæque in Media. Vtrùm vero Apostolus ad Laodicenses simul scripserit, vt videtur innuere, antiquorum Patrum non mediocriter torsit ingenia; *qua de re plura hìc Author, qui & multa addit ad Apostoli sensum eruendum, dum obscurè satis de Angelis meminit; qua sumpta occasione, de eorum cultu differit copiosè. ad hæc, cum idem Apostolus Colossenses hortetur ad Psalmos, & Hymnos concinendos, quæ ex antiqua de his habentur traditione, in medium affert.*

Colossæ Vrbs. *Strab. l. 12. c. 15. Plin. lib. 5. c. 32.* *Laodicenses.* *Coloss. 2. & 3.* *Angelorum cultus.* *Psalmorũ vsus.*

His veluti publicis ad Colossenses literis, priuatas ad Philemonem nobilem eius Vrbis Ciuem Paulus addidit. Huius domum Colossis, ad sua vsque tempora, superfuisse, Theodoretus tradit in Templi formam, vsumque ab eodem Philemone redactam. huic Paulus Onesimum commendat, quem illius Seruum, illiusque Fratrem, etiam secundum carnem, appellat. quod mirum cum aliquibus videatur, animaduertendum est, seruum illum fuisse libertate postmodum donatum,

Epist. ad Philomonem. *Onesimus.*

Fra-

Fratrem autem ſecūdum carnem ideò dici, quod eſſet & ipſe, vt Philemon, ex Gentilibus; qua etiam ratione ab Apoſtolo Hebręi inter ſe ſe Fratres etiam ſecundum carnem appellantur, hoc eſt ſecundum originem.

Hunc Oneſimum Epheſi poſteà fuiſſe Epiſcopum, omnes conſentiunt. Vltimam ex Pauli Epiſtolis, quæ ad Hebræos data eſt, hoc eodem anno fuiſſe ab eò ſcriptam, coniecturę complures perſuadent. hanc, quòd nonnulli olim, aut Barnabæ, aut Lucæ, aut Clementi tribuerint, aut certè in dubium reuocauerint, *Author, pluribus congeſtis argumentis, ac Patrum teſtimonijs, Paulo vindicat.* *Epiſt. ad Hebraos.*

Tacit. l.13. Aruit hoc anno Romæ Ficus, quam *Ruminalem* vocarunt, Romuli, ac Fratris cunabulis memoranda, poſt quàm annos amplius DCCC. virens, ac vegeta permanſiſſet; quod prodigij loco habitum. liceat verò & nobis in eo prodigium agnoſcere, quod aridum Crucis Lignum Apoſtolorum doctrina veluti irrigatum, cæperit tùm Romæ vireſcere. *Ficus ruminalis areſcit.*

Biennio interim exacto, liber Apoſtolus abire iuſſus, quò nam Gentium profectus ſit, non ſatis conſtat; conijcere tamen poſſumus in Aſiam reuerſum, quod Coloſſenſibus, ac Philemoni, ac demum Hebræis fuerat pollicitus. per hoc autem non efficitur, *Paulus liber abit.*

tur,

tur, quò minus in Hiſpaniam, quod multis placet, perrexerit.

Hoc eodem anno Lucas Operi, quod ab Apoſtolorum Actis inſcripſerat, vltimam appoſuiſſe manum traditur. quò nam verò & ipſe abierit, incompertum eſt.

Nero Matrē necat. At Nero Princeps facinus omnium ſceleſtiſſimum meditatus Matris necem, naufragio cum non ſucceſſiſſet, ferro peragi curauit. tàm fœda autem Popoli Romani aſſentatio fuit, vt lætitiam inde publicam, tamquam de parta Principis ſalute indixerit; qua fortaſſe de cauſa Paulus libertati eſt reſtitutus. *Tacit. l. 14.*

Feſtus moritur. Albinus ſuccedit. Interim Feſtus in Prouincia diem obijt extremum datuſque illi à Cæſare Succeſſor eſt Albinus. Chri. Ann. 62.

Prodigia Romæ. Roma prodigijs agitata, ſpem maximam concepit futuræ Neronis mortis, qua tamen, vt ſæpè, fruſtrati Ciues, dignoſcere haud ægrè potuerunt, quàm ſit fallax huiuſmodi prodigiorum indagatio.

Laodicæa quoque, nobilis Aſiæ Vrbs, qua de meminimus, terræ motu collapſa, à Ciuibus, qui diuitijs pollebant, reſtituitur. de ea, deque illius opibus Ioannes Apoſtolus meminit, eaque inibi de cauſa Chriſti Fidem intepuiſſe queritur. *Apoc. 3.*

Qui ſequitur annus Iacobi Apoſtoli cognomento Iuſti, Fratris Domini mar- Chri. Ann. 63.

martyrio inſignis eſt. rem vti celebrē, Ioſephus ipſe egregiè teſtatam reliquit, tantoque Iudæorum ſceleri Vrbis, ac Templi excidium tribuere videtur: obijt autem è ſummo Templo præceps datus, tùm lapidibus petitus, ac Fullonis vecte percuſſus. cur autem illius potius neci, quam Christi, calamitates illæ fuerint tributæ, cum Chriſtum Iacobus ſectaretur, haud dubiè, quod ad Iacobi ſtatim mortem ſequutæ ſint. Supereſt eius epiſtola, quæ prima inter canonicas numeratur. *in ea cum de infirmorum perunctione mentio fiat appoſitè Author de hoc extremæ vnctionis Sacramento ex more diſſerit, additque de Sacrificij forma, ſeu Miſſa, quæ eidem Apoſtolo tributa adhùc extat.*

lib.2. c.8.

Iacobi Ap. fr. Domini martyrium

Extrema vnctio.

Hoc item anno rebellantes Britanni, per Paulinum Suetonium iterum debellantur. Proximo autem ſubſequente Marcus Euangeliſta Alexandriæ Martyrio afficitur. eius locum ſubit Anianus. quoad mortis genus, ferunt ab altari abſtractum, biduo per Vrbem raptatum, animam Deo reddidiſſe.

Tacit. l. 14.

Chri. Ann. 64.

Euſeb. Chr. & hiſt. l. 2. c. 23. Hier. de ſcript. in Marco

Britāni iterū debellantur.

Marci Euāg. martyrium.

De Chriſtianis ab eo inſtitutis pu-tantur ſcripta quæ Philo quaſi in gloriam ſuæ Gentis de Eſſenis, ſiue Eſsæis tradit. de his Plinius elegantiſſimè, ſed tamen vti de Gente vetuſtiſſimæ originis, & neſcio quæ interiora

Eſſeni.

Iu-

Iudææ loca incolente. ſiuè illa oſcitanter ex Philone, ſiue ex alio quopiam petierit. *Gens*, inquit, *ſola in toto Orbe præter cæteras mira: ſine vlla Fœmina, omni venere abdicata, ſinè pecunia in diem ex æquò Conuenarum turba renaſcitur, largè frequentantibus, quos, vita feſſos, ad mores eorum Fortunæ fluctus agitat. ita per ſæculorum millia (incredibile dictu) Gens æterna eſt, in qua nemo naſcitur. tàm fœcunda illis aliorum vita pœnitentia eſt.* hæc Plinius; ex quo, vt alia fermè, non minore elegantia Solinus, haud diſſimilia proſequutus eſt. Verũ quamuis Eſſenos ante hæc tempora fuiſſe Ioſephus tradat, in eos non omnia quadrant, quæ apud Philonem habentur, multò minus quæ apud Plinium, quæque apud Solinum. his adde nullam de his mentionem haberi in veteri, nec in nouo Teſtamento, neque apud alios Plinio antiquiores ex Profanis. At enim Philo de ſuis Eſſenis tradit, non Alexandriæ modo, magno numero, fuiſſe, ſed in alijs quoque Ægypti regionibus, tùm apud Græcos æquè, ac Barbaros. ex quibus affirmare cogimur de Chriſtianis illum loquutum, vt antiquiores, ex noſtris, Patres pro comperto habuerunt, non autem de Eſſæis, quæ Iudæorum erat Secta, vt quidam ex Nouatoribus, contradicendi ſtudio, affirmant. cui enim

Phil. de Vit. cõt. l. 5 c. 17.

Plin. l. 5. c. 17

Polyca 36.

per-

perſuadebunt, Gentiles tanto numero ad Iudaiſmum deſciuiſſe? itaque à Philone Eſſenos fuiſſe dictos par eſt credere, quod illorum vitæ inſtitutum, qui apud Iudæos erant, (quamquam multis partibus auctum in melius) imitari viderentur. niſi ſi cui magis arrideat non nullorum ſententia, qui putant ab eo Eſſenos, ſiue Eſſæos à contemplatione, ac ſanctitate, vel Ieſſæos à Ieſſe Dauid Patre, ex quo Chriſtus Ieſus ortum habuit, nuncupatos.

Tacit. lib. 15. Neronis interim ſæuitia in dies magis graſſabatur. itaque Octauiã Coniugem calumnijs circumuentam in Inſulam deportari mandauit, nec ita multò poſt balnei ibidem vapore extingui. ditiores quoſque ex Libertis, in quibus Pallantem ſuæ Authorẽ Fortunæ, è medio ſuſtulit. Quo tempore Romanus exercitus, Duce Peto, à Parthorum Rege Pacoro ſub iugum turpiter mittitur. *Nero Coniugẽ necat.*

Chri. Ann. 65. *Ioſ. de bell. l. 7. c. 12* Cum iam diuinæ gladius vltionis Iudæorum ceruicibus propiùs immineret, Ieſus quidam homo ruſticanus, in ſumma Hieroſolymorum pace, ac opulentia, cæleſti veluti afflatus Numine, clamare cæpit dira minitans Vrbi, ac Templo; nec propterea deſtitit, quòd malè à quibuſdam mulctatus, plagiſque ad mortem acceptus fuerit: imò ad ſingula eum verbera inclamaſſe ferunt *vah Hieroſolymis*. Albino autem *Vaticiniũ de excidio Hieroſol.*

tem Præſidi, alijſque interrogantibus, qui nam eſset, cur ve malè ominari pergeret, nihil reſpondebat, nec victum præbentibus gratias agebat. perſeuerauit autem, quod mirum, per annos amplius ſeptem numquam fatigatus, aut raucior factus, dum obſidione demum cincti Ciues, vera ipſum præſagiſse re ipſa intellexerunt. tùm verò ille, poſtquam aliquandiù quieuiſset, conſcenſo Vrbis muro, iterum væh Ciuitati, ac Templo ipſiſque Ciuibus contentiori voce inclamauit: ad extremum, cum addidiſset, *vah etiam mihi*, lapis è tormento à Romanis excuſsus eum peremit.

Decimus agebatur Neronis Principatus annus, Chriſti Domini LXVI. cum, caſu ne, an Tiranni iuſsu (vtrumque enim proditur) Roma Vrbium Regina miſerabili incendio deflagrauit. quamquam autem rei infamia in Principem plurimùm redũdauit, quòd iniјſse illum domeſticam ſcænam, & Troicum excidium interim, dum Roma arderet, ad cytharam per iocum cecinіſse diceretur, Chriſtiani tamen calumniam paſſi, magno numero alieni ſceleris, ac ſtultitiæ pœnas perſoluere. Sex ipſos dies, ſiuè, vt alij tradunt, nouem graſsatæ flammæ quatuor, non amplius, Vrbis Regiones, ex quatuordecim, ſuperſtites reliquere.

Romæ incendium.

Chri. Ann. 66.

Christiani calumniam paſſi.

Circumferebantur etiam tùm Hierony-

ronymi, atque Auguſtini ætate epiſtolæ, quæ adhuc extant, Pauli ad Senecam, Senecæ viciſſim ad Paulum; cæterùm qui in illis errores temporum deprehenduntur manifeſtæ eas arguunt impoſturæ.

Pauli, ac Senecæ Epiſtolæ.

Chri. Ann. 67.

Ioſ. ant. l. 20. c. 9 & de bell. l. 2. c. 14 Tacit. l. 15. Dio. & Suet.

Albino Succeſſor datus Florus futurarum calamitatum Author haud dubiè fuit. ita dum Chriſtiani ſupplicijs acerbiſſimis addicuntur, Iudæi à Floro expoliantur.

Florus Iudææ præficitur.

Romæ autem detecta in Principem conſpiratio, malè in Authores vertit. eius criminis (ſi crimen appellare fas eſt) comperti multi ex prima nobilitate, vario mortis genere periere. in his fuit Seneca, eiuſque ex Fratre Nepos Lucanus, & Romanorum tùm temporis nobiliſſimus Plautius Lateranus Conſul deſignatus, cuius ædes apud Cælium Montem in vſum poſteà Chriſtianorum ceſſere, Auguſtiſſimo ibi Templo excitato, ac Pontificijs ædibus adiectis.

Cõiuratio in Neronem Senecæ, & Lucani mors

Hier. ep. 32.

Coniuratorum pœnam ſequuta eſt mors Poppææ, quam, licèt impenſiùs adamatam, iracercitus Nero, ictu calcis percuſſam vehementiùs, interemit.

Chri. Ann. 68.

Romæ tot Chriſtianorum ſupplicijs Chriſtiana re pœnè collabente, præſto fuere ipſi Apoſtolorum Principes, quorum prædicatione, ac Martyrio reſtituta eſt. At Petro non ſatis viſum Romanæ Eccleſiæ proſpicere.

D igitur

igitur quòd vniuerſi gregis creditam ſibi curam ſciret, præcipuè Iudæorū, quorum in Hieroſolymitano Concilio ſuſceperat patrocinium, ſecundam ad eos dedit Epiſtolam, in qua ſuum ipſius exitum inſtare docet. de huius porrò Epiſtolæ firmitate dubitatum aliquandò fuiſſe conſtat, quod diuerſo ab alia ſtylo, ac charactere videatur; cæterùm Interpretum hoc potius varietate accidiſſe dixerim. ſanè inficiari nemo poterit à Patribus eam paſſim, ac Concilijs inter canonicas recenſeri, quòd verò hæc eiuſdem ferè ſit argumenti, ac Iudæ Epiſtola, qui Thadæus dictus eſt, *de vtraque Author differit, deque Hæreticis, qui in illis notantur, eorumque dogmate, ac delirijs.*

Secunda Petri Epiſtola.

At Nero, quod Dijs ipſis, inquit Plinius, Imperare generoſius cuperet, id per Magos aſſequi ſe poſſe ratus, eos vndique conquiſitos aluit. in his fuit Simon Samarita, de quo alibi meminimus. Hic vt Principi harum rerum cupido ſeſe venditaret, ipſo inſpectante, volaſſe dicitur, Petri verò ad Deum precibus, eo ex volatu, in terram decidiſſe, qua veluti in ſe collata iniuria, Neronem Petro ſuccenſuiſſe, ipſumque, ac Paulum carceri mancipaſſe. carcerem porrò, in quem conjecti Apoſtoli ſunt, Mamertinum fuiſſe conſtat, non autem Tullianum. addicti poſtea eidem ſunt

Neronis vanitas. *lib. 30. c. 2. Suet. c. 12.*

Simon Magus. *Clem. conſt. l. 6. c. 9 Arnob. l. 2. Euſeb. l. 2 c. 14. Cyrill. cath. l. 6.*

Apoſtolorum carcer

Pro-

Aug. ep. 86. Proceſſus, & Martinianus Milites Apoſtolorum cuſtodes à Petro, vt tradunt, ad Chriſti Fidem traducti, ibidemque erumpente, diuina vi, ex petra fonte, Baptiſmo initiati: fons ſanè in hanc diem perſeuerat, non rerum modò tùm geſtarum memoria nobilis, ſed perenni quoque miraculo illuſtris; quippè è medio carceris ſurgit tiburtinis ſtrati lapidibus grandioribus per lapidem cubitali altitudine veluti terebratum; ita, vt nec redundet vmquam, nec, quantumuis hauſtus, exſiccetur. cur autem, & Paulus cum Petro cuſtodiæ ſit traditus, hanc affert Chryſoſtomus cauſam, haud dubiè ex antiquiori aliquo acceptam, quòd Is Neronis Pellicem ad Chriſti Fidem traductam, ab illius conſuetudine abduxerit. *Proceſſus, & Martinianus* *Fõs in carcere Apoſtol.* *In vit. mon. vitup. l. 1.*

lib. 16. Iam Nero, vt ait Tacitus, tot inſignibus Viris trucidatis, virtutem ipſam quodammodo excindere cõcupiuit, interfectis Barea Sorano, ac Traſea Peto. Sed, & de Seruilia Bareæ Filia rea cum patre conſtituta quædam addit, quæ Chriſtianam eam fuiſſe facilè demonſtrent. *Neronis Tyrãnis.*

Philoſtr. l. 4. Edicto dein'Philoſophos Vrbe exegit, recepto haud ſecius, ac humaniter habito Apollonio Thianæo, qui hoc ipſo tempore Romam ſub Teleſini Conſulis patrocinio venerat.

Poſt hæc Nero in Achaiam naui- *Nero*

diuit etiam seorsim Paulum *de Iustitia*, (vt ait Lucas) *de Castitate, & de futuro Iudicio* differentem; qua oratione permotus Fœlix, ac perterrefactus eum quidem à se dimisit, frequenter nihilominus eum accersens, *sperabat* enim (addit idem Lucas) *pecuniam se accepturum à Paulo, quod audisset ex Asia illum multa ad eleemosynam, & oblationes attulisse.*

Cum autem Iosephus scribat hoc tempore iuisse se Romam, vt quosdam Sacerdotes illùc vinctos à Præside missos defenderet, addatque ficis, ac nucibus eos victitasse, subit suspicio, ex illis fuisse, qui se panē non manducaturos deuouerant, donec Paulum interficerent, quos fortasse Fœlix tam diro sacramento adactos, puniendos censuit, cum, nè deinceps tumultus miscerent, meritò pertimuerit.

Haud ita multò post Fœlix Præses Successorem habuit à Cæsare Porciū Festum; quod autem Lucas ait, *elapso biennio*, intelligendum est, Imperij Neronis, nam & ante illum Fœlix sub Claudio vna cum Cumano, vt diximus, Prouinciæ partem, hoc est Samariam, rexerat. Hierosolymam autem nouus Præses cum venisset, præstò fuere accusatores Pauli, quos Festus Cæsaream iussit accedere; quod haud ægrè præstiterunt. ibi cum Hic gratificaturus Iudæis, in eos videre-

Porcius Festus succedit Fœlici

Act. 24.

tur

Act. 25. tur propenſior, Paulus Cæſaris ad Tribunal appellauit.

Interim Agrippa, qui Iunior dictus eſt, Cæſaream cum Berenice Vxore, Feſtum ſalutaturus, acceſſit, coram quibus cauſam Apoſtolus iterum cum dixiſſet, *in modico* (inquit Rex) *ſuades me Christianum fieri*; & Iudæorum ſubodoratus perfidiam, dimitti illum potuiſſe, ni Cæſarem appellaſſet, affirmauit. *Agrip. Iun. Cæſaræ.* Act. 26.

Act. 27. Traditus itaque Paulus cuſtodiæ Iulij Centurionis, nauim conſcendit vnà cum ſocijs, qui eum ſequebantur non inuiti. hos inter fuit Lucas, qui iter omne dietim quodammodo recenſiuit. Cretam Inſulam prætergreſſi, ex Pauli prædictione, vitæ diſcrimen adiuerunt, diù noctùque vi tempeſtatis iactati. Melitam demum Inſulam incolumes, dirupta quamuis, merſaque naui, tenuerunt. ea in Inſula cum Paulus, ad ignem excitandum, alendumque, ſarmenta intuliſſet, Vipera manum eius inuaſit, qua ille in ignem excuſſa, præſentis vim veneni non ſenſit, ſtupentibus Incolis, illumque vti Deum aliquem venerantibus, quem modò vti ſacrilegij fuerant auerſati, quaſi indignum vita, quem, naufragio ſuperſtitem, præſens exitium excepiſſet. Eo ex miraculo vis Inſulæ eſt indita ad fugandos angues, aut, ſi quos haberet, innoxios alendos, gle- *Paulus Melitæ.* Act. 28. *Melitæ vis in venena.*

ba

ba quoque ipsa veneno medetur.

Apud Melitam porrò tribus mensibus, dum hyems remittitur, Paulus cum socijs subsistit, perbenignè illum interim habente Publio Insulæ Domino, aut Præfecto, cuius Patrem febri, ac dissenteria laborantem incolumem reddiderat. rei tùm fama morbo laborantes alij permulti, Pauli ope, seruati sunt.

Pauli iter à Melita.

Chri. Ann. 59.

Indè cum tres demum post menses soluissent, venerunt Syracusas, ac subinde Regium, tum Puteolos, ac demum Romam, vnde obuiam Paulo processere, ex Fidelibus permulti ad Forum vsque Appij, atque adeò ad tres Tabernas, hoc est ad trigesimum, ac quinquagesimum ab Vrbe lapidem: tanta erat illius doctrinæ fama, ac sanctitatis. Romæ nihilominus degentem, causamque coram sæuissimo omnium Principe dicturum, plærique omnes deseruere. par autem est credere, Iudæos omnem lapidem mouisse, quò illum perditum irent. itaquè in omni, vt ipse ait, Vrbis Prætorio eius causa cognita est. puta apud Principem, apud Senatum, apud Collegium Pontificum: demum, eius cognita innocentia, solutus vinculis, vnius tantùm sub custodia militis, liberè agere permissus est.

2. Thi. 4.

Paulus à suis deseritur.

Philip. 1.

Timotheus interim Romam, accersitus, venerat; quamobrem ad Philip-

Chri. Ann. 60.

lippenſes, quæ hoc tempore data eſt, *Epiſt.*
Epiſtola non Pauli tantùm, ſed Timo- *ad Phi*
thei quoque nomine data legitur. ea *lippen-*
in epiſtola certiores Apoſtolus Phi- *ſes.*
lippenſes reddit de propagatione
Euangelij in Vrbe facta, cui ſua ipſius
vincula non modò impedimento non
eſſent, ſed mirificè conferrent. mo-
net inſuper caueant à malis Opera-
Iren. l. rijs, inimicis Crucis Chriſti, & *videte* *Simo-*
1. c. 20 (inquit) *conciſionem*: Eam nihil aliud *nis, ac*
Epiph. fuiſſe conſtat, quam Simonis Magi, *Cerin-*
hær. 21 Cerinthi, ac Sectatorum delirium, *thi de-*
quo Chriſtum à Ieſu diuidebant, & *liria.*
quodammodo concidebant; negan-
tes Chriſtum paſſum, mortuum, ſu-
ſcitatum: hæc eadem de Ieſu faten-
tes. Crucis eos vocat inimicos, quod
Chriſtum verè Cruci affixum nega-
rent, proque eo Simonem ſuppone-
rent Cirenæum, Chriſti Crucem quaſi
Ignat. erubeſcentes. aduerſus hos in Eccle-
ad Phi ſia mos inoleuit Crucis ſignum ſingu- *Crucis*
lip. ep. lis fere in rebus frequentius adhiben- *ſignū.*
8. di; qui mos ad hæc vſque tempora
Tert. perſeuerat, vt qui illum quaſi nouum
d. cor. reijciunt, aut abſurdum derident huius
Baſil. temporis Sectarij, reijciendi potius,
de ſpir. ac deridendi ipſi ſint, qui in ipſo veluti
S. Cy- meridie cæcutire, antiquitatis omnis
rill. ignari, videantur.
cat. 13 Dum adhuc Apoſtolus eſſet in vin- *Epiſt.*
culis, literas ad Coloſſenſes dedit, *ad Co-*
quas Tychicum detuliſſe conſtat, *loſſēſes.*

quem-

quemadmodum, & primas ad Timotheum: fuit autem Is non tam Tabellarius, quam Legatus de alijs eos compluribus, quæ Epiſtola non haberet, certiores redditurus: erant autem Coloſſæ Vrbs Maioris Phrygiæ non longè à Laodicea eiuſdem Prouinciæ Vrbe, alia tamen ab ea, quæ & in Syria, quæque in Media. Vtrùm vero Apoſtolus ad Laodicenſes ſimul ſcripſerit, vt videtur innuere, antiquorum Patrum non mediocriter torſit ingenia; *qua de re plura hìc Author, qui & multa addit ad Apoſtoli ſenſum eruendum, dum obſcurè ſatis de Angelis meminit; qua ſumpta occaſione, de eorum cultu diſſerit copiosè. ad hæc, cum idem Apoſtolus Coloſſenſes hortetur ad Pſalmos, & Hymnos concinendos, quæ ex antiqua de his habentur traditione, in medium affert.*

Coloſſæ Vrbs. *Strab. l. 12. c. 15. Plin. lib. 5. c. 32.* *Laodiceæ tres.* *Coloſſ. 2. & 3.* *Angelorum cultus.* *Pſalmorũ vſus.*

His veluti publicis ad Coloſſenſes literis, priuatas ad Philemonem nobilem eius Vrbis Ciuem Paulus addidit. Huius domum Coloſſis, ad ſua vſque tempora, ſuperfuiſſe, Theodoretus tradit in Templi formam, vſumque ab eodem Philemone redactam. huic Paulus Oneſimum commendat, quem illius Seruum, illiuſque Fratrem, etiam ſecundum carnem, appellat. quod mirum cum aliquibus videatur, animaduertendum eſt, ſeruum illum fuiſſe libertate poſtmodum donatum,

Epiſt. ad Philomonem. *Oneſimus.*

Fra-

Fratrem autem ſecũdum carnem ideò dici, quod eſſet & ipſe, vt Philemon, ex Gentilibus; qua etiam ratione ab Apoſtolo Hebrę̨i inter ſe ſe Fratres etiam ſecundum carnem appellantur, hoc eſt ſecundum originem.

Hunc Oneſimum Epheſi poſteà fuiſſe Epiſcopum, omnes conſentiunt. Vltimam ex Pauli Epiſtolis, quæ ad Hebræos data eſt, hoc eodem anno fuiſſe ab eo ſcriptam, coniecturę complures perſuadent. hanc, quòd non nulli olim, aut Barnabæ, aut Lucæ, aut Clementi tribuerint, aut certè in dubium reuocauerint, *Author, pluribus congeſtis argumentis, ac Patrum teſtimonijs, Paulo vindicat.* *Epiſt. ad Hebraos.*

Tacit. l. 13. Aruit hoc anno Romæ Ficus, quam *Ruminalem* vocarunt, Romuli, ac Fratris cunabulis memoranda, poſt quàm annos amplius DCCC. virens, ac vegeta permanſiſſet; quod prodigij loco habitum. liceat verò & nobis in eo prodigium agnoſcere, quod aridum Crucis Lignum Apoſtolorum doctrina veluti irrigatum, cæperit tùm Romæ vireſcere. *Ficus ruminalis areſcit.*

Biennio interim exacto, liber Apoſtolus abire iuſſus, quò nam Gentium profectus ſit, non ſatis conſtat; conijcere tamen poſſumus in Aſiam reuerſum, quod Coloſſenſibus, ac Philemoni, ac demum Hebræis fuerat pollicitus. per hoc autem non effici- *Paulus liber abit.*

tur,

tur, quò minus in Hiſpaniam, quod multis placet, perrexerit.

Hoc eodem anno Lucas Operi, quod ab Apoſtolorum Actis inſcripſerat, vltimam appoſuiſſe manum traditur. quò nam verò & ipſe abierit, incompertum eſt.

Nero Matrē necat. At Nero Princeps facinus omnium ſceleſtiſſimum meditatus Matris necem, naufragio cum non ſucceſſiſſet, ferro peragi curauit. tàm fœda autem Popoli Romani aſſentatio fuit, vt lætitiam inde publicam, tamquam de parta Principis ſalute indixerit; qua fortaſſe de cauſa Paulus libertati eſt reſtitutus. *Tacit. l. 14.*

Feſtus moritur. Albinus ſuccedit. Interim Feſtus in Prouincia diem obijt extremum datuſque illi à Cæſare Succeſſor eſt Albinus. Chri. Ann. 62.

Prodigia Romæ. Roma prodigijs agitata, ſpem maximam concepit futuræ Neronis mortis, qua tamen, vt ſæpè, fruſtrati Ciues, dignoſcere haud ægrè potuerunt, quàm ſit fallax huiuſmodi prodigiorum indagatio.

Laodicæa quoque, nobilis Aſiæ Vrbs, qua de meminimus, terræ motu collapſa, à Ciuibus, qui diuitijs pollebant, reſtituitur. de ea, deque illius opibus Ioannes Apoſtolus meminit, eaque inibi de cauſa Chriſti Fidem intepuiſſe queritur. *Apoc. 3.*

Qui ſequitur annus Iacobi Apoſtoli cognomento Iuſti, Fratris Domini mar- Chri. Ann. 63.

martyrio insignis est. rem vti celebrē, Ioſephus ipſe egregiè teſtatam reliquit, tantoque Iudæorum ſceleri Vrbis, ac Templi excidium tribuere videtur: obijt autem è ſummo Templo præceps datus, tùm lapidibus petitus, ac Fullonis vecte percuſſus. cur autem illius potius neci, quam Chriſti, calamitates illæ fuerint tributæ, cum Chriſtum Iacobus ſectaretur, haud dubiè, quod ad Iacobi ſtatim mortem ſequutæ ſint. Supereſt eius epiſtola, quæ prima inter canonicas numeratur. *in ea cum de infirmorum perunctione mentio fiat appoſitè Author de hoc extremæ vnctionis Sacramento ex more diſſerit, additque de Sacrificij forma, ſeu Miſſa, quæ eidem Apoſtolo tributa adhùc extat.*

lib.2. c.8.

Iacobi Ap. fr. Domini martyrium

Extrema vnctio.

Hoc item anno rebellantes Britanni, per Paulinum Suetonium iterum debellantur. Proximo autem ſubſequente Marcus Euangeliſta Alexandriæ Martyrio afficitur. eius locum ſubit Anianus. quoad mortis genus, ferunt ab altari abſtractum, biduo per Vrbem raptatum, animam Deo reddidiſſe.

Tacit. l. 14.

Chri. Ann. 64.

Britāni iterū debellantur.

Marci Euāg. martyrium.

De Chriſtianis ab eo inſtitutis putantur ſcripta quæ Philo quaſi in gloriam ſuæ Gentis de Eſſenis, ſiue Eſsæis tradit. de his Plinius elegantiſſimè, ſed tamen vti de Gente vetuſtiſſimæ originis, & neſcio quæ interiora

Euſeb. Chr. & hiſt. l. 2. c. 23. Hier. de ſcript. in Marco

Eſſeni.

Iu-

Iudææ loca incolente. ſiuè illa oſcitanter ex Philone, ſiue ex alio quopiam petierit. *Gens, inquit, ſola in toto Orbe præter cæteras mira: ſine vlla Fœmina, omni venere abdicata, ſinè pecunia in diem ex æquò Conuenarum turba renaſcitur, largè frequentantibus, quos, vita feſſos, ad mores eorum Fortunæ fluctus agitat. ita per ſæculorum millia (incredibile dictu) Gens æterna eſt, in qua nemo naſcitur. tàm fœcunda illis aliorum vita pœnitentia eſt.* hæc Plinius; ex quo, vt alia fermè, non minore elegantia Solinus, haud diſſimilia proſequutus eſt. Verũ quamuis Eſſenos ante hæc tempora fuiſſe, Ioſephus tradat, in eos non omnia quadrant, quæ apud Philonem habentur, multò minus quæ apud Plinium, quæque apud Solinum. his adde nullam de his mentionem haberi in veteri, nec in nouo Teſtamento, neque apud alios Plinio antiquiores ex Profanis. At enim Philo de ſuis Eſſenis tradit, non Alexandriæ modo, magno numero, fuiſſe, ſed in alijs quoque Ægypti regionibus, tùm apud Græcos æquè, ac Barbaros. ex quibus affirmare cogimur de Chriſtianis illum loquutum, vt antiquiores, ex noſtris, Patres pro comperto habuerunt, non autem de Eſſæis, quæ Iudæorum erat Secta, vt quidam ex Nouatoribus, contradicendi ſtudio, affirmant. cui enim per-

Phil. de Vit. cõt. l. 5 c. 17. Plin. l. 5. c. 17

Polyca 36.

persuadebunt, Gentiles tanto numero ad Iudaismum desciuisse? itaque à Philone Essenos fuisse dictos par est credere, quod illorum vitæ institutum, qui apud Iudæos erant, (quamquam multis partibus auctum in melius) imitari viderentur. nisi si cui magis arrideat non nullorum sententia, qui putant ab eo Essenos, siue Essæos à contemplatione, ac sanctitate, vel Iessæos à Iesse Dauid Patre, ex quo Christus Iesus ortum habuit, nuncupatos.

Tacit. lib. 15. Neronis interim sæuitia in dies magis grassabatur. itaque Octauiã Coniugem calumnijs circumuentam in Insulam deportari mandauit, nec ita multò post balnei ibidem vapore extingui. ditiores quosque ex Libertis, in quibus Pallantem suæ Authorẽ Fortunæ, è medio sustulit. Quo tempore Romanus exercitus, Duce Peto, à Parthorum Rege Pacoro sub iugum turpiter mittitur. *Nero Coniugẽ necat.*

Chri. Ann. 55. *Ios. de bell. l. 7. c. 12* Cum iam diuinæ gladius vltionis Iudæorum ceruicibus propiùs immineret, Iesus quidam homo rusticanus, in summa Hierosolymorum pace, ac opulentia, cælesti veluti afflatus Numine, clamare cæpit dira minitans Vrbi, ac Templo; nec propterea destitit, quòd malè à quibusdam mulctatus, plagisque ad mortem acceptus fuerit: imò ad singula eum verbera inclamasse ferunt *vah Hierosolymis*. Albino autem *Vaticiniũ de excidio Hierosol.*

tem Præsidi, alijsque interrogantibus, qui nam esset, cur ve malè ominari pergeret, nihil respondebat, nec victum præbentibus gratias agebat. perseuerauit autem, quod mirum, per annos amplius septem numquam fatigatus, aut raucior factus, dum obsidione demum cincti Ciues, vera ipsum præsagisse re ipsa intellexerunt. tùm verò ille, postquam aliquandiù quieuisset, conscenso Vrbis muro, iterum væh Ciuitati, ac Templo ipsisque Ciuibus contentiori voce inclamauit: ad extremum, cum addidisset, *vah etiam mihi*, lapis è tormento à Romanis excussus eum peremit.

Decimus agebatur Neronis Principatus annus, Christi Domini LXVI. cum, casu ne, an Tiranni iussu (vtrumque enim proditur) Roma Vrbium Regina miserabili incendio deflagrauit. quamquam autem rei infamia in Principem plurimùm redũdauit, quòd inijsse illum domesticam scænam, & Troicum excidium interim, dum Roma arderet, ad cytharam per iocum cecinisse diceretur, Christiani tamen calumniam passi, magno numero alieni sceleris, ac stultitiæ pœnas persoluere. Sex ipsos dies, siuè, vt alij tradunt, nouem grassatæ flammæ quatuor, non amplius, Vrbis Regiones, ex quatuordecim, superstites reliquere.

Chri. Ann. 66.

Roma incendium.

Christiani calumniam passi.

Circumferebantur etiam tùm Hiero-

rony-

ronymi, atque Auguſtini ætate epiſtolæ, quæ adhuc extant, Pauli ad Senecam, Senecæ viciſſim ad Paulum; cæterùm qui in illis errores temporum deprehenduntur manifeſtæ eas arguunt impoſturæ. *Pauli, ac Seneca Epiſtolæ.*

Chri. Ann. 67. *Ioſ. ant. l. 20. c. 9 & de bell. l. 2. c. 14* Albino Succeſſor datus Florus futurarum calamitatum Author haud dubiè fuit. ita dum Chriſtiani ſupplicijs acerbiſſimis addicuntur, Iudæi à Floro expoliantur. *Florus Iudææ præficitur.*

Tacit. l. 15. Dio. & Suet. Romæ autem detecta in Principem conſpiratio, malè in Authores vertit. eius criminis (ſi crimen appellare fas eſt) comperti multi ex prima nobilitate, vario mortis genere periere. in his fuit Seneca, eiuſque ex Fratre Nepos Lucanus, & Romanorum tùm temporis nobiliſſimus Plautius Lateranus Conſul deſignatus, cuius ædes apud Cælium Montem in vſum poſteà Chriſtianorum ceſſere, Auguſtiſſimo ibi Templo excitato, ac Pontificijs ædibus adiectis. *Hier. ep. 32.* *Cõiuratio in Neronem Seneca, & Lucani mors*

Coniuratorum pœnam ſequuta eſt mors Poppææ, quam, licèt impenſiùs adamatam ira percitus Nero, ictu calcis percuſſam vehementius, interemit.

Chri. Ann. 68. Romæ tot Chriſtianorum ſupplicijs Chriſtiana re pœnè collabente, præſto fuere ipſi Apoſtolorum Principes, quorum prædicatione, ac Martyrio reſtituta eſt. At Petro non ſatis viſum Romanæ Eccleſiæ proſpicere.

D igitur

igitur quòd vniuerſi gregis creditam ſibi curam ſciret, præcipuè Iudæorũ, quorum in Hieroſolymitano Concilio ſuſceperat patrocinium, ſecundam ad eos dedit Epiſtolam, in qua ſuum ipſius exitum inſtare docet. de huius porrò Epiſtolæ firmitate dubitatum aliquandò fuiſſe conſtat, quod diuerſo ab alia ſtylo, ac charactere videatur; cæterùm Interpretum hoc potius varietate accidiſſe dixerim. ſanè inficiari nemo poterit à Patribus eam paſſim, ac Concilijs inter canonicas recenſeri, quòd verò hæc eiuſdem ferè ſit argumenti, ac Iudæ Epiſtola, qui Thadæus dictus eſt, *de vtraque Author diſſerit, deque Hæreticis, qui in illis notantur, eorumque dogmate, ac delirijs.*

Secunda Petri Epiſtola.

At Nero, quod Dijs ipſis, inquit Plinius, Imperare generoſius cuperet, id per Magos aſſequi ſe poſſe ratus, eos vndique conquiſitos aluit. in his fuit Simon Samarita, de quo alibi meminimus. Hic vt Principi harum rerum cupido ſeſe venditaret, ipſo inſpectante, volaſſe dicitur, Petri verò ad Deum precibus, eo ex volatu, in terram decidiſſe, qua veluti in ſe collata iniuria, Neronem Petro ſuccenſuiſſe, ipſumque, ac Paulum carceri mancipaſſe. carcerem porrò, in quem coniecti Apoſtoli ſunt, Mamertinum fuiſſe conſtat, non autem Tullianum. addicti poſtea eidem ſunt

Neronis vanitas.

Simon Magus.

Apoſtolorum carcer

lib. 30. c. 2. Suet. c. 12.

Clem. conſt. l. 6. c. 9 Arnob. l. 2. Euſeb. l. 2 c. 14. Cyrill. cath. l. 6.

Pro-

Aug. ep. 86. Proceſſus, & Martinianus Milites Apoſtolorum cuſtodes à Petro, vt tradunt, ad Chriſti Fidem traducti, ibidemque erumpente, diuina vi, ex petra fonte, Baptiſmo initiati: fons ſanè in hanc diem perſeuerat, non rerum modò tùm geſtarum memoria nobilis, ſed perenni quoque miraculo illuſtris; quippè è medio carceris ſurgit tiburtinis ſtrati lapidibus grandioribus per lapidem cubitali altitudine veluti terebratum; ita, vt nec redundet vmquam, nec, quantumuis hauſtus, exſiccetur. cur autem, & Paulus cum Petro cuſtodiæ ſit traditus, hanc affert Chryſoſtomus cauſam, haud dubiè ex antiquiori aliquo acceptam, quòd Is Neronis Pellicem ad Chriſti Fidem traductam, ab illius conſuetudine abduxerit. *In vit. mon. vitup. l. 1.* *Proceſſus, & Martinianus* *Fõs in carcere Apoſtol.*

lib. 16. Iam Nero, vt ait Tacitus, tot inſignibus Viris trucidatis, virtutem ipſam quodammodo excindere cõcupiuit, interfectis Barea Sorano, ac Traſea Peto. Sed, & de Seruilia Bareæ Filia rea cum patre conſtituta quædam addit, quæ Chriſtianam eam fuiſſe facilè demonſtrent. *Neronis Tyrãnis.*

Philoſtr. l. 4. Edicto dein'Philoſophos Vrbe exegit, recepto haud ſecius, ac humaniter habito Apollonio Thianæo, qui hoc ipſo tempore Romam ſub Teleſini Conſulis patrocinio venerat.

Poſt hæc Nero in Achaiam naui- *Nero*

Isthmũ perfodere tentat. gat, vt Isthmum perfodiat. id cum irrito conatu tentasset, Olympicis ludis non Spectator modò esse voluit, verùm & Actor. itaque omnes superans Citharædos, atque Aurigas, meritas coronas Homo leuis adeptus est.

Hebrai à Romanis rebellãt. Hoc eodem anno Hebræi suis ipsorum factionibus, ac Præsidum tyrannide, in primisque Deo vindice eos adigente, à Romanis rebellant. *causas fusè Author tradit ex Iosepho. eruditè insuper disputat, an Christi prædictiones ad has clades sint referendæ, an ad Iudicij diem extremum.*

Neronis ad Vrbem reditum Apostolorum martyrium sequutum est. datum quippè illis nouo crimini est Matronas complures ad castimoniam colendam allexisse. Petrum porrò carcere elapsum, adnitentibus Discipulis, inter quos ipsi carceris Custodes erant, fugam arripuisse, Christi verò monitu, qui ei obuiam factus Romam se, vt iterùm crucifigeretur, venire professus est, statim reuersum, antiquorum Patrum authoritate exploratum habemus. illud quoque traditur, vtrumque, antequàm ad supplicium ducerentur, more Romano, virgis cæsum. nec est quòd quis hoc neget de Paulo, qui Ciuis Romanus esset; nam Lege Sacra cautum erat Ciues quoque ab huiusmodi animaduersionis genere, immunes ne essent, cum

Chri. Ann. 69.

Ægesip. l. 3. c. 10. Ambr. in Auxent.

Petri fuga.

Romã redit.

Apostoli virgis cæsi

cum immanis alicuius ſceleris fuiſſent poſtulati. impietatis porrò crimen, quo Paulus, & ipſe, reus eſt factus, haud dubiè inter immania cenſebatur. extant adhuc Romæ in Templo D. Mariæ trans Ælium Pontem Columnæ, quibus tùm Apoſtoli, cum virgis cæderentur, alligati dicuntur. perductos quoque ſimul iunctos ad Portam vſque Trigeminã, quæ Oſtienſis eſt eadem, hodiè S. Pauli; ex antiqua potius traditione, quàm ex veterum Scriptorum teſtimonio habemus. hìc cum ſeſe mutuò fuiſſent oſculati, Paulus ad Aquas Saluias perducitur tertio ab Vrbe lapide, vbi Chriſtianorum carnificina poſtea quoque eſt habita, vt teſtantur antiqua monumenta; ibi enim decem militum Chriſtianorum millia cum Zenone Duce obtruncata ſunt, eorumque oſſa viſuntur adhuc, magno aceruo, coluntur que. Hìc, cum Apoſtoli Caput Carnifex abſcidiſſet, ſectæ colli venæ, lacte, non ſanguine promanarunt; *nec mirum*, inquit Ambroſius, *abundaſſe lacte Nutricium Eccleſia*. manant adhuc tres ibi Fonticuli, qui tùm primùm feruntur erupiſſe, cum ſacrum Caput tres veluti ſaltus edidiſſet. ſtatura fuiſſe illum breuiori tradunt, naſo inflexo, atque oblongo.

Zeno, ac ſocij mart.

Pauli Martyrium.

Serm. 68.

Nice-ph. l. 2. c. 37.

Tres fontes.

At Petrus trans Tyberim, vbi tùm Iudæi agebant, ad Ianiculi verticem

ductus, capite in terram inuerso, Cruci suffigitur, vitaque demum cassus, in eiusdem Ianiculi parte illa sepulturæ est traditus, quæ Vaticanum appellatur. constat enim Ianiculum olim appellatum totam illam Collium veluti catenam, quæ Vrbi imminet, & ad Pontem vsque Miluium pertingit, quod, ne errore quis labatur, dictum voluimus. Tentasse postmodum Orientales Christianos tamquam suorum Ciuium sacra Apostolorum Corpora secum auferre, testatur in primis Gregorius, additque eos illa tantisper deposuisse ad Catacumbas altero ferè ab Vrbe lapide. cum autem ea inde tollere niterentur, deterritos vi tonitrui, ac fulguris, reliquisse. *Quæ autem de Apostolorum laudibus, ac monumentis ex Patrum præconijs hùc afferuntur, apud Authorem quære.*

Petri Martyrium.

Ianiculus.

Apostolorum corpora.

l. 3. ep. 30.

Linus.

Petro in Ecclesiæ administratione subrogatus est Linus, qui Patria fuisse dicitur Volaterranus. sunt qui velint hunc, viuente Petro, quem Vniuersalis sollicitudo Ecclesiæ in alias Christiani Orbis partes auocabat, Coëpiscopum, seu, vt nunc vocamus, Coadiutorem egisse, & vnà quidem cum Cleto. alij ex his neutrum inter Romanos Pontifices collocant; itaque, post Petrum, Clementem statim numerant. horum tamen sententia infirmo nititur fundamento. *veriorem*

De Petri successoribus.

rem,

rem firmat hoc loco Author ex multis, quæ in medium affert, argumentis.

Neronis cura. *Galliæ ac Hiſp. motus.*

Reſediſſe Neronis iram in Chriſtianos viſa, ex Apoſtolorum nece. ſiue Is rebus ſuis proſpicere, & à Nobilium conſpirationibus præcauere, Galliæque, ac Hiſpaniæ motus compeſcere, alijs neglectis curis, coactus fuerit, ſiue (quod etiam traditur) ab ijſdem Apoſtolis, nocturnis terroribus, ab inſtituta inſontium hominum carnificina inhibitus. ſanè illum inſomnes duxiſſe noctes, à Matre territum, poſt illius mortem, profani quoque Scriptores tradunt.

Dio in Ner.

Veſpaſianus interim, qui in Iudæos miſſus à Nerone fuerat, maximis eos quotidiè cladibus afficiebat, quas ex Ioſepho, qui eas fusè narrat, petere curioſus lector poterit.

de bell. l. 3.

Chri. Ann. 70.

Iam Nero mortalium omnium odio laborans, poſt Gallici exercitus ſub Iulio Vindice, Hiſpanici, ſub Galba, defectionem, cum audiſſet Rubrium quoque Gallum, quem in Rebelles mittebat, rebellaſſe; deſertum ſe inſuper à Prætorianis cognouiſſet; non niſi iam latebras circumſpiciens, viliori, ne agnoſceretur, veſte indutus, in Phaontis Liberti Prædium Salariam viam inter, ac Nomentanam venit. hic in ſpelunca deliteſcens, cum ab Equitibus ſe ad necem peti reſciſſet, ægrè tandem manus ipſe ſibi at-

Neronis mors.

Neronis mors. tulit, quodque animam diutiùs traheret, Epaphroditus, & ipſe Libertus, eum confecit IV. Idus Iunias, (quo die Octauiam olim Coniugem interfecerat) cum annos imperaſſet propè XIV. vixiſſet ad XXXII. Porrò Neroniana ſæuitia abijt prouerbium; itaquè antiquiores Chriſtiani Antichriſtum illum fuiſſe exiſtimarunt, quod hoc Paulus viſus ſit innuere, dum de Antichriſto loquens, addit, *myſterium iam operatur iniquitatis*. errore autem lapſos ſatis conſtat, cum epiſtola, Claudio imperante, ſcripta ſit, quod anteà monuimus. hinc alius etiam error refellitur eorum, qui putarunt, illum nequaquam mortuum, nouiſſimis temporibus iterum prodìturum. ſuperſuiſſe equidem tùm Neronem, apud Romanos quoque, ac Barbaros, Parthos in primis, dubitatum diù eſt.

Nero creditus Antichriſtus.

Tacit. hiſt. l. 2 Suet. Ner. c. 57.

Galba Imp. Galba à militibus, quibus præerat, Imperator acclamatur: Vir ætate grauis, per omnes fermè honorum gradus ad ſupremum euectus, in eo non diù ſtetit, poſt menſes quippè non amplius ſeptem, totidemque dies deturbatus indè eſt.

Veſpaſianus deuicta Galilæa, dum Hieroſolymæ obſidionem parat, nuncio de Neronis obitu, Galbæ Principatu accepto, Titum Filium ad nouum Principem legat, quo cum

etiam

etiam Agrippa proficiſcitur.

Chri. Ann. 71. At Galba, quòd ſeuerioris diſciplinæ aſſertor videretur, a militibus in Foro occiditur; quorum ſtudio Siluius Otto ſufficitur breuiori adhuc Imperio potiturus. Romani etenim in Germania milites, ſuum, & ipſi, beneficium Romanum Imperium facturi, Vitellium Ducem Auguſtum appellant; ſuamque illi in Ottonem operam pollicentur, quam & egregiè, parta de Hoſte victoria, præſtitere. Hic ille eſt Vitellius qui demandatam à Claudio Syriæ Prouinciam adminiſtauit, priuatus melior, quàm Princeps; quippè Imperium adeptus, æmulo poteſtatis ſublato, turpiſſimum vitæ genus inſtituit; itaque proborum iuxta, ac improborum odium incurrit. quo audito Veſpaſianus, ſuis de Vitellij nequitia militibus edoctis, haud ægrè ab his Cæſar appellatur. tùm præmiſſa terreſtri itinere exercitus parte, à qua Romam delata, Vitellius deiectus eſt, ac Populi ludibrio expoſitus, ipſe Alexandriam petens, diù ibidem ſubſtitit. *porrò quæ ibi mira, quaue ea virtute patrauerit, Author in diſquiſitionem reuocat, refellens eos, qui, quæ de Chriſto prædictæ erant, de Veſpaſiano intelligenda eſſe crediderunt.*

Galba occiditur. *Otto ſuccedit.* *Vitellius Imp. Ottonẽ vincit.* *Veſpaſianus imp.*

Tac. hiſt. l. 4 Suet. in Veſp. Ioſ. d. bell. lib. 7. c. 21.

Iudæis interim quies à Romanis fuit (nam & Titus Alexandriæ tunc

 erat)

erat) at non perindè à suis, quorum factionibus haudquaquam mitius, quàm ab hostibus, sunt habiti.

Titus Iudæã repetit

At Vespasianus, Romam petiturus, Titum Filium in Palęstinam redire iubet. Is, Cæsaream cum venisset, omnia inibi ad Hierosolymæ expugnationẽ necessaria comparat. instabant dies Paschæ, quamobrem incredibilis Conuenarum numerus Hierosolymã concessit; opportunè tùm Titus exercitum Vrbi admouit, omnesque obstrui vias iussit, ne quis egrederetur, quò citius eos fames perurgeret; quæ, haud diù cunctata, infœlicem Populum extrema statim pati coegit, notiora ea quidem, quàm vt hìc pluribus sit opus recensere. capta demum Vrbs est: Templum omnium augustissimum incensum: ædes reliquæ solo æquatæ: Iudæorum vndecies centena millia cæsa, reliqui fermè vilissimo ad hastam precio venditi seruitutem seruire infœlicissimam coguntur.

Chri. Ann. 72.

Titus Hierosolymã obsidet

Capit, ac diruit.

Cæsorũ numerus.

Titus aliquandiù apud Syriam moratus, Alexandriam repetit, atque inde Romam, vbi nobilissimum, de Iudæorum Gente debellata, triumphum egit, cuius adhuc extat monumentum. cæterùm Iudæi complures, qui illam cladem euasere, aut longius ante illam abiere, diuinam, & ipsi, vltionem effugere nequiuerũt. ex his enim tria amplius millia, qui in nemus Iar-

Chri. Ann. 73.

des

des se receperant, à Lucilio Basso Legato ad vnum omnes interempti sunt. rursus qui in Ægyptum, aliasque remotiores Regiones se contulerant, varijs vbique ex casibus extincti dicuntur. addit Eusebius Vespasianum Principem omnes vbique ex stirpe David diligentius conquisitos, necari iussisse quòd in vaticinijs esse cognouisset, ex ea Regem, qui æternus futurus esset, proditurum.

Iosl.7. c.29. Eus. l. 3. c.11 Chri. Ann. 74. *Epiph. her.18 & 29. Hier. ep.69. Theo. haret. fab.l.2*

Hareticorũ secta varia.

Ex Iudæis, qui superfuere, Gentis infamiam pertæsi, Christianum nomen veriùs, quàm sacra suscepere. ex his, quasi ex diuersi generis animantibus varia veluti monstra prodierunt peculiaria postmodum sortiti nomina, Samaritæ, Nazaræi, non ex antiquo instituto, sed nouiter quodammodo cusi, qui, & Minæi: Hebionæi, seu Hebionitæ: Osseni: & si quæ aliæ huius generis pestes, *quarum dogmata ab Authore hic referuntur*.

Martialis Galliæ Apostolus.

Hoc Vespasiani imperantis anno tertio, Martialis Episcopus, Galliæ Apostolus, à Petro illuc missus, gloriosissimo labore perfunctus est. Tradunt autem (nam ex Iudæis erat) Puerum illum Hunc fuisse, de quo ad Christum Andreas dixit; *est Puer hic habens quinque panes, & duos pisces*.

Chri. Ann. 75.

Philo-

Vespasianus aliòquin bonus Princeps, Muciano impulsore, edictum promulgauit de pellendis Vrbe Philo-

sophi Vrbe pulsi. sophis. horum tamen contumaciam lenissime tulit. sanè ex his multi erant in Principes procaciores, alij nouorũ quotidiè dogmatum professores. ad mirationem autem dignum est, hoc ipso tempore, quo Apostolici Viri Terrarũ Orbem peragrarunt, multos quoque ex Philosophis id factitasse. plures ex his recenset Philostratus dum de suo scribit Thianæo. *hic appositè Author narrat, quæ Lucianus habet de Peregrino; ex his enim Christianorum hominum integritas mirè elucet.* *Suet. & Dio in Vesp.* *lib. 5.*

Vltimum Lustrũ Capitolini Agon. Vespasiani anno IV. ipso Censore conditum est Lustrum, quod postremum fuit, (posteà namque pro Lustris Capitolini Agones numerari sunt cœpti) in eo per Italiam, censiti sunt *Homines lõgaui.* mortalium complures, qui à centesimo vsque ad quinquagesimum insuper ætatis annum numerabant, quos Plinius recenset; ne cui mirum videatur, cum audit Simeonem Fratrem Domini nuncupatum, vigesimum supra centesimum egisse annum cum Cruci affixus est, cumque eadem ferè de Ignatio, Polycarpo, Herma, Quadrato, alijsque Apostolorum Discipulis referuntur, qui aut Christum Dominum viderunt, aut vidisse potuerunt, & ad Traiani, atque Hadriani tempora peruenerunt. quod Diuino etiam factum Consilio existimandum est, vt ea ratione Ecclesiæ consultum Chri. Ann. 76. *lib. 7. c. 49.*

esset.

eſſet contra Hæreticos quotidie, vt dixinus, emergentes.

Chri. Ann. 77. Dio. in Veſp. de bell. l. 7. c. 24. Exindè Auguſtus Pacis Templum ſumptuoſiùs extructum dedicauit. mira id quidem celeritate factum apparet, & quæ, ſi opus ſpectes, hominum, vt ait Ioſephus, cogitationem ſuperaret. cur verò, nouo exemplo, Paci potiùs, quàm alteri Numini illud dicauerit, cum præſertim ſub alijs Principibus pacatum Imperium diutiùs conquieuerit; non alia id factum de cauſa putandum eſt, quàm quòd, vt alibi innuimus, ex vaticinijs, ac Iudæorum adulatione cognouerat per ea tempora ex Palæſtina Regem proditurum, qui æternus ipſe, æternam Orbi pacem eſſet pariturus. quæ de Chriſto dicta cum eſſent; ipſe, vt ſunt Principes gloriæ cupidi, in ſe transferre, quacumque demum ratione, ſtuduit. argumento eſt, quod & paulò ante indicauimus, omnes eum, quoad licuit, ex Dauidis ſtirpe, ſuſtuliſſe. *Pacis Templum.* *Cur Paci dicatum.* *Eſai. 9*

Chri. Ann. 78. 79. Iam per aliquot deinceps annos pauca admodum reperimus Chriſtianorum geſta ad noſtrum inſtituum pertinentia. quamquam alioquin par eſt credere, bene illos huius opportunitate Pacis, diebus velut Alcioneis, vſos igitur annis haud ſecius adnotatis, ſatiùs duximus vacuos illos quodammodo præterire, quam aliquid incerto Authore, ſiue vtcùmque mi-

nus

nus exploratum illis adscribere .

Lini obitus. Linus, quem diximus, Petri Successor, cum annos sedisset paulò amplius XI. Saturnini Consularis iussu interimitur. scripta ab eo fertur historia de altercatione Petri cum Simone Mago, quæ non extat. Acta verò passionis Petri, quæ eidem tribuuntur, multis referta erroribus, reijciuntur. Chri. Ann. 80.

Eius scripta

Cletus succedit. Lino sublectus est Cletus, quod veterum sententia Patrum exploratum habemus.

Vespasiani obitus. At Vespasianus ætatis annum LXX. cum iniret, imperasset autem annos ferè decem, VIII. Kal. Iulij, morbo sublatus est; inter bonos Principes, primus ab Augusto numerandus. Chri. Ann. 81.

Huic Titus Filius adhuc melior succedit, de cuius laudibus, Suetonium, ac Dionem consule.

Vesuuij incendiũ. Hoc tempore Campaniæ Mons Vesuuius maiori, quàm vmquàm anteà, vt proditur, incendio conflagrauit, quo Plinius interijt. *hoc cum posteà quoque sæpius vsu venerit, nescio an aliàs vmquàm maiori cum accolarum incommodo, ac terrore acciderit, quàm paucos ante menses, quam hanc ipsam Epitomen scribendam aggrederemur. libet rem probè compertam hic breuiter testari.* Superiori anno extremo, qui à Christo nato primus, ac trigesimus fuit supra millesimum, ac sexcentesimum, huiusmodi

Suet. c. 11. Dio. in Tit. Hier. in ep. ad Gal. c. 6.

Aliud nouissimum.

di Campaniæ clades illata est. Principiò tellus vndique per multa passuum millia concussa est vestementius: tùm Monte hiatu maximo fatiscente, fumi, ac flammæ, cinerisque, ac lapidum vis magna erupit. fumus non Campaniam modò, sed alias quoque circùm Oras oppleuit: flammarum impetu, ac copia multi mortales absumpti: arbores ambustæ: Domus incensæ: mare ipsum emotum, ac retroactum: lapides non pumicei modò, ac torrefacti, sed etiam liquescentes latè disiecti: cinis arborum, ac domorum æquauit culmina, vt verius canere nunc liceat, quod Statius hac ipsa de re cecinit. *Cineris altitudo.*

Mira fides: credetne Virum ventura propago,
Cum segetes iterum, cum iam hæc deserta virebunt,
Infra Vrbes, Populosque premi?

Idem cinis Licium vsque, extremę Vrbem Italiæ, delatus est, non modò in Apuliā, aliasque viciniores Regiones, insuper mare Superum transgressus, apud Dalmatiam pluisse dicitur. nec mirum, cum Byzantium vsque aliquandò peruaserit, quod suo loco referemus. itaque Mons veluti euisceratus, & media fermè sui parte deiectior nunc est, & os exerit immane, cuius (si fas dicere) ingētia labra ad aliquot passuum millia patescunt. quid quod *Quò cinis delatus.* *Marcell. Chron. ad an. 471.* *Mōtis hyatus*

Aqua eruptio quod aquæ vis magna ad montis latus erupit, erumpitque post aliquot iam menses, & certum alueum nondum nacta veluti errabunda, sata, ac vineta, si quæ ab igne reliqua, miserè populatur? iam sonitus ex telluris succussione, ac diductione auditus est in locis longè dissitis; quodque omnem superat fidem, audiuimus ipsi cum Ciuibus reliquis Perusiæ, quæ Vrbs distat à Veluuio ducenta amplius passuum millia, & alij nobiscum innumeri apud alias Hetruriæ, Vmbriæ, ac Piceni Vrbes quàquàuersum. erat autem fragor veluti ex displosis per interualla æneis tormentis, auditusque est per tres ipsos ante eruptionem dies. itaquè errore iucundissimo, certatim quisque ex vicinarum Vrbium incolis scitari per literas, ecquis Procerum aduentasset, ecquodnam illud esset lætitiæ, vt putabatur, argumentum. mirari postmodum vicissim omnes, cum nullibi tale quidpiam contigisse nunciaretur: omnes denique obstupescere, cum, literæ Neapoli allatæ, rem vti erat, euulgabant. hæc de postremo hoc Vesuuij incendio, ab alijs haud dubiè fusius tradenda, à nobis præter institutum dicta sufficiant.

De sonitu mira.

Tito ad Campaniæ calamitatem visendam profecto, Roma ipsa, flamma per triduum debacchante, miserè vastata est. periere eo incendio, aut certè

Roma incendium.

Chri. Ann. 82.

Suet. c. 8.

Dio. in Tit. certè deformata superfuere, præter priuatas ædes, Templa, aliaque publica ædificia complura: Serapium, Isium, Septa, Neptunni Fanum, Balnea Agrippæ, Diribitorium, Pantheon, Theatrum Balbi, Scena Pompeij, Octauiana ædificia vnà cum libris, Templũ Iouis Capitolini vnà cum proximis Sacellis. ita *hoc malum*, inquit Dio, *diuinum potius, quam humanum fuit*. huiusmodi sanè occasione vsos Christianos credimus, quod sæpè alias, ad Gentiles, eo incusso terrore, ad Christi Fidem suscipiendam, permouendos, extremique iudicij diẽ expectandum, ac pertimescendum. *Quæ absum pserit.*

Chri. Ann. 83. 84.

Suet. c. 11. Dio. ibid. Post hæc Titus optimus Imperator, Orbis deliciæ, veneno vt creditum, à Domitiano Fratre propinato, extinguitur, cum annos imperasset paulò amplius duos, vixisset XLI. *Titus moritur.*

Suet. c. 7. Martial. l. 6. & 9. Sublectus est Domitianus idem natura sæuus, ingenio ferox, ac vafer, quem mitissimus Frater officijs numquam valuit demereri. initio sanè Principatus iustitiæ cultor fuit, aut videri expetijt. Seuerissimas in impudicos Leges, impurissimus ipse, tulit, aut iam latas renouauit; quo factum, vt res tùm Christiana radices altiùs egerit. *Domitianus succedit.*

In vit. sua sub fin. itaque & Iosephus, qui etiam tùm Romæ erat, cumulatum se honoribus ab eo scribit, hisque veluti stimulis incitatum, libros de Antiqui- *Iosephus libros Antiquit. scribit.*

quitatibus Iudaicis conscripsisse.

Verum enim verò quam hactenus iustitiæ curam Tyrannus simulauerat, haud diù cunctatus, abiecit. sæuire itaque in Ciues cæpit, tùm in Philosophos, quos solum vertere edicto iussit, nisi si qui fortè ex Philosophis Assentatores, aut Delatores facti, exilium infamia redemissent. inter extorres fuere Epictetus, Musonius, Dio Chrysostomus, ac permulti alij Viri clarissimi, ac integerrimi. *Chri. Ann. 85. Suet. & Dio. Philostr.* *Philosophi pulsi. Epictetus Musonius, Dio. Chrys.*

Animum deinde adiecit ad restituenda Templa incendio, vt diximus, absumpta. Sacerdotes Flauiæ Gentis instituit: Vestales Virgines tres, stupri compertas, viuas infodi iussit. sed hoc seueritati detur, illud non nisi sceleri, quod Plutarchus in primis detestatur, cum, malis publicis auerruncandis, Græcos duos, totidemque Gallos, Viros, ac Mulieres innoxios defodit. porrò si quis dixerit hos ex Christianis acceptos, quemadmodum Nerone Principe vsu venit, hunc scopum attigisse affirmauerim. *Chri. Ann. 86. 87. Probl. Rom. q. 83.* *Vestales defossæ. Item alij licet innoxij.*

Quintum dum ageret in Imperio annum, Agonales in Capitolio ludos instituit quinto quoque anno, ad instar græcarum Olympiadum, instaurandos, qui tamen diuersi adhuc erant à ludis quinquennalibus ab eodem institutis. *Chri. Ann. 88. Suet. c. 4. Cēsor. c. 14.* *Agonales ludi*

Ad hæc vanissimus omnium Princeps *Chri. Ann. 89.*

ceps eò dementiæ venit, vt se Palla-
Suet. dis Filium, Deumque, ac Dominum
c. 13. dici voluerit; & hoc quidem oppor-
Philo- tunè ad res nostras, quò tùm Fideles
str. l. 5. Romanos Deos promptius exibila-
rent, nouoque exemplo veteres æsti-
mandos suaderent.

Chri. Cum autem capessere aduersus Da-
Ann. cas arma oporteret, ex Vrbe eam in
90. 91. expeditionem discessit; tùm verò, si
vmquàm anteà, summa cum superbia,
summam ignauiam præ se tulit. iram
etenim statim vertit in Ciues, quo-
rum complures fortunis, exilio, vita
Philo- quoque mulctauit. hos inter Cocce-
str. l. 7. ium Neruam, qui post eum impera-
uit, extorrem fecit, quod cum Thia-
næo consuetudinem habere compe-
risset: qua etiam de causa Thianæum *Thia-*
ipsum coma, ac barba, contemptus *næus.*
causa, exutum, traduxit: cum verò il-
lum detinere vellet inuitum, Magus,
si vera referunt, iniectis veluti tene-
bris, recessit inuisus, & Puteolis nec
opinatò sese Discipulis ostentauit.

Chri. Ioannes interim Euangelista, qui *S. Ioã-*
Ann. Asianas curabat Ecclesias, impietatis *nes Ro-*
92. reus constitutus, Romam à Procon- *mam*
Tert. sule mittitur; siue id Thianæo, siue au- *mitti-*
de præ- thore Ebione factum. ibi feruentis *tur.*
script. olei dolium expertus innoxius, in In-
c. 36. sulam Patmos relegatur. hoc veluti
Eus. l. præludio Tyrannus sæuissimũ in Chri- *Rele-*
3. c. 13 stianos bellum auspicatur. est autem *gatur.*
Patmos

Patmos vna ex Sporadibus passuum in circuitu habens triginta millia. *Plin. l. 4. c. 12 Strab. l. 10.*

Sæuiente iam, quod diximus, in Christianos bello, Cletus Rom. Pont. Martyrio coronatur, exactis in Pontificatu annis ferè XIII. *Cleti Martyrium.*

Post Cletum Clemens sufficitur antiquus Principum Apostolorum Alumnus. Chri. Ann. 93.

Sub hoc idem tẽpus Antipas illustris Martyr Pergami coronatur, de quo in sacra Apocalypsi mentio habetur. *Antipa Martyriũ.* *Iren. l. 1. c. 2.*

Illustrissimus quoque Acilius Glabrio cum Consulatum vnà cum Vlpio Traiano gereret, vocatus in Albanum ad Iuuenalia, reus impietatis factus *quod ad Iudæorum mores* (inquit Dio) *transisset*, in Theatrum immissus, vt ab immani Leone voraretur, belluam egregiè confecit. en quò sæuissimi Principis venit immanitas. quamobrem posteà (pergit idem Author) eadem ex causa *quod Romanos Deos non coleret*: iussus est interfici. nec minori cum immanitate Corneliam Vestalium Maximam innoxiam, vt vulgò creditum, defodi iussit; cum, vt ait Plinius Cæcilius, suum sæculum illustrari hisce seueritatis exemplis arbitraretur. *Glabrio Coss.* Chri. Ann. 94. *Bestijs traditur.* *l. 4. ep. 11.*

At Clemens Pontifex, cuius erat munus vniuerso Christi gregi prospicere, ad Corinthiorum Ecclesiam, quæ schismate laborabat, luculentam Chri. Ann. 95.

dedit

Iren. l. 3. c. 3. Clem. Alex. ſtr. l. 4. dedit epiſtolam, quam ſummis effe-runt laudibus antiquiores Patres, ex qua non niſi fragmenta ad nos quædam peruenere. altera quoque ad eoſdem eius nomine circumferebatur, quæ tamen non eandem mereri Fidem viſa eſt. Multos eum quoque inſtituiſſe ferunt Epiſcopos, apud Galliam in primis, in quibus Dionyſium Pariſienſibus tribuit, Eutropium Sanctonenſibus, Nicaſium Rothomagenſibus, Taurinum Ebriocenſibus, Lucianum Bellouacenſibus.

Chri. Ann. 96. Domitiani anno XIII. Ioſephus viginti libris comprehenſum de Antiquitatibus Iudæorum Opus abſoluit, ætatis annum agens LVI. ex quo il-lum Adoleſcentiam egreſſum vix fuiſſe conſtat, cum iam bello clarus ſub ipſum Veſpaſiani in Iudæam aduentum triginta ferè ante annos militaribus apud Galilæam copijs præerat. ex ephœbis autem vix egreſſum, cum ſuis ipſe Ciuibus patrocinaturus, Romam, vt diximus, perrexit niſi; ſi quis mendum in numeri notas irrepſiſſe potiùs contendat. pollicetur autem editurum ſe libros quatuor de Iudæorum opinionibus quoad Deum, ac de legibus: compendio inſuper bella omnia, quæ Iudæi ad illud vſque tempus geſſiſſent traditurum; quæ, an poſtea præſtiterit, ignoratur; commentarij certè huiuſmodi non extant. *Ioſephus Antiquitatũ opus abſoluit.*

ſup. ad an. Chri. 58.

Se-

Apocalypsis. Sequenti anno Ioannes Euangelista suam scripsit Apocalypsim *de cuius firmitate, quòd aliquandò dubitatum sit, Author fusè docet quid hac in re sentiendum, qua etiam occasione Cerinthi dogmata (qui ab aliquibus Apocalypsis Author est creditus) distinctius recenset.* Chri. Ann. 97.

Cerinthi dogmata

Persequutio interim in Christianos instituta, quæ alibi deferbuerat, gliscere in Aula Principis cæpit. itaque suorum quoque cruoris sitiens Tyrannus, Flauium Clementem Patruelem Exconsulem, & vt quidam tradunt duos insuper eius Filios, quos iam Cęsares destinauerat, ob Christi Fidem mactari iubet, Flauiam porrò Domitillam Neptem exilio mulctari; quo sibi, vt ait Suetonius, exitium haud dubiè maturauit. Stephanus quippè eiusdem Domitillę Procurator, ad Tyranni colloquium admissus, libellum porrigere se, coniurationis indicem, simulans, exerto, quē brachio adiunctum abdiderat, gladiolo, diutiùs licèt obluctantem, confecit. quo audito Romanus Populus illius Statuas aureas, atque argenteas (nam vilioris materiæ renuerat) conflauit: Arcus euertit: è Saxis nomen erasit: Octobris quoque nomen, quod in suum Tyrannus mutauerat, restituit, eraso ex omni ære, ac marmore infausto vocabulo. Attigerat tùm Imperij annum XVI. ætatis VL.

Chri. Ann. 98.

Suet. c 15. & 17. Dio. Euſ. l. 3. c. 1.

Flauius Clemēs occiditur

Domit. Imp. occiditur

EO

Dio. in Neru. Eo ſublato Cocceius Nerua, non Senatus modò authoritate, ſed Militum etiam aſſenſu, capeſſit Imperium; ſtatimque Chriſtianos reſtituit, deque ijs quæſtionem in poſterum haberi vetat: grauiſſima Iudæorum tributa condonat. *Nerua Imp.*

lib.3. c.15. *Hoc loco Author non pauca ex Euſebio, ac alijs habet de Ioanne; quem cum reliquis exulibus nouus Princeps liberum eſſe iuſſerat, deque eius Euangelio, ac Epiſtolis.*

Chri. Ann. 99. Porrò Nerua cum ſe viribus fatiſcentem, tanto imparem oneri agnoſceret, Vlpium Traianum Hiſpanum hominem, cum legionibus apud Germaniam agentem, adoptatum, Cæſarem dixit.

Hoc eodem anno moritur Apollonius Thianæus, incertum quo mortis genere. quippè (quod Philoſtratus etiam fatetur) immortalem ſe à ſuis credi percupiens, omnium conſortium moriturus vitauit. *Thianæi obitus.*

Chri. Ann. 100. At vero Imperij anno vix exacto Nerua Auguſtus, octogennario maior deceſſit, laudatuſque funebri oratione eſt à Cornelio Tacito, quod quidam tradunt, nam alioquin eius oratio deſideratur. *Nerua moritur.*

Libri I. finis.

AN-

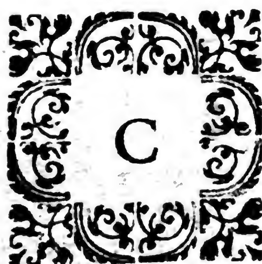
ANNALES ECCLESIASTICI CAESARIS BARONII S. R. E. CARD.

A LVDOVICO AVRELIO Perusino.

In totidem libellos breuissimè redacti in quot magna volumina opus ab Authore digestum est.

LIBER II.

Respondens secundo Authoris Tomo.

OCCEIO Nerua Augusto vita functo, Imperium capessit Vlpius Traianus ex Italica, Turdetanę Prouinciæ Vrbe, in Hispania, cum adhuc in Germania cum legionibus ageret. Is optimus alioquin Princeps, quique, literis ad Senatum datis, iure etiam iurando contestatus fuerat nullum se Virum bonum vita priuaturum, in Christianos tamen,

Chri. Ann. 100.

Dio in Tra.

tamen, hominum innocentiſsimos; vt qui maximè ſæuijt, quòd auitę religioni apprimè eſſet addictus, illiuſque cultum obſoleſcere æquo animo non ferret. ſanè eo ipſo tempore Oracula fermè conticuerant: raræ admodum offerebantur victimæ: mira erat Templorum ſolitudo: edicto itaque vetuit Fidelium ſodalitia, & coitiones. Clementem Pontificem mitiùs tunc quidem apud Cimmerium Boſphorum relegauit, non ſine illius Gentis bono, quæ Chriſti Fidem amplexa eſt. Sanguinem tamen pro Chriſto fuderunt Nereus, & Achilleus Flauiæ Domitillæ Eunuchi, alijque complures impietatis in Deos poſtulati, cumque His Regia ipſa Virgo pridem, vt diximus, Domitiani iuſſu exilio mulctata. porrò Traiani gloriam non tantùm ſæuitia in Chriſtianos decolorauit, verùm etiam vini vſus nimius, ac Puerorum turpiſſimi amores.

Plut. opuſc. cur. orac. &c. Iuu. ſat. 6. Plin. l. 10. ep. 47.

Oracula ſilēt.

Clem. Pont. relegatur.

Dio. in Iuliā. Caſſ.

Traiani vitia.

Chri. Ann. 101. Secundo Traiani Principatus anno Ioannes Euangeliſta Epheſi diem clauſit extremum. *quod probat Author ex Patrum ſententijs, quas recenſet, reiectis eorum delirijs, qui illum viuere, & in Iudicij extremi tempora ſeruari contendunt.* peruenisse autem illum ad ætatis annum IIC. Beda tradit, & ex eo recentiores quidam: nonageſimum quidem certè exceſſiſſe nemo negat.

Ioānis Euāg. mors.

Bed. d. ſex. ætat. Vſuard. Martyrol.

Ioannis mortem sequutum est Clementis Martyriũ apud Tauricã Chersonesum, vbi, suspensa ad collum anchora, in mare proiectus est. per multa deinde sæcula, annua eius solemnitate reuertente, per tria passuum millia, mare retrocedere consueuit, vt siccum præberet iter eius inibi sepulchrum inuisentibus. *hic nonnulla Author addit de Epistolis, alijsque à Clemente editis operibus, deque illorum fide, atque authoritate.* Chri. Ann. 102. *Greg. Turo. d. glor. Mart.*

Eo sublato, vacasse aliquot mensibus Romanam Sedem par est credere, dum nuncius Romam è tam dissita Regione perueniret. sufficitur itaque Clementi Anacletus, regitque Ecclesiam annos amplius IX. Chri. Ann. 103.

Eodem hoc ineunte anno Traianus Vrbe cessit moturus arma in Decebalum Dacorum Regem superbissimum. Hunc igitur ingenti affectũ clade humi procumbentem excepit, quem Domitiani ignauia fecerat ferocissimum. hoc in bello egregiam Traiano nauasse operam tradunt Placidum insignem Ducem, qui Christianus posteà factus, Eustachius dictus, martyrium sub Hadriano Principe est consequutus. *Dio. in Tra.*

Plinius Bithyniã regit. C. Plinius Consulatu functus, Bithyniam Prouinciam administrandam suscepit. eò cum peruenisset, & Christianorum ibi multitudinem innume- Chri. Ann. 104.

ram

ram reperiſſet, Principem ea ſuper re conſuluit. ea in Epiſtola multa de illorum moribus, atque innocuo vitæ genere ſcribit. Traianus porrò, vt perquirendos vetuit, ita in propoſito conſtantes puniendos cenſuit. ex iiſdem Plinij literis conſtat, ſi quis ex iis eſſent Romani Ciues, Romam mitti conſueuiſſe. hinc poſſumus intelligere, immenſum planè fuiſſe numerum eorum, qui Romæ Martyrium ſint paſſi; quando non ex his tantùm, qui Romæ agerent Chriſtiani, ſed nobiliores quique toto orbe Romano capitis iudicium ea in Vrbe ſubire cogerentur. *de Chriſtianis refert.* *Martyres cur Romæ innumeri.*

Chri. Ann. 105. Chriſti anno CV. prodijt Elxai Iudæus Genere, cuius deliria ex Epiphanio repete. *Elxai Pſeudopropheta.*

Epiph. hær.19 Dio. in Traia. Traianus Dacico perfunctus bello, Romam cum rediſſet, plurimas ibi barbararum Gentium Legationes audijt; paciſque artibus iam intentus, Bibliothecas extruxit; Forum omnium pulcherrimum ædificauit, mediam columnam cochlidem immenſæ altitudinis (quæ adhuc ſupereſt) ſtatuit. cuius demum in vertice, dum hęc ipſa prodimus, Sixtus V. P. M. Principis Apoſtolorum ingentem ex ære, magna impenſa, ac ſtudio conflatam Statuam inauratam, ſacris ritibus ſolemniter collocabat. neque eam tantùm, ſed & aliam haud abſimilem Paulo *Traiani forũ & columnæ*

itèm Apoſtolo in alia, quæ gemina eſt, Romæ Columna, Antonini olim monumentum ad Viam Latam conſecrabat. porrò eorumdem Apoſtolorum iam tùm Romæ Trophæa, vt vocarunt, ab Anacleto, & alijs fuiſſe erecta exploratum eſt. *Euſeb. l. 3. c. 24.*

Traianus in orientē Cæterùm Traianus bellicæ gloriæ in primis ſtudioſus. haud diù in Vrbe moratus, Armenis, ac Parthis, alijſque finitimis Populis bellum infert, ac fœliciter conficit. Quo tempore Abagarus Edeſſæ Rex (haud dubiè ſenioris Abagari Nepos, quem Chriſti temporibus vixiſſe diximus) muneribus eum coluit, eidemque fortaſsè gratificaturus, Chriſtianam Religionem inſectatus eſt. itaque cum Barſimeo eiuſdem Vrbis Epiſcopo, martyrium paſſi dicuntur Sarbelius, qui Idolorum Sacerdos fuerat, eiuſque Soror Barbea. Chri. Ann. 107. *Dio. in Tra. Suid.* *Abagarus Iunior* *Rom. Martyrol. 29 & 30.*

Eodem quoque victoriæ curſu, Babylonem, ac Chteſiphontem occupauit: Boſphoranos, Cholcos, Iberos, Sauromatas ſubegit. cumque exercitum de more luſtraret, inueniſſe in eo dicitur Chriſtianorum vndecim millia, in quos cum animaduertere tutò vix poſſet, eos ignominia notatos in Armeniam amandauit. Romulum domus Præfectum V. C. non aliud ob crimen, verberibus ſeruiliter affectum, capite mulctauit, eodem quoque Chri. Ann. 108. *Inſignes Martyres.* *Martyrol. Ro. die 5. Sept.*

que

Meta-ph. 6. Sept. que tempore paſſum putamus Hyacintum, qui eidem Cæſari erat à cubiculo: at quos diximus Milites eos ipſos exiſtimamus, qui haud longè diſpari numero, in ſyluis Ararat eiuſdem Prouinciæ Montis Crucibus poſteà affixi ſunt.

Eodem Crucis ſupplicio affectus eſt ſequenti anno Simeon Hieroſolymitanus Epiſcopus, Frater Dominiran num agens vigeſimum ſupra centeſimum. *Simeõ Fr. Domini.*

Ignatius quoque, Vir Apoſtolicus, qui non Antiochenæ tantùm, ſed totius Orientis Eccleſijs prçeſſe eo tempore videretur, Romam beſtijs tradendus amandatur. ex itinere Epiſtolas, quæ ad noſtram vſque ætatem integrę, magno Dei beneficio, peruenere, ad diuerſas dedit Eccleſias, ex quibus Apoſtolicæ traditiones, antiqui Eccleſiæ ritus, ac mores, aliaque complura aduerſus huius temporis Sectarios habentur. Sub idem tempus martyrium ſubiere Philippis apud Macedoniam Zoſimus, ac Rufus: Parmenas quoque qui vnus fuit, ex ſeptem primis Diaconis, & alter quoque Zoſimus Miles in Piſidia. *iniecta autem hìc ab Authore Dionyſij Areopagita mentione, dum de Ignatio ſcribit, longam, ac proficuam inſtituit diſputationem de eodem Dionyſio; quo Is tempore obierit, an vnus idemque fuerit* *Ignatius.* Chri. Ann. 109.

Parisiorum Episcopus, ac Areopagita; quæ scripta ediderit. quoue ea tempore promulgauerit, aliaq. id genus, quæ in disquisitionem vocari consueuerunt.

Porrò Ignatius, quem superiore anno Romam adductum memorauimus, Vir ætate, ac morum probitate in primis venerandus, Theatro clausus, immissis leonibus, per summam immanitatem, laniatus est. eius, quæ superfuerunt ossa, à Discipulis, qui comitati eum fuerant, Antiochiam fuisse relata, honorificèque excepta, ac seruata, Chrysostomus egregia oratione testatur. ea verò magno fuisse precio redempta par est credere; cum constet antiquo Romanorum iure reliquias defunctorum transferri vetitum fuisse, scribatque Plinius pro ea re impetranda Collegium Pontificum adiri consueuisse. Ignatio (quòd ipse prædixerat) Successor ab Antiochenis datus est Hero eiusdem Diaconus. Aliarum quoque Vrbium Episcopi complures, quasi Authores seditionum, à proprijs abstracti sedibus, Romam fermè trucidandi abducebantur: ex his fuit Onesimus Pauli Assecla, Ephesiorum Episcopus, qui lapidibus est obrutus.

Ignatius à leonibus laniatus

Reliquiæ redēpta.

Onesimus lapidatus.

Chri. Ann. 110. 111.

Euseb. chron. & hist. l. 3. c. 30. Hier. descript. eccl. Chrys. Serm. de S. Ignat. Plin. l. 10. ep. 37.

Post hæc martyrio coronatur Anacletus vbi egisset in Pontificatu annos amplius nouem. res ab eo gestæ communi scripturarum naufragio interiere.

Anacleti martyrium.

Chri. Ann. 112.

re. ſepultus eſt iuxta corpus B. Petri, cui ipſe monumentum dudum erexerat, quod *Trophæum*, ac *Memoriam* nuncuparũt. tres ab eo Epiſtolæ conſcriptæ leguntur, in quarum poſtrema tres Patriarchales Eccleſias ordine recenſet. non æquo hæc animo Nouatores accipiunt recentiora hæc eſſe nomina contendentes, cum tamen conſtet ab Hebræis, ac Ægyptijs fuiſſe vſurpata, vt fas eſt legere apud Herodotum cum de ſacris Ægyptiorum agit, & in epiſtola Hadriani Cæſaris ad Seruianum.

Fl. Vopiſc. in Saturnin.

Poſt dies non amplius tredecim Succeſſor Anacleto datur Euariſtus, qui totidem ferè ſedit annos, in Græcia natus Iuda Bethleemitico Iudæo Patre. Hic Titulos diuiſit Presbyteris, hoc eſt diuino cultui dicatas Ædes; à rebus Fiſcalibus deſumpto nomine *de huiuſmodi tàm Fiſcalibus, quàm Eccleſiaſticis Titulis eruditè hic quædam addit Author, quæ apud eum require; quemadmodum, & ea, quæ de Diaconis tradit.* Alij quoque ab Anacleto, hoc eodem anno martyrium Romæ ſubierunt, in quibus Maro, Euthiches, Sulpicius, Seruilianus, Hiacynthus, & Cæſarius quorum memoria tabulis Eccleſiaſticis eſt adſcripta. Horum cædem vltus videtur Deus immiſſo fulmine, quo Agrippæ Templum celeberrimum magna ex parte conflagrauit.

Iren. l. 2. c. 3 Optat. in Parm. l. 1. Aug. ep. 165. l. ſi quãdo C. de bon. vac.

Euariſtus PP

Tituli qui.

Inſignes martyres.

Ab anno Traiani Principatus XIV. ad VIII. Hadriani, obierunt sex Hierosolymorum Episcopi, quos Eusebius recenset; vt conijcere hinc liceat horum Principum gladium maximè tùm ea in Vrbe sæuijsse. quo magis dolendum nobilissimæ Ecclesiæ Acta, ac Monumenta excidisse. Chri. Ann. 113. *Euseb. in chron.*

Traiani fœlicitas, & fortuna vicissitudo. Traianus interim, qui se longius, quàm Alexander, progressurum iactabat, transmisso ante biennium Euphrate multas latè Regiones, quà deditione acceptas, quà vi subactas, Romano Imperio adiecit. hanc veluti gloriæ metam cum attigisset, retrò postmodum cedere coactus est, rebellantibus namque vndique, quos subegerat, Populis, Romanosque milites passim cædentibus, liberos eos facere necesse habuit. tonitrua insuper, fulgura, ac miræ magnitudinis grando constantiores quosque exterruerunt. ad hæc, muscarum vis ingens repentè ebullijt, quarum fœdo contactu edulia corrumpebantur, humana corpora molestia vix tolerabili afficiebantur. quo factum, vt Traianus magnitudine curarum pressus, viribus corporis destitutus, nec Romam reuerti, nec quidquam anteacta vita dignum agere in posterum potuerit, quam Romani exercitus, Romanique Principis fœlicitatem haud diuturnam, prædixisse diù anteà ferunt sanctiores Chri. Ann. 114. 115.

res

res quoſdam Chriſtianæ Religionis Antiſtites, ad nutantem quorundam Fidem ſuſtentandam.

Chri. Ann. 216. Alia deindè haud quaquam leuior iniecta eſt Traiano cura, ex Iudæorum quaſi ex compoſito, non vno in loco, excitatis ſeditionibus. placet eas Dionis verbis recenſere. *Per idem* (inquit) *tempus Iudæi, qui circa Cyrenem incolebant, Andrea Duce conſtituto, Romanos, & Græcos ſine diſcrimine ſtatim obtruncant: nec cæde contenti, humanis carnibus veſci cœpere. horum inteſtinis ſtillanti adhuc ſanguine cincti; tùm pellibus obuoluti: multos per medium vſque ad verticem ſecuere; plures beſtijs laniandos obiecere: alios inter ſe digladiari coegere, vt ducenta ampliùs hominum millia eo furore, & armis Iudæorum interierint. nec minori clade Cyprij affecti fuere. ſiquidem in ea Inſula, Duce Alcemione, conſpirantes Iudæi, circiter ducenta, & quadraginta capitum millia trucidarunt, quæ facti atrocitate Iudæus de cætero legibus, & pœnis Cyprum attingere prohibetur: ſi autem vi tempeſtatis, vel per errorem illùc delatus fuerit, ceu capite damnatus ſtatim morte mulctatur. ſed inulta clades non manſit, nam Traianus miſſo cum exercitu Lucio, cum antecedentibus alijs Ducibus, Iudæos, qui per vniuerſum terrarum orbem tan-* *Iudæorum furor.*

tum cædis ediderant profligauit. hactenus Dio. quibus Eusebius addit eadem molitos in Mesopotamia, ac alibi, eadem passos. *Euseb. i chro. & hist. l. 4. c. 2*

Terræ-motus Ad hunc annum Traiani Principatus XIIX. spectat funestissima Antiochiæ clades ex horribili terræ succussione, quam, innumera ferè Incolarum, Accolarumque multitudine cum Pedone Consule, alijsque primi nominis Viris interemptis, Traianus ipse, qui in hybernis ibi cum exercitu erat, vix euasit. Historiam lachrymabilem habes apud Dionem, siue Xiphilinum, qui eam ob oculos ponit, ac veluti in scœna exhibet omninò legendam. Chri. Ann. 117.

Papiæ error. Sub idem tempus Authore Papia Hieropolitano Episcopo, Ioannis Auditore, Viro alioqui sāctissimo doctissimoque, ex falsa Apocalypsis interpretatione, irrepsit error ille *de millenario*, qui tamen non eò vsque progressus est, vt transiret in hæresim, nisi postquam demum in Apollinare, qui Papiam peruicaciùs propugnauit, à Damaso damnatus est; vt suo loco dicendum erit. Porrò Papias multa scripsit, dequibus apud Eusebium mentio habetur. Chri. Ann. 118.

Traiani facinus indignū. At Traianus, qui nullum vexandi Christianos finem faceret, sæuitia, quæ ad dementiam spectauit, quamque non excogitasset Nero, Anthiochiam reuersus, quinque Virgines Fidem palam

lam profitentes comburi iuſſit, cineribuſque æri commixtis, vaſa quædam conflauit ad vſum lauacri, quod magnificentiſſimum extruebat. verùm, vt ait Nicephorus, quicumque ea ingrediebantur, vertigine correpti, cum impetu procurrentes concidebant. tùm Cæſar eadem vaſa in Virginum combuſtarum formam effićta, pro balneo collocat. dicitur poſteà Præfećtis mandaſſe, ne Chriſtianos amplius vexarent, quod tamen non niſi poſtremo vitæ tempore imperatum conſtat obijt enim haud ita multo poſt apud Selinuntem Cyliciæ Vrbem, quæ Traianopolis deinde eſt appellata, vigeſimo Principatus anno non dum exaćto, vitæ altero, ac ſexageſimo extinćtus eſt non ſine veneni ſuſpicione. Solus, aut certè primus intra Vrbem ſepultus, nam cineres Romam relati, aurea in Vrna ſub columna in eius Foro, vt diximus, erećta collocati ſunt. Hadrianum, qui poſt eum imperauit, extremo vitæ tempore adoptaſſe ferunt; alij negant, fićtamque eam adoptionem à Plotina Auguſta, quæ Hadriano ſtuderet, contendunt.

l. 3. c. 23.

Chri. Ann. 119.

Traiani mors.

Dio. in Toa.

Eutro. l. 8.

Hadrianus Imp.

Chri. Ann. 120.

Hadriani Clemĕtia.

Hadrianus itaque Auguſtus Appellatus, ex Syria redux, Clementiæ, ac Liberalitatis ſpecimen inſigne dedit; iurauit enim nullum ſe Senatorem niſi ex S.C. puniturum. H.S. nouies mil-

ac liberalitas

lies, hoc est milliones, vt nunc loquimur, XXII. cum dimidio, Fisco debita condonauit. quod non Scriptores modo, sed marmoreæ etiam tabulæ, ac Numismata testantur. Verùm, quòd Traiani calcare vestigia instituisset, persecutionem in Christianos instaurauit; odio præsertim in Iudæos, quorum efferata sæuitia mortalium omnium inuidiam excitauerat, quæ in nos veluti cognatos redundabat. itaque Eustachium strenuum illum Traiani Ducem cum Vxore, ac Liberis, leonibus tradi iussit, à quibus cum non læderentur, alterius veluti Phalaridis iussu, candenti æneo Tauro clausi sunt. horum memoriæ extructum Romæ Templum adhuc perstat.

Panuin. in fast. Adolf. d. numism.

Eustachius insignis mart.

Niceph. l. 3. c. 19. Euseb. l. 4. c. 7

Noui Hæresiarchæ.

At non his tantùm, verùm nouis subindè Hæreticorum Sectis Ecclesia vexabatur. harum Authores fuere Basilides, Saturninus, & omnium impurissimus Carpocras, qui Christiano nomini turpem notam adspersit. *horum dogmata, aut veriùs portenta, precatus veniam, fusè Author recenset, ex Patribus, qui ea ipsa non sine rubore, atque horrore prodiderunt.*

Iren. l. 1. c. 23 Tert. de prescr. c. 46.

Euaristus Papa moritur Alex. Papa.

Chri. Ann. 121. *Euseb. chron.*

Secundum iam annum in Imperio agente Hadriano, moritur Euaristus; Alexander sublegitur homo Romanus, qui decennio amplius Pontificatum administrauit. Iudæi apud Palesti-

Hier. in Daniel. c. 9. lestinam Romanum iugum excutere cum voluissent, ingenti accepta clade, Rufo Duce, ad officium rediere.

Hadriani Peregrinatio Municẽtia seueritas. Hadrianus verò Vrbanis rebus compositis peregrinationem per vniuersum Romanum Orbẽ instituit: quod Prouincijs gratissimum accidit, vbique enim, & munificentiam in Populos, & Seueritatem in Præfectos exercuit, multis ex His supplicio affectis, quod turpem quæstum fecissent, ac Iustitiam vænalem habuissent. quamobrem cusus est nummus huiusmodi cum inscriptione. LOCVPLETATORI ORBIS.

Christianos autem (quòd de eorum inexpugnabili constantia vbique audiret) supremam veluti potentiam ostensurus, diris subiecit quæstionibus, ac supplicijs addixit acerbissimis.

Chri. Ann. 123. *Britãnia muro diuisa.* Galliam post Italiam cum peragrasset, in Britanniam concessit. ea in Insula murum duxit octoginta passuum millia habentem, qui Romanos à Barbaris diuideret. partem eam exclusisse murum tradunt, quæ nunc Scotia dicitur, quod non dùm deuicta, aut certè non dùm exculta, aut Romanis frequens esset. Post hæc in Galliam reuersus, Alexandrina audita seditione, turbatus est. ortam eam esse comperit ob inuentum multos demum post annos Apim, certantibus inter se ad *Seditio Alexãdria.*

inter-

internecionem Ægyptijs, apud quem potissimùm collocandus esset: Erat autem Apis, vt tradit Herodotus, vitulus certis cum notis veluti Deitatis indicijs. hunc Vitulum sanctiùs ab Ægyptijs coli solitum, ac secretiùs adseruari, Cambises Persarum Rex curiosiùs inspicere cum voluisset, Sacerdotum fraudem stomachatus, ac Populi deridens insaniam, educto gladio per femur transfixit.

Apis Ægypti Deus.

Herodot. in Tal.

Per idem tempus Asiam Proconsul administrabat Arrius Antoninus postea Augustus cognomento Pius. ad eum quandoque pro tribunali sedentem Christiani magno numero conuenerunt, apud quem Christi Fidem magno animo cum profiterentur imparem se illis puniendis sentiens. constantiam admiratus; *habetis*, inquit, *restes, ac præcipitia, si tantoperè mori concupiscitis*

Tert. ad Scap. c. vlt.

Hadrianus in Hispaniã

Chri. Ann. 124.

Sequenti anno Hadrianum Hispanias peragrasse ferunt. Quæ porrò ibidem gesserit quòd ad res nostras ea non pertineant, præterire satiùs duximus. ea cognoscere si quis velit, ex Dione, ac Spartiano petat.

Hadrianus Athenas.

Chri. Ann. 125.

Spart. Dio.

Ex Hispania rectà in Achaiam nauigauit, Athenasque petijt, vbi Eleusinia suscepit Sacra, multaque Atheniensibus, Leges in primis, contulit, ex Draconis, Solonisque veluti officina recusas. porrò Eleusinia quæ diximus,

Eleu-

Caſſiodor. in chron. mus, Sacra obſcæna, & homine, ne dum Romano Principe indigna fuiſſe, ex Profanis æquè Scriptoribus, ac Sacris exploratum eſt. non igitur mirum ſi in noſtram Religionem impius Is fuit, qui in ſuam pius, vel cum dedecore videri voluit. eiuſdem itaque impiæ pietatis ſtudio Publium ſanctiſſimum eius Vrbis Antiſtitem martyrio affecit. *ſiniaſacra.*

Chri. Ann. 126. *Spart. Euſeb. in chron. Adolf. de numiſm.* Athenis cum hyemaſſet, Romam prius regreſſus, Africam deinceps perluſtrauit, quò non ita multò ante colonias deduxerat, quòd Iudæorum ibidem ſeditiones multos mortales abſumpſiſſent. hoc, alijſque multis beneficijs cumulati Afri, numiſmata procuderunt huiuſmodi cum inſcriptione RESTITVTORI AFRICÆ. *Hadrianus in Africam.*

Chri. Ann. 127. *Euſeb. chron.* Ab hoc anno, ad XIX Hadriani, quo iterum Hieroſolyma eſt euerſa, ſex alios eiuſdem Vrbis Epiſcopos Euſebius recenſet. Sanè tam crebra illorum ſucceſsio, vt alibi indicauimus, haud obſcurè arguit grauem inibi perſecutionem viguiſſe; nec mirum, cum, Cæſarum edictis incendio excitato, Iudæi identidem faces ſubderent, ac Romanum mucronem exacuerent.

Chri. Ann. 128. Ex Africa Cæſar Romam cum veniſſet, iterum Athenas appulit, in Orientem profecturus. ea in Vrbe Ioui Olympico conſtructam ædem dedi- *Hadrianus iterum Athenis.*

cauit, Aram sibi erexit. Tùm Quadratus Vrbis Episcopus Apostolorum Discipulus, & Aristides insignis Philosophus prò Christiana Religione libros Principi obtulerunt. Quadratus insuper, eo audiente, luculentam habuit orationem. Gentilium verò in Christianos licentia, ac Iudicum sæuitia eò venerat, vt ad Populi tantùm clamores, nulla Iudicij forma seruata, Fideles vulgò ad supplicia raptarentur. rei indignitate motus Serenius Granianus Legatus ad Cæsarem ea super re literas dedit, qui, eo ex Prouincia recedente, ad Successorem Fundanum rescripsit, tumultuaria huiusmodi iudicia non placere. Hadriani literas (nam Graniani non extant) recitat ex Iustino Eusebius. Exindè Hadrianum placatiorem in Christianos redditum ferunt. Athenis autem in Asiam, quæ Minor dicitur, profectus, ea peragrata, in Syriam, atque Arabiam, indè in Ægyptum concessit.

Euseb. chron. Hier. de scri pt. Eccl. & ep. 84.

Hadrianus in Asia.

In Asia cum adhuc degeret, Templa aliquot dedicauit, Prouinciarum Præsides, Vrbiumque Pręfectos æquè, ac in Gallia, qui in Reip. administratione peccassent, grauiter puniit. Chri. Ann. 129.

In Syriam autem cum venisset, Anthiochenis sese infensiorem præbuit, fortasè quòd numerus ibidem Christianorum esset longè maximus. itaque ea ne Ciuitas tàm latè aliarum es- Chri. Ann. 130. *Spart. & Dio.*

set

ſet Metropolis, Phœnicem à Syria voluit ſeiungere. Hieroſolymam pridem euerſam rurſum inhabitari permiſit, indito Æliæ nomine, Temploque Ioui è regione Templi Salomonis erecto, quo Gentem mirum in modum exaſperauit. quamquam autem in apertam tùm perduellionem erumpere non eſt auſa, omnia tamen ad futurum bellum opportuna ſenſim comparare inſtituit. cuniculos quoque ſodit ad effugia; ea forma (vt licet conijcere) qua Romæ, quæ adhuc extant, Cœmeteria. *qua occaſione de huiuſmodi Cœmeterijs Author eleganter ſcribit*. Imminentis metu belli territus Iuſtinus Philoſophus præſtantiſſimus, qui Iudæus erat genere, Patria Samarita; anticipandam ſibi eſſe fugam ratus, ſolitarium quæſiuit locum animi curis temperandis, ac veritati indagandæ: Chriſtianum ibi hominem præter ſpem nactus, ſenſim ab eo ad Chriſtianam Fidem perductus eſt. quod ipſemet accuratius recenſet.

Hieroſolyma Ælia dicta.

Iuſtinus martyr.

Dial. cum Trip. Euſeb. l. 4. c. 8

Chri. Ann. 131. 132.

Ex Syria Cæſar in Arabiam, vertente deindè anno in Ægyptum venit. At Romæ Aureliano Iudice Alexander Pontifex cum Euentio, ac Theodulo Presbyteris poſt diros cruciatus martyrij coronam eſt adeptus; quòd (vt eius habent Acta) multos Senatorij Ordinis Viros inſignes, Hermetem in primis Vrbis Præfectum, Chriſto

Alex. Papa mors.

Aqua benedicta. sto adiunxisset. *cum autem eadem acta aqua benedicta primum illi vsum tribuere videantur, antiquiorem illum fuisse Author ostendit, & tantùm abesse, vt incantationis species dici possit (quod Nouatores criminantur) vt potius illius ope incantationes, aliaque mali Dæmonis artes dissoluantur, cuius rei exempla hùc affert; ritumque, ex Gentilibus licet desumptum, multorum Patrum authoritate commendat.* Alexandro Sixtus Romanus item subrogatur.

Sixtus Papa.

Antinoi mors.

Hadriani amẽtia.

Spart. & Dio in Hadr.

At tantoperè commendatus Augustus, in Ægypto cum esset, Antinoo Puero formosissimo, quem in delicijs habebat, morte amisso, muliebriter fleuit, & per summam rei indignitatem, eum inter Deos retulit; Templum extruxit: Aram excitauit: Sacra instituit. Festa dicauit: cudit numismata: Vrbem denique eius nomine ædificauit. laudabilius sanè apud Pelusium Pompeij tumulum erexit. Hac Hadriani dementia ad rem suam vsi Christiani tùnc temporis Scriptores, atque Antistites, exemplo Antinoi haud ægrè Populo ostenderunt, quo loco apud eum reliqua Numina esse deberent, quaue arte, ac ratione ad libidinem Principum ea fuerint inuecta.

Hadriani edi

Chri. Ann. 133.

Ad annum Christi CXXXIII. nihil afferimus. ad sequentem verò spectat

134.

Ha

C. de Edict. D Hadr. toll. Hadriani edictum, quo vigeſima hæreditatis pars Fiſco addicebatur, quod, cum annis propè quadringentis viguiſſet, Iuſtinianus demùm abrogauit. *ctū Iuſtiniano abrogatum*

Chri. Ann. 135. Dio in Hadr. Iudæi, quòd ab Oriente Cæſar abſceſsiſſet, animos ſumentes, ac vires, in apertam defectionem prorumpentes, omnia ferro, flammiſque vaſtabant. opus itaque Hadriano fuit Iulium Seuerum ſtrenuum Ducem ex Britannia euocatum illùc validis cum copijs mittere. Is nihil potius habuit, quam vt illorum ferociam arte eluderet, vires ſenſim attereret, ac frangeret, coactam multitudinem cunctatione diſſolueret. itaque diuiſos adortus commeatibus intercludere, carptim cedere, Arces expugnare, Vicos diruere inſtituit. hoc pacto ſerius quidem, minore tamen cum iactura perduelles oppreſsit, ac deleuit. itaque bellum tractum ad vſque Hadriani Principatus annum XVIII. Chriſti autem CXXXVII. exciſæ ſunt eorum Arces munitiſsimæ quinquaginta: direpti, ac diruti eorum Vici frequentiſsimi ferè mille. Prænunciata dicitur poſtrema hæc eorum clades multis anteà ſignis. lupos, atque hyenas Vrbes ingreſſos noctu, atque interdiù vlulaſſe ferunt. Salomonis ſepulchrum auguſtiſsimum ſponté, nulloque impellente corruiſſe. *Iudaeorū rebellio.* *Cladis ſigna.*

Chri. Ann. 136. Hoc anno ſæculi ſexto, ac trigeſimo *Ieiunium*

quadragesima mò Eusebius quadragesimale ieiunium *Euseb. chron.* Telesphori Romani Pōtificis authoritate institutum tradit. sed errore tēporis labitur, cū Is non dum Pontificatū inijsset. illud quoque animaduertendum, quod alibi monuimus, ieiunium hoc Apostolorum tempore inuectum, & ad Telesphorum vsque, ex traditione, piaque consuetudine seruatum, edito ab eo Decreto, stabilitum, & ex præcepto deinceps susceptum.

Iudæi Hierosolymā aspicere vetiti. Postremæ huic cladi qui superfuere Iudæi, Hadriani decreto vetiti sunt Sacram Vrbem ex editioribus etiam locis quantumuis remotis aspicere, ne dum incolere. Suem quoque ex marmore ea super Vrbis porta, qua Bethleem itur, collocauit: planè vt Iudæi si minus Edicto, Vrbis accessu arcerentur, inuisi certè aspectu Animantis fugarentur. porrò æquè infensus Christianis Princeps, eorum Fidem abrogaturum se ratus iniuria loci, Caluario in colle Iouis, ac Veneris Simulacra consecrauit: apud Bethleem Adonidi Fanum ædificauit. *Chri. Ann. 137. Dio. in Hadr. S. Paulin. ep. 11. Hier. ep. 13. Ambr. in Ps. 43.*

Hadrianus Romā reuertitur. Decimosexto demùm anno Romam reuertitur, à qua tamen quietis amans, subindè Tybur recedebat, Villa inibi magno sumptu ædificata. at non perindè Christianis hominibus à delatoribus quies. Martyrij coronam tùm quidem adepti Getulius cum Fratre Amantio Tribuno. Cerealis quo- *Chri. Ann. 118.*

que

que vicariam tùm Præfecturam agens. qui, quòd immolare Idolis victimas recuſarent, igni ſunt traditi. Getulium Virum ſequuta eſt Symphoroſa cum ſeptem Filijs, ac Presbytero Exuperantio.

Chri. Ann. 139. *Spart. & Dio.* — *Hadrianus mortis cupidus.*

Quietem porrò Hadrianus ita non inuenit, vt, morbo correptus, qui in hydropen euaſit, vitæ tædio, mortem ſibi conſciſcere haud ſemel enîſus fuerit. Seruos quoque, ac Medicos, vt ſe ferro, aut veneno conficerent enixè precatus, recuſantes ita increpuit, ac terruit, vt, aut fuga ſibi conſulere, aut etiam mortem anticipare coacti ſint. itaque Antoninus ab eo adoptatus, præter multorum ſanè morem, qui Imperium habere malunt, quam expectare, omni ratione, atque arte, adeòque fictis etiam miraculis, quæ à Spartiano recenſentur, ſpem vitæ, ac valetudinis Patri facere conatus eſt, qua ex re Pij nomen adeptum putamus.

Antonino unde Pij nomen.

Chri. Ann. 140. *Spart. & Dio. Iul capit. in Anton.* — *Hadriani mors.*

Eam itaque pietatem (vt fas eſt credere) exoſculatus Hadrianus, quantumuis mortis cupidus, Tribunicia Pium Filium poteſtate auxit. demum, quod ferro, aut veneno non dabatur, cibi potuſque abſtinentia vitæ finem inuenit. ætatis annum agens LXIII. qui clymatericus dici ſolet, Principatus verò XXI. moritur apud Baias, ſepelitur Puteolis in Ciceronis olim

Villa,

Villa, nec ita multò post Romam transfertur, & in Mausolæo ab eodem Filio propter Tyberim excitato, collocatur.

Antoninus Imperator. Porrò Antoninus, qui in viuentem Patrem Pius fuerat, in mortuum quoque esse studuit. itaque cum eius Acta Senatus rescindere conaretur, mitissimè intercessit; &, si (inquit) *eius Acta rescinditis, Adoptionem quoque meam abrogabitis:* quo dicto placatiores illos in defuncti memoriam reddidit.

Excreuerat ea tempestate in immensum Christianorum numerus, vt Patres docent, qui eodem fermè sæculo floruerunt. verùm quò magis Christiana res vigebat, eò etiam magis inuidia, &, ex ea, calumnia augebatur, quamobrem etiam Pio sub Principe pijs esse non licuit. Cæterùm Antoninus pacis eximius cultor bellum nisi prouocatus non intulit: Romanum iugum detrectantes Barbaros per Legatos domuit. Iudæos iterum rebellantes, nec finem seditionum facientes, contudit. in Achaia quoque, atque Ægypto turbas repressit. sed hæc diuersis Imperij annis sunt gesta. Chri. Ann. 141. *Iust. Dial. in Triph. Capitol. in Ant.*

Faustina Aug. mors, Tertium porrò agebat Principatus annum, cum Faustinam Vxorem amisit, quæ S. C. consecrata est, additis Statuis aureis, atque argenteis, Flamini- Chri. Ann. 142. *Iul. cap.*

minibus, ac Templo, quod adhuc superest Palatium inter, & Capitolium, nisi fortè illud Iunioris Faustinæ, ac M. Aurelij Viri quis esse contendat. Copiosa hæc succrescentium quotidiè Deorum seges, mirum quantum stabiliendæ Christi Fidei conferebat. *& honores.*

At Sixtus exacto Pontificatus anno X. martyrio vitam finijt. extant tres illius Epistolæ, in quarum vna vniuersalis Ecclesiæ Episcopus inscribitur. quod cum concoquere Nouatores nequeant, recens additamentum, atque imposturam clamant. sed nihil proficiunt; delendæ namque illis essent huiusmodi nomenclaturæ ex alijs eiusdem ætatis scriptis, atque Authoribus. certè apud Tertullianum Victor *Pontifex Maximus*, *& Episcoporum Episcopus quodam in edicto appellatur*. Ruffinus Aquileiensis Presbyter, Sixti Pythagorici Philosophi commentarium à se translatum Huic Pontifici attribuit, sed fraudem Hieronymus detexit. Legitur eiusdem Sixti Pontificis decretum, quo sacra vasa non nisi à sacris Ministris contrectari permittũtur. sanxit quoque Episcopos ad Sedem Apostolicam euocatos, ad suas Ecclesias redeuntes non admitti, nisi secum Romani Pontificis literas, (quas *formatas*, alijs etiam postea nominibus appellarunt) secum afferrent. *hac data occasione Author de his*

Sixti Papæ mors, & decreta. Rom. Pont. Primatus.

Tert. de pudic.

Epistola Pontificia multiplices.

modis,

multa, deque Dimissorijs, Decretalibus, Confessorijs, Apostolicis, alioque nomine censitis Epistolis, ex Patribus sacrisque Concilijs affert. Tertio non amplius die à Sixti morte legitur Telesphorus Græcus, vt ferunt, Anachoreta; qui Pontificatum ad XII. annum protulit.

Telesphorus PP.

Cæterùm Antoninus, qui etiam dum priuatus esset, gladio in Christianos minimè agendum duxit, collabenti auitæ Religioni alia ratione consultum voluit. edicto itaque Sybillarum carmina, aliorumque etiam Gentilium Vatum libros in posterum legi, haberique vetuit, quòd ex his multa in rem suam Christianos sumere cognouisset. de quo apud eum quæritur Iustinus, & post illum alij.

Chri. Ann. 143.

Libri sibillini vetiti.

Iustin. ī Apol. Arnob l. 3.

Chri. Ann. 144. 145.

Quadragesimo quarto huius sæculi anno initum à Marco, post Eumenem, Antiochiæ Episcopatum Eusebius scribit; sequenti porrò nouum Monstrum Valentinum Fidei naufragium passum, nouos Deos, noua Sæcula somniasse. *Huius deliria fusè hìc ab Authore percensentur, neque huius tantùm, sed & aliorum, qui ex eadem errorum Schola prodierunt.* ex his Marcion duos inducebat Deos, bonum, ac malum, duos item Christos, aliaque non sine stomacho, aut risu excipienda. Hos acriter insectati multi ex Patribus, Fidei veritatem veluti à cæno, ac scoria repurgarunt.

Valentinus Heresiarcha.

Iren. l. 2. c. 4. Tert. ī Valēt.

Marcionis Heresis.

Tert. de præscr. & con. Marc.

Qui

Chri. Qui ſequuntur anni ad vſque huius
Ann. ſæculi quinquageſimum, noſtrarum
146. rerum expertes, prætereundi ſunt; *Iuſtini*
147. quinquageſimo autem Iuſtinus ſan- *Apolo-*
148. ctiſsimus Martyr teſtatur ſe Apologe- *gia.*
149. ticam orationem Antonino Auguſto,
150. ac Filijs nuncupatam promulgaſſe.
mirum ſanè eſt quanta Is dicendi li-
bertate eo in argumento verſatus ſit:
quid porrò effecerit, inexploratum
eſt. edictum quidem certè pro Chri-
ſtianis ab Antonino promulgatum,
poſt triennium conſtat.

Chri. Tres quoque, qui ſequuntur anni *Tele-*
Ann. ſteriles à Chriſtianis rebus extiterunt. *ſphori*
151. Quinquageſimo autem quarto, Te- *Papæ.*
152. leſphorus ab inito Pontificatu XII. *marty-*
153. martyrij palmam adipiſcitur. Septem *rium.*
154. verò poſt dies Hyginius Athenienſis *Hygi-*
Iren. ex Philoſopho Pont. Max. conſecra- *nius*
l.3.c.3 tus eſt; quo in munere annos omni- *Papa.*
Tert. nò quatuor egit. cum Teleſphoro alij
con. permulti, *quos Author recenſet*, non
Marc. Romæ modò, ſed in reliqua etiam
l.8. in Italia, atque alibi martyrio affecti
fin. ſunt, quos vltus eſt Deus multis illa-
tis Romano Imperio cladibus: fame,
terræmotu, incendijs, ac Fluminum
eluuionibus. itaque Auguſtus, quod *Anto-*
diximus Reſcriptum, ad Aſiæ Populos *nini re*
pro Chriſtianis dedit apud Iuſtinum, *ſcrip-*
atque Euſebium legendum. Secun *tũ pro*
Euſeb. do Hyginij anno veniſſe Romam fe- *Chri-*
l. 4. c. runt Valentinum, quem diximus, ac *ſtianis*
12.

Valentinus, ac Cerdo. Cerdonem. Hi, cessantibus tùm quidem persecutionum procellis, maius enimuerò Catholicæ Ecclesiæ negocium exhibuere. Chri. Ann. 155.

Eiusdem sæculi anno LIIX. (nam duobus proximè præcedentibus quid tribuamus non habemus) moritur Hyginus & ipse Martyr: Huic Successor datur Pius ex Vrbe Aquileia, qui annos in Pontificatu egit propè decem. *Hyginij mors. Pij successio.* Chri. Ann. 156. 157. 158.

Pius Pontifex vsum celebrandi Pascha die Dominico ab Apostolis inductum decreto sanxit; cum anteà aliquibus in Ecclesijs, Orientis præsertim, Iudæorũ more celebrari XIV. die Lunæ augescentis fuerit toleratum. *decretũ de Pascha.* Chri. Ann. 159.

Annum Antoninus agebatl Imperij XXII. cum Iustitiæ illius fama permotos Barbaros complures compulit, vt, depositis armis, eum Arbitrũ sumerẽt. Eius præclara illa vox. *malo vnum Ciuem seruare, quàm mille hostes perdere*. legem Iuliam aduersus Vxores latam, in Viros quoque æquissimè armauit, contra quàm Ælius Verus, ab Hadriano, & ipse adoptatus, paulò antè fecisset, ea ratione, quòd Vxorem dignitatis nomen esse diceret, non voluptatis, quasi incongruum non sit Viros seposita Coniuge, alienas Mulieres ad voluptatem quærere. *Antonini Iustitia.* Chri. Ann. 160. 161. *Aur. Vict. in Anton.* *Spart. in Æl. Ver.*

Biennio ante eam, de qua mox dicturi sumus, persecutionem in Christianos excitatam, erectum fuisse con- *Titulus Pastoris.* Chri. Ann. 162.

conſtat Paſtoris Titulum, ſeu Templum in Thermis Nouati, quod multa demum poſt ſæcula pænè collapſum, dum hæc ipſa proderentur, Henricus Cardinalis Caietanus decentiſſimè reſtituebat, & Ciſtercienſibus reſtitutæ ſeuerioris diſciplinæ Monachis curandum tradebat. *à Car. Caietano inſtauratur.*

Chri. Ann. 163. At enim Antoninus, cum regnaſſet annos tres ferè, ac viginti, apud Lorium Villam diem clauſit extremum: iure comparatus Numæ, quippè qui adeò non ciuili, vt nec hoſtili ſanguine maduerit. S.C. inter Diuos relatus, Templum, Flaminem, Circenſes ludos, ac Sodales Antoninianos, ſi quis alius, meruit. matura obijt ſenectute annum agens LXXV. condituſque eſt Hadriani Mauſolæo, à ſe anteà, vt diximus, extructo. Eo ſublato M. Aurelius Antoninus cognomento Philoſophus, ac L. Verus, quos viuente, ac iubente Hadriano adoptauerat, Imperium capeſſunt. *de Horum Nominibus, quæ multiplicia fuerunt, & ſubindè etiam apud Scriptores, in Numiſmatibus, ac alijs Monumentis, immutata, vide quæ hic tradit Author ad errorem vitandum.* illud quoque animaduertendum, M. Aurelium tantùm à Senatu Auguſtum declaratum, Imperij collegam Lucium aſſumpſiſſe, Veri nomine indito, ac Filia in Matrimonium collocata; tùnc verò primùm *Antoninus moritur.* *Dio. Iul. Capit. & alij.* *M. Aurelius ac L. Verus Impp.*

duo simul imperarunt, qui & Diui Fratres apud Iurisconsultos, ac alios dicti sunt. Lucius porrò in Parthos missus, qui Romanum exercitum Duce Seueriano in Armenia cæciderant; in Syria ferè per quinquennium substitit, bello per Legatos administrato. ferunt Lucillam eius Sponsam, Marci Filiam, antequàm Viro iungeretur, à Dæmone correptam, ab Albercio Hierapolitano Antistite, ad hoc Romam euocato, à Dæmonis præstigijs fuisse solutam. Albercium porrò ad pauperes suæ Ecclesiæ alendos frumenti modios ter mille quotannis præstandos, ex Fisci redditibus, impetrasse, qui & præstiti dicuntur ad vsque Apostatæ Iuliani tempora. hæc non ex Actis modò apud Metaphrastem, sed ex ipsis quoque profanis Scriptoribus explorata sunt.

Lucius in Parthos.

Metaph. 22. Octob. Iul. Cap. in Marc.

Hoc secundo horum Cæsarum anno, non tàm iussu quàm permissu ipsorum in Christianos persecutio excitatur impellente, ac faces quodammodò subdente Crescente Cynico Philosopho, alijsque eiusdem farinæ hominibus, qui Christianos publicæ quietis perturbatores conclamabant. præ cæteris horum calumnijs impetitus Iustinus, post quàm alteram Senatui Apologiam dederat (quæ perperàm ante aliam ad Cæsares collocatur) martyrium subire coactus est

Chri. Ann. 164. 165.

Persecutio in Christianos

Iustin. orat. ad Senatũ.

Iustini Martyrium.

eſt vnà cum Socijs, quorum certamina ex Actis, quæ extant, pete. Praxedem quoque Sanctiſſimam Virginem delatam, quòd Cõuentus domi cogeret, eiuſdem teſtantur acta, ex quibus conſtat Symitrium Presbyterum, cum alijs viginti duobus in ipſo, quem diximus, Paſtoris Titulo immiſſo ſatellitio iugulatum: reliquit Iuſtinus ſuæ diſciplinæ Alumnum Tatianum, de quo mox dicturi ſumus;

Chri. Ann. 166. 167. *Tom. 1. Bibl. ſanct.* Sexageſimo ſexto ſæculi huius anno Pius Pontifex primam Epiſtolam, ex his quæ extant, ad Iuſtum Viennenſem Epiſcopum dedit, ſequenti autem anno ætatis poſtremo ſecundam, *quas Author hic recitat.* Martyrio igitur affectus Succeſſorem habuit Anicetum Syrum genere, qui totidem ferè annis Pontificatum adminiſtrauit; ſub cuius initium Marcion, nouorum dogmatum impius Aſſertor, Romam venit, de quo plura Tertullianus, qui illum non ſoluta tantùm oratione, ſed etiam carmine inſectatus eſt. illud mirum eodem ferè tempore Romam itèm acceſſiſſe Marcellinam, ex Gnoſticorum familia procacem Mulierculam, quæ & Viros docere auſa ſit, & fœdiſſimos Conuentus agere non erubuerit. At enim diuina prouidentia factum par eſt credere, vt ſub eadem quoque tempora Romam acceſſerint Polycarpus Ioannis Euãgeliſtæ Diſcipulus

Pij Papæ martyrium. Anicetus ſuccedit. Marc. Marcellina

Tert. l. 3. Epiph. hær. 27. & 42. Iren. l. 1. c. 24.

pulus effœta iam ætate Senex venerandus, & Hegesippus morum Sanctitate æquè, ac doctrina insignis, de cuius stylo, atque eruditione Eusebium, ac Hieronymum consule.

Parthi triumphati. Lucius porrò, Parthico bello fœliciter confecto, Romam reuertitur, & cum Collega Triumphũ agit speciosissimum, dum interim bellum Marcomanicum ambo meditantur; cuius terrore, addita etiam lue, quæ vulgò grassari cæpit, Principes non tàm solliciti, quàm superstitiosi redditi, supplicationes, & lectisternia, & placationum huiusmodi genera omnia per Diuum Puluinaria decernunt, quo factum, vt Mystarum dolo, Populi leuitate grauia omnia in Christianorum impietatem referentium, iterum persecutio recruduerit, & vulgò Fideles eo solùm nomine, sacri præsertim Antistites, Populi clamoribus ad supplicia vocarentur. ea de causa Polycarpus Smyrnensium Episcopus rei Christianæ columen, tot anteà procellis superstes, Triumpho splendidissimo vitam anteactam illustrauit. extat Epistola Smyrnensis Ecclesiæ apud Eusebium, qua eius certaminis Acta recensentur. alios etiam cum Polycarpo martyrium passos Eusebius idem refert.

Chri. Ann. 168.

Chri. Ann. 169.

S. Polycarpi martyrium.

l. 4. c. 14.

Pestilẽtia latè sęuit. Vulgaris interim lues, quam secum detulisse Lucius cum exercitu remeãs fere-

ferebatur (quàcumque etenim pertransisset, Vrbes, ac Vici ea statim corripi visi sunt) orbe ferè vniuerso, Romæ inprimis multos mortales absumebat. itaque ad bellum Marcomanicum seruos armare, aliosque præter morem oportuit, neque eos tantùm, quòd bello Punico vsu venit, verùm etiam latrones, & omnis generis sontes, & criminosos, insuper Germanorum auxilia aduersus Germanos empta. meminit eiusdem pestis Galenus, qui tùm Romæ erat, sed statim, periculo cognito, recessit in Patriam. illud scitu dignum, quod Capitolinus tradit, eam Babylone ortam, cum à milite aurea arcula è Templo Apollinis sublata, ac reserata, noxium spiritum exhalauit. Diuino factum consilio existimandum est, vt, quem dementes Populi Medicinæ Deum, & Medicorum Parentem crederent, diræ luis haberent Authorem. verùm hæc omnia vulgò ad Christianorum, vt diximus, inuidiam, suadente Dæmone, accipiebantur: sanè omni æuo huiusmodi in nos querela audita est. ea ipsa motus Augustinus (cuius ætate Romanum Imperium barbararum Gentium illuuie pessum ierat) eruditissimos, quos de Ciuitate Dei inscripsit, commentarios scripsit.

Opusc. de præsag. l.3 c.3. d. mor. vulg. l.3. & 6. Simpl. med. l.9. & in vita.

Pestilentiæ ortus mirus.

Hoc eodem anno Ecclesiæ Anthiochenæ præficitur Theophilus Vir doctissi-

ctissimus, de cuius lucubrationibus multa Eusebius, ac Hieronymus; deque Hermogene, aduersus quem idem Theophilus scripsit.

Euseb. chron. & hist. l. 4. c. 19. & 23. Hier. de scri pt. Eccl. & ep. 15.

Chri. Ann. 171.

Bellũ Marcomanicum L. Veri obitus.

Instructo iam ad Marcomanicum bellum exercitu, ambo Augusti Vrbe cum copijs excedunt. Aquileiam cum peruenissent, Barbari, qui illùc ferè vsque peruenerant, formidinem, atque terrorem præ se agentes, terga, tùm quidem malè inter sese coalescentes vertunt. At Lucius, dum eodem, cum Collega, vehitur curru, Apoplexià repentè correptus interijt. tùm superstes Augustus Lucij funus curaturus in Vrbem redijt, illumque inter Diuos ex S. C. relatum in eadem, quam diximus, Hadriani mole condit. tùm intermissum repetit bellum: Galenus iussum se Augustum sequi scribit; cæterùm id cum inuitus faceret, Romæ subsistere permissum. Prodierat non ita pridem Impostor quidam Alexander, (cuius fraudes ex morum similitudine exploratas habuit Lucianus) Is Æsculapij sese Interpretem (qui tùm fortè serpentis specie visus dicebatur) venditabat. explorato igitur Dei oraculo, certam Augusto Victoriam spopondit, qua ille spe fretus, hostium viribus inconsultè nimis tentatis, in maximum Legiones discrimen adduxit. hùc spectant quæ de Luciano refert Suida; eum extrema iam ætate,

Galenus.

Gal. de præ cogn. ad Posthum. c. 9.

Serpẽs Æsculapius creditus. Luciani mors.

Lucian. in Pseud.

te, qui omnes proſcindere canino dente conſueuiſſet, à canibus laceratum; impietatem demum cum vita exuiſſe.

Sur. 19. Iulij. Sub hoc idem tempus martyrij palmam adepti Geruaſius, ac Prothaſius perhibentur. *Geruaſius, ac Prothaſius martyres.*

Chri. Ann. 172. *Euſeb. l. 4. c. 25. Hier. de ſcript. Eccl.* Cæterùm cum Chriſtiana vbique res, ſiuè à Præſidum ſæuitia, ſiuè ab improborum hominum calumnijs, pacem habere haudquaquam poſſet; Melito Sardenſis Epiſcopus, Vir inſignis, luculentam Apologiam & ipſe Auguſto obtulit. *huius fragmenta quædam ex Euſebio Author hìc recitat, additque catalogum tùm librorum, quos edidit, tùm quos ex ſacris literis pro authenticis, ac legitimis agnoſcit.* *Melito Sardẽſis.* Eadem libertate, & doctrinæ fama Apollinaris Hierapolitanus Antiſtes Apologeticam orationem, aliaque permulta ab Euſebio recenſita, ſcripſit. *Apollinaris.* Fœcundior ſanè Chriſtianæ doctrinæ hæc ætas fuit. Itaque hìc numerandi ſunt Philippus, qui in Marcionem ſcripſit, Gortinenſis Epiſcopus: Modeſtus, qui in eundem: Muſanus, qui aduerſus Encratitas: Pinthus Gnoſiæ apud Cretam Epiſcopus, alijque permulti omni diſciplinarum genere inſtructi, qui aut Hæreticorum fraudes, aut Gentilium calumnias ingenij veluti mucrone ingularunt.

Chri. Ann. 173. Anno M. Aurelij XI. ſæculi LXXIII. *Hæreſis Mõtani.*

F 5 exor-

Hæresis Mõtani. exordium accepit Hæresis, quæ *iuxtà Phryges* dicta fuit, Authoribus Montano, Priscilla, & Maximilla insanis Vatibus, quæ quamuis alia ratione Christianæ rei noxia non fuisset, hoc certè nomine fuit pestifera, quod Tertullianum, tantum Virum, veneficio veluti fascinatum, dementauit, ac Catholicæ Ecclesiæ subripuit; At quis fraudes Dæmonis satis admiretur? ecce tibi, qui non ita pridem Gnosticorum, quas retulimus, turpitudines innexit, his cum se parùm profecisse animaduerteret, Ieiunijs, Continẽtia, Martyrio, Vaticinijs, rem agere aggreditur: verùm enimuerò dolum non satis occuluit; adeò namque in aduersam, à Gnosticis, partem à recta virtutis orbita declinauit, vt, cum sese iam proderet, diutiùs impunè delitescere nequaquam valuerit. itaque Viri *Scriptores aduersus Montanum.* doctissimi in Montani dogmata stylum acuunt, Hi fuere Apollinaris, Apollonius, Milciades, Serapion, alijque non pauci: imò Tertullianus ipse, qui, huiusmodi deindè larua deceptus, omnibus intentis neruis, eidem patrocinatus est. Verùm quod ad Montànum *Mõtani dogmata.* spectat, fuisse illum Eunucum tradunt, seque Paracletum à Christo Domino promissum Ecclesiæ venditasse. fanaticè autem mira per rerum inuolucra, non ipse tantùm, sed ipsius etiam, quas diximus, Prophetides vaticinaban-

Euseb. chron. & hist. l. 5. c. 15. Epiph. her. 48. Hier. ep. 54.

bantur: continentiam ità commendabat, vt coniugia damnaret, iuberet diuortia. Ieiunia plus quàm Iudaica superſtitione ſanciuit. Martyrium ita per ſimulatum Idolorum cultũ (quod Gnoſtici factitabant) non declinandum, vt ſponte, ac per voluntariam ſui delationem ſubeundum præciperet. alia id genus de Montani erroribus referuntur; quò magis Tertulliani deplores caſum, qui Vir alioqui prudentiſſimus, doctiſſimuſque mulierccularum commentis traduci ſe pueriliter paſſus ſit. eius, poſt lapſum, ineptias, ac deliria, habes apud Pamelium in Paradoxis (quæ vocat) Tertulliani, ab eo collectis.

Chri. Ann. 174. *Iren. l. 1. c. 3. Euſeb. l. 4. c. 27. Epiph. har. 46.*

Tertulliano non abſimilis Tatianus, Syrus genere, ex Platonico Philoſopho Chriſtianus, Iuſtino Martyre Catechiſta; multa Romæ, ac alibi, docuit, multa ſcripſit proficua æquè, ac honorifica; in primis autem, egregium volumen aduerſus Gentes. in Orientem cum reuertiſſet, in hæreſim lapſus, Encratitarum Author extitit. Continentiam, & ipſi, ita commendarunt, vt Matrimonium à ſcortatione nihil differre exiſtimauerint. ſacra Myſteria aqua, non vino peragebant, ex quo Aquarij ab Auguſtino dicti. alterius Dei eſſe Legem, alterius Euangelium affirmabant, quod ex Marcione mutuati videntur. vnum ex qua-

Tatianus. *Encratita.*

tuor Euangelijs Tatianus effecit, quod *Diatesseron* appellauit, non tamen sine fraude, cum multa, Christi in primis Genealogias prætermiserit. Opus hoc alioquin perutile, Ammonius Alexandrinus, redditis quæ deerant, edidit, & *Harmoniam* vocauit, quod & alij posteà, non sine ingenij laude, præstiterunt. eiusdem Hæresis dogma fuit, abstinendum à vino, & animatis; Fœminas ad sacra Mysteria admittebant, quibuscum, & viuebant; adeò, vt qui Cōtinentiam commendabant, turpitudinem maximè sectarentur. Tatiani Asseclam fuisse tradunt Iulium Cassianum, qui ex disciplina fuerat Valentini. Is ad Tatiani dogma roborandum, librum scripsit de Continentia, & Castitate, in quo, Lignum primis Parentibus vetitum apud sacram Genesim, Matrimonium est interpretatus; & ex Pseudoëuangelio secundum Ægyptios, Christum retulit cum Salome loquentem, & Matrimonium detestantem. hæc, & alia ex eo Clemens, cui talia insectanti, vtinam eius Auditor Origenes auscultasset. Seuerus quoque, ex quo Seueriani, ex Tatiano, vt videtur, vino suis interdixit, quod diceret vitem de terra, & Satana germinasse: deterius nihilominus vetus testamentum respuit, carnis resurrectionem abnegauit.

Harmonia Euangelica.

Iulij Cassiani errores.

Clem. Alex. Strom. l. 3.

Seueriani.

Euseb. l. 4. c. 27. Aug. de hær. c. 24.

His, alijsque Hæreticorum conatibus,

Chri. Ann. 175.

tibus, veluti machinis, impetita Ecclesia, gladio adhuc persecutionis sæuiente (quo sublatus est Anicetus) nequaquã labefactata est, vt planè constet firmissima super Petra, quæ Christus est, fuisse fundatam, illudque audacter liceat vsurpare *Portæ inferi non præualebunt aduersus eam*.

Capite igitur plectitur Anicetus, exacto Pontificatus anno nono. Huic tribuitur decretum de coma à Clericis nequaquam nutrienda. cæterùm de clericali tonsura alia occasione diximus Annalium tomo primo. *Martyrium* Romæ cum Aniceto sunt passi alij complures. præ his autem commendatur Fœlicitas, quam D. Gregorius plus quàm Martyrem vocat, cum septem Filios suo triumpho præmiserit. Hanc, & Petrus Chrysologus Rauennæ Episcopus, pro concione laudauit. dubitasse scimus Virum eruditum ob Græci nominis cum latino congruentiam, an hæc Martyr eadem fuerit cum Symphorosa; sed temporis, Patriæ, supplicij, nominis Filiorum diuersitas eximere dubitationem posse haud ægrè videntur. Eodem tempore passi martyrium dicuntur Iulianus Soræ, Spoleti Concordius, & Pontianus; Perusiæ Constantius eius Vrbis Episcopus: alijque permulti, quos in nostris quoque ad Martyrologium notis recensemus. Anicetum sequi-

Aniceti PP. martyrium.

Fœlicitas, cũ septem filijs mart.

Cõstãtius Perusiæ Episc. mart.

sequitur in Pontificatu Soter, de cuius beneficentia in omnes latè Ecclesias, in Pauperes, ac pro Christi Fide carceri addictos, aut ad metalla damnatos, præclarum testimonium Eusebius affert ex Dionysij Corinthiorum Antistitis Epistola ad Romanos, eandemque consuetudinem ad sua vsque tempora viguisse scribit. quam sanè consuetudinem, dum hæc ipsa scriberemus, reuocasse, ac restituisse visus est Gregorius huius nominis XIII. Pont. Max. cuius effusa munificentia in omnes Christiani Orbis Regiones peruasit, atque in ipsos adeò Antipodas penetrauit. itaque præter literaria magno numero studiosorum Iuuenum Collegia ex omnibus pœnè Nationibus, varijs in Vrbibus, ac Regnis, redditibus annuis attributis, instituta; in egentes vbique terrarum, pietatis præsertim causa extorres, pecuniæ vim maximam effudit. cuius summam ex publicis Pontificij ærarij, ac priuatis rationibus collectam conficere compertum est, Sestertium octingenties. hoc est vicies centena aureorum millia, cuius rei præclarum monumentum extat sub eius Statua ex S. C. in Capitolio collocata.

Euseb. l. 4. c. 23.

Gregorij XIII. encomium.

Verùm ad Dionysium Corinthium reuertamur; Hunc Eusebius ea tùm fuisse fama tradit, vt, Eo adhuc superstite, eius epistolæ ad varias Ecclesias,

Dionysius Corinthiorũ. Episc.

l. 4. c. 22.

ſtas, quas enumerat, ab eo datas, fuerint ab Hæreticis deprauatæ. idem Euſebius alios quoque eius ætatis Scriptores Chriſtianos recenſet de Bardeſane, quamquam à catholica veritate aberrante multa refert. Is Valentini Sectator fuit, *qua occaſione multa hic habes ab Authore de alijs nõ nullis eiuſdem Valentini Aſſeclis, deque illorum fabulis, ac opinionum portentis.*

Chri. Ann. 176. Romanus exercitus quadriennio iam difficili bello aduerſus Marcomanos, aliaſque tum barbaras Nationes implicitus, & in maximum diſcrimen ſæpius adductus, ope tandem Chriſtianorum Militum fuſis ad Deum precibus, non ſolùm ab infeſtis hoſtium armis, quibus premebatur, eripitur, ſed victoria diuinitùs parta glorioſiſſimè potitur. rem geſtam fuſiùs Chriſtiani Scriptores narrant, ſed quibus Fidem abrogare non liceat, cum, vt de re cõperta, paucis poſt annis ſcripſerint. Profani ſanè Scriptores rem inuoluunt, & Marci pietati, aut magicæ arti miraculum adſcribunt: quippè cum Romanus exercitus rerũ omnium inopia laboraret, & ſex ipſos dies omni potu careret, Chriſtiani tùm Milites, qui magno erant numero, genu flexo, ſublatiſque in cælum manibus, oculiſque, optatam repentè pluuiam impetrarunt, eodemque tem-

Tert. Apol. c. 5. & ad ſcap. c. 4. Euſeb. l. 5 c. 5. Iul. Capit. & Dio in M. Aur.

Chriſtianorum militũ miraculũ.

temporis momento hostium circumfusa multitudo dira grandine, atque fulminibus disiecta est. extant ipsius M. Aurelj literæ in calce operum Iustini, quæ olim in Traiani foro descriptæ erant; rei quoque gestæ imago marmore expressa, in ipsa cochlide, quam diximus, Antonini Columna adhuc visitur.

Cassij Rebellio. Qui sequitur annus insignis est Auidij Cassij cæde, quo Duce Lucius, vt diximus, Parthos deuicerat. Is accepto falso nuncio de Marci in Germania obitu, Cæsarem se à Legionibus dici curauit. quod autem nomen temerè assumpserat cum tutò deponere nequaquam posset, per vim studuit retinere. tertio tamen vix mense elapso à suis ipsis Militibus occisus est. Tertullianus, dum Christianos à Fide in Principes commendat, eorum nullum Cassiana defectione, quemadmodum neque alias ante ea tempora, implicitum fuisse gloriatur. Chri. Ann. 177. *Iul. Capit. & Dio in M. Aur. Tert. Apol. c. 35.*

M. Aurel. in Orientē Faustinæ Vxoris obitus. Cæsar bello Germanico defunctus, orientales Regiones, Cassij defectione nutantes, confirmaturus, illuc profectus, Faustinam Vxorem ex itinere amisit. Hæc ob impudicitiæ famam malè hactenus, conniuente, aut inscio fortasse Viro audierat, Diuinos tamen honores, & Templum S.C. consequuta est. Alexandrinis, qui Cassio fausta dixerant, veniam dedit. Chri. Ann. 178.

Cas-

Cassij quoque consanguineis pepercit. in Italiam cum rediret, naufragium pænè est passus. Romam demum reuersus incolumis, cum Filio Cōmodo, quem Cæsarem dixit, triumphauit. *Marcus cũ filio triumphat.*

Chri. Ann. 179. Successu itaque rerum lætus, dum, benè merendi studio, omnia omnibus indulget; Christianos iterum Gentiliũ libidini exponit. impij homines, quò Cæsaris edictum anteà promulgatum eluderent, Christianis iterum cænas Thiesteas, Oedipi nuptias, aliaque Gnosticorum flagitia obiectare, secretos Cōuentus, conspirationes, seditiones prætexere, quicquid publicæ, priuatæue cladis, accidisset; eorum impietati tribuere. His, alijsque id genus criminationibus, cuiusque fermè Ciuitatis Populus incitatus, consueta in eos capitis iudicia, clamore, ac tumultu peragit. immanè quantùm in Christi gregem noua hac conspiratione sæuitum, est. extant apud Eusebium, Viennensis Ecclesiæ, ac Lugdunensis, ad Asianas, epistola, qua suorum Ciuium pro Christo certamina recensent. Ad hæc eadem tēpora spectat Athenagoræ Christiani Philosophi ad Cæsares Apologia, *ex qua multa hic habes ab Authore relata, omninò legenda.*

Euseb. l. 5. c. 1 Aug. d. cur. mort. c. 6. Sur. 22. & 24. April. Greg. Tur. d. glor. mart. c. 49. Ado. die 2. Iun.

Athenagoras Philosophus Christianus.

Hoc eodem sæuientis procellæ impetu sublatus est Soter exacto Pontificatus anno quarto. Huius esse decretum fertur, ne Fœminæ, etiam quæ *Soteris mors. Eius decretum.*

quæ Diaconissæ essent, quibus hacte- *Ado. die 2. Iun.*
nus licuerat, sacram Pallam continge-
rent, neuè thus adolerent. hoc ideò
factum putamus, quòd Montani tùm
Eleuterus. PP. Mulierculæ sacris Ministerijs impu-
denter sese immiscerēt. Soteris morte
sublectus est Eleuterus. ad Hunc Le-
gatus cum literis mittitur, à sacris
Confessoribus, qui apud Lugdunum *Euseb. l. 5. c. 4*
in vinculis erant, Irenæus eius Eccle-
siæ tùm Presbyter, qui aliquamdiù Ro- *Iren. l. 3. c. 1.*
Irenæus Romæ. mæ moratus Apostolicis ritibus, ac
traditionibus imbutus, & custodire
eas in Gallia, & locupletissimè testari
potuit. cæterùm. iusto Dei iudicio fa-
ctum videtur, vt Christianorum pre-
cibus parta, vt diximus, Romano Im- *Iul. capit.*
perio Pax, quod beneficium Princeps
æquè, ac Populus non agnoscerent,
Bellũ Marcomanicum redintegratur. Barbarorum iterum coitione turbare-
tur. ad redintegrati belli incommoda
vulgaris iterum lues accessit, quod-
que Augusti animum acrius exulcera-
uit, Filij mores iam tùm corrumpi,
ac deprauari cæpti, cuius rei mærore
Lues iterũ sæuit. Patrem ita in dies afflictatum ferunt,
vt demum tædio vitæ, cibi, potusque
abstinentia, mortem anticipauerit,
quam apud hostes, in quos statim per-
rexit, posteà oppetijt.

Photino Lugdunensi Episcopo iam *Chri. Ann. 180.*
Irenæus creatur Episc. nonagenario Martyrij palmam ade-
pto, Irenæus subrogatur. Legatione,
quam diximus, tùm persunctus, Au- *Euseb. l. 5. c. 6*
dito-

Hier. d. ſcript. Eccl. & ep. 29. Epiph. her. 24 31.

ditor Is fuiſſe dicitur Polycarpi, ab eoque ex Aſia inGallias miſſum. nec Polycarpi tantùm, ſed Papiæ quoque, qui & ipſe Ioannis Euangeliſtæ Auditor fuerat. de tanti Viri doctrina, (quē Tertullianus coëuus Author, omnium doctrinarum exploratorem vocat) deque conſcriptis ab eo libris, ac rebus geſtis *fusè hìc Author quē conſule.* græcè autem illum ſcripſiſſe omnes conſentiunt: Apoſtolicis, aduerſus hæreticos, traditionibus maximè eſt vſus. denique Eccleſiæ columen omnium ſententia eſt habitus. *hoc loco Author, ſumpta ex Irenæi dicto occaſione. quædam tradit de Eſdra, deque reſtitutis per eum, vt tradunt, Sacris literis poſt captiuitatem Babylonicam.*

Chri. Ann. 181. *Euſeb. chron. Niceph. l. 3. c. 37.*

Huic anno Euſebius tribuit Iuliani, poſt Agrippinum in Sede Alexandrina ſucceſſionem, eademque in Vrbe Templi Serapidis conflagrationem. Nicephorus autem hiſtoriam de Iudæo narrat, cuius fides penes Authorem ſit. hunc ait per arida loca iter cum Chriſtianis facientē, morbo correptum, Baptiſmum expetijſſe, penuria autem aquæ, arena ter adſperſa ad inuocationem Sacroſanctæ Triadis, fuiſſe baptizatum, & huiuſmodi qualicumque baptiſmate vires ſtatim cum valetudine recuperaſſe, inſtitutumque iter perfeciſſe. hac poſtmodum ſuper re conſultum Dionyſium, quem

Iudæus fide conualuit.

quem diximus Corinthiorum Episcopum maximæ tùm famæ Virum aqua abluendum ad sacramenti perfectionem censuisse.

M. Aurelij mors. Annum secundum in Germanica expeditione Augustus iam agebat, cum publicis priuatisque confectus curis, apud Pannoniam voluntaria morte, ex inedia extinctus est. Exacto Principatus anno XIX. ætatis nondum LX. hæreditarium statim Imperium capessit Commodus, qui cum Patre in castris agebat, annos natus XIX. Is belli propè iam confecti curam remittens, Romam rediјt, vbi haud ità multò post in omnia scelera prolapsus, Caium, Neronem, ac Domitianum retulit. eius tamen iussu, quamdiù imperauit, nullum Christianis negocium, Religionis causa, exhibitum. vt intelligamus in vltionem innoxij Christiani sanguinis à Deo datum. vix enim vllus ex his, qui, Patre imperante, Vrbes rexerant, aut Prouincias, quique iniquissimis sententijs Christi Martyres per ludum, aut tumultum damnauerant, eius gladium euasit. cur autem huiusmodi sæuitiæ Monstrum à Christiano sanguine temperauerit, huic etiam causæ adscribitur, quod Martia eius Pellex, cui Augustæ honores ferè omnes tribuit, Christiana esset, aut Christiani certè nominis studiosa.

Chri. Ann. 182.

Cõmodus Imperator.

Dio & Lãpri. i Com. Herodian. l. 1.

Dio in Com.

Hu-

Chri. Ann. 183. Euseb. l. 5. c. 20. Bed. de gest. l. 1. c. 4

Lucius Britānnia Rex Christianus

Huiusmodi Ecclesiæ tranquillitate iam parta multi ex Gentilibus illustri quoque loco nati Christiana suscipiunt sacra: nec Romæ tantùm, ac per Italiam, sed ex omnibus ferè Prouinciis, ac nationibus, præ cæteris autem insignis fuit Britannorum Rex Lucius, qui diuina perfusus luce, legatione ad Eleuterum missa, acceptisque ab eo sacris Ministris, Christianis sacris initiatus est. neque verò his Fidem abrogare quis audeat ex eo, quòd ea Insula dudum Romano sub Imperio esset, ac proindè Regem habere nequaquam posset. constat enim ex his quoque, quæ à nobis sunt tradita, numquam totam fuisse subactam, ipsiusque Hadriani iussu, post Claudium, Romanos, hoc est qui Romanis parebant, muro à Barbaris fuisse disiunctos. horum quæ diximus Fidem abundè, vt putamus, firmant Tertulliani eius ætatis Scriptoris verba, qui ait, *Britannorum inacessa Romanis loca Christo sunt subdita*. itaque mirum videri non debet si ea Insula, qua parte Romanis armis adhuc erat impervia, Regem habuerit; nisi si quis sentire malit, fuisse Lucium Regulum quempiam Romano sub Imperio dominantem, quemadmodum alios permultos, tùm fuisse constat.

Tert. adue. Iud. c. 7.

Chri. Ann. 184.

Tertia Biblia

Sub hæc tempora noua sacrorum Librorum translatio à Theodotione est

orum trāſlatio à Theodotione. eſt edita, quæ tertia dicenda erit, ſi primam quæ à ſeptuaginta duobus Interpretibus Ptolemæi Philadelphi iuſſu facta eſt, ſecundam quæ ab Aquila Pontico, Hadriano Principe, numeremus. cæterùm Theodotionē Epheſium Patria, ſecta Marcionitam fuiſſe tradunt, poſteà tamen ad Iudæos tranſiſſe. huiuſmodi tranſlatio, adhibita Origenis cenſura, ab Eccleſia recepta tùm fuit.

Pantænus. Pantænus ex Stoicorum diſciplina, Chriſtianus Philoſophus ſacras literas Alexandriæ docebat magna doctrinæ pariter, ac ſanctimoniæ fama. Is Apoſtolico ſpiritu incitatus ad Indos Chriſtiana Religione imbuendos perrexit, expoſcentibus id eorum Legatis ad Demetrium Alexandriæ Epiſcopum miſſis. inter Pantæni Auditores præcipuus eruditione fuit Clemens Alexandrinus, qui Origenem inſtituit, de quibus alibi dicturi ſumus. Pantæni, vt potè Viri ſanctiſſimi, dies anniuerſaria notatur in tabulis Eccleſiaſticis, ipſis Nonis Iulij. Chri. Ann. 185. *Euſeb. l. 5. c. 10.* *Martyrolog. 7. Iul.*

Ad annum huius ſæculi LXXXVI. Maximi Hieroſolymorū Epiſcopi ordinationē refert Euſebius, vbi & Succeſſores illius octo ordine enumerat. Chri. Ann. 186. *in chron.*

Sequenti autem anno data legitur Eleuteri Papæ Epiſtola ad Galliarum Epiſcopos, in cuius calce cum ſcribat Vniuerſalis Eccleſiæ illis curam fuiſſe Chri. Ann. 187.

à Chri-

à Chriſto commiſſam, *germanam eorum verborum interpretationẽ Author affert. ne his noſtrates Sectarij (quod fecerant) amplius ſibi plaudant.*

Chri. Ann. 188. Septimum Principatus agebat annum Commodus, cum Auguſtalem Ægypti Præfecturam Philippo decernit, quam non niſi octauo inijt, ſummaque poſtmodum cum laude geſſit. Hic eſt ille Philippus, qui ab Eugenia Filia ad Chriſti Fidem conuerſus, cum eadem Martyrium deinde ſubijt ſub Seuero; vt dicturi mox ſumus. *Philippus Ægypti Praf.*

Chri. Ann. 189. *Euſeb. chron. & hiſt. l. 5. c. 20.* Perennius Præfectum Prætorio tùm agebat ſumma cum authoritate, Seianus alter; quippè in illum Commodus Imperij curas omnes veluti exonerauerat. Hic Apollonium Chriſtianum hominẽ ex Ordine Senatorio, Philoſophiæ quoque ſtudijs percelebrem, cum librum de Chriſtiana Fide ſcripſiſſet, ac Sènatui perlegiſſet, capite damnauit. ergò quòd Roma iterum Chriſtiano ſe ſanguine polluerit, debitas ſtatim pœnas dedit: nam vulgari correpta iterum lue, miſerè abſumpta eſt, cum ad duo hominum millia quotidie efferrentur. fulmine in Capitolium decidente. Bibliotheca cum adiacentibus latè ædibus deflagrauit; Perennius ipſe Seiani exitum ſortitus eſt. *Apollonius, ſenato Chriſtianus mart. Peſtis Roma & incẽdia. Herodian. l. 2. Dio. in Com.*

Chri. Ann. 190. 191. Proximi duo, qui ſequuntur anni habent tantùm ſucceſſiones Antiſtitum quorumdam Alexandriæ, atque An-

Antiochiæ, aliarumque Palæstinæ Vrbium ex Eusebio, quorum præcipuus doctrina Seraphion Antiochenus: Is præter alia, quæ scripsit, censuram adhibuit Euangelio, quod Petri dicebatur, quo vtebantur Hæretici Docitæ, hoc est Opinatores, nuncupati, qui Mysterium Incarnationis non verè, sed tantùm apparenter peractum docebant.

l. 6. c. 2 & in chron. Clem. Alex. str. l. 3. Chri. Ann. 192.

Docitæ Hæretici

Vndecimo Principatus anno Commodus munera edidit omnium, quæ hactenus edita fuissent celeberrima. in his autem non Spectator modò fuit, sed etiam Actor: prodijt namque Herculem referens, Leonis Exuuijs, Clauaque insignis. testatur Dio, qui tùm inter Senatores aderat, lauri se folia ex corona, quam habebat, ad risum cohibendum deuorasse. multos porrò, qui risum non tenuerant, iugulatos. ex Christianis etiam quidam huiusmodi stultitiam, non risu prosequi sat esse putantes, dictis palàm incessere ausi sunt: ea igitur de causa ad vanissimum Principem delati, capitis pœnam subierunt. Hi fuere Eusebius, Pontianus, Vincentius, Peregrinus, ac omnium præcipuus Iulius Senatorij ordinis Vir clarissimus, qui tamdiù fustibus ignominiosè est cæsus, quòad animam efflaret. Eusebius verò auulsa lingua cum adhuc loqueretur, Antoninum Carnificem, miraculo attonitum,

Commodi demẽtia.

Risus capitalis.

tum, ad Christi Fidem perduxit, & numero addidit Confessorum.

Chri. Ann. 193. *Herod l. 1. Dio. & läpr. i Com.* Qui sequitur annus publica priuataque Romæ iactura insignis fuit. Templum etenim Pacis cunctorum tota Vrbe maximum, pulcherrimumque, ex Iudæorum manubijs à Vespasiano extructum, in quod plærique Ciuium preciosiora quæque seruanda contulerant, seu nocturno fulmine, seu alia, quæ resciri nequijt, ratione, incendio absumptum est. nec stetit flamma; deficientibus namque ex eo alimentis, Ædem Vestæ, aliasque tùm publicas, tùm priuatas corripuit, multosque iam dies peruagata repentino tandem imbre extincta est. consumpta tùm fuisse opima Iudæorum spolia, & Hierosolymitani Templi diuitias constat. vasa tamen aliquot alibi fortasse seruata ad Honorij vsque tempora permansisse Procopius tradit, eaque Vandalorum spolijs cessisse. cæterùm Commodum Neronis famam qualemcumque, vt in alijs, in hoc quoque æmulatum, Vrbem incendere nisi absterritus fuisset à Læto, qui Prætorio præerat, exoptasse Lampridius est Author, Is, qui Cæsarum probra, quæ reticere fuisset satiùs, non sine suo ipsius probro, in lucem profert. *Templum Pacis incensum.* *d. bell. Vand. Läpr. in Cõmod.*

Chri. Ann. 194. Eleuterus exacto Pontificatus anno XV. extinguitur, incertum an gladio. sanè apud nonnullos Martyris *Eleuteri mors.*

G no-

nomen adeptus est. Huic Victor Afer succeſſit.

Victor. PP. At Commodus, quod Romanum Populum vno ictu tollere, ex eodem, cum Caio, voto, nequiret, Primores certè cupijt. itaque Lætus, quem diximus, Electuſque Cubiculi cuſtos, cumque His Martia, qua de ſupra meminimus, præ cæteris in diſcrimen adducti, ac proindè facinus præripere coacti, Narciſſum Athletam promiſſis oneratum in Tyranni cædem extimulant. Is ad luctam, ex more, prouocatus, aliquandiù diſſimulato conſilio, opportunè demum, licet obluctanti, fauces eliſit. Tyranni exitum quam lætis auribus omnes excœperint, teſtantur Senatus æquè, ac Populi acclamationes, quas ex Mario Maximo Lampridius refert. extinctus eſt, cum annos in Imperio egiſſet propè tredecim, ætatis vnum, ac triginta. *Euſeb. l. 5. c. 21. Herodian. l. 1. Dio & Lãpr. in Com.*

Commodi obitus.

Pertinax Imp. Eo Sublato Ælius Pertinax obſcuro loco apud Albam Pompeiam natus, per præcipuos tamen militiæ gradus à Pompeiano, Marci Genero, euectus, Principatum inuitus capeſſit, Senatu pariter, ac Militibus deferentibus, quod ſanè tutius vſquè renuiſſet. nam, cum moribus eſſet ſeuerior, Populique, ac Militum licentiam caſtigare feſtinantius cæpiſſet, à Prætorianis occiditur, tertio Imperij menſe nondum exacto. ætatis anno LXVII. Di- Chri. Ann. 195. *Dio & Iul. Cap. in Pertin. Eutr. l. 8.*

dius

Dio in Iul. Aur. Vict. Spart. dius Iulianus homo diſertiſsimus, cuius ſuaſu Pertinax fuerat interemptus venale Imperium à Prætorianis auctione adeptus eſt, HS. decem, hoc eſt aureos ducentos quinquaginta viritim pollicitus. Imperium geſſit Deceſſore haud quaquam diuturnius, ab ijſdem Prætorianis, quos pari arte Seuerus emerat, interemptus; hoc adeptus, vt qui celebris ingenio vixerat, Tyrannide infamis moreretur. *Iulianus Imp.* *Eius mors.*

Igitur Seuerus, qui Pannocinis præerat Legionibus, territo Senatu, eo quoque annuente Principatum adeptus eſt, geſſitque fœlicem æquè, ac diuturnum. *Seuerus Imp.*

Eodem tempore Peſcennius Niger apud Syriam Imperator ab exercitu dictus, Seueri arma in ſe conciuit. Albinum interim, qui, in Britannia cum exercitu dum eſſet, in Galliam venerat, Seuerus Imperij participem, ac Cæſarem dixit. hac arte vafer Afer, dum alterum ex Æmulis perſequitur, alterum demulcet, vt tutius vtrumque ſubuertat, quod ſpe improba conceperat, haud ægrè eſt conſequutus. *Peſcennius & Albinus Imperij æmuli.* *Herod l. 2. in fin.*

Chri. Ann. 196. Res tùm noſtræ tranquilla vbique pace florebant; niſi quantum nouæ ſubindè hæreſes ſacros Miniſtros, ac Paſtores obdormiſcere non ſinebant; ergò cum Theodotus quidam Byzantius, poſtquam pro Chriſti nomine comprehenſus Chriſtum abnegauit, *Tert. Apol. c. 5. & de præſcript.* *Theodotus.*

& pudore ductus solum vertere coactus est, crimini crimen addens, ipsam Christi Diuinitatem impugnare instituit. Hunc Victor Romanus Pontifex, pro Sedis authoritate, damnauit; eique Christianis Sacris, de more, interdixit. *hic de alijs nonnullis Theodoti, ac Montani Asseclis, deque his, qui illos impugnarunt, Author disserit; & data occasione de Melchisedeco, quem antiquiores quidam Angelum fuisse, & Theodotus alter, Christo maiorem asserebant: de Praxea quoque, qui, Montani, ac Procli Sectator cum fuisset, ab ijs desciuit, multisque ad ea, quæ didicisset, ex his, quæ ipse postmodum somniasset, additis, nouæ sectæ Author haberi maluit.*

c. vl. Epiph. her. 45

Praxeas.

Tert. adu. Praxeam. Aug. de har. c. 41.

Clemens Alex. Hoc eodem tempore floruisse Clementem Alexandrinum, quem sæpius laudauimus Eusebius tradit; quamquam Stromatum libros, in quibus de persecutione Seueri iam oborta meminit, aliquot post annos scripsisse eum oportet. de Huius laudibus, ac lucubrationibus multa, ex Hieronymo, & alijs peti possunt: quod autem apud Illum Ecclesiæ antiqui mores, quasi in speculo conspiciantur; diuina factum prouidentia putandum est, vt, tot alijs deperditis, Eius magna ex parte opera, ad nos vsquè peruenerint.

Seueri victoria. At Seuerus, Pescennio debellato, Osrhoænos, Adiabenos, aliosque ad Orien- Chri. Ann. 147.

Orientem Populos ſubegit, deque his triumphum, ex more, egit. cuius memoriæ extat adhuc, ad Capitolij radices, Triumphalis Arcus multiplici ornatu inſignis, temporum iniuriæ præ cæteris veterum monumentis ſuperſtes, terra tamen, ex ſubſidente congeſta cliuo, ſemiſepultus. ſed hæc non vno anno geſta, & Arcus huiuſmodi ſi tùm primùm erectus, & non potiùs in altero, poſt annum Principatus decimum, de quo alibi dicturi ſumus, triumpho; certè non ſtatim abſolutus. conſtat enim Antoninum Filium, qui in eo inſcriptus legitur, non niſi ſeptimum iam annum Patre Imperante, Auguſtum dictum, Collegam aſſumptum, Getam verò alterum Filium adhùc poſt biennium. *Seueri Arcus Triũphalis.*

Hìc quod Tertulliani opus de Pallio hoc tempore ab eo ſcriptum quidam putarint; Author longè poſtea id factum docet, deque eo opere, ac de Pallio, eiuſque vſu, de ipſius quoque Tertulliani ad Chriſtum conuerſione, ac vitæ ratione, eruditè admodum differit. *Palliũ eiuſq. vſus.*

Chri. Ann. 198 *Euſeb. l. 5. c. 22. Bed de Æqui.* Sub eadem tempora, quod Aſiæ Eccleſiæ, Iudæorum ritu, adhuc Paſcha celebrarent decimoquarto die Lunæ, quiſquis ille hebdomadæ dies eſſet, contra quàm Apoſtoli tradidiſſent, & in reliquo ferè Chriſtiano Orbe ſeruaretur, Victoris Papæ iuſſu, atque authoritate Theophilus Cæ- *Conciliũ de celebrãdo paſcha*

sareæ apud Palæstinam Episcopus, Concilio Prouincialium Episcoporum coacto, decretum de Pascha die Dominico celebrando promulgauit. quæ nam autem eo in Concilio in disquisitionem venerint, tradit Beda *ab Authore hic relatus*.

Idem porrò Victor alijs quoque Asianis Episcopis præcepit, vt, coactis Concilijs, aut alia quacumque ratione, à Iudaica tandem aliquandò consuetudine recederent; minatus insuper eos se ab Ecclesiæ communione amputaturum, quòd & præstitit. illa autem tantæ seueritatis suberat causa, quod iam mos ille in hæresim transire videretur cum à multis non tam permisso ritu, quàm noui præcepto Paracleti seruaretur. ex his probè constat, quanta esset Romani Pontificis in vniuersum Christianum Orbem authoritas. verùm controuersia illa de Pascha toties agitata, ne tùm quidem dirempta est; imò neque in Concilio quidem Nicæno celeberrimo fuit omninò sublata.

Romani Pōt. authoritas.

Atha. de Synod.

Byzātium deletū

Hoc demum anno Seuerus Byzantium, quæ Vrbs à Pescennio steterat, post triennalem obsidionem expugnatum deleuit, ac in Viculum redegit, quem ipsum, altero deinde sæculo vertente Constantinus Magnus, suo indito nomine, congestisque totius Romani Imperij opibus, in eam, in

qua

qua etiam nùm perſtat, amplitudinem excreuit.

Chri. Ann. 199.

Albinus Victus.

Eo perſunctus bello, arma in Albinum vertit, quem pariter, ancipiti quamuis prælio, debellauit.

Iudæi debellati.

Iudæi, qui à Peſcennio inſolitis tributorum exactionibus vexati fuerant, Romanum iugum excutere, eo extincto, cum voluiſſent, à Seuero, maxima accepta clade, deuicti ſunt. quòd autem Iudæorum vexatio ad Chriſtianos, qui in Palæſtina magno numero erant, non pertinuerit, argumento eſſe poſſunt, quæ diximus de Concilio ibidem hoc ipſo tempore coacto. porrò Narcyſſus Hieroſolymorũ Epiſcopus, qui ſuperiori anno eidẽ Concilio non interfuit modò, ſed cum Theophilo etiam præfuit, ſuorum calumnijs circumuentus, volens, libenſque ſolum vertit, & ad annos plurimos Anachoretam egit. quamquam ad Eccleſiæ curam, Adiutore dato, reuocatus ætatis annum exceſſit decimum ſextum ſupra centeſimum teſtatur Euſebius, cum ipſo Paſchæ peruigilioo, leum ex ſacris lychnis defeciſſet, aquam eius iuſſu iniectam, in oleum verſam, ex eoque, a diſcipulis ſeruato, adhuc ſuo tempore ſuperfuiſſe.

Euſeb. l.6.c.8 & 9.

Narcyſſus Hieroſol. Epiſc.

Miraculum.

Chri. Ann. 200.

Seuerus ex Gallica victoria Romam ouans init, cum Triumphum de ciuili ſanguine agere nefas eſſet. exceptus à Senatu, & Populo laureato, fauſtis

faustis vbique acclamationibus, Populo Ipse congiarium, militibus pecuniam dedit. verùm haud ita multo post luctum Ciuibus rependit pro gaudio, multis cuiusque ordinis occisis, qui, vel leui suspicione, Albini partibus fauisse comperti essent. quadraginta amplius Consularium, aut Prætoriorum nomina Spartianus recenset: denique, vt quisque idoneus Imperio videbatur, eandem subijt aleam. ad hæc in eiusdem Senatus odium Commodum, pro concione laudatum, inter Deos retulit. vt, quod ait Spartianus, apertissimè illum furere appareret.

Seueri sæuitia.

Post hæc arma in Parthos vertit. Antoninum Filium natu maiorem, ante biennium Cæsarem dictum, Tribunicia potestate, reliquisque Imperatorijs ornatum insignibus Augustum nominat, simul Getam natu minorem appellat Cæsarem, nouumque Populo congiarium, militibus donatiuum præbet. quo tempore (vt Tertullianus tradit, qui tùm aderat) miles quidam Christianum se esse professus, dum renuit cum cæteris coronari, illustre subijt Martyrium. *hic de Tertulliani lapsu, lapsusque causa multa Author tradit, quæ apud eum require.*

Seuerus in Parthos.

Chri. Ann. 201.

Tert. de crõ mil. c. 1.

Tert. lapsus.

Seuerus cum Filijs in Parthos profectus, Vrbis regimen Plautiano reliquit, cuius Filiam Antonino Aug. despon-

ſponderat. Huic in mandatis datum, in reliquos, perduellionis vtcumque compertos, animaduerteret. Horum cędes Tertullianus racemationem poſt vindemiam appellat. Idem porrò Tertullianus tradit tùm in noſtræ Religionis contemptum, à Nebulone quopiam tabulam expoſitam, in qua pictum animal viſebatur aſinino capite togatum vngula librum præferens hac cum inſcriptione DEVS CHRISTIANORVM, quod Gentiles eadem illos, qua Iudæos calumnia inceſſerent, quaſi Aſinum pro Deo colerent, cuius Authorem conſtat fuiſſe Appionem Ægyptium, illum, quo de alibi meminimus, quem egregiè refellit Ioſephus. ex Appione autem idem tradidiſſe Tacitum, ac Plutarchum, & apud Suidam Democritum quemdam. mirum quidem eſt Ægyptium Hominem rem vitio Hebræis vertiſſe, quam eius populares laudi ſibi tribuerent, qui non fœda tantùm animalia, sed & allia, cepas, alioſque huiuſmodi Hortenſes Deos adorarent. porrò Ipſe idem Tacitus Hebræos ab huiuſmodi labe vindicat, dum ibidem teſtatur Gn. Pompeium, Templum Hieroſolymis ingreſſum, nullam omninò imaginem in eo reperiſſe. his itaque calumnijs Chriſtianos quoque, argumenti inopia, Gentiles appetebant; quas Tertullianus pro

Tert. Apol. c.35.

Calũnia in Chriſtianos

Ioſ. cont. App. l. 2. c. 10 Tac. hiſt. l. 5. Plut. ſymp. l. 4. q. 5

singulari eruditione refellere instituit. hisce ludibrijs, quasi velitationibus impij homines præluserunt ad nouum bellum, quod hoc ipso anno, Plautiano Duce, aduersus Christianos indictum illatumque est. de quo pluribus in Apologetico Tertullianus.

Noua persecutio.

Sequenti autem anno extra Vrbem quoque, atque Italiam sæuiri in nos cœptum. itaque Carthagine Saturnino Proconsule iudicium capitis subiere Speratus, Narzales, Cittinus, Donata, Secunda, & Vestina, quòd per Genios Principum iurare abnuissent. *Acta ex vetusto Codice humiliori stylo hic habes, ab Authore allata.* hac de causa Tertullianus diuina vltione Proconsulem luminibus captum fuisse tradit, & Prouinciam aquarum illuuie deuastatam.

Martyres Carthagine. — Chri. Ann. 202. *Tert. ad Scap. c. 2. & 3.*

Dum hæc Romæ, & Carthagine geruntur, Seuerus bellum Parthicum administrans, Abagarum Osrhoënorum Regem (quem Christianum fuisse existimant) ad se auxiliaribus cum copijs venientem excepit.

Abagarus Rex.

At Romanus Pontifex Victor acerrimus Catholicæ puritatis Vindex, cum annum auspicatus esset Pontificatus decimum, illustri martyrio coronatur; post quam multis per Italiam Ecclesijs Episcopos dedisset, in quibus Fœlicianus fuit, qui Fulginatem apud Vmbriam Ecclesiam administrauit.

Victor Papa Martyr. Felicianus Episc. Fulginei. — Chri. Ann. 203.

uit, martyrium demum ſub Decio paſſus.

Zephirinus Papa. Poſt Victorem Pontificatum ſuſcepit Zephirinus Romæ natus, cuius res geſtæ ſuo loco referentur.

Tertullianus. Tertullianus Romæ, vt diximus, diù moratus, Carthaginem, vnde erat, reuertitur. eam tùm Prouinciam poſt Saturninum adminiſtrabat Scapula, qui Chriſtianis æquè infenſus, excitatum à Deceſſore in eos bellum redintegrauit. ad Hunc Tertullianus libellum, non tàm ſupplicem, quàm declamatorium, dedit. *Hier. l. Hier. c. 32. Epiph. de mẽſ. & põd.*

Noua ſacr. Bibl. tranſl. Sub hæc ipſa tempora (nam certus annus ignoratur) prodijt noua ſacrorum Librorum tranſlatio poſt Aquilam, ac Theodotionem à Symmacho Samarita ſemi Iudæo facta.

Chri. Ann. 204. Parthico bello fœliciter defunctus Seuerus, in Syriam venerat, indeque Alexandriam. cum à diuerſis Prouinciarum Rectoribus, certior factus de Chriſtianorum numero, ac conſtantia, quàm peruicaciam, atque adeò perduellionem interpretabantur, Cæſareis Edictis cõpeſcere curauit. hac data Populis, eorumque Rectoribus ſæuiendi licentia, laxatis veluti habenis, graſſari in Chriſti Cultores cœperunt adeò, vt iam omnes inſtare Antichriſtum exiſtimarent, nec verbis tantùm, ſed etiam ſcriptis affirmarent. *Seueri perſequutio. Spert. in Seu. Euſeb. chron. & hiſt. l. 6. c. 2 Oroſ. l. 7. c. 17*

Philippus Auxit Seueri indignationem Philippus (quem

(quem diximus) Augustalis Ægypti Præfectus, cum Christianum illum esse cognouisset. ratus itaque sibi fidum esse non posse, qui Deos Patrios abnegasset, datis ad eum literis, *quas hic apud Authorem habes*, leniter tùm quidem expostulans, & ingrati animi vitium exprobrans, aut resipisceret, aut Magistratu cederet, imperauit. Philippum acceptis literis morbum simulasse tradunt, dum, quæ sibi supererant, facultates in pauperes erogaret. tùm ei Successor datus est Terentius Lætus; Is, Alexandriam delatus, nihil prius habuit, Seuero (vt creditum) ita iubente, quàm vt Philippum occultè necaret. missis itaque Sicarijs, intra domesticos eum lares occidit, &, ne illius cædes in sui inuidiam redundaret, nèuè Populus, qui tumultuari cœperat, seditionem moueret, Sicarios ipsos comprehendi, ac duci iussit; quos tamen haud ita multò post; Principis rescripto, sedato iam tumultu, abire liberos permisit.

Ægypti Præfectus.

Martyrolog. Rom. 15. Septemb.

Subinde eandem apud Vrbem, quò iam Seuerus appulerat, illustria Martyrum spectacula, frequentissimo veluti Theatro sunt edita; in quorum numero fuit Leonidas Origenis Pater. quantò autem Origenes tùm Adolescens Martyrij desiderio flagrauerit testatur Eusebius, qui ait

Leonidas Origenis Pater

Euseb.

cum

l.6.c.2 & 3. eum cum in certamen ardentius properaret, à Matre, quæ nihil precibus, ac lachrymis profeciſſet, ſubtractis clàm veſtibus, Diuina prouidentia, à qua ad plurimorum vtilitatem incolumis ſeruabatur, fuiſſe inhibitum. domi tamen ſic detentum ad Patrem, qui in carcere erat, literas dediſſe, quibus eum ad Martyrium fortiter ſubeundum ardentiſſimè hortabatur. quæ ad ipſius puerilem inſtitutionem pertinent; ab Euſebio poſt hæc relata, apud eum require. *Martyr. Origenis pietas.*

l. 1. in fin. ff. de off. Præf. Vrb. Poſt eiuſmodi generale edictum Seuerus ſpeciale ad Vrbis Præfectum dedit Reſcriptum ad Chriſtianorum conuentus inhibendos, de quo meminit Vlpianus. *Chriſtianorum conuẽtus vetiti.*

Chri. Ann. 205. Ab Oriente demum redux cum Filijs ampliſſimum de Parthis, deque alijs deuictis Nationibus Triumphum cum eiſdem Filijs, egit, Decennalia ſui Imperij celebrauit, in milites Prætorianos, ac Populum tot aureos viritim, quot annos imperaſſet, diſtribuit. hoc anno, qui eius Principatus erat vndecimus, fortaſſe extructus, certè abſolutus eſt Arcus (quem diximus) ſub cliuo Capitolino adhuc ſuperſtes, in quo vndecies illius repetita Tribunicia poteſtas legitur, vndecimi Imperij anni certa demonſtratio. inſuper, Hoc eodem anno Agrippæ Templum, quod Pantheon dicebatur *Dio in Seue. Herodian.* *Seueri triumphus.* *Arcus Seueri* *Pantheon*

(nunc

instauratur. à Seuero. Itẽ ab Vrbano VIII. (nunc Sanctæ Mariæ ad Rotundam) Traiano Principe incendio deformatum, in pristinum splendorem restituit, vt docet inscriptio, quæ in ipsius Templi fronte marmori incisa adhuc legitur. *Quod, & nouissime, dum hæc ipsa prodimus, Vrbanus VIII. P. M. præstabat.*

Interim tùm Romæ Princeps, tùm in Prouincijs earum Præsides sæuissimam in Christianos lanienam exercebant, de qua, cum alijs, meminit Eu- *Origenes Adolescens publicè docet.* sebius, qui addit Alexandriæ Origenem post gloriosum Patris exitum, cum ætatis annum ageret decimum octauum, aperto literario ludo, cœpisse sacras literas publicè profiteri tanta cum doctrinæ, ac sanctimoniæ, fama, vt multos ex Discipulis ad Martyrij palmam promouerit. *In chron. & hist. l. 6.* paternis autem bonis proscriptis, egentem à locupletissima Christiana Fœmina adoptatum fuisse. *De Origenis porrò doctrina, deque Martyribus, qui ex eius erant disciplina, plura hìc habet Author ex Eusebio, & alijs.* illud nequaquam est dissimulandum, plærosque insignes Viros (quos inter, Origenes ipse, eiusque Præceptor Clemens) non solum intentata vitæ pericula aliquandò vitasse, sed etiam pe- *Christiani vexationem* cunia redemisse, neque id priuatim tantùm, sed totius quoque Christiani Cœtus nomine, collato ære, vt piè

lice-

liceret viuere, tributum penſitaſſe. hunc morem, quamuis diuina lege permiſſum, *vt Author hic multorum authoritate docet*, Tertullianus, ex Montani hæreſi auſterior factus, pro ſua dicendi facultate acriter inſimulat, & Catholicos, quod (vt ait) inter Tabernarios, Lanios, Fures, Balnearum Aleones, ac Lenones, vectigales ſcriberentur, mirè traducit. Sanè Valentini, Carpocratis, aliorumque His ſimilium Sectatores, qui communi Gnoſticorum nomine censebantur, hiſce ipſis temporibus Dei Eccleſiam decolorabant, quippe qui re, ac verbis docerent ad quæſtiones, ac ſupplicia vitanda, Chriſtiano homini, Idola colere, Chriſtum abnegare, mentiri, ac peierare fas eſſe. horum impietatem, dum, vna cum Catholicis, pleriſque ſanctiſſimis Viris, Tertullianus inſectatur, in contrariam ſe partem proripi ſinens, rectam veritatis lineam æquè deuius poſtea tranſgreſſus, Cataphrygibus, ac Marcionitis acceſſit, quos Catholica Eccleſia, medio incedens tramite, æquè, ac Gnoſticos, damnat, ac reſpuit.

redimunt.

Hæreticorũ ſentẽtia aduerſa.

Ex multis, qui hoc anno Martyrij palmam adepti ſunt, præterire æquo animo non poſſumus, nobile Fœminarum par, Perpetuam, ac Fœlicitatem: Illam, quod à fortitudine, ac diuinis

Perpetua, ac Fœlicitas.

uinis visionibus, Tertulliani, atque Augustini encomijs celebretur: Hanc quòd prægnans in carcere cum esset, ne post Sociorum certamina, suum expectare diù anxiè cogeretur, fusis ad Deum communiter precibus, maturitatem partus octauo mēse impetrauerit; cum autem, pridiè, quàm ducendi essent instantis dolore partus vehementius angeretur, insultans Quidam, *quomodo, inquit, mortem cras feres, qua ita parturiens perturbaris?* cui illa; *naturæ debitas pœnas*, ait, *naturali tantùm virtute ægrè sustineo; quæ autem, quantumuis immania, pietatis causa subire cogar, Diuina gratia superabit.* quæ sanè illi æquè, ac Socijs adfuit: ad bestias etenim damnati, nudatis ad ignominiam natibus, in theatrum producti, interriti omnes permanserunt. itaque Satyrus (id vni ex Socijs nomen) primus à Leone discerpitur: mox ab eodem Perpetua, quam prius agitata stimulis Vacca dispulerat: tùm Fælicitas cum Rauocato Fratre à Pardo laniatur. Secundo, ac Saturnino, qui reliqui erant, bestiæ pepercerunt: reducti itaque ad carcetem, Hic gladio, Ille absque tortoris officio, ex incusso è bestijs terrore, seu vi quæstionum periere. cæterùm prægnantis mulieris supplicium non Romanis tantùm legibus cautum differri, sed etiam Ægyptis, ac Græcis com-

Tert. de an. c. 55. Aug. de an. l. 1. c. 10. & l. 3. c. 9

Ludibria, & Supplicia Martyrum.

l. prægnātis ff. de

pœnis. Plut. d. ſera num. vind. compertum eſt. Horum Martyrum certamen in Mauritania peractum eſt. Iam apud Gallias Vir celeberrimus Irenæus, eam Prouinciam, quam viuens excoluerat, morte illuſtrauit; *Irenæi Martyrium.* quod ipſo Seuerianæ perſequutionis exordio factum putamus. qui enim *Spart. in Seu.* Seuerus eam Prouinciam priuatus administrauerat, benè perſpectas Prouincialium res, Lugdunenſium in primis, quæ Vrbs Galliæ tùm erat præcipua, habere potuit: quemadmodum & Chriſtianorum in ea nnmerum, atque conſtantiam Irenæi in primis, à cuius nutu, exemploque omnes penderent. itaque mitius cum eis fruſtrà ſe acturum ratus; circumdatam milite ampliſſimam Ciuitatem diſquiri iuſſit, omneſque in ea Chriſtianam Fidem conſtanter profeſſos, Paſtorem ante alios trucidari. porrò Irenæi lucubrationes Euſebius recenſet. verùm ex *Irenæi opera.* multis eius operibus quinque tantùm de Hæreſibus libri ad noſtram ætatem peruenere, illique diù apud latinos latuere; itaque Gregorius Magnus anxiè ſe illos vbique perquirere ad Acterium Epiſcopum Viennenſem ſcribit caruiſſe illis quoque Caſſiodorus videtur, cum nulla in eius Bibliotheca de his mentio habeatur. quamobrem quod græcè ſcripti eſſent, apud Græcos repertos pàr eſt credere; nam Theodoretus, poſt Euſebium

sebium, in Dialogis de his sæpius meminit.

Plautiani mors. & divitiæ. Plautianus, quem diximus summam authoritatem, Principibus in Oriente degentibus, nactum; seu quod altiora respiceret, seu (quod verius) Christianum sanguinem diuino Numine vlciscente; Antonini Generi insidijs appetitus interijt. ferunt illum diuitijs cum potentia auctum adeò, vt Populus in Theatro aliquandò exclamauerit ditiorem illum esse tribus simul Viris, Seuerum notans cum Filijs; Filiæ porrò, dotis nomine, tantum dedisse, quantum quinquaginta Reginis satis fuisset. Has illum diuitias ex damnatorum bonis congessisse author est Herodianus; damnati autem plerique omnes Christiani fuere. Chri. Ann. 206. *Dio in Seu. Herod l. 3.*

Plautiani interitu persecutio in Christianos deferbuit. Saeculares inde ludi sumptuosè celebrati, quorum occasione libros de Spectaculis, deque Idololatria à Tertulliano conscriptos quidam putant.

Igitur cum iam mitius in Christianos ageretur, Zephirinus Pontifex è latebris emergens, Pontificia munia obire cæpit, inter quæ narratur Natalij cuiusdam ab Ecclesiæ communione antea exclusi, cum eadem reconciliatio præcedente *Exomologesi*, hoc est publica criminum confessione, atque abiuratione. ad publicas

porrò

porrò enormiores noxas detergendas, ſummum Eccleſiæ Antiſtitem adiri cõſueuiſſe, alibi quoque admonuimus.

Chri. Ann. 108. *Euſeb. l.6.c.7* Origenes etiam tùm adoleſcens, ſiuè, quod cum omnis ætatis, ac ſexus Auditores haberet, munus huiuſmodi ſinè obtrectationis, & calumniæ metu obire vellet; ſiuè, vt alij tradunt, non rectè Christi de Eunuchis ſententiam interpretatus; facinus edidit, etſi nemini quidem probandum, quo tamen maximum Fidei, ac Caſtimoniæ ſpecimen edidit: ardentiori quippè ſtudio Deo vbique placendi, audacter ſe ipſum euirauit. Hoc eodem anno primam Sacrarum Literarũ interpretationem in Cantica Canticorum edidiſſe eum putamus. quem quidem librum apud Hebræos ne legi quidem illi ætati permiſſum ſcimus. *Origenis ſpõtanea euiratio.*

Chri. Ann. 209. Seueri anno XV. Tertullianus teſtatur ſe commentarium in Marcionem elaboraſſe; eodemque ferè tempore ſcripſit quoque de Reſurrectione carnis, ac de Christi carne aduerſus Valentinianos. *Tertull. opera.*

Chri. Ann. 210. Proximè autem ſubſequenti Antonini Decennalia celebrantur: Getæ Imperatoria inſignia cum Tribunitia poteſtate tribuuntur. tres vnà Augusti aduerſus Britannos, qui Romanos Chri. Ann. 211. fines irruperant, exercitum deportant. hoſtem fuſum fugatumque haud ægrè coërcent. murum, quem diximus *Seuerus cũ filijs in Britãniam.*

mus antea extructum, instaurant, porrectioremque, atque altiorem reddunt adeò, vt maximum horum Principum decus à Spartiano dicatur.

Minutij dialogus.

Hier. de scri pt. Eccl & ep 84.

Ad hæc tempora nobilis inter Ecclesiasticos Scriptores Minutius Fœlix à Hieronymo recensetur. Is insignis Causidicus cum esset, Dialogum edidit, quem Octàuium inscripsit colloquuntur in eo Ethnicus. & Christianus, Ille Cæcilius, Hic Octauius appellati. Cæcilium, qui in Octauij demum sententiam ire videtur, coniectura adducor, vt credam, fuisse illum ipsum Cypriani, de quo mox dicturi sumus Præceptorem. eo in Dialogo veteres à Tertulliano, ac alijs toties profligatæ calumniæ ingeruntur; de cænis Thyestæis, promiscuo concubitu, Asini cultu: ad quas noua accessit planè ridenda: Christianos, Antistitis genitalia colere; quam quidem ea de causa concinnatam putamus, quod, more adhuc vigente, Christiani antè Sacerdotem iunctis manibus in genua procumberēt, Exomolegesim, seu peccatorum confessionem facturi. aureum planè huiusmodi commentariolum vnà cum Arnobio non multos ante annos a se recognitum, atque illustratum Fuluius Vrsinus Vir eruditissimus Romæ edebat. Illud ex eodem dialogo prætereundum silentio non est. Cæcilium Christianis obijcere,

Calumnia in Christianos

cere,

cere nulla Eos habere Templa, nulla nota Simulacra. hinc anſam arripiunt Nouatores exclamandi, Eccleſiæ mores antiquos corruptos in ſuperſtitiones abijſſe. hinc expoliare Templa, ac demoliri ſibi fas putant: Hos quamquam alibi ſatis ſuperque redarguimus, hìc inſuper admonitos volumus, Templa apud Minutium à Cæcilio vocari latino puriori vocabulo ſumptuoſiores ædes, ſiuè ſacras, ſiuè etiam vſui publico vtcumque dicatas, quibus haud dubiè Chriſtiani tùm carebant. conſulant ſi placet Varronem, aut, qui eum refert, A. Gellium, & quid ſit Templum, quiduè ædes ſacra perdiſcant; vel ſi minus ſuam ipſorum impietatem, inſcitiam quidem certè erubeſcant. accedant porrò propius ad alterum, ab hoc, ſæculum, Eccleſiæ pacem expectent: Chriſtianos Principes præſtolentur: agnoſcent ſtatim Templa, atque Baſilicas; Aras non iã ſecretiores, & Gentilibus ignotas, rimabuntur, ſed proſtantes conſpicient; Simulacra nõ quæ hactenus notiora inaniũ Numinũ; ſed Chriſti Seruatoris, eiuſque Crucis, Deiparæ quoque, ac Chriſti Martyrum in Templis, ac pro Templis intuebuntur.

Templi notio.

...ar. ...e lin... lat. 8. A. ...el. l. 4. c. 7

Sed iam ad Seuerum in Britannia adhuc degentem reuertamur. Is qui hactenus ob tàm inſignes victorias fœliciſſimus eſt habitus, in Filijs omnium

Seuerus in Filijs infœlix.

...hri. ...nn. ...12.

um se miserrimum fassus est, quppè ab Antonino non semel palàm ferro, occultè veneno tentatus, Amicorum beneficio exemptus est. nec periculum ignorauit, aut cognitum dissimulauit, infoelix Pater, sed Filium parricidam, Fratri quoque Getæ iam tùm palam infensum, leuiter tantùm obiurgauit. animi interim mœrore conficiebatur ita, vt, corporis quoque morbo accedente, diutiùs viuere nequaquam posse putaretur. ad hæc cum pedibus præsertim ita laboraret ex podagra, vt loco consistere, reditus in Vrbem consilium abijcere, cogeretur; militum quidam, quasi iam illius ratio nulla habenda esset, Antoninum Imperatorem acclamarunt. eo nuncio Seuerus perculsus, ac veluti expergefactus, pristinos ferociæ spiritus resumpsit, tùm lectica ferri se in Tribunal iussit simulque nouum Imperatorem, Præfectosque euocari; quibus Seueri Maiestate perterrefactis, ac veniam poscentibus, *sentitisne* (inquit) *Caput imperare, non Pedes?* & tùm quidem ea ratione seditio illa extincta est. haud tamen ita multo post, Eboraci cum esset, diem clausit extremum, qui fuit tertius supra mensem octauum, annum vero Principatus XVII. ætatis LXVI. morti proximus velut locuples humanæ testis fœlicitatis, exclamasse fertur *omnia fui,*

Dio in Seuer.

Chri. Ann. 213.

Bed. Hist. Eccl. l. 1.

Seueri mors.

Aur. Vict.

sed

ſed nihil prodeſt. imperauit autem fama tam ancipiti, hinc virtute bellica eum commendante, illinc ſæuitia bellicæ laudis famam denigrante; vt de eo illud vulgo iactaretur; *Seuerum aut numquam naſci oportuiſſe, aut numquam mori.*

Seueri fama ambigua.

Herod l. 3. in fin. Dio in Seu. & Caracal. Spart.

Antoninus & Geta Imp.

Eius morte Filij ſimul ambo Imperium capeſſunt. Antoninus, & Geta; Ille, quòd ſeriùs voti compos ſibi factus videretur vnumquemque, non ex his modò, qui Patrem ſeruaſſent, ſed vtcumque obſeruaſſent, adortus, de medio ſuſtulit. Medicos primùm, quod Senis necem non maturaſſent. Nutricios ſuos æquè, ac Fratris, quòd de ipſis reconciliandis egiſſent. ex His primum tenuiſſe locum conſtat Euodum, cuius Coniugem, quæ illum lactauerat, Chriſtianam fuiſſe, Tertullianus videtur affirmare, dum ait, Antoninum lacte Chriſtiano fuiſſe educatum, cum lacte autem Chriſtianos, hoc eſt mites, mores, illum hauſiſſe teſtatur in primis Spartianus qui ait. *huius pueritia blanda, ingenioſa, Parentibus affabilis, Parentum Amicis iucunda, Populo accepta, grata Senatui, ipſi etiam ad amorem conciliandum ſalutaris fuit.* tùm alijs eius animi dotibus recenſitis, ſubdit. *ſi quandò feris obiectos vidit, fleuit, aut oculos auertit; quod Populo plus quam amabile fuit. ſeptennis cum colluſo-*

Antonini nutrix Chriſtiana.

Tert. ad Scap. Spart. in Carac.

rem

rem suum Puerum ob Iudaicam Religionem (hoc est Christianam) *granius verberatum audisset; neque Patrem suum, neque pueri, vel Authores verberum diù respexit.* Nutricem, lector, Christianam agnosce: cum lacte mores agnosce Christianos. collusorem porrò Nutricis fuisse Filium, quæ hactenus diximus facile persuadent.

Seueri funus & consecratio. Post hæc ambo Fratres paterno cum cinere Romam venerunt, ex itinere perpetuò dissidentes, ac mutuis sese insidijs appetentes. sed quæ postea, acciderint, suo loco dicturi sumus. *hic Author ex Herodiano refert, Seueri funus, & consecratio quo pacto ex veteri more peracta sint, quæ apud vtrumuis require.* *lib. 4.* cum verò Herodianus dicat Senatum ab læua, Matronas ab dextera consedisse, *quædam eruditè hic addit de vtriusque partis prærogatiua, ac dignitate.*

Chri. Ann. 214. Herod l. 4. Dio & Spart.

Geta à Fratre occiditur. His peractis, Antoninus, qui à talaris vestis genere, quam Populo donauerat, Caracalla est appellatus, Getam Fratrem annum agentem XXII. è sinu Matris abstractum, interemit; mox cæteros, qui illi vtcumque studuissent, quorum numerum viginti millium fuisse Dio tradit. quatuor ex sex quæ tùm erant Vestales Virgines consueto supplicio viuas infodi iussit, cum ex His vnam anteà cõstuprasset. neque hic finis sæuiendi. cum enim in

Circo

Circo Populus in ejus Aurigam neſcio quid cauillatus eſſet, immiſſo in confertos Milite, loquaces occidi iuſſit. Miles, data ſæuiendi licentia, cum præſertim ſontes ab inſontibus dignoſci nequierint, multos mortales promiſcuè trucidauit, aut, ſi qui vitam pecunia, vel alicuius precij veſte, aut re alia quapiam redemiſſent, expoliauit.

Subit animum huius ipſius Populi in ipſis Theatris paulò antè in Chriſtianos licentia, atque immanitas, aliorumque Ordinum efferata in eoſdem ſæuitia. & perſuadere mihi cogor, Diuina eos vltione, tàm dira hoc tempore à Tyranno paſſos itaque quemadmodum paulò antè Chriſtianis hominibus ſolum nomen fuit pro crimine, ita poſteà factum eſt, vt innumeris Getæ nomen pro offenſæ maieſtatis crimine haberetur. Papinianus porrò omnium, qui tùm eſſent, Iudicum eminentiſſimus, quique cum alijs (vt Tertullianus conqueritur) nulla æqui habita ratione, homines innocentiſſimos damnaſſet, capitis, & ipſe, iudicium ſubijt. diuino quippè conſilio factum videtur, vt Vir alioqui prudentiſſimus diſſimulare ſtomachum nequiuerit, & Principem ob Fratris necem carpere auſus fuerit, ſicque illius indignationem laceſſere, mortem temerè accerſere voluerit. Vlpiani tum quidem vltio, Chriſtia-

Diuina in Romanos vltio.

Papiniani mors.

no nomini æquè infensi, dilata, in aliud tempus fuit reseruata.

Tranquilla tùm pace Ecclesia fruebatur. itaque Zephyrinus Montani hæresim, quæ, adscito sanctimoniæ pallio, periculosiùs multò grassabatur, &, quam diximus, pacem obturbabat, quacumque demùm ratione expugnare aggressus est. ea de causa disputationem Romæ, amplissimo veluti in Theatro, instituit, commissis inter se, illinc Proclo, quem Tertullianus sæpè cōmendat, Cataphrygum disertissimo, hinc Caio spectatissimæ vitæ, ac Doctrinæ Viro Catholicę veritatis Assertore. Caius porrò eandem à se tunc habitam disputationem posteà edidit, deque ea meminerunt, præter cæteros, Eusebius, ac Hieronymus. profligatis eo in certamine Hostium copijs, Anathema Montani Sectatoribus dictum; cui quidem Zephyrini Sententiæ, coactis vbique Synodis, omnes ferè Christiani orbis Episcopi subscripsere.

Chri. Ann. 215.

Caij ac Procli disputatio.

Euseb. l. 5. c. 4 Hier. de scri pt. Eccl. in Caio.

Montanus dānatur.

Tertullianus Montani hæresim tuetur

Perculsus eodem cum cæteris Anathemate Tertullianus, Commentarios scribere aggressus est, quibus toties iugulatos Cataphrygas propugnaret. itaque de Monogamia primùm, tùm de abrogatis Montani ieiunijs agere instituit. ergò Tractatū alterum exorsus, de Catholicis, quos *Physicos*, hoc est animales, vocat; *mirarer*, inquit, *si*

Chri. Ann. 216.

Eius errores

ſi ſola luxuria tenerentur, quæ ſæpius nubunt, ſi non etiam ingluuie ducerentur, quæ ieiunia oderunt. poſt hæc, quod Catholica Eccleſia, contra eiuſdem Montani ſententiam, Lapſos, etiã Fornicarios, ac Mœchos recipiat ad pœnitenriam, tertium de Pudicitia Commentarium ſcripſit, ſin quo pariter in Catholicos, ipſumque adeò Summum Pontificem, Edicti, quo venia dabatur Lapſis, Authorem, tamquã in impudicos, atque impudicitiæ patronos acriter inuehitur: tàm denſa caligine tanti Viri ingenium offundi potuit, vt qui probè noſſet Chriſtum Dominum Samaritanam Mulierem, Adulteram, publicam Peccatricem recepiſſe, noui afflatu Paracleti, morem hunc Chriſtiani nominis labem exiſtimaret, cumque Chriſtus Publicanos, *Luc.2.* & Meretrices admittat in Regnum Dei, ipſe ab Eccleſia excludendos tanta animi obſtinatione cenſeret. *horum occaſione hic Author fusè diſſerit de Romani Pontificis Primatu, deque antiquo Eccleſiæ more recipiendi pœnitentes;* Et Paſtoris Euangelici *inuentam ouem humeris geſtantis Imagine in ſacris calicibus, ac indumentis effingi ſolita, denique de Tertulliani caſu, erroribus, & noua ſecta.*

Chri. Ann. 217. Cæterùm Antoninus Germaniã, ac deinde Aſia, & Syria peragratis, Alexandriam cum appuliſſet, eius Vr- *Alexãdrinorum clades*

H 2 bis

bis Ciues, à quibus petulantius fuerat delusus, maxima affecit clade; qua quidem, vt licet affirmare, Christianum sanguinem ea in Vrbe paulò antè fusum, aliud agens, egregiè vltus est. *Dio & Spart. Herod l. 4.*

Agrippinus Carthag. Episc.

Per idem tempus Agrippinus, Charthaginiensi Ecclesiæ cum præesset, ingentium turbarum Author extitit, antiquum quippè Ecclesiæ morem Hæreticorum Baptismum ratum habendi, conuellere nisus est, prætextu pietatis, quòd omnia, quæ Hæreticorum essent Catholicam Ecclesiam respuere par esse diceret. euocasse autem ad hoc Africæ, atque Numidiæ Episcopos, testatur in primis Cyprianus, qui eandem posteà Ecclesiam rexit, quique eundem errorem mordicùs aliquandiù tutatus est, vt mox dicendum à nobis erit.

Antoninus fraude vincit Parthos. Chri. Ann. 218.

Abagarũ capit.

Magicis artibus studet.

Quod verò ad rem Romanam spectat, Antoninus sui semper simillimus, Parthos armis vincere cum diffideret, fraude superauit. Abagarum quoque, quem non modò Christianum, sed etiam Virum sanctum fuisse tradunt, amicum Regem, quique fœdus cum Seuero Patre, datis etiam obsidibus, firmauerat, in vincula coniecit, eiusque Regiam diripuit. totus post hæc in magicis artibus perscrutandis fuit: itaque, & Magos toto penè terrarum Orbe conquisiuit, & Apollonium Thianæum vita pridem fun-

ſunctum maximo in honore habuit; cui & monumentum excitauit.

Chri. Ann. 219. *Dio & Spart.* Sequenti demum anno inter Edeſſam, & Carras, Macrini opera à Martiano Centurione confoditur, exacto Principatus anno ſexto, ætatis vix dū trigeſimo. eundem poſteà Macrinus, metu Prætorianorum militum, apud quos inſons haberi voluit, inter Deos retulit. tùm Macrinus ipſe, qui Præfectus Prætorio, maxima apud milites authoritate pollebat, conciliatis ſibi magnis pollicitationibus eorum animis, Imperium adipiſcitur, quod ſtatim Diadumeno Filio communicat. *Occiditur.* *Macrinus Imp. cum Filio.* *Iul. Capit. Lāpr.*

Epiph. de pōd. Euſeb. l. 6. c. 22. Hoc eodē anno inuentos apud Hiericuntem in dolio abditos diuinę Scripturæ libros græcè redditos, Epiphanius teſtatur de quo anteà Euſebius, qui hanc quintam vocat editionem.

Chri. Ann. 220. *Dio, Capit. Herod* At Macrini, ac Filij Imperium malè partum diuturnum eſſe non potuit. vix annum in Principatu egerant, cum ab ijſdem militibus, Patris ſæuitiam, atque auaritiam non ferentibus, occiſi ſunt. Mezentij Illum ſupplicia innouaſſe, diriora quoque excogitaſſe tradunt. His itaque iam ſublatis, Imperator ab exercitu dictus eſt Antoninus cognomento Heliogabalus, quem Caracalla genitum exiſtimarunt, immaturæ tùm ætatis Adoleſcens, quo nihil corruptius, inter Aſſyriæ potiùs Reges, quam inter Ro- *Occiditur.* *Heliogabal. Imp.*

manos Cæsares recensendus. huius infandas libidines, atque dedecora ipsis quoquè, qui ea prodiderunt, Scriptoribus probro fuerunt. illa ad rem nostram spectare videntur. Romam veniens nouus Augustus, Heliogabalum (Solè sic vocabant) Syriæ Deum, cuius antè Imperium, Sacris fuerat initiatus, à quò, & nomen sumpserat, secum aduexit, Temploque in Palatio extructo, collocauit: tùm id egit, vt solus Romæ, atque adeò toto Orbe coleretur. ergò vetera Romanorum Sacra antiquare, Templa expoliare, Simulacra infringere, aut conflare instituit. videre licuit (quod non sine Diuino consilio factum putandum est) ad Pueri nutum Romanæ superstitionis monumenta, totius, vt existimabant, Reipub. munimenta, nullo Pontificum reclamante, prostrata, Christianæ rei incremento, profanata. sed hæc ad sequentem potiùs annum spectant; constat enim antequàm Romam accederet, Nicomediæ hyemasse.

Mammæa. Mammæam Heliogabali Matertetera, Alexandri, qui post Illum imperauit, Matrem, Fœminam laudatissimam, dum adhuc Antiochiæ esset, Origenem ad se vocasse, ab eoque de Christi Fidè edoctam tradunt. Origenem porrò, cum hoc ipso tempore Romam venisse constet, cum eadem venisse par est credere.

An-

Chri. Ann. 221. Euſeb. ī chro. & l.6. c. 15.

Antonino Heliogabalo ſecundum iam annum imperãte, moritur Zephyrinus, exacto Pontificatus anno XIIX. Hunc, ſi Martyrio affectum concedimus, quod quidam tradunt, haud dubiè id ſubijt, quòd Heliogabalo morem gerere abnuerit iubenti (vt Lampridius tradit) Religionem quoque Chtiſtianam ad ſuum Deum referri. — Zephyrini mors.

Zephyrino Succeſſor datur Calliſtus, Patria, & ipſe Romanus. — Calliſtus Papa.

Pãuin. ī add. ad Pla & de Ro. Pont.

Hoc tempore, cum Heliogabalus ad agitandas Elephantorum quadrigas, ad Vaticanum Sepulcra quædam dicatur diruiſſe, quidam exiſtimarunt tùnc Apoſtolorum Corpora ad Catacumbas fuiſſe tranſlata. verum, & ſi daremus, Petri ſepulcrum fuiſſe tùm dirutum, quid cauſæ erat, vt Pauli quoque corpus via oſtienſi moueretur? huins ſanè tranſlationis cauſam, ac tempus alibi tomo primo ex Gregorio tradidimus.

Greg. l.3.ep. 36.

Chri. Ann. 222. Euſeb. ī chro. & hiſt. l. 6. c. 24.

Vigeſimo ſecundo huius ſæculi anno (vt Euſebius tradit) Iulius Africanus Chriſtianus Hiſtoricus, & omni doctrinæ genere excultus in Paleſtina cum eſſet, Legationem ad Cæſarẽ ſuſcepit de reſtituenda Nicopoli Paleſtinæ Vrbe, quæ Emaus antea dicebatur; quod cum impetraſſet, ſequenti anno Vrbs ea inſtaurata eſt. Hunc familiariter fuiſſe vſum Origene, atque Heracla Origenis Auditore, eodemque Ale-

xandrino Antistite idem Eusebius testatur.

Sequenti anno Alexander Mammeæ Filius à Consobrino Heliogabalo dictus est Cæsar, & Ipse vix pueritiam egressus. imò, vt Idem postea Senatui testatum voluit vno eodemque die, nouo exemplo, supremas omnes dignitates adeptus est. Chri. Ann. 223. *Lāpr. Dio & Herod*

Optimæ indolis Adolescente, sic ad summa euecto, Heliogabalus ipse occisus, raptatusque per vias, in Tyberim proiectus est, Imperij anno IV. ætatis non amplius XIIX. Chri. Ann. 224. *Heliogabali mòrs.*

Alexāder Imp. Alexander omnium assensu Imperator acclamatus optimis Principibus æquatus est; tantùm vel rara eius indoles, vel materna institutio valuit. fuisse autem Illum si non Christianum, Christiani certè nominis studiosum satis constat. Christi porrò Imaginem in suo Larario habuisse, ac coluisse, Lampridius tradit. Templum quoque illi extructurum fuisse memorant, nisi inhibitus ab ijs fuisset, qui, sacros libros consulentes, repererant, omnes Christianos futuros, Templa autem reliqua deserenda. tradit insuper idem Author, cum Christiani locum quemdam publicum occupassent (haud dubiè sacræ inibi Ædi excitandæ) illudque Popinarij vendicarent, Alexandrum pro Christianis rescripsisse, cum diceret, satius esse Deum quacumque ratio- *Christum colit.* *Pro Christianis rescribit.*

ratione ibi coli, quàm Popinarijs dedi. fuiſſe autem locum illum qui Taberna Meritoria vocabatur, ibique excitatam fuiſſe Ædem, quæ adhuc extat S. Mariæ trans Tyberim multa perſuadent. Prouinciarum Rectores ſi quos deſtinaſſet, nomina proponebat, hortans Populum, vt, ſi quid criminis illi haberent, ederet, probaretque. morem autem hunc à Chriſtianis ſumere ſe laudabiliter exiſtimabat, qui, pari ratione, in eos, qui Epiſcopi eligendi erant, aut ad aliud quodcumque munus aſſumendi inquirebāt. *de qua Chriſtianorum conſuetudine vide quæ hic Author ex Origene, ac alijs tradit.*

Chri. Ann. 225. *Lact. l. 5. c. 11. & ſeqq.*

Chriſtianos imitatur.

Iuris periciſſimos Viros in conſilia adhibuit; inter quos Vlpianus, Paulus, atque Pomponius erant. amotis perditiſſimis hominibus, quos Heliogabalus publicis, priuatiſque Aulæ miniſterijs præfecerat: quamquam ex his Vlpianus, alijque non nulli Chriſtianis plùs nimio erant infenſi, in quos iure inuehitur Lactantius. itaquè Alexandrum moribus ex ſe innocuum, tranſuerſum aliquandò egerunt: Mammęa quoque horum fortaſsè inſtinctu, cum Pietate Clementiam, aliaſque, quibus abundè pollebat animi dotes amiſit; ſæuitiam, atque auaritiam induit. quibus Filium exoſum, militibus præcipuè, reddidit, à quibus & occiſus eſt, vt ſuo loco dicturi ſumus.

Iuris Periti inſignes.

Martyres ſub

Alex. Vlpiani sæuitiæ in primis tribuitur Callisti Martyrium, quem, vt Acta testantur, ad eius constantiam expugnandam, fame diutiùs maceratum, ac fustibus quotidie cæsum, è fenestra tandem præcipitem actum, ac puteo demersum constat. extat ea ipsa domus, qua custodiebatur, in Templum efformata; extat puteus, in quem coniectus. passi quoque Martyrium leguntur sub eodem Alexandro, seu verius Vlpiano, qui, Prætorio Præfectus cum esset, summa tùm authoritate pollebat, Calepodius Presbyter, Palmatius, quem Consularem vocant, cum Vxore, ac Filijs, alijsque de eius domo ad XL. Simplicius & ipse Senator cum Seruis, ac Clientibus LIIX. Fœlix item cum Vxore Blanda, quorum capita per diuersas Vrbis portas affixa dicuntur ad Christianorum terrorem. His adnumerandi Priuatus, & Asterius Presbyter.

Ieiunium quatuor. *Callistus moritur.* *Vrbanus succedit.* Cæterùm Callistum quatuor anni Temporũ ieiunium Apostolica traditione ad ea seruatum tempora decreto sanxisse tradunt. sexto deindè Pontificatus anno vita functum Successorem Vrbanum habuisse. *Quòd autem de Callisti Cœmeterio, alijsque sæpè incidat mentio, hic de Cœmeterijs Author fusè, atque eruditè differit.*

Cœmeteria. *Quo de postmodum argumento sub nomine Roma subterranea, dum hæc ipsa*

ipſa à nobis ederentur, Antonij Boſij Opus poſthumũ Italico idiomate, multiplici notatũ Schemate, in lucem prodijt, collato ſtudio à Ioanne Seuerano.

Chri. Ann. 227. Quartum Principatus annum auſpicatus Alexander, pluribus legibus promulgatis, optimum Reip. ſtatum reſtituere conatus eſt, Heliogabali moribus, atque inſtitutis deprauatum. itaque Lenonum, Meretricum, atque Exoletorum vectigal in ſacrum Ærarium inferri vetuit, publicis quibuſdam vſibus attributum. Exoletos autem voluit proſcribere, *ſed veritus eſt* (inquit Lampridius) *ne prohibens publicum dedecus, in priuatas cupiditates corrupti Ciuium mores exardeſcerent.* equidem Chriſtianis Principibus laus hæc reſeruabatur, vt his ſordibus Vrbẽ, atque Orbem emundarent; quod primùm Philippus, Conſtantinus poſteà, lege lata, præſtiterunt. At cum multa Alexander laude digna ſtatuerit, illud ſanè reprehenſione non caruit, quod Mathematicos Genethliacos publicè vaniſſimã profiteri artem, non permiſerit modò, ſed etiam iuſſerit.

Hier. in Iſai. c. 2.

Orig. Homil. 7. ĩ Hier.

Alexãdri nota.

Chri. Ann. 228. Proximo deindè anno, præter alios nonnullos, in Martyrologijs recenſitos, Martyrij coronam Romæ eſt conſequuta Martina Virgo quod eius, vt putarunt, excantationibus Apollinis Ædes corruiſſet.

S. Martina V. & Mart.

Huius ipsius Virginis, neque eius tantum, sed Concordij quoque, Epiphanij, Socijque, cuius nomen non proditur, sacræ Reliquiæ, post hanc ipsam Epitomen à nobis scriptam, Romæ inuentæ, atque exhumatæ, decentiùs reconditæ, atque impensiùs deinceps coli sunt cœptæ. operæ precium erit, rem paucis, pro instituti nostri ratione, hìc tradere.

Est Romæ Templum ad ipsas Capitolij radices, non longè à Seueri Arcu, ac Carcere Mamertino, Pictoribus, qui in Vrbe degerent, superioribus annis à Sixto V. Pont. Max. attributum, ex ipsis, vt fama est, Martis olim Fani ruderibus excitatum. antequàm illud conderetur, Hortum inibi fuisse tradunt Fano ipsi adiacentem, in quem sacræ huiusmodi Reliquiæ ex Via Ostiensi translatæ ab Antero Papa decennio ferè post Martinæ obitũ dicuntur. cæterùm rei memoria, commẽtarijs rudiori stylo scriptis, nec impressis commendata pænè exciderat. Hoc ipso in Tẽplo Petrus Berrettinus Cortonẽsis, eximius huius æui Pictor, nec inferioris notę Architectus (quem tamen non Ars magis, quam singularis aduersus Deum, ac Cœlites Religio commendat) Sacellum extruebat, vbi & humari se, post obitum, optabat. ergò in ipsa telluris ad sepulcrum suffossione, ac egestione, sacra

hæc

hæc Pignora theſauro quolibet potiora inuenta ſunt VIII. Kal. Nouembris anno à partu Virginis quarto, ac trigeſimo ſupra milleſimum, ac ſexcenteſimum. erant autem teſtacea in Arca duos inter parietes vnà cum plumbi lamina, ac marmorea tabula, quarum hæc Martyrum habebat nomina, illa, licet inſcripta, literis tamen temporis diuturnitate ſemideletis, perlegi nequijt, porrò Virginis Caput, quod dignoſci haud ægrè potuit, breuiori erat in Patera ex cupro. & perbellè accidit, vt quæ, Vrbano Pontifice, certamen iniuerat, Vrbano quoque Sacrorum Antiſtite, veluti rediuiua, Romæ iterum triumpharet. res ſummo cum totius Vrbis plauſu peracta, religioſa multorum ſtudia accendit. itaquè & Franciſcus Cardinalis Barberinus ipſius Vrbani ex Fratre Nepos Templum ipſum vetuſtate labefactatum remoliri inſtituit inſigni ſchemate atque operis in primis nouitate viſendum eodem Petro architectante.

Iam verò ipſa ſacrorum Pignorum reconditio, nobis ſpectantibus, peracta eſt poſtridie Iduum Ianuarij ſequentis anni, cui Franciſcus idem Cardinalis, Sacris ibidem antea operatus, interfuit, cumque Eo Martius Ginnettus, & ipſe Cardinalis, ac Pontificius in Vrbe Vicarius, Epiſcopi prætereà duo, Tigrimius Tigrimius Aſſi-

Assisiensis, Thomas Saluiatus Collensis, alijque non pauci Sacerdotalis presertim Ordinis Viri. ad haec Symphoniacorum Poeana sacrum concinentium chorus. & Martinae quidem Caput argentea in patera, ossa reliqua, ipsaque patera, cypressina in Arca olosérico villoso conuestita collocata sunt. Arca ipsa, plumbo tecta, aliam in Arcam alabastrinam coniecta. trium aliorum Martyrum Capita argentea Arcula clausa sunt, arcula ipsa, ac ossa reliqua Arcà alià & ipsa cypressinà, conuestita, ac plumbo tecta. haec demum alia marmorea grandiori. locus ipse, anteà concameratus, magnae molis lapide obstructus est, ostiolis nihilominus, seu fenestris, è superiori Conditorij parte, ad ipsa superimpositae Arae latera, relictis, aerea crate communitis. Chri. Ann. 229.

Ad annum porrò Alexandri sextum Eusebius recenset inter Scriptores Ecclesiasticos Geminum Antiochenum, & Beryllum Bostrenum in Arabia, & Hippolytum, qui Portuensis fuit Episcopus. quorum etiam opera recenset, & ex Eo Hieronymus. Hippolytum autem, aliosque non paucos ad Ostia Tyberina, ipsoque in Romano Portu Martyrium adeptos, ex Romano Martyrologio constat. *Euseb. chron. & Hist. l. 6. c. 2. 14. 16 & 26. Hier. d scri-pt. Eccl.*

Origenes creatur Quadragesimum amplius aetatis annum Origenes magna cum eruditionis Chri. Ann. 230.

Euſeb. l.6.c.7. nis fama exegerat, cum, in Palæſtinam profectus, à Theoctiſto Cæſareæ, ac Alexandro Hieroſolymæ Epiſcopo Presbyter conſecratur. hoc cum reſciſſet Demetrius Epiſcopus Alexandrinus, ſiuè æmulatione ac liuore, vt Euſebius putat, ſiuè Dei zelo, vt alij exiſtimant; literis ad eoſdem Epiſcopos, alioſque complures datis, occultum hactenus Origenis facinus, ſpontaneam euirationem, non diuina tantùm lege, atque Eccleſiaſticis ſanctionibus, ſed humano etiam iure vetitam, euulgauit. ea de re maximæ ſunt turbæ excitatæ; pro Demetrio alijs, alijs pro Origene, & Paleſtinæ Epiſcopis voce, ac ſcriptis propugnantibus. Euſebius teſtatur Apologiam ſe pro Origene (quæ tamen non extat) ſex libris diſtinctam edidiſſe. *Presbyter.*

Euſeb. l. 6. c. 12. Chri. Ann. 231. Euſeb. l. 6. c. 20. Cæterùm Origenes, ſextam ſacrorum librorum verſionem, incerto Authore, nactus, laborioſiſſimum Opus aggreſſus eſt. ſex quippè huiuſmodi verſiones. ſex veluti columnis diſtinxit; ad has autem, & duas alias, Hebræum contextum habentes, addidit. & à ſex quidem verſionibus Hexapla, ab octo autem columnis Octopla, Opus illud nuncupatum eſt. *De his omnibus editionibus, in primis verò de ea, qua Ptolemai Philadelphi iuſſu facta eſt, fusè hìc diſſerentem Authorem conſule. qui ad ſequentem quoque an-* *Origenis inſigne opus.* *Sacrorũ librorũ.*

editiones. *annum multa addit de Origene eiusque cum Demetrio contentionibus, tùm de quibusdam eius Operibus, ac erroribus in eis detectis.*

Caeciliæ martyrium. Hùc spectat Cæciliæ Virginis nobilissimæ, gloriosum Romæ certamen, multorum Encomijs celebratum. Hanc, post Valeriani Sponsi; ac aliorum cædem, Almachius Vrbis Præfectus balnei vapore domi necandam curauit; in eo illæsam diutiùs permansisse postquàm cognouit, immisso Spiculatore, gladio tolli iussit. Is tribus ictibus consternatam, mortuam ratus, Capite non dùm abscisso reliquit. hoc pacto vulneratam triduo superuixisse tradunt, dum, quæ reliqua Ei erant, pauperibus largiretur. superest adhuc eius in ædibus excitatum posteà templum; quod cum non multis ab hinc annis (*post quàm hæc ipsa Baronius scripsisset*) Paulus Cardinalis Sfondratus Gregorij XIV. ex Fratre Nepos *nobis spectantibus* instauraret, tellure altius egesta, magno cum totius Vrbis plausu, sacræ Virginis Corpus, marmoreo in tumulo inuentum est, ita vt conditum à Paschali fuerat ante annos tunc DCCLXXVIII. ab hoc Martyrij tempore DLXXXIX. non resupinum illud quidem, vt moris est, sed vt in lectulo iacens in dexterum latus propendens, contractis non nihil ad mo-

Chri. Ann. 232.

Corporis inuētio.

Infra lib. IX ad an. Chri. 821.

mo-

modeſtiam genibus, vt Virginalem agnoſceres verecundiam. Antequàm iterum humo, Regio ornatu, atque impenſa conderetur, innumeræ Virginis, veluti in latus dormientis, Imagines marmore, ære, ac penicillo expreſſæ toto pœnè Chriſtiano orbe diſtributæ, vænales hodieque habentur.

Chri. Ann. 233. At Vrbanus Pontifex, qui Cæciliæ ſanctioris vitæ, Valeriano autem, ac Tiburtio Fratri, alijſque permultis, Chriſtianæ Religionis ſuſcipiendæ, ac Martyrij ſubeundi Author fuerat, non diù ſuperſtes fuit, Martyrio, & ipſe, coronatus, anno Pontificatus ſeptimo. de eo, præter cætera, in libro de Romanis Pontificibus hæc habentur. *hic fecit miniſteria Sacra omnia argentea*. quo loco ſummoperè animaduertendum eſt, eo ipſo tempore ſacras Chriſtianorũ Ædes augeſcere huiuſmodi ſplendore cæpiſſe, quo Idolorum Templa decreſcere. quippè Alexander aurum, argentumuè inferre Templis aliorum Principum more neglexit, illud Perſij vſurpans *in Sanctis quid facit aurum?*

Geg. Tur. d.glor. mart. c.38. Lãpr. in Alex. Herod l.7.

Maximinus autem; qui poſt eum imperauit, ita non intulit, vt ſacrilegè ea potius ſpoliauerit.

Vrbano interim ſublato, Pontificatum init Pontianus. At Origenes docendi munere intermiſſo, Tyrum ſeceſſit Sacras inibi Literas commentarijs

Euſeb. l. 6. c. 23.

Pontianus Papa.

Origenis Discipuli tijs illustraturus. *hic ab Authore insigniores eius Discipuli, eorumque res gesta recensentur.* in His fuit Gregorius *Greg. Thaumaturgus.* cognomẽto Thaumaturgus, cuius laudes Gregorius Nyssenus copiosius affert: tùm Athenodorus, Gregorij Frater; *Alex. Carbonarius* Alexander qui, vt idem tradit Nyssenus, ex Philosopho Carbonarius factus, ea sub persona diù latuit, donec à Thaumaturgo agnitus, Cumanę apud Pontum Episcopus legitur. *Greg. Niss. in Vita.* Chri. Ann. 234.

Demetrio, quem diximus, Alexandrino Episcopo vita functo, illius vicem subit Heraclas; Dionysio interim, ex Origenis Auditoribus, sacras literas Alexandriæ profitente, *Ammonius Plotinus & Lõginus Philosophi.* Ammonio quoque Christiano Philosopho ibidem docente, à quo Plotinus, insignis & ipse Philosophus, Porphirij Præceptor, edoctus est. Longinus etiam humanam Philosophiam per eadem tempora illustrabat, cuius in Ammonium, atque Origenem, apud Eusebium, extat encomium. Ammonium porrò Christianam deseruisse Religionem, impudentissimè Porphirius mentitus est, quem Eusebius, ac Hieronymus refellunt. *hac sumpta occasione Author Philosophia studium Sanctorum Patrum authoritate commendat, illudque Christiana Fidei proficuum magnopere fuisse contendit,* quamtumuis multi eo abutantur, inque absurda deliria, atque adeò in magicas *Euseb. l. 6. c. 20. & seqq. Porph. in Vita Plotini*

gicas.

gicas artes prolabantur, quod Plotino in primis, atque Porphyrio vſu venit. conſtat autem, ne quis errore ducatur, præter Ammonium, quem modò laudauimus ex Platonis diſciplina Philoſophum, alium quoque Athenis Peripateticum floruiſſe. *Plotinus & Porphyrius magi.*

Chri. Ann. 235. 236. *Herod. l. 6. lã- pr. in Alex.* Trigeſimo quinto huius ſæculi anno vacuo præterito; ad ſequentem ſpectat Alexandri Romani Cæſaris de Artaxerſe Perſarum Rege parta Victoria, quam, ipſe Cæſar ad Senatum glorioſè commendat, atque habuiſſe Hoſtium caſtra Elephantos turritos ſeptingentos, ex his ducentos interfectos, trecentos, captos (ex quibus decem, & octo Romã perducti ſunt) falcatos currus mille. equitum centum viginti millia. actus itaque triumphus ſpecioſiſſimus, ſupplicationeſque de more indictæ. *Romanorum de Perſis Victoria.*

Ferunt hoc anno Thomæ Apoſtoli Corpus ex India Edeſſam tranſlatum. vtcumque ſe res habeat, illud certè Indi adhuc ſe poſſidere contendunt, vt partem tantùm ademptam, ſatius ſit affirmare. *Thomæ Apoſtoli corpus trãslatũ.*

Chri. Ann. 237. *Euſeb. & Caſſiod in chron.* Verùm Alexander Imperij annum auſpicatus XIV. ætatis XXX. cum in Germanica expeditione eſſet, Maximini dolo, cum Mammęa Matre occiditur. Pontiani Pontificis exilium vltus eſt Deus, quem ille paulò antè in Sardiniam deportari iuſſerat. tùm *Alexãder occiditur.*

Maxi-

Maximinus Imp. Maximinus ab exercitu Imperator acclamatur, homo apud Thraciam natus, quem ob corporis vires, atque enormem staturam, militibus spectatum, Alexander Tyronibus instituendis præfecerat. Is nihil prius sibi faciendum existimauit, quàm vt omnes Alexandri familiares, atque vtcumque studiosos tolleret: in quibus multos fuisse Christianos Eusebius, & alij tradunt. tùm quòd terræmotus frequentes eo ipso tempore, maxima cum Vrbium, ac Regionum clade, existerent; veteres in Christianos calumniæ renouantur; noui Cæsaris iussu vehemens persequutio instauratur. ea plærique omnes Ecclesiarum Antistites, atque Ministri, aut dilabi, aut dira supplicia subire coguntur. Hac eadem procella ingruente Pontianus apud Sardiniam, quasi non satis exilio mulctatus, Tyranni iussu fustibus ad mortem cæsus est. Pontiano sublectus Anterus, Græcus genere, diutiùs Pontificatum nequaquàm gessit, ex iurato in Sacerdotes bello, sequenti statim anno, & ipse, interemptus. Post Pontianum quidam numerant Cyriacum quemdam, sed nulla Antiquorum authoritate, ex commenticijs tantùm Vrsulæ, ac Sociarum Actis, in Martyrologij notis à nobis refutatis.

Iul. Capit.

l. 6. c. 21. Orig. in Io.

Pontiani martyriũ.

Anterus PP.

Maximinus, parta de Germanis victoria, apud Sirmium Pannoniæ Vrbem

bem hyemauit : Maximinum Filium Cæſarem dixit. inſcitia autem Scriptorum, aut librariorum factum, vt multa Martyrum certamina non ſatis conſtet, ſub hoc nè, an ſub Galerio acciderint, quem Maximianum appellatum, Maximinum aliqui dixerunt, an etiam ſub Alio, qui, à Galerio Cæſar dictus, Iouius cognomento eſt appellatus.

Chri. Ann. 238. 239. Anterum ea præcipuè de cauſa Martyrium ſubijſſe tradunt, quòd diligentiori cura Martyrum Acta per Notarios iam tùm à Clemente inſtitutos deſcribi curaſſet. *qua occaſione, nonnulla de Notarijs eleganter ab Authore tradita hìc habes.* *Notarij.*

Euſeb. l. 6. c. 22. Poſt Anterum, Pontificatum adeptus eſt Fabianus, Columbæ indicio quæ in eius Caput conuolauit. *Fabianus Papa.*

Iam verò omnibus, non Romæ tantùm, ſed per Romanum vbique Imperium Tyranni ſæuitiam auerſantibus; in Africa primum Gordiani Pater, ac Filius Imperatores acclamati; ſed ſtatim à Maximini factione ſublati, tùm Romæ à Senatu Maximus Pupienus, & Clodius Balbinus, qui Gordianum Puerum Cæſarem dixerunt, Auguſti appellati. aduerſus nouos Principes Maximinus cum exercitu properans Aquileiæ cum Filio interemptus eſt. neque ita multò poſt ipſis quoque Maximo, ac Clodio ex mili- *Maximinus cum filio occi*

mili-

militum tumultu extinctis, rerum summa ad Gordianum delata est.

Gordianus Imp. *Babilas Episcopus Anthioc.* Cebino Antiocheno Episcopo vita functo sufficitur Babilas, inter orientales Antistites celeberrimus. de quo satis dictum in nostris ad Romanum Martyrologium notis. Chri. Ann. 240. 241.

Gordiani Imperio pace Christianis parta multa alia Origenem scripsisse Commentaria memorant. In Africa XC. Episcoporum Concilium aduersus Priuatum Hæreticum coactum: aliud que in Arabia aduersus Beryllum Bostrorum eadem in Prouincia Episcopum. Chri. Ann. 242. *Euseb. l. 6. c. 25. Cyprian. ep. 55.*

Gordianus in Persas. Bello Persico iterum exorto, Sapore Rege Artaxersi illatam ab Alexandro cladem vlcisci cupiente, & iam Syriam populante, Gordianus, conscripto exercitu, eò proficiscitur, ducta prius vxore Filia Misithei Viri spectatissimi, quem Prætorio præfectum rerum in posterum gerendarum fœlicem Auspicem, atque Authorem habuit. Chri. Ann. 243. *Iul. capit. in Gordiano.* *Misitheus Gordiani socer.*

Ducto itaque per Mœsiam exercitu, vbi primùm in Thraciam peruenit; hostes, qui illùc vsque penetrauerant, fudit, fugauitque: postquam autem peruenit Antiochiam, quæ iam Persarum sub potestate erat, eos iterum magna clade affecit. Chri. Ann. 244.

Misithei mors. At Misitheus, Philippi, qui Tyrannidem postea occupauit, dolo, Me- Chri. Ann. 245.

dico-

dicorum opera extinguitur: Philippus ipſe Prætorio præficitur, qui regnandi libidine ſemel percitus, eo gradu conſiſtere nequaquam potuit. itaque Gordiani adoleſcentiæ prætextu, atque annonæ in Caſtris caritate, Milites impulit, vt ſe Imperij Collegam expoſcerent; quo per eos impetrato; quod vnum ſupereſſe videbatur, Collegam deijcere iam molitur. hoc cognito Gordianus, ſplendore fretus natalium, ſperans Philippo Imperium abrogari adhuc poſſe, Tribunal aſcendit, multaque apud milites queſtus, Hominem, vt beneficiorum immemorem, incuſauit: verùm nihil proficere ſentiens, minoremque ſe Philippi factione agnoſcens, æquale Imperium æquo ſe animo pati dixit; abnuentium ſpecie obſtrepentes, miſerabili ambitu rogauit, vt Cæſarem gerere liceret, tùm vt Præfectum Prætorio, deindè vt Ducem, aut Militem, denique vt viuere. precibus cum lachrymis incaſſum fuſis, Philippo ſiſtitur, regioque exutus indumento, interimitur Principatus anno VI. eius corpus ab ingratis licet militibus Sepulcro honoratum Capitolinus tradit huiuſmodi cum inſcriptione. *D. Gordiano Victori Perſarum, Victori Gothorum, Victori Sarmatum, Depulſori Romanarum ſeditionum, Victori Germanorum, ſed non Victori Philippo-*

Capit. I Gord.

Chri. Ann. 246.

Miſera Gordiani cõditio

Gordiani mors.

Gordiani epitaphiũ

quod Fabiano ea confeſſione ſatis non feciſſet. Romæ cum eſſet, Plotini ſcholam aliquandò ingreſſus eſt (quod tradit Porphyrius, qui tùm aderat) Plotinus autem rubore ſuffuſus exorari ab Origene haud potuit, vt inſtitutum ſermonem proſequeretur, Eius, vt profeſſus eſt, iudicium reformidans; tantæ Origenes erat apud omnes exiſtimationis, cæterùm quid cum Fabiano egerit, non ſatis exploratum eſt. illud conſtat, haud diutiùs Romæ moratum, Orientem repetiſſe.

Origenis exiſtimatio.

Chri. Ann. 249. *Euſeb. l. 6. c.* 27.

Quarto Principatus anno, Philippus milleſimum natalis Vrbis annum, magnificentiſſima munerum editione, celebrauit; eo anno Chriſtiana illum Sacra ſuſcepiſſe, ac præteritorum ſcelerum Exomologeſim feciſſe tradunt.

Philippus Imp. Chriſtianus

Euſeb. l. 6. c. 30. *Epiph. hær.* 19. 53. *Aug. de hær c.* 32.

Per idem tempus, vt Euſebius ſcribit, nouæ hæreſes apud Arabiam extiterunt, veteres quoque ſæpius iugulatæ reuixerunt. nam & ex Gnoſticorum ſchola, voce tenùs Fidem abnegare fas eſſe, &, quod hactenus nemo ſomniauerat, animas vna cum corpore interire, Iudicij porrò vniuerſalis tempore, reuiuiſcere, nonnulli docuerunt. imò rerum nouandarum ſtudium eò peruenit, vt ab eſu carnium, ex Pythagoræ præcepto, abſtinendum, &, quod abſurdum eſt magis, vnumquemque Eu-

Nouæ hæreſes.

nuchum fieri oportere, non pauci contenderent.

S. Cyprianus Carthag. Episc.

Quinquagesimo huius sæculi anno Cyprianus Vir Sanctissimus Carthaginiensi Ecclesiæ post Donati mortem præficitur, illustri apud suos loco natus, Senatorio clarus munere, Rhetorque, ac Philosophus præstantissimus, ad Christi verò Fidem haud ita pridem matura iam ætate, maximo rei Christianæ bono, traductus. sequenti anno Augustorum cædem quidam tribuunt, quam non nisi post biennium contigisse constat.

Chri. Ann. 250.

Chri. Ann. 251. 252.

Verùm Alexandriæ, Magi cuiusdam suasu, maxima à seditiosis Ciuibus in Christianos excitata est procella, quæ veluti præludium fuit ad Decianam, quæ mox sequuta est, persequutionem. ea seditione, præter alios complures, qui conuicia in Christum iactare abnuentes Martyrio affecti sunt; Apollonia prouecta iam ætate Virgo eadem ex causa abrepta, dentibus ad vnum excussis, rogo admota, carnificis præuertit officium.

S. Apollonia V. & M.

Philipporum cædes. Decius Imp.

At Philippus, Veronæ cum esset, Decij scelere, Imperium pari scelere partum amisit, eiusdemque Decij factione Philippus Filius Romæ interimitur. de Filio tradunt senilibus illum moribus præditum, numquam risisse. Patrem verò mutatis cum Religione moribus, Senatui Populoque Romano

Chri. Ann. 253.

no gratum demùm extitiſſe; argumento eſſe poteſt eius poſt mortem ſequuta conſecratio, quamuis Succeſſorem habuerit inimicum. eodem ferè tempore Fabianus Pontifex Martyrij palmam adipiſcitur, exacto Pontificatus anno XV.

Fabiani Papæ martyriũ.

Decius porrò vixdùm Imperium inuaſerat, cum, feralibus edictis, bellum Eccleſiæ intulit omnium, quæ tùm fuerant, aſperrimum; quo factum putamus, vt Romana Sedes poſt Fabiani exitum tamdiù vacauerit. huiuſmodi terrore incuſſo, multi, datis libellis, ſe ipſos deferentes, ne vitæ, aut rei familiaris iacturam facerent, Chriſti Fidem ſupplicijs nondùm admotis abnegarunt. multi fuga dilapſi, inter quos Cyprianus primum illum belli impetum declinauit, vt poſtea glorioſius triumpharet. *hoc loco Author multas ex Cypriani epiſtolis recenſet, ex quibus, & ipſius in Chriſti Martires charitas, & totius tùm rei Chriſtianæ ſtatus deprehenditur.*

Decij perſequutio

Cypr. ep. 15. & alibi.

At verò eorum, qui Martirij palmam adepti ſunt, tantus fuit numerus, vt vel nomina recenſere, nihil aliud futurum ſit, quàm Martyrologium retexere, aut exſcribere.

Martyres innumeris.

Dionyſius quoque Alexandrinus de ſe, deque commiſſo ſibi grege miſerandam texit hiſtoriam, quam ex Euſebio petes. eos inter, qui huiuſmodi

Euſeb. l. 6. c. 33.

I 2 ſe

Paulus primus Eremita. se procellæ subduxerant, Paulus fuit, qui solitudinem, cessante quoque formidine, ita coluit, vt ad vitæ finem, quæ sextum Constantij Consulatum attigit, in ea permanserit. Hic est Ille Paulus Anachoretarum facilè Princeps, cuius res gestas Hieronymus elegantissimè est prosequutus. *Hier. in vit.* Neque tùm Origenes, adhùc superstes, ab huiusmodi vexatione immunis fuit, diù, & ipse, catenis oneratus, carceri mancipatus, Martyrij palmam nequaquam adeptus. cæterùm falsò impietatis à quibusdam arguitur, quasi non nisi thure demum oblato mortem effugerit. *à qua illum calumnia firmis argumentis Author hìc eximit.* *Origenis vexatio.*

Babilæ, & Alexãdri Martyrium. Percelebres item Viri Babilas Anthiochenus, & Alexander Hierosolymitanus, Antistites diris quæstionibus, diuturno vexati carcere, effœtæ ætatis cum iam essent, occubuerunt.

Gregorius Thaumaturgus. At Gregorius Thaumaturgus, vt de eo tradit Nyssenus, cum suorum imbecillitatem exploratam haberet, veritus, vt ex his multi vsque ad mortem pro pietate essent certaturi, Author illis fuit, vt fuga periculum declinarent, seque His fugæ non comitem modò, sed ducem præbuit.

Valerianus Censor Hoc eodem anno, Valeriano, ex S.C. generalis Censura, & in Iudices reliquos potestas demandata est, Decio id ratum habente; cum iam exer-

citu

citu comparato in Perſas proficiſceretur, quod ideò dictum voluimus, quia multa in Martyrum actis hoc tempore Decio ſimul, ac Valeriano, quaſi Collegis, tribuuntur.

Chri. Ann. 254. Decio ſecundum in Imperio annum agente, innumeri omnis generis Chriſtiani, *quos Author ex eorum actis recenſet*, Martyrium ſubiere.

At Cypriano adhuc deliteſcente, Fœliciſſimus, qui illius etiam electioni fuerat aduerſatus, dirum Africana in Eccleſia Schiſma conflauit, cuius Aſſeclæ Montenſes dicti ſunt.

Poſt annuam Romanæ viduitatem Eccleſiæ, Summus creatur Pontifex Cornelius, de cuius electione, ac præclaris meritis extat Cypriani Epiſtola ad Antoninum. *Cypr. ep. 52.* *Cornelius Papa.*

Decium interim aduerſus Gothos, qui Thraciam inuaſerant, pugnantem, ac fuſum, fugatumque, obuia Palus hauſit. *Decij mors.*

Gallus, qui limitaneis præerat legionibus Imperator ab exercitu acclamatus Voluſianum Filium Collegam aſſumpſit. *Gallus & Voluſianus Impp.*

Decij interitu reddita Eccleſiæ pace, frequens Lapſorum turba glomeratim quodammodo ad eam redibat. tùm Cyprianus, non eſſe ex Eccleſiaſticæ diſciplinæ maieſtate ratus omnibus promiſcuè oſtium patere, eruditiſſimum de Lapſis commentarium

scripsit, simul suæ se Ecclesiæ, è labris emergens, reddidit. Illud nequaquàm est prætermittendum, in omnibus antiquioribus Martyrologijs ad diem XIIX. Octobris inter Sanctos adscriptam haberi Tryphoniam Vxorem Decij Cæsaris, sepultamque in Cœmeterio apud S. Hiopolytũ; hanc autem non Senioris Decij, quæ Herennia Salustia fuit, sed Iunioris Coniugem fuisse, dictum à nobis est in Romani Martyrologij Notis.

S. Tryphonia Decij Iunioris, Cõiux.

Nouatus, qui in Africa Episcopus fuerat, ab eaque recedens, Romam venerat, turbas ibi non vulgares excitauit. nactus quippè Nouatianum Romanum Presbyterum, Cornelio, ob æmulationem, infensum, Romanam Ecclesiã, vixdùm à persequutione quiescentem, miris artibus, cum ipso Pastore exagitauit. admonendus tamen est Lector ob similitudinem tùm morum, tùm nominum, multa promiscuè duobus hisce huius Schismatis Authoribus tribui, eorumque vt nomina, ita & res gestas confundi. porrò in Cornelium ab his iactatas calumnias, eadem ipsa ad Antonianum epistola Cyprianus refellit. his autem cum nihilominus apud Romanũ Clerum aliquid profecissent, factũ est, vt, Cornelij electione abrogata, à suæ factionis hominibus Nouatianus Romanus Pontifex crearetur. Is, vt parum sta-

Nouatus, & Nouatianus

Euseb. l. 6. c. 35.

Primũ Schisma in

ſtabili fundamento nixam fulciret ele- *Eccl. Rom.*
ctionem, ipſos quoque Laicos, dùm eis Chriſtianam Hoſtiam proprijs manibus cõmunicaret, iure iurando ſeorſim ſingulos adegit, vt, Cornelio abdicato, ſe Pontificem agnoſcerent.

His peractis, tàm Cornelius, quàm Nouatianus literas ad pręcipuos Chriſtiani Orbis Antiſtites dederunt. Hic inſuper Legatos ad Cyprianum, qui Prouincialium Epiſcoporum Concilium coëgerat, deſtinauit. Hi ne admiſſi quidem ſunt. Dionyſius verò Alexandrinus tam acre Nouatiano dedit reſponſum, vt à D. Hieronymo relatum, *præteriri à nobis æquo animo non poſſit, licet breuitatem tantoperè quæramus. eſt autèm tale.*

De ſcr. Eccl. in Dionyſio.

Dionyſius Alexandrinus Epiſcopus Nouatiano Fratri ſalutem. *Nolens nè ad Sacerdotiũ fueris inductus, ità demum oſtendes, ſi volens ceſſeris. nam oportuit quiduis hac gratia perpeti, ne diſcinderetur Eccleſia Dei, neque minus præclarum ex hoc contigiſſet teſtimonium, quòd noluiſſes diſſidium inducere, quàm proficiſci ſolet ox eo, ſi quis recuſet ſimulacris immolare, atque adeò præclarius etiam mea quidem ſententia; ſi qnidem illic vni propriæque conſulitur animæ, hic totius Eccleſiæ negocium agitur, tametſi nunc quoque ſi perſuaſeris, ſi compuleris Fratres in concordiam redire, plus*

egeris officio, quàm peccaueris errato; atque hoc quidem haud imputabitur, illud verò laudibus feretur. cæterùm si, non obtemperantibus, minus assequeris quod vis, tamen fac modis omnibus tuam ipsius serues animam. hæc Dionysius.

Decreta de lapsis. Concilio, quod diximus, à Cypriano coacto illud peractum, vt excommunicationis cẽsura in Fœlicissimum, eiusque Asseclas à Cypriano promulgata, rata haberetur: Lapsis porrò, certis, pro criminum generibus, pœnis constitutis, Ecclesiæ ostium apertum. si qui ex his Sacerdotes, aut Clerici fuissent, ad Laicorum communionem, non ad ministerium admissi. eadem omninò Romæ, Synodo per Cornelium coacta, decreta sunt.

Nouatus interim cum alijs nonnullis Schismaticorum, specie legationis, in Africam Roma delatus est. eius discessu plærique omnes ex his, qui Nouatiano adhæserant, quique Cornelium calumniati fuerant, resipiscentes palinodiam cecinerunt. Porrò Nouatum, ac Nouatianum non Schismaticos modò, sed etiam Hæreticos fuisse ex Cypriano, & alijs testatum habemus; nec tantùm falso dogmate, de Lapsis ab Ecclesia non recipiendis, imbutos, sed alijs quoque Tertulliani, & Cataphrygum erroribus, ex quadam Stoica seueritate, irretitos. pecu-lia-

Cypr. ep. 46. & seqq Euseb. l. 6. c. 35.

Nouatianorũ hæreses.

Theodoret. hær. fab. l. 3

liarem quoque illorum morem fuiſſe conſtat, vt baptizatos apud Catholicos, rebaptizarent. Sub idem tempus Barbarorum in Numidiam incurſione multi promiſcui ſexus Chriſtiani captiui abducti ſunt. ad eos redimendos indicta à Cypriano collecta, tria ferè aureorum millia, vt ipſe teſtatur, coacta, & ad Numidiæ Epiſcopos eum in vſum tranſmiſſa ſunt.

Collecta pro rediměndis captiuis.

Cypr. ep. 60.

Chri. Ann. 255.

Euſeb. l. 6. c. 35.

Hier. de ſcr. eccl. in Corn.

Cypr. ep. 55.

Sequenti anno, qui Galli, ac Voluſiani ſecundus fuit, frequentior aduerſus Nouatianum Synodus Romæ coacta eſt Epiſcoporum LX. Aliud quoque Concilium celebratum tùm fuiſſe, ac Italicum nuncupatum, tradit Hieronymus, quemadmodum etiam & in Africa, quod teſtatur Cyprianus, in quo fuerunt Epiſcopi XLII. ab hoc Conuentu cum Priuatus antiquus Hęreticus iam anteà damnatus, fuiſſet excluſus; coacto ſui ſimilium Cœtu, aduerſus Cyprianum, Fortunatū Pſeudoëpiſcopum creandum curauit, & ad Cornelium ea ſuper re Legationem mitti, quæ ab illo reiecta eſt. de hoc autem Schiſmate plura in Cypriani Epiſtolis habentur.

Schiſma Carthaginienſe.

Antiochiæ inſuper Synodus Orientalium Epiſcoporum frequentia celebris coacta eſt, ea ipſa de cauſa, quod ipſa Antiochena Eccleſia Nouati Schiſmate laboraret.

Dmir.

Hoc eodem anno tùm vulgaris lues

Peſtis

extitit; quæ vniuersum fere terrarum Orbem toto deinceps decennio depasta est, tùm nouum bellum aduersus Christianos a Volusiano, & Gallo indictum, Valerianus æquo fermè annorum cursu est prosequutus. huius procellæ initio Cornelius ad Centumcellas exul mittitur; quò, cum multi confluerent, aut ad eum literas darent, cumque Cerealis, à quo Cornelius custodiebatur, multis cum eiusdem custodię militibus Christi Fidem amplexus fuisset, Volusiani iussu tùm Cornelius ipse, tùm Cerealis, viginti ferè cum militibus Romam perducti, ac in Templum Martis inducti, ei immolare cum renuissent, omnes capite plexi sunt.

decennalis. Noua persequutio — *in Gallo, & Volus. Pomp. Lat. in eisd. Euseb. chron. Greg. Nyss. in Taumat.* — *Cornelij Papæ, ac aliorũ Mart.*

Cornelio, qui biennio ferè Pontificatum gessit, sublegitur Lucius, ad quem binas Cyprianus literas dedit, quarum alteræ tantùm extant. Lue, quam diximus, iam vbique grassante, Christianorum charitas maximè enituit; in primis autem sacrorum Antistitum, Cypriani in Africa, Dionysij Alexandriæ, Thaumaturgi in Ponto: qua etiam occasione multi Christi Fidem amplexi sunt, qui viderent Christianam charitatem non Christianos modò, sed ipsos æquè Gentiles amplexantem, & propriæ vitæ dispendio opem omnibus ferentem. contrà verò alij complures, ex veteri instituto,

Lucius Papa. — Chri. Ann. 256. *Cypr. ep. 58.* — *Christianorũ charitas pestis tẽpore.*

to, cladem publicam Idolorum contemptui, Christianorum impietati tribuere, iactatis in eos conuicijs, Populique, ac Praesidum saeuitia excitata. his coactus Cyprianus, declamatoria pro Christianis Apologia, ad Demetrianum Proconsulem, liberrimè in Eum, ac reliquos obtrectatores inuectus est; ea in Oratione Lactātius aliquid desiderasse se scribit. nempè alia ex Profanis argumenta non tantùm ex Sacris Literis, quibus Gentiles homines fidem haud praestarent.

Cypr. ad Demetr.

Cypriani libertas.

Lact. l.5.c.4

Cypr. ep. 69.

Sub idem tempus Cyprianus aliud Schisma passus est, summa in eum audacia scriptis quoque editis, insurgente quodam Florentio Pupiano, quem tamen egregiè refellit.

Euseb. l.7.c.1

Origenis obitus.

Hoc eodem anno, vt testatur Eusebius, Origenes propè septuagenarius decessit. *de cuius erroribus, ac vicissim laudibus multa hìc habes ab Authore ex Patribus hinc indè relata.*

Illud hìc nequaquàm est praetermittendum, errore eos omnes duci, qui Gallo, ac Volusiano biennium tantùm Imperij tribuunt. attigisse etenim quadriennium constat. erroris porrò causa ea fuit, quod ipsis Augustis superstitibus, Valerianus ab Alpinis legionibus Imperator sit acclamatus, insuper, & Tribunitia ei potestas adiudicata. neque illi tantùm, sed Gallieno quoque Filio, vt

I 6 ex

ex antiquis patet inscriptionibus.

Lucij Papæ Martyrium Steph. Lucius, annuo ferè Pontificatu gesto, ob Christi Fidem securi percussus, Successorem habuit Stephanum. Chri. Ann. 257. Nec diuina aduersus Cæsares vltio admodum cunctata est. *Gallus Volusianus & Æmilianus occisi.* quippè arma in Æmilianum, qui Augusti nomen, & Ipse, inuaserat, sumentes, ambo à militibus, à quibus Imperium acceperant, exitium habuerunt, apud Interamnam trucidati. nec Æmiliano Principatus fuit diuturnus, quartum intra mensem interempto. eius morte rerum summa ad Valerianum delata est. *Valer. Imp.* errant; qui putant ab adepto, statim Imperio Illum in Christianos sæuijsse; falsum enim hoc esse, tradit Dionysius Alexandrinus tùm superstes, additque Magi cuiusdam Ægyptij suasu persecutionem Eum posteà instaurasse. *Apud Euseb. l. 7. c. 9* Dum itaque Ecclesia ab ea quieuit, Cyprianum de more Synodum ex suæ Prouinciæ Episcopis coëgisse constat, in qua inter cætera reprobatus est eorum error, qui pro vino aquam in sacrosancto Sacrificio offerebant. *Cypr. ep. 63. & 66.* *Aqua in Missa offerri vetita* id moris apud quosdam persequutionis tempore inoleuerat metuentes, ne ex vini odore à matutino Sacrificio, & Sacræ Synaxis perceptione proderetur. memorabilis etiam querela ad eam Synodum perlata de Christiano Homine, qui moriens Presbyterum Filijs Tutorem reliquisset,

cum

cum iam extaret decretum, si quis id ausus fuisset, pro eo Sacrificium ne offerretur. non enim mereri apud Altare Dei in Sacerdotis prece eum nominari, qui ab Altari Sacerdotem auocauerit. *Clericis tutela vetita.*

Chri. Ann. 258. Cæterùm quam pridem Cataphryges, recentius autem Nouatiani Catholicam Ecclesiam perturbarunt, cum Lapsos, quamtumuis pœnitentes, seuerius reijciunt, alij iam in contrariam omninò partem recedentes, non minus infestam habent. Horum Dux, quem diximus, Fœlicissimus apud Africam Episcopis nonnullis libelli labe maculatis, eaque de causa gradu motis, in sceleris societatem assumptis, ità vicissim recipiendos esse Lapsos asserebat, vt, nulla Exomologesi facta, nullo gradus, atque honoris dispendio, ad pristinas dignitates restituerentur. His nonnulli, etiam Hispaniæ Episcopi, pari infames dedecore, accesserunt; in quos omnes Cyprianus, datis ad Romanum Pontificem, aliasque Ecclesias literis acriter inuectus est. *Ep. 68.*

At verò cum Iconij Asiæ Vrbe, coactis ibi multarum Ciuitatum Episcopis, decretum fuisset, rebaptizandos eos esse, qui ex Hæreticis ad Ecclesiam se recepissent, quod & anteà placuerat Tertulliano, atque Agrippino Carthaginiensi Episcopo, Decretum *Dogma de iterãdo baptismo.*

tum huiuſmodi Africæ Epiſcopi, Cyprianus in primis, ratum habuerunt, tantaque animi obſtinatione propugnarunt, vt de tanti Viri, ac totius Prouinciæ Schiſmate trepidatum ſit. Sanè Stephanus pro ſumma in Eccleſiam authoritate, qui apud Iconium conuenerant, Epiſcopos excommunicatione perculit: Cypriano, ac reliquis Africæ Epiſcopis, diù monitis, nè ab Apoſtolicis traditionibus vellent recedere, tandem perſuaſit. Orientales quoque Antiſtites, Dyoniſio Alexandrino (qui eiuſdem fuerat ſententiæ) præcipuè adnitente, Stephano tandem aſſentientes, eidem, ac Catholicæ cum eo Eccleſiæ, Chriſtianæ concordiæ fœdere iuncti ſunt.

Chri. Ann. 259. *Euſeb. l. 7. c. 3. 4. Hier. de ſec. eccl. in Cypr. Aug. de Ciu. Dei l. 18. c. 52. Oroſ. l. 7. c. 22*

Valeriani perſequutio

Per idem tempus Valerianus octauam, vt numerant, Perſecutionem in Chriſti Gregem excitauit ſæuam adeò, vt Sanctiſſimus Vir Dyoniſius Alexandrinus Antichriſti tempora aduentaſſe putauerit. *quæ verò hoc anno Romæ ſunt geſta, ex Actis Hippolyti, & Sociorum Martyrum Author hìc affert. quemadmodum etiam quæ ſequenti, quo Stephanus, alijque permulti Tyranni iuſſu mactati ſunt.* rexerat Is Romanam Eccleſiam annis paulò amplius tribus, cum ei Sixtus ſubrogatur. ad Hunc eiuſdem Dionyſij apud Euſebium extat Epiſtola, qua eum conſulit, rebaptizandus ne eſſet, qui

Stephani Papæ Martyrium.

Sixtus Papa II.

Chri. Ann. 260. *Euſeb. l. 7. c. 8*

qui alieno ab Eccleſiæ ritu baptizatum ſe apud Hæreticos affirmabat. quo ſingularis Dyoniſij, modeſtiæ iuncta, elucet prudentia, qui in caſu ſatis explorato, Eccleſiæ ſcandalum adhuc timuit, ne in antiquum errorem relabi videretur. cæterùm quamquàm Sixti reſponſum non habemus, par eſt credere huiuſmodi fuiſſe, vt diceret eorum demum Hæreticorum ratum habendum eſſe Baptiſmum, qui præſcriptam ab Eccleſia formam adhibuiſſent. quod & in Nicœno quoque, ac Laodicenſi Concilio edictum reperitur.

Nicæ. Conc. c. 19. Laod. c. 8.

Dionyſij, & Cypriani exilium.

Quæ hoc anno Dionyſius ab Auguſtali Ægypti Præfecto Æmiliano ſit paſſus, quæque alibi alij, ex Euſebio præſertim petenda ſunt, Cypriani verò primum certamen, atque exilium, ex eius literis, & peculiaribus Actis, quæ adhùc extant.

Euſeb. l. 7. c. 5

Sabellius hæreſiarcha.

Prodijt hoc eodem tempore Sabellius, non tàm nouæ Hæreſis Inuentor, quàm veteris, iam abolitæ, Inſtaurator. Is Sacroſanctam Trinitatem non vnum tantùm Deum ſed & vnam tantùm eſſe Perſonam affirmabat, nomine tenùs, non niſi ex effectibus diſtinctam, proindèque non Filium ſolùm, ſed Patrem quoque, ac Spiritum natum, ac paſſum; hoc ille non à Noëto tantùm Præceptore potuit addiſcere, ſed ab alijs qui multis ante

Noë-

Noetum annis idem somniauerant, de His enim, qui Patripassiani sunt dicti meminit Cyprianus, & ante eum Tertullianus, omnium verò primus Ignatius. aliud quoque ex Hermogene est mutuatus, Materiam nempè ingenitam, siue improductam esse. *Habes hic apud Aathorē alias quoque Hæreses eorum, qui Angelos pro Dijs colerent: qui coniugia damnarent: qui rerum possessionem illicitam affirmarent.* sed hi sibi ipsis ferè delirarunt. *Cypr. ep. 73. Tert. de præscript. c. vlt. Ignat. ep. ad Phil. Epiph. hær. 57.*

Cum in dies Tyrannus ob Christianorum constantiam efferatior redderetur, non eorum modò Conuentus vetuit, sed quoquo modo ingressum in Cœmeteria. in huiusmodi ergò legem peccantem Sixtum, ipso in Callisti Cœmeterio obtruncat. moritur Sixtus Pontificatus anno nondum expleto, cui Successor post mensem datur Dionysius, qui vitam duxerat solitariam. triduo à Sixti cæde Laurentius Diaconus, omnium ore, ac scriptis celebratum Martyrij egit triumphum. Hunc eodem in stadio sequitur, atque adeò post sexquimensem assequitur Cyprianus, qui exilio, vt diximus, mulctatus fuerat, noui Proconsulis iussu reuocatus, capitis iudicium subijt. *Huius memorandum certamen ex eius Actis, & ex Pontio eius Diacono, qui intefuit, fusè Author recenset; quem require. quemadmodum*

Sixti Papæ Martyrium. Dionysij successio. Laurētij Martyriū. S. Cypriani Maetyrium.

Chri. Ann. 261. *Cypr. ep. 82. Martyrol. 6. Aug.*

Chri. Ann. 262. *dum, & alia innumera Martyrum certamina ad ſequentem annum ſpectantia ex Romano Martyrologio, alijſque probatis Actis referentem.*

Chri. Ann. 263. *Trebel. in Gallie. Euſeb. l. 7. c. 17. Oroſ. l. 7. c. 22.*

Sexageſimus tertius huius ſæculi annus maximis toto Orbe cladibus inſignis fuit. vulgaris quippè lues Romæ tantùm quinque hominum millia vno die extulit: Alexandriam aliaſque inſigniores Vrbes dimidia plus parte abſumpſit. Terræmotus integras hauſerunt Ciuitates, Mare, ac Flumina exundantia commiſſa terræ ſemina aut merſerunt limo, aut impetu deterſerunt. Epheſi Dianæ Templum cum Aſianis diuitijs conflagrauit, inſigniora quæque ædificia vbique corruerunt. Tyranni Romanum Imperium conciderunt. Valerianus ipſe Auguſtus effuſi Chriſtiani ſanguinis abundè pœnas dedit, à Sapore Perſarum Rege victus, captuſque, totoque vitæ tempore ignominioſiſſimè habitus. quippè Rex Barbarus proſpera elatus fortuna, equum aſcenſurus Auguſti tergum premere conſueuit. adeò nulla maieſtas ab extremo etiam Fortunæ ludibrio tuta eſt. At Gallienus paternam iniuriam ita non vltum iuit, vt, ne tentato quidem bello, miſerabili illum in ſeruitute conſeneſcere æquo animo tulerit, non prius Patris memor, quàm mortuum illum audiſſet; tùm demum in-

Clades publicæ.

Dianæ Templũ incensũ.

Valer. infortuniũ.

ter

ter Deos retulit, quem infrà homines esse sustinuerat. huiusmodi porrò clades, in rem nostram versæ, Christi Fidem maximè auxerunt. Barbarorum præcipuè incursiones, à quibus cum Christiani complures captiui abducerentur, diuinam apud eos sementem propagarunt. *Sozom l. 2. c. 5*

Sabellius à Dionysio impugnatur. Hæc inter Dionysio Alexandrino Antistiti ad pestilentiæ, famisque cladem, ad belli Ciuilis pariter, ac externi incommoda, quæ, Æmiliano Tyrannidem occupante, Prouinciam vexarunt; aliud cum Sabellianis bellum accessit, quos dum malè, vt diximus, de Trinitate sentientes studet refellere, in contrariam sententiam declinare à recta Fidei semita est visus. quarè à quibusdam Coëpiscopis ad Dionysium Romanum Pontificem delatus, Conuentu Romæ habito se ipsum purgare coactus est; quod & præstitit. eiusque tùm Apologia, ac prolata ea superre sententia maximo deinde fuit contra Arrianos momto. *Athã. de sẽt. Dion.*

Chri. Ann. 264.

Error ne millenario. Post hæc nouum ei certamen fuit cum Ægyptio Episcopo Nepote, qui assertum olim à Papia alijsque compluribus dogma de *Millenario* pugnacissimè tutabatur. in quem duos vulgauit libros, quos *de Promissis* inscripsit. *Euseb. l. 7. c. 19.* Quo tempore Romam se venisse

Porphyrius Romæ. Porphyrius scribit, qui de Plotino, Romæ adhuc degente, addit, gratia *Porph. in vita Plot.*

illum

illum apud Gallienum pollentem enixè ab eo poſtulaſſe, vt liceret ſibi, alijſque ex Platonis diſciplina Amicis, atque Auditoribus dirutam in Campania Vrbem inſtaurare, &, Platonopolim nuncupandam, Platonis legibus gubernare. cum autem voti iam compos factus videretur, demùm, familiaribus dehortantibus, Gallienus abnuit.

Chri. Ann. 265. Torpente ex deſidia Auguſto, Palmirenorum Rex Odenatus, totius Orientis Imperator appellatus eſt, Palmi defenſa Syria, Meſopotamia adepta, Parthis deuictis, quorum Satrapas à ſe captos Gallieno miſit reuerentiæ in Romanum Imperium, ignauiæque eius exprobrandæ cauſa. illum autem de alienis captiuis non puduit triumphare.

Odenatus Palmirenorũ Rex.

Iterum Dionyſio Alexandrino, ac cognomini Romano Pontifici negocium exhibitum à Paulo Samoſateno Antiocheno Epiſcopo nouæ Hæreſis aſſertore, qui diuinitatem Chriſto adimebat, eiuſque Sanguinem in Euchariſtia corruptibilem aſſerebat.

Samoſateni hæreſis

Chri. Ann. 266. In eum, ſequenti anno, quo & Alexandrinus Dionyſius moritur, Concilium Antiochiæ coactum eſt. quod tamen, ſimulata ad tempus pœnitentia, Veterator eluſit.

Dionyſij Alexãdrini obitus.

Chri. Ann. 266. Decimotertio Principatus anno Gallienus Valerianum Filium Auguſtum

Valerianus Iunior

ſtum dixit. Quo tempore Poſthumijs apud Galliam occiſis, ibidem Lollianus, & poſt eum Ælianus, ac ſubinde Victorinus Augusti nomen inuaſerunt. His inſuper ſublatis, adnitente Victorini Coniuge, Tetricus Senator eiuſdem Prouinciæ Præſes eodem nomine inſignitur; ſedente interim Gallieno, ſuaque, ac Romani Imperij probra ociosè ſpectante. *Tre-bel. in Gallie.* *Imperiũ aſſumũt.*

Qua eius ſegnitie ſtomacatus Claudius, Vir domi, militiæque inſignis, qui Legionibus apud Daciam præerat, de abrogando Illi Imperio cogitauit. Hunc, vt placatum haberet, Gallienus multis donis, quæ Trebellius enumerat, cumulauit. ſed haud quaquam profecit; Mediolani etenim cum eſſet, vnà cum Fratre, ac Filijs interimitur. Romanum Imperium magna Militum, ac Senatus conſenſione Claudio defertur. Is inſigni de Barbaris parta Victoria, Romam venit. infenſo autem cum eſſet in Chriſtianos animo; ex his centum amplius eo tantùm nomine ſupplicio addixit. Cyrillam quoque, cuius Mater Tryphonia Iunioris Decij Vxor, quam diximus, iam deceſſerat ingulari mandauit. Chri. Ann. 268. *Treb. in Claud.* *Gallieni mors.* Chri. Ann. 269.

Horum ſanguine efferatior factus, edixit, vt quicumque Chriſti Fidem profiterentur, ſiue in carcere hi eſſent, ſiue alibi vbiuis reperti, promiſcuè, indicta cauſa, occiderentur. eo Chri. Ann. 270.

Edi-

Edicto, & qui ad arenam fodiendam damnati fuerant trecenti ferè numero, tumultuariè inde educti, ac Theatro clauſi, militum miſſilibus confecti ſunt. *alij præterea huic anno adſcripti Martyres ſingillatī hìc ab Aothore proferuntur, quos ſi libet apud eū require.*

Chri. Ann. 271. Tertio Principatus anno Claudius Vulgari lue tactus interijt. tùm Quintillus Ipſius germanus Auguſtus à militibus ſalutatus, ab ijſdem, quod ſeueriùs cum his ageret, intra menſem occiditur, ſiuè, vt alij tradunt, ſe ipſum, eorum ob defectionem, interficit. tanti Ei breuis Imperij vſura ſtetit. *Claudij mors.* *Item Quintili Fratris.*

Summa tùm rerum Aureliano delata, quem omnes à Iuſtitia, & Fortitudine commendabant. eius tamen ſeueritatem milites, Chriſtiani ſæuitiam experti ſunt.

Chri. Ann. 272. Samoſatenum abdicatam ſemel hæreſim reſtituere molientem, ſecundo ibidem coacto Concilio Patres damnant, ac Epiſcopatu deijciunt. Synodicam Epiſtolam ad Romanum, atque Alexandrinum Pontifices datam, ex qua eiuſdem Conuentus acta habentur, Euſebius recitat. *Aurelianus Imp.*

Extremo hoc anno Dionyſius Romanus Pontifex moritur, Pontificatus anno XII. cuius locum ſubit Fœlix.

Aurelianus tùm Chriſtianos, quaſi ſeditionum Authores coërcendos ratus, Edicto promulgato, Iudicum ſæ-

uitiæ

uitiæ exposuit, vt multorum Acta Martyrum probè testantur; quamuis Sulpitius Seuerus, alijque nonnulli de excitata hoc tempore persequutione ne meminerint quidem. Is sanè à confecto Gothico bello haud diù in Vrbe moratus, in Zenobiam virilis animi Fœminam, quæ Odenato Viro demortuo, Orientis Imperium proprijs auspicijs administrabat, cum copijs profectus est, deque ea demum victa, & captiua Romam adducta, triumphauit; libera posthæc ab Aureliano dimissa, ac Tyburtino agro donata, inter Romanas Matronas summa cum continentię laude consenuit. cum Religione esset Hebræa, Christiana eam deinde Sacra suscepisse tradunt.

Vopisc. Euseb. l. 7. c. 24.

Chri. Ann. 274.

Zenobia Regina.

Vopisc. in Aurel.

Interim Fœlix Pontifex Martyrio coronatur postquam tribus paulò amplius annis Ecclesiam administrasset. cuius obitu Euthichianus Pontificatum adipiscitur. alij præterea complures, *quos Author recenset*, Martirij tùm palmam adepti sunt. neque hoc tantùm, sed duobus insuper, qui se quuti sunt, annis; quorum postremo (vt verior fert sententia) Manes prodijt, à quo impium Hæreticorum genus Manichæi; *de quorum iuncta impietati stultitia, multa hic Author recenset*.

Fœlicis Papa Martyriũ.

Euthichian. PP.

Chri. Ann. 275.

Chri. Ann. 276. 277.

Aug. contr. Faust.

Aureliani mors.

Chri. Ann. 278.

At Aurelianus per Thraciam iter faciens

faciens, ab exercitus Ducibus interficitur. Milites deligendi Successoris potestatem Senatui detulerunt; Senatus vicissim Militibus; quo factum, vt sex ferè mensibus ea in deliberatione insumptis, tanta ambitione, ac periculo quæri solitum Imperium tùm vacauerit. Tacitus demum summa Vir præditus Iustitia, ac moderatione, Augustus à Senatu appellatus, intra annum moritur. Florianus Frater quasi hæreditarium suscepit Imperium, sed fraterno breuius, Probi metu, quem exercitus humili apud Dalmatiam, siuè Pannoniam loco natum, moribus tamen probatissimis, Augustum appellauerat.

Vopisc. in Aurel. Oros. l. 7. c. 23

Chri. Ann. 279.

Tacitus Imp. Florianus. Probus

Chri. Ann. 280. Is delatum à Militibus Imperium, Senatu quoque assentiente, inuitus dicitur accepisse; accepto, Gallias de Germanis recepit, Illyricum de Sarmatis, Thraciam de Gothis. Persarum Regem ad pacis conditiones petendas compulit. Francorum nihilominus audacia, pacatus iam Romanus Orbis, infestus iterum habetur terrestribus eorum, ac maritimis incursionibus.

Chri. Ann. 281.

Chri. Ann. 282.

Chri. Ann. 283. Quinto demum Imperij anno Probus, & Triumphum agit de Barbaris, & à Militibus disciplinam detrectantibus interficitur. Probi morte Imperium Carus adipiscitur, Filiosque Carinum, ac Numerianum Cæsares dicit.

Probi mors.

cit. Horum Carinus Romæ ad Reip. gubernaculum relictus, dum Pater, ac Frater bellum in Persas prosequuntur, ab ijs dissimillimus, probrosum vitæ genus instituit. Carus porrò, Persis deuictis, castris ad Tygrim positis, ictu fulminis deflagrauit: rerum summa ad Filios delata, ex quibus Numerianus optimæ indolis Adolescens, haud ita multò post Apri Sòceri dolo interficitur; Carinus ad sequentem annnm Principatum prorogauit, quo demum à Tribuno, cuius Vxorem, vt ferunt, violauerat, interfectus, non eius tantùm flagitij, sed aliorum quoque scelerum pœnas dedit.

Cari. ac Filiorum mors.

Iam ad Ecclesiasticam historiam reuertātur. Euthichianus Romanus Pontifex, qui CCCXLII. Martyres sua manu sepulturæ dicitur tradidisse; eos demum sequutus, & ipse Martyrium consequutus est, anno Pontificatus nono. Huic Caius successit. quo tẽpore A[illegible]tiochiæ quoque Timæo Episcopo [illegible]rillus subrogatur, vbi tùm Dorotheus eiusdem Ecclesiæ Presbyter sacræ pariter, ac profanæ Doctrinæ laude florebat, quem audisse se docentem, Eusebius testatur, Illumque, & alios nonnullos insignes Viros, Anatolium in primis à Philosophicis, totiusque politioris literaturæ studijs commendat, quæ quidem omni æuo Christianæ rei decori fuerunt, atque adiumento.

Euthichiani Papæ Martyrium. Caius succedit.

Martyrolog. 3. Iul. Euseb. in Chr. et Hist. l. 7. c. [illegible]lt.

Mi-

Chri. Ann. 284. *L.8.C. de ſac. Eccl.* Mirum ſanè videri poteſt, Martyres non paucos hoc tempore ſupplicium paſſos reperiri, cum conſtet Carum etiam tributa Eccleſijs remiſiſſe. itaq. Præſidum, ac Iudicum ſæuitiæ potius, quàm Principum hæc qualiſcumque Chriſtianorum vexatio eſt tribuenda.

Eutr. l.9. Vopiſc. & Victor. in Carin. &c. Carino nondum interempto, Diocletianus Dioclea Dalmatiæ Oppido humili natus loco, qui & Anulini quondam Senatoris Libertus fuerat, Imperator à Militibus acclamatur; de cuius in Chriſtianos odio, ac ſæuiſſima perſequutione deinceps dicturi ſumus. Sanè non alia in nos procella grauior incubuit; vt conſtaret, vltimos inferni Tyranni eſſe conatus. *Diocletianus Imp.*

Chri. Ann. 285. Porrò licet Carino adhùc ſuperſtite liberas Imperij habenas nequaquam habuerit, Lyſia tamen in Cilicia Præſide primum belli Claſſicum in Chriſtianos intonuit; multi tùm Martyres egregiè certarunt, ex His celebriores recenſentur Coſmas, ac Damianus. *Coſm. & Damian. mart.*

Chri. Ann. 286. At Carino ſublato Diocletianus Maximianum, cognomento Herculeum, ſui ſimillimum Collegā adſciuit: Conſulatu quoque, ac Tribunicia poteſtate auctum. tùm, iunctis animis, ac viribus, illud ad Chriſti Fidem, ſi fas, delendam excogitarunt, ne cui liceret quidquam emere, ſeu vendere, niſi thure, aut libamenti genere aliquo Statuis quibuſdam vbique expoſitis, *Maximian. Imp.* *Chriſtianis vita cōmercio interdictū.*

K oblato

cio interdi-ctum. oblato. insuper ne frumentum molere, neuè aquam haurire, aut aliud quiduis humano vsui necessarium percipere. quæ Fidelium lachrymæ, qui tùm questus, quæ animorum fuerit consternatio, vix mente concipere, ne dum stylo persequi licet. enituit sanè ditiorum quorumdam Christianorum Charitas, qui multos domi tunc temporis aluerunt, ex His, qui quotidianum sibi victum comparare necesse habebant. *de quibus, deque Sebastiani Militis, ac aliorum Martyrio, quæ hìc Autor referat fusius, require. quemadmodum etiam edictum, quod recitat Collegarum Principum aduersus Manichæos ad Africæ Proconsulem Iulianum.* Chri. Ann. 287. egisse autem radices, quàm alibi, altiùs in Africa Manichæorum hæresim, insumpti postmodum ab Augustino ad eam euellendam labores, satis superque demonstrant.

Hieracitarũ hæresis Chri. Ann. 288. Manichæorum, ac Gnosticorum veluti propago extitit hoc tempore apud Ægyptum, Hieracitarum Hæresis. Hi coniugia damnabant: Pueros, sine rationis vsu vita excedentes, à salute excludebant: vini, ac ciborum complurium abstinentiã ad Salutẽ necessariam affirmabant. multa de Christo; multa de Deo perperã tradebant. ex His vnum à Machario Ægyptio Anachoreta argumentis simul, ac miraculo victum Euagrius testatur. *Epiph. hær. 67. Hilar. de Tri-nit. l. 6 Phila. c. 85. Euagr in vit. Patrũ.*

Ad

Chri. Ann. 290. Ad annum Sæculi huius XC. ſpectant iteratæ Martyrum quæſtiones, ac ſupplicia apud Tarſum Ciliciæ Vrbem, *quæ ex actis Proconſularibus ab Authore hic recenſentur*.

Chri. Ann. 291. 292. Sequenti verò anno ieiuno, ob Scriptorum inopiã præterito; qui tùm ſubit, nouos habet Cæſares Conſtantiũ Clorum Conſtantini Magni Patrẽ, & Maximianum Galeriũ, qui & Maximinus ab aliquibus perperàm dictus eſt. Hos, Tyrannorum vndique emergentiũ metu, Diocletianus extulit, ſibique, atque Herculeo affinitate iunxit; Valeria Filia Galerio, Theodora Illius priuigna, Conſtantio in matrimonium collocatis; cum prius quas habebant, Vxores repudiare compuliſſet. *Conſtãtius & Galerius Cæſares.* *Euſeb. in chr. & hiſt. l. 8. c. 29.*

Chri. Ann. 293. 294. Sed haud diù Valeria ſuperuixit, in cuius memoriam Pater Pannoniæ partem hoc nomine appellauit, de qua Ammianus, & Zoſimus, & ex noſtris Ambroſius meminerunt. Eius morte affinitatem diſſolutam Auguſtus alijs propinquæ Virginis nuptijs iungere iterum exoptauit. Ea fuit Suſanna Gabinij conſanguinei Filia, qui Caij Pontificis Germanus erat. at illa, quòd pudicitiam coleret, & profanas nuptias auerſaretur, vt Diocletiano morem gereret adduci nequaquàm potuit; Is, id quod erat ſuſpicatus, in eius vitam, ac mores inquiri iubet, & Chriſtianam repertam, paternis in *Amm. l. 19. Zoſim. l. 2.* *Suſanna Virginis Martyrium.*

ædibus capite plecti imperat.

Hoc tamen antequam perficeret, ad Serenam Coniugem adduci Virginem curauit, quò Eam à castitatis, & Christianæ Religionis studio, si fieri posset, dimoueret. Serena, quòd & Ipsa Christiana esset, in speciem quidem Viro morem gessit, at re ipsa Virginis studium, atque constantiam commēdauit: defunctæ postmodum corpus proprijs curatum manibus sepulturæ tradidit. Chri. Ann. 295.

S. Susanna Romæ Templum. Extat Romę templū non longè à Diocletiani Thermis sacrę huic Virgini, ac Martyri eius in ędibus olim excitatum, cui sanctimonialium Virginum Cœnobium adiacet. *Vtrumque, postquam hac ipsa Baronius edidit, Hieronymus Cardinalis Rusticucius nobis spectantibus instaurabat, ac regio pœne sumptu exornabat.*

Caij & fratris martyrium. Hac eadem ex causa prodita Caij, ac Gabinij Religione; Martyrum & Ipsi numero adscripti sunt. tribuitur Caio decretum de septem Ordinibus, per quos veluti gradus ad Episcopatum ascenditur. quod ita est intelligendum, vt lege cauerit, antequam ad Episcopatum quis ascenderet, in vnoquoque Ordine consueto prius tempore ministrare debere. administrasse autem Ecclesiam constat annos amplius duodecim, eique successorem datum Marcellinum, quem Eusebius, alijque ex Græcis, similitudine nominis Chri. Ann. 296.

Marcellin. Papa.

nis decepti vnum, eundemque cum Marcello putant.

Chri. Ann. 297. Marcellino Pontificatum ineunte, Thebæorum Legio in Galliam amandatur. eius Milites, quòd Christiani eſſent omnes, dira à Maximiano Herculeo paſſi, ad vnum nouo crudelitatis exemplo trucidati, glorioſum ſpectaculum Orbi vniuerſo exhibuerunt. Hiſtoriam præclariſſimam texuit Eucherius Lugdunenſis Epiſcopus. eandem noſtra ætate longè copioſius ſcripſit Gulielmus Baldeſanus. Eadem & in Oriente Milites complures, Chriſtianæ Fidei compertos paſſos fuiſſe, Euſebius tradit. *Thebæorũ legio.* *Euſeb. l. 8. c. 34.*

Chri. Ann. 298. Poſt hæc Principum iuſſu Legiones vbique luſtratæ, &, inuenti apud eas Chriſtiani, exarmati Romam perducti, ac veluti ſerui adſcriptitij Thermarum operibus, quas, vt ait Marcellinus, *ad inſtar Prouinciarum* conſtruebant, mancipati ſunt. ſupereſt adhuc magna ex parte immenſum opus, aliis huius generis, aut ætatis ferè collapſis, & Templi, ac Cœnobij vſui addictum conſpicitur Chriſtianorum tot annorum labor. *Diocletiani Therma.*

Chri. Ann. 299. Hoc itẽ anno notata habentur Acta Martyrum, qui apud Edeſſam Syrię Vrbem martyrium ſubiere.

Chri. Ann. 300. Ad ſequentem verò ſæculi poſtremum Galerii in Perſas expeditio pertinet, & Anaſtaſiæ nobilis Matronæ, *S. Anaſtaſia.*

 à Pu-

à Publio Viro, domesticus, ac diuturnus carcer; in qno cum detineretur, epistolas aliquot ad Chrysogonum dedit, ac ab eo vicissim accepit, quas Nicephorus, ac Suidas recitant, & *ex his Author, quos require.* *Nicep. l. 14. Suid. Hist. c. 10.*

Augustorum Triūphus. Primo ineuntis sæculi anno Diocletianus, ac Maximianus Augusti de Persis præclarum agunt Triumphum, Narsetis Regis Filijs, ac Sororibus inter Captiuos ductis, atque, vt alij tradunt, Narsete ipso. Enituit eo in bello Andreæ Christiani Ducis virtus, qui Legioni præerat, ex qua multos ab se ad Christum conuersos Milites Fidei socios habebat Hic carceri primùm addictus, tùm, vitandi tumultus causa, vinclis solutus. cōfecto iam bello, Tarsum, ad recipiendū ab eius Vrbis Episcopo Baptismum, cum Legionarijs Millitibus se contulit. cum autem insidias in se. suosque strui animaduertisset, ad Tauri montis angustias cum eisdem recessit, vbi cum se, Illosque à persequentibus Galerij copijs haud ægrè tutari posset, suos nihilominus ad Martyrij palmam hortatus, fœliciter eam cum Socijs adeptus est. *Chri. Ann. 301. Metaphr. 19 Aug.*

Persequutio instauratur. Galerius tùm Nicomediā, quò & Diocletianus venerat, se recepit, vbi inito iterum de Christianis delendis consilio, omnium dirissimum in Eos bellum instaurant, eadem Herculeo Romæ interim meditante. vbi cū Populus aliquandò esset

in

in Circo frequentiſſimus, duodecies, vt ferunt, acclamatum eſt; *Chriſtiani tollantur*; tùm (contrà quā aliàs idem Maximianus, & Collega ſtatuiſſent de non audiendis Populi vocibus in Theatris) ad Venuſtianum Thuſciæ Auguſtalē, alioſque Præſides reſcripſit; vbicumque inuenti eſſent Chriſtianam Religionē colentes, ad Sacrificia, aut ad mortem cogerentur, bonis inſuper fiſco attributis. quo edicto quid peractum ſit, Martyrum vbique acta teſtantur. At Nicomediæ qui erant Principes, poſt multos ſeorſim mactatos; ipſo Chriſti Natali die multa Chriſtianorum millia, quæ ad Feſti illius celebritatem conuenerant, ſepto Militibus Templo, ac demùm incenſo concremarunt; optione priùs data, vt, qui egredi vellent in Ara prò Templo excitata thus offerrent.

L. Decurionum. C. de pœnis.

Chriſtiani cum Tēpla cremati.

Martyrolog. Rom. Niceph l. 7. c. 6.

Chri. Ann. 302.

Ad hæc aliud Edictum eſt promulgatum, quo ſacræ Chriſtianorū Ædes dirui ſunt iuſſæ, & ſacri vbique Libri concremati. tùm aliud, quo ſacri omnes Antiſtites, ac Miniſtri comprehendi, & profana Sacrificia offerre renuentes diris quæſtionibus, ac ſupplicijs ſubijci imperatū eſt. *ad huiuſmodi Principum mandata, quæ deinceps ſequuta ſint, fuſè Author ex Euſebio, alijſque eorum temporum Scriptoribus, ac Martyrum Actis deſcribit,* quæ horret animus memoria repete-

Euſeb. l. 8. c. 2 Arno. l. 4.

Dira edixa.

Porphyrius, ac Hierocles Christi hostes, Arnobius, ac Lactãtius propugnatores.

re, ne dum verbis, aut scriptis recensere. porrò hoc eodem tempore quemadmodum Porphyrius, ac Hierocles, Philosophus Ille, Hic Iuris peritus, in Christianos blasphemijs refertos Libros ediderunt, ita vicissim Arnobius, ac Lactantius Viri desertissimi, easdem refellentes blasphemias, Christianam Fidem acerrime propugnarunt.

Marcellini Papæ lapsus.

Ad hunc annum Marcellini Papæ lapsus refertur, *de cuius tamen historia fide quemadmodum Augustinus, ita hic Author ambigit, affictumque à Donatistis crimen addubitat.* quicquid sit, *ex Personis Fidem* (inquit Tertullianus) *probamus, an ex Fide Personas?* & qui Marcellinum thus in Æde Vestæ adoleuisse, Sacros quoque Libros tradidisse contendunt, egregiè postmodum crimen diluisse non negant; alius porrò fuit Marcellinus Presbyter, qui cum Petro Exorcista, hoc ipso tempore, martyrij palmã adeptus est, quorum memoriæ excitatum à Constantino via Lauicana Templum adhuc extat. Horum certamen rescisse se adhuc Puerum ab ipso Carnifice, qui caput eis amputauerat, Damasus Romanus Pontifex testatur: factusque Episcopus eorum sepulchrum eleganti carmine exornauit.

contr. Petil. c. 16.

de præ script.

Martyres, qui le-

Vigebat iam tùm laudabilis in Ecclesia consuetudo, ne, absque delectu, quicumque passi essent inter Martyres cen-

cenſerentur. itaque cum quidam hoc tempore apud Africam, temeritate quadam, nullo inquirente, ſacros ſe habere Libros, nec tamen daturos audacter animis profeſſi eſſent; eis Martyrij decore à Menſurio Carthaginiẽſi Epiſcopo interdictum eſt.

gitimi probātur.

Chri. Ann. 303.

Sequenti anno multa inſuper Sanctorum Martyrum certamina adſcribuntur, *quæ ex eorum Actis. ex Euſebio, & alijs fusè ab Authore hìc narrantur.* Conuentus etiam habiti ad diſcutiendam *Traditorum* cauſam, quo nomine, qui ſacros Codices tradidiſſent, appellarunt. Coactum quoque dicitur apud Campaniam, ſi fas credere, trecentorum Epiſcoporum Concilium, ac triginta inſuper Presbyterorum, tùm Diaconorum trium, ad Marcellini cauſam diſcutiendam. *Acta hìc Author recitat, nõ tàm rudi, quàm barbaro ſtylo deſcripta;* ex his, qualiacumque ea ſint, Romanæ Sedis ſummus honor tribuitur, quam à nemine iudicari fas putant: quanta autem illis adhibenda ſit fides lector excutiat, illudque perpendat, quàm ſit veroſimile, tàm ſæua vbique perſequutione graſſante, trecentos Epiſcopos vnum in locum conueniſſe, cum non multò plures maxima Eccleſiæ pace, Conſtantino ſummoperè adnitente, poſteà conuenerint. Sinueſſanæ porrò Cryptæ, in qua Concilium dicitur ha-

Aug. in Cre. l. 3. Optat. Mileu. l. 1.

Iudicium Marcellini

bitum, nullum, nè nominis quidem extat vestigium: de expeditione autem in Persas facienda quid absurdius, cum ea antè biennium fuerit peracta, & hoc anno de abdicando Imperio Diocletianus consilium iniuerit, cum adhuc Nicomediæ esset.

S. Genesius Mimus.

Illustre hoc tempore spectaculum Romæ præbuit Genesius Mimus, qui, dum pleno theatro Christianorũ Mysterijs illudit, repentè, Dei virtute mutatus, Christianum se esse professus, seriò agere cæpit, que iocula-riter anteà factitabat, adeò vt Martyrij quoque palmam adeptus fuerit.

Cum Idololatria statuarij deficiũt.

Illud nequaquàm est prætereundum, quod notandum quidam monent. quo tempore Idolorum cultus deficiebat, Statuàriam quoque Artem exoleuisse. argumento esse possunt, quæ huius ætatis Statuę adhuc Romæ visuntur, nequaquàm cum antiquioribus comparandæ. sanè in Constantini, qui extat, Triumphali Arcu, nisi si quæ ex Traiani, ac aliorum Principum veteribus monumentis in opus illud collata sunt, quæ tùnc fuerunt elaborata rudia, ac informia esse noscuntur.

Diocl. & Maxim. deponunt Imp.

Chri. Ann. 304.

Vigesimum egerat in Imperio annum Diocletianus, cum, vitæ tædio, seu Christianæ rei successu consternatus illud deposuit, authorque Maximiano Collegæ fuit, Ipse quoque idem, vt faceret. Augusti tùm nomen, atque

atque insignia Cæsaribus Maximiano Galerio, ac Constantio Cloro delata, Quo tempore Marcellinus, Socijque cum eo tres iudicium capitis subiere.

Marcellino sublato, Marcellus substituitur. Hoc eodem extremo persequutionis tempore Martyrio insignes Romæ habentur clarissimæ Virgines Soteris, & Agnes. de vtraque extat Ambrosij encomium. duorum quoque Adolescentium Appiani, ac Vlpiani certamen ab Eusebio commendatur quorum ille Cæsareæ, Hic Tyri coronatur. *Alios, qui hoc item anno, Galerio iubente, Martyrij coronam retulere, apud Authorem require.*

Marcellus Papa.

Soteris & Agnes Virg. & M.

Sur. 12 Maij Ambr. d. Virg l. 1. & 3. & de offic. l. 1. c 41

Chri. Ann. 305.

Galerius, ac Constantius bipartitò tùm quidem Rom. Imperium, Ille quidem Orientem, Hic verò Occidentem administrabant. cum tamen Constantius in Britanniam profectus esset; Italia, quamquàm Constantij ditionis erat, Galerio nihilominus hoc tempore parebat, cuius sæuitia factum est, vt persequutio ibidem non dum resederit; eiusque arbitrio Prouinciarum, atque Vrbium Præsides omnia peragerent. ex his Timotheus, qui Campaniam regebat; cum Beneuétano Episcopo Ianuario alios complures comprehendi iussit, tùm bestijs, ac flammis tradi, illisque superstites, gladio feriri. porrò Ianuarij Corpus Neapolim longo post tempore

tranſlatum mira illic celebritate colitur. eius ſanguis vitreo ſeruatus vaſculo, Martyris Capiti admotus, concretus anteà, liqueſcit, ebullitque, quaſi ad fontem, vnde manauit, redire geſtiens. quod cum ampliſſima in Vrbe identidem conſpiciatur à Populo inibi frequentiſſimo, non eſt cur teſtes requirat aliunde.

SS. reliquiæ venales. At Simplicius, Cyliciæ Proconſul auaritiam ſæuitiæ iungens Martyrum Corpora, ſacroſue Cineres precio diſtrahebat, ſordida hac nundinatione pietatem præferens, ac benè ſe de Chriſtianis mereri affirmans, quòd ſacras Reliquias non in ventum ſpargi, aut in fluenta proijci iuberet. mirum profectò videri poteſt, quod pro comperto ſanè habetur, acceſſiſſe illuc veluti ad publicum Emporium, ex Italia, atque Africa inſuetæ pietatis Mercatores.

Canones de lapſis. Quod autem hoc ipſo tempore multi ex Lapſis recipi ſe ad Eccleſiam redeuntes enixè peterent; Petrus Alexandrinus Epiſcopus vigilantiſſimus Canones edidit, *quos Author hic recitat* antiquam pietatem redolentes, quibus pro lapſus grauitate, ac diſcrimine, recipiendis diuerſa animaduerſionis genera veluti per gradus, adſcribit. huiuſmodi Canones Eliberino quoque Concilio in Hiſpania ſanciti reperiuntur. *Bibl. Sanct. c. 7.*

Nec

Chri. Ann. 306. Nec dum finis certaminum. refert complura adhuc Eusebius; in primis autem Theodosiæ Virginis, Syluani Episcopi, ac Pamphili amicissimi sibi Viri, atque doctissimi apud Cæsaream.

Eus. l. 8. c. 17

Maximinus, ac Seuerus Cæsares.

Zosim. l. 2. Aur. Vict. Euseb. in vit. Const. Socr. l. 1.

Eodem hoc anno Maximianus Galerius duos Cæsares appellat, Maximinum ex Sorore Nepotem, quem Orienti, & Seuerum, quem Italiæ præfecit. tùm (ne His ipsis negocium facesseret) Constantij Filium Constantinum, quem Pater Successorem destinatum Romæ reliquerat, honesta veluti sub custodia habuit. Hic haud ita multo post fugam arripiens magnis itineribus ad Patrem in Britanniam peruenit, equis publicis, ad frustrandos insequentes, ex itinere interfectis. In Britanniam vix peruenerat, cum Pater excessit. Eo vita functo, ex eiusdem voto, ac totius exercitus propensiori studio, Constantinus, quem diximus, Helena procreatus (nam alios complures ex Theodora habebat) diuino haud dubiè Numine suffragante, Patris hæres, atque Imperator acclamatur. Hic est Ille Constantinus, qui exulem diu Pacem veluti postliminio reuocauit, ipsamque Dei Ecclesiam, alteram veluti Saram aliquandò captiuam, regijs donatam muneribus, liberam reddidit Viro suo.

Constātinus Imp.

Gen. 29.

Libri II. finis.

AN-

ANNALES ECCLESIASTICI CAESARIS BARONII S. R. E. CARD.

A LVDOVICO AVRELIO Perusino.

In totidem libellos breuissimè redacti in quot magna volumina opus ab Authore digestum est.

LIBER III.

Respondens tertio Authoris Tomo.

SECVNDO Annalium volumine absoluto, accedimus ad tertium; atque ad instar Filiorum Israel, e Socoth secunda statione, hoc est è Tabernaculorum angustijs, ad Etham, vbi primùm præsentis Numinis visibile Signum Columna Ignis, ac Nubis apparuit, Deo fauente, peruenimus; ex humili, inquam, Ecclesiæ statu ad amplissimam eius

Exod. 12. & 13. Hier. Epist. 127.

eius gloriam, Crucis è Cælo coruscantis ductu comparatam. Eadem nos laboriosum Historię iter reliquum prosequentes, veluti Cynosura, Crux dirigat; & Columna melior, in qua fœlicius multò humano generi conspicuus Deus apparuit, Dei Genitrix Virgo Beatissima præcedens deducat, nec sinat ab arcta veritatis semita excedere, aut leuiter aberrare.

Chri. Ann. 306. *Euseb. in vit. Gall. Paneg 4.*

Constantio igitur, vt diximus, Eboraci apud Angliam vita functo, Constantinus, qui posteà Magni nomen adeptus est, Filiorum natu maximus, imperium capessit, Parentem regia pompa effert. Augusti sanè appellationem à militibus delatam non priùs vsurpauit, quàm Faustæ Maximiani Herculei Filiæ coniugio potitus est. constat Eum Helena Constantis legitima priori Coniuge apud Angliam natum, trigesimo fermè antè Imperium anno, quidquid Nicephorus, *quem Author egregiè refellit*, fabuletur. repudiatam porrò à Constantio priorem Coniugem, quæ haud dubiè Helena fuit, Maximiani iussu, ex Eutropio, & Victorino cōstat, cum eiusdem Maximiani Filiam, seu Priuignam ducere coactus est. ex Hac Fratres fuere Constantino Constantius, qui Pater fuit Galli, & Iuliani; Dalmatius Anibalius, cuius Filius Dalmatius Iunior; addunt alij Constantium alterum.

Nicoph. l. 7. c. 18. — *Eutr. l. 9.* — *Vict. in Diocl.*

Constantini Mater.

Eiusdē Fratres, ac Sorores.

rum Sorores Constantia, quæ Licinio nupsit, Eutropia, quæ Nepotiano, quibus alij addunt Anastasiam.

Constantij obitu, Filijque Imperatoris acclamati nuncio Romam perlato, eiusque, ac de causa, imaginibus passim, ex more, exhibitis, Maxentius qui Herculei Filius dicebatur, ægrè id ferens, Prætorianos Milites aliosque, quos liceret, omni ope, ac studio, magnisque pollicitationibus ad Constantinum euertendum, conciliandos sibi esse duxit. *Zosim. l. 2.*

Hunc suppositium Maximiani Filium fuisse argumẽto esse potest Constantij adoptio, quem Is, si Filium habuisset Filio nequaquam prætulisset. quòd si quis adhuc ea de re anceps esset, illud sciat Generum Hunc Maximiano fuisse, quòd veteribus aut incognitum, aut non proditum, inuento Romæ nuper numismate compertum habemus, *quod formis excusum, hic Author reddendum curauit.*

Maxẽtius Maximiani Gener.

Cæterùm Constantinus, hoc de Maxentij ambitu certior factus, cum Eo per Legatos de rebus componendis egit; habereque Eum se Collegam ęquo animo passurum spopondit: Quo tamen abnuente, animum ad belli cõsilia reuocauit. *Naza. Pane.*

At Maxentius Christianos sibi inprimis demerendos ratus, quorum iam numerus in immensum excreuerat;

Eius simulatio.

rat; nos modò ab eis, ex veterum Principum inſtituto, perſequendis deſtitit, idque ne Præſides, aut Iudices auderent inhibuit; ſed propenſiorem ſe in eos, atque in ipſam adeò Religionem ſimulauit.

Interim, ex his, quæ diximus, à diutina vexatione Eccleſia quieſcente, coactis Carthagine eius Prouinciæ Epiſcopis, defuncto Menſurio, Succeſſor datus eſt Cæcilianus; quod cum alij ambitione flagrantes ægrè ferrent, immane illud Schiſma cōflarunt, quod Donatiſtarum appellatum eſt. *de quo fuſius hic Author, quem require, de Meletiano quoque Schiſmate hoc eodem tempore apud Aegyptum excitatum, differentem.*

Aug. i Breu. & in Creſc. — *Donatiſtæ, & Meletiani.*

Chri. Ann. 307. *Zpſim. l. 2.*

Maxentij Romæ Tyrannide Galerius quoque Maximianus permotus, qui ad Orientem imperabat, Seuerum Cæſarem cum exercitu in Eum miſit, qui tamen à Maxentio ſuſus, fugatuſque Rauennæ ſe recipit. tùm Herculeus, haud quaquàm propoſiti tenax, de Genero ſollicitus, Rauennam, quaſi Mediator, Paciſque Arbiter è ſeceſſu, quem dudùm Diocletiano ſuadente, apud Lucaniam elegerat, ad Seuerum acceſsit, Eique Romam vt veniret, fide ſua iureiurando interpoſita, perſuaſit: morem itaquè ei gerens Seuerus, ex itinere à Militibus, quos Maxentius, rei conſcius, in inſidijs

terficitur. fidijs collocauerat, interficitur. tùm Herculeus Diocletianum adit, & ad depositum Imperium repetendum in cassum hortatur. hac igitur spe frustratus, Constantinum in Alpibus cum copijs sedentem conciliandum sibi vtcumque ratus, Faustam Filiam matrimonio illi iungit, hortaturque, vt Galerium Pprincipatu deturbet: magnam quippè iam tùm bello laudem fuerat adeptus, duobus Galliæ Regibus victis, captisque; simulatè tamen omnia cum ageret, vt Constantinum, si fas, tolleret, & tantum æmulum Maxentio, cui studebat, adimeret, inimicitias insuper ipso cum Maxentio simulat. fraudem non suspicatus modò est Constantinus, verùm etiam ex Fausta Coniuge, in Virum, quàm in Partem propensiore, cognouit. ergò Socerum Imperium iterum assumere, vt Maxentio stabiliret, molientem; armis petitum Massiliam compulit. ibi Ille, impar viribus, veniam autem ex conscientia desperans, iniecto faucibus laqueo, vitam finijt.

Maximiani dolus.

Naza paneg. 3. Eutr. l. 10.

Maximianus laqueo vitam finit.

Monendum hìc Lectorem putamus Constantino aliam, antè Faustam fuisse Coniugẽ Mineruinam, ex qua Crispum genuit. Hanc verò legitimam fuisse vxorem, non autem Pellicem, quod quidam putant, Author Panegyrici apertè satis ostendit, dum Constantini adolescentiam ex eo maximè com-

Crispus Constãtini filius.

commendat, quod vagis, eiusque ætatis proprijs voluptatibus abdicatis, Patris continentiam æmulatus, Vxori adhæresit.

Euseb. l. 8. c. 18. Hac tempestate, Galerio Orientales Regiones administrante, persequutio ibidem adhuc vigebat. Is inter alia sæuitiæ exempla illud hoc tempore edidit; abductis ex Thebaide in Palæstinam integris familijs ampliùs centum dextro oculo vnicuique effosso, sinistro autem pede, præcisis neruis, contracto; omnes, Viros pariter, ac Mulieres, atque adeò tenellos quoque Pueros, ad metallorum eâ in Prouincia venas effodiendas damnauit. idemque de alijs posteà statuit, qui Gazam magno numero conuenerant. *Galerij sæuitia in Christianos*

Euseb. l. 8. c. 27. Ruff. l. 8. c. 17 Galerij sæuitiam Maximinus quoquè Cæsar æmulatus eandem exercuit in Christi gregem carnificinam, auaritia qooque, ac libidine execrandus. Hoc Tempore Catherinam Virginem celeberrimam illustri Martyrio de Tyranni huius sæuitia, auaritia, atque libidine triumphasse putamus, opulentissima sanè cum esset, specie quoque, ac sapientiæ laude insignis. multa, quæ in hanc quadrant, absque Mulieris nomine, Eusebius tunc temporis superstes tradit. multa quoque Ruffinus de Dorothea, quæ fortassè hoc sibi indidit nomen postquàm *Item Maximini. Catherina Virgo.*

Chri-

Christiana est facta, pristino tamen Catherina, seu Ecatherina nomine omnibus notior.

Mennas & Herm. Mart. Mennas quoque, ac eius Successor Hermogenes, ex Ægypti Præfectis Augustalibus, Christi Martyres, eiusdem Tyranni iussu, effecti sunt.

Interim Herculeo Maximiano, ac Seuero, vt diximus, sublatis; Galerius Licinium Dacia oriundum, Quo Persico bello vsus fuerat, factioni augendæ, Cæsarem appellat. *Eutro. l. 10. Zosim. l. 2.* *Licinius Cæsar.*

Necdùm indictæ ante sexennium persequutionis finis. eorum, qui Cæsareæ apud Palestinam Firmiliano Prę side hoc anno Martyrij palmam adepti sunt apud Eusebium, qui eidem postea Vrbi Episcopus præfuit, præclara extant encomia, *ex quo multa ab Authore hic referuntur*. Chri. Ann. 308. *Euseb. l. 8. c. 20.*

Maxētij Sæuitia. Romæ interim Maxentius simulationis impatiens, Marcellum Pontificem ad Catabulum, hoc est publicorum iumētorum viliorem curam damnauit. Ciues quoque reliquos tùm substantijs per auaritiam exuit, tùm, per libidinem, dedecore affecit.

Conflato semel, vt iam dictum est, aduersus Cæcilianum Schismate apud Africam, Maiorini Pseudoëpiscopi factio adeò excreuit, vt hoc ipso anno Carthagine (quod vix credibile videatur) Episcoporum CCLXX. Concilium ex eo Schismate fit coactum,

de

ep 48. de quo meminit ex Tyconio Auguſtinus. eius tamen Acta haud diù viguerunt.

Chri. Ann. 309. Subinde Maxentius, vt Tyrannidem ſtabiliret, Romulum Filium, quem M. Aurelium Valerium Maxentium in posterùm dici voluit, Cæſarem dixit. *Maxẽtij Filius Cæſar.*

At dùm in nobilium Matronarum pudorem Tyrannus impunè debacchatur, Sophroniæ Chriſtianæ Fœminæ caſtimoniam incaſſum tentauit. Hæc ab impio illius ſatellitio domi deprehenſa, abducenda cum eſſet, mora, ad ſe, vt par eſſe aiebat, ornandam, impetrata, intentatum dedecus voluntaria morte redemit, qua etiam ratione Pelagia Virgo Anthiochena cum Matre, ac Sororibus Tyranni facinus præuertere, nec tantùm quæſitæ mortis crimen Patrum ſententia euaſerunt, ſed ſummis inſuper laudibus celebratæ ſunt. *Ruff. l. 8. c. 17 Ambr. de Vir. l. 3. Aug. de Ciuit. l. 1 c. 21. Zoſim. l. 2.* *Sophronia facinus. Item Pelagia.*

Fortunæ, Romæ, Templum conflagrauerat; tùm quod Miles quidam (ait Zoſimus) contumelioſa in ipſum Numen verba protuliſſet, à Populo Religionis cauſa occiſus eſt. quia re, militari ſeditione excitata, parum abfuit, quin ad Vrbis internecionem progrederentur. Militem, qui contumeliam in Fortunam iactauit, Chriſtianum fuiſſe nemo, vt opinor, inficiabitur.

Galerius interim; ac Maximinus vexandi

xandi Christianos finem nullum faciebant, eorum exempla sæuitiæ ab Eusebio, ac alijs multa afferuntur, Sacrarum præcipuè Virginum, quæ à Tyrannis prostitutæ, miris Pudicitiam modis Diuina ope tutatæ sunt. Harum al;quot generosi Iuuenes mutatis vestibus, ab iniuria vindicarunt; vitæ interim discrimen adire Ipsi nequaquam veriti. illud æquo animo præterire non possumus, quod tradit Nicephorus de Nicomediensi Virgine Euphrasia. Hæc ad Lupanar perducta, procacis Iuuenis vim cum alia ratione vitare non posset, magicæ se Artis peritam simulauit, habere proindè, cum cęteris, medicamen, quo, si quis inungeretur, nulla vi ferri penetrabilem futurum: rei experimentum in se faceret, Iuuenem hortatur. eo percupidè annuente collum cera digitis subacta oleo mixta circumlinit, ac feriendum præbet, Ille medicaminis efficacitatem exploraturus, vi maxima percussum Virginis Caput amputat; tùm demum stupens miram seruandæ Pudicitiæ artem intellexit.

Virgines prostitutæ. Iuuenum Christianorũ Zelus. Euphrasia facinus.

Nonus persecutionis annus ab Eusebio, ac alijs numeratur, quo Petrus Alexandrinus Episcopus Vir celeberrimus, post egregia alia facinora, Martyrio triumphauit; cui Achillas suffectus est. Eodem tempore, Maximini iussu, alij quoque ea in Prouincia Episcopi,

Nonus persecutionis annus.

Chri. Ann. 310. *Euseb. l. 7. & vur. 25. Nouemb.*

Martyrolog. 26. Nouemb. ſcopi, Petrum ſequuti, capite plexi ſunt neque Epiſcopi tantùm, ſed omnis generis omniſque ætatis Viri pariter, ac Mulieres, ita vt ſexcenti, ac ſaxaginta vna die Eccleſiaſticis tabulis adſcripti habeantur. *Martyres Ægyptij.*

Athanaſ. in vit. Pallud. in Lauſiac. c. 1. Hoc tempore (quod tradit Athanaſius) factum eſt, vt, magnum Monaſticæ vitæ Exemplar, Antonius, ſolitudine, quam dudùm coluerat, relicta, Alexandriam, vnà cum alijs eius Inſtituti Sectatoribus, acceſſerit, eo conſilio, vt, aut Martyres ipſi eſſent, aut Martyribus, qui carceri, ſeù metallis addicti erant, miniſtrarent, & ad Conſtantiam hortarentur. quæ porrò tùm egerint, idem Athanaſius non ſine Lectorum admiratione perſequitur.

Chri. Ann. 311. Vndecimus huius Sæculi annus, idemque excitatæ à Diocletiano perſequutionis decimus, ac poſtremus Tyrannos paulò æquiores in nos habuit; ſeu quòd nihil profici ſupplicijs animaduerterent, ſeu quòd, inter ſeſe diſſidentes, alia meditari conſilia cogerentur. multi haud ſeciùs Martyrium ſubiere, & ipſo primùm ineunte anno Lucianus Antiochenus Presbyter Vir ſacrarum Literarum peritiſſimus, Galerio iubente, cui pro Chriſtianis Apologiam nuncupauerat. *Hier. d. ſcript. Eccl. Metaph. 7. Ian.* *Lucianus Martyr.*

Ijſdem Luciani actis traditur duos Puerulos adhuc balbutientes, cum *Puerul li Martyres.*

nec

nec blanditijs, nec verberibus adigi ad Idolorum obſequium potuiſſent, diro mortis genere interemptos. & Hi quidem cum alijs nonnullis Nicomediæ, qua in Vrbe Galerius tùm agebat, certamen ſubiere. Chalcedone quoque eiuſdem Prouinciæ Vrbe alij permulti, in quibus Milites ſimul vndequinquaginta, qui ad beſtias damnati, ab ijſque nequaquàm læſi, gladio perierunt. tùm Byzantij, quæ Vrbs è regione eſt Chalcedonis, Adrianopoli in Thracia, Cyzici apud Helleſpontum, Sebaſte, ac alibi in Armenia quos *ab Authore hic recenſitos præterimus*.

Diuina in Galerium vltio. Galerius interim Deo eius ſæuitiam vlciſcente, cum ex nimia ingluuie obeſior factus eſſet, toto tabeſcens corpore, ac vermibus ſcatens, diris cruciatibus abſumptus eſt. pudenda primum vim morbi ſenſiſſe tradunt, ſerpente dein' malo, ac viſcera depaſcente, fœtorem haud tolerabilem erupiſſe, quem Famuli, ac Medici cum ferre diutiùs nequirent, eius iuſſu crudeliter interfecti ſunt. Igitur ſpe reliqua in Chriſtianorum ope locata; Eorum pijs ſe precibus enixè commendauit; tùm Edicto, ſuo, ac Conſtantini nomine publicato, vexari eos in poſterùm vetuit. *Edicti verba, aliaque, quæ tùm ſequuta eſſe dicũtur Author ex Euſebio recitat.* Conſtat autem Maximinũ, qui Iouius dici voluit, hanc Gale- *Euſeb. l. 8. c. 28. & 29.*

Princip ũ edi ctũ pro Chriſtianis.

Galerij veluti palinodiam ægrè admodum tuliſſe, nec tamen contrà tùm aliquid moliri auſum, Chriſtianis pacem, & Ipſum, reddidiſſe.

Hoc eodem anno Euſebius Romanus Pontifex, qui Marcello ſucceſſerat, diem obijt extremum tertio Pontificatus anno nondùm exacto, quem Melchiades ſubſequitur. *Euſebij PP. obitus.*

Euſ. l. 9. c. 2. & ſeq. Cæterùm Maximinus, qui cum Licinio ad Orientem imperabat, Collegam nactus æquè in Chriſtianos inſenſum, ſexto vix menſe à Galerij obitu, elapſo, non tàm Præſides, quàm ipſos Ciues Idolorum cultores, Antiochenos in primis, datis ad eos literis in Chriſtianæ Fidei Cultores extimulauit. Pilati inſuper Acta, & Chriſti Seruatoris rerum cum eo geſtarum, mendacijs, ac blaſphemijs refertos Commentarios edidit, legique Pueris per Ludimagiſtros præcepit, multa quoque per Mulierculas, ac nefarios Homines in noſtrum dedecus probra euulgari, quibus Chriſti Fides traduceretur, præcepit. Tyranni tamen conſilia, quæ ſequutæ ſunt clades diſiecerunt; extrema quippè annonæ caritas, dira lues, Maximini ab Armenis clades, Conſtantini de Maxentio victoria decennali Chriſtianorum vexationi Finem aliquandò impoſuerunt. *Melchiades ſuccedit. Perſecutio inſtauratur.* Chri. Ann. 312. *Euſeb. l. 9. c. 7* *Fames lues.*

Maxentij ſanè ſcelera non exoſum

modò Romanis eum Ciuibus effecerant, sed iam planè intolerandum. igitur Constantinum, inscio Tyranno, per Legatos obsecrant, cum exercitu Vrbem petat, totius statim Populi defectionem sequuturam. Constantinus, qui Maxentium pacis conditiones respuere, dolis agere iam antè cognouerat, aperto eum bello petere satiùs duxit, quàm occultas Hostis insidias circumspicere. ergò ex Alpibus descendit, quartam non amplius copiarum partem secum ducens, reliquis, ad Galliæ, ac Rheni stationes, relictis, contrà omnium, qui apud Eum erant, sententiam. certam porrò sibi diuinitùs promissam Victoriam, Eusebio, qui hoc testatur, iureiurando affirmauit; quod ne Ethnici quidem Scriptores reticuerunt. visum sanè ab eo Crucis Signum ex splendidiore formatum luce, Sole à Meridie in Occasum vergente, fuisseque ipsis quoque conspicuum Militibus, Eusebius in primis ex Ipsius Augusti ore testatur, qui & retulit hæc se in eo verba perspicuè legisse *In hoc Vince.* eadem testatus est etiam Arthemius Constantini Dux coram Apostata Iuliano, à quo Augustali Ægypti Præfectura exutus fuit, ac Martyrio affectus. Porrò nocte, quæ ostentum illud est consequuta, Christus Ei Seruator visus est, à quò de Victoria certior est factus.

Euseb. in vit. Nazar. et Gallican. in Paneg

Paneg 2. post Victor.

Crucis imago visa.

Infra ad an. 362. Metaphr. 20. Octob.

factus. Sequenti autem die Crucis à ſe viſæ Imaginem, quæ & Chriſti Nomen Græcis literis referret, effingi iuſſit, atque haſtili impoſitam, Militaris loco Signi, exercitum anteire. *numiſmata complura huiuſmodi imaginem præferentia, formis expreſſa Author hic reddit.* Idem quoque Signum non à Principe modò, ſed etiam à Ducibus, ac Militibus, gladijs, ſcutis, ac galeis impreſſum, inſertumque eſt. *multa hic de eo Signo, quod Labarum vocarunt, Author eruditè admodùm tradit.* Huiuſmodi igitur ſponſione Victoriæ lætus, atque alacer Conſtantinus Vrbes quotquot in Italia Tyranni Milite muniebantur, aut deditione recipit, aut vi expugnat. tùm Hoſtem ipſum ad Tyberim, Vrbe egreſſum, memorabili prælio debellauit. Illum fuga elapſum, Pons ipſe aſſeribus ad captandum Hoſtem inſidiosè conſtructus, præmaturè ſubſidens in Tyberim præcipitem egit. expiſcato tùm cadaueri Caput abſciſum, piloque inditum, Vrbi illatum, ſpectaculum Ciuibus edidit iucundiſſimum. Conſtantinus quoque Vrbem ouans inijt, *Quietis Fundator, Vrbis Liberator* acclamatus. Supereſt adhuc Romæ huius Victoriæ egregium monumentum, triumphalis Arcus ad Palatij radices medius ferè inter Titi monumenta, Triumphalem Arcum, atque

Labarum.

Conſtãtini de Maxẽtio Victoria.

Arcus Triũphalis.

Amphiteatrum. Quanta hinc Christianæ Fidei accessio, ac propagatio facta sit, licet vnicuique conijcere ex innumeris Constantini ad Rem Christianam spectantibus Rescriptis. duorum mentio habetur apud Eusebium de bonis Ecclesiarum restituendis, & Clericorum Immunitate ad Annulinum Africæ Proconsulem, qui acerrimus anteà Christianorum fuerat Insectator.

Ante quàm autem Vrbe excederet Constantinus (nam, Barbaris ad Albim rebellantibus, in Germaniam est reuocatus) inter cætera summum Christianæ Religionis Antistitem Melchiadem Regijs, quæ Faustæ Vxoris erant, ad Lateranum Ædibus donauit. Pontificis autem Maximi nomen, aut munus Romanorum Principum more, sine crimine Constantinum vsurpasse constat. *id Allatis ab Authore exemplis, atque argumentis comprobatur. Idem post alia de eius laudibus adducta; sumpta occasione, Indictionum, quæ hoc tempore exordium habuerunt, origo vnde emanauerit, accuratè inuestigat.*

Lateranenses Ædes Melchiadi Papæ donat.

Opt. in Parm. l. 1.

Iindictionũ origo.

Exindè Constantinus tertium cum Licinio Consulatum inijt, Cui, ex Illyrico Mediolanũ accersito, Constantiam Sororem promissam anteà, matrimonio iungit. has ad nuptias vocatum Diocletianum, qui apud Dalmatiam

Chri. Ann. 313.

Zosim l. 2. Vict. in Dioc.

Licinij coniugium.

tiam erat, Hortorumque inibi culturæ operam dabat, Victor tradit; cum recuſaſſet, minacibus Conſtantini literis territus, quibus Maxentio fauiſſe, Maximino ſtudere arguebatur, veneno hauſto, mortalium ſeſe iræ ſubduxit, Immortalium ſubiturus. quamquàm id non ſtatìm, ſed poſt triennium accidiſſe Author eſt Zoſimus.

Euſeb. l. 10. c. 5. Ante quàm Mediolano diſcederent, Edicta pro Chriſtianis, quæ ab Euſebio recitantùr promulgarunt, quibus, licèt inuitus, Maximinus quoque, Collegarum metu, ſubſcripſit. *Edicta pro Chriſtianis*

Gall. Paneg 2. Opt. in Parm. l. 1. Conſtantinus Mediolano profectus, in Germaniam cum perueniſſet, principiò hoſtes Rheni tranſitu prohibuit, tùm ſimulatè recedens, tranſgreſſos ex inſidijs adortus cæcidit. parte interim copiarum vacuas eorum trans Rhenum domos, atque oppida populante, ſic ciuile pariter, ac externum bellum vno ferè anno confecit, Romanumque Imperium à Maxentij Tyrannide, ac Barbarico furore pacatum reddidit. Gentilitias ſuperſtitiones paulatim abolere cum vellet, Sæculares tùm Ludos neglexit, quod, numero, atque animis deficientibus iam Ethnicis, perindè fuit, ac ſi vetaſſet. Cũ adhuc in Gallijs degeret, Donatiſtarũ ex Africa ad Eum Legati acceſſerunt rogantes, vti Iudices eam in Prouinciam mitteret, ipſorum cum *Conſtãtini de Germanis victoria.*

Cæciliano dissensiones cognituros: ad quos Religiosissimus Imperator; *petitis* (inquit) *à me in sæculo iudicium, cum ego ipse Christi iudicium expectem?* tres tamen haud seciùs Episcopos ablegauit Maternum Coloniæ Agrippinæ, Reticium Augustoduni, Marinum Arelatensem. quamquam, re melius deinde perspecta, iudicium ad Melchiadem Summum Pontificem detulit, ad quem Cæcilianus ipse vnà cum decem eius partium Episcopis, totidemque ex Donatistis Romam accedere deberet. *Constantini Epistola ad Melchiadem, altera quoque ad omnes simul Episcopos, qui ea de causa conuenerant, ipsiusque iudicij acta ex Eusebio, atque Optato hic referuntur.*

Melchiadis Papæ obitus. Sub anni exitū Melchiades obijt exacto Pontificatus anno secundo. *Hic, quod Melchiadi decretum quoddam de Fermento ex benedictione Episcopi per Parœcias diuidendo, tribuatur, de huiusmodi consuetudine paucis cognita, vtpotè dudùm abolita, eruditè Authorem differentem consule, vbi & de publicis, ac priuatis Eulogijs multa affert scitu periucunda.*

Syluester PP. Melchiadi Syluester subrogatur, de cuius rebus præclarè gestis, suis quæque temporibus referemus. Chri. Ann. 314.

Maximinus in Li- Per idem tempus Maximinus Imperij Consortes dedignatus, seorsim eos adoriri cupiens, nulla ex iusta *Eus. l. 9. c. 8.*

causa,

Zoſim l. 2. Eutr. l. 10. cauſa, Licinio bellum infert, fuſus tamen ab eo, fugatuſque, mutata veſte inermis euaſit. ad ſua cum ſe ægrè recepiſſet; Idolorum Myſtas, ac Ariolos, quòd certam victoriam ſpopondiſſent, trucidari iuſſit; tùm de Chriſti Fide melius ſentiens, pro eius libertate, atque incremento indulgentiſſimas prǽſcripſit leges, ac Reſcripta promulgauit. non diù tamen ſuperſtes fuit; diro etenim correptus morbo, voraci intùs flamma ambuſtus eſt, adeò, vt vix oſſibus relictis, hominis quoque formam amitteret. exilientibus demùm oculis, non cæcus modò eſt effectus, ſed naturæ monſtrum euaſit: denique reluctantem diù ſpiritum expulit. *ciniū. Maximinus victus. Eius pro Chriſtianis reſcripta. Morbus atque exitus.*

Euſeb. l. 10. c. 3. Tùm maxima celeritate, atque impenſa ſacræ ædes vbique excitatæ, Chriſtiana feſta ſolemni ritu, ac pompa celebrata, frequentes Epiſcoporum Conuentus habiti, Peregrinationes pietatis cauſa liberrimè obitæ: accurata ſacrarum rerum, ac Myſteriorum adminiſtratio inſtituta eſt. poſt hæc apud Orientem geſta; *ſuborta iterum Donatiſtarum in Africa contentiones, hìc ab Authore in medium afferuntur.* quarum occaſione Arelatenſe Concilium eſt celebratum, cui Conſtantinus interfuit, multæque ea occaſione ab eo ad diuerſos Epiſcopos datæ ſunt literæ, *quæ hìc referuntur*, eius Pie- *Chriſtianæ rei incremētum. Noua Donatiſtarū contentiones. Concilia plura.*

Euſeb. in vit. l. 1. c. 37. & 38.

Pietatem, ac Religionem planè testantes. extant huius Concilij Acta, *quæ hic pariter cum salutaribus nonnullis Constantini legibus, habentur.* Eodem ferè tempore apud Ancyram Galatiæ Vrbem Orientalium Episcoporum Concilium coactum est: mox & Neocæsariense, cui ijdem ferè Episcopi interfuerunt, *quorum item Acta, & Canones, quòd ex Authore hoc loco, atque aliundè peti possint prætertimus.*

Crispus, ec Constantinus Cæsares. Decimum Principatus annum auspicatus Constantinus, Crispum, & Constantinum Filios Cæsares dixit, & Decennalia, nequaquàm tamen profano ritu celebrauit. Porrò cum Parentibus ex inopia Filios hactenus venundare, & verò etiam occidere licuisset: Christiano Principi consentanea ea de re Edicta promulgauit; & per Italiam quidem publicè alendos, ex Fisci redditibus imperauit, Patribus autem, qui extrà Italiam essent, perpetuam distractos Filios redimendi tribuit facultatem; haud dubiè adempta occidendi. nec Patribus tantùm ea redemptio permissa est, sed ipsis quoque Filijs seruitutem seruientibus, & cuicumque alij, cui pietatem huiusmodi exercere placuisset. imò quæ Italiæ tantùm hoc anno concessit, alijs quoque extrà Italiam Prouincijs postea indulsit. Pauperibus item non ijs tantùm qui se adibant, sed qui per vias

Chri. Ann. 315. Eus. in vit. l. 1 c. 41.

Constãtini leges saluta- Eiusdẽ liberalitas.

Leg. 1. de Alimẽtis C. Thė leg. 2. C. de Patribus.

Infra ad an. 322.

Euſ.in Vita l. 1.c.36 vias etiam ſtipem quæritabant, non modò victum, ſed decentes quoque veſtes tribuit, eos in primis miſertus, qui, poſt vitæ commoda in paupertatem ex infortunio incidiſſent. Iudæos *L.1.de Iudæis C.The* ab his, qui ex ſua Gente Chriſti Fidem amplecterentur, vexandis, ignis pœna propoſita deterruit. adeò autem proſperæ Chriſtianorum res Iudæorum *Homil 2. in Iud.* animos perculerunt, vt, Chriſtiano Principi ægrè parentes, apertè rebellauerint; in quos, Chryſoſtomo teſte, ita animaduertit, vt auriculis amputatis, alioue corpori impreſſo ſigno, veluti fugitiua Mancipia à rerum nouandarum ſtudio in poſterùm abduxerit. deindè verò pacatè eos viuere cum comperiſſet, non ſecùs, ac de alijs ſubditis, optimè de ipſis meritus eſt, vt docent Edicta eorum cauſa deinceps promulgata. huiuſmodi Iudæorum defectio an hoc omninò anno contigerit, non ſatis exploratum eſt. illud ſanè conſtat habitam à Sylueſtro cum Iudæis percelebrem diſputationem, cui Auguſtus Ipſe cum Matre Helena interfuiſſe dicitur, qua eorum detecti errores, petulantia depreſſa, religio exibilata eſt; quò fortaſsè factum, vt rerum nouarum, quæ diximus conſilia inierint. *Sylueſtri cũ Iudæis diſputatio.*

Hoc eodem anno Arrius, atque Collutus Presbyteri, vterque, Alexandrini, nouorum Fidei dogmatum Au- *Arrius, & Collutus.*

 thores

thores extiterunt, de His tamen alibi opportunè magis dicturi sumus.

Cæterùm Constantinus, quòd neminem suæ clementiæ expertem vellet, pœnam illam, qua noxiorum vultus inscribebantur, dato ad Eusebium Rescripto aboleuit, præfatus, nefas esse hominis faciem, quæ ad similitudinem Cælestis Pulchritudinis est figurata, maculari. *L. 2 de Pœn. C. The.*

Diocletiani mors. Ad hunc vsque Constantini Principatus annum vndecimum voluntarium exitum distulisse Diocletianus fertur. causam suprà attulimus, nisi si quis malit ex diris corporis, animique cruciatibus ab eo mortem accersitam. constat quippè doloribus illum vehementibus afflictatum, vermibus, qui ex ore etiam scatebant, absumptum; oculos quoquè, ac linguam eiecisse. enimuerò diuino factum consilio existimandum est, vt tamdiù superfuerit, dum inopinatam Christianorum fœlicitatem aspiceret, Templaque à se disiecta restitui, vetitos à se Cœtus frequentissimè celebrari, Christi gloriam summis tolli præconijs: Christianos Principes suo ipsius suffragio imperare. quo enim animi angore hæc Illum aspexisse putandum est? Regio sanè cum Psalte canere vnusquisque potuit: *Peccator videbit, & irascetur, dentibus suis fremet, & tabescet: desiderium peccatorum peribit.* Chri. Ann. 316. *Zosim. l. 2. Euseb. l. 8. c. vlt.* *Psal. 112.*

Ve-

Verùm Licinius, iam tùm Constantino, ac Christianæ simul Religioni factus infensior, Diocletianum, Ethnico ritu, ac more consecrauit; sed qui impium, stulto conatu, inter Diuos retulit, haud ita multo post inter homines esse ipse desijt. pactorum quippè immemor, & latarum à se Legum transgressor, in Episcopos primùm, sacrosque Ministros sæuire, tùm in alios promiscuè Fideles instituit: lata etenim Lege, ne Cœtus haberentur, neuè Episcopi præter suam Ecclesiam aliam inuiserent, seu adirent, neuè Ethnicos homines edocerent, aut cum ijs colloquia miscerent, eorum multos leui ex causa interemit. Mulieres quoque non nisi à Mulieribus institui, ac doceri voluit. qua ex causa Ammonium Diaconum, qui Sanctimonialium Virginum Cœtui præerat, cum ipsis Virginibus quadraginta, igni, ac ferro addixit. quorum memoria Kalendis Septembris ab Ecclesia recolitur. haud dispari ex causa Neocæsareæ Euphratesiæ Episcopum Paulum præcisis neruis, & ignominiæ causa excisis genitalibus, atque combustis, miserrimè confecit. Nicomediam cum venisset, effusissimæ intemperantiæ in Virgines pariter, ac Matronas honestissimas, inque ipsius Augustæ Gynecæum exempla edidit diutiùs non ferenda. itaquè Constantia

Licinius Diocletianũ consecrat.

Euseb. in vita c. 41.

Persequutionem instaurat.

Martyrol. Rom. Theodoret. l. 1. c. 7

Licinij libido.

de ſua, deque Chriſtianorum conditione Fratrem per literas edoctum impulit, vt de cauendis Tyranni artibus, deque vlciſcenda ſua, ac communi Chriſtiani nominis iniuria cogitaret.

Tùm Licinius, & Ipſe, bellum diù meditatus, Chiſtianos, ſi quos in exercitu habuiſſet, parùm ſibi fidos ratus, exauctorauit; nequè hoc tantùm, ſed morte quoquè non paucos mulctauit; in quibus percelebres habentur Quadraginta illi Cappadoces, qui Sebaſte apud Armeniam algenti aqua merſi, de Tyranni ſæuitia triumpharunt: quos eleganti ad Populum Oratione Baſilius laudauit. illud tùm accidit memorandum: ex eo numero vnus frigoris impatiens, Socios, ac Fidem deſeruit: calida tùm aqua merſus, quæ præſtò erat, obſiſtentis vi frigoris, caloriſque veluti repercuſſu interijt, cum æterna, temporali quoque vita, quàm præproperè ſeruatam voluit, amiſſa: mæſtos proinde Socios ſolatus eſt Deus. aderat cuſtodiæ cauſa cum reliquo ſatellitio Miles quidam: Is, transfuga recedente, recedentem quoque Angelum ſuſpexit, ex His, qui pari cum Militibus numero totidem cum corollis imminebant: miraculo ſtupens, ſugientem veluti corollam abrepturus, Chriſti Fidem & Ipſe profeſſus, transfugæ locum ſub-

XL. Milites martyres.

Baſil. erat. in [illegible] mart.

ſubijt, quadragenarium numerum impleuit. Hos in Agone præceſſiſſe hoc eodem anno videtur eius Ciuitatis Epiſcopus Blaſius, cuius Elogium Romano Martyrologio adſcriptum habetur III. Nonas Februarij. *S. Blaſij Martyrium.*

Chri. Ann. 317. Licinius interim rebus omnibus ad bellum neceſſarijs comparatis, Aruſpices conſulere Oracula ſcitari, victimas mactare nihil denique, quod ad Militum animos ſuperſtitione imbutos, confirmandos faceret, omittere, cæptum dein iter valido cum exercitu proſequens, ad Cibalas Panoniæ Oppidum Hoſti occurrit. initum eſt prælium magno vtrinquè impetu, ac viribus, productumque ad veſperam, qua victus demum Licinius fugam arripuit, à qua non anteà deſtitit, quàm in Thraciam peruenit. hìc vbi delectu iterùm habito, nouiſque conſcriptis militibus, parem ſe obſiſtendo exiſtimauit, inſequentem excipit hoſtem, commiſſaque iterùm pugna, iterùm fuſus, fugatuſque eſt. tùm demùm pacis leges ſe accepturum pollicitus; Illirico poſtquàm ei ceſſit, aliaque nonnulla pactus fuit, à Clementiſſimo Victore haud ægrè impetrauit. *Bellũ inter Conſtãtinum & Liciniũ.* *Licin. victus ac fugatus.* *Iterũ victus.*

Chri. Ann. 318. Pace compoſita, quintùm Conſulatum cum Criſpo Cæſare Licinius inijt, vt planē conſtet nullum à Conſtantino officij genus prætermiſſum, *Pacem impetrat.*

quo

quo Hominem demereretur, ac in pace, quam firmauerat, contineret; sed nihil profecit, quippè Fœdifragus terrestribus, maritimisque iterùm copijs instructus, Constantinum lacessere haudquaquàm destitit. Deo autem perfidiam, atque anteactæ vitæ crimina vlciscente, iterùm terra, marique victus; Byzantij primùm, tùm, fuga inde elapsus, Nicomediæ obsidetur; hìc demùm impar viribus, deditione facta, Victoris iterùm clementiam implorauit: à quo Thessalonicam ablegatus, cum priuatæ impatiens vitæ, occulta consilia agitaret, Constantini iussu interemptus est.

Pomp. lat. in Aur. Vict. Euseb. l. 10. Zonar to. 3. Sozom l. 1. c. 7

Tertiè vincitur.

Licinio sublato, Romano latè Imperio Christiano Principi obtemperante Christi Fideles tranquillissimo rerum statu potiti sunt. sacræ vbique Ædes restitutæ, atque augustiores redditæ, Exules reuocati, Proscriptorum bona consanguineis, aut Ecclesijs, si consanguinei non extarent, adiudicata; non ea modò, quæ à priuatis hominibus possidebantur, verùm etiam quæ cesserant Fisco, aut Ærario publico fuerant illata.

Moritur.

Euseb. l. 2. c. 19.

Fulgentissimum nihilominùs, qui Orbi illuxerat, pacis radium, Donatistarum in Africa turbæ, Arrij in Ægypto impietas obscurarunt. aduersus Hunc nuper Alexandriæ coacta Synodo Episcoporum C. ab His impium illius

Concilium aduer-

Epiph. hær. 69.

Thc. l. 1. c. 3 Soz. l. 1. c. 54 illius dogma damnatum fuerat; hoc vero tempore ab Alexandro Alexandrino Episcopo Vrbe eiectus in Palestinam receperat sese, vbi per Eusebij Cæsariensis, aliorumque Episcoporum incuriam, multos mortales impio dogmate imbuit, eadēque pice inquinauit. neque in Palæstina tantùm, sed alijs quoque in Prouincijs, quas aut peragrauit, aut, literis ad Episcopos datis, sui nominis qualicumque fama persuasit. *sius Arrium. Arrij progressus.*

Alexander quàm nihil exilio Arrij profecisset animaduertens, ad Syluestrum Romanum Pontificem ea de re scripsit, cuius Epistolæ meminit Liberius. Syluester porrò ad controuersias huiusmodi componendas legauit Osium clarissimum fama Virum Episcopum Cordubensem, qui ex itinere Constantinum in Bythinia agentem adijt, ab Eoque literas in Ægyptum deferendas accepit, quæ ab Eusebio recitantur, Augusti pietatem, ac Fidei zelum mirificè redolentes. *Osius Syluestri legatus. Euseb. in vit. l. 2. c. 63.*

Parta, quam diximus, pace, non Vrbes modò Christianis legibus, ac moribus excultæ, sed deserta quoque loca Sanctorum Virorum veluti Colonijs illustrata sunt, Ducibus Antotonio, Pacomio, Paphnutio, Ammone, ac alijs omni æuo memorandis. *Socr. l. 1. c. 4. Anacoretarum Principes.*

Chri. Ann. 319. Quintum Augustus Consulatum inijt Iuniore Licinio, quem alij Lici-

ian-

Zosim l. 2. Euseb. l. 4. c. 5. & seq. Sozom l. 1. c. 8

Constãtini bellũ in Scythas.

nianum vocant, ex Sorore Constantia genito Collega adlecto. tùm bellum aduersus Scythas, atque Sauromatas trans Istrum Populos bellicosissimos transtulit. eæ Gentes antea Romanum Imperium ita infestũ habuerant, vt tributa eis pendere, ad frequentes populationes redimendas, oportuerit. tantum dedecus Constantinus nequaquam ferendum ratus, eorum ferociam coërcere instituit, & verò etiam fœlicissimè perfecit.

Constãtini ad Arriũ litera.

Concilium Alexãdria.

Epiph. har. 69. Socr. l. 1. c. 6.

Quod ad res spectat Ecclesiasticas, Augustus accepto ab Arrio ad primas responso, alteras ad eum literas dare non est dedignatus, quibus tamèn acriùs illum vrget, ac salsiùs mordet, vt licet cognoscere; *nam illas ab Epiphanio, ac Socrate indicatas, Author ex Vaticana Bibliotheca acceptas hic recitat omninò legendas.*

Peruenerat in Egyptum Osius. eius igitur iussu generale Concilium indicitur, sic illud Athanasius appellat, quòd summi Pontificis authoritate coactum fuerit. huius sanè Concilij Acta non extant, constat tamèn in eo non Arrij tantùm hæresim in disquisitionem vocatam, sed etiam Sabellij, Colluti, atque Meletij.

Hoc eodem anno vitæ exitum sortitur Philogonius Vir Sanctus, Antiochenus Episcopus, in cuius annua celebritate de more Chrysosto-

mus

Chryſ. to. 3. ad fin. mus Panegyrim ad Populum Anthiochenum habuit.

Cæterùm Conſtantinus, qui in Orientem proficiſci decreuerat, Barbarorum nouas turbas concitantium motu, in Occidentem reuocatur. Sub idem tempus Aruſpices, qui antiquam ſuperſtitionem ſenſim reuocabant, ab acceſſu in alienas domos, ignis pœna intentata, inhibuit. pœna etiam, licet mitiore, his, qui eos admiſiſſent propoſita. pro Clericorum quoque à publicis muneribus immunitate ad Octauianum reſcripſit. quo tempore etiam aduerſus eos, qui famoſos libellos conſcripſiſſent, quique Magiſtratus ambitu quærerent, Leges tulit, quæ Hierapoli, atque Carthagine fuerunt publicatæ. admonendum hìc Lectorem duximus Notam illam duplicis PP. in fine huiuſmodi Legum appoſitam locum vbi publicatæ ſunt, non vndè datæ, indicare. cuius rei ignoratione multi in errorem non ferendum prolapſi ſunt.

L. 1. & 2. de maleſ. *L. 2. de Epiſc. & Cleric.* *L. 1. de fam. libell. & L. 1 de Muner. C. Th.* *Conſtãtini leges.*

Chri. Ann. 320. Conſtantino VI. cum Conſtantino Iuniore Coſs. Quinquennalia Cæſarum celebrantur Patre in Gallijs, Criſpo in Germania bellum adminiſtrantibus. Alemanos eo bello à Criſpo victos, Nazarius Orator indicat, & antiqua non pauca ab Adolpho allata docent numiſmata. ex eo bello Criſpum reducem maxima letitia ex-

Paneg 3. Adol. in numiſm.

cæ-

ceptum constat: at non eo, quo cæteri, obtutu Fausta Eum Nouerca excepit: quippè victoris Iuuenis indole, ac forma miserè capta, turpem indè hausit flammam, noua Ipsa Phædra, nouum Hippolytum reuocauit. Augustum porrò in Gallijs tunc egisse ex Rescripto de Immunitate Veteranis concessa admonemur.

Fausta amor in Crispum.

L. 2. de Veteran. C. The. & Iustin. l. 11.

At Constantinus æquè pacis, ac belli artibus studens Leges subinde saluberrimas, Christiano Principe dignas tulit. eam in primis suo hoc Consulatu sexto, qua lex Papia aduersus Coelibes abrogata est, quam Augugustus anteà tulerat. quod si quis ex Tertulliano eam à Seuero dudùm abrogatam fuisse contendat; Hunc scire oportet, eam legem multos veluti ramos habuisse, à diuersis Principibus subinde excisos; nouissimè autem Iustinianum securim quodammodò ad truncum admouisse, dùm postremam *de caducis tollendis* edidit Sanctionem, in qua hoc ipsum testatum reliquit; *quemadmodùm enim* (inquit) *in multis capitulis Lex Papia ab anterioribus Principibus emendata fuit, & per desuetudinem abolita, ita & à nobis circa caducorum obseruationem inuidiosum suum amittat vigorem.* primum sanè caput antè Seuerum, amputasse constat Tiberium, & post illum Claudius putatoriam quasi falcem bis

Lex Papia in cœlibes abrogata.

L. 1 & 2. ad infirmand. pœn. cœlib. C. The & Ius. Dio. l. 58.

L. 1. c de Caduc toll. Suet. in Ti-

ber. & Clau. Cuiac. in parat.

bis admouit; quartus itaque Conſtantinus eam partem ſuccidit, quæ magis Chriſtianæ pietati aduerſabatur. rurſum antè Iuſtinianum Honorius decimam de donationibus inter Virum, & Vxorem perſoluendã ſuſtulit. hinc Zoſimi, Conſtantinum auaritiæ inſimulantis, calumnia detegitur; conſtat quippè non ex his ſolùm, quæ anteà diximus, quæque de illius Munificentia dicturi ſumus, ſed ex hac ipſa Legis Papiæ abrogatione Conſtantinum, vt pietati inſeruiret, nullam Fiſci rationem habuiſſe. Iam verò eos, qui Chriſtiano Cœlibatu exhauriri hominum prole Romanum Imperium clamitabant, luculenter D. Ambroſius coarguit. Ad hæc eodem Conſulatu Legem humaniſſimam tulit, qua pœnas in eos, qui debita non perſoluerent, conſtitutas ſuſtulit: illud quoque ſanxit Hæredum inſtitutionem, quacumque demùm verborum formula, concepta eſſet, ratam habendam.

De Virg. l. 3. L. 3. de Exact.

Cæterùm cum poſt latam ſuperiori anno de Clericorum Immunitate Legem, multi non Religionis ſtudio, ſed ad onera vitanda, vel ad quæſtum ex pietate faciendum, ſeſe ad Clerum transferrent, Legem ſanxit, (haud dubiè conſultis Epiſcopis) ne in poſterùm Decuriones, aut Decurione geniti, alijuè huiuſmodi Curijs, atque oneribus obſtricti, declinandi oneris

cauſa

causa ad Clericatum confugerent. superest in Raptores Virginum hoc eodem anno lata Lex referenda, quam, seuerissima cum esset, Constantius Filius posteà temperauit.

L. 1. & 2. de Rapt. Vir. C. The.

Crispo, & Constantino Fratre iterùm Coss. Augustus Donatistarum precibus fatigatus, ex His quot quot antè quadriennium exilio mulctauerat, restituit. sic soluti, Catholici nomen quò liberiùs vsurparent, Romanam vtcumque Cathedram insidere constituunt. ex suo ergò numero Episcopum creatum quempiam, ac Victorem appellatum, Romam mittunt, post quem vita functum, alios deinceps quatuor ducta serie, substituunt, vsque ad Optati tempora, qui hoc ipsum testatur. tanti apud eos tùm fuit vel ementitus Romanæ Ecclesiæ principatus.

Chri. Ann. 321.

Aug. post. Collat l. 1 c. 33.

Donatistarũ ausus.

Optat. l. 2.

Aug. de hær. c. 69.

Eisdem Consulibus pius Augustus diem Dominicum, Lege lata, ab Ethnicis æquè, ac Christianis feriari mandauit. in Maleficos quoque, atque Incantatores ad Bassum Præfectum Prætorio rescripsit: & ad Romanum Populum de facultate ad pias causas testandi, & bona Ecclesijs relinquendi. qua Constantini Lege Ecclesiæ ditescere cæperunt adeò, vt, ex His qui sequuti sunt Principes, nonnulli, veriti Reipublicæ detrimentum, conati sint Constantini Legem abrogare

Cõstantini pia leges.

L. 3. C. de ferijs.

Ecclesia ditescũt.

Amb. adu. Symmachum. L. 1. de Pagan C. The

gare; de quo D. Ambroſij extat querela ad Valentinianum Auguſtum, & nos ſuo loco dicturi ſumus. Cæterum Religioſiſſimus hactenùs Imperator (quo impellente incertum) his ipſis Conſulibus poſt ſaluberrimas Leges, vt diximus promulgatas, Aruſpices ex veteri diſciplina conſulendos iuſſit, ſi fortè Regia Domus, aut aliud publicum ædificium de Cælo tactum fuiſſet. enimuerò, ſi coniectura agendum ſit, hoc ideò ab eo factum putauerim, quod lata in Aruſpices anteà Lege, quam memorauimus, eorum animos, atque adeò Gentilium omnium exacerbaſſe ſe animaduerteret, voluiſſe eos proindè poſteriori Lege vtcumque lenire, certioreſque reddere huiuſmodi diſciplinam cum ipſa Vrbe natam nolle ſe abrogare. quicquid ſit; & peccaſſe Eum, & peccati pœnas dediſſe exploratum eſt, cum & Filium belli paciſque artibus clariſſimum, & Coniugem aliòquin amatiſſimam, & Licinium ex Sorore Nepotem, ſuorum Carnifex, morte afficere coactus ſit, vt poſtea dicturi ſumus. Dudum Italis Parentibus conſuluerat, præſtitis, vt diximus, è Fiſco Regio, alimentis, nè Filios, venundare, aut Filias (quod in more poſitum erat) proſtituere cogerentur; nunc Prouinciales Africæ eodem affecit beneficio, nouo ad Menandrum

Conſtantini lapſus.

Pro Aruſpicibus reſcribit

Chri. Ann. 322. *Supra ad an. Chri. 315.*

Conſt. pietas, ac liberalitas

drum Refcripto. & tamen, quod alibì quoque monuimus, impius, ac mendacissimus Author affirmare audet Constantinum in exactione tributorum adeò fuisse inhumanum, vt coëgerit inopes Patresfamilias ad Flios distrahendos, ac Filias prostituendas, hinc satis mirari non possumus Christianos homines reperiri, qui ei patrocinentur, proque eo defendendo vires omnes quodammodò insumant.

Zos. l. 2.

Natali die Crispi, atque Helenæ reuertente, omnibus Reis preterquàm Veneficis, Homicidis, atque Adulteris, indulgentiam Augustus impartitus est.

L. 1. de indi.

Seuero, atque Ruffino Coss. iterùm Augustum pro Christianis rescribere oportuit, ne ad profana ab Ethnicis Sacrificia compellerentur. hujusmodi in Christianos vim non aliundè ortum habuisse par est credere, quàm ex Lege, quàm diximus, antè biennium, pro Aruspicibus lata, qua, cum Constantinus visus sit ad auitam superstitionem animum adijcere, Ethnicorum animi elati, ad vim vsque, quam coërceri noua Sanctione oportuit, deuenerunt: vt mirari quis desinat Syluestri fugam, ac latebras apud Soractem, Augusto præsertim Syrmij apud Pannoniam agente.

Chri. Ann. 323.

L. 5. de Episc. C. The.

In hunc annum incidisse Licinij cædem multi existimant: Lege autem con-

contra Illum fuisse actum, quòd Barbaros occultè aduersus Constantinũ, & Remp. irritaret.

Chri. Ann. 324. *Zosim l. 2. Oros. l. 7. c. 28 s. Hie. de Scri pt. Eccl. in Lactãtio.*

Sequitur annus sæculi huius XXIV. Constantini Principatus XIX. non illi tantùm, sed toti Aulæ infaustus, duorum quippè Cæsarum cæde cruentus: Licinium Paterni sceleris tanquàm conscium, Augusti in se iram concitasse affirmari iurè posse existimamus: Crispum autem à Fausta Nouerca adamatum, ab eadem repulsæ pudore, amore, vt fit, in odium verso, calumnia circumuentum omnes memorant, quemadmodùm, & ab Helena illum Auia, Christianis moribus fuisse imbutum. Constantinus porrò Augustæ libidine, ac fraude detecta, iustas de ea pœnas sumpsit, quam balnei vapore feruentiùs calefacti extinxit. *hic de Constantini expiatione, & Baptismo, deque Syluestri Actis fusiùs Authorem differentem, & difficultatum nodos complures accuratè soluentem require: non enim integrum nobis fuit ea in compendij modum redigere; quemadmodùm neque ea, quæ de Baptismi loco Romæ adhùc superstite, euiusque antiquo ornatu, atque donarijs, deque effusissima Constantini in Sacrorum vsum sacrasque Basilicas Munificentia adtexit. hic pariter de vulgata Constantini Donatione mentionem ingerit.*

Crispi & Licinij Iunioris quoque.

Faustæ Augustæ pœna.

Constãtini Baptisma & largitiones.

Hoc

Concilium Roma. Hoc eodem anno post Augusti Baptismum Romę à Syluestro coacta Synodus est in nuper erecto Titulo ad Traiani Thermas. conuenisse autem tùnc Episcopos CCLXXIV. eiusdem Synodi habent Acta: Cresconiana tamen collectio ducentos admodum, & triginta memorat. His Constantinus ex publico vehicula, & annonam decreuit, vt in Synodi exordio declaratur. *Conc. Rom. c. 1.*

Quod spectat ad res huiusmodi in Conuentu gestas, eæ ex illius Actis peti possunt; neque id mirum cuipiam videri debet, nullam in his de Arrio mentionem haberi; de eo namque per Orientales Ecclesias debacchante, Oecumenicum Nicææ Concilium erat cogendum.

Constantini Religio. Ex hoc iam tempore Constantinus, qui hactenùs fluctuasse visus est, omnibus numeris absolutum Christianum Principem gessit: totusque in Christiana Religione propaganda fuit. itaquè cum in Capitolio festum percelebre recolendum foret, superstitionem auersatus, verbis quoquè insectatus dicitur: ex quo Illum Senatus Populique Romani odium contraxisse Zosimus tradit, eandemque ob causam Romam deserere, Regiam alibi constituere decreuisse: sed huius Authoris fides, vt sæpè diximus, integra nequaquàm est. sanè hoc anno ante- *Euseb. in vita l.3. c.3 Zosim l.2.*

antequam hyeme nauigatio interclu- *Conſtã*
Sozo. deretur, Ilium Eum acceſſiſſe conſtat: *tinus*
l. 2. c. 2 ibique, Vrbis ædibus dilatatis, ſedem *Romã*
Zon. figere decreuiſſe, diuino autem moni- *deſerit*
an. to. tu, atque prodigijs, mutata ſenten- *Ilium*
3. Ni- tia, Byzantium delegiſſe. *deĩde*
ceph. l. Diræ interim ſeditionum procellæ *Byaan*
3. c. 4. multis in Eccleſijs tranquillum Chri- *tium*
ſtianæ Reipub. ſtatum perturbarũt. *delegit*
Antiochiæ Paulino Epiſcopo vita functo, ad eius Eccleſiæ regimen Euſtathius à Catholicis, Euſebius Cæſarienſis ab Arrianis accerſuntur: res ad Vrbis excidium ſpectare videbatur, cum Auguſti authoritas interceſſit, legatione miſſa, datiſque ad Populum, & ad ipſum Euſebium literis, qui Catholicorum factione ſuperatus, ſponte nihilominùs loco ceſſiſſe videri voluit.

Aſiam porrò, Meſopotamiam, ac
Atha. Syriam antiqua, de celebratione Paſ-
pe Sy- chæ diſſenſio mirè diſtraxit.
nod. Ægyptij quoque eò furoris proceſ- *Conſt.*
Sozo. ſere, vt Principis Statuas lapidibus ap- *Statuæ*
l. 1. c. petierint: hoc cum Ei nunciatum eſſet *lapida*
15. per ſummam lenitatem, admota *ta.*
fronti manu dixiſſe fertur; atquì ca- *Con-*
Chri. put integrum habere me ſentio. *cilium*
Ann. Sæculi huius anno XXV qui Con- *Nycæ-*
325. ſtantini Principatus fuit XX. vniuerſa- *num.*
Euſeb. le apud Nicęã Bithyniæ Vrbem Con-
in vit. cilium celebratum eſt Paulino, & Iu-
Cõſt. l. liano Coſs. cogendi illius cauſæ duæ
3. c. 6. M præ-

Cogendi Cõcilij cauſa. præcipuæ fuerunt; Ariannorum hæreſis, quorum nomine Meletiani quoque ac Collutiani cenſebantur, & de die Paſchæ rediuiua iã totiès controuerſia. interfuere Epiſcopi CCCXVIII. *horum præcipuos Author recenſet, ac ſuo quemque Elogio commendat.* Præter Chriſtianæ Religionis Antiſtites, multi quoquè, ex Ethnicis, Philoſophi, ac Dialectici adfuere, quorum antè conſeſſum concertationes aliquot narrantur. Auguſtum porrò cum cæteris Epiſcopis conſediſſe conſtat, Eoſque omni obſequij genere amplexum, atque reueritum. *Athа. ep. ad Iouiа. Imp.*

Syluestri legati. Sylueſtri vicem cum Oſio, quem diximus, Vitus, atque Vincentius Romani Presbyteri tenuere, *quos & potiorem inter alios locum habuiſſe Author contendit.* omnium primus Euſtathius Anthiochenus, poſt hymnum decantatum, in Auguſtum conuerſus verba fecit: tùm Auguſtus Ipſe, & Latino quidem ſermone (quamquam & Græcum callebat) pro Romani Imperij Maieſtate, quo Præſides quoquè in Prouincijs vti, eadem ex cauſa, conſueuere. *Euſeb. in vit. l. 3. c. 20.* Auguſtiſſimi Conuentus Acta magna ex parte periere, quæ ſi ad nos integra perueniſſent, haud dubiè Chriſtiani maieſtatem Senatus nobis, veluti in ſpeculo, exhibuiſſent. nunc quandò meſſis ſpes nulla eſt, ſpicas, quod ſupereſt, colligamus. Conſtat in primis,

Atha-

Atha. orat. 1 *contra Arr.* *Theod l.* 1. *c.* 8

Athanaſij teſtimonio, cum Arrij blaſphemiæ, ad eas excutiendas, legerentur, Patrum nonnullos exhorruiſſe, aureſque obſtruxiſſe. Euſebij quoque Nicomedienſis literæ ipſo in conſeſſu diſcerptæ, quòd ex his eadem cum Arrio ſentire ſit deprehenſus. quo animaduerſo, qui aderant Arriani, præiudicata veluti cauſa, veriti exilium, aut aliud animaduerſionis genus, hæreſis abiuratione ſimulata, Arrij damnationi ſubſcripſere. hac arte impij Homines, non ſecus, ac Parthi fugam ſimulantes, acriùs deinde pugnam inſtaurarunt. Arrianis, vt videbatur, ad Catholicum dogma traductis, Fidei formula, Oſio dictante, concepta eſt, quam D. Athanaſius ad Iouianum refert; Catholica verò Eccleſia, in Sacroſancto Sacrificio totidem ferè verbis recitat.

Atha. ep. ad Sol. & ad Iouian.

Arrium porrò Anathemate tùm quidem, atque exilio damnatum, cum palinodiam, & ipſe, canere non renuiſſet, ab eadem poſteà Synodo fuiſſe receptum multi affirmant; cum illius ſanè dogmate damnatum quoque libellum conſtat, quem de rebus quidem ſacris ſcripſit, ſed laſciuienti ſtylo, verbiſque, ac ſententijs mollitie, ac turpitudine refertis, cui & Thaliæ profanum nomen indidit. ea lucubratione impurus homo, Presbyter ipſe cum eſſet, Sacerdotalis Ordi-

Arrij liber.

M 2 nis

nis dignitatem traduxit, adeòque malè audijt, vt vulgo Ægyptius Sotades (Cretensis Poeta is fuit Cynedico infamis carmine) vocaretur.

Aduersus Arrium, eiusque libros Constantini quoquè extat Edictum apud Socratem, cuius meminit Theodosius Iunior. Ea in Sanctione Constantinus Arrianos, quòd Porphyrij mores, ac dogmata sectarentur, Porphyrianos iure appellandos existimat. Superstitem adhuc Porphyrium tùm fuisse quidam putant, annos natum ampliùs nonaginta, sed exilio mulctatum inglorium latuisse, quòd non in Christum modò, sed in ipsum quoquè Augustum iniurius fuisset. in ipsius quippe odium, ac contumeliam Britanniam fertilem Tyrannorum appellasse. cæterùm quem Hieronymus ab exilio hoc tempore reuocatum tradit, insigni volumine Augusto nuncupato, Poëtam fuisse, aliũ à Philosopho, quo de est sermo, ex edito nuper commentario constat. *quia de re in Appendice ad XII. tomum addita Authorem consule.*

Socr. l. 1. c. 6. L. vlt. de heret. C. The.

Gild. de excidio Britan Hier. chron.

Deliberatio de Pascha.

His ita, vt diximus, in Concilio firmatis reliquum erat, vt de Paschæ celebratione ageretur. Vetus hæc erat controuersia, cum multi ad Orientem, Syriæ præsertim Populi, sub Æquinoctij Verni Panselenium, siuè Plenilunium, hoc est decimaquarta

Lunæ

Lunæ augeſcentis die, quicumque is demum dies eſſet, more Iudæorum Paſcha celebrandum contenderent. cùm contrà Occidentalis Eccleſia, & Chriſtiani Orbis pars maior, potiorque, ex Apoſtolorum traditione, non niſi die Dominico, qui Panſelenium huiuſmodi ſequeretur, id præſtandum exiſtimarent. re diſcuſſa, non ſine magno labore, ac iactatione, Syri, quique cum eis ſentiebant, in Catholicæ Eccleſiæ ſenſum traducti, ex animo quieuere: qua etiam de re Auguſti literæ, quas Socrates recitat, ad Eccleſias omnes nuncupatæ, Chriſtianæ pietatis plenæ prodiere. Cæterùm quòd ad Lunaris cycli rationem ſpectat, & Paſchalis diei ſupputationem firmandam, res ad Alexandrinum Epiſcopum delata eſt, quòd ea in Prouincia peritiores omni æuo Aſtronomos floruiſſe conſtaret, conſtitutus eſt numerus ille, qui Aureus nuncupari conſueuit decem, ac nouem annorum periodum comprehendens. quod quidem totius Synodi inuentum, perperàm multi, Bedam ſequuti, Cæſarienſi Euſebio tribuerunt, foraſſe ideò deeepti, quod Is librum de Paſcha conſcripſerit, in quo tamèn conſtat eum de antiqua diei Paſchatis inſtitutione, ac ritu, non autem de computo pertractaſſe. ad hæc de celebratione Paſchæ, qua diximus ratione

Atha. de Synod. Arim. Socr. l. 1. c. 6.

Bed. de rat. temp. c. 42. Amb. ep. ad Episc. Amil.

Aureus numerus conſtitus.

tione decreta, illud quoque, veluti appendicula, adiectum; vt in poſterùm diebus Dominicis, ac Pentecoſtes, non perindè ac alijs diebus genuflexi, ſed ſtantes Fideles orarent. Meletio de quo alibi meminimus ſacris Miniſterijs interdictum, dataeque ea ſuper re ad Alexandrinam Eccleſiam Synodales literæ. inſuper vetitum, ne quis per vniuerſam Ægyptum, Lybiam, atque Pentapolim Epiſcopus conſecraretur Metropolitano Alexandrino inconſulto; quod & tertiæ Sedi Antiochenæ indultum eſt.

Alex. & Antioch. Eccleſia iura.

Theod l. 1. c. 9 Socr. l. 1. c. 6

Romana Eccleſia primatus.

Sextus deinceps Canon de Romanæ Eccleſiæ Primatu loquitur. ſed quia decurtatus legitur, Interpretum haud mediocriter torſit ingenia; *Ipſe quoque Author, vt germanum ſenſum eliciat, ex eoquè Primatum adſtruat, multa aliundè affert, quæ ab eo peti poſſunt.* Hieroſolymæ porrò Eccleſia, de qua ſeptimus habetur Canon, non ita priuilegijs augetur, vt à Cæſarienſi, quæ Palæſtinæ eſt Metropolis, ſubducatur.

Hieroſolymæ Eccleſia.

Nouatianis ad Catholicam Eccleſiam ianua eſt patefacta, ſed Aceſio Nouatiano Epiſcopo præfractè obſiſtente, irriti tot Patrum, ac Principis conatus cecidere.

Cum Cathaphrygibus prætereà, ac Paulianiſtis, hoc eſt Pauli Samoſateni Sectatoribus, quo pacto agendum,

dum, quiduè ab His Catholicam Eccleſiam repetentibus exigendum eſſet, peculiari cautum eſt lege.

Baſil. ep. 78. Conc. Nic. c. 9. & ſeqq.

Poſt hæc ſanciti ſunt Canones de Lapſis, ſiuè ad Eccleſiam, ſiuè ad Eccleſiaſticos Ordines recipiendis. Hi erant, qui Liciniana perſequutione Fidem quoquomodo abnegaſſent. *De lapſis.*

Illud quoquè decretum, ne cui liceret ſpontè ſe ipſum euirare. cuius Canonis condendi cauſam dediſſe videtur Leontius Antiochenus, qui poſteà ab Arrianis eius Vrbis Epiſcopus creatus eſt; Is facinus huiuſmodi aggreſſus eſt, vt Mulierculæ cuiuſdam contubernio vti poſſet, quo ab Euſebio Ei fuerat interdictum. ſed neque hac ratione ſuſpicionem euaſit: qua etiam ex cauſa ſtatutum videtur nè Epiſcopi, neuè Presbyteri, aut Diaconi Mulieres apud ſe haberent, præter Matrem, Sororem, ſiue Amitam, aut ex alijs, quæ ſuſpicionem omnem effugerent.. *De abſciſſis.* *Atha. de fug. ſua in fin. Conc. c. 3.* *Ne cũ fœminis Clerici habitent.*

Tradunt nonnulli actum in Synodo de ferenda Lege, nè, qui Vxores antè ſuſceptos Sacros Ordines habuiſſent, eis poſteà vti poſſent, Paphnutio autem, licet coniugij experte, intercedente, ab huiuſmodi condenda lege Patres temperaſſe; vtcumquè ſe res habeat, viguiſſe poſteà ea de re ſi non legem, certè conſuetudinem, qua Sacrorum Miniſtri, qui coniugati anteà *Sozom l. 1. c. 22. Socr. l. 1. c. 8.* *Clerici coniugati.*

fuissent, ab Vxoribus seorsim degerent, & ab earum commercio abstinerent exploratum est; quod eius sæculi Patres disertissimè tradunt, & nos alibi fusiùs docuimus. quod autem Nicæni Patres, venerandæ Consuetudini fortasse deferentes, Lege insuper sancire noluerunt, Arelatensis Concilij Patres sanxere. *Basil. ep 17. Hier. ep. 50. Conc. Arel. 2. c. 2. & 3.*

Alij canones. Eadem Sacrosancta Synodus pœnam aduersus Clericos fœnus exercentes, constituit. Vetuit quoque Diaconos ex praua consuetudine Sacram Eucharistiam Presbyteris porrigere, eosdemque coram illis sedere. *Greg. Turon l. 1. c. 44. Conc. Nic. c. 15.*

De trãslatione sedium. Quoniam verò per factiones Populorum Episcopi, alijque inferioris ordinis sacri Ministri à proprijs in alienas Ecclesias transferebantur (quod nuper Antiochiæ, vt diximus, non sine maxima seditione vsu venerat) id in posterùm non nisi ex magna causa fieri permissum.

Neophyti nõ ordinãdi Neophytos, hoc est recens baptizatos ad Sacros Ordines, ac etiam ad Episcopatum, quod contigisse constabat, promouere indignum visum. cæterùm ob Viros insignes, quemadmodum in Cypriano, vt diximus, anteà acciderat, posteà quoquè huic Canoni in Ambrosio, Hilario, atque Nectario derogatum constat.

Episcoporum Episcoporum Consecrationi, vt tres saltem Episcopi adhiberentur, quod

quod hactenus ex traditione fieri consueuerat, Lege est cautum; quemadmodùm etiam, vt Consecrationis approbatio à Metropolitano expectaretur. *ordinatio.*

Præter Canones, qui extant, alios plerosque, qui naufragium sint passi, tùm fuisse sancitos, nemo inficiabitur, qui Hieronymum, quique Ambrosium, aliosque antiquos Patres mendacij arguendos non putet, apud quos de alijs permultis à Nicęnis Patribus promulgatis Legibus mentio habetur. *Nicæni Concilij acta deperdita.* *Hier. ep. 3. Ambr. ep. ad Vercel Ecc. Conc. Cartag. 6. c. 3. apud Lipom to. 6.*

Omnibus in sacrosancta Synodo absolutis, sequutæ sunt Patrum subscriptiones. res tum accidit sane mira; si Gregorio Presbytero, atque Nicephoro adhibenda fides sit, Athanasio, Hilario, alijsque eius sæculi Patribus id reticentibus. antè completam Synodum Chrysanthus, & Musonius Episcopi Nicææ decesserant, reliqui Patres, ad decretorum firmitatem, eorum subscriptiones diuino miraculo accedere cupientes, spe pleni, edita iam, & à se subscripta decreta defunctorum loculis admouerunt, nocte tota orationi instantes: appetente iam die, spe nequaquàm frustrati, Collegarum caracterem in hæc verba descriptum reperere. *Chrysanthus, & Musonius, qui cum Patribus omnibus in S. prima Oecumenica Synodo consensimus, quamuis corpore translati* *Miraculum in subscribēdo.*

manu tamen propria nos quoque libello subscripsimus. *Euseb. in vit. l. 4. c. 40.*

Vicennalia. His Nicææ peractis, Vicennalia sui Principatus Constantinus indixit, quę augustiora Constantij noui Cæsaris creatione sunt reddita.

Perlatis autem Romam Nicænis Decretis, Syluester, coacto Episcoporum Italicorum Concilio, ea, authoritate Apostolica, confirmauit. *To. 1. Cõcil.*

At Constantinus Ecclesiasticis rebus compositis, ad Politicum statum rectè disponendum animum, adiecit. itaque ad Prouinciales scribēs, vnumquemque hortatus est ad Aulicorum, ac Magistratuum crimina deferenda, pollicitus seueriùs in eos se animaduersurum, qui gratia apud se plurimùm valerent. *L. 4. de Accus. C. Th.* *Gladiatorũ spectacula vetita* Cruentis quoquè Gladiatorum spectaculis hoc eodem anno interdixit. Verùm neque huiusmodi Sanctione, neque altera à Constantio posteà promulgata abrogari omninò potuerunt. quando autem, quaque occasione sublata omninò sint, suo loco dicturi sumus. *Item Crucis supplicium.* Crucis supplicium irrogari in posterùm vetuit, sacrumque hoc Signum suis Imaginibus perpetuò adscribi iussit; quod etiam cusa, quæ adhuc extant, numismata apertè testantur. *Soz. l. 1. c. 8. Aug. i Matt. Serm. 18.* Ad hunc annum referendas putamus honorificas ad Constanntinum ex vltimis Orbis Regionibus Legationes, de quibus Euse- *Euseb. l. 4. c. 7*

se-

Soz. l. 2. c.7. ſebius meminit, qua occaſione Chriſti Fidem latè propagatam tradunt.

Chri. Ann. 326. Sexto, & Vigeſimo huius Sæculi anno Conſtantinus cum Conſtantio Filio nouo Cæſare Conſulatum inijt: quo, Alexandro vita functo, Athanaſius Alexandrinæ Eccleſiæ Diaconus, eiuſdem Eccleſiæ regimen ſuſcepit. id quamuis Alexandrini Populi acclamationibus, Epiſcoporum omnium, qui ex vniuerſa Prouincia conuenerant, ſuffragijs peractum ſit, fieri tamèn abſque Arrianorum, quique His ſeſe adiunxerant, offenſione, ac tumultu nequaquam potuit. huic diſſidio libenti animo, Arbitrum ſeſe Auguſtus præbuit, qui, cognita demùm Hæreticorum pertinacia, non cauſam tantùm Athanaſio adiudicauit, ſed eos priuilegiis omnibus Eccleſiæ conceſſis exuendos cenſuit, graui ea ſuper re edita Sanctione; Hæreticos deindè alios, quos enumerat, longioribus ad eos literis datis, quas Euſebius recitat, poſtquàm ad reſipiſcendum hortatus eſt, acrius inſectatur, eorumque Conuentus, non in publicis tantùm ædibus, ſed etiam in priuatis vetat. his in literis cum multæ Hæreticorum Sectæ referantur, de Arrianis nulla eſt mentio: Euſebii hac de re Fides haud dubiè ſuſpecta eſt, quòd Arrianus ipſe eſſet, quòdque Conſtantii Arriani Principis tempore hæc

Atha. orat. 1 cont. Arr. Theod l. 1. c. 26.

Athanaſius Alex. Epiſc. eligitur.

L. 1. C. de Hæret.

Euſeb. in vit. l. 3. c. 62.

M 6 ſcri-

fcriberet, cuius posteà patrocinio factum est, vt alijs paulatim Sectis antiquatis, Arriana immortales quodammodò vires sumpserit, vt deinceps dicturi sumus.

Hæreticorum audacia per Synodi Decreta, perque editas Sanctiones hoc pacto depressa; Idolorum cultum pius Imperator iterum aggressus abolere instituit. itaquè de eo Eunapius Ethnicus Author, *Fana* inquit, *celebratissima euertebat, Christianorum ædificia extruebat*. hoc tempore Christi Seruatoris Sepulchrum, magnæ molis Templo excitato, exornauit. extant ea de re Constantini literæ ad Macarium Hierosolymæ Episcopum, *quas Author hìc recitat, & ipsius Templi descriptionem adtexit*. Helena tùm Augusti Mater, quamquàm ætate iam grauis, illùc profecta, duo insuper Templa extruxit, alterum ad Christi Cunas apud Bethleem, ad Montem Oliueti alterum. quo etiam tempore tellure altiùs egesta, Crucem Domini inuentam apud Caluarij verticem constat. insigne tùm miraculum accidisse plerique omnes testantur. nam cum tres simul Cruces fuissent effossæ, &, quæ nam ex his Christi Crux esset, ambigeretur, Macarij Episcopi monitu, defuncti hominis cadauer allatum est: iacenti inuentæ Cruces singillatim admotæ, & pri-

De vit. Phil. i Ædesio.

Templũ ad Christi Sepulchrũ.

Crucis inuentio, & miracula.

Ambr in fun. Theo. Paulin. ep. 12.

mam

Seu. l.2. *mam quidem, atque alteram*, inquit Paulinus, *mors spreuit, postremò Dominicam prodit resurrectio.* Illud quoque miraculo adscribitur, quod eius sæculi Patres testantur: Cyrillus in primis, qui *Catec. 10.* post Macarij Successorem Hierosolymitanæ Ecclesiæ præfuit: Sacrosanctam, Crucem, quæ Hierosolymis relicta est (pars enim non modica Byzantium translata dicitur) cum ex ea quotidie ad Peregrinorum vota ab Episcopo frusta innumera demerentur, nullum tamèn passam fuisse decrementum. ex Clauis, qui Christum Dominũ *Crucis Claui.* *Greg. Tur. de Glor. mart. c.6.* Cruce pendentem sustinuerant, duo in Equi frænum efformati dicuntur, ex tertio Augusti Diadema compactum. quartum alij addunt, quem Constantinus, seu Mater Helena Adriatico Mari crebris naufragijs infami mergi iusserit. Tradit Ruffinus, & post eum *L. 1. c.8. Theod l.1.c.8 Socr. l. 1. c. 13.* alij, Helenam, dum Hierosolymis moraretur, per summam animi demissionem sacris inibi Virginibus ad mensam ministrasse. de illius verò in pauperes, sacrasque Ædes munificentia multorum extant encomia; haud ita multò post in Occidentem reuersa, Romæ diem clausit extremum. *Helenæ mors.* Porrò cum Matri morienti Constantinum adfuisse Eusebius tradat, ipsum quoquè Romæ tùm fuisse affirmare necesse est. Ad hunc ipsum annum spectat Nicolai Episcopi Mirensis histo-

ria

ria quædam ex Methodio, ac aliis *ab Authore hic relata.* Constantini quoque in Idolorum cultum, ac Templa sancitæ Leges, & pro Episcopis, eorumque iudiciis, ac sententiis editæ Sanctiones. *L. 1. de Episc. Iud. C. Theod.*

A Matris obitu Constantinus Constantiam Sororem, quæ Licinii Vxor fuerat, ad domestica solatia cariorem habuit. Eam igitur omni ratione demereri, eius gratiam aucupari Arriani student; Eusebius in primis Nicomediensis Antistes, eorum veluti Antesignanus. hac arte Athanasium, qui Arrio præ cæteris aduersabatur, apud Constantinum calumniis incessere per Sororem instituunt. fuerat Arrio, quòd hæresim abiurasse visus esset, à Nicænis Patribus, non nisi accessu Alexandrinæ Vrbis interdictum: hanc ei mulctam Athanasius, vt remitteret, exorari numquàm potuit. Eusebius igitur frustrà se apud Athanasium agere pro Arrij restitutione cum cerneret; priuatos affectus prætexere, Arrium verè pœnitentem affirmare, Hunc laudibus efferre, Illum falsis criminibus onerare aggreditur: Augusto cum persuasisset, minaces ab Eo literas ad Athanasium extorsit. Is ita rescripsit, vt Eum placatum haud ægrè reddiderit. igitur Eusebius pro certo habens numquam Arrium Alexandriam accessum habiturum, dum ei Eccle-

Chri. Ann. 327.

Atha. Apol. 2.

siæ

ſiæ Athanaſius præeſſet, collato cum Meletianis ſtudio, de Sede Eum pellere, dolis omnibus excogitatis, curauit; id tamèn tùm quidem quantumuis eniſus, nequaquam perfecit.

Fides apud Indos & Iberos propagatur.

Ruff. l. 1. c. 9. Socr. l. 1. c. 15 Theod. l. 1. c. 23. Sozom. l. 2. c. 23.

Hùc ſpectat de propagatione Fidei apud Indos, atque Iberos duplex, quàm Ruffinus, & ex eo alij tradunt, Hiſtoria. Metropius Tyrius Philoſophus Orbis cognoſcendi gratia in vlteriorem Indiam nauigio vectus, duos ſecum Pueros Ædeſium, ac Frumentarium duxerat; Is, quemdam in portum cum ſe recepiſſet, à Barbaris interfectus eſt: Pueri non ſeruati tantùm, ſed ad Regem perducti, gratia apud Eum plurimum pollentes, ea in Regia diutiùs ſubſtiterunt. Rege demortuo, facta eis copia eſt Patriam reuiſendi, & Ædeſius quidem Tyrum reuerſus, ibidem ſubſtitit: Frumentarius ad Athanaſium perductus, ſpem ei maximam iniecit, ſi Epiſcopus cum ſacris illùc Miniſtris mitteretur, fore vt Chriſti Fides latè eo in Regno propagaretur. Athanaſius ipſo Frumentario potiorem neminem ratus, illum Epiſcopum inſtitutum redire in Indiam hortatur: cum annuiſſet, tanta illi à Deo data eſt Virtutũ gratia, vt Spiritu, ac Signis Apoſtolicis, innumerã Barbarorum multitudinem ad Chriſti Fidem perduxerit. id ſe Ruffinus, ipſo Ædeſio referente, cognouiſſe teſtatur.

Per

Mulieris captiuæ laus.

Per idem tempus Christiana Mulier captiua apud Iberos Populos sub Axe Pontico non sobriam modò, atqne honestam ducebat vitam, sed dies noctesque, quod licebat, Deo preces fundebat. admirantibus Barbaris, Christum eo se ritu colere professa est; & tùm quidem non nisi nominis nouitate permoti sunt. accidit autem, vt Captiua seminecem Infantem, precibus ad Deum fusis, suique contactu Cilicij, sanitati restitueret. res ad Reginam delata est, quæ dolore quodam corporis vehementi angebatur, vocata igitur ad se Captiua, eodem Cilicio admoto, ac Christi nomine inuocato, omni statim leuatur cruciatu, Captiuæ dein' monitu Rex, & ipse, diuinam expertus opem, ad Constantinum Legationem adornat, oratque enixè, Dei ad ad se Ministros transmittat, Christi Fidem se cum Gente vniuersa recepturum pollicitus. ea Legatione mirum in modum Augustus lætatus est, haud sanè minus, quam si eam Gentem victricibus armis Romano Imperio adiunxisset, misit igitur, qui sat esse viderentur, sacros Ministros, quorum opera Christiana Religio longè, latèque propagata est. hæc verò ex Bacurio Regia apud Iberos stirpe edito (qui, ad Constantinum cum accessisset, Domesticorum ab eo Comes creatus est) re-

rescisse se idem Ruffinus tradit. porrò illustri Comitatus dignitate consueuisse Constantinum eos insignire, qui apud suos clari, patrijs cōtemptis ritibus, ad Christianam se Religionem contulissent, testatur in primis Ephiphanius dùm de Iosepho meminit, qui ex Hebræis ad Christum conuersus, pari, & ipse, dignitate à Constantino donatus est.

Chri. Ann. 318. *Atha. Apol. 2* Athanasius, post datum, vt diximus, ad Constantini literas responsum, quietem ad Aduersarijs nactus, amplissimam Alexandrinæ Ecclesiæ Diœcesim perlustrare instituit ea in peregrinatione non Vrbes modò; ac Pagos adisse eum constat, sed etiam ad Monachorum solitudines penetrasse. & primùm quidem Pacomium inuisit, tùm Antonium, de cuius vitæ sanctimonia, ac rebus gestis Athanasius Ipse copiosè cum scribat, *ex his quadam ab Authore hic referuntur.* illud in primis, quantum huic Viro in abditis Ægypti Regionibus delitescenti, quisque detulerit, ad quem Augustus ipse, ac Filij tamquam ad Oraculum suppliciter confugerint, datisque ad Eum literis Ipsi se, suamque incolumitatem, ac Romanū Imperium apud illum commendauerint: quemadmodùm, inscius omninò literarum cum esset, Ethnicos etiam Philosophos non raró coarguerit. Hic est Ille Anto-

Athanasius Diocesim lustrat.

Pacomium & Antonium inuisit

Antonius, qui Magni nomen adeptus, Cœnobitarum omnium Parens iurè est appellatus, nisi si quis Restitutorem potiùs dicendum putet, atque Essenorum habendam esse rationem contendat, quos Christianos fuisse perspicuè demonstrauimus. sanè grauioribus persecutionum procellis, quibus non Christiani tantùm simul agentes, sed in penetralibus quoquè abditi, ad necem quærebantur, cæleste illud viuendi genus intermitti oportuit. hoc itaque ab Antonio restitutum longè, latèque copiosissimo deinde fœtu propagatum est. *Hier. op. 3. & 7. Basil.*

Porrò ex Antonij disciplina Alumnos non pietatem modò, sed Christianam quoquè in rebus gerendis prudentiam hausisse, argumento est ex His plurimos ab Athanasio Episcopos fuisse institutos; cuius exemplo Ciuitates quoquè complures ex Cœnobiorum septis Episcopos sibi delegerunt. Fuisse autem tùm in Ægypto tria Monachorum genera tradit Hieronymus, Cœnobitas, Anachoretas, & medium inter eos genus Eorum qui nec solitarij degerent nec sub alicuius veluti Magistri disciplina, Vrbes adirent, ac Pagos, resque inibi vænales haberent, quas, pro sua quisque arte, elaborassent. *ep. 69. Chry. hom. 8 Mach. Atha. ep. ad Diac. Hier. ep. 22.* *Tria genera Monachorum.*

Ea Peregrinatione Athanasius Meletianos nequicquàm ad Catholicam com- Chri. Ann. 329.

Atha. Apol. 2. Sozo. l. 2. c. 21. communionem traducere conatus, eorum offenſionem iterùm incurrit. itaquè poſt leuiora in eum intentata crimina, illud quoquè maximum mentiti ſunt, miſiſſe illũ auri vim magnam ad Philumenum quemdam, qui ab Auguſto rebellauerat. ab eo itaquè euocatus, ita ſe inſontem probauit, vt ipſius Auguſti literas ſuæ teſtes innocentiæ ſecum Alexandriam attulerit. in his Conſtantinus de improborum hominum moribus, atque factionibus acriùs expoſtulans, Alexandrinos ad colendam pacem, cum pro imperio cogere poſſet, paternè hortatur; illud quoquè profitetur nolle ſe de Epiſcopis, alijſque Deo ſacris Hominibus ſententiam ferre; huiuſmodi enim cognitionem ad Epiſcoporum Conuentum ſpectare. cum autem haud dubiè conſtaret Euſebium Nicomedienſem turbarum Authorem eſſe præcipuum, grauiter in eum inuectus eſt, datis ad Nicomedienſes literis, quas Theodoretus recitat, in quibus, alium vt ſibi Epiſcopum depoſcant, eos magnoperè hortatur. *Noua in Athanasiũ calumnia.* *Constãtini religio & moderatio.* *Theod. l. 1. c. 20.*

L. 1. C. de Cõcub. Eodem quoquè anno pari ſtudio ad inolita iam vitia tollenda, atque hæreſes, intentus, ad Populum reſcribens Concubinatum ſuſtulit.

Chri. Ann. 330. Conſtantij Cæſaris Quinquennalia dùm celebrarentur, Byzantij Vrbs, quæ & Conſtantinopolis, & Noua Roma eſt

est appellata, Christiano ritu Deo dicatur, eius veluti natalis diei annua quoque celebritate instituta, aucta tùm Vrbs ipsa publicis, priuatisque ædificijs, sacrisque passim ædibus Martyrum memoriæ excitatis, Idolorum nobilioris præsertim artificij Statuæ locis publicis, non tàm cultui, quàm contemptui collocatæ. quatuordecim in ea regiones, quot Romæ erant, distributæ, Capitolium, Cyrcum, Palatium, Fora, aliaque complura ad Romanæ omninò Vrbis æmulationem extructa, aut conuecta sunt, spolijs denique aliarum Vrbium ditata, ac magnificentissimè ornata est.

Constãtinopolis aucta.

L. 2. de ferijs C. The Euseb. in vit. l. 3. c. 52.

L. 1. & 3. de Med. & profess. C. The.

Quod verò ad eius Vrbis splendorem requiri posse videbatur; Ludi in ea literarij, & scientiarum omnium florentissima Academia instituta est. ipsique Ludimagistri, ac liberalium artium Professores vndique magnis stipendijs accersiti, priuilegijs, atque immunitatibus donati sunt. huiusmodi porrò Regiæ Vrbis decus, Leo posteà cognomento Isauricus impius Imperator abolendum curauit. Constantini quoquè munificentiæ opus fuisse dicitur insignis Bibliotheca, quæ omnis generis libris referta, à Successoribus quoquè aucta centum viginti millium numerum expleuit. Basilisco autem Imperatore, diro illo incendio absumpta est. Romani tùm Ciues magno

Academia Constãtinopoli instituta.

Bibliotheca.

Zosim l. 3. Zon. i basil.

gno numero Byzantium commigrarunt, Senatores in primis, quibus, Principis impenſa, extructæ domus, aut quæ iam extructæ erant collatæ ſunt: ex horum numero Zotici memoria Eccleſiaſticis quoquè tabulis celebratur; Orfanorum Is nutritor appellatur, in quibus cogendis, alendiſque ampliſſimum inſumpſiſſe patrimonium dicitur. de Xenodochijs, ac Noſocomijs ibidem tùm primùm, pro ampliſſimæ Vrbis vſu, inſtitutis, eorumque Authoribus, conſule, quæ ad Romanum Martyrologium dicta à nobis ſunt.

Romani Byzãtiũ commigrant.

Marty rol. Ro. & Menolog. die vlt. Dec.

Zoticus Orfanorũ nutritor.

Hoc loco Author, ne quid conſultò diſſimulaſſe, aut per incuriam praterijſſe, videatur, Zoſimi calumnias, ac mendacia, Cõſtantino praclara etiam facinora, atque inſtituta vitio vertentis, copioſe refellit. vbi multa de tributis, ac vectigalibus, deque eorum exactionibus; de nummis, ac eorum precio eruditè admodum tradit nequaquam à nobis, ſi inſtituti operis ratio ſineret, pratermittenda, cum ex his, & hiſtoria lux, & Sanctorum Patrum ſcriptis accedat.

Sub idem tempus bellum iterùm aduerſus Scythas, atque Sauromatas, quos alij Gothos appellant, geſſiſſe Conſtantinum tradunt, illiſque ſuperatis tributum impoſuiſſe. quamquàm Zoſimus, ex more, contra Euſebij

sebij, ac aliorum sententiam, maiorem illum exercitus partem amisisse, & fuga sibi consuluisse testatur. ea occasione Istrum, siue Danubium, Fluminum ad Septentrionem maximum, lapideo ponte iunxit, quod anteà Traianus fecerat: antè illum verò, aut post Constantinum, nemo. Bellum huiusmodi (quamquàm Constantinus ipse interfuisse dicitur) Gallicanus Vir Clarissimus administrauit, qui & hoc anno II. Coss. creatus est. Is Augusti quoquè Gener cum esset, raro ad posteros exemplo, remisso postmodùm Aulæ nuncio, facultatibus verò amplissimis in pauperes, atque Ecclesias distributis, quinque seruorum millibus libertate donatis, ad Tyberina ostia se recepit, ibique peregrinis excipiendis, alijsque pietatis muneribus obeundis, ad Iuliani vsque tempora, operam nauauit; à quo quid demùm perpessus sit, suo loco referemus.

Cōstātinus Pontē Istro imponit. Gallicanus.

Martyrol. Ro. Beda Vsuar. et Ado. 25. Iunij.

His ipsis Coss. datum legitur Constantini ad Valentinum Rescriptū pro Clericis Catholicis à Nouatianis vexatis.

L 7. de Episc. & Cle. C. Th.

Hoc item anno, quo Quinquennalia Constantij, vt diximus, celebrata sunt, in eius gratiam, Constantia Amita, vt creditum, intercedente, Eusebius Nicomediensis, ac Theognis Nicææ, Episcopi ab exilio reuocantur.

Nicep l. 9. c. 21.

Ab

Chri. Ann. 331. *Atha. Apol. 2.*

Ab his ſic reſtitutis nonum bellum Athanaſio indictum; collata, vt anteà, à Meletianis opera. Horum accuſationibus iterùm fatigatus Auguſtus, Delmatio Cenſori (niſi potiùs Cæſari legendum ſit; erat enim Auguſti Frater, ſiue ex Fratre Nepos) qui Antiochiæ erat, cauſæ cognitionem demandauit, quæ tamen ſequenti anno peracta eſt.

Hier. i Chro. de ſcript. Eccl. Opt. l. 30.

Donatus agnoſcitur.

Interim, vt habet D. Hieronymus, *Donatus agnoſcitur, à quo per Aphricam Donatiani.* haud dubiè hoc anno à Schiſmaticis Carthaginienſis Pſeudoepiſcopus creatus, & Maiorino ſublectus. inter alios eius libros (multos namque edidit) ille erat, quem de Spiritu Sancto ſcripſit, vt idem Hieronymus tradit, Arriano dogmati congruens. De Hominis arrogantia, ac faſtu, multa apud Optatum, atque Auguſtinum habentur. & nos poſteà dicturi ſumus. Huius Aſſeclæ inſanum Ductorem, Doctoremque ſequuti, eò dementiæ venerunt, vt præpoſtero Martyrii ſtudio, præcipites ſeipſos dare aliouè mortis genere afficere glorioſum putauerint.

Macario Hieroſolymorum Epiſcopo vita functo, Maximus eidem ſubrogatur.

L. 1. de off. Rect. Pro-

Lex in Præſides.

Porrò quod ad Ciuiles res ſpectat, Conſtantinus aduerſus Vrbium, ac Prouinciarum Rectores, illorumque Admi-

administros, seuerissimam edidit Sanctionem, Prouincialium commodis per omnia consultum volens. ea in Sanctione illud in primis cauetur, *ne sit vanale Iudicis Velum, ne ingressus precio redempti, neuè ipsa Præsidis visio cum precio.* huiusmodi Præsidum Velum quod adeuntibus Illos Populis obtegebatur, quodque famuli, qui Admissionales dicebantur, precio, vt plurimùm retegebant, nihil aliud profectò erat, quam quod nunc Itali vocant (*Portiera*) nec tamen huismodi lege, aliòquin seuerissima, hisce Ciuium vexationibus ita obuiam itum est, quò minus posteà omni æuo id genus querelæ auditæ sint. sanè sub Constantini Successoribus Christianis Principibus passim Aurhores audire licet referentes precio Vela redempta, Admissionalibus aliquid persolutum.

Velum Præsidum quid.

Inter alia quæ Athanasio Meletiani crimina impegerant, illud erat, occisum ab eo Arsenium Ipsius Diaconum posteà Episcopum: ad illud diluendum (cæteris, vt meris nugis, aut patentibus mendaciis neglectis) à Delmatio Antiochiam euocatur; Athanasius rem tantam minimè negligendam ratus ad Arsenium perquirendũ fidos sibi homines destinat (& audierat de illius in Thebaidem secessu primùm, tùm de nauigatione per Nilum, ad eius ostia, indèque Tyrum) illi hominem latebras

Calumnia ĩ Athanasiũ detecta.

Chri. Ann. 332. *Atha. apl. 2.*

bras obtegendæ calumniæ quæritantem, demum nacti, Tyri Epiſcopo ſiſtunt. ſic deprehenſus fabulam retexit, &, Euſebio ſuaſore, eam ſe adornaſſe profitetur.

Chri. Ann. 333. *Atha. Apol.* 2

His peractis, Athanaſius certiorem ea de re Auguſtum reddit, qui re comperta, & Delmatium à cauſæ cognitione reuocat, & literas ad ipſum Athanaſium ſcribit, quibus bono illum animo eſſe iubet, Ipſiuſque Hoſtes Meletianos, factioſos homines, acriter inſectatur.

Gratulati quoque ſunt, præter Auguſtum, Athanaſij innocentiæ alij permulti, ex quorum numero Alexander Epiſcopus Theſſalonicenſis, cuius ad ſe datas eo argumento literas Athanaſius idem recitat; Ipſe quoque Arſenius pœnitentiæ teſtes literas promulgauit, tùm Ioannes, qui Meletio ſucceſſerat, eiuſque factionis Princeps habebatur, pœnitentia ductus, redire ſe cum Athanaſio in gratiam velle, & Catholicæ Eccleſiæ communionem amplecti, datis ad Auguſtum literis, profeſſus eſt. Auguſtus, ſuo ad Ioannem reſponſo, pacis ſtudium in eo laudauit; publici vehiculi copia facta, venire illum ad ſe iubet, promiſſam concordiam ratam habiturum.

Chri. Ann. 334.

At non propterea Athanaſio quies ab Euſebio, atque Arrianis fuit. Hi namque Auguſtum optimè tùm qui-

dem de eo ſentientem, magico veluti carmine, ita à mentis propoſito auocarunt, vt, indicta apud Tyrum Synodo, Reum illum conſtitutum cauſam dicere iuberet.

Enimuerò nimiam Conſtantini facilitatem, ne eius quidem laudator Cæſarienſis Euſebius diſſimulat, eaque illum de cauſa à multis reprehenſum tradit. à Religione quidem, certè hìc quoque commendandus, quòd Epiſcopi cauſam non niſi ab Epiſcopis cognoſcendam exiſtimaruerit. *in vit. l. 4. c. 54.*

Conſtã tini leges. Quod ad Ciuilem Reipublicæ ſtatum pertinet, conſtat hoc anno à Conſtantino leges complures fuiſſe latas; eam in primis, qua cauetur ne Viduæ, Pupilli, Ægrotantes ad Imperatorem adeundum compellantur; tùm eam, qua militibus in expeditione agentibus Teſtamenta vtcumque nuncupandi facultas datur. *L. 2. de off. omnium Iud. C. Th.*

Conſtã tini Tricẽnalia. Quinto, ac trigeſimo Sæculi anno appetente, Auguſti Tricennalia celebrantur. Chri. Ann. 335.

Concilium Tyri. Conuenerant Tyri Epiſcopi ad ſexaginta, quorum præcipuus Cæſarienſis Euſebius. Is Athanaſium ſtantem pro ſe loqui iuſſit. rei indignitate motus Potamon Heracleæ Epiſcopus, qui, vigente perſequutione, Chriſti Confeſſor oculo orbatus fuerat, vehementius in Euſebium inuectus, quem carceris Socium habuerat, in-

inconſtantiam, atque perfidiam ei exprobrans, Religionis Illum transfugam appellauit. pudore ſuffuſus Euſebius Arrianum agere non propterea deſtitit, ac terrorem Potamoni, & reliquis, qui Athanaſio fauebant, per milites incutere. poſt vetera in Athanaſium obiecta crimina, ab eoque iterum diluta, de Ara Meletianorum deturbata, de ſacro Calice fracto, de Arſenij, qui ſe iterum occuluerat, patrata cæde, de corruptis, aut vi adactis teſtibus, & illegitima ad Epiſcopatum promotione; admiſſa eſt in Concilium Muliercula, quæ præfata, Deo ſe Virginitatem deuouiſſe, ea per vim ab Athanaſio expoliatam, cum illum hoſpitio excepiſſet, compoſita ad miſerationem voce, fictiſque lachrymis, teſtabatur. Timotheus tùm Athanaſij Presbyter, qui Ei adſtabat, laudabili calliditate, ac ſi Athanaſius Ipſe eſſet, in Mulierculam conuerſus; Me ne, inquit, hoſpitio vmquam excepiſti? vtinam, ait illa, non excepiſſem, amiſſam nunc Virginitatem non deplorarem; tùm annulum oſtentans, fidem dictis adſtruere petulantius conabatur: nec finem dicendi feciſſet, niſi adſtantium riſus, ac voces malè concinnatæ eam calumniæ admonuiſſent.

Theod l. 1. c. 30.

Mulieris in Athanaſiũ calumnia.

Cum autem inſidiarum finis nullus eſſet, Epiſcopi, qui ex Ægypto illùc

 vene-

venerant, & seorsim Alexander Thessalonicensis, ad reliquos Synodi Episcopos, tùm ad Dionysium Comitem, qui à Principe cum militibus missus fuerat, contestationis libellos dederunt, conati persuadere, nè Conciliabulum non ritè coactum, non iurè pertractatum vlteriùs duceretur. cum nihil proficere se cernerent, Athanasio authores fuerunt, vt Tyro recederet, Augustum adiret. Athanasij recessum sequuta est sententia in eum lata, qua, communione priuatus, Alexandriam in posterùm ne accederet est inhibitus. Tùm Episcoporum, qui Tyri substiterant, plærique Hierosolymam delati, Augustissimum ibi Templum recèns extructum, Augusto id requirente, solemni ritu dedicarunt. ea occasione nouus ibidem Conuentus habitus, ad quem Arrius, & Euzoius Constantini iussu accesserunt, Fidei formulam, quam per omnia, vt videbatur, Nicænæ Synodi decretis consentientem, exhibuerant, excutiendam oblaturi.

Athanasius damnatur.

Arrius Hierosolymis ad Synod.

At quoniam Arrij hæresis in eo erat, vt, cum Patri coëternum Verbum fateretur, non perindè coæquale, ac *Omousion*, hoc est *consubstantiale*, admitteret, vno verbo creaturam esse doceret, Patrum nonnulli fraudem odorati, oblatam formulam ambiguitate laborare, explicatione indi-

indigere animaduertentes, suam suspicionem non dissimularunt. verùm, quod Arrius, ac Socius cum Ecclesia se consentire profiterentur, ne argutari viderentur, neuè Augusti tantopere pacis cupidi offensionem subirent, in Arrij receptionem cum alijs consensere.

Atha. de Synod. & Apol. 2 Socr. l. 1. c. 19 Sozo. l. 2 c. 26

Datæ igitur Synodi nomine ad Alexandrinos, reliquosque Ægyptios, omnesque alios per Orbem Episcopos literæ, quibus eos, resipiscentem Arrium à se receptum, ipsi quoque vt reciperent, hortabantur.

Eodem in Hierosolymitano Conuentu, qui veluti quædam Tyrij Conciliabuli appendix fuit, actum quoquè est de Marcelli Ancyrani apud Galatiam Episcopi, atque Asterij Cappadocis causa, de qua, quòd Constantinopoli repetita sit, sequenti anno agendum erit.

Syluester Papa moritur.

Hoc eodem anno iam præterlabente pridiè Kal. Ianuarij Syluester Romanus Pontifex decedit Pontificatus anno XXII. *cuius præclarum Elogium apud Authorem lege.*

Chri. Ann. 336.

Marcus succedit.

Siluestro post dies non ampliùs quindecim Marcus Prisci Filius Romanus Ciuis subrogatur.

Atha. Apol. 2.

Athanasius Byzantij.

Iam verò Athanasius Byzantium profectus, cum, omni aditu ab Eusebianis intercluso, Augustum alloqui alia ratione haudquaquàm potuisset,

obequitanti obuiam factus, ſuas vtcùmque de Tyri Conuentu querelas expoſuit, quibus, vt qui ſententiam tulerant accerſerentur, impetrauit: ſic accerſiti haud impigrè venere Euſebij duo, Nicomedienſis, ac Cæſarienſis, Theognis Nicænus, Petrophilus Scythopolitanus, alijque nonnulli: Ipſe Cæſarienſis Euſebius de ſuo hoc, poſt Hieroſolymitanum Conuentum, ad Auguſtum acceſſu ſcribit, deque habita à ſe de illius laudibus oratione, quam, ad inſtar Herodiadis, veluti ſaltatricem Filiam ad Regem demulcendum, ac in ſuam, Sociorumque ſententiam pertrahendum cautè præmiſit. Hi ergo iuſſi legitimam afferre cauſam, cur Athanaſium damnaſſent, mira calliditate, miſſis antiquis calumnijs quas, diluere haud ægrè potuiſſet, quò illum imparatum deprehenderent, inauditum hactenùs crimen obijciunt, iactaſſe illum, effecturum ſe, ne frumentum Alexandria Conſtantinopolim deueheretur, idque ſe & Epiſcopos alios complures, teſtes ad hæc locupletiſſimos, audiuiſſe. tùm Auguſtus, qui nuper, haud abſimili ex cauſa, Sopatrum Philoſophum Virũ clariſſimum, ſibique amiciſſimum ſecuri percuſſerat, animo vehementer commotus, exilium Athanaſio in Galliam decernit, grauiùs haud dubiè in eum animmaduer-

in vit. l. 4. c. 46. & 48. & Orat. de Cõſtant. laud.

aduerſurus, niſi, qua erat in Deum Religione, Sacerdotalem in eo dignitatem fuiſſet reueritus. Is nihilominùs, inuicto animi vigore, in Augustum ſic concitatum conuerſus, diuinum ei iudicium comminatus eſt. Conſtantinum porrò tùm alij, tùm ipſe Athanaſius purgat à noxa, quòd crimen aliòquin capitale, & quantumuis falſum, à multis tamen, licèt nefariè, teſtatum, mitiori pœna vltum ierit. laudandum inſuper quidam contendunt, in quibus Conſtantinus Filius in his literis, quas ad Alexandrinos poſteà dedit, quòd eo conſilio Athanaſium relegauerit, vt ab Inimicorum illum inſidijs ſubduceret. conceſſit autem Athanaſius Treuiros Vrbem totius tùm Galliæ, atque Germaniæ nobiliſſimam, vbi idem Conſtantinus Filius, Occidentalis Imperij potens, ſedem fixit.

Ephip. hær. 68. Thed. l. 1. c. 33. Atha. ad Solitar. & Apol. 2.

Athanaſius Treuiris.

Pulſo, vt diximus, in exilium Athanaſio, ab Euſebianis, Auguſtus, de Succeſſore ei dando, interpellatus, eorum libidini nequaquam ceſſit.

Præter alios porrò apud Principem pro Athanaſij reſtitutione Magnus Antonius interceſſit, irrito tamèn conatu, quamquam ſub vitæ exitum, qui ſequenti anno contigit, de eo reſtituendo, vt Conſtantinus Filius teſtatur, cogitauit.

Annus tùm reliquus lætiſſimus Au-

Constãtij nuptiæ. *Indorũ ad Constãtinũ Legati.* gusto fuit, non solùm ob Constantij Filij nuptias, cui Eusebiam, quæ summa, vt ait Zosimus, eruditione præstabat, despondit, verùm etiam ob exceptam ab extremis Indorum Regibus honorificam, insuetis cum muneribus, Legationem. multiplici ergò gaudio cumulatus, fato iam proximus, vt præsagire est visus, amplissimam Filijs hæreditatem partitus est, & Constantino quidèm natu Maximo Auitam Ditionẽ, hoc est Septentrionales Regiones. Cõstantio Orientales, medias Constanti regendas tradidit. ferunt Delmatium ex Fratre Nepotem ab eo Cæsarem appellatum, honoris tamèn potiùs causa, quàm regiminis, quo pacto Fratres quoque anteà, nomine tènùs, honestauerat. *Zosim l. 3.* *Euseb. in. vit. l. 4. c. 49.* *Constãtinus Filijs Imperiũ legat.*

Substiterant Byzantij Eusebiani Arrium à Principe accitum prestolantes Illius iterum fidem exploraturo, quod tanquàm Hæreticum ab Alexandrinis reiectum rescisset, qui ea de causa Episcoporum aliquot Conuentum indixit, in quo tamen Marcellus, quem diximus, Ancyræ apud Galatiam Episcopus, Nicænæ Fidei maximus Propugnator exilio, & ipse, mulctatus est: quo factum, vt nonnulli, inter quos Lucifer Calaritanus Episcopus, & Sulpitius Seuerus Constantinum Arrianæ hæresis insimulauerint, *Ruff. l. 1. c. 12* *Epiph. hær. 23.* *Lucif. apud Atha.* *Sulp. Seuer. l. 2.*

rint, *à qua tamen nota egregiè Illum Author hìc vindicat.*

Accesserat interim Arrius Principis iussu, à quo priuatim interrogatus, an omnia, quæ apud Nicæam fuerant definita, ex animo crederet, non affirmauit modò sed iure etiam iurando confirmauit; quarè Augustus nihil prætereà quærendum ratus, Illum innoxium, & sinceræ Fidei assertorem existimauit. quo Principis testimonio tuti Eusebiani, communioni eum Catholicæ restituendum edixerunt; proindè postridiè sese Illum producturos affirmarunt, & in Templum ad Sacram Synaxim participandam adducturos; repugnante Alexandro Byzantij Episcopo, & à Deo tantam Ecclesiæ notam deprecante. audijt deprecationem Deus: antequàm enim Templum, quò cum Eusebianis properabat, iniret impius Arrius, aluum exoneraturus, cum ad publicam latrinam diuertisset, intestina ipsa exonerauit, viuendiquè finem fecit. res statim per Vrbem, atque adeò per Orbem vulgata, multos ab impia, quam sectabantur, Arrij sententia reuocauit, Augustum in Nicænæ Fidei dogmate stabiliuit. Impuri hominis digna elogia ex Nazianzeno, Ambrosio, ac alijs habes.

Arrius Catholicam fidem profitetur.

Arrij mors.

Naz. de lau. Bas. Amb. de fid. ad

Octauo dein' Pontificatus mense Romanum Pontificem Marcum excessisse

Marci

Papæ obitus. cessisse ex veriori sententia dicendum putamus. *Grat. l.1.c.9*

Quo item anno Constantinus expeditionem aduersus Persas parauit, Legatis tamen de pace acceptis, Eis haud grauatè morem gessit, & ad extruendam Apostolorũ sacram Ædem, qua sepeliretur, animum adiecit. nec suæ tantùm sepulturæ prospexit, sed etiam alienæ; laudabili namque instituto primus Author fuit, vt, ad corpora defunctorum humanda, curandaque, piorum Hominum Collegium constitueretur: & tùm quidem nongenti quinquaginta, coacti frequentissima in Vrbe sunt, quos à publicis muneribus, ac vectigalibus immunes fecit. testatur id Iustinianus eiusdem operis instaurator, & auctor, quod ante illum Anastasius quoque Princeps præstiterat, adiectis insuper ex Fisco redditibus.

Collegiũ ad defunctos humãdos.

Religiosum hunc morem, dudùm antiquatum, Patrum nostrorum memoria; Catholicæ passim Ecclesiæ reuocarunt, & sanctioribus legibus, atque institutis munierunt. Societates Mortis appellamus, Christianæ pietatatis præclarum documentum.

Constãtini obitus. Alternm, ac trigesimum in Imperio annum agebat Constantinus, ætatis LXV. cum, tribus, quos diximus, Filijs superstitibus, optimèque constituta Rep. vitæ exitum sortitus est in Nicome- *Chri. Ann. 337. S. Hie. Chro.*

Ruff.l.1.c.11 Sozo.l.1.c.vlt. Eutr.l.10. comedienſi Villa ſuburbana. Byzantium inde tranſlatum cadauer ſumptuoſiſſimè elatum eſt. *Quæ de tanti Principis laudibus Scriptores tradunt hic Author recenſet, & Iuliani, Patruo ob Chriſti Fidem infenſi, calumnias refellit. tùm de his, qui doctrina, ac ſanctitate, eo imperante, floruerunt, catalogum adnectit: quæ apud illum require.*

A Cõſtantio patrata cædes. Cedr. in Comp. At Conſtantius, legato ſibi Orientis Imperio vix dum potitus, Patruos Conſtantium primò, tùm Annibalianum interfici à militibus curat. mandatum de hoc à Patre habuiſſe quidam tradunt, quòd veneno ab His fuerit appetitus. Delmatius quoque Cæſar Patruelis militari tumultu ſublatus eſt: an eo iubente, incertum. vitæ diſcrimen ſimul adiere Gallus, ac Iulianus; Illum tamen grauis morbus, quo deceſſurus videbatur, Hunc ætas innocua (nam quinquennis tùm erat) periculo exemerunt. Horum deinde educatio Conſtantio maximè cordi fuit. alij quoque Viri Clariſſimi Conſtantij iuſſu interfecti ſunt; in His Optatus Patritij dignitate, tùm quidem maxima, inſignis: tùm Ablauius, qui Prætorio Præfectus, Conſtantis Socer ſuprà priuati modum ſeſe extulerat, cum infimo apud Ægyptum loco natus eſſet. Nazianz. Ora.1 in Iulian.

Romæ interim Synodus Epiſcopo-

Synod. Roma. rum CXVI. Iulio Pontifice, qui Marco successerat, indicente, coacta est. *Con. to. I.* cogendi causa ea dicitur, Catholicorum apud Orientem ab Eusebianis vexatio, Athanasij, ac aliorum exilium. interfuisse huic Synodo legitur Iulius Episcopus Mediolanensis, cui Ecclesiæ hisce temporibus præfuisse constat Maternum. ex quo non leuis coniectura oriri videtur, vnum, eundemque binominem fuisse Iulium Maternum. porrò cum hoc eodem tempore ad Constantinum, ac Constantium *Iulius Firmicus Mater nus.* Augg. Iulij Firmici Materni liber, qui *Bibl. Sāct. to. 5.* adhuc extat, inscriptus habeatur; quis vetet affirmari, aurei huius libelli Authorem Iulium Maternum Mediolanensem Episcopum fuisse?

Constantinus Fratrum maximus, Chri. Ann. 338. *Athanasius restituitur.* altero Principatus anno Athanasium, quem Treuiris exceperat, ac honorificè habuerat, datis ad Alexandrinos literis, Regio diplomate, summa cum omnium gratulatione restituit. *Atha. Apol. 2.* literas Athanasius ipse recitat, in quibus, vt alibi innuimus, non tàm pęnæ loco quàm, vt ab hostium insidijs subduceretur, exilium ei iniunctum à Patre, testatur. ægrè id tulisse Constantium, qui, de Successore ei dando, statuerat, omnes affirmant. inuidiam nihilominus, & Fraternam veritus offensionem, sese obijcere non est ausus, *Bellū Persicum.* bello quoque tùm Persico intentus,

alia

alia meditari ſtudia compellitur. Antiochiam ea de cauſa profectus, graui morbo correptus eſt, à quo tamen Spiridionis Epiſcopi virtute eximitur. Perſæ interim Meſopotamiam populati Niſibin obſidebant. ab ea tamẽ recedere, non tàm Ciuium, ac Romanorum militũ quam Iacobi Viri ſanctiſſimi eiuſdẽ Vrbis Epiſcopi virtute, coacti ſunt. Is (mirũ dictu) editiſſima conſcenſa turri, hoſtium copijs malè cum precatus eſſet, extitere illicò Cyiphũ, ac Culicum examina infeſta adeò, vt ab his, equi præſertim, atque Elephãti, loco conſiſtere cũ nequirent, aut milites ipſos contererent, aut fuga præcipites dilaberentur. hoc pacto Niſibis obſidione ſoluta eſt, ſtetitque fortiſſimum Romani Imperij propugnaculum quamdiù Iacobum Epiſcopum, aut Iacobi cineres apud ſe habuit. ſæpius etenim poſteà Vrbs tentata ab hoſtibus, irritos illorum conatus ſępius reddidit: donec impius Iulianus tanti Viri gloriæ inuidens, qui miro Ciuium ſtudio, ac Religione colebatur, ſacras Reliquias Vrbe efferri iuſſit: quo præſidio ea ſpoliata, in hoſtium ſtatim poteſtatem venit. Huius alumnus fuit Ephren doctrina, ac ſanctitate neq quam inferior Præceptore.

Theod l. c. c. 30. — *Niſibis obſidetur.* — *Obſidionis ſolutio mira.* — *Gẽna. de Vir. illuſt. c. 1.* — *S. Ephren.*

Perutiles hoc anno à Cõſtãtino editę Sãctiones habẽtur de ambitu, de famoſis libellis, & de occultis delatoribus.

Atha-

Athanasij reditum æquo animo Arriani ferre, Tyrij Conuentus abrogationem concoquere haud poterant. igitur ad Iulium Romanum Pontificē, & ad Occidentis Augustos Legationem adornant (Legati hi fuere, Macarius Presbyter, Martyrius, & Hesychius Diaconi) Tyrij Conuentus acta pro libidine anteà concinnata secum deferunt, nouas insuper coagmentatas in Athanasium calumnias exponunt: eius reditum non sine Populi Alexandrini mœrore, tumultu, ac cæde fuisse: ab Episcopis damnatum restitui sine Episcoporum suffragio nequiuisse: denique frumentum Ægypti, ac Libiæ, Viduis, Constantini Magni liberalitate exhiberi solitum, eum subripuisse. Hæc cum cognouissent Ægypti Episcopi Libiæque, ac Pentapolis, Alexandriæ coacti, Athanasij sibi innocentiam purgandam existimarunt. data itaque ad Iulium Papam, omnesque Occidentis Ecclesias, Synodali epistolà, missisque, non Legatis modò, sed etiam testibus, omnia in Athanasium intentata crimina luculentissimè diluerunt. quo factum est, vt Arrianorum Legati ab Augustis non sine ignominiæ pudore reiecti sint. Roma, probationibus tùm quidem, vt aiebant, destituti, clandestinè recesserunt, interpellato antea Iulio de generali Synodo cogenda, ad quam validiora, pro

Chri. Ann. 339. Atha. ep. ad solitar. & Apol. 2.

Nouæ in Athanasiū, calūnia.

Synod. Alexādria.

pro ſuæ ſe cauſæ defenſione allaturos præſidia, affirmabant.

Atha. in vit. Chryſ. hom. 8 in Matt. Hic ipſe annus eſt, quo Antonius ille Magnus, diuino Spiritu excitatus futuram ab Arrianis cladem præuidit, prædixitque: de qua præter Athanaſium, qui illius vitam perſcripſit, Chryſoſtomus quoque, ac alij meminere.

L. 4. quorũ appel. C. The L. 7. de Iudæis C. Th. Sub huius anni Conſulibus lata lex ab Auggg. perhibetur in Adulteros ſeueriſsima, qua, non ſecus ac Patricidas, Culleo viuos inſui ſancitum eſt. porrò cum Adulteri ea in ſanctione ſacrilegi nominentur, conſtat tùm matrimonium in Eccleſia pro Sacramento habitum, non, vt apud Ethnicos, pro ciuili tantùm contractu, quod huius temporis Nouatores impudentiſſimè contendunt. *Lex in adulteros ſeueriſſima. Matrimoniũ Sacramẽtũ.*

Chri. Ann. 340. Hoc pariter anno ad Euagrium Conſtantinus reſcripſit, capitis pœna Iudæis propoſita, qui Chriſtianas fœminas vxores ducerent. *Iudæorũ cũ Chriſtianis Matrimonia vetita*

Iulius Pontifex, quamquam Arrianorum perſpectas habebat fraudes, ne tyrannicè ſecum agi quererentur, Legatis Romanum Concilium expoſcentibus, morem geſsit. vocati itaque cum alijs ipſi quoque Euſebiani, atque Athanaſius, qui antè alios præſtò fuit; ita vt Romæ Aduerſarios integro ſexquianno expectauerit. cum autem ex Antonij diſciplina Cœnobitas nonnullos ſecum adduxiſſet, ipſiuſ-

fiusque Antonij adhuc superstitis Vitam à se conscriptam, multis tùm Viris, tùm Mulieribus eius instituti desiderium iniecit: quod testatur in primis Hieronymus, aitque Marcellam Matronam nobilissimam omnium primam illud vitæ genus amplexam, alijs deinceps Romanis Fœminis exemplo fuisse

Monachismus Romã inuectus.

Hier. ep. 16.

Hoc eodem anno Constantinopoli diem obijt extremum Alexander eius Vrbis Episcopus annos natus IIC. Huic, ex Ipsius suffragio, Paulus vir eloquens, ac pius subrogatur; eius tamen electionem Constantius Augustus ratam non habuit: proindè, eo abdicato, Nicomediensem Eusebium substitui curauit. Is, Principis gratiam nactus, quos suæ, hoc est, Arrianæ doctrinæ infensos nosset, deturbare aggressus; Eustathium sanctissimum Antiochenum Episcopum primò adortus èst, hac illi calumnia impacta, quasi in Principis Matrem Faustam, quam ob Priuignum Crispum malè audijsse iam diximus, contumeliosus fuisset; adulterij quoque insimulatus improbæ tantùm mulierculæ sacramento, quæ puerum ostentans ex Eustathio eum se suscepisse peierâuit; exilio damnatus cum ingenti, vt ait Athanasius, Presbyterorum, ac Diaconorum turba Traianopolim in Thraciam profectus est. tùm eius Ecclesiæ

Socr. l. 2. c. 3. Soz. l. 3. c. 3.

Athn. ep. ad Solit. Hier. de sc. eccl. in Eust. Theo. l. 1. c. 21.

Eustathij exiliũ, & in eũ calũnia.

cleſiæ Clerus Arrianis hominibus repletus eſt: ex quo grege multi deinde Epiſcopi electi Arrianam factionem mirè auxerunt. at de periura Muliercula hæc Theodoretus. cum in morbum grauem æquè, ac diuturnum incidiſſet, diuinam agnoſcens vltionem, crimen faſſa, mercede ſe ab Euſebianis, ad ſtruendam in Euſtathium calumniam, conductam teſtatur: nec tamen iuſiurandum falſum omninò fuiſſe; nam Euſtathium quendam fabrum ærarium pueri Patrem fuiſſe.

Socr. l. 1. c. 18 Sozom l. 2. c. 17.

addunt quidam, Euſtathium ab Euſebio Sabellianæ hæreſis accuſatum: ſed hoc peculiare fuit Arrianis, vt Catholicos Sabellianos dicerent, quaſi, qui conſubſtantialem Patri Filium aſſerunt, Perſonarum diſtinctionem non admittant.

Hier. in chr. Oroſ. l. 7. c. 29

Cum iam Arriani palam debacchari, Principe in primis adnitente, cœpiſſent; Orientales Regiones Terræmotu ita concuſſæ ſunt, vt multæ Vrbes ſolo ſtratæ, multæ quoque abſorptæ dicantur.

Euſebij Cæſarienſis & Conſtãtini mors.

Socr. l. 3. c. 3.

At Cæſarienſis Euſebius cum Arrianis, & ipſe, conſentiens, haud diù Euſtathij proſcriptione lætatus eſt, eodẽ anno è viuis ſublatus: quo tempore Conſtantinus quoque Conſtantis Fratris ditionem per vim ingreſſus, ab eius militibus interficitur. verùm cum Scriptores reliqui diſcordiarum inter

Fra-

Fratres causam Constantino tribuant, vnus Zosimus Fratris Eum fraude interfectum tradit.

Quod verò ad Eusebium spectat, Eum Socrates, &c, ex recentioribus, Sixtus Senensis ab Arrianismi nota vindicare student: sed, vt est in prouerbio, *Æthiopem dealbant*. Eius opera recenset D. Hieronymus, *& ex eo Author hoc loco*. Successorem habuit in Episcopatu, quem Discipulum habuerat, Acacium eadem pice inquinatum, qui Præceptoris res gestas scriptis mandauit.

De script. Eccli Oros. l. 7. c. 29. Atha. Apol. 2.

Bellũ Persicum.

Inualescebat hoc tempore bellum Persicum, quod causati Arriani, ad Romanum Concilium accedere detrectarunt. hac etiam de causa Constantius Antiochiam rediit, vbi sequenti quoque anno Imperij sui quinquennalia celebraturus substitit: bello interim ab eius Ducibus, qui nouies cum Hostibus signa contulisse dicuntur, parùm fœliciter administrato.

Per idem tempus in sepulchrorum violatores lata lex, si quæ ex his supersunt, nobis seruauit, pars maior, Christianorum quidem zelo, ex Idololatriæ odio (nam Djs Manibus inscribebantur) magno tamen rei antiquariæ detrimento, sublata est.

L. 1. de Sepul. viol. C. Th.

Magnificum Antiochia

Constantius, absoluto Augustissimo Antiochiæ Templo à Patre inchoato, quod præ operis magnificentia, atque orna-

Chri. Ann. 341.

ornatu, *Dominicum Aureum* eſt appellatum, Encænia in eius dedicatione celebrauit, Quinquennalibus eodem anno agitatis. horum occaſione, Conuentu ibidem Epiſcoporum habito, Arriani inter cætera Athanaſio Romę, vt diximus, degenti, Epiſcopatum abrogant, Succeſſorem eligunt Gregorium, eumque Alexandriam ſatellitio ſtipatum mittunt. elegerant anteà Euſebium, qui Emiſſenus poſtea dictus eſt. ſed is Alexandrinorum odium, qui Athanaſio ſtudebant, veritus, honorem illum renuit: factus proinde eſt Emeſæ Epiſcopus. Hunc multi, Socratem ſequuti, inter Sanctos Patres adnumerant, cum multis erroribus fuerit obnoxius: de quo in noſtris ad Martyrologium notis ſcripſiſſe ſit ſatis. Verùm quod poſt Gregorium, quem diximus, Georgius, ſuperſtite adhuc Athanaſio, Alexandrinæ ſe Eccleſiæ obtruſerit, nominis ſimilitudine factũ, vt non tàm Authores ipſi, quàm librarij, alterius nomen pro altero vſurpent: cum præſertim vterque Arrianus, vterque, vt quidam tradunt, Cappadox, vterque pariter violẽta ab Alexandrinis morte extinctus ſit. huiuſmodi autem nominum mutatio cæcas tenebras hiſtoriæ offudit, quo de admonitum Lectorem voluimus.

Atha. & Hilar. de Synod. Sozo. l. 3. c. 5.

Templum.

Euſebius Emiſſenus.

Eo in Conuentu Epiſcopi ad XC. fuiſſe dicuntur, quorum XXXVI. dumtaxat

taxat Arriani, reliqui ex Catholicis: qui tamen, vt Gregorii electioni suffragati non sunt, ita Principi, qui cum Arrianis erat, obsistere nequierunt. extant Iulii Pontificis literæ, quibus conqueritur de coacta Antiochiæ Synodo, dum Romana à se indicta absoluta non fuisset, deque suffecto Gregorio, Arrianis dumtaxat Episcopis suffragantibus, & dum Athanasii causa Romæ cognoscenda adhuc penderet. quos diximus Episcopi quantumuis re ipsa Arriani, Arrii tamen nomen malè apud omnes audire cum nossent; veluti probrosum, & ipsi abdicare conati sunt; itaque Arrium se quidem recepisse, Arrii autem Sectatores nequaquam esse: neque enim, aiebant, fas esse Episcopos Presbyterii sectari. Fidei quoque formulam eisdem in literis, quas Socrates recitat, ambiguis conceptam verbis, promulgarunt, cum tamen Nicænam recudere non dubitauerint. porrò cum Dei Verbum Ipsius imaginem dixissent, vitato interim *consubstantialis* vocabulo, hoc ipsum posteà ex eadem formula deleuerunt, contra quàm anteà iureiurando firmassent: quod Eis exprobrans Athanasius, suo ipsos Anathemate perculsos demonstrat. sed ne tùm quidem satis se suæ Ipsorum inconstantiæ fecisse rati, alteram, ac deindè alteram, ex huius-

Arrii nomen probrosum.

Socr. l. 2. c. 7.

Arrianorum inconstantia.

Atha. de Synod.

huiuſmodi recuſis Formulis, ediderunt: quarum poſtremam Ipſi Conſtanti Auguſto apud Gallias agenti exhiberi curarunt, quò Illum, vt iam Conſtantium Fratrem, ſuis laqueis irretirent. *has ſi libet, ab Authore hùc allatas, require.* Tùm ne viderentur Nicænæ Synodo aduerſari, primùm Canonem à confirmatione decreti de Paſchate auſpicati ſunt. qua ratione, & alios nonnullos Catholico dogmati, ac ritui conſentaneos ediderunt, itaque tùm alii, tùm Gratianus, huiuſmodi Conuentum vti legitimum, & à Catholicis celebratum agnoſcere videtur; in eo quoque per imperitiam lapſus, dum tradit præcipuum illorum Canonum Authorem fuiſſe Euſebium Palæſtinenſem, quem ſuperiore anno extinctum demonſtrauimus.

Arrianorum fraus.

c. 11. diſt. 16.

Primus, poſt Nicænam Synodum, decretum de Paſcha abrogare conatus eſt Audæus, à quo Audiani, qui poſtea *Antropomorphitæ* quoque (quod Deo humanam formam tribuerent) dicti ſunt. aduerſus Hunc Antiochię coacti Epiſcopi Canonem, quem diximus, primo loco ſtatuerunt. Is ex Meſopotamia oriundus, moribus quidem fuit incorruptis, zelo tamen nequaquam, vt ait Apoſtolus, *ſecundum ſcientiam.* quo factum eſt, vt dum diſciplinam in Clero pariter, ac Populo exigit ſeueriorem; multis con-

Audæi hæreſis.

Antropomorphitæ.

Hier. i chron. Epiph. hær. 70.

contumelijs, atque iniurijs affectus, à Principe quoque, quòd seditiones misceret, exilio mulctatus, ab Ecclesia desciuerit. tùm Pascha Iudæorum more celebrari à suis mandat: Deo, vt diximus, humanam formam, ad cuius imaginem homo sit factus, tribuit: tùm, vt philosophari argutius videretur, tenebras, aquam, ignem, ingenita comminiscitur. Scythas tamen, ac Gothos ad Christi Fidem allexit, Episcopos sui dogmatis instituit, Clericos quoque, ac Monachos complures, qui posteà ab Ethnico Rege è Gothia fugati, apud Euphratem, aliasque Christiani Orbis Regiones consedere: ex quibus, qui in Ægyptum posteà migrarunt, magnas turbas aduersus Theophilum Alexandrinum Episcopum excitarunt, vt suo loco referemus.

Theod Har. fab. l. 4.

Athanasius Romæ absoluitur.

Iulius interim, diutius expectatis Eusebianis, suorumque Legatorum reditu, cognita demum Athanasij causa, Eum ab intentatis criminibus immunem esse pronunciauit. conuenerant Romæ Episcopi ad L. Hi omnes Iulij sententiæ subscripsere.

Atha. Apol. 2

Alexādriam reuertitur.

Athanasius tùm Alexandriā reuersus circulares, quas vocāt, epistolas ad Catholicos omnes Episcopos dedit, quibus Eos de legitima prò se lata sententia, deque Gregorij inuasione, ac profanis moribus redderet certiores.

Socr. l. 2. c. 11 Athan. ep ad Orthod.

Eadem

Eadem in Romana Synodo Marcelli quoque Ancyrani cauſa diſcuſſa eſt, idemque, qui aderat, æquè ac Athanaſius canonicè abſolutus eſt. *Marcellus abſoluitur.*

Atha. apol. 2 Epiph. hær. 72.

Aliæ præterea querelæ auditæ eorum, qui ab eiſdem Euſebij Aſſeclis, aut per vim pulſi, aut communione priuati eſſent: qui, & ipſi, Epiſcopi pariter, ac Presbyteri, ad Iulium confugerant.

Atha. apol. 2 Socr. l. 2. c. 11 Soz. l. 3. c. 7.

Qui adhuc Antiochiæ morabantur, Euſebius, ac reliqui ex eius Adminiſtris, auditis quæ Romæ geſta erant, tùm demum Elpidium, ac Philoxenum Iulij Legatos demiſerunt, ac literas ad Eum dederunt arrogantiæ, & aculeorum plenas, vt ex Iulij reſponſo *ab Authore hic relato* licet perſpicere.

L. 2. de Pagã. C. The.

Ad hunc annum ſpectat Conſtantij ad Magdalianum Reſcriptum, quo Ethnicorum Sacrificia, omnemque Idololatriam vetat. *Lex in Idololatras.*

Chri. Ann. 342.

Duobus Augg. Coſs. annus aperitur Catholicæ Eccleſiæ, ob Arrianorum graſſationes, funeſtiſſimus. Gregorius, quem diximus Athanaſio ſuffectum, Conſtantini iuſſu per Præfectum Philagrium militari manu Alexandriam inuectus, Paſchali Feſto proximè inſtante, maximæ, Vrbi ampliſſimæ, calamitatis cauſa extitit.

In tanta Eccleſiæ perturbatione Iulius Romam iterum Epiſcopos cogit, & ad Conſtantem Auguſtum dat lite- *Synodus Romana.*

ras,

ras, quibus Illum hortatur, vt de cogendo vniuersali Concilio Constantio Fratri accuratè perscribat: quòd demum post quadriennium impetratum est, Synodo Sardicensi celebrata, in qua Gregorius depositus, Athanasius autem restitutus, eique iterum per vim pulso, Georgius subrogatus est, vt suo loco dicturi sumus.

Cæterùm Athanasius Alexandrino tumultu hostium manus cum euasisset, Romam confugit, siue, vt alii tradunt, cum delitesceret, illùc à Iulio euocatus est. *Soz. l. 3. c. 7. Socr. l. 2. c. 13 Athan. Apol. ad Constant.*

At Constans Athanasii mores perspectos habens, præcipuo Eum amore, ac reuerentia prosequutus est: quodque magnæ aduersus illum existimationis argumentum fuisse constat, enixè ab eo petiit, vt diuina Oracula in Epitomen redigeret, redacta verò ad se mitteret: Imperii etenim curis distento tantum ocii nequaquam suppetere, vt omnes Sacros Libros, quorum lectionis auidior esset, perlegere alia ratione posset. *Constantis pietas.*

Mansit autem Athanasius Romæ amplius triennio, dum ab eodem Constante Mediolanum euocatus est. *Infra ad an. 346.*

Eusebius interim tot malorum Author extinguitur. Paulus à Catholicis Byzantii Ciuibus reuocatur? Arriani Macedonium instituunt. qua de re orta seditio magnæ huic quoque

Vrbi

Vrbi calamitatis cauſa extitit. hæc cum reſciſſet Conſtantius, Hermogeni Duci, qui in Thraciam miſſus fuerat, mandat Byzantium accedat, Paulum deturbet: Is mandata acerbius dum peragit, Populi impetu incenſis ædibus interimitur. Tùm Auguſtus Antiochia Conſtantinopolim delatus, Paulo Vrbe eiecto, Vrbem ipſam dimidia congiarij parte mulctauit. quadragies igitur centena medimnorum frumenti millia in dies ſingulos abſtulit, cum alterum tantùm Conſtantini Magni liberalitate hactenus percipere conſueuiſſet (niſi forte in numeri notam error irrepſerit, aut, pro die, menſis, aut annus, legendus ſit) ex quo Vrbis amplitudinem licet agnoſcere.

Tumultus Byzantij.

Byzantij amplitudo.

Paulus ſic deturbatus, cumque eo Epiſcopi item alij, Iulium Pontificem de rerum ſtatu certiorem factum impulere, vt ad Orientales Eccleſias de Ipſorum reſtitutione ſcriberet: quibus Iulij literis Eorum plærique freti, Eccleſias, à quibus pulſi fuerant, repetunt. verùm qui eas occupauerant, Iulij iudicium declinantes, nouum Antiochiæ Conuentum celebrari curant. At Paulus, cuius, ob Regiæ Vrbis Sedem, dignitas ſpectabilior erat, ad Conſtantem confugit. Is Pauli, atque Athanaſij calamitatem ſuam exiſtimans, ad Fratrem ſcripſit,

vti ad se tres saltem Episcopos mitteret de Proscriptorum causa rationem reddituros, missi sunt Narcissus Neroniadis apud Cyliciã, Theodorus Heraclææ Thraciæ Vrbis, Maris Calcedonis, Marcus Aretusæ apud Syriam, Episcopi. Hi, cum accessissent, Athanasium alloqui renuerunt; tùm Fidei decisionem Antiochiæ editam occulentes, aliam, quam Socrates recitat, Augusto exposuerunt. Porrò, vt tradit idem Socrates, dum Orientis, atque Occidentis Ecclesiæ Constantis operа coalituræ viderentur; nouæ hæresis Author Photinus emersit, qui Dei Filium solum hominem affirmabat, de quo in Sardicensi Synodo postea damnato dicturi sumus. *l. 2. c. 15.*

Photini hæresis.

Lex in Sodomitas.

His eisdem Augg. Coss. aduersus nefandum scelus Lex prodijt, obscurioribus verbis, pudoris causa, eleganter concepta. *L. 31. C. ad L. Iul. de Ad.*

Pauli primi Heremitæ mors.

Chri. Ann. 343.

Sæculi anno XLIII. Paulus Anachoretarum Princeps sortitus est vitæ exitum fœlicissimum, cum vixisset annos CXIII. eius vitam, præter communem hominum morem sanctissimè actam, D. Hieronymus elegantissimè prosequutus est: testatus non nisi à Magno Antonio vulgata, aut alia ratione sibi satis explorata, perscribere, non ignarus, si secus fecisset, non defuturos Ruffinus, aut id genus alios emunctæ naris homines eius ætatis, contradicendi

cendi

cendi etiam ſtudio ſibi aduerſantes. & tamen, quæ tot ſæcula ab eo de Paulo ſcripta comprobarunt, noſtri temporis Hagiomachos Ariſtarchos, eorumque cenſuram, effugere nequiuerunt. Hi; ex Hippocentauro, de quo Hieronymus meminit, argumentum ducentes, totam de Paulo Hiſtoriam ludicrum eſſe commentum affirmare non dubitarunt: & tamen Hieronymus poſtquàm ea, quæ de monſtro audiuerat, narrauit, cautè ſubintulit. *Verùm hæc vtrum Diabolus ad terrendum Eum ſimulauerit, an, vt ſolet Eremus monſtroſorum animalium ferax, iſtam quoque gignat beſtiam, incertum habemus.* iniuria itaque ab Eo rei exigunt fidem, cum Ipſe, dubitare ſe affirmans, fidem ſuam liberare voluiſſe videatur. porrò neque inepta eius dubitatio dicenda, aut riſu, quod Hi faciunt, excipienda, an Africa Monſtrorum ferax huiuſmodi animal gignere potuerit. licet enim quæ de Ixione, atque Centauris Poetæ fabulantur, figmenta eſſe nemo ignoret, & Celſo I.C. de exhibendo Hippocentauro, vana ſponſio habeatur, nec ſanæ mentis quiſquam Centauros à Natura tamquam ſpeciem animantis requirat; huiuſmodi eam tamen aliquandò protuliſſe monſtra, nō niſi præfractæ peruicaciæ Momi, quales ſunt multi, inficiabuntur.

Hæreticorũ calumnia.

Cētaurus Antonio viſus.

Cētauri an eſſe poſſint.

L. 97. ff. de ver. oblig.

Plin. l. 7. c. 3.

neque enim Plinio de rebus ſua ætate Romæ viſis ſcribenti iure quis fidem abroget: at Ille Centaurum Claudio ex Ægypto allatū melle; ne putreſceret, ſeruatum, vidit, & vidiſſe cum eo alios innumeros par eſt credere. mittoque de alio huiuſmodi monſtro in Theſſalia nato Claudium Ipſum ſcribere teſtatur. ex melle item marinum hominem ex vltima Mauritania in Hiſpaniam allatum tradit integræ fidei Author Alexander ab Alexandro, qui & de Tritonibus ſuo ſæculo viſis, & captis humano corpore pube tenus, multa addit. quod ſi in Mari monſtra huiuſmodi gigni poſſunt, facilius hæc in terreſtribus animatibus poſſunt accidere ex hominum, ac iumentorum admixtione. frequens quoque apud antiquos etiam hiſtoricos mentio de Faunis, qui tamen, vt Plinius teſtatur, præter effigiem, humani moris habent nihil. vtcumque ſe res habeat, potuiſſe ea, quæ diximus, quæque inſuper Hieronymus narrat, Antonio Paulum ſine duce quærenti, Dei miraculo accidiſſe, nemo, vt opinor, negabit. de his itaque ſatis. at ne quis miretur, cur de Antonij cum Paulo congreſſu Athanaſius nequaquam meminerit; repetendum memoria eſt quod ſupra indicauimus, ſcripſiſſe Athanaſium Antonij vitam dum ille viueret, ante biennium verò quam hæc acciderint.

Plin. l. 7. c. 3.

Homo marinus.

Gen. Dier. l. 3. c. 8.

Tritones, & Fauni

porrò

porrò ad ſcriptam ab Athanaſio Antonij vitam, vitæ exitum, multis omiſſis, ab alio quopiam fuiſſe additum, ſuſpicamur. Iam quæ ad Pauli, quæque ad Antonij res geſtas ſpectant, ex Ipſis Hieronymo, atque Athanaſio petenda relinquimus.

Sapores perſecutio in Perſide.

Sozom l.2.c.8

Sapores interim Perſarũ Rex Conſtantio infenſus, Chriſtianos quoque odio proſequi impenſius cœpit: cum præſertim eorum nnmerũ apud Perſidem ita excreuiſſe conſtaret; vt iam Conuentus ibidem agere, Templa extrue re, ſacros Miniſtros inſtituere, Populum palam docere non dubitarent. Initio Simeon Seleuciȩ, & Cteſiphontis primariarum Vrbium Antiſtes apud Saporem à Magis delatus eſt, quod, Conſtantio amicus, res ei Perſarum, proderet. Rex ante quàm ferro ſæuire inciperet, grauiſſima Chriſtianis tributa impoſuit, eo conſilio, vt ad paupertatem redacti, aut infirmiores ad res nouandas fierent, aut Fidem abnegarent. ad hæc ſacræ ſupellectilis direptionem, demum vitæ diſpendium paſſi ſunt. Simeonis in primis conſtantia enituit: alij prætereà centum, maiori ex parte Sacrorum Miniſtri, ſecuri percuſſi ſunt. & hæc quidem hoc anno in Perſide ſunt peracta. quæ ad alios deinceps annos, ſpectant ſuo queque loco referentur.

Terræmotus.

Sub idem tempus Neocæſarea

apud Pontum terræmotu subuersa est, superstite tantùm maiore Templo cum Episcopi ædibus, Ipsoque Episcopo, ac eius Administris. eo in Templo Magni Gregorij cognométo Taumathurgi sacræ Reliquiæ adseruabantur.

Macedonius, quem Byzantij Sedem inuasisse diximus, alijque cum eo ex Eusebij disciplina Episcopi, vt, dum ab Arriana hæresi se alienos simulant, eam sensim Ecclesijs, Occidentis in primis, insinuēt; nouo Antiochiæ Conuentu habito, dolo malo, nouam Fidei prolixiorem Formam elaboratam proferunt: sed quò longioribus ambagibus puritatem Fidei circumuoluunt, perque ancipites viarum anfractus veritatem circumducunt; eò se magis suspectos demonstrant nam quæ necessitas cogebat, quæ Nicææ stabilita iam fuerant, retractare? Romana itaque, ac reliquæ ad Occidentem Ecclesiæ, ea inspecta, quòd verborum inuolucris concepta esset, quòdque *consubstantialis* vocabulum consultò videretur omissum; si non vt adulterinam, aut erroneam, vt inanem certè, ac superuacaneam reijciendam existimarunt. tùm qui eam concinnauerant, vt Orientalibus saltem Ecclesijs imponerent, Græci sermonis imperitia factum, vt Latini eam reijcerent, euulgarunt.

Chri. Ann. 344.

Persequutio in Perside instauratur.

Sed instaurata à Sapore persequutio in Persidem nos reuocat. Is sub ipsum

Soz. l. 2. c. 10

ipsum huius anni Paschale Festum, nouum Edictum promulgauit, quo omnibus, qui Christi Fidem profiterentur, capitis pœna imponebatur. ea de causa innumeri propè Christiani mactati, inter quos, Rege inscio, Azades Eunuchus Ei longe carissimus, cuius neci mirè indoluit: eoque factum est, vt à promiscua Fidelium cæde cessari præceperit, temperato edicto, vt ad solos inuisæ Religionis Doctores pœna imposita pertineret. eo nomine, non Episcopi modò, ac Presbyteri, sed

20. Febr. 19. Mart. 8. April. 2. & 3. Nou. Monachi quoque, ac Deo dicatæ Virgines magno numero periere: quorum licèt acta perijsse videantur, si quæ ad Græcos peruenere, apud Metaphrastem leguntur.

Cœterùm cum bellum Persicum ad Iuliani, ac Iouiani tempora peruenerit; eò vsque persequutionem quoque viguisse par est credere. imò S. Augustinus tradit, ne suis quidem temporibus omninò quieuisse. *de Ciu. Dei. l. 18. c. 52.*

Chri. Ann. 345. Constantius cui perenne cum Persis bellum fuit, anno Principatus nono, infestiùs lacessitus, Antiochia profectus, Nisibim finitimam Vrbem peruenit: quod constat ex eius ad Nemesianum Rescripto. quid porrò gesserit nō tum modò, sed toto diuturni illius belli tempore per Duces plurimùm administrati, mirum apud Scriptores silentium: haud dubiè ne Romani Imperij *Constātius aduersus Persas*

l. 10. dedecus posteris proderent: Eutropius etenim hæc summatim tradit, Constantium à Persis multa, & grauia perpessum, amissis Vrbibus, cæsis exercitibus, vix vnum Ei cum Sapore prosperum prælium fuisse: nimirum, vt pietate, ita militari, à Patre, virtute degenerauit, prosperâ tamen belli aleam tum expertus, cum Tyrannos, post Fratris Constantis obitum, profligauit, vt suo loco referemus.

Hoc tempore Gallus, ac Iulianus, cum adoleuissent, Ilque vigesimum, Hic decimum tertium, siue, vt alij tradunt, decimum sextum agerent ætatis annum, ne quid moliri in Imperium possent, Constantio præsertim sobole carente, in Clericorum Ordinem cooptati sunt: quin & ambo Martyribus Templa, quisque suum, quasi ad æmulationem extrui curarunt. pro miraculo narrat Nazianzenus, Galli Templum fœliciter perfectum, probante Deo quasi Abelis Sacrificium, Iuliani contrà, impensa abundè licèt suppetente, segniter processisse; ità, vt subsidens terra, collapsi parietes ingratum Deo munus, quasi Caim Sacrificium testarentur. cæterùm Iulianus dum literis ab Ethnicis præceptoribus imbuitur, impietatem simul hausit, quam callidè diutiùs pressam, Principatum demum adeptus, Christianæ Religionis malo, prodidit.

Greg. Naz. Orat. 1. in Iuliã.

Gallus & Iulianus Clerici fiunt.

Ter-

Chri. Ann. 346.

Tertio ſuo Conſulatu Conſtans, Mediolani cum eſſet, Athanaſium Romæ iam ampliùs triennio commorantem accerſit. de Illius porrò Mediolanum acceſſu certiores facti Aduerſarij, Illum apud Conſtantium in ſuſpicionem vocarunt, quaſi non alio conſilio eam profectionem inſtituiſſet, niſi vt Fratrem in Fratrem armaret, à qua Ipſe ſe calumnia vindicat in ea, quam ad Conſtantium Ipſum inſcripſit, Apologia, in qua ſuæ innocentiæ teſtes nominat complures, qui tùm apud Conſtantem erant, Epiſcopos. expoſtulaſſe Eum nihilominus de Arrianorum fraudibus, & Orientalis naufragium Eccleſiæ deploraſſe, diſertè teſtatur Theodoretus.

Athanaſius à Conſtante accerſitus.

Theod. l. 2. c. 5

Hoc tempore interpellatum quoque Conſtantem à Iulij Pontificis Legatis de vniuerſali Concilio indicendo, literas ea de re ad Conſtantium Fratrem dediſſe conſtat, & Coloniæ Agrippinæ coactam Synodum eiuſdem Vrbis Epiſcopum Euphratem, Chriſto diuinitatem adimentem de gradu deieciſſe. hæc autem vix poſſunt conſiſtere cum his, quæ poſt ſequentem annum de Eo ab Athanaſio traduntur, cum à Sardicenſi Concilio Legatus ad Conſtantium miſſus eſt. itaque huius Concilij Acta impoſturæ ſuſpicione nequaquam carent.

To. I. Conc.

Duplex hoc anno Sanctio (quod ad

L. 3. et 4. de Leges de Tẽ-

blis Idolorum. ad rem Ecclesiasticam attinet) edita reperitur, altera, qua Idolorum Templa, quæ extra Vrbem essent, dirui vetita, altera mox, qua Ethnicis interdictum, ne illa aperirent, ne dum Sacra in eis peragerent. extat ea de re Symmachi apud Ambrosium querela ad Valentinianum Iuniorem; vbi *meritò*, inquit, *Constantii Imperium fuit haudquaquam diuturnum.* at cur diuturnũ Constantio eiusdem Legis cum Fratre Authori? cur diuturnum Constantino Patri, quem potiùs nouæ Religionis Authorẽ vlcisci lęsa numina debuissét? cur contrà Iuliano minus diuturnum? *Paga. C. The.*

Ruffino, atque Eusebio Coss. Augustis vndecimum in Imperio annum agentibus, celebrata est Synodus Oecumenica Sardicensis. fuit autem Sardica nobilis tùm Vrbs Cõstantini Magni aliquandiù sedes, Illyricum inter, ac Thraciam, inter Orientale, atque Occidentale Imperium media, qua præcipuè de causa Concilium inibi coactum fuisse par est credere: Episcoporũ in ea numerus diuersus proditur. à Theodoreto CCL. à Sozomeno Occidentalium tantùm CCC. Orientalium LXXVI. cui adstipulatur Socrates ex testificatione, vt ait, Athanasij, ac Sabini. Athanasius autem Ipse, qui interfuit, alicubi ad CCC. alibi supra CCC. fuisse dicit. cum verò, qui ex singulis Prouincijs adfuerunt, recenset;

Chri. Ann. 347.

Synod. Sardicensis.

Episcoporum in ea numerus.

Theod l. 2. c. 7 Soz. l. 3 c. 11 Socr l. 2. c. 16 Atha. Apol. 2 & ep. ad solit.

ſet; hi non niſi CCLXXXI. numerum conficiunt. ait enim ex Italia fuiſſe Epiſcopos LXXVIII. è Canalio Italiæ XIV. ex Gallia XXXIV. ex Africa XXXVI. ex Ægypto XCII. & Cypro XII. ex Palæſtina XV. cæterùm cum ex Hiſpania quoque fuiſſe conſtet, ex qua Oſius, & præter Palæſtinos alios quoque Orientales complures acceſſiſſe; neceſſe eſt affirmare ab Athanaſio, ſiue ab his, qui illum deſcripſerunt multos fuiſſe præteritos, ſicque veriorem eſſe illorum ſententiam, quæ ex Sabini, qui tùm extabat de Synodis Commentario, atque ex ſinceris Athanaſij tùm ſcriptis propè CCCC. fuiſſe tradunt. cum præſertim Ipſe Athanaſius alibi multas alias Prouincias enumeret. Ridiculus verò Gratianus, qui LX. tantū fuiſſe putat, quòd eorum tantū nomina legerit, qui hodiè poſt huius Concilij Canones deſcripti reperiuntur,

Dist. 16. c. 11.

Miſſi eò Legati a Iulio fuere Archidamus, ac Philoxenus Romani Presbyteri, vt tradit Athanaſius, cui potiùs, quàm Gratiano aſſentiendum, qui alios, eoſque Epiſcopos comminiſcitur, Capuanum, Beneuentanum, ac Neapolitanum, quod ſi quis, præter duos Presbyteros, Epiſcopus Iulij vices præſtitit, Is Oſius fuit, qui primas partes, eo in Conuentu egit.

Adfuere quoque, nec ſine Satellitio, Athanaſij Aduerſarij, Eum, vt vide-

Atha. apol. 2.

videbantur, accusaturi; verùm, ne & ep. tentato quidem iudicio, licèt ab Osio ad So- ad hoc magnoperè hortati, fugam litar. arripuerunt. extant ea de re Osij ad Constantium literæ, quibus testatur eos se ad accusationem instituendam prouocasse. Itaque, his dilapsis, Athanasius causam dicere Ipse iussus, suarum calamitatum historiam cum recitasset, omnium suffragijs insons pronunciatur. dantur insuper ad præcipuas, Ægypti in primis, Ecclesias epistolæ Synodales, quibus & restitutum Athanasium, & depositum vicissim Gregorium, aliosque, qui ei inuadendæ Alexandrinæ Ecclesiæ Authores fuerant, significabatur.

Athanasius absoluitur.

Marcelli tùm Ancyrani Episcopi, & Asclepæ Episcopi Gazæ discussa est causa, amboque absoluti, suisque Ecclesijs, depositis qui eas inuaserant, restituti sunt. Cæterùm Marcellus, tũ innocens habitus, posteà deprauatus, & ab Ipso Athanasio vti Sabellianus damnatus, videri potuit etiam tùm nocens, cum absolutus est; quo factum, vt Arriani in Sardicenses Patres iure inuehi viderentur; neque Arriani tantùm, sed ex Catholicis etiam nonnulli.

Epiph. hær. 72. Basil. ep. 52. Seuer. l. 2.

Facta insuper dicẽdi copia est Arrianorũ accusatoribus, qui magno numero fuere. Hi varijs, ab his, calamitatibus affecti, contumelias, exilia, carceres, cædes Propinquorum referebant, osten-

oſtentabant quoque catenas, & dira vincula, quibus adſtricti etiam Epiſcopi fuerant. accuſati, adeſſe renuentes, deiecti gradu, Catholicæ quoque communionis expertes facti. Certior deindè redditus eſt Iulius pontifex de his omnibus, quæ à Synodo facta eſſent, peculiaribus ad Eum literis datis, præter eas, quas ad omnes Orbis Eccleſias dedere, *quas, vna cum alijs ad Alexandrinos miſſis, ab Authore hìc recitatas habes.*

Atha. ad Antioc. Theod l. 2. c. 9 Soz. l. 3. c. 11 Porro nullam Fidei Formulam à Patribus Sardicenſibus editam, cum nefas putauerint aliquid ad Nicænam addere, tradit diſertè Athanaſius, quicquid Theodoretus, & Sozomenus tradant.

Hilar. in Cõſtant. Ex Hilario prætereà conſtat Conſtantium Auguſtum, literis ad Sardicenſem Synodum datis, catholicum probaſſe dogma, & Dei Filium eiuſdem cum Patre ſubſtantiæ faſſum fuiſſe.

Epiph. har. 71. Theod l. 1. c. 5 Sed & Epiphauius author eſt eadem in Synodo Photinum, quem diximus, damnatum. De Paulo Epiſcopo Byzantij, quòd, inſidias Arrianorum veritus, accedere Sardicam noluerit, nihil deliberatum reperitur.

Poſtquàm verò diuerſorum Antiſtitum cauſæ pertractatæ in Concilio ſunt; ventum eſt ad ea, quæ ad Eccleſiaſticam diſciplinam formandam ſpectare

ctare videbantur. sanciti itaque Canones sunt XXI.

Arrianorum fraus. Arriani, quos diximus Sardica aufugisse, Conciliabulo ex suis collecto, nouam Fidei Formulam, aliaque multa à Catholica Fide aliena statuentes, ipsius Sardicensis Concilij nomine vulgarunt. additæ sunt mendacio vires Constantis postmodùm sequuta morte; ex eaque impunè iam Constantio Arrianis patrocinante. igitur Arrianorum fraude effectum, vt Catholici præsertim Orientis, cum de Conciliabulo cognouissent, ipsum quoque legitimum Sardicense Concilium, quasi ab Arrianis indictum reijcerent; qui verò de Conciliabulo nihil resciissent, eius decretis, quasi à legitimo Sardicensi Concilio editis, acquiscerent. *S. Aug ep. 103 Socr. l. 2. c. 16 Soz. l. 3. c. 10*

Arriani Romanũ Pontificem damnant. Porrò Conciliabuli Authores intentatum hactenùs facinus edidere, cum alijs etenim Episcopis, à quibus damnati ipsi fuerant, Romanum quoque Pontificem Iulium damnarunt. *Hilar. de Synod.*

Semiarriani. Quo verò ad nouam, quam diximus, quartùm iam, aut quintùm recusam Fidei formulam, ex Hilario eam habes, iuxtà quam illius Authores appellati sunt Semiarriani. *Epiph. hær. 37.*

Chri. Ann. 348.

Instituta à Patribus Sardicensibus Legatio ad Constantium Antiochiæ agentem, sequenti anno eò peruenit. Legationis summa hæc erat, liceret *Atha. ep. ad*

per

Solit. Socr. l. 2. c. 18 Theod l. 2. c. 8

per Auguſtum Epiſcopis, qui ab Arrianis exacti, à Concilio reſtituti fuerant, ſuam cuique Eccleſiam repetere. Legati fuere Vincentius Epiſcopus Capuanus, & Euphrates Coloniæ Agrippinæ, de quo ſuperiùs meminimus. His Antiochiæ commorantibus, Stephanus eius Vrbis Epiſcopus Arrianus, quò illorum famam denigraret, ad conſuetas recurrit artes: Meretriculam in Legatorum ædes noctu immittit, illa à Iuuene quopiam accerſiri ſe putans, vbi ad Euphratis lectum deducta, effœtum Senem, eumque dormientem conſpicata eſt; deluſam ſe exiſtimans, inclamare cæpit; monentibus qui eam deduxerant, vt taceret, & falſum crimen Euphrati concinnaret, ſubſtitit dùm dies illuceſceret. tùm prodita res in iudicium adducitur, fraus detegitur, eius Author Stephanus proditur: qua per Conſtantium cognita, & Stephanum auerſatus gradu deiecit, & æquior in Legatos, & Concilium factus, Proſcriptos, Concilij decreto reſtitutos, recipi iuſſit; quãquàm Athanaſius non niſi decem poſt menſes, cæſo tum Gregorio, receptus eſt. Conſtans porrò ad Concilij Legatos Salianum Prætorem adiecit, per quem Conſtantium Fratrem non hortatus modo eſt, vt Concilij Patribus morem gereret, ſed minas etiam addidiſſe Theodoretus ſcri-

Conſtãtis legatio ad fratrem

Theod l. 2. c. 8

Minaces eusdẽ litera. scribit. Socrates insuper minaces Cõstantis literas recitat, quibus venturum se, & Athanasium, ac Paulum, Fratre inuito, restituturum profitetur.

Synod. Carthag. *Constãtis pietas.* Hoc eodem anno, nisi fortè (quod dubium) sequenti, habitá est Synodus Carthaginiensis occasione aduentus Pauli, ac Maccarij Constantis Legatorum, quibus datum in mandatis fuit à Religioso Principe, vt Donatistas diuturno diuisos schismate Catholicæ Ecclesiæ vniendos curarent, tùm vt Ecclesias, ac pauperes pecunia, ac donarijs iuuarent. tradit *Optat. Mile. l. 3. in Parmen.* *Donatisuperbia* Optatus eò Donati arrogantiam processisse, vt, cum anteà non in Episcopos modò Catholicos, sed in ipsos quoque Magistratus, ac Præfectos contumeliosus fuisset, tùm in Augusti Legatos, atque adeò Augustum Ipsum, fuerit obloquutus, Ipsius vero munificentiam ita aspernatum, vt vetuerit suæ cõmunionis homines pecuniam, veluti à peccatore profectam, accipere. solitum porrò Donatum plus quàm humana superbia, non tantùm permittere, sed iubere, vt per suum Ipsius nomen iurarent Sectatores, Idem Author scribit, apud quem multa prætereà alia per intolerandam Tyrannidem, aut etiã dementiam perpetrata leguntur. cæterùm quod Legatis aduersus seditiosos Donatistas arma capere, supplicium de aliquibus su-

s. Aug. ep. 163 Gennad. de Vir. illuſtr. c. 4.

ſumere, eorum Epiſcopos, qui vnioni restitiſſent, exturbare opus fuerit, huiuſmodi animaduerſionem inter Eccleſiæ perſecutiones, Seditioſos ſupplicio affectos inter Martyres adnumerare non dubitarunt.

Concilium Carthag.

Sublatis itaque ſeditionum Authoribus, Concilium Carthagine, Grato eius Vrbis Catholico Epiſcopo indicente, cogitur; & prima quidem actione anabaptiſmus à Donatiſtis peragi ſolitus, decreto ſublatus eſt.

To. I. Conc.

Rebaptizādi vſus ſublatus.

Auulſa huiuſmodi altiùs iam fixa radice, quæ Donatiſtarum cultura infœlicibus aucta fruticibus vniuerſam propè Africanam Eccleſiam occupauerat, ad alias æquè noxias euellendas plantas Concilij Patres animum adiecere. conſcripti itaque Canones omnino XIV. inter quos ille. *Martyrum dignitatem nemo profanus infamet.* etenim Donatus, vt alibi docuimus, ita ſuos dementauerat, vt martyrij gloriam voluntaria etiam morte, ac præcipitijs ſtultiſſimè quærerent. Conſtat autem primam Carthaginienſem Synodum hanc nominari, quod antiquior non extet, non autem quod nulla antè eam fuerit Carthagine celebrata, cum multæ hæ fuerint, vt de Cypriani temporibus inprimis demonſtrauimus. illud quoque monemus, apud Optatum de his, quæ iam diximus, ſcribentem, perperam

Donatiſtarũ ſtultitia.

Con-

Constantinum pro Constante legi.

Chri. Ann. 349. *Atha. ep. ad* Decimus à legatione, quam diximus, ad Constantium missa iam mensis excesserat; cum Gregorius Alexandrinæ inuasor Ecclesiæ, à Populo, qui Athanasij desiderium ferre ampliùs non poterat, interimitur. tùm demum Constantius de reditu ad Athanasium scripsit, quem, quia cunctabatur, iterum, ac tertiò interpellauit. testatur hoc Athanasius ipse, qui datas ad se literas recitat, *ex quo Auther hùc allatas desumpsit.* erat tùm Athanasius Aquileiæ, certè dum primas accepit; in Galliam indè, Constantis accitu profectus est; mox antequam in Ægyptum remearet, Romam repetijt: recedentem Iulius Pontifex gratulatorijs ad Alexandrinos literis prosequutus est. Antequàm Ægyptum attingeret, Antiochiam ad Cæsarem accessit, qui Illum benignè excipere visus est: rogatus autem ab Athanasio, vt calumniatores in posterum, ipso absente, audire nollet, id præstiturum se iureiurando spopondit. meminit quoquè huius congressus, ac sponsionis Osius Cordubensis in suis ad eundem Constantium literis: meminit & Lucifer Calaritanus, qui in literis quoque ad Alexandrinos datis Constantium eodē se sacramento adegisse testatur. Cum Athanasio alii quoque Episcopi restituti, Paulus Constantinopoli, Marcellus

Athanasius reuocatur.

Atha. Ap. 2. Socr. l. 2. c. 18

Apud Atha. ep. ad Solit. Luc. Calar. l. 1.

Socr. l. 2. c. 18 cellus Ancyræ, Asclepas Gazæ, Lucius Hadrianopoli.

Athanasius porrò Antiochia Hierosolymam petiturus, Laodicea pertransiit, vsus ibi Apollinaris familiaritate insignis doctrina Viri, qui Filium cognominem pari eruditione ornatum habuit; ambò postea ab Ecclesia recedentes, nouæ hæresis Authores fuere, asserentes Christi corpus anima carruisse, à Diuino tamen Verbo animatum. Trinitatem verò ex Magno, Maiori, ac Maximo ita constare, vt Spiritus sanctus quasi Splendor, Filius Radius, Sol Pater dici posset; sed hæc longè posteà acciderunt, cum de his iterum sermo nobis erit.

Epiph. hæres. 97.

Apollinariũ hæresis

Hoc eodem anno pro immunitate Clericorum, in Raptores Virginum, & iterum in Violatores Sepulchrorum editæ Sanctiones prodiere.

L. 9. de Episc. et Cler.

L. 2. de rapt. Virg.

Chri. Ann. 350.

Exacto Principatus anno XIII. ætatis XXVII. Constans Augustus, dum in Galliis esset, Magnentii Ducis fraude interimitur, Magnentius ipse Augustus à militibus appellatur; Is Decentium Fratrem Cæsarem statim dixit. *fuisse ambos Christianos ex numismatis hic redditis Author demonstrat; docetque tùm primùm Christianos milites tanto se scelere polluisse*. Athanasius non dubitat Constantem Martyrem appellare.

Aur. Vict. Socr. l. 2. c. 9. Soz. l. 4. c. 1. Zosim l. 2. Atha. Ap. ad Const.

Constãtis cædes Magnentius Imp. Decentius Cæsar.

Audita Constantis morte, Romæ Nepo-

Nepotianus & Vetranio Impp. Nepotianus ex Sorore Eutropia Constantini Magni Nepos, apud Pannoniam autem Vetranio Augusti nomen arripuerunt. Cæterùm Nepotianus per Anicetum Romæ Præfectum à Magnentio constitutum, vigesimo exinde die trucidatur, cũque Eo Eutropia Mater, alijque ex necessarijs, apud quos Athanasius hospitio fuerat exceptus. *Synod. Hierosolymis.* Hierosolymam Is iam accesserat, vbi Prouincialium Episcoporum Synodo à Maximo congregata, Athanasius ab Illis quoque recipitur, qui Eius anteà damnationi subscripsissent.

Legati interim à Magnentio missi, antequam ad Constantium peruenirẽt Alexandriam appulerunt. Hi fuere Seruatius Tungrensis, & Maximus Treuirẽsis Episcopi, quibus additi sunt Comites duo, Clemens, & Valens. Episcopi, quos beneficos Athanasius expertus fuerat, hospitio ab eo excepti sunt. nouæ hinc in Eum calũniæ, quasi per Illos ad Magnentium Tyrannum aduersus Constantium scripsisset.

Noua belli mole à Tyrannis pressus Constantius, Persico adhuc vigente, aliqua se ex parte exoneraturus, spe prolis destitutus, Constantinam Sororem, quam multi Constantiã vocant, Gallo Patrueli in matrimonium tradit, Eumque mox Cæsarem dicit. eadem quoque ex causa Iuliano, *Chri. Ann. 351.* *Gallus Cæsar.*

quem

quem ſub diſciplina diutiùs continuerat, habenas laxiores permittit.

Suid. verb. Auguſtale. Chry. cont. Gent.

Conſtantio in Occidentem aduerſus Magnentium profecto, Gallus Antiochiæ relictus, celeberrimum in Suburbio nemus, quod Daphne dicebatur, Templumque Apollinis habebat magnificentiſſimum, tranſlatis illùc Babilæ Martyris ſacris reliquiis, Chriſtianæ Religionis cultui dicauit, quod anteà, abolito veteri nomine, Magnus quoque Conſtantinus cogitauerat, neuter tamen, quod diximus, prophanum Templũ dirui iuſſit, quòd hoc non ſine maximo tumultu peragi poſſe in Vrbe frequentiſſima videretur. verùm de Babilæ, à quo Idolum Apollinis mutum eſt redditum, quòd Iuliani id tempore acciderit, tunc erit referendum.

Iulianus magos cõſulit.

Theod. l. 3. c. 3

At verò Iulianus Imperii cupiditate exardeſcere cum cæpiſſet, Ariolos, ac Magos, vndique accerſitos conſulit, voti ne compos futurus eſſet. tradit Theodoretus, cum Præſtigiatore aliquandò Dæmonum inuocationi cum adeſſet, ac deformes Lemures adſtitiſſent, metu perculſum Iulianum, Cruce frontem, ex more, ſignaſſe; Lemures tùm omnes aufugiſſe: Magus hærentem Iulianum conſpicatus, Crucis virtute nequaquàm id factum dixit, ſed quòd hi Ipſius leuitatem indignabundi auerſarentur. cæterùm

Gre-

Gregorij quoque Nazianzeni, atque Eunapij Ethnici Authoris testimonio exploratum habemus huiusmodi Eum hominum consuetudine vsum. sed de his alibi dicendum erit. *In Iul. or. 1. de vit. Philos.*

Constantius porrò exercitum in Tyrannos ducturus, milites, quasi alter Gedeon, qui aqua probatos voluit, quos in hostes ducturus esset; qui Baptismo initiati nō essent, baptizari curauit, si qui detrectassent, Eos militia mouit. Hi postea ità exauctorati, quòd non amplius milites, ex Iuris Peritorum vsu *Pagani* dicti: quo nomine omnes deinceps, qui Christiani non essent, vt Pagani dicerentur, vsu receptum est. *Gentiles* porrò à Iudæis tantùm dici consueuere, quòd reliquæ omnes Gentes, ab Ipsis, Idolorum essent cultores. *Ethnici* verò ijdem, græco vocabulo dicuntur. Romanis tamen *Gentiles* sunt Barbari, vt constat ex Impp. rescriptis. Ex hoc tempore milites, Christiani omnes cum essent, (nisi quantum impius Apostata imperauit) huiusmodi se Sacramento (vt Vegetius tradit, qui, Valentiniano Principe, scripsit) adigebant, vt iurarent per Deum, & Christum, ac Spiritum Sanctum, & per maiestatem Imperatoris; quæ obiter à nobis dicta sint. inter Eos, qui ex militibus baptizati hoc tempore sunt, S. Martinus, posteà Turonēsis Episcopus, fuisse dicitur,

Pagani vnde dicti.

Militare Christianorū sacramētum.

Vegetius.

De nupt. Gent. C. The.

S. Martinus

citur, ætatis annum agens trigeſimum quintum, cū iam annos XX. militaſſet: quamquàm in Seuerum, qui eius vitam deſcripſit mendum irrepſiſſe dicendum eſt, niſi ipſum ſibi, ac Turonenſi Gregorio contrarium fateri velimus. *bapti- zatur.*

Vit. c. 1. l. 1. c. 36.

Hier. ī chron. Epiph. hær 66. & 73.

Obitu dein Maximi Hieroſolymorum Epiſcopi, Sedem illam inuaſerunt Epiſcopi Arriani, quorum plures enumerant Hieronymus, atque Epiphanius, ſed non eodem vterque ordine. Acacius haud dubiè Arrianorum Signifer, qui Cæſaream Prouinciæ Metropolim regebat, tantum ei Eccleſiæ intulit probrum; qua re audacior factus, Athanaſium, hoſtium, quos haberet, acerrimum, aggredi inſtituit. inito itaque cū Socijs conſilio literas ad Conſtantium in expeditione agentem, quaſi ab Athanaſio ſcriptas, dare non erubeſcunt; in his Athanaſius, vt videbatur, ab Auguſto veniam petebat proficiſcendi in Italiam, indèque ad Ipſum hoc pacto, & Alexandrinam Eccleſiam Paſtore deſtitutam inuadere, & Athanaſium veluti inquieti hominē ingenij exoſum Conſtantio reddere facilè ſe poſſe putarunt; & ſanè, alijs quoque machinis Eum adorti, voti compotes facti ſunt. cum Athanaſio Paulum quoque Byzantij Epiſcopum in ſuſpicionem, atque odium apud eundem Cæſarem cum vocaſſent, iterum Eum pelli, Macedonium reſti-

Atha. ep. ad Solit. & Apol. ad Conſt.

Socr. l. 2 c. 12 Soz. l. 3. c. 8.

restitui impetrarunt: sed Pauli exilium antè Constantii profectionem accidit. cæterùm Macedonii in Ecclesiam ingressus, Philippo Eum Præfecto cum militibus deducente, peragi maxima sine cæde non potuit. periere ex multitudine, quæ non tàm obsistendi, quàm facinus detestandi causa confluxerat, tria amplius millia.

Macedonius restitutus.

Populi cædes.

Macedonius pòrrò, ne quid sibi à Pauli Asseclis negocii esset, singillatim eos adortus, qui communicare sibi renuissent, exilio, plagis, morte demùm mulctàuit, ex quibus Martyrius, àc Marcianus, qui ex Pauli contubernio fuerant, securi percussi, honore Martyrum posteà non caruerunt, insigni pro mœnibus Sepulchro extructo, Templo insuper, ac Artis à D. Chrysostomo donati. Illud quoque fertur, qui Sacra cum Eo Mysteria participare abnuissènt, eos, diducto per vim ore, sacraque Hostia ingesta, ita demum coëgisse: mulierum, quæ dicto audientes non essent, arculis interclusa vbera abscidisse. tum, vt templū instauraret, Constantini Magni ossa, quæ in eo erant condita, Constantio inconsulto, populo autem vi maxima óbsistente, aliò transtulit, quò, cum multitudo ingens eorum, qui reluctabantur venisset, tanta strages edita est, vt Templum, vbi ossa erant reponenda, cæsorum sanguine redundaret. hæc

Socr. ibid. et c. 30 Soz. l. 2. c. 5. & l. 4. c. 2. Martyrol. & Metaphr. die 25 Octob. Socr. l. 2 c. 30

Populi cædes.

hæc cum rescisset Constantius, de gradu Eum deijci actutum iussit.

Atha. ep. ad Solitar. At Paulus Philippi Præfecti iussu, qui primum, ab Augusto, dignitatis locum obtinebat, per varias Vrbes exilij nomine circumductus, Arrianorum demum vi, post sex dierum inediam, semianimis strangulatur. haud ità multò post, diuina vltio Philippum excepit; magistratu etenim, quem maximum gerebat, exutus, ludibrio exindè fuit, quibus terrori anteà fuerat; planè, vt scribit Athanasius, veluti alter Caim, gemens, ac tremens, percussorem vndique pauens, miserando exitu vitam finijt.

Chri. Ann. 352. Quintum inuerat Consulatum Constantius Collega Gallo adsumpto, cum Iulius Romanus Pontifex vitæ diem clausit extremum, Pontificatus annum agens XVI. Huic Liberius sufficitur; ad quem Arriani, collectis suæ sectæ Episcopis, dant literas, quibus & Athanasium accusant, & catholicæ ab eo vnitatis communionem exposcunt. Per idem tempus Ægyptij Episcopi LXXV. Conuentu habito, & Ipsi, ad Liberium pro Athanasio scribunt. Liberius cum Synodum sibi quoque indicendam putaret certiorem ea de re Constantium fecit ne Illum in Arrianos procliuem, aduersus Romanam Ecclesiam irritaret. Is iam in Pannoniam

Iulius Papa moritur. Liberius succedit.

Synod. in Ægypto.

peruenerat; simulata itaque cum Vetranione amicitia, recepturum se illum in Collegam spondens, si in Magnentium exercitum secum duceret; his alijsque pollicitationibus Tyrannum quodammodò consopiuit. Eius dein milites eadem arte demulcet: tùm in Concionem vocatos, iniustè occupatam ab eo Tyrannidem acriter insectatus, impulit, vt delatum Duci Imperium abrogarent, Eumque in ordinem redigerent. Igitur Vetranionis sibi copijs adiunctis grauius in Magnentium bellum parat, quod sequenti anno gestum est.

Vetranio à militibus deponitur.

Ijsdem nouus annus Consulibus aperitur Constantio VII. Gallo II. Constantij, de Magnentio Tyranno, victoria insignis. In hoc primùm bello (proh scelus) Labarum contra Labarum stetit, hoc est Vexillum Christi Nomen, ac Crucem præferens; nam & Magnentius cum Fratre christiani erant; victoria tamèn pro Constantio fuit, vlciscente Deo Constantis sanguinem innocentissimum. profligati ergò Fratres sibi Ipsis mortem ferro alter, alter laqueo consciscunt.; tradit Seuerus, cum exercitus concurrerent, Constantium credere se pugnæ non ausum, cum Valente Episcopo Arriano in Templum Martyrum se recepisse. Valens porrò nuncios ita disposuerat, vt pugnæ euentum primus sci-

Chri. Ann. 353. *Zosim l. 2.*

Constãtij de Tyrannis victoria.

Seu. l. 2.

ſciret, ſique victoria pro Conſtantio fuiſſet, gratiam, eà primùm nunciata, captaret, ſi contrà, fuga ſibi conſuleret, certior itaque à ſuis, occultè, vt monuerat, de hoſtium fuga factus, Conſtantio retulit, Angelum ſe de victoria iam parta monuiſſe. hac arte Auguſti gratiam ità iniuit, vt Is diceret non tàm exercitus virtute, quàm Valentis meritis eàm Victoriam fuiſſe partam, nihilque Ei in poſterum antiquius fuit, quàm, vt de Arrianis benemerere; thabereque ſe aiebat Fidei ſuę teſtimonium, proſperã, qua vtebatur, fortunam, & Imperij incrementum. qua motus blaſphemia Lucifer Calaritanus librum ad Eum ſcripſit, quo inanem Ipſius de probatione veræ Fidei, ex huius vitæ fœlicitate iactantiam reprimit; certè quidem moderatè illum proſpera fortuna vti nequaquàm potuiſſe Zoſimus quoque tradit: Ammianus verò ſcribit poſt hæc Illum immunem ſe ab omni mortalitatis incommodo exiſtimaſſe, vt aliquandò & ore proprio dictare, & manu ſcribere non erubuerit, *æternitatem meam*. ſæpius etiam Orbis ſe totius Dominum appellaret. Arriani quoque per ſummam adulationem, vt ait Athanaſius, æternitatẽ Ei tribuebant, quam Filio Dei adimebant. Cæterùm Legati, quos diximus à Libetio miſſos, Arelate Conſtantium conuenerunt. apud

Arriani Epiſcopi aſtus.

Conſtãtij vanitas.

Zoſim l. 2. in fin.

Amm l. 15. in princip.

Atha. de Synod.

quem multi cum essent Arriani Episcopi, Horum suasionibus, Constantij Imperio effectum, vt Vincentius praecipuus inter Liberij Legatos Athanasij damnationi subscriberet, & cum Eo alij quoque Occidentis pariter, atque Orientis qui eò conuenerant Episcopi. *Atha. apol. ad Cõstant. Hier. chron. Socr. l. 2. c. 24 Soz. l. 4. c. 4.*

Crucis signũ i Cœlo visũ. Dum hæc Arelate aguntur Crucis signum supra Hierosolymam visum, splendidissima perspicuum luce, tanta magnitudine, vt à Caluario Monte ad Oliueti protenderetur. scripsit ea de re Cyrillus Hierosolymitanus Episcopus ad Constantium, *cuius literæ hic referuntur.* contigit ostentum huiusmodi postridiè Nonarum Maij, quo die à Græcis annua eius rei celebritas instituta est. quid porrò prodigium huiusmodi portenderit, ex his, quæ posteà sequuta sunt coniectura assequi posse videmur. Christus enim, cui Diuinitatem Arriani adimebant, Crucis Vexillum erexisse visus est; & Catholicos, qui in tanta Ecclesiæ perturbatione reliqui erant, ijsdem, quibus olìm Apostolos, verbis compellasse; *confidite Ego vici Mundum.*

Hoc eodem anno Constantius iniustas Magnentij leges abrogauit, eam in primis, qua Idolorum Cultoribus nocturna permiserat Sacrificia. de his Clericorum quoque immunitate iterum rescripsit. quod verò ad politi- *L. 5. de Infirmã. his qua sub Tyran. et*

cum

L. 5. de Paga. & sacrif. L. 10. de Episc. & Cler. L. 7. de exact. C. Th.

Debitores à veteribus. multis exempti.

cum statum pertinet illud sanxit, Debitores capione tantum pignorum ad solutionem cogi, non autem custodia carceris, aut plumbi verberibus, vt antea consueuerat.

Reipublicæ statu apud Occidentem compositio, res Orientis fluctuabant Isauricis latronibus latè grassantibus: Persis limitaneas Regiones inuadentibus: Iudæis quoque rebellantibus, quos tamen Gallus Cæsar vsque ad innoxiam ætatem cæcidit, eorumque Vrbes Diocœsaream, Tiberiadem, ac Diospolim multis alijs cum Oppidis, ac Vicis igni tradidit.

Iudæi à Gallo debellati

Hiero. in chr. Soz. l. 4. c. 6. Amm. l. 14.

Constantij sæuitia.

Constat quoque ex Ammiano Constantium, antequàm è Gallijs discederet, natalem ibi suum celebrasse innoxio tamen sanguine madidum, cum multos delatorum calúmnijs obnoxios, ex leuissima etiam suspicione, quasi Magnentij partium, sustulerit. addit Ammianus trigesimum tùm annum Illum exegisse, quod nescio quo pacto possit consistere cum his, quæ à Victore relata, superius sunt tradita de Constantis ætate, qui antè triennium occisus, egisse tùm annum dicitur XXVII. quo fieret eiusdem vtrumque ætatis fuisse. exploratum sane est Constantem Fratrum natu minimum fuisse; porrò non mensibus tantùm sed aliquot annis Constantio minorem, illud persuadet, quod decen-

Eius ætas.

nio, vt diximus, poſt Eum Cæſar à Patre creatus eſt: præterquam quòd ſi hoc anno tricennalis erat, ipſis Patris Vicennalibus, cum Cæſar eſt appellatus, non dum bimus fuiſſet. ex eo autem Ammiani arguitur oſcitantia, quòd quem hoc tempore trigeſimum exegiſſe annum tradit, elapſo tantùm ſeptennio, cum deceſſit, quadragenarium tradit. *hac verò Author diligentiſſimus aliòquin temporum inueſtigator per incuriam præterit.*

Prorogato continenter ad tertium iam annum Conſtantij, cum eodem Collega, Conſulatu; Liberius ſecundò Legatos ad Eum mittit, Athanaſij damnationem deprecans, Concilium ea ſuper re expoſcens. verùm, quòd bellum aduerſus Gundomadum, & Vadomarium Fratres Alemannorum Reges, qui in Galliam irruperant, gerendum eſſet, Concilium ad ſequenté annum dilatũ, quamquàm & belli timor, petita à Barbaris pace, ſublatus eſt. Chri. Ann. 354. *Amm l. 14.*

Gallus à Conſtantio occiditur.

Gallus interim in ſuſpicionem affectati Imperij apud Conſtantium vocatus, Polæ apud Iſtriam Cæſaris primò inſignibus ſpoliatus, demùm capite plexus eſt, cumque Eo alij permulti amicitiæ Ipſius vtcumque comperti. acti eadem ex cauſa in exilium ſunt Epiſcopi nonnulli, inter quos præclarus Ille Theophilus, qui apud Indos Fidem Chriſtianam propagauit. de quo *Greg. Naz. orat. 1 in Iulian. Theod. l 3. c. 3 Amm l. 14. Nicep. l. 9. c. 18.*

quo multa apud Nicæphorum habes.

Atha. apol. ad Cõſtant. Amm l. 15. Athanaſius porrò à Magiſtratibus Alexandriæ vexatus quibuſdam quaſi velitationibus ad futurum bellum exercebatur.

At Iulianus Galli Frater, in ſe quoque iratum Conſtantium cum reſciſſet, adire Ipſum, qui Mediolani tùm erat, non dubitauit. & ſanè perijſſet, ni Auguſta, dum Viri indignatio deferueſceret, Comum Illum amandaſſet. Eadem poſteà illius necem deprecante, Athenas ire permiſſum ei eſt. erat tùm Athenis Gregorius Nazianzenus, Is Iulianum conſpicatus, de Homine haud falſa vaticinatus eſt, vt idèm Ipſe teſtatur, *quem Author hìc refert, multa inſuper addens de celeberrima tùm quoque Athenarũ Academia, deque Ipſius Gregorij, ac Magni Baſilij inibi contubernio, amborumque amore pluſquàm fraterno, atque arctiſſima neceſſitudine.* cæterùm Iulianus, quandiù Athenis fuit, non tàm Philoſophicis præceptionibus, boniſque artibus, quàm occultis, ac nefarijs Sacris, magiciſque inſtitutionibus operam nauauit. *Iulianus vita periculum adit.* *Greg. Naz. orat. 2 in Iulian.* *Gregorij, ac Baſilij contuberniũ*

Chri. Ann. 355. Sequitur ſæculi annus LV. Catholicæ Eccleſiæ funeſtiſſimus. celebratur duplici Legatione petitum à Liberio Concilium Mediolani; annuit ſanè Conſtantius ratus id, quod fuit, coactos in vnum Epiſcopos, ſe præſente,

terrore incusso, haud ægrè in suā ipsius sententiam ituros. Acta sanè, vt nefaria, atque sacrilega perierunt, multa tamen ex Lucifero Calaritano apud Sardiniam Episcopo, qui Apostolicus tùm Legatus adfuit, atque ex Hilario alijsque nonnullis habentur; *quæ ab Authore fusiùs recensita, nos ex instituti nostri ratione leuiter perstringemus.*

Principio constat Luciferum, ac Collegas Liberij Legatos, Ipsumque Eusebium Episcopum Vercellensem fraudem odoratos, adesse renuentes, Principis iussu adesse coactos; tùm Arrianorum fraude factum, vt ex sacris Ædibus, in quas conuenerant Patres, in Principis Ædes, quò Ipse, qui Cathecumenus erat interesse posset, vocatos. hinc obiter collige Constantinum Patrem (quod supra contra Eusebij sententiam firmauimus) Nicænæ Synodi tempore Baptismo initiatum iam fuisse. sic igitur coacti Patres, quamquam in his Catholici complures, iam non Concilium celebrasse dicendi sunt, sed tyrannicam consultationem, publicorum latronum violentam grassationem instituisse. negantibus porrò Catholicis Athanasij causam, eo inaudito, atque absente agendam, è vestigio assurgens Constantius, intemperantius in Eum inuectus, Se accusatorem, Se testem aduersus Athanasium professus est. *Atha. ep. ad Solit. Seuer. l. 2.*

non

non propterea Lucifero, ac Collegis conniuentibus, sed adhuc Ecclesiastica libertate obsistentibus, Constantius furore percitus exilio Eos mulctauit. in His Hilarius Diaconus ante exilium verbera quoque expertus est. Lucifer in Palæstinam relegatus, mira constantia, & præparato, vt ait Hieronymus ad martyrium animo aduersus Constantium Commentarium acriori stylo exarauit, Eique legendum misit. pari ratione damnati alij complures, qui aut Athanasij damnationi, aut Arrianæ Fidei subscribere noluissent. Horum præcipui fuere Dionysius Mediolanensis, & Eusebius Vercellensis Episcopi, quorum Hic multa in exilio passus, Martyris gloriã adeptus est. de Athanasio, qui præcipuè petebatur eadem ratione, Constantij Tyranide egregiè vsi, Arriani triumpharunt, qui & Ecclesijs Pastoribus viduatis, nõ sine maximis obnitentium Populorum cædibus suæ Sectæ Homines imposuerunt. quę post Athanasium, ac Luciferum Hilarius quoque Pictauiensis recensere dum instituit; his Tyrannum magna styli libertate, animique robore, verbis compellat.

Legati Apostolici exilio dãnãtur.

De Script. Eccl. i Lucif.

Item alij Episcopi.

S. Hilarij libertas

Hilar. cont. Const.

At nunc fructus operum tuorum Lupe rapax audi.

At Constantius, licet pro Tyrannica potestate, quæ ab Arrianis decreta Mediolani fuerant, de Athanasij

in primis damnatione, rata esse iussisset; *tamen authoritate* (Ammiani verba sunt.) *qua potiuntur æternæ Vrbis Episcopi, firmari desiderio nitebatur ardenti. at Liberius monitus perseueranter renitebatur, nec visum Hominem, nec auditum damnare nefas vltimum sæpè exclamans, apertè scilicèt recalcitrans Imperatoris arbitrio* proindè Augustus datis ad Leontium Vrbi præfectum literis, Liberium, quò tutius fieri posset, Mediolanum ad se mitti præcipit. quod idem Ammianus tradit his verbis. *Hoc administrante Leontio, Liberius Christianæ Religionis Antistes à Constantio ad Comitatum mitti præceptus est, tanquam Imperatoris iussui, & plurimorum scitis per Consortium decretis* (nempè Conciliabulo Arrianorum) *obsistens*. sequitur posteà idem Author. *Liberius ægrè, populi metu, qui eius amore flagrabat, cum magna difficultate noctis medio potuit asportari.*

Amm. l. 15.

Romana sedis authoritas.

Liberius ad Imp.

Hanc ipsam Liberio illatam vim D. Athanasius narrat. cuius hæc sunt verba. *ne Liberio quidem Romano Episcopo pepercerunt, nulla reuerentia ducti, vel quòd Sedes ista Apostolica esset, vel quòd Roma Metropolis esset Romanæ Ditionis* (hoc est Romani Imperij) subdit posteà. *Ille autem* (Constantius) *sperans per Liberium se posse omnes attrahere, mittit Eusebium*

Atha. ep. ad Solit.

Eunuchi cũ Libe-

Eunuchum (hic erat Præfectus cubiculi) cum literis, & donis ad Eum, vt donis quidem blandiretur, literis autem minaretur. & paulò poſt. *deindè munera oſtẽtans, verbis inſtabat, manuque Liberij apprehenſa, obtempera, inquit, Regi, & iſta accipe. Liberius contra;* & quæ ibi ſequuntur Liberij verba, multis argumentis indigna poſtulari affirmantis. Eunuchus tùm (tradit idem Athanaſius) magnis minarum denunciationibus receſſit, eaque ipſa dona in Principis Apoſtolorum Tẽplo conſecrauit. quod cum reſciſſet Liberius, Cuſtode, quod non vetuiſſet, increpito; dona illa, vt victimam illicitam, proiecit. multa deindè Athanaſius addit de vi Liberio illata, de Illius fortitudine, ac dicendi libertate; *quæ hic ab Authore fuſius referũtur vna cum ijs, quæ apud Theodoretum per dialogiſmum inter Conſtantiũ, ac Liberium tranſacta habentur, omninò legenda.*

rio cõgreſſus.

Liberij libertas.

l. 2. c. 16.

Conſtantius iam blanditias æquè, ac minas incaſſum expertus, Liberio exilium in Thraciam imperat. abeunti quingentos pro viatico aureos dari iubet, totidem Auguſta. Liberius ad Conſtantium remiſit præfatus pecunia Illum ad militum ſtipendia indigere: tum Euſebius Eunuchus, ſiuè fortunam miſertus, ſiuè Liberij conſtantiam expugnaturus, eadem vſus liberalitate, alios obtulit. ad quem Liberius.

Liberij exilium.

rius . *tu* (inquit) *Ecclesias expilasti, & iam mihi damnato egentique offers eleemosinam? abi primum, & Christianus ipse fias.* triduo itaque elapso, recta in Thraciam, nullo accepto viatico, proficiscitur . quæ autem posteà illi contigerint suo loco recēsebimus. Illud magnæ admirationis est, cum Alexandriæ, Mediolano, aliisque Ecclesiis Arriani Episcopi longè etiam accersiti, fuerint impositi, Liberio tamē Fœlix Romanæ Ecclesiæ Diaconus Vir Catholicus subrogatur; quem tamen quod Arrianorum permissu sederit, multi, errore ducti, Arriannm putarunt. Legitimus ille quidem Pontifex dici nequijt Liberio superstite; sed ex communione quoque cum Arrianis malè apud Athanasium aliosque complures audijt.

Fœlix substituitur.

Ep. ad Solit. Theod l. 2. c. 17. Socr. l. 2. c. 29 Soz. l. 4. c. 10

Ea interim maximè Arrianos cura coquebat, vt, quando Liberium nequiverant; Osium Cordubensem Episcopum in suam sententiam, Augusto adnitente, pertraherent; Illum inquam Osium, qui, Athanasio teste, Episcoporum Parens dicebatur, quique sexagesimum iam à confessione annum agebat, hoc est à carcere, & quæstionibus Diocletiano Principe passis. igitur accersiri Eum ab Augusto curant: cum venisset, tantus fuit venerandi Senis rationum pondus, tantus Principi ab eo terror incussus, vt ab eodem, à sen-

Osius.

tentia

tentia iam deducto, dimitteretur. non propterea animos Arriani deſpondent; Conſtantium iterum aggreſſi, admotis Eunuchorũ machinis, quibus Ille plus æquo obnoxius inſeruiebat, interũ adigunt, vt, blanditiis adhibitis, minis non parcat, quibus Oſium in ſuã, vt par eſſe aiebant, ſententiã pertraheret. ſcripſit ad eum Auguſtus, reſponſum tamen nõ ex voto retulit, *quod ab Athanaſio deſcriptum ex eius ad Solitarios epiſtola hic relatum habes*. cum literis non proficeret, Illum iterum accerſit, ac integrum apud ſe annum habet.

Interim, datis ad Præfectos literis, Clerici, atque adeò omnis generis Laici cum Arrianorum Epiſcopis, qui ſingulis fermè Eccleſiis iam præerant, communicare iubentur; Hilarius tum, qui haud ità pridem, & Chriſti Fidem fuerat amplexus, & diuino planè conſilio Pictauienſis Eccleſiæ Epiſcopus fuerat conſecratus, ſupplicẽ non pro ſua tantum, ſed pro aliis quoque Eccleſiis, Cæſari libellum obtulit, quem ex eo ſi libet pete: nec miretur quis inter tot Epiſcoporum proſcriptiones, Hilarium Arrianorum Hoſtem infeſtiſſimum cum aliis nonnullis Gallicanis Epiſcopis illæſum manſiſſe; nam, vt Ammianus ſcribit, *Conſtantiũ*, hoc ipſo anno, *exagitabant aſſidui nuncij deploratas iam Gallias indicantes, nullo renitente, ad internecionẽ*

S. Hilarius.

Hilar. ad Conſt.

l. 15.

Bar-

Barbaris vastantibus vniuersa. non igitur tempus visum opportunum Gallorum animos exacerbandi: imò ad continendum in officio Populum illum titubantem, aliquid indulsisse Hilarij precibus videri voluit, dum ad Seuerum rescribens vetuit Iudices Ecclesiasticis sese rebus immiscere, & causas Clericorum cognoscere. *L. 12. de Episc. & Cler. C. The.*

Iulianus Cæsar creatur. Cæterum hi Gallici motus Iulianum à Pallio philosophico, quod Athenis assumpserat, ad Regalem Trabeam traduxerunt; extremo enim hoc anno & Cæsar à Constantio Patruele dictus, & Helena ei Virgo in matrimonium tradita est, eiusdem Constantij Soror: Nouo mox appetente anno in Consulatu Collega assumptus, cuius initiò leges saluberrimæ latæ inueniũtur aduersus Magos, atque Aruspices, tum ne Ethnicæ superstitionis Sacra peragerentur, aut Idolis cultus quoquo modo exhiberetur: deniquè aduersus Apostatas. has haud dubiè leges veritus Iulianus Cæsar hoc ipso suæ Fortunæ incremento, vt tradit Ammianus noctu surgens, occultè Mercurio supplicabat. Chri. Ann. 356. *Leges salutares.* *L. 5. de Malef. L. 6. de Pagan C. The. & L. 1. C. de Apost. Amm l. 16.*

Athanasius pellitur. Hoc ipso anni initio Athanasius per vim pulsus; Populi strages edita ipso in Templo, Syriano Duce cum Legionibus irrumpente, Georgio Pseudoepiscopo Sedem occupante. extant ea de re non Athanasij modò querelæ, *Atha. ep. ad*

Solit. Apol. ad Conſt. & de fuga ſua. relæ, ſed ipſius Populi Alexandrini in literis, quæ extant ad vniuerſam Catholicam Eccleſiam datis. & hæc quidem in ipſa inuaſione peracta, porrò quæ deinceps Georgius per uim, perque dolum perpetrauerit, fusè Athanaſius perſequitur.

Poſt Athanaſium pari ratione ſuis Sedibus exturbati ſunt Ægypti, ac Lybiæ Catholici Epiſcopi ad XC. Horum Eccleſiæ vænales habitæ, His quoque traditæ, qui paulò ante Ethnici fuere, nullo niſi oblatæ pecuniæ delectu. creuere Arrianis apud Ægyptum animi ex Auguſti literis ad Alexandrinos datis, quibus arte quadã eis blanditus, Athanaſium contumelijs, atque execrationibus inceſſit, &, ne Illi in poſterum ſtudere quis audeat, non hortatur modo, ſed propoſita etiam pœna deterret: adeo Illum, alioquin non malum Principem, Arriani Conſiliarij, atque Adminiſtri dementauerant. Athanaſio itaque, vt Principis irã, Arrianorum dolos euaderet, inuiæ, ac deſertæ ſolitudines quærẽdæ fuerunt, quibus à perquirentibus militibus, ac delatoribus tutus eſſe poſſet. porrò quæ de ſeceſſu apud Alexandrinam Virginem à Palladio, ac Sozomeno, quæque de Ciſterna, in qua ſexennio delituerit ab eodem Sozomeno, ac Ruffino traduntur, ex ipſius Athanaſij ſcriptis explodenda omninò videntur. *Athanaſij latebra.* *Pall. laus. Soz. l. 4. c. 9. & l. 5. c. 6.*

Cæte-

Cæterum, qui hac Arrianorum persecutione extorres facti sunt, & admirationi tum omnibus fuere, & à Sacris postea Scriptoribus magnis laudibus celebrati sunt. laudat eos in primis Ambrosius, laudat Epiphanius: Seuerus quoque tradit totius eos Orbis studijs fuisse celebratos, pecuniam in sumptus affatim eis congestam: Legationibus quoque ex omnibus Prouincijs frequentatos: Eusebius in primis Vercellensis Episcopus clarus est habitus.

Ruff. l. 1. c. 18

Ambr ep. 72. Epiph. har. 30. Seuer. l. 2.

Eusebij Vercellēsis & Hilarij exiliū.

Hoc eodem anno, Saturnini Arelatensis Arriani Episcopi factione, Conuentus Byterris prope Arelatem cogitur, in quo S. Hilarius maximus Catholicæ Fidei propugnator exilio damnatus, in Orientem amandatur. testatur idem Hilarius Iulianum Cæsarem sibi tum patrocinatum, contumelias idcirco ab Arrianis passum. huiusmodi autem in Hilarium studium impius Iulianus non aliam ob caulam simulasse putandus est, nisi vt Catholicos sibi conciliaret, à quibus, si res ferret, adipiscendo Imperio cui inhiabat, Constantio infensi cum essent, iuuaretur. Hilarius porrò metuens, ne, se præsertim absente, Arriani, qui Byterris conuenerant, mentito substantiæ nomine, aut alia fraude simpliciores Ortodoxos Episcopos, & Catholicum Populum deciperent; libel-

Iuliani astus.

bellum legendum obtulit, quo Arrianorum latebræ, & doloſæ eorum inſidiæ panderentur.

Amm l. 16. Theod l. 2. c. 17. At Conſtantius Romam profectus Triumphum de Magnentio egit, cuius pompam Ammianus deſcribit. nouo id exemplo factum conſtat, cum Ciuili ex bello nefas eſſet triumphare. Romanæ tum Matronæ magno numero Illum adeuntes, pro Liberij reſtitutione ſupplicem Ei libellum porrexere. Harum precibus, ac Populi deindè in Circo clamoribus exoratus, Liberium reuocat. trigeſimo ab aduentu die, Roma diſcedens in Illyricum proficiſcitur, belli nuncijs, ex Germania crebrioribus, ab Auguſtiſſimæ Vrbis veluti complexu, inuitus abſtractus. *Conſtā tij Romæ triumphus. Romā inuitus deſerit. Amm l. 16.*

Leontio Antiochiæ Epiſcopo vita functo, Eudoxius, qui Germaniciæ apud Syriam Epiſcopus erat, in eam Sedem irrepſit *hic de Ætij dogmate; quod ei Eudoxius ſtuderet, nonnulla apud Authorem habes.* *Ætij hæreſis.*

Iulianus interim hoſtes ad pacem compulit. tum verò accidit, vt S. Martinus, qui XXIV ſtipendia meruerat honeſtam miſſionem impetrauerit. *S. Martinus miſſionē impetrat.*

At Iuliani Vxor Helena, ab Euſebia Auguſta, quæ prole ipſa carens, ei prolem inuidebat, veneficijs dicitur appetita quibus effectum, vt quoties concepiſſet immaturos, atque abortiuos fœtus ederet. hoc non niſi *Iulia. vxor veneficijs abor-*

Deo

tans reddita. Deo moderante factum videtur, ne superstite Iuliani sobole, impietas propagaretur.

Ante anni lapsum edita à Constantio lex, Clericos à lustrali collatione immunes fecit. *L. 1. de Collat. lust. C. Th.*

Ijsdem nouus annus Consulibus inscribitur, quo Constantius, Sirmij cum esset, nouum ibidem Conciliabulum habuit, ex Arrianis coactum, aduersus Photinum Sirmij Episcopum diuinitatis Filj Dei hostem haud multò Arrianis ipsis deteriorem, qui hac ratione Catholici nomen præsetulerunt. nouas porrò tum Fidei formulas promulgarunt, græcè primam, alteram, ac deinde tertiam latinè. has ab Osio quoque Cordubēsi firmatas constans fama est. tradunt quidam senij fatiscentis eum vitio delirasse, plus quā centenarius cum iam esset. addunt quoque àlij ad hæc non minis tantum, sed etiam verberibus adactum, moriturum porrò vim sibi illatā professum, Arrianam hæresim fuisse detestatum. at non Osij tantum lapsu Tragœdia illa finem accepit, sed Liberij quoque causa lugubrior est reddita. licet enim hæresim non sit professus, Athanasij tamen damnationi subscripsit, & Arrianorum communione pollutus est. *Chri. Ann. 357. Epiph. hær. 71. Theod hær. fab. l. 2. Atha. de Synod. et apol. 2* *Osij lapsus.* *Liberij quoque lapsus.*

Peracto Sirmij Conuentu Orientales Episcopi complures cum recessissent ex His, qui Semiarriani vocabantur, *Hila. de Synod.*

tur,

Epiph. bar. 37. tur, Sirmianæ perfidiæ pertæſi, Ancyræ conſiſtunt, ablegatumque ſubſtantiæ nomen reſtituunt, nouamque Fidei regulam Auguſto per Legatos mittunt, qui honorificè illis exceptis, priores formulas deleri iuſſit. Synod. Ancyra.

At Liberius Romam reuerſus, alienos à ſe Ciuium animos expertus eſt adeo, vt qui Fœlicem, eius cauſa, quaſi Schiſmaticum, antea vitaſſent, nunc viciſſim Fœlicem amplexi, à Liberij communione abhorrerent. quò factum eſt, vt, ex Clero præſertim, complures, quaſi Auguſti decretis refragrantes, dirè vexati, perſecutionem paſſi dicantur.

Fœlix porrò haud ita multo poſt vita functus, liberas regendæ Eccleſiæ habenas Liberio reliquit. extat Conſtantij, ac Iuliani ad Fœlicem Reſcriptum de Eccleſiaſtica immunitate. Fœlicis obitus. L. 14. de ep. & Cle. C.Th.

Cæterum de Liberij Fide, ac rebus poſtea præclarè geſtis, multa hìc Author affert egregia documenta, quibus contractam Sirmij maculam ſatis ſuperque Eum diluiſſe haud agrè demonſtrat. Liberij laudes.

Porrecta interim Conſtantio querela aduerſus Ætium, eiuſque Aſſeclam Eudoxium, qui Antiochenam Sedem inuaſerat, eadem ferè cum Photino Sirmienſi docentes, literæ ab eo ad Antiochenos ſunt datæ, quibus teſtatus, ſe inſcio, Eudoxium eam Eccle-

cle-

clesiam regendam suscepisse, ab ipsis nequaquam recipiendum docet; tum multa de vtriusque impietate, Sirmij, atque Anciræ damnata, addit; quæ quidem in ipsos quoquè Arrianos, quadrant: *literas ipsas ab Authore hic velatas, si placet consule.*

Iulianus Augustus acclamatur. Dum hæc à Constantio peraguntur, Iulianus, cum sex Alemannorum Reges. Galliam populantes, deuicisset, Augustus ab exercitu acclamatur. *Amm l. 16.*

Obeliscus Romã allatus. Quo tempore Obeliscus omnium maximus Alexandria allatus Romæ in Circo maximo collocatur. quem demum paucis ante annis eodem in Circo fractum, iacentem, ac semisepultum Sixtus V. Pont. Max. in Lateranum translatum, vtcumque coagmentatum, iterum erexit.

Chri. Ann. 358.

A Sirmiano Conuentu ortis, inter ipsos quoque Arrianos dissidijs, Constantius, ea vt componeret, cum iam in Orientem cogitaret, nouum Nicomediæ Concilium cogi iussit; verum Terræmotu ibidem orto, atque Vrbe funditus penè euersa, consilium illud discussum est. *Terræ motus.* Eædem ærumnæ Asiam fermè reliquam, ac Macedoniam vexarunt. Ferunt Arsaciũ quemdam monasticæ disciplinæ, Fidei confessione sub Licinio clarum, Nicomediæ euersionem, ex diuina reuelatione prædixisse, sed eius vaticinium pro insania habitum. *Theod l. 2. c. 16. Socr. l. 2. c 31 Soz. l. 4. c. 15 Amm l. 17.*

In

In hunc annum incidit Antonij Magni obitus, qui Monaſticæ Inſtitutionis Pares fuit, de cuius laudibus nullus horum temporum Author reticuit. *Antonij obitus.*

Amm l. 17. Conſtantius porrò Aug. Sirmij cum eſſet, aduerſus Sarmatas profectus eos fœliciter debellauit, ſumptoque Sarmatici nomine, Sirmium reuertitur: *Meta-phr. 28. Octob.* negociumque Duci Artemio dat Andreæ Apoſtoli, ac Lucæ Euangeliſtæ ſacra Pignora ex Achaia, Byzantium transferendi; quod cum perfeciſſet Arthemius, Vrbis, mox Ægypti Præfectura inſignitur, quo in munere, Iuliano Principe, Martyrio poſtmodum coronatur. *Conſtãtius. Sarmatas vincit* *Artemius.*

Hoc tempore certior, vt videtur, factus Conſtantius de Iuliani Cęſaris, eiuſque familiarium magicis artibus, ac noturnis Sacris, ſanctionem à ſe editam, de qua diximus, in huiuſmodi facinoroſos Homines, Inſigniores quoque, & quacumque demum dignitate pollentes, edita Sanctione altera complecti voluit. *L. 6. de Malef C. Th.*

Chri. Ann. 359. Atha. de Synod. Se uer. l. 2. Soz. l. 4. c. 16 Iam, quod Nicomediæ vniuerſale Concilium fuerat celebrandum, bipartitò cogendum indicitur; vt Orientales Epiſcopi Seleuciæ, Occidentales Arimini conuenirent. adfuere igiiur ex Occidentalibus amplius CCCC. quibus omnibus, Principis liberalitate, annona abundè tributa. cæterum ſeceſſio ſtatim facta eſt; Catholi- *Seleucia at Arimini Conciliũ.*

tholicis., qui numero præstabant, Ec- *l. 4. c. 16.*
clesiam, Arrianis locum alium, con-
sultò relictum, deligentibus. lectæ *Socr. l. 2. c. 29*
initio sunt Augusti literæ quibus, quæ
in Fide ambigua essent, definiri, tum
Episcoporum discuti causæ, præter-
quam Athanasij, iubebantur. instan-
tibus tum Catholicis, vt, cum alijs hæ-
resibus, Arriana quoque damnaretur,
& Nicæna Fides per omnia probare-
tur, Vrsacius, ac Valens gratia apud
Augustum plurimum pollentes suis cũ
Asseclis acrius obstitere. Horum ta-
men rationem Catholici minimè ha-
bendam existimantes, Nicænam Sy-
nodum communi omniũ calculo com-
probarunt; Vrsacium, ac reliquos ad-
uersantes, Hæreticos pronunciarunt.
Synodales tum Legati ad Constantiũ
destinati cum literis, quæ ab Athana-
sio recitantur. Vrsacius, ac Valens,
Synodi Legationem præuertentes Fi-
dei formulam Sirmij editam Augusto
mittunt Ipsi iam probatam, Arimini
non sine ipsius vt aiebant, nota con-
temptam, atque damnatam. Constan-
tius grauiter his commotus, Synodi
Legatis contemptui habitis, longa-
que mora fatigatis, ac circumductis,
antequam eos audiret, breues admo-
dum literas ad Ariminenses Patres de-
dit, quibus, belli negocia causatus, au-
dire se Legatos minimè potuisse testa-
tus est; proinde quæ reliqua essent
per-

peragenda, interim abſoluere curarent. hac arte eos ſibi eludendos cenſuit, ratus moræ tædio in ſuam ſe eos ſententiam perducturum. Auguſti literis Arimini perlectis, alteras ad eum dant, quibus orant, ne tot Eccleſias tamdiu ſine Paſtoribus eſſe ſinat, addunt à firmata ſe iam ſententia nunquam diſceſſuros. *harum omnium exemplum apud Authorem hic habes.*

Theod l. 2. c. 21. Seuer. l. 2.

Arrianorum cōmētum.

Arriani tùm, vt Nicænam Fidem vtcumque conuellerent, ridiculum ſanè commentum Conſtantio inſuſurrant. cogat, qui aderant, Epiſcopos Nicææ, Thraciæ Vrbe, haud multum illinc diſſitæ, ibique Formulam, quam ipſi probarent, tamquam Nicææ editam promulgandam curet aliquid haud dubiè momenti ſuis rebus indè acceſſurum. res ita peracta eſt, vt Synodi quoque Legati in fraudem pellecti ſint, ac tum demum dimiſſi, His tamen, quamquam vim regiam cauſantibus, communio denegata eſt. Cæterum Conſtantius, vt Arimini coactos Epiſcopos quacũque demum ratione in ſuā ſententiam pertraheret, Tauro Præfecto mandat, Synodum non antè laxet, quam conſcriptæ nuper Nicææ Thraciæ Fidei formulæ omnes ſubſcribant; qui pertinacius obſiſterent, dummodo intra quindecim numerum, eos proſcribat. his à Thauro nunciatis multorum conſtantia ceſſit, cunctantibus reliquis

Vis Epiſcopis infertur

Tau-

Taurus ipse, etiam lacrimis eos adortus, & ne ad insanum aliquod consilium Augustum adigant, contestatus, ægrè tandem persuasit.

Liberij constantia. In tanto Ecclesiæ motu, Christi verbo firmiter locata Petra inconcussa mansit, Liberius etenim, vt Damasus, qui ei in Pontificatu successit, testatur, in aliorum ire sententiam renuit; quod idem eius quoque Legatus præstitit Vincentius Episcopus Capuanus, ea de causa Liberius Vrbe iterum pulsus, in Cœmeterijs suburbanis vitam diutius egit, relicto interim veluti Vicario, quem diximus, Damaso. *Apud Theod. l. 2. c. 13.* *Sozom. l. 4. c. 10.*

Quod verò Ariminense Concilium à multis probetur, ab alijs vicissim improbetur, ideo accidit, quia dum Patres Legatos, ac literas ad Constantium misere, & munere quasi perfuncti, missionem petiere, legitimè Synodus progressa est: cum verò septem fere mensibus elapsis, vis Patribus, vt iam diximus, illata est, tum illegitima omnino fuit. admonendus quoque est Lector sequenti etiam anno multa ab Arrianis excogitata, & Concilij Ariminensis nomine fuisse edita, quod non ità pridem post Concilium quoque Sardicense vsu venerat.

Cõcilium Seleuciense. Sed iam Seleuciam Isauriæ Vrbem accedamus, vbi, eodem ferè tempore, Orientalium Episcoporum Conuentus est habitus. Hi fuere CLX. vt Athanasius, *Atha.*

Atha. naſius, ac Socrates habent, Theodo-
de Sy- reto tamen non niſi CL. ex His XLIII.
nod. vt tradit Epiphanius, Acaciani fuere;
Socr.l. nam, & Arriani inter ſe erant diuiſi.
2.c.31 Hi, ad Ætianos accedentes, Chriſtum
Theod omnis cum Patre ſubſtantiæ exper-
l. 2. c. tem aiebant. ex reliquis, partim Ca-
27. tholici, ex Ægypto plerique omnes,
Epiph. partim ex His, qui Semiarriani dice-
hær. bantur, & diuinam Chriſto Subſtan-
73. tiam tribuebant; Conſubſtantialem
Seuer. tamen fateri abnuebant; inter Catho-
l. 2. licos adſuit Hilarius quartum iam an-
Fort. num in exilio agens. intereſſe quoque
in vit. iuſſi Comites Leonas, ac Lauricius,
Hilar. qui & militum Præfectus erat. Principiò maxima fuit diſſenſio, de Fide ne primùm, an de Epiſcoporum, qui accuſabantur, cauſis agendum eſſet; ea ita eſt compoſita, vt, excluſis nonnullis, ad Fidei controuerſiam reliqui accederent. hìc iterum facta ſeceſſio eſt, Acacianis Nicænam Fidē apertè oppugnantibus, probantibus reliquis. quamquam *conſubſtantialis* vocabulū, quod nouum eſſe dicerent, & à Sacris literis alienum, multis non placeret. Hi formulæ Antiochiæ in Encænijs editæ ſubſcribendum putabant, Catholici nihil de Nicæna minuendum contendebant. Acaciani ſuam ex integro recuderunt: porrò cum in diſputationem de Diuini Verbi generatione veniſſent, quæ Eudoxius Antio-

chenus Episcopus absurda, ac nefanda effutierit, post quam Hilarius retulit, exclamat, *ò miseras aures meas, quæ tàm funestæ vocis sonũ audierunt. hæc de Deo ab homine dici? hæc de Christo in Ecclesia prædicari?* Leonas tum Episcoporum dissidia componi posse desperans dimisso Concilio indignabundus, *abite* inquit, *& in Ecclesia nugas agite. equidem concordi Concilio interesse iussus ab Augusto sum.* & Acacius quidem occasionem, quam optauerat, nactus, accedere amplius noluit, reliqui in Ecclesiã conuenientes, Acacium, quique eum sequebantur accersunt, Episcoporum, qui in crimen vocabantur causas discussuri; His renuentibus, multi communione, multi etiam Ecclesijs ipsis, quibus præerant, priuati sunt, ac Successores eis dati. post hæc Legatos ad Constantiũ mittunt, quod & Acaciani præstant. Is Byzantium paulò ante regressus, alium inibi Conuentum cogit L. plus minus Episcoporum, à quibus, ex Acacianorum sententia, noua adhuc Fidei Formula promulgatur, quam Athanasius, atque Epiphanius referũt, cui qui subscribere abnuissent, exilio mulctantur; varijs præterea de causis plerique alij damnantur; qui à Sozomeno recensentur, in quibus Macedonius Byzantij Episcopus, quod in eum Constantius infensior visus sit, & Cyrillus Hieroso-

Hilar. in Cõstant.

Conciliũ Byzantij

Atha. de Synod. Epiph. hær. 73. Soz. l. 4. c. 20 Socr. l. 2. c. 34

Episcopi dãnãtur.

roſolymitanus, quod cum Acacio, qui Cæſareæ præerat, de Primatu contendiſſet; cui illud quoque crimini datum quòd, ſacra ſupellectile, ad pauperes, annonæ caritate vrgente, alendos, diuendita, veſtem quoque magni precij, ab Ipſo Auguſto tributam, diſtraxiſſet, quam, à mercatore poſtea coëmptam, ſcænica Mulier geſtaret, quod ſummum aliquibus nefas viſum eſt. huiuſmodi Orientis hoc tempore turbæ ex eo quoque ſunt auctæ, quod qui depoſiti fuerant Epiſcopi ſuas Eccleſias nequaquam deſerentes, promiſcuè ſacra Miniſteria cum ſuffectis Epiſcopis, maxima cum rerum omnium perturbatione, peragebant. iure igitur Ruffinus queritur *fœdam tùm Eccleſiæ faciem fuiſſe, quæ non iam ab externis, ſed à proprijs vaſtaretur: ſimilem fuiſſe pœnam, haud ſimilẽ victoriam: fugabat alius, alius fugabatur, vterque dẽ Eccleſia erat*, & quæ fuſius ipſe deplorat.

Ruff. l. 1. c. 21

Fœda Eccleſiæ facies.

Chri. Ann. 360. Conſtantius X. Iulianus III. Coſs. auſpicati ſunt annum exacto non abſimilem, cum Conſtãtinopoli tanquam ex alto pelago coortæ tempeſtatis fluctus impulſi ſeſe in diuerſa littora effuderunt; auditis etenim toto Romano Orbe impij Concilij Decretis, Epiſcoporum innumeris proſcriptionibus Eccleſiæ naufragium haud immeritò timebatur. illud mirum cum tot Ca-

Eccleſiæ naufragiũ

 tho-

time-tur. tholici Episcopi proprijs Sedibus pellerentur, Hilarium, Ecclesiæ columen, fuisse post quadriennium restitutum, ipsis Ecclesiæ hostibus adnitentibus; nam Constantinopolim cũ Seleuciensis Concilij Legatis profectus, oblatis Augusto libellis, disputaturum se cum Aduersarijs, ipso Iudice, professus, eorum animos, quamquam propitio Iudice præferoces, terruit. itaque dant operam, vt, tanquam perturbator Orientis, in Galliam reuertatur. cæterum de Hilarij libellis, ac orationibus ab eo coram Augusto habitis, ex quibus vehemens illius ingenium, ac intrepidus animus ostenditur, *quæ hic ab Authore traduntur require.*

Hilarius restituitur.

Martinus. Hilariũ sectatur. Reuertentem in Galliam Hilarium, S. Martinus prosequutus est ex Insula Gallinaria, apud quam solitariam aliquandiu vitam egerat. *Seuer. ĩ vita Martini; Fortu. ĩ vita Hilarij.*

Hæc ipsa Baronius dum scriberet, nuncium se, ait, de Antonij Cardinalis Carafæ obitu accepisse; cuius postquam laudes recensuit, ad institutam redit narrationem.

Macedonij heresis Macedonius, quem Byzantij, Episcopatu sæpius deiectum vidimus, quamuis de Christo rectè sentire videretur, impiam in Spiritum Sanctum blasphemiam nunc primùm promulgauit, quem diceret Patris, ac Filij Ministrum, ac famulum, reliquis verò Angelis haud multò superiorem. Hunc se- *Soz. l. 4. c. 26*

ſequuti Eleuſius Cyzicenus, Euſtathius Sebaſtenus, Baſilius Ancyranus, & Marathonius (Hic multis in Quæſtura, quam geſſerat, comparatis diuitijs, Conuentum Monachorum Byzantij collegerat) finitimas Prouincias ea peſte infecerunt. de his Athanaſius, adhuc latitans, à Serapione, qui Scholaſticus dicebatur, edoctus, primum in Hos fulmen excuſſit. porrò eandem blaſphemiam Arriani quoque amplexati ſunt, &, qui cum ipſis iam coiuerant, Donatiſtæ.

Atha. ad Serap. de Spirit. S.

Macedonij Sedem, mandante Auguſto, Eudoxius impleuerat, quem antea, vt diximus, idem Auguſtus inſectatus fuerat; de quo illud narrat Sozomenus; cum concionem ad Populum haberet, Deum Patrem impium appellaſſe, Filium verò pium, ad quod eius dictum, exhorreſcens Populus tumultuari cum inciperet; *quieſcite*, inquit, *Patrem ideo impium voco, quod neminem colat; Filium verò pium, quod Patrem colat*: quo audito riſu exceptus eſt. hoc pacto impius Ioculator in rebus tanti ponderis ipſo in Templo ludebat, vt imperitam multitudinem, hac etiam arte, captaret. Is, quod alibi innuimus, Arrio deterior, Ætium, atque Eunomium ſequutus, omnem Chriſto diuinitatem adimebat, timore autem Conſtantij cum Arrianis ſentire ſe ad tempus ſimula-

Soz. l. 4. c. 25

Eudoxij impius in concione iocus.

mulauit, idemque, Eunomius vt faceret, author fuit, Eunomius tamen impietatis Reus constitutus, fugam cum arripuisset, timore solutus, hæresim post hæc scriptis audacius propalauit, quæ D. Basilius egregiè confutauit. *Basil. in Euno. l. 1. & ep. 168.*

Eunomij superbia Eunomij porrò audacia, ac fastus eo venere, vt, quod Theodoretus tradit, ausus sit dicere nihil se ex rebus diuinis ignorare, ipsamque adeò diuinam Substantiam probè cognoscere, denique eandẽ de Deo se habere, quam de se Deus Ipse habeat cognitionem. *Theod hær. fab. l 4*

Eunomij hæreses. Author quoque Eunomius à D. Hieronymo fuisse dicitur contemptus sacrarũ reliquiarũ, qua in re illum postea sequutus est Vigilantius, in quem idem Hieronymus egregium edidit commentarium, & ante illum Armeni Monachi, de quibus paulò post dicturi sumus. Iam qualis doctrina, talis vitæ moribus Eunomius fuit, Ætio namque Præcæptore nequaquã integrior, carnis se libidinibus quibuscumque polluere, absque noxa licere docuit, imò fidem, quam ipse doceret, ad salutem sufficere, etiam si quantumuis grauia quis crimina perpetraret. Leprosus animo æque, ac corpore à Ruffino fuisse dicitur. vixisseque ad sua vsque tẽpora Hieronymus tradit; contra eum verò Apollinarem, Didymum, Basilium, Nazianzenum, ac Nyssenum scripsisse. *Hier. in Vigilãt.* *Ruff l. 1. c. 25* *Hier. de Vir. Illust.*

Constãtius vi Constantius, re malè aduersus Per- *Amm. l. 21.*

ſás geſta, fortiſſimis quoque Propugnaculis cum exercitu amiſſis, fuga ſalutem quærere coactus eſt; & cum in locum malè tutũ ſe recepiſſet, victum ei ab agreſti vetula petere opus fuit; Eo autem hiſce fortunæ ludibrijs expoſito, Iulianus ab exercitu, pridem, vt diximus, Auguſtus appellatus, Imperium iterũ à ſeditioſis militibus per vim delatum renuens, aut renuenti ſimilis, capeſſit: quæ porrò hinc ſequuta ſint, ad ſequentem annum ſpectant.

citur à Perſis.

Iulianus à militibus Imperiũ accipit.

Soz. l. 4. c. vlt.

At Georgius à Concilio redux, Alexandrinos, non Catholicos modò, ſed etiam Ethnicos ad ſuam ſectam perducere per vim aggreſſus, dira eam Vrbẽ clade affecit. Pueros quoque Parentibus abſtractos, ac detonſos, inuitos Clero adſcribere æquum putauit.

Chri. Ann. 361.

Poſtremus hic Conſtantio annus acceſſit. ipſo initio Iulianus, vt Chriſtianorum militum ſibi animos conciliaret, Chriſtianam Religionem ſimulans, à qua, vt Ammianus ait, iam pridem occulte deſciuerat, Epiphaniæ feſtum cum his celebrat.

Iuliani ſimulatio.

l. 21.

Conſtantius certior de Iuliani Imperio factus, Legatione ad eum miſſa, ac viciſſim recæpta, Vadomarum interim Galliæ Regem, quo cum fœdus anteà iunxerat, occultè in Iulianum extimulat; Is officium ſuum Conſtantio pollicetur, verùm Nuncio cum literis intercæpto, Iulianus Vadoma-

rum nec opinantem capit, ac in Hispaniam deportari iubet, quò factum, vt apertum iam bellum inter Imperij Æmulos ortum sit.

Nouũ Constãtij matrimonium. Eusebia interim Coniuge morte amissa, Augustus Faustinam duxit, ex qua Constantia Posthuma orta est, quæ Gratiano postea nupsit.

L. 11. de Præ. C. Theod. *Themistius Philos.* Hoc eodem tẽpore Themistio Philosopho, qui Aristotelem commentarijs illustrauit, Præturæ Insignia detulit, quemadmodum & Aurelio Victori *Aur. Vict. in Iul.* *Aur. Victor.* post Consulatum Secundæ Pannoniæ Præfecturam.

Amm. l. 21. Hier. contra Lucif. sub fin. et ep. 3 Iulianus Militum alacritate fretus, in Thraciam, auxilijs vndique conquisitis, properabat. eo nuncio Constantius consternatus, Persici belli consilijs abiectis, Antiochiam primò, dein Tarsum accessit, illud identidem pro solatio mente, ac voce repetens, parum se quidem cum externis hostibus fortunatum, cum perduellibus prospera Fortuna vsum. Tarsi cum esset, leui tentatus morbo, morę impatiens, Mopsuestiam Ciliciæ Oppidum petit. hìc ardentiore correptus febri, ita, vt calore immodico ne ab alijs quidem tangi posset, vt itineris, sic vitæ finem inuenit, tertio Nonas Octobris annum agens quadragesimum, siue, vt tradit *Constãtij obitus.* Victor, quadragesimum quartum, magno dolore Imperium Hosti relinquens. constat eum paulò ante obitum,

Atha. de syn.d. Naz. orat. 1. & 2. in Iul.

tum, & quidem ab Euzoio Antiochiæ tum Epiſcopo Arriano baptizatum. Eius tamen laudes Nazianzenus perſequitur, dum in Iulianum, haud dubiè deteriorem, inuehitur. moribus ſanè fuit incorruptis, egregia caſtitate, Chriſtianæ Religionis cultui addictiſſimus. pœnituiſſe Eum quoque nouorum dogmatum Nazianzenus affirmat, additque à multis proditum, ab Eius obitu, dum cadauer Byzantium deferretur, auditas ex aëre veluti pſallentium Angelorum voces.

Theod hær. fab. l. 4. c. 10 Epiph. hær. 40. & 80.

Quod verò ad Eccleſiæ ſtatum hoc tempore ſpectat, fuit planè miſerandus: conſtat enim hæreſum contagium, Arrianæ in primis, Ægypti quoque ſolitudines, ac Monachorum Cœtus infeciſſe. nouæ inſuper Sectæ, & varia hæreſum nomina à Theodoreto, atque Epiphanio recenſentur, quæ in Meſopotamia præſertim orta Monachos, itidē qui eam Prouinciam incolebant, ad inſaniam vſque perduxerunt: Ad hæc Euſtathius quidam, ſiuè Ille Euthactus fuerit, Monachos apud Armeniam ex ſua inſtitutione, ac diſciplina multis imbuit erroribus, in quem Romani Pontificis authoritate Concilium Gangris Paphlagoniæ Vrbe coactum eſt; à quo tot Canones decreti, quot erant enatæ hæreſis palmites ſuccidendi; nam & nuptias, & eſum carnium, vt graue piaculum,

Concilium Gangrēſe.

damnabat, Seruorum in Dominos, Filiorum in Parentes, Vxorum in Viros obſequium, diuini cultus prætextu, tollebat. Mulieres inſuper virilem habitum vt ſumerent, capillum demerent, hortabatur. & quaſi Eccleſiæ morem ſibi inuertendum ſuſcepiſſet, tùm, Sanctorum Martyrum eorumque Reliquiarum cultum improbabat, tùm cæteris abrogatis, die Dominico Ieiunium peragebat, quæquæ alia eo in concilio ſingillatim viginti Capitulis delirantium Monachorum dogmata Anathemate feriuntur. imperitè autem Hos Manichæos fuiſſe, Gratianus tradit. *c. illud autem diſt. 30*

Hoc extremo Conſtantij anno, Eoque adhuc ſuperſtite, Athanaſius, ex impotenti Arriannorum dominatu, animo commotus vehementius, ipſis è latebris, quod corpore non liceret, Scriptis emergens, quatuor in eos à ſe elucubratas orationes promulgauit. Hic tertij huius voluminis finis eſto. Quartum, Deo fauente, ab Ipſius Iuliani Principatu aggrediemur.

Libri III. finis.

AN-

ANNALES ECCLESIASTICI CAESARIS BARONII S. R. E. CARD.

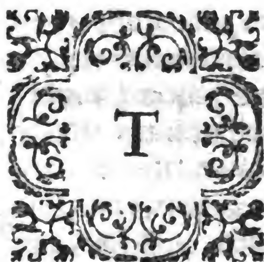
A LVDOVICO AVRELIO Perusino.

In totidem libellos breuissimè redacti in quot magna volumina opus ab Authore digestum est.

LIBER IV.

Respondens quarto Authoris Tomo.

Chri. Ann. 361. *Amm l.20. Zosim l. 3. Mamert. in Paneg.*

TERTII à Christo nato sęculi annum prosequimur LXI. quo Claudius Iulianus, cognomẽto Apostata Imperium, Constantio adhuc superstite, studio militum tyrannicè partum, Eo extincto, securus obtinuit. Is igitur apud Daciam, vbi constiterat, exoptato accæpto nuncio, per Thraciam Byzantium accessit tertio Iduum Decembrium *Iulianus Byzãtij.*

Q 6 om-

omnium, ex more, plausu, vt Ciuis, exceptus. exuerat iam palam Christianam Religionem, quam, Constantij metu, diutius simulauerat; itaque liberas iam Romani Imperij habenas nactus, nihil prius habuit, quam vt collapsum Constantini, ac Filiorum æuo Idolorum cultum restitueret. aperta igitur, eo iubente, Deorum Templa, euersæ dudum Aræ excitatæ. antiquo festi dies ritu celebrari iterum cœpti. sacrum Baptismum, quo fuerat initiatus, Victimarum sanguine solemni ritu absterſit. tum creari se Pontificem Maximum, ac Eleusiniorum Sacrorum Antistitem voluit. Pontificis porrò creandi ritum deridendum elegantissimè iambico carmine Prudentius describit. fuit autem eiusmodi. Sacerdotij Candidatus scrobem infulatus subibat, ea rimosis tabulis, ac multifariam terebratis tegebatur, adductus dein Taurus auratis cornibus, fronteque atque harmis, floreis sertis vittisque ornatus, super scrobis tegumento iugulabatur; sepultus tum Pontifex sanguineum imbrem desfluentem toto corpore, ore in primis, ac lingua excipiebat. egesto verò sanguine, Tauro collapso, indeque amoto, retecta scrobe, nouus Pontifex bene madidus, & cruentatus prodibat, cui effusa Mystarum, ac Populi turba salutem, ac fausta omnia

Deorũ cultũ restituit.

Baptismum absterſit.

Pont. Max. creatur.

Peri steph. in Ro. hym. 10.

omnia precabatur. en Romani Imperij maieſtate dignam conſecrationem. addit Nazianzenus cum ſummi illius Sacerdotij miniſterio Iulianus fungeretur, inflatas buccas, igni ad Sacrificia excitando, ambitiose adſtantibus mulierculis oſtentaſſe, cum interim Chriſtiana Sacra petulantius irrideret. in Eos deinde verſus, qui, Conſtantio Principe, Aulæ fuerant potentes, erecto Chalcedone metuendo Tribunali, pleroſque omnes, quà exilio, quà morte mulctauit; ex his nonnullis viuentibus igni traditis; vlciſcente Numine, Tyranno carnifice adhibito, illorum, in Catholicos præſertim Epiſcopos, patrata ſcelera. illud quoque ad conciliandos ſubditorum animos, valuit plurimùm, cum innumeram Proſcriptorum multitudinem, quæ ex Catholicis præcipuè conſtabat, decreto reſtituit. Chriſtianos iniuria affici, aut contumelia vetuit. neè ad profana Sacra cogi permiſit. ſi qui verò ſponte id facere voluiſſent, ab His, malorum depulſores Deos, vt ſe ipſos purgarent, adiri prius voluit, quodque mirificè illum commendauit, ſequeſtrem ſe pacis, & conciliatorem inter diſſidentes Chriſtianos Antiſtites geſſit.

Naz. Orat. 2. in Iulia.

Iuliani ſauitia.

Laudabiliter ab eo geſta.

Soz. l. 5. c. 5.

Amm l. 22.

His, ipſo Principatus exordio, ad illius ſecuritatem, ſtabilitis, vires deindè omnes, atque conſilia ad Chriſtia-

ſtianum nomen delẽdum, vertit, quod non tàm vi, quàm arte præſtitit, vt poſtmodum dicturi ſumus.

Iulianos doctos Viros accerſit. Nouo interim appetẽte anno quemadmodum Mamertinum Oratorem Conſulem dixit, & Cæſarium Nazianzeni Fratrem inſignem Philoſophum Theſauro præfecit, ita alios, qui aberant, doctrinæ laude inſignes Viros accerſiuit; inter quos Magnus quoque Baſilius fuit, ad quem extant Iuliani literæ, qui tamen accedere ad eum contempſit. ex His qui acceſſere, quoſdam ad inſignes honorũ gradus euexit, alios prandio, cænaue dignatos, probè eluſos, dimiſit. quod autem ad Cæſarium ſpectat, acceptis à Fratre literis, quibus, vt ab Aula recederet hortabatur, non ſine Principis indignatione receſſit. qua animi fortitudine caruit Ecebolius Chriſtianus Rector, qui ad Iuliani illecebras Fidem abnegauit, magnoque apud eum in honore, cum alijs in poſterum Transfugis, fuit. extat Iuliani ad Illum epiſtola, qua factioſos apud Edeſſam Arrianos ſpoliaſſe ſe teſtatur opibus, quibus luxuriabant, *quò facilius*, vt ait, *cæleſte Regnum aſſequi poſſent*. Chri. Ann. 362. *Amm. l. 22. Mamert. in Paneg. Naz. Orat. 2. Socr. l. 3. c. 11.*

Iuliani probrum. Verùm non tantum laudis ex eruditorum homnium conſuetudine adeptus eſt, quantum dedecoris ex Lenonum, Exoletorum, ac Meretricum, quibus ſtipatoribus incedebat, commercio con-

contraxit. teſtis eius probri locuples eſſe poteſt Chryſoſtomus Vir ſanctiſſimus, qui vidiſſe ſe ea teſtatur cum Antiochiæ Puer tùm eſſet, &, cum de his ſcriberet, ad viuentes teſtes prouocat. ſed neque Ammianus Ethnicus Author ea omninò diſſimulauit. quamquam obeundis ſacris, ea vſum licentia ſcribit. quo quidem in munere, in quo multus erat, cum aliquando verſaretur, portentum huiuſmodi accidiſſe Nazianzenus teſtatur; vt Victimæ exta coronatam Crucem ederent; quæ quidem ſpecies Sacrificulos, qui aderant, perterrefecit, ſummaque eos ſollicitudine affecir futuram iterum potentiam noſtram ominantes, ac pertimeſcentes; *at*, inquit Gregorius, *impietatis Magiſtrum ita non terruit, vt animos potius addiderit, cum ex Crucis circulo concluſos nos vndique interpretaretur*. hoc idē Sozomenus, ac Nicephorus teſtantur. illud quoque eleganti, ex more, carmine à Prudentio narratur. cum alia perageret Sacra, & Chriſtianus adeſſet Puer haudquaquam cognitus, territum Sacerdotem exclamaſſe, Sacrum ſe obire Miniſterium non poſſe, idque non niſi ex Cruce alicuius, ex His, qui aderant, fronti impreſſa, contingere. fatente id intrepidè ex Ephœbis vno, relicto, quaſi non ritè inſtituto, Sacro, diſceſſum eſt.

Orat. aduer. Gent. Amm. l. 22.

Orat. 1

Oſtentum in Sacro obeundo.

l. 5. c. 2 l. 10. c. 3. in Apoth. in Iudæos

Poſt

Iuliani artes. Post hæc Iulianus arte sibi agendum in Christianos ratus, ex His, quos perditos voluit, aut alicuius anteà criminis insimulatos, supplicio affecit, aut, dissimulatis seditionibus, furenti Populo obiectauit. multos blanditijs aut allexit Ipse, aut allici à Magistratibus, siue amicis curauit. illud nefario planè instinctu excogitauit, ne quis Christianus Grammaticam Pueros doceret, aliasue liberales artes, ac disciplinas traderet; quo haud dubiè effecturum se sperauit, vt Hi, cum literis, bonisque artibus, impietatem simul haurirent.

Iam quod ad rem militarem spectat, Labarum, quod præcipuum totius exercitus Vexillum erat, à Constantino, ex viso Crucis ostento, diuinitus efformatum, immutauit. milites, cum donatiuum acciperent, thus anteà iussit adolere; renuentes ignominia notatos relegauit. in His fuere Iouianus, Valentinianus, ac Valens, qui post Eum imperarunt, quamquam Iouianum haud quaquam militiæ gradu deiectum par est credere, cum constet bello Eum Persico, cum Tyrannus perijt interfuisse. At de Valentiniano illud traditur, Fortunæ Templum ingressurum ante Iulianum ab Ædituo lustrali respersum aqua, Æditũum pugnis cæcidisse, vel, quod alij scribunt, adspersam vestem absci- *Theod l. 3. c. 5 Soz. l. 6. c. 6. Socr. l. 4. c. 1.*

Soz. l. 5. c. 4. ſcidiſſe. illud quoque tum accidit memoratu dignum. Maris Chalcedonenſis Epiſcopus immolātem Fortunæ Iulianum cum reperiſſet, Fidei illum deſertorem appellatum alijs quoque contumelijs affecit, cum Ei viciſſim Iulianus cæcitatem exprobraret (præ ætate etenim oculorum ſuffuſione laborabat (*at ego*, inquit, *hac ipſa de cauſa Deo meo gratias ago, quod te, qui à pietate turpiter exciderîs, aſpicere nequaquam poſſim*. his minimè commotum Iulianum, aſpernanti ſimilem, præterijſſe ferunt. hac tum quidem moderatione ad captandam gloriam eſt vſus. cæterum præcipitem illum, vt plurimum, fuiſſe Nazianzenus tradit, noſque ſeruata temporum ratione pluribus oſtendemus. *Epiſcopus in Iulianũ inuehitur.*

Naz. orat. 1. & 2. in Iul.

Appetente interim quadrageſimali Ieiunio inuento non illi abſimili, quod olim, Diocletiano Principe, excogitatum diximus, Iulianus edixit cibaria omnis generis ita demũ venalia exponi, ſi anteà Idolis fuiſſent oblata; hoc per hebdomadam factitatũ, qua elapſa, cum cognouiſſet Chriſtianos interim cocto frumento pro obſonio vſos conatu irrito edictum reuocauit. *Venales cibi Idolis antea oblati.*

Suid. verb. μίλιον. Vrbis à ſe auctæ Simulacrum Conſtantinus ſculpi iuſſerat, bonoque veluti omine, Crucem capiti addiderat, eam Iulianus detrahi, terraque obrui imperauit. Vrbem quoque ipſam Pa-

trui

trui odio, veteri nomine maluit appellare.

Porrò decem ferè mensibus Byzantij moratus, Antiochiam profecturus, Chalcedonem appulit, vbi Persarum Regis Legatos nactus, quòd Christianos illos esse comperisset (nam ad Sacrum peragendum inuitati adesse renuerant) quasi auitæ Persarum Religionis vindex, contra ius Gentium, supplicio affecit. Hos inter martyres recensitos, annua memoria Ecclesia recolit. hinc Cæsaream accessit principem Cappadociæ Vrbem, cuius Ciuibus, quod Christiani plerique omnes essent, & veteris superstitionis Templa inibi diruissent, magnoperè infensus, multiplici Eos incommodo, ac contumelia affecit. Vrbem namque ipsam Regio nomine, sacras Ædes pecunia, ac supellectile spoliauit. Ciuibus trecentas auri libras, ac Templorum, quæ diruerant, restitutionem imperauit. Clericos militiæ adscribi iussit. alias quoque Cappadociæ Vrbes, earumque sacras Ædes expilaturus, Præfectum cum sagittarijs misit; Is Nazianzum cum accessisset, ab eius Ecclesiæ Episcopo Gregorio seniore Magni Gregorij Parente inhibitus, re infecta, abscessit.

Legatos Persarum Iulianus violat.

Nice-ph. l. 10. c. 11.

Meta-phr. 17. Iunij.

Cæsarienses mulctat.

Soz. l. 5. c. 4. Naz. Orat. 1

Gregorius senior. Naziãzi Episcopus.

Antequam Cæsarea Iulianus recederet, multos ex eorum numero, qui Fortunæ Templum Christiani nuper in-

Marty incenderant, ſupplicio affecit, in his
rol 9. præcipuus genere, ac fama Eupſy-
Apr. chius fuit, cuius martyrij celebritas
quinto Idus Aprilis in ſacris Tabulis
habetur.

At Iulianus, Syriam petiturus, Tar-
ſum acceſsit. Cæſareæ interim ingen-
tes turbæ excitatæ ſunt nouo Epiſco-
Baſil. po conſecrando, cum alij Baſilium, Baſi-
ep 79. Euſebium alij eligendum putarent. lius ac
Greg. Euſebij factio potior cum fuiſſet, Ba- Nazi-
ep. 6. ſilius opportunam nactus occaſionem, anze-
& ſeq. in Ponticas ſolitudines receſsit, ſan- nus ſo-
ctiori vitæ generi operam daturus. litudi-
Eum ſequutus Gregorius Nazianze- nē pe-
nus, vt antea Athenis in literarum ſtu tunt.
dijs Socium, ſic nunc Monaſticæ di-
ſciplinæ Inſtitutorem habuit.

Ancyræ porrò apud Galatiam mar-
tyrio affecti ſunt Melaſippus, Anto- Variæ
nius, & Carina, de quibus in Græco- Marty
7 Nou. rum Menologio, pariter, ac Romano rũ cer-
l. 5. c. Martyrologio natalis dies habetur; tami-
10. Baſilius tamen antè eos paſſus Ancy- na.
Lauſ. ranus Presbiter præ alijs celebratur
c. 31. à Sozomeno, quemadmodum à Pal-
Amm ladio Phyloromus, qui tamen certa-
l. 22. mini ſuperſtes fuit.

Naz. Iulianus Ancyra Peſsinuntem petit:
in Iu- Matris Deùm Sacra, ac Sacerdotes
lian. reſtituit. horum contemptores duos
Socr. l. ibi Adoleſcentes nactus, quorum nec
5 c. 13 vi, nec arte expugnare valuit conſtan-
Soz. l. tiam, admirari coactus eſt.
5. c. 10

Apud

Apud Merirè quoque eiuſdem Prouinciæ Vrbem Almachius Præfectus Delubrum ſordibus purgatum aperiri, Sacraque, ex veteri more, in eo peragi iuſſerat. tum Macedonius, Theodolus, ac Tatianus, pietatis zelo incenſi, noctu Templum ingreſſi, Simulacra inibi omnia confringunt. facinoris Authore incomperto, multi ex Ciuibus cuſtodiæ mandantur, ac quæſtionibus ſubijciuntur; Authores tum exagitari pro ſe alios nequaquam paſſi, vltrò ſe deferunt. iuſſi itaque eorundem cultu Numinum facinus abolere, cum renuiſſent, multiplici anteà cruciatu vexati, ferreis demum craticulis, igne ſuppoſito, mira conſtantia, extinguuntur. *Martyrol. 12. Sept.*

Haud abſimili ex cauſa, Æmilianus Doroſtoli Thraciæ Vrbe; Hadrianopoli Philippus Epiſcopus, Seuerus Presbyter, Euſebius, atque Hermes, incendio cremantur. *Hier. i chron. Theod l. 3. c. 6*

Iulianus ab Antiochenis deridetur.

Iulianus interim Antiochiam peruenit hyematurus apud eam, & ad bellum Perſicum neceſſaria omnia paraturus. porrò cum aſpectu, inceſſuque, ac moribus Philoſophum ridiculè ageret, dicterijs, atque conuicijs à Populo laceſſitus, diſſimulatione ſibi agendum ratus, verbis & Ipſe agere ſatis habuit; itaque quòd præcipuè à promiſſa, atque hircina barba irrideretur, de ea orationem conſcripſit, *ex qua multa hìc Author recitat,* *Amm. l. 22. Naz. orat. 1. in Iul.*

Iuliani oratio de barba.

citat, quae ad rerum tum gestarum cognitionem spectant.

Arthemium exindè accersit militaribus in Ægypto copijs Praefectum. Is Constantinum ab ipso Imperij exordio sequutus, per omnes militiae gradus euectus fuerat. à Constantio quoque Filio praecipuis ornatus Praefecturis. verùm quod non tantum militia, sed christiana in primis Religione conspicuus esset, hoc nomine à Iuliano in suspicionem vocatus, cum praesertim abdicatae Eum Religionis liberius argueret, varijs in ipsum confictis criminibus capite mulctatus est XIII. Kal. Nouembris inter insingnes Ecclesiae Martyres recensitus.

Arthemij martyrium.

Erat apud Antiochiam nemus in suburbio amoenissimum, Daphnen appellabant, Apollinis Templo, quo oracula edebantur, celeberrimum; Constantinus Magnus, quod alibi monuimus, vt superstitionem paulatim aboleret, locum à suo nomine nuncupauerat. dein translata in lucum Babilae Martyris ossa, vocalem anteà Apollinem, mutum reddiderant. silentij causam, ignotam hactenus, Iulianus ex ipso Idolo multis Victimis, ac placaminibus propitiato, cum exquireret, ex Eo demum huiusmodi responsum tulit; *cadauera, quae multa in loco essent, edendis vaticinijs impedimento esse.* Iulianus, Martyris cadauer

Chrys. Orat. contra Gent.

Daphne Antiochiae Suburbium celebre.

Apollo Daphnicus obmutescit.

Silētij causa ab Idolo edita.

Babila Martyris ossa.

dauer Dæmoni curæ esse haud dubiè ratus, illud amoueri iussit. quod Principis iussu sublatum, à Christianis solemni ritu, ac pompa in Vrbem ita relatum est, vt comitãtium multitudo illud ex Regij Vatis Psalmo occinere non dubitauerit; *confundantur omnes, qui adorant sculptilia, & qui gloriantur in simulacris suis*. hac de re certior Iulianus factus, suam id contumeliam interpretatus, multos comprehendi iussit, ex quibus vnus Theodorus Adolescens, diris quæstionibus admotus palàm docuit, quàm malè hac ratione suæ superstitioni Tyrannus consuleret, proindè, ne in posterum turpius erubesceret, vinctos ea de causa reliquos, dimitti iussit. hæc se ab eodem posteà Theodoro cognouisse, Ruffinus tradit, quæ à Socrate quoque, ac alijs referuntur. Quęrit Chrysostomus, cur Iulianus Martyris ossa Christianis permiserit, & non potius igni tradiderit, aut alia ratione distraxerit: & non alia id ex causa factum putat, nisi quòd diuinã Martyris virtutẽ æquè, ac Dæmon formidaret: insuper Iulianum Auunculum, ac Fœlicem ærario Pręfectum, qui contẽptę Religionis pœnas nuper dederant, ante oculos haberet. *horum exitium, postquam hic Author recensuit, aliorum quoque Christianæ Religionis desertorum interitus miserandos refert*.

l. 2. c. 35. Socr. l. 3. c. 19

Theod l. 2. c. 11. & seq. Amm l. 23.

Cæ-

Cæterùm vix Babilæ corpus Antiochiam relatum eſt, cum Apollinis Templum cœleſti, vt creditum, igne conflagrauit. Iulianus ſanè ex Æditvo (quem anteà percarum habuerat) in quæſtione acerrimè exagitato, nihil aliud expreſsit. ea res Ethnicorum mentes, eorumque Reſtitutoris Iuliani magnoperè perturbauit; itaque Libanius Sophiſta, qui Antiochiæ tùm erat, ea ſuper re Threnos, ac lugubrem nœniam decantauit, *cuius fragmenta aliquot ex Chryſoſtomo, qui Libanio tùm Præceptore Adoleſcentulus vtebatur, Author hic recitat.*

Apollinis Tēplum fulmine incensū.

Iam quod Byzantij incaſſum nuper excogitatum à Tyranno diximus, Antiochiæ iterum vſurpatur, vt vænales cibi, non niſi luſtrali adſperſi aqua, profano ritu, exponerentur; fontes quoque publici profanis victimis polluti; & hi quidem, quod Chryſoſtomus tradit, diuino miraculo exſiccati ſunt. eſculenta porrò (licet his laudabiliter Byzantij Ciues abſtinuerint) Antiochenos coëmere, hiſque vti abſque noxa potuiſſe, ex Apoſtolo Theodoretus docet.

Fontes miraculo exſiccati

Cont. Gent. Theod l.3.c. 14. 1. ad. Corint 10.

Erat tum in Iuliani caſtris miles emeritus Euſignius ætatis annum decimū agens ſupra centeſimum. Is Conſtantini Fidem, ac pietatem commendans, impietatem Iuliano eprobrans maieſtatis reus factus, quaſi Iuuentutem in

Euſignius miles, aliíque Martyres.

Mart. Rom.

in Principem concitaret, securi per- *5. Augusti.*
cussus est, addito ioco, vt capitis delirio laborans, capite plecteretur.

Eadem ex causa Iuuentinus, & Maximus & ipsi Christiani milites neci sunt traditi, Hos Chrysostomus inter Martyres coli iam solitos eleganti postea ad Populum oratione laudauit. *Orat. in SS. Mart. Iuu. et Max.*

Publia matrona facinus. Cæterum non ad Viros tantum, sed ad Mulieres etiam laus ista pertinuit. nam Publia insignis Matrona, quæ, vidua dudum cum esset, sacrarum Virginum Cœnobio præerat, eas Psalmorum cantui assuetas, tum maximè diuinę rei insistere iussit, cum illac Tyrannus incederet, eosque potissimum Psalmos occinere, quibus Idola, ac illorum cultores sacer Cytaredus incessit. hoc cum semel eo transeunte præstarent, tacere iussæ, vocem clarius ediderunt. vocata itaque eius iussu est Publia, acriterque increpita, ac colaphis cæsa, seuerioribus additis minis, his tamen nequaquam territa, dimissa est. Hanc Chrysostomi quidam fuisse Matrem affirmant, *sed re perpensa, contrarium Author hic statuit.*

Quidã ex mimo Martyr. Porrò non tantum à Fœmina Tyrannus contemptus, sed à Mimo quoque insigniter delusus est, qui Baptismo (quod olim in Genesio vsu venisse diximus) per iocum initiari se simulans, seriò exindè Christum sequutus est, *Ad an. Christi 363.*

eſt, ſummaque conſtantia in ſententia perſtans, Iuliano bilem ita mouit, vt, Philoſopum oblitus, in Eum illicò animaduerti iuſſerit. Is ex Mimo martyr annuo honore colitur XVII. Kal. Octobris.

Exindè Iulianus, ſiuè quod Antiochenſibus eſſet infenſior, ſiuè alia ex cauſa, Tarſum, Ciliciæ Vrbem, conceſſit; haud diù tamen ibi moratus, Antiochiam reuertitur, vbi Illum iterum Perſarum Legati conueniunt, poſtulantes, vt bellum palam indiceret, denunciaretque: ad quos Ille, actutum ſe adſuturum reſpondit, proindè alia belli indictione opus non eſſe.

Hier. in vit. S. Hilar. Soz. l. 5. c. 9. Theod l. 3. c. 6 Niceph. l. 1. c. 11. Ruff. l. 2. c. 18

Gazæ interim, atque Aſcalone Palæſtinæ Vrbibus, coorta Gentilium ſeditione, Chriſtiani paſſim, quaſi hoſtes publici mactati, aut fuga diſiecti, in quibus Hilarion Ægypti ſolitudines tum petere coactus eſt. eodem quoque tempore apud Sebaſten eiuſdem Prouinciæ Vrbem Ioannis Præcurſoris, ac Prophetæ Eliſei oſſa igni a furenti Populo ſunt tradita; his ſimilia, cum Patrum noſtrorum memoria, Gallicis præſertim ſeditionibus, vſu venerint, videant Nouatores quænam referant tempora, quorum facinora imitentur. neque hìc ſtetit furor. eadem, quaſi ex compoſito, Heliopoli, atque Emeſæ, eadem Aretuſiæ, Tyranno conniuente, & tantum non

Inſueta ſæuitia genera.

R lau-

laudante, & diriora adhuc patrata sunt scelera. fœda res dictu. Sacratæ Deo Virgines nudæ in Foris relictæ, tum dissectæ, atque ordeo, alioue Suum pabulo fartæ, hisce animantibus vorandæ expositæ. Clerici, atque adeò sacri Antistites omni sæuitiæ genere affecti, eò vsquè, vt eorum præcordia mandere nō exhorruerint. Marcum Episcopum Arethusij diù per Vrbem raptatum, suspensum, deiectum, mucronibus exceptum, denique toto corpore laniatum, discerptumque melle illitum in sublimi statuunt Apum aculeis, muscarumque molestia conficiendum.

Christi statua à Iuliano deturbata.

Iuliani statua fulmine icta

Herba medica ad Christi statuã

At illud memorabile. cum certior Iulianus factus esset, Cæsareæ Philippi præclaram esse Christi statuam, quam Mulier illa dedicauerat, quæ sanguinis fluxu laborans sanitati ab Eo fuerat restituta, deturbari iussit, suamque inibi collocari. hæc haud ita multò post fulmine icta, semiambusta dempto capite ad multos postmodum annos mansit ostentui Populis fidelibus æque, ac infidelibus. illud nequaquam est prætereundum, qnod ex Eusebio tradit Sozomenus ad Christi statuam illam, ignoti generis herbam enasci solitam, que omnis generis morbis, sanguinis præsertim fluxui, mederetur. *Soz. l. 5. c. 20*

Sed iam quæ apud Ægyptum hoc eodem tempore acciderint prosequamur.

In vit. Patr. c.7. mur. tradit Euagrius. cum ex Vicis quibuſdam promiſcui ſexus complures Orgia celebraturi conueniſſent, ac lymphati Idolum circumducerent, Apollonium Cœnobiarcham, cuius Cœnobium haud longè aberat, fuſis ad Deum precibus cum Idolo profanam turbam immobilem reddidiſſe. cum diutius Solis radijs torrefacti perſtitiſſent, ſubijt quoſdam cogitatio Apollonium adeundi, opemque ab Eo implorandi; Is ſuppliciter exoratus ad eos cum veniſſet, eoque veluti ſtupore omnes ſoluiſſet, ad Chriſtianam Fidem haud ægrè perduxit; Idolo igitur igni tradito, multi, Apollonium ſequuti, inter Monachos cenſeri voluerunt, reliqui ad ſuos quique Vicos reuertuntur. *Inſigne miraculũ*

Amm l.22. Epiph. her. 70. Socr.l. 3. c.2. Sozo.l. 5. c.7. At Alexandriæ Georgius, qui Conſtantio Principe, apud quem gratia pollebat plurimum, Tyrannum potius, quam Epiſcopum egerat, arrogantia, ſæuitia, ac turpi quæſtu inuidia vulgò, atque odio laborans, coorta Ciuium ſeditione, cum alijs tyrannidis Adminiſtris, mactatus eſt. Certior de his factus Iulianus, qui Epiſcopos omnes eundem vitæ exitum ſortiri cuperet, indignationem maximã aduerſus Alexandrinos ſimulauit, libenter tamen placari ſe ſinens, ſatis habuit literas ad eos dare, quæ à Socrate recitantur, in quibus non tam ſeditioſorum Ciuium *Georgij Alexãdrini Epiſcopi cædes.*

facinus, quam Georgij ipsius crimina insectatur, extant duæ aliæ Iuliani epistolæ, quibus mandat Ecdicio, ac Porphyrio, omnem vt curam adhibeant in perquirendis Georgij libris, ijs quidem, vt ait, qui Galilæorum doctrinam continerent, vt abolerentur, alijs verò, quos omnis generis congesserat, ne cum illis perirent.

Post sublatum, vt diximus, Georgium; Athanasius è latebris emergens Alexandriam venit, exceptusque est magna cum gloria, ac totius Populi gratulatione. porrò cum multi ad eum inuisendum Episcopi conuenissent, ab His Concilium Alexandriæ celebratum est; in quo decretum est, Episcopos, qui ex inscitia, aut vi illata ad Arrianos transissent, resipiscentes, non ad catholicam communionem tantum, sed ad pristinam quoque dignitatem recipiendos. de Spiritu Sancto quoque aduersus Macedoniũ, ac de Christi anima, in recentem Apollinaris hæresim, catholica dogmata firmata. his de rebus certior ab Athanasio factus est Liberius, cuius authoritate illud ipsum Concilium celebratum fuisse ex ipsius Athanasij literis, cuius tantum extat fragmentum, colligi videtur, & sanè Eusebius Vercellensis Episcopus, & Lucifer Calaritanus tanquam Apostolici Legati interfuisse videntur. porrò Synodi

Naz. orat. de laud. Athan. Hier. aduersus Lucif.

Concilium Alexãdria.

di huius decreta confirmata à Liberio fuiſſe ex eiuſdem Athanaſij epiſtola ad Ruffinianum colligitur, quæ cum inter ipſius Athanaſij opera non legatur, ex Nicæno Concilio ſecundo petenda eſt. quod verò à Lucifero Paulinus Antiochiæ Epiſcopus conſecratus eſſet, qua in Vrbe non Euzoius modò Arrianus. ſed etiam Meletius Catholicus Epiſcopus, ſed quem aliqui non probarent, erant; diuiſis ea ex re etiam Catholicis, Euſebius Vercellenſis, qui, tanquam Romanæ Sedis Legatus, Orientis Eccleſias inuiſebat, vehementer animo eſt perturbatus. hinc noua diſſidia, & Luciferi ſeceſſio, ac Schiſma: quamquam ex eo potius Luciferi indignationem ortum habuiſſe quidam putant, quod auſterioris vitæ, ac diſciplinæ cum eſſet; Concilij Alexandrini decretum de reſtituendis lapſis Epiſcopis, non probaret. cæterum Antiochenæ Eccleſiæ Schiſma, ad annum vſque ſalutis CCCCVIII. perduraſſe conſtat. Porrò quod ad Luciferũ ſpectat, Hæreticum illum non fuiſſe, ſed ſeceſſionem illam citra crimen feciſſe, præter alios Patres Hieronymus Ipſe teſtatur, qui illius diſciplinæ Alumnos non tam ſectam, quam nomen, obſtinatius retinentes, veluti errantes oues ad gregem reliquum reducere conatus eſt.

Socr. l. 3. c. 7. Theod l. 3. c. 5 Soz. l. 5. c. 12

Antiochiæ Epiſcopi ſimul plures.

Luciferi Epiſcopi ſchiſma.

Ruff. l. 1. c. 30

Hier. aduerſus Lucif.

At Euſebius Vercellenſis Epiſcopus,

pus, ex nobilissima Legatione redux optatum nuncium Italiæ Episcopis, Ariminensibus dolis, vt ait Hieronymus, irretitis, cum afferret, maxima Ecclesiam vniuersam perturbatione exemit. idem paulò ante præstiterat Hilarius in Gallijs, qui ante ipsum Alexandrinum Concilium author fuerat, atque suasor æquissimæ huius Ecclesiasticæ Sanctionis de Episcopis lapsis, ac pœnitentibus (licet non sine delectu) restituendis.

Iam qui Semiarriani dicebantur Macedonio tamen iuncti erant, Concilium, & ipsi, Seleuciæ cogunt, quo Arrianos, qui & Acaciani, seu Eudoxiani dicebantur damnant, iactantque se, cum mediam inter Hos, atque Catholicos sententiam tenerent, ipsam veritatis semitam inuenisse. *Soz. l. 5. c. 13*

At enim qui Alexandriæ erant Arriani, Athanasij reditum, ac prospe rum rerum statum, cum ægrè concoquerent, collato cum Ethnicis studio, atque opera, quòd præsertim Is Matronas nonnullas ad Christum traduxisset, Iulianum orant, obtestanturque, vti Athanasium publicæ quietis perturbatorem Alexandriæ diutius esse non sinat. annuit Tyrannus, datisque extremo hoc anno ad Alexandrinos literis, Edictum à se promulgatum de restitutione Episcoporũ, qui Constantij iussu exulabant, ita est interpretatus, *Socr. l. 3. c. 8. Soz. l. 5. c. 14 Ruff. l. 1. c. 33 Theod l. 3. c. 8.* *Athanasius accusatur.*

tatus, vt Patriam illis non Epiſcopalem Sedē reſtituere cogitauerit, quod cum iniuſſus feciſſet Athanaſius, meritò Patriam quoque amittere debere. alijs porrò ad Ecdicium Præfectum datis literis, odij cauſam nequaquam diſſimulauit, teſtatus Ægypro Illum extorrem ideo velle, quod Deorum hoſtis eſſet, ſuoque in Regno illuſtres Græcorum Fœminas impellere ad Baptiſmum auſus eſſet. *vtramque epiſtoiam ex Authore hìc pete*. coactus itaque Athanaſius ſolum vertere conſcenſo nauigio aduerſo Nilo in Thebaidem iter dirigit. præmiſſo tum nuncio certior ab amicis factus ſecretioribus Tyranni mandatis ſe ad necem quæri, nec longè percuſſores abeſſe, proram verti iuſſit, atque Alexandriam iter dirigi. haud ita multo poſt inſequentibus, qui alia omnia arbitrarentur, obuiam factus, His ipſis quærentibus quantū abeſſet Athanaſius, parum abeſſe reſpondit. Alexandriam itaque iterum delatus ad Tyranni obitum ibi latuit ſpe certa amicis facta Tyrannum haud diù ſuperſtitem futurum.

Athanaſij ſagax conſilium.

Hæc dum apud Orientem peraguntur qui Occidentales Prouincias regebant, pari licentia in Chriſtianos graſſabantur. ditiores quoſque facultatibus exuebant, eam prætexentes cauſam, quaſi ex Templorum ſpolijs eas congeſſiſſent, quod ſi neque huic

Res apud Occidētem geſta.

calumniæ locus esset, ea semper causa presto erat, quam ne Rescriptis quidem inserere Tyrannus erubuit, Christianos ex Euangelij præscripto diuitijs affluere nequaquam debere. his eisdem ex causis rapax Fiscus in Gallicani Viri Consularis Patrimoninm, qui Constantini Gener fuerat, de quo alibi meminimus, auidas iniecit manus, ex Tyranni Rescripto, Eo ex Italiæ finibus abire iusso. tum verò illud memoria dignum accidisse fertur, vt qui eius prædijs fiscales titulos affixuri accesserant, aut percussi lepra, aut à Dæmone correpti re infecta, abscedere coacti sint. Gallicanus porrò Alexandriam profectus à Rauciano Comite Martyrij palmam adeptus est. ad hæc Ioannes, & Paulus in Constantini olim Aula educati, atque honoribus aucti, à Terentiano Prætorianis Præfecto, quod Ioui sacra facere renuissent, intra domesticos parietes, tumultus vitandi causa, capite plexi sunt. verùm Dæmones, qui præter cęteros ipsius Præfecti Filium corripuerant, Ioannem, ac Paulum Terentiani gladio necatos euulgarunt. Terentianus tùm, admoto ad Martyrum sepulturam Filio, eoque à Dæmone vindicato, non Christianus modò factus est, sed ipsorum quoque Martyrum certamen conscripsit.

Gallicani, ac Ioānis, & Pauli martyrium.

Martyrol. 26 Iunij.

Terentianus & Gordianus

Haud absimili ratione Gordianum

Eccle-

Ecclesia lucrata est, qui ad Fidelium necem à Tyranno delectus, Christi Fidem amplexus, martyrium quoque adeptus est, *cuius certamen, aliorumque complurium non Romæ tantum, sed etiam in Gallijs, ac alibi apud Authorem hic require.*

Optat. l. 2. Aug. cont. litt. Pet. l. 2. c. 97 & ep. 166. ad Donat.

Hoc eodem tempore Legati ex Africa à Donatistis Iulianum conuenere, patriam, à qua exulabant, ac Basilicas, quas amiserant, restitui sibi suppliciter postulantes. Iulianus, cui in optatis erat Christianos inter se committere, annuit illis perlibenter, & voti sanè compos factus est. Apostatæ namque muniti Rescripto factiosi Donatistæ maximas vbique turbas apud Africam excitarunt. quæ tum facinora ab His edita, quæ scelera patrata, cognoscere si libet, ex Optato require.

Donatistarũ turbæ.

Naz. orat. 1 Chrys. cont. Gent.

At Iulianus haudquaquam satis habuit Christianos per cõtemptum Galilæos appellare, sed lege quoque lata ab omnibus eodem appellari nomine imperauit. quam verò hæc ineptè, Nazianzenus, ac Chrysostomus eleganter disserunt.

Socr. l. 3. c. 11 Amm. l. 25.

Christianis insuper ad bellum Persicum tributum imperauit, à quo tamen, qui Christiani esse desijssent, immunes forent. *hic, quod sub huius anni initium Author tradiderat; rursum de nefaria Iuliani lege, ab ipsis*

quoque Ehnicis Scriptoribus improbata disserit, qua Christianos Homines à docendi munere inhibuit, Pueros quoque Christianos Græcorum disciplinis imbui. initum quoque ab eo consilium est multa Christianorum exemplo instituendi, quò suæ religionis cultores, ad meliorem frugem reuocatos, Christianis ipsis, si Deo placet, potiores redderet. *Amm. l. 25.* *Naz. orat. 1* *Soz. l. 5. c. 10*

Christiani à docendi munere inhibiti.

Terræmotus.

Extremo demum hoc anno, ingruente iterum terræmotu, quæ superfuerant Nicomediæ ædificia, collapsa sunt, quo & Nicæa grauiter concussa est. *Amm. l. 22.*

Sequentis quoque initium prodigijs compluribus proximum Tyranni exitum demonstrasse visum est. libri insuper Sybillini Romæ inspecti, à Persico illum bello reuocabant, quibus, & si haud leuiter perturbatus, quod tamen mente fixũ hærebat Christianæ Religionis odiũ maximas quoque inter curas aluit. itaque illud Ei in mentẽ venit, vt in eam Iudæos, æquè alioquin inuisos, vtcumque armaret. data itaque facultas illis est, Hierosolymis Templum iterum extruẽdi, sumptibus ex regio quoque Fisco attributis, ijsdemque à vectigalium solutione liberatis. quo verò pacto ab incepto desistere coacti sint, non Christiani modò Scriptores, sed Ipse quoque Ammianus testatur, cuius hæc sunt verba *Chri. Ann. 363.* *Amm. l. 23.* *Iul. ep. 25.* *l. 23.*

Remolitio Tẽpli Hierosolymis.

verba poſtquam Alipio opus demandatum dixerat. *Cum itaque* (inquit) *idem fortiter inſtaret Alipius, iuuaretque Prouinciæ Rector, metuendi globi flammarum propè fundamenta crebris aſſultibus erumpentes, fecere locum, exuſtis aliquoties operantibus, inacceſſum; hocque modo elemento deſtinatius repellente, ceſſauit inceptũ.* ignem porrò non ſemel erupiſſe, ſed pluries, fabrilia verò inſtrumenta ad opus omnia abſumpſiſſe, terræ quoque motum, ventumque, ac turbinem vehementem quæ iam erecta erant fundamenta, materiã inſuper futuro operi comportatam diſieciſſe Naziãzenus, Chryſoſtomus, alijque eius ætatis Authores tradunt. cœptum opus fuerat tanto animorum ardore, vt concurſu maximo Hieroſolymam Iudæorum facto, Viri pariter, ac Mulieres, deficientibus ad conuehendam, auehendamque materiam ciſtis, alijſque huiuſmodi inſtrumentis, ſiuu eam, ac veſtibus, etiam magni precij importarent. Eædem porrò Fœminæ, quod Dauidis etiam tempore vſu venerat, ad operis ſumptum, muliebrem mundum certatim impenderant. rem omnium ore teſtatam eius ſæculi Authores omnes prodidere, quos rem fuſius proſequentes require. hac de re Danielis vaticinium D. Hieronymus interpretatur, *cumque corruerint, ſubleuabuntur auxilio paruulo,*

Miraculo inhibita.

Naz. orat. 1 & 2. Chriſ. orat. 2 in Iud. Ruff. l. 1. c. 38 Theod l. 3. c. 17. Socr. l. 3. c. 17 Soz. l. 5. c. vlt Hier. i Dan. c. 11.

uulo, & applicabuntur eis plurimi fraudulenter.

Iuliani immane consilium. Addunt alij Iulianum ira incensum, fortasse, quod magicis Christianorum artibus accepta hæc referret, aut in vulgus iactaret, ex congesta quæ superfuit, materie, sumptuque collato, Persico bello confecto, Theatrum extruere cogitasse, quo Christianos Antistites, cæterosque Sacrorum Ministros, ac Monachos, bestijs laniandos traderet. *Oros. l. 7. c. 30*

Appetente iam Vere, lustratoque exercitu, in quo LXV. armatorum millia habuisse dicitur, consultisque Oraculis iam fausta omnia pollicentibus, Maximo quoque Philosopho Amicorum intimo, qui eum ad perfidiam pertraxerat, ad exitium impellente, eò dementiæ venit, vt, ex Pithagoræ figmentis, Alexandri Magni commigrasse in se animam existimaret; proindè, victoriæ spe certa elatus, Gentium plurimarum auxilia reiecit, præfatus, ex Romani Imperij maiestate non esse alienis viribus niti, cuius mos sit alijs potius subsidio esse. Armeniæ tantùm Regem Arsacem monuerat, cum copijs præsto esset, suaque iussa expectaret. licet autem datæ ad eum literæ non extent, ex Sozomeno tamen exploratum habemus, mira eas iactantia, Hostisque contemptu redundasse, insuper minacibus in Ipsum- *Zosim. l. 3.* *Iuliani dementia.* *Amm. l. 23.* *Armeniæ Rex Christianus* *Soz. l. 6. c. 1.*

Ipsum Arsacem verbis, &, quod Christianum Eum esse sciret. in ipsum, quoque Christum, refertas fuisse.

Zosim l. 3. Amm. l. 23. Igitur Antiochia discedens, auarissimum Vrbi, ac Prouinciæ Præsidem volens reliquit. ex itinere insomnes agebat noctes commentarijs scribendis, & hi quidem non rerum tantum à se gestarum, ex Iulij Cæsaris æmulatione, fuere; verum etiam in Christianam Religionem, quos Cyrillus postea Alexandrinus refellendos suscepit. *Iulianus Cõmentarios ex itinere scribit.* hos cum Hieronymus septem libris comprehensos dicat, Cyrillus verò tribus, ex diuersa id partione accidisse par est credere. *Hier. ep. 84. apud Socr. l. 3. c. 19 Theod l. 3. c. 18.* meminit etiam de his Libanius, eosque Porphyrianis præfert. hìc quod in Libanij mentionem inciderimus, illud ex Theodoreto addendum. cum Is paulò ante Iuliani exitum, Christianum Hominem sibi ex studiorum consuetudine peramicum, per contemptum, interrogasset, ecquid tum Fabri Filius (Christum innuens) ageret? Ille haud cunctatus, *loculum*, inquit, *Iuliano construit*. *Hominis per iocum vaticinium.*

Sed Iulianum Ipsum prosequamur, qui Antiochia Hierapolim quinque diebus peruenit, hinc Batnas Osdroënæ Oppidum, vbi pro ostento habitum quinquaginta ipsos Calones, dum pabulum certatim præripiunt, immani palearum aceruo subsidente, oppressos interijsse. Edessam dein' præter-

tergessus, Carris substitit; vbi cum esset, specum subijt, inque eo execranda peregit Sacra: egressusque, ostio clauso, obsignatoque, Custodes insuper apposuit: Eo postmodum interfecto, speluncæ ostio reserato, inuenta est Mulier capillo suspensa, dissecto ventre, extractisque præcordijs, ex cuius iecinore, vt rescitum est, futuram Victoriam explorauerat. Post hæc Nisibin peruenit Romani Imperij ad Tygrim Propugnaculum, cuius præsidio grauis armaturæ militũ octo millia reliquit, dum eam interim, vt alibi monuimus, præcipuo exueret munimento, hoc est sanctissimi eius olim Episcopi Iacobi sacris Reliquijs. Cæterum antequam Nisibi discederet, Demetrium Monachum liberius in ipsius apostasiam obloquentem, duobus cum Socijs lapidibus obrui iussit; hinc, vt aiebat (quod Is Persa esset) victoriam de Persis auspicatus. Euphrate nauali ponte transmisso, Chtesiphontem, Hostium Vrbem munitissimam, accessit, quò loci, ducta per triginta fere stadiorum spatium ingenti fossa, ad tutiorem nauium stationem, aut commeatum, Tygridi Euphratem iunxit. cum autem Marti litaret, admoto Aris Tauro diutius obnitente, Deo grauiter succensens Homo leuis, atque inconstans iurauit numquam postmodum ei se Sacra facturum. Tum verò

Infandũ Iuliani sacrũ.

Cedren.

Amm. l. 24.

Tygris Euphrati iungitur.

Iuliani in Martẽ indignatio

Naz. orat. 2 Chrys. orat. cont. Gent.

Herod l. 3. Iuſtin. l. 1. verò acceſſiſſe ad Eum ferunt Virum inter Perſas non ignobilem, qui Zopyri laudem æmulatus, grauibus in Perſarum Regem offenſionis cauſis ſimulatis, eo cōmento fidem haud ægrè apud Iulianum inuenit; ita vt eius ſuaſu, quod vix credibile videatur, naues incenderit. *Amm. l. 25.* ab Eo igitur circumductus, inque locis difficillimis deſtitutus, demens Imperator, tum demum fraudem agnouit, cum, deficiente commeatu, quò ſe reciperet, vbi conſiſteret, ignorauit. his itaque locorum, ac rerum omnium anguſtijs deprehenſus, Hoſtium copijs circumuentus, iniquam ſanè inire pugnam coactus eſt; *Niceph. l. 10 c. 34. Socr. l. 3. c. 18 Sozo. l. 6. c. 2. Theod l. 3. c. 19.* in qua haſtili, incertum à quo excuſſo, vulneratus interijt. ferunt illum vulnere excepto, exclamaſſe, *viciſti Galilæe, viciſti.* Eius cædem eo ipſo, quo contigit, die, & Didymo Alexandriæ, & Sabæ apud Syriam, & D. Baſilio apud Pontum, tum cuidam in caſtra proficiſcenti, diuinitus reuelatā, veterum Scriptorum teſtimonio, conſtat.

Iulianus à Perſa deceptus.

Iuliani interitus.

Extinctus eſt Iulianus ſexto Kal. Iulij, cum ſexquianno paulò amplius imperaſſet.

Hic Author poſt multa de Tyranni moribus, atque exitu, ex Nazianzeni Orationibus in eum conſcriptis, recitata, quòd eas Gregorius dum Ponticas ſolitudines cum Baſilio coleret, commentatus ſit, complura etiam addit

de

de vtriusque ea in Eremo morum, ac vitæ institutione.

Decesserat per eos dies Musonius Neocæsareæ Episcopus eximiæ vir pietatis, ac doctrinæ. Ciuium studia, cum de Successore ageretur in Basilium omnia propendebant, tum quos eius dignitatis ambitio coquebat, Sabellij verò hæresim præseferebant, eaque iam magna ex parte populares infecerant, omni ope niti, vt Basilium ipsum prauorum dogmatum Sectatorem, rerumque nouarum (quod monastici instituti Author videretur) Authorem criminarentur. Basilius itaque, vt, non tam sibi, quam deceptis Neocæsariensibus consuleret, apologeticam ad eos Orationem scripsit, in qua multa de Monachorum austeriore vitæ ratione recensentur, non sine admiratione legenda.

Basil. ep. 62.

Basilius in crimē vocatur.

Sed de Iuliani iam Successore dicendum. mira res: cum infensissimus Christianorum Hostis nihil optasset magis, aut sollicitius laborasset, quam vt æquè impium haberet Successorem, Christianosque ea de causa Duces, aut depressisset, aut summouisset, diuina tamen prouidentia factum, vt totius exercitus suffragijs, altero à Iuliani obitu die Christianus Imperator acclamatus sit. Is Iouianus fuit Singidone in Pannonia natus non proprijs solùm meritis, sed paternis etiam clarus,

Amm. l. 25. Suid. in Iouiano. Theod l. 4. c. 1 Ruff. l. 2. c. 1. Sozom l. 6. c. 3 Socr. l. 3. c. 19

Iouianus Imp.

clarus, quique, vt alibi dictum meminimus, Christianam Religionem, vel cum Tyranni indignatione, profeſſus anteà fuerat, quò magis militum pietatem admiremur. Sed neque Iouianus delatum à militibus Imperium ſtatim arripuit, ſublimiori nāque ab ijs tumultuariè extructo Suggeſto conſtitutus, cauſatus ſe eſſe Chriſtianū, Ethnicíſque Hominibus imperare haud poſſe, vel, ſi maximè poſſet, nolle; concordi militum clamore reſponſum eſt, *ne metue optimè Princeps, Chriſtianis imperabis.* nemo ſanè inficiabitur, Ethnicos Milites, ac Duces, ex quibus fuiſſe non paucos licet credere, ægrè huiuſmodi electionem pertuliſſe, de quibus, quæ de exercitus, ex tumultuarijs Comitijs, mœrore, ac lacrymis Ammianus, Ethnicus author, tradit, haud dubiè ſunt intelligenda. quamquam Ammianus in alijs multis apertè mendax deprehenditur; cum Iouiano, quem Chriſtianum fatetur, profana Sacra, extorumque inſpectionem tribuit, inque Eum coniecti ea in diſcrimina exercitus culpam iniquè admodum, atque impudenter, ne dicam ſtultè regerit: quemadmodum & pacis conditiones inhoneſtas, quarum rerum infamiam ad Iuliani leuitatem (quā ipſe idem Ammianus notat) atque imprudentiam pertinere quis neget.

Iouiani, ac militū pietas.

Ammiani calumnia in Iouianum.

Cęterum ad Imperium euectus Iouia-

uianus nihil potius habuit, quam vt proscriptos, Religionis causa, Duces, ac milites reuocaret. reuocatus in primis est Valentinianus, & in pristino militiæ gradu constitutus, qui ad Imperium postea sublatus est. Sanctissimas dein' leges nouus Augustus promulgauit, quibus & Ecclesijs tributum à Constantino congiarium conferri iussit, & sacratas Deo Virgines ad matrimonia quacumque ratione cogi, ne dum rapi vetuit. Episcopos tum exules, Athanasium in primis, Ecclesiæ quemque suæ restituit. eidemque Athanasio scripsit, cupere se ab Eo rectæ Fidei sententiam edoceri. igitur Athanasius coacto Prouincialiũ Episcoporum Concilio, collatoque cum Ijs studio, atque opere, libellum de Fide Augusto nuncupauit, qui inter Athanasij opera cum extet, *ex eo ab Authore desumptus hic legitur.*

Leges à Ioniano edita. *Concilium Alexãdrinũ.*

L. 6. de Epis. et Cler. L. 1. & 2. de rapt. vel matr. C. Th. Socr. l. 3. c. 20

Porrò qui Macedoniani dicebantur, haud segniter & Ipsi obuiam Iouiano ex Perside redeunti, facti, suæ fidei libellum porrexere; cum res ex voto non processisset, non Ipsi modò, verum etiam Acaciani animos tum quidem desponderunt, ipsoque Authore Acacio, vt tempori inseruirent, Nicænam Fidem, in quam Augustus toto animo propenderet, libello edito, profitentur. id Antiochiæ peractum est, cogente inibi Concilium Meletio, cui

Theod. l. 4. c. 4 Socr. l. 3. c. 20 & 21. Soz. l. 6. c. 4.

Concilium

cui XXVII. Episcopi interfuere. *Synodalem vero epistolam ad Iouianum datam hic apud Authorem habes, cui Episcoporum omnium nomina adscripta leguntur.* *Antiochenū.*

Cæterum Iouianus ex Perside redux Antiochiæ substitit, ad quem Athanasius, nouis calumnijs oneratus, accessit, quæ, perspecta inimicorum fraude, in eius statim gloriam cessere. enimuerò, vt sunt Antiocheni dicaces, quemadmodū Iulianum dicterijs perstrinxerāt, ita nequè Iouiano pepercerūt, illum à procera præsertim statura, à qua verius cōmendassent, liberius deridentes. quamquàm non sale tantum, vt sic dixerim, dicta in Eum, ac scripta condiebant, sed conuiciorum quoque veluti felle adspergebant. nec mirum, cum Ille interim & claudi Idolorum Templa, & verò etiam incendi iusserit; cum præsertim in illorum adytis cæsas à Iuliano humanas victimas, quod Carris quoque factitauerat reperisset. *Iouianus Ab Antiochenis deridetur.* *Suid. ver. Iouianus. Niceph l. 10. c. vlt. Socr. l. 3. c. 20* *Iouianus Idolorū Tēpla incendi iubet.*

Antiochia postmodum cum recessisset, ipsis Ianuarij Kalendis Ancyram simul Galatiæ Vrbem, & Consulatum inijt Collega sibi adscito paruulo Filio, ex Aui nomine, Varroniano. Peruenerat Adastanā finitimum Galatiæ, Bithyniæque Oppidum, cum XIII. Kal Martias nocte intempesta, seu cruditate stomachi, siuè ex recenti cubiculi tectorio, grauique prunarum vapore *Chri. Ann. 364. Amm. l. 25. Soz. l. 6. c. 6. Socr. l. 3. c. 22 Eutr. l. 10.* *obitus.*

pore exanimatus est, adepto Imperio clarior, quam gesto.

Valentinianus Imp. Progressæ Nicæam Copiæ, Comitijs ibidem habitis, Valentinianum, ob Religionem ab Iuliano olim, vt diximus, Tribunatu motum, & absentem quidem, nam Ancyrę sequuturus substiterat, Imperatorem dicunt. Is haud ita multò post, Constantinopoli cum iam esset, Valentem Fratrem Imperij Collegam assumptum Orienti præposuit. *Aur. Vict. Socr. l. 4. c. 1. Amm. l. 26. Niceph. l. 11 c. 1.* *Valentē fratrē collegam creat.* Cæsarium verò, de quo alibi meminimus Nazianzeni Fratrem Quęstorem simul, ac Comitem rerum priuatarum dixit. quod autem Germani, Sarmatæ, alijque ad Septentriones Populi Romani Imperij Prouincias infestas haberent, ad eorum conatus reprimendos exercitum Valentinianus duxit. Interim Procopius, qui Iuliano sanguinis affinitate iunctus erat, Imperium cum inuasisset, à Valente ægrè tandem debellatur.

Iam quod ad res Ecclesiasticas spectat, *Valentiniani religio.* Orientis Episcopi cōplures, Valentinianum Legatione ad Eum missa, rogant, Concilium à se cogi permittat. *Soz. l. 6. c. 7. Socr. l. 4. c. 3.* Ille sibi non licere, dixit, rerum diuinarum tractationem vsurpare, proindè Ipsi statuerent quicquid proficuum Rei Christianæ existimarent. eo accepto responso, Concilium Lampsaci celebrandum indicunt, quod non nisi sequenti anno coactum est.

Ipso

L.7.& 9. de Malef et Mat L.6.de Med. & profess. C.Th. Euna. Vit. Philos.

Ipso autem sui Imperij exordio ambo Augusti, quamuis Idolorum cultum, qui Iuliano Principe radices altius egerat, lege lata permiserint, nocturna tamen Sacra vetuerunt. tum quos Iulianus à docendi munere Christianos, vt diximus, arcuisset, dato ad Mamertinum Rescripto, reuocarunt. At Valens Maximum Philosopum impium Iuliani Præceptorem, aspertimis subiecit quæstionibus, capite quoque mulctasset, ni Clearchus Asiæ Proconsul intercessisset. illud Eunapius narrat memorandum; cum Maximus impar cruciatibus ab Vxore venenum postulasset, attulit illa, tum prior Viro propinauit, statimque exanimata est: Maximus animo consternatus potius, quam erectus, Fœmina infirmior, sumere illud non est ausus.

Ludimagistri docendi munus resumunt.

Chri. Ann. 365.

Valentiniano, ac Valente Augg. Coss. Lampsaci Concilium celebratum est, quod quamquam contra Arrianos indictum; cum in eo haudquaquam Nicæna Fides, sed Antiochena, de qua sæpius meminimus, firmata sit, Semiarrianos potius quam Catholicos interfuisse, affirmare necesse est. quod à Sozomeno, ac alijs nequaquã animaduersum, Basilium tamen minus præterijt. ex His igitur, qui Lampsaci conuenerant, Hi præsertim, qui Catholicis adnitentibus exulabant, cum probè scirent numquam se cum

Soz. l. 6. c.7. Socr.l. 4. c.4. Basil. ep. 72. 79. & 82.

Catho-

Catholicis in gratiam redituros, rerumque gestarum approbationem à Liberio Romano Pontifice assequuturos, nisi alijs omnibus reiectis, Nicænam Fidem amplexi essent; eam simulatè professi, Legatos cum literis ad Liberium destinant, cui haud ægrè ea ratione imposuerunt. itaque & literas, quas Pacificas, & Communicatorias nominant, ab Eo impetrarunt, & mandata insuper Apostolica quibus proprijs Sedibus restituebantur. stabilita, vt videbatur, Ecclesiæ vbique concordia, certiores ea de re facti Imperatores, literas veluti gratulatorias ad Orientis Episcopos dedere, ex quibus sincera Valentis quoque tum Fides, qui posteà Arrianos sequutus est, haud dubiè perspicitur. Legati porrò à Liberio dimissi, Thianæ, Vrbe Cappadociæ, Episcopis compluribus coactis, eiusque literis, ac mandatis perlectis, visum omnibus est primæ Sedis authoritate proscriptos Episcopos restitui.

Concilium Thianense.

Soz. l. 6. c. 12 Basil. ep. 68. 73. 74 & 82. Hier. i chron. & in Isaiã, ac in vita S. Hilarionis.

Eodem hoc anno terræmotus quales antea numquam extitissent, Orbem propemodum vniuersum concussere: porrò maria ita intumuere, vt mortales innumeros, ipsasque adeo Vrbes hauserint, ac littorales oras ad multa passuum millia obduxerint. Epidaurij, Vrbis excidium metuentes, Hilarionem, qui Ægypto profugus, apud

Terræmotus.

Ipsos

Amm. l. 26. Soz. l. 6. c. 2. Nicceph. l. 10. c. 35. Oros. l. 7. c. 32

S. Hilarionis miraculum.

Ipsos diuerterat, agmine facto ad littus perducunt aduersus vndarum impetum quasi obicem statuentes. Is tribus in arena Crucibus efformatis, dein' elata, imperantis in morem, dextra, diutius in gradu perstitit: mirum dictu, Mare ante Eum altius intumescẽs, ac veluti in obstantem fremens, paulatim demum in se relabens, quasi dicto audiens, conquieuit. rei fama cum iam vicinas Vrbes peruasisset, Hilarion breui Lembo clàm nocte abscessit, ac post biduum onerariam nactus, in Cyprum delatus est, non tam maris impetum, quam laudum humanarum fluctus expauescens.

Multas hoc eodem tempore salutares leges Augusti Fratres promulgarunt, quas in Codice Theodosiano descriptas require.

Chri. Ann. 366. *Amm. l. 27.*

Hoc demũ anno huius sæculi LXVI. à Valente Procopius victus, dum fugam paucis cum comitibus capessit, ab ijsdem vinctus Augusto traditur, eiusque iussu capite mulctatur. Eiusdem Cognatus Marcellus Tyrannidem post Eum occupat omine haudquaquam meliore; quippè à Valentis Ducibus victus, captusque, ac diù tortus, demum occiditur.

Bellũ Gothicum.

Ciuili persunctus bello Valens externum aduersus Gothos, qui Thraciam peruaserant, suscepit. id triennio gestum, pace demum per Ho-

stes

ſtes petita, peractum eſt.

Valēs Arria nus ſit. Verum antequam huic ſe bello implicaret, Sacro Baptiſmate initiari voluit, quod tamen ab Eudoxio Arriano Homine, qui Byzantij Sedem inuaſerat; ſuſcepit, à quo Arrianam edoctus perfidiam, iureiurando adſtrictus eſt, in ea ſe Fide permanſurum, aduerſæ verò Fidei Sectatores omni ope, ad ſuſceptum à ſe dogma impulſurum. ea res Catholicos Antiſtites ad futurum *Baſilius, & Nazianzenus ex Eremo prodeunt.* bellum quaſi claſſicum excitauit; Gregorium quoque, ac Baſilium è tranquilla Eremi ſtatione in altum veluti pelagus euocauit. erant ſanè iam omnium de Eis querelæ, quòd, neglecta Dei Eccleſia, ſuæ tantum ſalutis memores, rationem aliorum nullam haberent. in Gregorium aliæ inſuper à Patre querimoniæ, qui Nazianzi Epiſcopus cum eſſet, impar ſenilibus humeris onus deponere cogebatur, quæ fuit cauſa, cur Gregorius aliquanto ante ipſum Baſilium ex Eremi vmbra veluti in arenam prodiret. *Naz. ep. 4. et apol. 4* *Ep. 19 & Orat. de Laud. Baſil.*

Valētinianus II. naſcitur. Hoc eodem anno Filius alter Valentiniano naſcitur ex Iuſtina Arriana Fœmina Valentinianus, & ipſe, appellatus.

Liberij Papæ obitus. Liberius interim moritur exacto Pontificatus anno XV. Huius authoritate Ioannis autem Patritij impenſis non ſine diuino monitu, atque oſtento extructam fuiſſe conſtat ad Liuiæ Chri. Ann. 367.

Ma-

Macellum in Exquilijs præclaram Basilicam, quam ad Præsepe dicimus, quæ postea sæpius instaurata, hac demum ætate à Sixto V. ac Paulo item V. Summ. Pont. Sacellis splendidissimis, Obelisco, ac magnæ molis Columna, mirum in modum illustrata visitur. *Templum S. Mariæ Maioris.*

Liberio sublegitur Damasus, quamquam non sine schismate per Vrsicinum posteà conflato, atque adeò non sine cæde. nam, si Ammiano fides habenda sit, studio partium concertatione ipso in Templo orta, cæsorum numerus ad CXXXVII. peruenit. *Damasus Papa.* *l. 27. Hier. chron.*

Subindè Valentinianus febri haud semel tentatus, Gratianum Filium tum primùm pubescentem Collegam assumit. porrò cum de Valentiniani, in adulteros præsertim, seueritate, non sine crudelitatis nota multa ab Authoribus, Ammiano in primis, tradantur, illud D. Hieronymus scribit admirandum, Mulierem adulterij falsò, vt creditum, delatam, septies ab vno, atque altero Carnifice ictam, confici tamen haudquaquam potuisse. *Ruff. l. 2. c. 10* *Gratianus Imp.* *l. 27. Hier. ep. 49.* *De muliere mirũ.*

Cum interim Orientem pæne vniuersum fames ignes vexaret, Basilij apud Cappadociam pietas, ac dicendi vis maxima, enituit, qua effecit, vt horrea locupletiores aperirent, egentesque haud grauate alerent. Byzantium insuper, & finitima ei Vrbi loca inusitatæ magnitudinis grando, non abla- *Naz. & Nissen. de Laud. Basil. Hier. chron. Naz.* *Fames ac grãdo.*

S tis

tis modo frugibus, sed iumentis pariter, atque hominibus cæsis, vastauit. *de pla. grand.*

Nouus annus Augustos Fratres secundùm Coss. habuit. tum verò Valentiniani rescripto, Prætextati Vrbis Præfecti authoritate, pulso Vrsicino, schisma Romæ sublatum est, quod tamen haud semel posteà reuixit. Chri. Ann. 368.

Mogũtia direpta. Moguntia nobilis etiam tum Germaniæ Vrbs, suam, & ipsa, cladem experta est: quippe Ragalifrandi latronum Ducis fraude capta, Ciuibus promiscui sexus miserè trucidatis, rebus omnibus spoliata est. *Amm. l. 27.*

Terræmotus. Sed & Oriens rursum terræmotibus latè concussus, Nicæa funditus euersa. erat eadem in Vrbe Cæsarius Nazianzeni Frater Quæstorem Principum agens, qui diuino planè miraculo, paucis ex Ciuibus superstitibus, cladem euasit. verùm qui terræmotui superfuerat, vim morbi postea non effugit. ea verò cum pietatis, ac sanctimoniæ fama decessit Vir alioquin Aulæ obsequijs, ac publicis Præfecturis implicatus, vt illius obitus memoria Ecclesiasticis tabulis adscripta annua celebritate recolatur. extant tanti Viri Dialogi de anima: alia præterea multa scripsisse author est Suidas. *Hier. Chr. Socr. l. 4. c. 10 Naz. de Laud. Cæsar.*

Donati obitus. Hoc tempore, Donato Carthaginiensi Pseudoëpiscopo vita functo, eandem pestilentię Cathedrã ascendit Parmenianus, aduersus cuius in rem

Ca-

Catholicam deliramenta, Optatus Mileui apud Numidiam Epiſcopus ſtilum acuit. Ticonius quoque ex eadem Donatiſtarum diſciplina, ſed tamen haud paulò cordatior, in Parmenianum inuectus eſt, quem, datis ad eum prolixioribus literis, Parmenianus idẽ paternè quaſi monitum voluit. itaque cum poſtea Diuus quoque Auguſtinus Parmeniani mendacia ſibi impugnanda ſuſcepiſſet, aduerſus eaſdem præcipuè literas egit.

Chri. Ann. 369. Olibrio, Viro clariſsimo, Vrbanam Præfecturam gerente, nouæ turbæ à ſeditioſis Vrſicini Aſſeclis excitatæ ſunt. igitur factioſi Homines nouo Principis reſcripto intra vigeſimum ab Vrbe lapidem conuentus agere vetiti; non parentes, graui mulcta coerciti ſunt.

Hilar. cont. Auxent. Cæterum Valentinianus, Alemanico confecto bello, Mediolanum reuertitur. Hilarius Fidei zelo æſtuans, veritus, ne Auxentius eius Vrbis Epiſcopus Arrianus religioſum Principem peſtifero veluti afflatu corrumperet, quem iam propenſiori in illum eſſe animo cognouiſſet, Mediolanum accedere, Auguſtumque coram de praua Auxentij doctrina admonere non dubitauit. audita igitur Hilarij accuſatione, cauſæ cognitio Quæſtori, ac Magiſtro demandata eſt. Auxentius Fidei libellum ambiguis conceptum *Valẽtinianus Mediolani.* *Hilar. in Auxentiũ accuſatio.*

verbis, atque sententijs ita concinnauit, vt rectæ Fidei assertor, quantumuis reclamante Hilario, & fraudem subesse demostrante pronunciatus sit, Hilario ipso veluti calumniatore excedere Vrbe iusso. *rem Author hic fusius eorundem Hilarij, atque Auxentij recitatis libellis, recenset: tum de Hilarij stylo, librisque editis non pauca addit.* Auxentius porrò arte, qua diximus, victoria de Hilario parta, in Eusebium quoque Vercellensem, ac Philastriũ Brixiensem Episcopos, aliosque, apud quos malè se audire sciret, gratia, qua iam apud Augustũ plurimùm pollebat, nixus, inuehi cæpit. res eò deducta est, vt Romani Pontificis authoritate opus fuerit. igitur Damasi iussu coacto Romæ Concilio, Athanasio quoque adnitente, Auxentius damnatur; eoque postmodum præiudicio, alijs quoque in Prouincijs Hæreticus appellatur.

Auxẽtius dãnatur.

Atha. ep. ad Afric.

Per idem tempus Ambrosio Romano Ciui spectatissimo, ab Anicio Probo Prætorio Præfecto, Insubria, Liguria, atque Æmilia, cũ Insignibus Consularibus traduntur regendæ. ferunt à Probo proficiscenti in Prouinciã Ambrosio, vaticinio veluti quodam, additum. *vade, age, non vt Iudex, sed vt Episcopus.* erat tum annorũ Ambrosius triginta sex, quinquennio post Episcopus factus, vt suo loco dicturi sumus.

Ambrosius Insubriæ præficitur.

Hoc

L. 20. quorũ appell. C. Th. Hoc eodem anno, Auguſtorum ad Claudium Reſcripto, Cronopius Epiſcopus, quod ab Epiſcopis in Concilio damnatus, ad ſæculare Tribunal appellaſſet, pecunia pauperibus erogãda, mulctatur. cuius Sanctionis Ep. 32 Ambroſius ad Valentinianum Iuniorem ſcribens meminit. *Epiſcopus ad laicũ Tribunal appellans mulctatur.*

Naz. ep. 21. et ſeqq. et ora. de Laud. Baſil. Sed iam quæ apud Orientem hoc anno ſunt geſta proſequamur. obierat per idem tempus Euſebius Cæſareæ apud Cappadociam Epiſcopus; ergò omnium ſtatim vota in Baſilium propendent: Is Ciuium conſpiratione animaduerſa, ſugam arripuit: ita tamen, vt anxia cura teneretur, ne eam Eccleſiam prauis moribus, aut doctrina quiſpiam occuparet. ſcripſit itaque ea ſuper re ad Gregorium, qui, non tam quid Baſilius cuperet, quam quid ex Eccleſiæ illius bono eſſet, animaduertens, Patris nomine, qui cum prouincialibus Epiſcopis Cęſaream vocatus, ægritudine, ac ſenio confectus, adeſſe haud poterat, literas ad Cæſarienſes dedit, quibus Eos ſummoperè hortatus eſt ad Baſilium eligendum; ſuum interim calculum in eius electionem conferens. veritus nihilominus, vt literæ ſatis eſſent, optimo Parenti Author fuit, vt vitæ quoque diſcrimine poſthabito, Cæſaream Ipſe ad Comitia accederet. Senis aduentu omnium animis confir- *Epiſcopatum Baſilius fugit.*

Basilius eligitur Episcopus. matis, pulsoque metu, quem Prouinciæ Præses Arriani Principis veluti Interpres intentauerat, omnium cum plausu Basilius eligitur. eo in gradu collòcatus, quem in bonarum artium studijs, tum in Eremi secessu Socium habuerat Gregorium, curæ quoque pastoralis participem effecit.

Hoc demum anno, redempta per Athanaricum pace, Gothicum bellum finem accipit. quo tempore Armeniæ Rex Arsaces, de quo alibi meminimus, Saporis Persarum Regis captatus insidijs, simulata pace, conuiuio adhibitus, per summam perfidiam effossis primùm oculis demùm trucidatur. *Amm. l. 27.* *Armeniæ Regis infortunium.*

Gothico persunctus bello Valens, cum tertium vna cum Fratre inisset Consulatum, diram in Catholicos Antistites persecutionem excitat. quippè, edicto promulgato, iubet Episcopos omnes à Constantio proscriptos, à Iuliano restitutos, iterum exturbari, quasi hoc pacto Illius Religionē æmulari, Huius se auersari impietatem, testatum vellet. eius edicti authoritate Ægypti Magistratus Athanasium pellere cum voluissent, Populi concursu facto, inhibiti, quod Is edicto comprehensus nequaquam videretur, cum Iuliani quoque temporibus exulasset. certior ea de re factus Valens, seu quod amplissimæ Vrbis seditionem pertimesceret, seu quod Athanasium

Chri. Ann. 370. *Soz. l. 6. c. 12* *Valentis persequutio.* *Populi in Athanasium studia.*

nasium insignem pietate, ac doctrina Virum reuereretur, manere permisit. *aliorum compluriũ deportationes, quas Author stylo persequitur, apud eum require.* (*Soz. l. 6. c. 13 Socr. l. 4. c. 13*) illud nequaquam est prætereundum; cum, legatione ab Ortodoxis instituta, octoginta Ecclesiastici ordinis Viri Tyrannum adiuissent, de Arrianorum vi, atque sæuitia expostulaturi, eius iussu, vt seditiosi, damnati, naui impositi, ac in altum delati, incensa naui, ad vnum omnes ambusti sunt. (*Legati naui incẽsa comburuntur.*) porrò de Arrianorum sæuitia, ac sceleribus testatur abundè Nazianzenus. (*Naz. orat. ad CL. Episcopos, & ad Arrian.*) At Valentis in Legatos facinus detestandum, sequuta est Orientis clades ex maxima annonæ caritate.

Catholicorum apud Orientem misertus conditionem Damasus Rom. Pont. Zenobium, qui postea Florentiæ Episcopus fuit, Constantinopolim misisse traditur. (*S. Zenobius Florentia Episcopus.*) (*Hier. i chron Apud Sur. 25. Maij.*) Is, patratis etiam miraculis, qualemcumque vexatis Ciuibus opem cum tulisset, ad Damasum reuersus, maioris id molis opus esse testatus est, quam vt obita à se legatione posset absolui.

At Valens, qui Nicææ aliquandiu substiterat, Antiochiam petiturus, venit Cæsaream. (*Valẽs Cæsarea.*) (*Naz. de Laud. Basil. Theod l. 4. c. 17.*) hic Basilium minis interritum, proscribere cum decreuisset, exilij sententiam subscribere, rupto non semel calamo, dextraque obrigente, nequaquam valuit, itaque & (*Subscribere in Basi-*)

liũ nequit. chartam lacerasse traditur. ad hæc graui ægritudine Filio Galate correpto, Basilij opem volens nolens implorare coactus est. verum qui ad Basilij preces conualuerat, accedentibus postea Arrianis, illumque sacro Baptismate abluentibus, Puer interijt. *Socr. l. 4. c. 21* *Galates Valentis filius.*

Sub idem, vt putatur, tempus Sanctus Ephræm, ex diuina reuelatione Basilium adijt. de quorum congressu, rebusque tum gestis ipsum S. Ephræm consule. illud nonnulli addunt, eam tum Illum, Basilij precibus, à Deo gratiam impetrasse, vt, Syrus græci sermonis inscius cum esset, græcè tamen loquentem Basilium intelligeret. *Ephr. de Laud. Basil.* *Basilij & Ephram cõgressus.*

Aliam verò Basilij cum Eusebio Augustæ Auunculo, eam Præfecturam gerente, concertationem Gregorius narrat, quem tu consule. *Naz. de Laud. Basil.*

Eadem porrò contentione, quã Cæsareæ Basilium, Meletium Antiochiæ Tyrannus exagitauit, quem trigesimo ab accessu in eam Vrbem die exilio mulctauit, ferunt, curru cum abduceretur, Præsidem, quo cum vehebatur, saxis à tumultuante Populo appetitum, à Meletio ipso contectum pallio ægrè incolumen euasisse. *Nissen in sua Melet. Socr. l. 4. c. 14. Sozom l. 6. c. 18.*

Permulti hoc tempore insignes Viri, dicendi libertate, éditisque miraculis, Tyrannum à sæuiendi in Catholicos studio deterruerunt. Hi fuerẽ Aphraates, ac Iulianus Saba, ex Eremi

cul-

Theod l. 4 c. 26. cultoribus, Flauianus, ac Diodorus, ex Meletij diſciplina Clerici. aliorum verò nomina, atque res geſtas, qui hoc eodem tempore, magna cum ſanctimoniæ fama Syriæ ſolitudines incolebant, ex Theodoreto pete.

Socr. l. 4. c. 27 Soz. l. 6. c. 36 *Themiſtij Oratio Valentẽ placat.* Ferunt Valentem furore in Catholicos percitum, Themiſtij Oratione ad eum habita, ſiuè, vt alij tradunt, libello ei nuncupato, ad meliorem mentis ſtatum reuocatum; oratio ſanè illa, aut libellus non extãt, in eo tamen argumento eum verſatum fama eſt, vt ad diuinæ maieſtatis commendationem ſpectare diceret, ſi de Deo homines, quem mente aſſequi nequirent, diuerſa admodum opinarentur. apud Ethnicos porrò longè plures de Dijs eſſe diſſidentes inter ſe ſententias, quam apud Chriſtianos.

Amm l. 29. *Philoſophorum à Valẽte vexatio.* Cæterum non tantum Catholici, verum etiam Ethnici, hi præſertim, qui Philoſophi nomine cenſebantur, Valentis ſæuitiam experti ſunt. pertæſi etenim Chriſtianum dominatum, curioſius, malis etiam artibus futurum Principem inueſtigauerant: & iam ſe nomen magna ex parte aſſequutos euulgauerant; ſortes quippè edidiſſe, hiſce primis literis, ſeu elementis conſtare THEOD. igitur malo ſuo, ac aliorum fato ea deliria commenti ſunt, diræ namque de His habitæ quæſtiones ſunt, mortique addicti huiuſmodi

Admirandi generis multorum infortuniũ.

Coniectores tanto numero, vt Sozomenus ſcribat omnes propè Gentiles Philoſophos fuiſſe extinctos; neque Hos tantum, ſed ex His quoque complures, qui infauſto tum quidem *Theodori, Theodoli*, aut ijs perſimili nomine appellarentur, tanto omnium terrore, vt innumeri huiuſmodi appellati nomine, illud mutauerint. porrò Theodorus quidam inter Principis Satellites forma, ac natalibus conſpicuus, in quem tamquam Idolorum cultorem, Coniectorum, quos diximus, non tam ſortes, quam vota reſpiciebant, Valentis iuſſu igni eſt traditus. Hunc Gallum genere fuiſſe Ammianus ſcribit. de alio Theodoro Siculo eadem ex cauſa ſupplicio affecto D. Chryſoſtomus meminit. tum de Theodoſiolo Socrates, quod, patricij generis cum eſſet, Imperio idoneus videretur, ab vſque Hiſpania adductum, ac morte mulctatum tradit. de Theodoſio poſtea Auguſto, ac Patre, inſigni vtroque Duce, opportuniùs infra ſermo erit. Cæterum ex Philoſophis interfectis, celebriores fuere Maximus, de quo ſæpius meminimus, Hilarius, Simonides, Patricius Lidus, Andronicus ex Caria. ab hac clade immunis fuit Themiſtius, quod Is ſolidæ philoſophiæ ſectator eſſet, à magicis verò artibus abhorreret. eadem ex cauſa magici omnes libri diligentius perquiſiti,

L. 6. c. 35.
Amm. l. 29.

Ep. ad vid. Iunior
Socr. l. 4. c. 15

Philoſophi occiſi.

Ad ann. Chriſti 373.
Zoſim l. 4.
Eunap. in vit. Philoſ.

Libri magici cremati.

L. 6. & 8. de

Malef siti, crematique sunt. huc spectant le-
C. Th. ges hoc anno ab Augustis editae, quae in Codice Theodosiano leguntur.

Per idem tempus Athanaricus Gothorum Rex, Christianos, qui in ipsius ditione erant, aggressus diris supplicijs Fidei causa affecit, donec intestino exorto bello, regni parte à Phritigerne spoliatus est: qui tamen praelio ab Athanarico victus, auxilium à Valente petijt, quo impetrato, commissoque praelio, victoria potitus est. beneficij proindè memor, eam se maximam Valenti gratiam relaturum existimans Arrianam Fidem amplexus, eandem, vt subditi quoque sibi Populi reciperent author fuit.

Hier. i chron. Oros. l. 7. c. 7 Aug. de Ciu. Dei l. 18. c. 52.

Hoc eodem anno lata ab Augustis lex est, qua Clericis, ac Monachis haereditates, donationes, ac legata percipere est vetitum, nisi ad eos iure sanguinis alioquin spectarent; eam porrò Damaso Ipso adnitente fuisse promulgatam, conijcere ex eo licet, quod Romae in Ecclesijs lecta perhibetur. queruntur sanè Hieronimus, atque Ambrosius non tam de lege parum enimuerò aequa, quam de legis causa, hoc est de multorum auaritia, quorum culpa omni aeuo factum est, vt iniquè admodum totus Ordo traducatur. sanè ab vsque Apostolorum temporibus inuenti sunt, qui ex Euangelio quaestum facerent, de quibus

Lex in Clericos, ac Monachos.

L. 20. de Ep. & Cle. C. Th. Hier. ep. 2. Ambr ep. 31.

1. Cor. 9. 1 Tim. 6. 2 Tim. 3. Tit. 1.

Paulus haud semel meminit.

Hac quidem lege Viduis, ac Pupillis consultum se voluisse Augusti testantur, honestius tamen per aliam id præstitum, qua à Plebis censu vtrique exempti sunt. *L.6.de Cens. C.Th.*

Lex de disciplina Scholasticorũ

Inter laudabiles Valentiniani Sanctiones ea quoque numeranda est, qua eorum moribus, ac disciplinæ consultum voluit, qui Romam bonarum artium addiscendarum causa accederent. ad quam respexisse visus est Augustinus, dum se idcirco Romam Carthagini prætulisse ait, quod hic fœda, ac intemperans Scholasticorum licentia vigeret, illic, ex legum præscripto, pacatiora essent omnia. *L.1.de stud. liber. C.Th.* *Aug. Cõfess. l.5.c.8*

Cõmẽtũ de Valentiniani bigamia

Nunc quando de Valenriniani legibus sermo est, nequaquam dissimulare licet, quod Socrates tradit, Eum Iustinam, ex intemperanti libidine, viuenti adhuc Seueræ Augustæ superinduxisse, lege insuper sanxisse, vt cuique liceret vxores simul duas habere. Sed hoc purum putum esse commentum, ex eo constat, quod apud Ammianum, ac Zosimum eius temporis Scriptores, & Christianis Principibus parum æquos, non solum ea de re mirum silentium, sed ab ijs potius Valentinianus à castitate plurimum commendatur. quod si eius legis author fuisset, nonne Caligula, Commodo, atque Heliogabalo turpior *l. 4. c. 26.* *Amm l.30. Zosim l.4.*

pior

pior fuiſſet? paſſus ne vmquam fuiſſet Damaſus Chriſtiana ipſa præcepta, L. 7. C. de Iudæis. hac lege violari? tacuiſſet de ea Theodoſius, qui paucis poſt annis hoc Iudæis vetuit? ſed & illud Socratis oſcitantiam arguit; virginem enim Iuſtinam fuiſſe tradit, quam Magnentij Vxorem fuiſſe exploratum eſt.

Chri. Ann. 371. Nouus annus Gratianum iterum, & Anicium Petronium Probum Conſules habuit. Ampelium verò Vrbi Præfectum, Vicarium Maximinum, ad quos hoc anno duplex extat Reſcriptum trium Auguſtorum de Vrſicini, *Vrſicinus reuocatur.* qui in Galliam fuerat relegatus, reuocatione, vetito nihilominus ad Vrbem, ac ſuburbicanas (vt verba habent Reſcripti) Regiones acceſſu.

L. 10. de Maleſ. C. Th. Ad eundem quoque aduerſus Maleficos Senatores reſcriptum eſt, qui Maximino Iudicum ſeueriſſimo, inueſtigandi, puniendique ſunt traditi.

Amm. l. 28. Baſil. ep 12. & 52. Cæterum apud Orientem Athanaſij, ac Baſilij opera factum, ne Catholica omninò Fides peſſum iret. *Athanaſij, ac Baſilij laus.* adiumento quoque fuit Damaſus Romanus Pontifex, qui receptis ab Athanaſio, ac Baſilio Legatis, paternè ad Eos reſcripſit, collaudata eorum opera, ac Orientalium Eccleſiarum ferè omnium ſollicitudine. Eccleſiæ tamen Hoſtibus id agentibus, factum eſt, vt Baſilius calumnijs appetitus, apud multos, ipſumque adeò Damaſum,

sum, in suspicionem parum sinceræ doctrinæ, initæque cum Hæreticis societatis, venerit. *rem ex Basilij ipsius literis, alijsque documentis fusè admodum ab Authore traditam, ex ipso petendam relinquimus.*

Basilij cũ Gregorio contẽtio. Basilio interim, cum Gregorio quoque amicissimo sibi Homine, orta contentio est, Gregorio pertinacissimè Sasimorum Ecclesiæ Præfecturam à Basilio demandatam detrectante. *quam ad rem Author tũ alia multa, tum elegantissimos ipsius Gregorij Iambos, eodem metro latinè redditos, affert.* *Greg. Naz. in car. de vita sua.*

Edessenorum in fide constãtia. Sed iam ad Valentem redeamus, qui Antiochia Edessam cum venisset; ira pariter, ac mœrore affectus est vehementer cum cognouit eius Vrbis Ciues, Arriano à se dato Episcopo solitario destituto extra Vrbem, de rebus diuinis Conuentus agere frequentissimos; itaque & Vrbis Præsidem acriter, quod non vetasset, increpitum, pugno in os impacto, cecidit, & fustibus, ferroque disijci multitudinem à militibus imperauit. at animo concidisse ferunt, cũ Ei nunciatum est, Populum, qui conuenerat, ad militum incursum non solum non diffugere, sed alios insuper, qui tum aberant, quasi ad palmam, accurrere. proindè reuocatis, quæ dederat, mandatis, in Ecclesiæ tantum Ministros iram conuertit; octoginta ex His in Thraciam *Theod l. 4. c. 16. Socr. l. 4. c. 14 Soz. l. 6. c. 18*

rele-

relegatis, quò dum abducerentur, ab Oppidanis vulgò obuiam prodeuntibus, vt Fidei Athletæ, honorificentiſſimè excipiebantur; qua etiam de re certior Tyrannus factus, iubet binos deduci, nec niſi paucos in Thraciam iam pelli, reliquos in extremos Arabiæ fines, ac Thebaidis Viculos ſeorſim amandari.

Hier. chron. & de ſcript. *S. Euſebius Vercellenſis moritur.*

His Ipſis Conſulibus Euſebius Vercellenſis Epiſcopus celeberrimus nonagenario proximus moritur, martyrij titulo iure inſignitus, quod non modò exilio, alijſque ærumnis Fidei cauſa vexatus à Conſtantio Principe fuerit, ſed ex eo maximè, quod ad Tribunal raptatus, & per ſcalas ſus, deque tractus, illiſo capite, ſanguinem fuderit, eoque lapideos gradus madefecerit, quorum fragmina cruore conſperſa eius ſepulcro illata dicuntur; quo factum videtur, vt lapidum vi martyrium ſubijſſe ſit creditus.

Hier. chron. *Luciferi Calaritani obitus.*

Quo item anno obijſſe conſtat Luciferum Calaritanum in Sardinia Epiſcopum, cuius ſchiſma ſupra deplorauimus.

L. 9. de Malef et Mat C. Th. Ambr ep. 30.

At Valentinianus Symmachi artibus haud dubiè circumuentus, multa Ethnicis indulſit, illud in primis, vt aruſpicinam, dum ſine magiæ ſcelere, licitè exercerent. extat ea de re illius Sanctio Christiano Principe planè indigna. nam quoad Victoriæ Aram

in

in Capitolio stantem, Ambrosius Illum tamquam rei ignarum, ab infamia vindicat.

Qui sequitur annus Modesti, atque Arinthei consulatu notatur, qui ex Valentis familia fuere ambo: Ille quidem Arrianus Principis sæuitiæ præcipuus Administer; Hic contrà, & Catholicus Ipse, & Catholicorum insignis Patronus militari quoque imperio, ac virtute clarus; quibus item laudibus clarus hoc tempore erat Terentianus, cui (vt Ammianus tradit) duodecim parebant legiones; de quo illud à Theodoreto traditur memorabile. cum insignibus Victoriæ trophæis in Armenia erectis, ad Valentem reuertisset, eo suadente, vt debitum virtuti præmium, quod magis cuperet ab se exposceret, supplici libello petijt, vt Ecclesiá rectæ Fidei Sectatoribus concederet; quo ex Viri studio stomachatus Tyrannus, supplicem libellum lacerauit, iussitque potiora illum postulare. pius Dux collectis libelli particulis, *satis* (inquit) *ò Imperator accepi, Deus ipse, an æqua expetiuerim, Iudex esto. hic rursum institutam de Basilio narrationem longius Author profert, ad quam remittere lectorem cogimur, quemadmodum & ad ea, quæ statim addit, Hieronymi vitam, iniecta de eo mentione, singillatim recensens.*

Chri. Ann. 372.

Basil. ep. 5. ī add.

Amm. l. 27. in fin.

Theod. l. 4. c. 22.

Arintheus. & Terentianus.

Terentiani pietas.

Per

Greg. Naz. in fun. Patr. Per idem tempus Gregrorius Nazianzenus Parentis obitu, qui eam Eccleſiam XL. amplius annos Epiſcopus rexerat, eiuſdem ſe Eccleſiæ cura abſoluit; &,ne Epiſcopus ipſe crearetur, Seleuciam aufugit, eamque apud Vrbem ad Valentis vſque necem commoratus eſt. *Gregorius Naziãzeni Pater moritur.*

Naz. de Laud. Athan. Pari fermè cum ſeniore Gregorio annorum ſpatio cum ſediſſet Athanaſius, hoc demum, & ipſe, anno vitæ exitum ſortitus eſt. *Item Athanaſius*

Theod l. 4. c. 18. Ruff. l. 2. c. 3. Pallad Lauſ. c. 33. Athanaſio vita functo, illius calculo à Catholicis Petrus eiuſdem Eccleſiæ Presbiter ætate ſenex, virtutibus clarus, ſubrogatur. Arriani contra haudquaquam ſegnes, Lucium, quem iam tum à Georgij cæde cooptauerant, Euzoio deducente, Alexandrinis obtrudunt.

Socr. l. 4. c. 16 Soz. l. 6. c. 19 Paulin. ep. 10. Petrus Præſidis mandato iuſſus excedere, Romam contendit. ſunt qui tradant carceri ab Euzoio mancipatum, fuga elapſum, conſcenſa naui, Romam properaſſe. vtcumque ſe res habeat, ſequutæ ſunt Alexandriæ tum ab Arrianis cædes, vincula, proſcriptiones, tum à Gentilibus ſacrarum Ædium contemptus, profanationes, incendia, quæque alia Nazianzenus deplorat, & Petrus extorris circulari ad Ortodoxos epiſtola, tamquam in ſcæna, exhibet miſeranda. neque intra Alexandriæ fines ſtetit tyrannica Lu-

cij

cij vexatio, ſed ad vniuerſam Ægyptum, ac Thebaidem pertinuit, & ad ipſa Monachorum ſepta peruaſit. peregrinationem apud eos per ea tempora inſtituerat Melania ex Romanis Matronis nobiliſſima, cuius Filius Romanæ Vrbis Præfecturam gerebat. cum Ea erat Ruffinus, qui rerum tum geſtarum Teſtis oculatus fuit. Is teſtatur in Monachos, qui trium millium numerum excedebant, ſiue vt Paulinus tradit, quinque millium, equitatum, peditatumque, veluti in Barbaros, à Lucio miſſum, à quo rebus omnibus ſpoliati, diſiecti, ac neceſſarijs alimentis interceptis, ferarum more vagari, victum quæritare coacti ſunt, quos tamen vtcumque coeuntes eadem Melania ſumptu maximo enutriuit. Porrò cum Auguſtalis Ægypti Præfectus Valentis iuſſu, Lucio adnitente, præcipuos Monachorum Patres, atque Epiſcopos centum ferè numero Diocæſaream apud Paleſtinam relegaſſet, Melania, opem Illis, ac miniſterium exhibitura, ſubſequuta eſt; Eos demum aſſequuta, mirum dictu, ne ab his, quorum cuſtodiæ crediti Patres erant, prohiberetur, ſeruili veſte ſub veſperam vitæ illis neceſſaria afferebat. verum his demum reſtitutis, ipſa Hieroſolymam perrexit, vbi condito à ſe Monaſterio clauſa cum Virginibus L. annos in eo quinque

Melania.

Proſcripti à Valente.

que ferè, ac viginti manſit.

Cæterum dum Valens rectam Fidem pro viribus deprimere, &, ſi fas, delere contendit, eam Deus lætius efflorescere, & latius propagari iubet. quippè Maurcia Sarracenorum Regina, Moiſe Sanctiſſimo Eremi, ex Hilarionis diſciplina, Alumno, ſuæ Gentis Epiſcopo expetito, Chriſtianam Religionem amplexa eſt ipſa, & recipi à ſubditis ſibi Populis curauit.

Ruff. l. 2. c. 6. Socr. l. 4. c. 29 Soz. l. 6. c. 38 Theod l. 4. c. 2

Saraceni Chriſtianā fidem recipiunt.

Hoc eodem anno mortem obijſſe Hilarionem ipſum ex Eremi cultoribus celeberrimum, Author eſt D. Hieronymus qui illius Vitam perſcripſit, teſtatus eam ante non tam hiſtoricè, quam encomiaſticè deſcriptā ab Epiphanio, cui cum ipſo Hilarione neceſſitudo arctior intercesſerat. *hic ſermone de Epiphanio exorto, multa de illius laudibus, rebuſque geſtis Author recenſet, quæ ex eo peti poſſunt.*

Hilarionis obitus.

Saba quoque Gothus, iubente Athanarico, martyrio affectus eſt prid. Id. Aprilis, quo die eius memoria Eccleſiaſticis tabulis adſcripta eſt.

Quibus item Conſulibus de curanda Byzantij Bibliotheca, Valens ad Clearchum eius Vrbis Præfectum reſcripſit.

L. 2. de Stud. lib. C. Th.

Bibliotheca Byzantij.

Chri. Ann. 373.

Quartum Augg. Fratres Conſulatum inierant, cum Damaſus coacto Romæ Concilio, Apollinaris, aliorumque in Oriente hæreſes damnauit;

Concilium Romæ.

uit; res in eo gestas. quamuis Acta exciderint, ex Theodoreto, ac alijs ab Authore hìc recensentur; qui de Apollinaris quoque erroribus, ac editis ab eo libris multa addit. *Soz. l. 6. c. 25 Theod l. 5. c. 11.*

Basilij Zelus Hæc non satis visa sunt Basilio ad Orientalis Ecclesiæ statũ erigendum. itaque cum Damasi auxilium sæpius iam anteà implorasset, rursus ad eum, ac reliquos Occidentales Episcopos scribit. Basilij votum erat, vt Viri pietate, ac prudentia conspicui Legati mitterentur, qui vexatos Orientales ad tolerantiam, ad certamen hortarentur, nutantes in Fide confirmarent, spem pristinæ tranquillitatis facerent. *Naz. ep. 1. ad Cle.* *Basil. ep. 1. in addit.*

Firmi Tyrannis in Africa. Theodosius Theodosij Imp. Pater. Per eadem tempora Firmus tyrannidem in Africa occupauerat; ad eum oppugnandum Valentinianus Theodosium seniorem, Theodosij postea Augusti Patrem cum exercitu miserat. Tyrannus vno, atque altero prælio victus, Episcopos aliquot cum obsidibus ad Romanum Ducem legaui, cum supplex ipse accessit, ac veniam impetrauit. Africa igitur, confecto bello, pacata. Valentinianus, cum adhuc in Gallijs ageret, Donatistarum Anabaptismum inhibuit, dato ad Iulianum Proconsulem rescripto. Cæterum Firmus, cum iterum sumpsisset arma iterum à Theodosio debellatus, melioris desperatione fortunæ, laqueo collo iniecto vitæ exitum *Amm. l. 28. & 29.* *L. 1. de Sanct. Bapt. C. Th.* *Anabaptismus inhibetur.*

quæ-

quæſiuit. Huius Frater fuit Gildo, qui collapſam Firmi tyrannidem erigens Romano turſum Imperio negocium faceſſit, Donatique parte in Catholicos ſuſcepta, maximo Africanæ Ecclesiæ detrimento fuit. At quid gratiæ redditum Theodoſio fuerit, libet ex Oroſio referre. *Poſt, inquit, cum ſenior experientiſſima prouidentia totam cũ capite Mauritania Africam meliorem priſtinis legibus reddidiſſet, inſtimulante, & obrepente inuidia, iuſſus interfici, apud Carthaginem baptizari in remiſſionem peccatorum praoptauit, & poſtquam ſacramentum Chriſti, quod quæſierat, aſſequutus eſt, poſt glorioſam ſæculi vitam, etiam de æternitate ſecurus percuſſori iugulum vltro præbuit.* hæc Oroſius: huiuſmodi infortunium tanto Duci vndè acciderit Authores non tradunt, par eſt autem exiſtimare Valentis id contigiſſe inſidijs, ex ea, quam de Succeſſore, vt diximus, ex ſuſpicione, formidine alebat: fuiſſe tum quidem Theodoſium Filium, quamquam prima lanugine pubeſcentem, Ducem aduerſus Sarmatas, Romani Imperij fines inuadentes, conſtitutum Ammianus affirmat. porrò Ipſum quoque tum ad necem quæſitum, diuina prouidentia periculum anteuertiſſe, D. Ambroſius indicat ea Oratione, quam in eius funere dixit.

l. 7. c. 33.

Theodoſius plectitur.

Sup. ad an. Chriſti 370.

L. 29.

No-

Nouus annus sera quamuis Auxentij morte, Ambrosij electione, non Mediolano tantum, sed Italiæ vniuersæ optatissimus subit, quo, Arriana deterſa labe, Eccleſiæ Occidentalis facies nitidior deinceps apparuit. At de Ambroſij admirabili electione paulò diligentius exquiramus. Is eam Prouinciam quinquennio iam, vt diximus, adminiſtrabat, cum, ſequuta Auxentij morte, Epiſcopis, qui conuenerant, diſſidentibus, Mediolanenſi verò Populo, ex factionum ſtudio ad ſeditionem ſpectante, Ambroſius, pro credito ſibi munere Eccleſiam, ſtipatus ſatellitio, ingreſſus eſt, Populi tumultum inhibiturus; audita tum Infantis vox eſt Ambroſium Epiſcopum inſonans, ex qua, diſſidentium ſtatim ſequuta concordia eſt, conſenſu miro Ambroſium inclamantium. Ille repentino euentu perculſus, vt primùm ſe colligit, Eccleſiam egreſſus, quò Populum à ſententia deterreret, ſæuum induens Iudicem, aſcenſo tribunali, vt Altaris miniſterio, & paſtoralis curæ indignus videretur, Reos adduci, palam torqueri, pœnis mulctari iuſſit; cum nihil proficeret, iam non ſæuum modò, ſed etiam impurum Hominem ſimulans, impudicas ad ſe Mulieres acciri, ac publicè adduci iuſſit. At hæc cum veluti in ſcęna fictè exhiberi Populus non ignoraret, proindèque arden-

Chri. Ann. 374.

Paulin. in vit.
Theod. l. 4. c. 5
Ruff. l. 2. c. 11
Socr. l. 4. c. 25
Soz. l. 6. c. 24

dentiori adhuc ſtudio Ambroſium poſtularet, conſilio Is deſtitutus, quod reliquum erat, nocte intempeſta Ticinum fugam arripuit inſcius, aut tum
Prou. 16. immemor *non eſſe hominis dirigere vias ſuas*. cum enim Ticinum ſe perueniſſe exiſtimauit, nocturno itinere circumductus, Mediolanum ſe reuerſum animaduertit. tum verò incredibili admiratione, ac veluti ſtupore affectus, victum ſe fatetur, faſces deponit, Populi, imò Dei ſe ſubijcit voluntati. Populus ſimulationem adhuc veritus, ne rurſum fugam arripiat, cuſtodiam adhibet, dum Principis aſſenſum præſtolatur, quod, vt alibi indicauimus, lege cautum eſſet, ne Decuriones, vel publicis addicti miniſterijs in Clerum adſciſcerentur. Valentinianus certior de his factus magnoperè lætatus dicitur, ſibique gratulatus tales à ſe conſtitutos magiſtratus, qui Epiſcopatu digni haberentur. Probus quoque ſuum de Ambroſio præſagium impletum non ſine gaudio admiratus eſt.

Verum Ambroſius, dum miſſi ad Principem nuncij cunctantur, rurſum ſecum ponderis, quod ſubire cogebatur, grauitatem reputans, ſuos fallens Cuſtodes, fuga ſibi iterum conſulit, in Leontij clariſſimi Viri ſuburbano deliteſcens. vbi demum Auguſti aſſenſus auditus eſt, ipſo prodente Leontio, Mediolanum perducitur, ſacroque

initia-

initiatus Baptismo (nam Cathecumenus adhuc erat) post octo non amplius dies (nulla sacrorum Canonum ratione habita, quibus non modò Cathecumenos, sed ne Neophytos quidem Episcopos fieri cauebatur) Episcopus consecratur.

Interfuisse Ambrosij ordinationi Valentinianum ex Gallia reducem, Theodoretus tradit. Paulinus autem addit, ab eo aurum omne, atque argentum Pauperibus, atque Ecclesiæ collatum. ipsa quoque prædia, seruato germanæ Sorori vsufructu, Ecclesiæ pari beneficientia donata. Basilij porrò ad Ambrosium literæ ad sequentem pertinent annum. *Theod l.4.c.6 Paulin. in Vita.*

Concilium Valentinum in Gallia Celebratum hoc anno habetur Valentinum apud Galliam Concilium, cuius quatuor non amplius extant Canones, & perbreuis epistola de Ordinationibus legitimè faciendis.

Hoc ipso anno à Suedrorum in Pamphilia Ecclesia, binæ eodem argumento datæ literæ ad Epiphanium extant, quæ ante ipsius responsum, quod commentarij vicem obtinet, atque Ancoratum appellatur, leguntur.

Chri. Ann. 375.

S. Martini cũ Valẽtiniano cõgressus. Interim Martinus Turonensium Episcopus recens creatus, Valentinianum adit: Is, quod Episcopum, ea petiturum cognouisset, quæ præstare Ipse nollet, arceri iussit. Martinus *Seuer. l.1.c.6*
tum

Venāt Fortu. l. 3. tum ad conſueta confugiens præſidia, ſex ipſos dies precibus, cibique, ac potus abſtinentia, Numen placare continenter inſtituit. ſeptimo demum die, Angeli monitu, ſuperbum iterùm Principem adit. patentibus ad eum foribus, nullo obſiſtente, accedit. Auguſtus Martinum conſpicatus, infrendens, & cur ſe inſcio, fuerit admiſſus, expoſtulans, nequaquam, vt par erat, aſſurgere conſtituerat; cum, mirum dictu, regium ſubſellium ignis corripuit. ſolio igitur excutitur, & ſancto Viro, inuitus tum quidem, aſſurgit; mox propiore veluti afflatus Numine, Martinum complexus, nec expectatis eius precibus, prius omnia præſtitit, quam rogaretur: colloquio deindè, ac conuiuio ſæpius adhibitus, poſtremo reiectis, quæ offerebantur, muneribus, abſceſſit.

Amm l. 30. Socr. l. 4. c. 26 *Valētiniani mors.* Poſt hæc Valentinianus in Quados exercitum ducens, dum maximè eorum Legatos audit, inque eos vehementius exardeſcit, vi ſanguinis erumpente extinguitur: ætatis anno LV. Principatus XII. Gratianus Filius ante ſeptennium Auguſtus appellatus cum Patruo Imperium proſequitur: haud ita multo poſt, Cereali Auunculo adnitente, Valentinianus Gratiani Frater tum quadrimus Auguſti, & ipſe, nomen, atque inſignia conſequitur. quod factum Gratianus licet incon- *Gratianus Valētinianus II. Imperator.*

T ſultus,

ſultus, pro ſua animi æquitate, ac lenitate, ratum habuit.

Valẽs Monachos ad militiam adigit

Valentiniano ſublato, Valens plus aliquid ſibi licere deinceps ratus, ad priſtinam Catholicorum vexationem illud addere in animum induxit, vt Monachos, eo ocio, veluti Reip. minus proficuos, ad militiam adigeret, qua de re editam antea legem, Fratre ſuperſtite, vim habere neglexerat; iam verò miſſis in Ægypti, ac Syriæ ſolitudines militibus, cæleſtem in terris vitam agentes Viros innoxios, indè abſtrahi iuſſit, renuentes fuſtibus ad mortem cædi. quæ tum ſcelera à militibus patrata, quæ vis adhibita, quæ cædes editæ, facilius eſt, quam ſtylo proſequi, mente concipere. ſolatus eſt miſeros Baſilius datis ad eos literis, *quas Author hic recitat; qua etiam occaſione eiuſdem ad Ambroſium alteras addit*. manſiſſe autem mutuam inter Baſilium, atque Ambroſium literarum conſuetudinem, expetijſſeque Hunc Illius lucubrationes, atque impetraſſe, ex eo conſtat, quod inter Ambroſij opera nonnulla leguntur ab eo latinis tradita, quæ Græcis antea Baſilius edidiſſet. cuiuſmodi ſunt de Spiritu ſancto quod extat cõmentarium, & elegantiſſimæ in Exameron Orationes. ſed & illud Baſilij in Ambroſium pium officium interceſſit, dum S. Dionyſij Mediolanẽſis Epiſcopi,

Oroſ. l. 7. c. 33 Hier. i chron. L. 63. de Decur. C. Th. & C. Iuſt. L. 26.

Baſilij ad Ambroſiũ litera. Mutua inter vtrũque neceſſitudo.

ſcopi, ac Martyris Corpus, qui pro Fide exul obierat in Cappadocia, procurante Aurelio Epiſcopo, è Cappadocia Mediolanum tranſlatum eſt.

Ambroſij electio ab omnibus probatur.

At non Baſilius tantum Ambroſio, totique Eccleſiæ gratulatus eius electionem, Canone quamuis reſiſtente, ratam habuit; ſed cum Occidentalibus Oriẽtales omnes catholicæ communionis Epiſcopi ſuo calculo comprobarunt. teſtatur hoc idem ipſe Ambroſius dum ait. *Ordinationem meam Occidentales Epiſcopi iudicio, Orientales etiam exemplo probarunt.* porrò quod de exemplo dicit, de Nectario intelligendum eſt, qui, & ipſe, Cathecumenus, & à Curia petitus Byzantij Epiſcopus conſtitutus eſt, vt ſuo mox loco dicturi ſumus. quod idem, maximo Eccleſiæ bono vt iam tradidimus, in Hilario vſu venerat. Verũ enimuerò huiuſmodi exemplo, ac licentia nonnullos poſteà fuiſſe abuſos, Siricius Romanus Pontifex queritur, docetque, quod ſemel, aut iterum (hoc eſt in Hilario, atque Ambroſio) temporum ratio, aut neceſſitas ſuaſit, nequaquam pro Lege habendum. *alia nonnulla de Ambroſij Vita Author hic addit quam à ſe Sixti V. Pontificis iuſſu conſcriptam, eumque ipſis Ambroſij operibus impreſſam teſtatur.*

Ep. ad Vercell. 82

Ad an. Christi 381.

Ep. ad Orth.

Ambroſij Vita ab Authore cõſcripta.

Chri. Ann. 376. Cum Valente quintùm, Valentinianum Fratrem Conſulatum inire, nouo

T 2

nouo appetente anno, Gratianus voluit. tùm Catholicæ Religionis ſtudio ab Hæreticis Conuentus agi, dato ad Heſperium Prætorio Præfectum Reſcripto vetuit. ad Epiſcopos quoque Treueris de Eccleſiaſticis Iudicijs reſcripſit. Quo tempore Hunni in Alanos irrumpentes, ab His repulſi, Gothos trans Iſtrum inuadunt, ac ſedibus pellunt. ex Horum Regibus Athanaricus in tutiora loca recipit ſeſe. Alaricus, ac Fritigernes per Legatos Valentem orant, vt in Thraciam cum ſua Gente migrare permittat, ſpondere ſe ſubditos futuros, ac Imperij fines à cęteris Barbaris tutaturos. hoc rogantibus permiſſo, adiunxere ſe His Nationes aliæ complures, quæ, Romanis licet inuitis, Iſtrum magno numero tranſiere. præ multitudine tum fame laborantes Thraciæ Oppida inuadere, prædas agere inſtituerunt. Lupicinus Romanus Dux perfidia, atque auaritia infamis, impar viribus, fuga ſibi Ipſe conſulens, Romanum exercitum, quem cunctando, intraque munitiones continendo, ſeruaſſet, Barbaris ad internecionem delendum obiecit. occiſorum inſtructi armis Barbari, quorum pars magna inermis erat, maiora deinceps audent, & Romanum culmen iam ſpe improba ſubigere ſe poſſe confidunt. ea clade excitatus Valens Antiochia

L. 4 de Haret L. 23. de Epiſc. & Cler. C. Th.

Amm l. 31.

Lupicinus Romanus Dux.

Con-

Conſtantinopolim proficiſcitur. Subit cogitatio, quam æqua diuini iudicij lance, impius Imperator huiuſmodi ſubire diſcrimina compellatur. ecce tibi qui haud ita pridem Monachos ad militiam intentata morte impellit, hoſtes, per quos pereat, incautus acceſſit; vt appareat nihil aliud eſſe Sanctis Viris negocium faceſſere, quam in ſe, ac Remp. hoſtes armare.

Chri. Ann. 377. *Socr. l. 4. c. 28 Oroſ. l. 7. c. 33* Tum Valens belli motibus territus, ſera quamuis pœnitentia, proſcriptos Epiſcopos permultos, cæteroſque, qui eius iuſſu exulabant, reſtituit Igitur Populus Alexandrinus, recepto Petro, Lucium expellit. quamquam Petrus iniuſſu Principis, Damaſi tantum literis, atque authoritate fretus, Sedem Epiſcopalem repetijt.

Valēs alter Pharao. En tibi, Lector, nouum Pharaonem, non niſi potenti manu Dei cogente, Dei Populum dimittentem; quod ſi aquam ille vltricem ſenſit, Hic ignem impietatis vindicem expertus eſt. ſed de eius nece mox dicendum.

Gratianus interim periclitāti Orientali Imperio ſuppetias laturus, Ricimerem ſtrenuum Ducem in Thraciam validis cum copijs mittit, qui Valentis Ducibus iunctus, cladem maximam Barbaris intulit, viciſſimque à Barbaris recepit, donec aduentante Autumno ob nouos in Gallia motus, in Occidentem à Gratiano reuocatur.

Anabaptismus iterũ inhibitus. Rebaptizantes Donatistas edicto haud ita pridem Valentinianus inhibuerat. dicto audientes cum non essent, nouo ad Flauianum Vicarium Rescripto hoc anno Gratianum eos compescere oportuit, quo etiam Catholicorum, quas inuaserant, Ecclesiæ vindicatæ sunt. eodem edicto Manichæorum quoque conuentus vetiti, quos tum frequentasse Augustinum etiam num adolescentem, eorum iam quadriennio Auditorem ex eiusdem scriptis constat. qui & illud testatur piam Matrem de ipsius salute sollicitam multa egisse quò Filium Manichæorum erroribus irretitum exsolueret. *Supra ad an. Christi 373. L. 2. ne sanct. bapt. reit. C. Th.*

AmbrosiJ lbri de Virginitate & de officijs. Hic ipse etiam annus est, quo S. Ambrosius, ipso die natali S. Agnetis, exorsus de Virginitate sermonem protulit illum ad tertium vsque librum, cum vix biennio in Episcopatu egisset. ad Cleri quoque morum institutionem haud ita multo post egregios de Officijs commentarios scripsit. in eo quoque multus fuit, vt prauas consuetudines aboleret, eam in primis, qua Fideles complures, vt non sine admiratione, hactenus ex Annalium serie licuit cognoscere, vsque ad prouectiorem ætatem Baptismum differrent. Igitur quod se fecisse impensè doluit, ab alijs ne in posterum fieret etiam, atque etiam hortatus est. quod ipsum

ipſum in Oriente præſtitit Baſilius, atque Gregorij ambo Nazianzenus, ac Nyſſenus, vt ipſorum de Baptiſmo editæ Orationes teſtantur.

L. 24. de Epiſc. & Cler. C. Th. Hoc item anno pro Clericorum immunitate Gratianus reſcripſit.

Symmacho dupl. ſtatua erecta. Quibus pariter Coſs. miro Auguſtorum ſtudio, Symmacho Ethnico homini, maximæ tamen authoritatis Senatori, non Romæ tantum, ſed etiam Conſtantinopoli, inſignis vtrobique Statua collocata eſt; quo in tantam væcordiam elatus eſt, vt compeſcendus à Damaſo, atque Ambroſio fuerit, à Theodoſio verò etiam mulctandus, vt poſtea opportunius dicendum erit.

Chri. Ann. 378. *D. Baſilij mors.* *Naz. Orat. de Laud. Baſil. Nyſſ. ep. ad Olimp* Nouo appetente anno ipſis Ianuarij Kal. Magnus Baſilius moritur, cum nonum in Epiſcopatu annum ageret. funebri Eum laudatione exornarunt celeberrimi Patres Gregorius Nazianzenus, cognomento Theologus Gregorius Nyſſenus Ipſius Baſilij Frater, *S. Ephrem mors.* ac S. Ephræm, qui vno ſuperſtes menſe, Kalendis Februarij Baſilium ſequutus eſt, quod in ipſa laudatione precatus ex eo fuerat. illud de multis Sancti Viri laudibus prætermittendum *Soz. l. 3. c. 15* non eſt. cum aliquando Epiſcopum Illum eligere cuperent, & renuentem, per vim, vbi comitia habenda erant, adduxiſſent, Is periculum, quod exiſtimabat, non alia ratione euadere ſe

Paulinus s. Ephrem discipulus degener. posse ratus, amentiam simulauit, in ea tamdiu perseuerans, quòad alius electus est. cuius exemplum vtinam sequutus esset Paulinus inter Sancti Viri Discipulos sacrarum literarum, ac declamandi peritia clarus. Hic ingenio inquies, atque indomitus, quantumuis à Magistro postremis præsertim verbis monitus, ne ingenio nimis fidens sublimia sectaretur; præsidendi, docendique libidine, multa suoptè commentus instituto, a recto Fidei tramite aberrauit.

Gratianus Ambrosiũ de fide consulit. At Gratianus religiosissimus Imperator etiam tum Adolescens aduersus Gothos exercitum paraturus, libellum de Fide ab Ambrosio expetijt; Ambrosius eius pietate laudata, ita morem gessit, vt tres, qui extant, conscriptos à se eo argumento libros ad eum transmiserit, in quibus haud dubiam Ei à Deo Victoriam pollicitus est; & neutrum sanè frustratum constat; commisso etenim apud Argentariam prælio, cæsa sunt hostium quadraginta amplius millia, reliquis in deditionem receptis. *Amm l. 31. Theod l. 4. c. 29. Socr. l. 4. c. 30 Soz. l. 6. c. 39*

Valẽs Constãtinopoli probris incessitur. Per idem tempus Valens Constantinopoli cum esset, quod lentior in expeditione videretur, Barbaris ad Vrbis ferè mœnia excurrentibus, Populi probra, ac contumelias, & tantum non apertam seditionem expertus est. Vrbe cum egrederetur, ferunt

Isa-

Isacium Monachum liberrimè mortem illi, atque exercitus amissionem prædixisse, ni sacros Ipse Antistites qui rèliqui erant suis antea Ecclesijs restitueret. Porrò Melantiada Cæsarianam Villam cum peruenisset, de Victoria à Gratiano parta, deque ipsius Gratiani aduentu cum victore exercitu certior factus, per summam amentiam expectare Eum neglexit. Legationem quoque Fritigernis Christiani Gothorũ Regis pacem honestis conditionibus petentis, pari temeritate contempsit. Deo itaque in apertum Eum exitium impellente, manus conserit, cum exercitu profligato fugam arripit vulneratus; delatusque in agrestem casam, igne ab hostibus supposito, incenditur. contigit ea clades quinto Idus Augusti, eiusdem Valentis L. ætatis anno, Imperij XV. tradit Nicephorus, illum ipsum Isacium Monachum Constantinopoli agentem, ea ipsa hora, qua Tyrannus malè perijt, diuino afflatum spiritu, palam dixisse, nunc Valens igne torretur, ingratum odorem nares sentiunt.

Valentis temeritas.

Valẽtis mors.

Nicephor. l. 11. c. 50.

Valentis interitu statim vulgato, Catholici Episcopi Gratiani Sãctione Ecclesiam quisque suam recipiunt. Hi prostratæ rei Orientalis statũ restituere cum maximè optarent, Antiochiæ conspiratione vnanimi conuenere. te-

Concilium

Antiochenũ statur id in primis Nyssenus qui interfuisse se scribit. hic primò inueteratum Schisma tollendum fuit, quo ea Ecclesia ab vsque Iuliani temporibus laborabat, Meletio, ac Paulino Catholicis Episcopis, præter Euzoium Arrianum eam administrantibus. Arrianorum nulla iam ratio, eius sectæ Patrono extincto, habebatur. inter Catholicos res ita transacta est, vt, qui alteri superstes esset, solus præsideret, nullo in demortui locum subrogando: ad quod præstandum sex præcipuos eius Ecclesiæ Presbyteros, qui ei gradui propiores viderentur, iureiurãdo adegerunt. ad hæc recta Fidei regula est recognita; tum Legationes ad Ecclesias inuisendas decretæ: electi ad hoc opus præstantissimi tum Viri Gregorius Nazianzenus, Gregorius Nyssenus, Meletius Antiochenus, atque Eusebius Samosatenus: quorum postremus cum Dolicam Oppidum, accessisset, tegula ab Arriana Muliere è superiore loco deiecta, extinctus est; moriturus autem omnes, qui aderant enixe rogatos iure iurando adegit, ne de Muliere supplicium sumerẽt. Constat porrò Nyssenum in Arabiam, Nazianzenum Constantinopolim missum. quæ Vrbs, Arrianis cum esset refertissima, maximum Ei negocium exhibuit, eò vsque, vt lapidibus quoque impius Eum Populus impetierit.

Nyss. ad Olymp. Socr l. 5. c. 5. Soz. l. 7. c. 3. Theod. l. 5. c. 3.

Nyss. de Peregr. Hierosol.

Episcopi cædes à Muliere Arriana.

Naz. Orat. ad Arrian. & in Vita sua.

Per

Hier. ep. 60. 61. 77 125. Per idem tempus Hieronymus Hieroſolymis morabatur, quò, relicta Syriæ ſolitudine, conceſſerat, non tàm, vt hebraicam ibidem linguam, quod præſtitit, addiſceret, quam vt calūnias eorum vitaret qui Eum, quemadmodum, & Paulinum Antiochenum, Sabellianum appellabant, & non alia vtrumque ex cauſa, ipſi Catholici, qui à Meletio ſtabant, tanquam hæreticum auerſabantur, niſi quia cum Damaſo, alijſque Occidentalibus ſatius ducerent ſacroſanctam Triadem *Perſonis* diſtinguere, quam, græco vocabulo, *Hypoſtaſibus*, quo nomine, non tam ſubſiſtentia quam ſubſtantia ſignificari videbatur. Cæterum Hieronymus à Paulino Presbyter conſecratus, à Ioanne Hieroſolymæ Epiſcopo adduci nulla vi potuit, vt illi Eccleſiæ adſcriberetur. ex quo argumentum deſumi poteſt, neque Damasū id ab eo impetraſſe; proindè hallucinari eos, qui Hieronymum Presbyterum Cardinalem à Damaſo creatum affirmant. poſt hæc Byzantium cōceſſit Nazianzenum auditurus, dein' Romam ad Damaſum, rurſum Hieroſolymam, vt ſuo quæque tempore referemus.

Hieronymus ſolitudinem relinquit.

Hieronymus à Cardinalis.

Chri. Ann. 379. *Socr. l.* 5. c. 2. Syrmij cum eſſet Gratianus, Comitijs ibi habitis, cum Olibrio Conſulem dixit Auſonium Gallum Præceptorem ſuum, cuius egregia extat gratiarum actio coram ipſo Auguſto,

Auſonius Gallus Cōſul.

T 6 & am-

Theodosius à Gratiano Collega assumitur. & amplissimo Senatu ab Eo habita: mox Theodosium fortissimum Ducem Collegam assumit, Orientis Augustum pro Valente appellatum, summo Romani Imperij, ac Christianæ Reipub. bono: quo, omnium cum admiratione, Vaticinium illud impletum est, de Valentis Successore supra à nobis relatum. Hispanum Eum fuisse, ac Traiani non conciuem modò, sed etiam Gentilem omnes tradunt, præter Zosimum, qui Caucæ apud Galleciam natum scribit. laudatur maximè ea ex electione Gratianus, qua non tam sui, quam Reip. rationem habuerit, partitus, & antea cum Fratre Orbis Imperium. *Aur. Vict. in Theod* *Sup. ad an. Christi 373. Zosim l. 4.*

Gratiani, & Theodosij victoria. Gratiani [illegible] His Syrmij peractis, Gratianus in Galliam reuertitur, Prouinciã ab Alemannis, qui eam iterum infestam habebant, tutaturus. Theodosius in Thraciam proficiscitur, haud ita multò post insigni ab vtroque parta victoria, Romanum Imperium in pristinam dignitatem restitutum est. *Zosim l. 4.*

Constat hoc tempore Gratianum humanissimas ad Ambrosium literas dedisse, quibus Eum, post libros quos diximus, de Fide, de conscribendo, ad seque mittendo alio de Spiritu sancto Commentario summa cum pietate, ac Religione obsecrat. quod quidem Ambrosium non nisi biennio elapso præstitisse constat. *Apud Ambr Ep. 25*

Ad

Hier. ad Pāmach. Ad hunc annum ſpectat Hieronymi Constantinopolim ad Gregorium acceſſus, vt ſacras ex eo literas addiſceret; quo item anno Gregorius idem ad *Hieronymus Gregorium Magiſtrum adit.* *Naz. i Max. & de vita ſua.* ampliſſimæ Vrbis Epiſcopatum vocatus, Maximi tamen Cynici Philoſophi factione inferior tum fuit; mox viciſſim Maximus Populi tumultu excitato, Vrbe pulſus, Theodoſium adijt, quod ſequenti anno contigit.

Chri. Ann. 380. Octuageſimo ſæculi anno, inchoati Imperij ſecundo, Theodoſius ab Acolio Theſſalonicæ Epiſcopo baptiza- *Socr. l. 5. c.6.* tur, qua in Vrbe, poſt victoriam, antequam Conſtantinopolim accederet, morbo correptus, ſubſiſtere coactus fuerat. tum vero auream illam Sanctionem edidit, qua, Collegarum *Theodoſij ſanctio de fide.* *L.2.de fid.Cath. C. Th.* etiam authoritate, Arrianorū Hæreſim iugulauit, veſanos illos dementeſque appellans. catholicam Fidem, ſinceramque de ſacroſancta Trinitate doctrinam à Petro Apoſtolo traditam, per Succeſſores ad Damaſum vſque propagatam cuſtodiri iuſſit. quæ lex Theſſalonicæ lata legitur tertio Kal. Martias. ſequenti verò menſe nouo ad *L.4.de quæſt. C. Th.* Albucianum reſcripto, toto Quadrageſimalis ieiunij tempore, criminalium quæſtionum cognitionem ceſſare iuſſit.

Naz. i carm. de vi- Antequam Theſſalonica diſcederet, Maximus Epiſcopatu, quem inuaſerat, pulſus, ſuam, ac publicam,

ex

ex populi seditione, iniuriam expostulans, ad eum venit, à quo tamen reiectus, Alexandriam cum venisset, haud ita multò post in Apollinaris Hæresim lapsus est. *ta sua & in Maximum. Theod l. 5. c. 8*

Porrò lege quam diximus, Constantinopoli promulgata, perculsi Arriani, non propterea animos, atque audaciam posuere. Demophilus sanè, qui post Eudoxium Episcopus Arrianis præerat, iussus à Principe Ecclesiam Gregorio cedere, Vrbe excessit; furentis tamen Populi pertinacia factum est, vt Is non nisi post Augusti aduentum Ipsoque deducente, ea potiretur. neque hoc pius Imperator satis duxit, sed, quò Gregorij electio firmior esset, ac sanctior, vocati sunt Constantinopolim Episcopi Orientis, qui non nisi sequẽti anno conuenere.

Ad hunc annum spectat Petri Alexandrini Episcopi obitus, cui Timotheus eiusdem Frater sublegitur. quo tempore Syrmij quoque Antistite apud Illiricum vita functo, Ambrosius illuc profectus est, vt Catholicum Vrbi Episcopum daret, quod ægrè demùm perfecit, Iustina Augusta Valentiniani Senioris olim Coniuge, Arriana fœmina, suis magnoperè patrocinante.

Vrsicini schisma ro Vrsicini schisma sublatum videri potuit, Ipso apud Coloniam Agrippinam relegato alijsque aliò, ex Illius Chri. Ann. 381.

Asse-

Aſſeclis, amandatis; cum tamen, non ſine Eccleſiæ detrimento, Præſidum negligentia, ab His, qui Vrſicino ſtudebant, adhuc illiciti haberentur Conuentus, opus fuit Occidentalis Imperij Auguſtis nouo Reſcripto, prauorum Hominum audaciam compeſcere, ſimul ipſorum Iudicum, ac Præſidum ſegnitiem perſtringere. *uiuiſcit.*

L.6.de Hæret C.Th. Eodem ferè tempore Theodoſius, Collegarum etiam nomine noua edita Sanctione, Hæreticos omnes, de Sacroſancta Trinitate, aliena à Catholica Eccleſia ſentientes damnauit, ab Ijſque Conuentus quoſcumque agitari vetuit.

Marcellin. Chrō. Amm l.27. Zoſim l.4. Huius item anni initio Athanaricus Gothorum Rex, quo cum Theodoſius fœdus pepigerat, Conſtantinopolim venit honorificè exceptus; cum verò menſe nondum elapſo deceſſiſſet, regia pompa Theodoſij iuſſu, mirantibus etiam Barbaris, qui Regem ſequuti fuerant, elatus eſt; quod ſanè ad Gentem demerendam valuit plurimum. *Athanarici mors.* *Oroſ.l.7.c.34* Perſæ quoque Theodoſij virtutum fama toto iam terrarum Orbe vulgata, Legatos ad Eum cum muneribus pacem orantes miſerunt. *Perſæ Theodoſiũ colũt.*

Socr.l.5.c.8. Indicta ſuperiore anno Synodus, menſe Maio Conſtantinopoli celebrata eſt. interfuere Epiſcopi CL. cogendi cauſam præcipuam fuiſſe diximus, vt Gregorium, cui Regiæ Vrbis *Synod. Cõſtãtinopoli.*

Epi-

Episcopatus fuerat iam anteà delatus, celebriori pompa consecrarent: ad hæc cum religiosissimus Imperator ardentius optaret Macedonianos ad Catholicam de Fide sententiam pertrahere, post asseitam Gregorio Sedem, illud in primis dogma in disquisitionem vocatum; stabilitumque est Fidei Symbolum, quod posteà Occidentalis Ecclesia inter Missarũ solemnia decantari iussit, additis nempè ad Nicænum, quæ de Spiritu sancto Macedonia hæresis addenda suaserat.

Cæterum quòd Alexandrinus Episcopus Maximum Cynicum ad se confugientem Constantinopolitanum Episcopum consecrare ausus fuisset, in hac Synodo cautum, quod & anteà Nicæni Patres statuerant, ne Alexandrinus extrà Ægyptum, aliiue extra suæ Metropolis fines episcopalia munia exercerent. Hanc porrò Synodum Damasi authoritate indictam, ab Eoque confirmatam Oecumenicam fuisse constat. tradunt nonnulli in ea illud quoque decretum, vt Constantinopolitanus Episcopus post Romanum cæteris omnibus antecederet. *Socr. l. 5. c. 2. Soz. l. 7. c. 8.* *verùm addititium huiusmodi Canonem fuisse, aut certè à Damaso nequaquam suo calculo firmatum, pluribus Author demonstrat.*

Meletij obitus. Antequam Constantinopoli Patres decederet, Meletius Antiochenus ibidem *Niss. in fun. Melet.*

Soz. l. 7. c. 10 Naz. carm. de vita ſua.

dem vitæ diem clauſit extremũ, pompaque maxima elatus, Antiochiam poſteà tranſlatus eſt. tranſactum antea fuerat, quod alibi meminimus, ne Succeſſor Ei daretur ſuperſtite Paulino. idemque hoc ipſo tempore Gregorius, alijque pacis amatores ſuadebant; ſed Flauiani Antiocheni Presbyteri ambitione, Orientalium ſuperbia, atque inuidia factum, vt Paulini, cui, ab Occidentalibus inſtituto, Occidentales tantum, atque Ægyptij ſtudebant, ratio nulla haberetur, quemadmodum, nec iurisiurandi initæ anteà pactioni interpoſiti. igitur Flauianum Meletio ſubrogant, Cuius electio à Synodo quoque Conſtantinopoli nondum peracta, quantumuis reclamante Gregorio, communi calculo approbata eſt. itaque Gregorius rei indignitate motus Concilio exceſſit. his vix dum peractis Byzantium acceſſit Timotheus cum alijs compluribus Ægypti Epiſcopis, cui etiam Macedones acceſſere. Hi omnes Paulini patrocinium cum ſuſcepiſſent (qua in re idem cum Gregorio ſentiebant) Flauiano vt Epiſcopatum abrogarent, Gregorij quoque electionem Ipſis abſentibus, atque inconſultis peractam oppugnare inſtituerunt, quo ipſo orientalibus, quos oderant, conſentiebant; Hi namque Gregorij electionis pertæſi, quod ſuũ

Flauianus

Fla-

Flauiano suffragium negasset, & secessionem, quam diximus fecisset, non inuiti eius abdicationi subscribebant. has inter veluti Symplegades deprehensus Gregorius; vt ne Ipse discordiarum causa videri posset, quasi alter Ionas, pro communi salute se deuouens, Episcopatu æquo animo cessit. Gregorij modestiam, atque animum rebus humanis celsiorem exosculatus Theodosius, Ipso adnitente, pacisque studio ægrè tandem Gregorij abdicationem ratã habuit. Rem indignam nonnulli etiam ex Episcopis senioribus, qui Gregorio ætate, ac moribus accedebant, detestati recesserunt. tum qui Byzantij perstiterant rem planè admirandam perfecerunt. Gregorio namque Theologo præstantissimo, Monacho religiosissimo, rei denique Ecclesiasticæ peritissimo, Nectarium Tarsensem Virum sanè nobilem, verùm è Curia petitum, ac planè profanum, & non tantum rerum sacrarum, sed profanæ quoque literaturæ imperitum, vno verbo nondum Christianum, nam Cathecumenus adhuc erat subrogarunt.

Nazianzenus Episcopatu cedit.

Nectarius subrogatur.

Naz. i carm. de vita sua & Orat. 3. de pace.

Soz. l. 7. c. 8. et seqq.

Porrò Theodosius totus cum esset in catholica Fide propaganda, plures hoc anno eo argumento leges tulit.

Theodosij leges salutares.

Per idem tempus, Gratiano annuente, celebratum est Aquileiense Concilium, conuenere autem Episcopi duo

Concilium

L. 3. de fid. Cath.

L. 7. et 8. de Hære.

L. 1. de Apost. C. Th.

duo tantum, ac triginta, Epiſcoporum Legati quinque. *horum nonnulli digno hìc ab Authore elogio honeſtantur. Synodi acta (quòd extent) ſummatim tantum recenſentur, quibus, & Synodalis ad Auguſtos epiſtola ſubnectitur.* *Aquileieſe.*

Theod. l. 5. c. 9. Soz. l. 7. c. 11. Hier. ep. 16. & 27. Interim Damaſus certior de his factus, quæ Conſtātinopoli geſta erant, generalis Romæ Concilij celebrandi conſilium init, &, ne Orientales accedere detrectarent, Theodoſij auxilium implorat; qui haud grauatè Damaſo, quem enixè colebat morem geſſit, datis ad eos literis, quibus, vt Romam accederent, ſignificabat. ſed non ante ſequentem annum, accerſiti Epiſcopi conuenere.

Seuer. l. 2. Nunc ſeruata temporum ratione, de exorta in Hiſpania Priſcilliani Hæreſi dicendum videtur. hæc à Gnoſticis in Ægypto ortum duxit: Marcus eam quidam Memphi natus, ea Prouincia extorris factus, in Galliam primùm, tum in Hiſpaniam inuexit, vbi Mulierculis quibuſdam veneno propinato, Priſcillianum quoque opibus, atque ingenio pollentem infecit; tum vulgari veluti lue, Epiſcopi quidam tacti ſunt. Hos Cæſarauguſtæ coacta Synodus abſentes damnauit. ex Synodi actis, *quorum, quæ extant fragmenta hìc Author recitat, hæreſis ipſius dogmata licet cognoſcere.* *Priſcilliani hæreſis*

At

At priscillianus, cum Instantio, & Saluiano eadem pice inquinatis, cumque fœminarum grege Romam profectus est. verum à Damaso, ne in conspectum quidem admissus, Mediolanum petit, vbi haud secius ab Ambrosio rejectus, Gratianum adijt; ab eo (Macedoniano officiorum Magistro nefariè patrocinante) Rescriptum extorsit, quo Hispaniam repetere permissu potuit; ad quam reuersus, cum iam impunè posset debacchari, Prouinciam vniuersam pudendis sceleribus contaminauit.

Hier. adu. Pelag. Aug. de error. Priscill. Leo. ep. 93.

Conciliũ Romæ, & Constãtinopoli.

Coactis iam Romæ Patribus Concilium, à Damaso indictum, celebratum est. cum Episcopis Hieronymus quoque, haud dubiè accitu Damasi, adfuit. ex Orientalibus præter Paulinum, ac Epiphanium, plerique omnes Constantinopolim accedentes Theodosio persuadent, è re christiana non esse, vt Ipsi vacuas Ecclesias tamdiu relinquant, Hæreticis expulsis pro foribus quodammodo excubantibus; satius proindè esse si Ipsi, quò iam conuenerant, Concilium celebrent, & ad Damasum Legatos mittant. acquiescẽte eorum dictis Augusto, Gregorium sibi vocandum statuunt, vt eius authoritate, quem haud ægrè in suam Ipsorum sententiam se perducturos sperarent, firmiora essent, & Damaso facilius probarentur, quæ Ipsi decre-

Chri. Ann. 382. *Hier. ep. 27. & 61. & in Zac. c. 12. Theod. l. 5. c. 9*

decreuiſſent. at Gregorius, vrgentibus quamuis Auguſti nomine Præfectis, corporis valetudinem cauſatus, adeſſe renuit. Epiſcopi tum Legatos Romam deſtinant cum literis, quæ à Theodoreto recitantur. in his, quæ ſuperiore anno geſta fuerant, referuntur, nulla de Gregorio, nulla de Canone, quo primatus Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ poſt Romanam tribuitur, mentione facta, vt appareat, aut Canonem poſteà ſuppoſitum, aut clandeſtinis ſuffragijs concinnatum. Romani porrò Concilij Acta cum non extent, certi aliquid de eo affirmare vix poſſumus. illud pro comperto habetur Paulino Antiochenam Eccleſiam firmatam, ita vt, eo poſtea vita functo, Romanæ Sedis authoritate, Flauiano ſuperſtite, Euagrius Succeſſor ſit datus. illud quoque ex Damaſi Actis exploratum eſt, Romano Concilio (hoc ne an priori incertum) decretum fuiſſe, vt Decimæ, ac primitiæ à Fidelibus præſtarentur, qui detrectarent, Anathemate ferirentur: eadem quoque plectendos ſententia, qui fœnori operam darent, quique maleficijs, augurijs, ac ſortilegijs vacarent, Fœminæ in primis, quæ à Dæmone illuſæ circumagi noctu ſe putant, & profanis ludis, ac commeſſationibus intereſſe. cautum & de Miſſis, Feſtis, alijſque diebus certis

Ambr. ep. 78.

Decimæ, ac Primitiæ.

tis

tis horis celebrandis, canendisue: tum illud, vt in fine Psalmi cniusque adderetur GLORIA PATRI, &c.

Hieronymi, atque Chryso stomi res gestæ. *Post hæc Author Hieronymi res gestas toto, quo Roma fuit, triennio, editosque eo tempore commentarios persequitur. tum ad Chrysostomum accedit, cuius dicendi vim maximam ex editis ab Eo lucubrationibus demonstrat.*

Delubra ad Populi negocia. Inter editas hoc anno ab Augg. Sanctiones, ea legitur, qua Ethnicorum Delubra, in quæ Populus negociorum causa confluere consueuerat, ad eadem negocia peragenda, non tamen ad Sacra obeunda, aperiri permissum est. *L. 8. de Pagã. C. Th.*

Manichæorũ Cõuentus inhibiti. Alia quoque in Manichæos lata lex est, quorum clandestini Conuentus ita inhibiti, vt in eos diligentius inquiri ad cuiusuis delationem per Iudices, iubeatur. *L. 9. de Hære.*

Validi mendicare vetiti. Illud etiam sapienter edictum, ne, qui validi essent corpore, ac viribus, per segnitiem mendicarent.

Maximus Imp. acclamatur Funestus Gratiano annus accedit, quo Maximus Eius apud Britanniam Dux, siue Is Britannus genere, siue, vt alij tradunt, Hispanus, ab exercitu imperator acclamatus, copias in Galliam transmisit, Treueri Imperij Sede collata. Hìc infensas Gratiano Legiones nactus ita sibi conciliauit, vt Illum ad summam rerum omnium despe- *Chri. Ann. 383. Aur. Vict. ī Grat. Zosim. l. 4. Socr. l. 5. c. 11*

ſperationem adigeret. conſilij itaque inops Gratianus Hunnos, atque Alanos in Maximum vocat, quorum pars Galliam terreſtribus copijs, maritimis alia Britanniam inuaderet: Maximus interim deuictos Armoricos ſedibus expulit, ac ſuorum illuc militum Britannorum Colonias deduxit. tum miſſa ad Cornubiæ Regem Legatione, ex eo Virgines ad illorum expetijt connubia: nihil viſum eſt nouo Auguſto denegandum, igitur pro colonorum numero, vndecim Virginum millia Londini coacta, nauigijs impoſita in Armoricos ſoluunt: Harum Princeps, ac veluti Dux Vrſula fuit, quæ Donoci Regis Filia Cõnano fuerat deſponſa; Is Britannorum, qui ſub Maximo merebant Dux erat. at Virgines vi tempeſtatis in germanicum litus delatæ, obuios habuere Melgam Pictorum, ac Gaunum Hunnorum Duces, qui pro Gratiano aduerſus Maximum mare infeſtum habebant. igitur libidine, atque ſæuitia, inceſi Hoſtium fœminas adorti, obſiſtentes acrius, & mortem ſubire potius, quam virginei pudoris diſpendium ferre, Vrſula in primis ſuadente pugnaciſſimè paratas, Barbari aliò properantes, blanditijs Virgines demulcere ſe poſſe ſpe omni abiecta, furore perciti, hoſtiliter ad vnam cædunt.

Gaufrid. de rebus Brit. Author in notis ad Martyrol. Marc. Vuelſer. in fragm itiner.

Vrſulæ & ſociarũ Hiſtoria.

At Gratianus veluti fax properè extin-

Gratianus

mum Pontificatũ deponit. tinguenda, illustrius splenduit moriturus. abdicato etenim summo Pontificatu, quem, more maiorum, assumptum, nomine tenus, & sine christianæ pietatis dispendio gesserat; de rebus ad Gentilitiam superstitionem pertinentibus statuendi potestatem in Vrbis Præfectum transtulit: Vrbanam tum Præfecturã Gracco tribuit Christianæ Religionis studiosissimo, qui in deijciendis Idolis egregiam operam nauauit: Sacrorum quoque sumptus, ac Mystarum stipendia lege sustulit; quò Gentilium in Vrbe res mirum in modum collapsæ sunt. *Zosim. l. 4. Symm. l. 5. ep. 11. Hier. ep. 7. Prud. adu. Sym. l. 1.*

Cæterum, Maximi potentia ad summum aucta, Gratianus proditum se iam à suis sentiens, fugam per Alpes in Panioniã meditans, trecentis non amplius equitibus assumptis, Lugdunum peruenit; hic ponte Rhodanum transmissurus, ab Andragatio Maximi Duce interceptus, occiditur VIII. kal. Septembris Principatus anno XVI. ætatis fere XXX. *optimi Principis laudes, ex Ambrosio, ac alijs, hìc apud Authorem habes.* Tyrannus tum Legatos ad Theodosium mittit, rogatque Collegam se admittere æquo animo patiatur. Is temporis rationem ducens, spe hominem diutius lactauit. *Gratiani cædes.* *Ruff. l. 2. c. 1[...] Aus. i[...] Paneg[...] Ambr[...] ep. 27[...]*

Porrò Valentinianus Adolescentulus, Maximi potentia territus, Ambrosium ad Eum legauit, qui pacem hone- *Ambrosius Valen-* *Ambr[...] in fun[...] Valẽt.*

& ep. 33. honeſtis cōditionibus componeret, ac Tyrannum ab Italię inuaſione arceret; quæ tum quidem Ambroſius, non ſine omnium admiratione, impetrauit. *tiniani legatus.*

Gratiano adhuc ſuperſtite Theodoſius Arcadium Filium natu maiorem (nam Honorius ſequenti anno natus eſt) Auguſtum dixit, tum ad Gratianum ſcribit enixè rogans, vti nouo Auguſto inſignem pietate, ac doctrina Virum Præceptorem quærat: Is ad Damaſum ea de re perſcribit, qui Arſenium Romanæ Eccleſiæ Diaconum ad id muneris delectum, Conſtantinopolim mittit. ferunt Theodoſium cum aliquando ad Arſenium docentem acceſſiſſet, vidiſſetque Eum ſtantem, Arcadium Auditorem ſedentem, indignatum, Auguſti inſignia Filio detraxiſſe, ac in poſterum Arſenium docentem ſedere, Arcadium ſtare, adeoque detecto capite præcepiſſe.

Socr. l. 5. c. 10 Soz. l. 7. c. 12 Marcellin. chron. *Arcadius Auguſtus à Patre dicitur* *Arſenius Arcadij Præceptor.* *Metaphr. 8. Maij. Sur. 19. Iulij.*

Hoc eodem anno iterum Synodus Conſtantinopoli celebratur, ad quam vocati ſunt omnium ferè, quæ tum vigebant, Hæreſum præcipui defenſores, iuſſique doctrinæ ſuæ libellum, quiſque exhibere. quibus ab ipſo Auguſto receptis, hi tantum, qui Sacroſanctam Trinitatem conſubſtantialem fatebantur, admiſſi, reliqui dilacerati; multi tùm reſipuere: alij conuentus agere in poſterum vetiti, & Epiſcopos, ac presbyteros ordinare.

Socr. et Soz. ibid. *Conciliū Cōſtantinopolitanū.* *L. 11. & 12. de Hæret C. Th.*

V Con-

Constat etiam per idem tempus coactam fuisse Synodum Sydæ aduersus Massalianos, cui Amphilochius cum Episcopis XXV. interfuit. *Phot. in Bibl.*

Augustinus Romæ. Augustinus interim annum agens XXIX. Romam profectus est, Rethoricam docturus, quod anteà Carthagine iam præstiterat.

Quo tempore fames ingens Vrbem, atque adeò Italiam vniuersam afflictauit. cuius causam ad ablata, vt diximus, Sacrificulis à Gratiano alimenta, cum Symmachus referret, ab Ambrosio non sine irrisione refellitur. *Sym. ad Valentin. Ambr. ep. 31.*

Symmachus Præfectus Vrbis. Præfecturam Symmachus Vrbanam obtinuerat, cum, opportunam nactus occasionem, perturbatum Fratris cæde, Maximi tyrannide Valentinianum Puerum, totius Senatus nomine de restituendis profanis Sacris, publicisque ad ea sumptibus, ac Vestalium Virginum, aliorumque Sacerdotum stipendijs, interpellat. rem haud dubiè perfecisset, nisi Ambrosius haud minori eloquentia, obstitisset. *Chri. Ann. 384.* *Ambr ep. 30. Prud. i Sym.*

Damasi mors Hoc eodem anno Pōtificatus XVI. Damasus moritur, *de quo multa hic apud Authorem habes.*

Augustinus Mediolani. At Augustinus Symmachi missu Mediolanum profectus est, Rethoricam Artem (quod Romæ præstare consilium fuit) ea in Vrbe docturus. bono eius fato id factum Idem Ipse testatur. Ambrosij enim eloquentia, ac morum sua- *Aug. Conf. l. 5. & 6.*

ſuauitate principio illectus, tum vitæ ſanctitate, ac rationum pondere motus, abdicatis Manichæorum delirijs, quibus hactenns imbutus fuerat, ac veluti faſcinatus, catholicam Fidem, maximo Eccleſiæ bono, amplexus eſt: ſed hæc non niſi ſequenti anno acciderunt.

Naz. ad Nectar. L. 13. de Haeret. Quod ad res ſpectat Orientis, conſtat hoc tempore Gregorium, quamquam in ſeceſſu degentem, & Nectarium Paſtorali curæ indormiſcentem, datis ad Eũ literis excitaſſe, & Theodoſium Ipſum officij admonuiſſe. hinc nouæ in Hæreticos, atque Iudæos editæ Sanctiones.

Chri. Ann. 385. *Aug. Conf. l. 6. c. 6.* Nouus Conſul cum Arcadio dicitur Bauto, qui Magiſtratum Mediolani cum iniret, ab Auguſtino panegyrica Oratione ex more laudatur.

Auctus hoc anno Theodoſius eſt altero Filio Honorio ex Placilla, vel potius ſequenti, ſi Claudiano fides habenda ſit, qui Conſulem creatum tradit eodem, quo natus eſt, anno. *Donaturque tibi*, inquit, *qui te produxerat annus*. *Honorius naſcitur.*

Hier. apol. adu. Ruff. & ep. 27. Porrò, cum Damaſi obitu Romana Sedes menſe amplius vacaſſet, Siricius, non ſine Vrſicini tumultu, ſub rogatur pridie Idus Ianuarij. tum Hieronymus poſt triennij in Vrbe moram, Hieroſolymam repetit. quò haud ita multò poſt, Paula quoque *Siricius Papa.*

cum Euſtochio Filia nauigauit.

Priſcillianus & ſocij ſupplicio affecti.

Interim aduerſus Priſcillianum, ac Socios Concilium Burdegalæ Aquitaniæ Vrbe cogitur. Homo nefarius, à Concilio ad Maximum prouocauit conſilio nequaquam ſalutari. ab Illo enim Treuiri auditus, capitali ſupplicio vna cum Socijs affectus eſt; quo etiam tempore Vrbica ex eadem diſciplina Fœmina, quæ Burdegalæ ſubſtiterat ob impietatis pertinaciam, per Populi ſeditionem lapidibus extincta eſt. tradit Seuerus B. Martinum, Treuiris cum eſſet, enixè Maximum oraſſe, vt ſanguine infœlicium abſtineret, cũ mali exempli rem eſſe intelligeret. *ſi Eccleſiæ cauſas Iudex ſæculi cognoſceret*. cæterum Priſcilliani ſupplicio, hæreſis non ſolum extincta non eſt, ſed potius propagata, quique eum viuentem ſectati fuerant, mortuum vt Martyrem poſteà coluerunt.

Proſp. chron. Seuer. l. 2.

Per idem tempus Theodoſius, contrà quam Maximus ſibi arrogaſſet, peculiari ad Ægypti Præfectum Reſcripto, vetuit Eccleſiaſticas cauſas ad ſæculares Iudices deferri. alijs quoque, eiſdem Conſulibus, editis Legibus, Aruſpicinam iterum proſcripſit, Fidicinas, ac Pſaltrias, Ciuitatum peſtes, ſuſtulit.

L. 3. de Epiſc. Iud. L. 9. de Pagan L. 10. de ſcænic. C. Th.

Obijt hoc eodem anno Placilla Auguſta inſignis pietate Fœmina, quam funebri Oratione laudauit Gregorius

Theod l. 5. c. 18.

gorius Nyssenus, cuius etiam egregias virtutes persequitur Theodoretus.

Chri. Ann. 386. Nouus annus Honorij, atque Euodij consulatu fastis adscriptus reperitur. fuit autem Euodius inter Maximi Clientes Galliarũ Præfectura insignis, cui anno superiore Priscilliani causa demandata fuerat; ex quo haud dubiè constat hoc tempore pacis fœdera inter Maximum, ac duos reliquos Augustos intercessisse.

Huius ipsius anni exordio à Siricio Papa Concilium Romæ coactum est Episcoporum LXXX. extat Synodalis epistola data VIII. Idus Ianuarij, in qua Concilij decreta recitantur.

L. 4. de fid. Cath. C. Th. *Ruff. l. 2. c. 16* *Valentinianus pro Arrianis rescribit.* Eodem porrò mense Valentinianus, Iustina Matre Arriana Fœmina haud dubiè adnitente, pro Arrianis rescripsit. tradit Ruffinus Beneuolo Scriniorum Magistro huiusmodi legis dictandæ curam demandatam, at Illum, quod Fdei catholicæ studiosissimus esset, indignabundum renuisse, atque adeò Cingulum, dignitatis insigne, ante pedes Augusti, ac Matris abiecisse. *Bibl. Sanct.* laudatur quoque Beneuoli facinus à S. Gaudentio Brixiano Episcopo, qui Philastro successit, cuius sub disciplina egregiè institutus fuerat. *S. Gaudẽtius Episcopus Brixianus.* de quo illud memoratu dignum traditur; cum in Orientem, pietatis causa, peregrinationem suscepisset, mortuo interim Philastrio, omnium suf-

fragijs illi suffectum. quod cum Ipse audisset, redire in Patriam recusasse. ab eo igitur proposito dimoueri alia ratione cum nequiret, intentato ab Orientalibus Episcopis Anathemate, redire coactum.

Turba Medio lani. Sed ad Valentiniani Edictum reuertamur. eo promulgato maximę turbæ Mediolani excitatæ sunt, Auxentio, qui & Mercurinus dictus est, post Seniorem Auxentium Episcopo ab Arrianis electo, Ecclesiam, quæ Arrianorum anteà fuerat, reposcente, Ambrosio contrà viribus omnibus obnitente. ausus quoque Is est, Ambrosium ad publicam de Fide disputationem, Augusto Arbitro nequaquā detrectante, prouocare. Ambrosius indignum ratus Fidei iudicium laicis committere, non Auxentium modo, sed Ipsum quoque Valentinianum ea de re obiurgare non est veritus. *Ambr in Auxent. & ep. 32.*

Interim Treuiris coacta Synodus est, Itacio Hispano Episcopo, qui Priscilliani accusator fuerat, postulante. Is magnum famæ detrimentum passus, etiam apud Catholicos, fuerat, atque adeò à Theognosto Episcopo excommunicatione perculsus, B. Martino in primis exosus, quod pessimo exemplo, eam accusationem apud laicos instituisset. Maximi proindè gratia fretus, suæ factionis Antistites Synodo adesse curauit, à quibus, vt par erat *Seuer. Dial. l. 3. & in vit. S. Mart. c. 23.*

cre-

credere, ea in Hæreticos animaduerſione impollutus, atque innoxius pronunciatus eſt.

Horum Epiſcoporum communionem Martinus diutius cum vitaſſet, de ſua tandem conſtantia deceſſit, ſed ſtatim reſipiſcens, maximum indè mærorem contraxit; cum præſertim vim ſibi ea ex re aduerſus Energumenos ademptam perſenſiſſet. Hoc tempore illud accidit ſatis peruulgatum. cum Martinus, à Maximo conuiuio exceptus, eo iubente, primus poculum accepiſſet, poſtquam ebibit, poculum non Principi, qui id honoris cauſa exoptabat, ſed ſuo Presbytero porrexit. Auguſta quoque, Fœmina religioſiſſima, ſummo ſibi honori duxit, cum à Sancto Viro, vt eum prandio exciperet, impetrauit, quo cum tamen accumbere non eſt auſa, ſed cibos anteà à ſe paratos menſæ appoſuit, aquam abluendis manibus fudit, vinum miſcuit, fragmenta denique diligentius collecta regijs epulis antepoſuit.

S. Martinus conuiuio à Maximo excipitur

Hier. ep. 65. & Proem in Oſeã. Item Apol. 1 Ruff.

Sed ad Hieronymum redeamus. Is ſuperiore anno Hieroſolymam ſumma hyeme cum reuertiſſet, Alexandriam indè perrexit, Didymum Cæcum inſignem doctrina Virum auditurus, qui tamen Origeni plus nimio addictus, eius quoque erroribus imbutus erat. Eo haud diù præceptore vſus

Hieronymus Didymum audit.

Hieronymus, qui Orbem penè vniuerſum Damaſi nomine docuerat, luſtratis Ægypti Monaſterijs, Paleſtinam repetit apud Bethlehem manſurus, vbi Barrabanum Iudæum Hebraicæ linguæ interpretē magno, vt Ipſe ait precio, ac labore audiuit, nocturnum Præceptorem, quod Is Iudæorū offenſionem pertimeſceret. tunc Pauli epiſtolas interpretari aggreſſus eſt, eo ordine, quo ipſe in præfatione epiſtolæ ad Epheſios, docet. totus autem licet eſſet in hæbraica lingua addiſcenda, quam antea in Syriæ ſolitudine prægustàuerat, in ſuſcipiendis tamen peregrinis, Hieroſolymam, pietatis cauſa venientibus, eiſque fouendis intentiſſimus erat; quorum gratia quod ſupererat patrimonium, miſſo in Dalmatiam Paulino Fratre, diſtraxit. hic nequaquam diſſimulandum eſt extare Nyſſeni epiſtolam, quæ eo in argumento verſatur, vt peregrinationes huiuſmodi maximè improbet, quo factum eſt, vt multi eam pro germano tanti Viri opere non agnoſcant, contra noſtri temporis Hagiomachi obuijs manibus amplectantur. Nos quicquid ſit de Authore, & Nyſſeni epiſtolam eſſe non inficiantes, illud monitum Lectorem volumus, eam ad Monachorum Præfectum, ſiue Abbatem ſcriptam, Monachorum, ac Mulierum peregrinatio-

Hieronymus hebream linguam addiſcit.

Peregrinos excipit.

Niſſenus qua ratione peregrinationes damnet.

Baſil. ad Mo-

nach. tiones improbare, à quibus obiri cum
lapsũ. laude vix poſſint. qua in ſententia Ba-
Hier. ſilius quoque Nyſſeni Frater, ac Hie-
ep.13. ronymus Ipſe, fuiſſe certum eſt.

Ex Ad hunc eundem annum ſpectant
Cod. Valentiniani de inſtaurando, atque
Vatic. amplificando Pauli Apoſtoli Templo
L.1.de Via Oſtienſi, ac Theodoſij aduerſus
his,qui Hæreticorum Conuentus, & de non *S. Chryſoſtomus*
Relig. diſtrahendis Sanctorum Martyrum Re- *Presbyter or-*
cõtẽd. liquijs, Reſcripta. quo tempore Chry- *dinatur.*
L. vlt. ſoſtomus Sacerdotio initiatus tradi-
de ſep. tur, & Cyrillus Hieroſolymitanus Epi-
viol. ſcopus exceſſit, Cui Ioannes non in-
C. Th. tegræ Fidei Antiſtes ſubrogatur, qui
Socr. l. Valente Principe pro Arrianis, ac Ma-
6. c.3. cedonianis ſtetit.

Chri. Ann. 387. Iuſtina interim Auguſta infenſo du- *Populi in Ambroſiũ amor.*
Vit. S. dum in Ambroſium animo, cum oc-
Ambr. cultè Illum perdere ex ſententia non
Ambr. ſuccederet, vi pellere adorta eſt. ex-
in Auxent. torto itaque à Valentiniano Filio Re-
ſcripto, quo Is Eccleſiam, ac Sacra vaſa Auxentio tradere iubebatur, militari Eum manu intra ipſam Eccleſiam obſidet. tantus fuit Populi in Ambroſium amor, vt multis Illum, ipſamque Eccleſiam diebus, ac noctibus, excubijs militari more agitatis, tutati ſint. mirum ſanè videri poteſt Mediolanenſem Populum, contempto Imperatore, Epiſcopo ſtuduiſſe, ſed magis adhuc mirum ipſos milites in Ambroſium immiſſos, Ipſius tutelam ſuſcepiſſe.

Geruasij, & Prothasij reliquiæ inuentæ.

Tom. 1 ep. Ro. Pont. Theod l. 5. c. 10. Ambr. ep. 85. Aug. Conf. l. 9. c. 7 vit. S. Ambr.

De impijs Valentiniani Edictis, atque illata Ambrosio vi certior Maximus factus, datis in id literis, paterna Eum quadam seueritate increpuit.

Sub idem tempus Ambrosius inuenta, Dei monitu, incorrupta Geruasij, ac Prothasij Martyrum Corpora, solemni pompa transtulit, decentius adseruanda; ad illorum contactum miracula complura sunt edita, quorum non Ambrosius modò, verum etiam Augustinus, cum Populo frequentissimo, Testis oculatus fuit. Sed ecce tibi qui modò Ambrosium hostiliter insectati Valentinianus, ac Mater, Regum Tyrannum appellabant, suppliciter adire, Deo adigente, coguntur. Maximus Tyrannus Alpes iam iam transmittere, Italiam petere instructis copijs nunciatur: nullus ad Eum demulcendum Ambrosio potior habetur. in Eo igitur publicæ incolumitatis spes omnis reposita cum videretur, Legatus ad Tyrannum mittitur, qui Valentiniani, ac Matris diriorem Tyrannidem expertus fuerat, quique humano more ratiocinari si voluisset, Maximi dominatum magis è re sua esse statuisset. Igitur Ambrosius Maximi animum exploraturus, proficiscitur; profectionis tamen causam Valentiniani pietatem, fraternas reliquias repetentis, prudenter obtendit; ventum tamen ad futuri belli consilia exploranda: cumque

Ambrosij secūda ad Maximū legatio

Maxi-

Maximus Tyrannidem velare, iustasque belli causas praetexere niteretur, Ambrosius Illum Sacerdotali libertate ad pacem hortari, ab iniuria absterrere, incassum tamen, conatus est; vlciscente haud dubiè Deo Iustinae impietatem Filij leuitatem. sanè Ambrosius ea epistola, qua Valentinianum de rebus à se cum Maximo transactis certiorem reddit, disertè monuit, ne Illi fideret pacis inuolucris bellum obtegenti. imprudens autem Adolescens oblatae Pacis spe illectus, ad eam firmius stabiliendā, Legatum alium Domninum mittit, qui ità deceptus est, vt honoris, ac praesidij specie Tyranni exercitus partem secum in Italiam duxerit, & non longe subsequentem Illum cum reliquis copijs non persenserit prius, quam Aquileiam aduentasse compertum est. turbatus improuiso eius aduentu Valentinianus tum demum Ambrosij monita intellexit. spe itaque destitutus omni, cum Matre fugam Tessalonicam arripuit, indeque ad Theodosium Legatos, de Maximi iniuria expostulaturus mittit: quo tēpore Maximus quoque ad Eundem, Theodosium legationem destinat; & Maximi quidem Legatos Theodosius nec admisit, nec repulit; ad Valentinianum autem cuius Sororem Gallam sibi matrimonio iunxerat, Tessalonicam se contulit, vbi de instruendo aduersus

Ambr. ep. 27.

Valentiniani imprudētia.

Zosim. l. 4.

Maximi in Italiā aduētus.

Valētiniani fuga.

Maximum bello deliberatum est. at post quam Barbarorum copijs Italiæ pars magna vexata est, Maximus omniũ sibi animos conciliare studuit. itaque de Fide à Siricio Papa per literas interrogatus, religiosè admodũ respondit, catholicam se Religionem profiteri, cum interim, & Gentilibus ademp-ta per Gratianum Sacra restituerit, & pro Iudæis quoque rescripserit.

ep Ro. Pont. tom. 1. pag. 48. Ambr. ep. 29. Socr. l. 5. c. 14

Antiochẽses Placillæ statuã deturbã.

Bellum igitur aduersus Maximum paraturus Theodosius, nouum Orientalibus tributum indixit. id Antiocheni ægrè ferentes, Placillæ Augustæ, quæ, ante biennium excesserat, Statuam, loco motam, cum ignominia raptarunt. Qua re Theodosius commotus vehementius, excidium Vrbi comminatus, Iudices cum militibus Antiochiam misit, supplicium de sediciosis Ciuibus sumpturos. Flauiani tamen Episcopi legatione placatus, Vrbi pepercit, rem gestam fusè Chrysostomus narrat. quæ cum ante aduentum Theodosij in Italiam acciderint, erroris eos coarguunt, qui putarunt, legem ab eo, Ambrosij suasu postea latam, de producendis ad triginta post sententiam dies supplicijs, Antiochensibus saluti fuisse.

Chri. Ann. 388.

Suid. verb. Placilla. Themist. orat. 4.

Theodosij clemẽtia.

Cæterum Theodosius quanti ponderis esset susceptum bellum probè sentiens, diuinum sibi in primis Numen conciliare studuit. itaque præter

alia

alia pietatis opera, & vota ſumma cum Religione nũcupata, Legatos in Ægyptum mittit ad Sanctos ibidem magno numero Anachoretas in Eremis latentes, quos pro ſe precibus decertantes, præcipuos ſperauit propugnatores. quorum Sanctiſſimus Ioannes haud dubiam Ei victoriam ſpopondit.

S. Aug de Ciu. Dei. l. 5 c. 26. Ruff. l. 2. c. 32

Ferunt quoque accerſitum ab Eo Senuphium, accedere quidem Conſtantinopolim renuiſſe, miſiſſe nihilominus ſuum ipſius ſuperhumerale, ac baculum, quæ veluti inuicti roboris arma, pium Principem magna fiducia ipſo in prælio geſtaſſe ferunt.

Euagr vit. ss. PP. c. 1

Illud quoque interim tanquam maximum belli præſidium non neglexit, vt hæreſes, earumque Sectatores omni ope abolere contenderet. conſtat enim hoc anno multas hac de re ab eo Sanctiones fuiſſe editas.

L. 14. 15. & 16. de Haret. L. 2. de his, qui ſup. relig. cõtend. C. Th.

Theodoſij leges, & Duplex Victoria.

His ità conſtitutis, Theodoſius in hoſtem proficiſcitur, quem in Pannonia obuium ingenti prælio fudit, atque Aquileiam repetere coegit. exin' Marcellinum Maximi Fratrem, alio cum exercitu apud Petauionem agentem non ſecùs deuicit. tum, nihil cunctandum ratus, Maximum Ipſum Aquileiæ obſedit, qui haud ita multò poſt à ſuis militibus vinctus Theodoſio traditur, ab ijſque, quòd Theodoſium ad parcendum propenſum aſpexiſſent, trucidatur. Andragaſius Claſ-

Zoſim l. 4.

Maximus obſidetur

Theodoſio traditur.

ſis

ſis Præfectus ſuorum conſcius facinorum, audita Maximi nece, ne, & Ipſe, Victori dederetur, fluctibus ſe Ipſum merſit. ſequuta dein' eſt Maximi Filij etiam tum pueri, paulò ante Auguſti à Patre appellati, cædes, quem Arbogaſtes, cum Matre in Gallijs relictum, confecit.

Theodoſij clemẽtia. Theodoſius non tam Victoria, quam Clementia clarus, duobus tantum, aut tribus Tyranni Laniſtis, vt ait Pacatus, ad belli piaculũ cæſis, reliquos omnes materno veluti ſinu complexus eſt. nullius bona publicata, nullius libertas mulctata, nullius dignitas imminuta. Ambroſius quoque ad Eum. *Inimici tui Filias reuocaſti, nutriendas apud affinem dediſti: Matri Hoſtis tui miſiſti de ærario tuo ſumptus.* *Ambr. ep. 29.* Ambroſij porrò ſuaſu, qui Aquileiæ tum erat, Theodoſium victoria ita temperanter vſum conſtat Ipſius Ambroſij teſtimonio. *S. Aug. de Ciu. Dei. l. 5. c. 26 Suid. verbo Valẽtinianus* *Theodoſij magnanimitas, ac religio.* illud quoque Theodoſij virtutem commendauit maximè, quo ſummum laudis, ac gloriæ conſequutus eſt, cum Occidentale ita à ſe partum Imperium Valentiniano reſtituit, quem & in recta Fide, à qua, impia Matre ſuadente, deſciuerat, paternè inſtituit. Manſit hoc anno Theodoſius Aquileiæ, ac Mediolani; ſequenti, Romam profectus eſt.

Byzãtij tu- Antequam memorabili victoria Theodoſius potiretur, Conſtantino- *Ambr. ep. 29.*

poli

Socr. l. 5. c. 13 poli Arriani, quorum è re erat, vt Ipſe potius vinceretur, falſo de Maximi Victoria nuncio euulgato, tumultu, ex eo, maximo excitato, Nectarij Epiſcopi domum incendunt, aliaque multa, vt in ſeditione, per vim patrant. mox, vero accepto nuncio, exterriti, Arcadium ſupplices adeunt, orantque enixè, vti ad Patrem pro ipſorum venia perſcribat. Morem Arcadius geſſit, Theodoſius, Filij precibus, noxam Seditioſis condonauit. *multus ab Arrianis.*

Aug. Conf. l 9. c. 6 et ſeqq. Hoc item anno, Paſchali tempore, magnum Eccleſiæ columen Auguſtinus, Ambroſio miniſtrante, ſacro Baptiſmate initiatus eſt; quo ſuſcepto, in Africam reuerſurus, Romam profectus eſt, ibique tamdiù perſtitit, dum ſe mari committere tuto potuit. Romæ dum eſſet, multa, vt Ipſe teſtatur, lucubrauit de Eccleſiæ, deque Manichæorum moribus libros duos, de libero Arbitrio tres, quos tamen in Africa perfecit. Dialogum item de Anima, cum anteà in Mediolani receſſu adhuc Cathecumenus multa alia perſcripſiſſet, pietatem maximè redolentia, in quibus ſoliloquia, & de Vita beata Commentarium. *s. Auguſtinus baptizatur.* Aug. Retract l. 1. c. 7 et ſeqq. *Multa ſcribit.*

Vita s. Ambr. Theodoſio interim Mediolani degente, Ambroſij apud Eum authoritas, & dicendi libertas magnoperè commendatur. acceperat Auguſtus quadam in Vrbe, Epiſcopo annuente, *Ambroſij libertas.*

te,

te, Iudæorum Synagogam incensam; igitur Episcopi sumptu instaurari Rescripto præcepit. id Ambrosius indignũ Christiano Principe ratus, Theodosium, vt Rescriptum reuocaret, priuatim primùm admonuit; cunctantem, publica in concione, Ipso audiente, increpuit; quem tamen prudẽter egisse quisque dixerit, cum constet idem posteà imperasse Gregoriũ Magnum. Is enim Panormitano Episcopo, qui Synagogam Iudæorum vi abreptam in Ecclesiam consecrasset, pretium vt persolueret, imperauit. sed & aliam Synagogam, in quam violenter Crux cum Imagine Dei Genitricis illata fuisset, his ablatis, reddi iussit. denique sæpius rescripsit, nullum Iudæis negocium facessendum à Christianis, sed eos benignitate potius alliciendos ad Fidem, quàm inuitos pertrahendos. sed hæc obiter de Gregorio dicta sint, quem æquè, ac Ambrosium, diuino Spiritu, *qui vbi vult spirat*, ductum existimabimus.

Ambrosij, ac Gregorij cõtrariũ iudiciũ.

Greg. l. 7. ep. 58.

Idem l. 1. ep. 34. & l. 11. ep. 15. l. 12. ep. 18.

Romæ Augustinus cum hyemasset, ad Ostia descendit Tyberina, in Africam inde soluturus, piæ tamen Matris ægritudo subsistere Eũ aliquandiù coegit; Ea nono ægritudinis die vita functa, ac debitis ei pietatis officijs persolutis, Augustinus cum Socijs Alipio, atque Euodio in Africam pergit: Carthaginem primò, dein' in Patriam Tha-

Augustinus Roma discedit. Matrẽ amittit.

Chri. Ann. 389.

Aug. Conf. l. 9. c. 8.

Thagaſtem delatus, triennio Ruri moratus eſt, vbi librum de Magiſtro ſcripſit, duos verò contra Manichæos de Geneſi: libros quoque de Muſica anteà inchoatos abſoluit. *In Patriã defertur.*

Sub Auguſtini in Africam aduentum, menſe Maij Gregorius cognomento Theologus, Nazianzenus vulgò appellatus vitæ diem clauſit extremum, *de cuius vita ratione, rebuſque geſtis multa hìc Author addit apud eum legenda.* *Gregorij Nazianzeni mors.*

Hier. de ſcr. Eccl. Soz. l. 7. c. 14 Pacat. in Paneg. Prud. lib. 1. adu. Sym. Proſp. ĩ chrõ.

Sequenti porrò menſe Theodoſius cum Honorio Filio Romam acceſſit, Communicatoque cum Valentiniano honore glorioſius triumphauit cum Romanis quoque de abolendo Idolorum cultu tranſegit, ſeruatiſque inſignioris tantum artificij, ad Vrbis ornatum, illorum Statuis, reliquas confringi curauit. *Theodoſius Romã. Eius zelus.*

Symmachus tùm; qui Maximum Panegyrica Oratione ornauerat, tempori ſeruiens, Theodoſium quoque pro ea, qua pollebat, eloquentia collaudauit. verùm quod de Ara Victoriæ, deque alijs ad profanum cultum pertinentibus apud religioſum Principem mentionem facere veritus non fuerit, Eius odium incurrit, ac centeſimo ab Vrbe lapide exulare coactus eſt. quamquam haud ita multò poſt Principis indulgentia eſt reſtitutus. *Symmacus pellitur. Reſtituitur.*

Paulino qui cum Flauiano, vt ſæpius

pius meminimus, Antiochenam Ecclesiam bipartitò regebat, morte sublato, Euagrius sublegitur. igitur cum discordiarum nullus finis futurus videretur; Siricius (Theodosio ea super re frustra interpellato) Synodum Capuæ celebrandum indicit verùm cum adesse Flauianus renuisset, alijs nonnullis eo in Conuentu decretis, Euagrij, ac Flauiani causa Theophilo Alexandrino Episcopo demandatur; sed ne hac quidem ratione vetus discordia sublata est.

Theod l. 5. c. 23. Socr. l. 5. c. 15 Soz. l. 7. c. 15 Ambr. ep. 79.

Templũ Serapidis euersũ.

Septembris appetentibus Kalendis, Theodosius Vrbe discedens, Mediolanum reuertitur. quo tempore, eo iubente, celeberrimum Serapidis in Ægypto Fanum, aliaque ibidem ignobiliora passim Delubra, euersa sunt: quod, & alijs quoque in Prouincijs vsu venit.

Marcell. chron.

Thessalonicẽsium à Theodosio lades.

Chri. Ann. 390.

Immensam interim Theodosij gloriam Thessalonicensium clades decolorauit; mox expiatio illustriorem reddidit. res est omnium ore, ac scriptis vulgatissima. occiderant Thessalonicenses, per seditionẽ, Militarem Præfectum. re ad Theodosium perlata, qui haud ita multò anteà Byzantij Ciuibus, Arcadio deprecante, Antiochenis, Flauiano, pepercerat, veritus, ne nimia indulgentia in perniciem cederet Reip. seditiosum Populum Circenses Ludos frequentissimè spectantem,

Ruff. l. 2. c. 18 Vit. S. Ambr Aug. de Ciu. Dei l. 5. c. 25 Soz. l. 7. c. 24

Theod. l. 5. c. 17. tem, immissis inopinatò Legionibus, sinè delectu trucidauit. cæsa sunt Ciuium, vt perhibent, septem ferè millia, in quibus haud dubiè multi innoxij. *Ambr. ep. 18. & in fun. Theod.* insuetā Principis sæuitiam omnes detestati, Ambrosius memorabili exēplo vindicauit; *Ambrosij libertas.* accedentem etenim ad Ecclesiam Augustum, aditu mira libertate inhibuit; at Is tolerantia, ac pietate, nescio an admirabilius, paruit, *Theodosij tolerātia.* pœnamque publicè ab Ambrosio indictam persoluit, octo ipsos menses Templis, ac Sacris exclusus, illustrior pœnitentia post lapsum, quam ante illum innocentia. Legem quoque, eodem Ambrosio suadente, promulgauit, qua cauit, ne capitales sententiæ Reorum supplicio ante dies XXX. ratæ haberentur. extat ea Lex tum in *L. 13. de pæn. C. Th. L. 20. eod. tit. C. Iust.* Theodosij, tum Iustiniani Codice. sed non est facilè affirmare, vnde error irrepserit, vt multos ante annos, Gratiano adhuc superstite, lata appareat addit Theodoretus post latam demum Legem, ab Ambrosio in Templum admissum, humi se pronum abiecisse, illudque ex Psalmo multis cum lachrymis *Psal. 108.* recitasse, *Adhæsit pauimento anima mea, viuifica me secundum verbum tuum.*

Synodus Mediolani. *Hier. ad Pāmach. ep. 50.* Constat hoc eodem tempore Synodum Mediolani coactam aduersus Iouinianum, ac Sectatores, qui, Monachi cum essent Cœnobiorum transfugæ, *Iouinianus*

fugæ, Epicuri de grege, impurissimas & adleges euulgauerant. damnati itaque à Siricio Papa: Mediolani quoque eorũ causa discussa est, quò & Legati Apostolici, & ex Gallia quoque Episcopi se contulerant. scripsit postea aduersus lutulentum tum sermone, tum moribus Hæresiarchã Hieronymus; cumque Theodosij lege huiusmodi Monachi in solitudines fuissent amandati, Iouinianus tamen extra Vrbis mœnia consistere, & suburbanos Conuentus agere non est veritus; proindè longo post tempore Honorius ad Episcoporum querelam, seruili affectum pœna in Insulam Eum Illyrici littoris relegauit. Iouiniani propè Vrbem mora diuturnior, flagitiosissimos inuexit mores, cumque his infandum Sodomitarum scelus quod lata hoc eodem anno lege, ac Traiani in foro publicata, Theodosius igni vindicandum decreuit.

uers. Iou. Ambr. ep. 81. Siric. ep. 2. L. 1. de Monach. L. 53. de Haret. C. Th.

L. 6. ad leg. Iul de Adult.

Theodosij in Sodomitas lex.

Per idem tempus, vt, post traditam Theodosij pœnitentiam, narrat Paulinus, duo potentissimi, ac sapientissimi Persarum Satrapæ, Ambrosij fama permoti de Ipsius sapientia, ac probitate periculum facturi, Mediolanum cum venissent, multis propositis quæstionibus, ab hora diei tertia, vsque ad tertiam noctis cum Eo, per Interpretem, disputarunt. tum, vt non aliam planè ob causam se aduenisse testarentur; Theodosio obiter saluta-

Vit. S. Ambr.

Persæ Ambrosij fama Mediolanum veniũt

to,

to, Romam petiere, Probi clarissimi Viri pariter sapientiam, ac magnificentiam exploraturi. Hic est Ille Anicius Probus Ambrosij promotor ad Remp. capessendam, longa, vt tradit Marcellinus, Prætorij Præfecturæ prorogatione lassatus.

Anicij Probi fama.

Socr. l. 5. c. 19 Soz. l. 7. c. 16

Hoc item anno Constantinopolitanæ Ecclesiæ Diaconus nobili cum Fœmina, quæ Diaconisse munere fungebatur, diutius consueuerat, ab Eaque ditatus fuerat; igitur à Presbytero Pœnitentiario crimine per summum nefas euulgato, maximæ concitæ sunt turbæ: Presbyter à Nectario Episcopo gradu motus est. tum Lex à Theodosio promulgata, ne Diaconissæ munere Mulier ante sexagesimũ ætatis annum fungeretur, neuè Vidua quouis titulo Ecclesiæ, eiusue Ministris bona relinqueret. sed de hoc pluribus actum tomo primo; cum de Sacramentali Confessione disputatio instituta est. At quoniam dum vltor sceleris Theodosius insurgit, diuinæ Legis terminos transgreditur, Ecclesiasticæ libertatis vindice Ambrosio intercedente, Idem Augustus, noua edita Sanctione, priorem abrogat ea parte, qua Ecclesia, eiusque Ministri, à Viduis aliquid percipere vetabantur, quaque Ecclesiastica libertas dispendium passa videbatur.

Diaconi, & Diaconissæ crimẽ.

L. 27. de Episc. C. Th.

Theodosius, Ambrosio intercedente, legẽ abrogat.

Laudatur quoque à Victore, atque

Am-

Cōnubia inter cōsobrinos vetita.

Ambrosio Theodosij lex illa, qua, ignis poena proposita, inter consobrinos connubia vetuit, quæ quidem non extat, extat tamen persimilis, quæ Constantio tribuitur. quo loco illud animaduertendum, Constantiū, ac Theodosium aduersus Gentiles huiusmodi tulisse Legem, nam Christiani Religionis instinctu, ab ipso Christiani nominis initio, ab hisce connubijs abstinuere. sed & Gentilibus, non nisi recentiore iure, hoc apud Romanos permissum, Plutarchus Author est.

Aur. Vict. in Theod. Ambr. ep. 66. L. 2. de incest. nupt. C. Th. Plut. qq. Rom. quæst. 6.

Galla Augusta moritur.

Sub idem tempus moritur Constantinopoli Galla Augusta, vnica relicta prole Galla Placidia, de qua postea sermo erit.

Chri. Ann. 391.

Symmachus, quem Theodosij iussu Vrbe pulsum, haud diù exulasse diximus, nouo appetente anno Consulatum inijt Collega Tatiano. cæterum, ne tanto Patrono profana superstitio sese attolleret, nouis statim Rescriptis ad Albinum Præfectum Prætorio, tum ad Euagrium Ægypti Augustalem Delubra adiri, Victimas cędi, Sacra peragi quoquo modo Theodosius vetuit. insuper si qui Christianam Religionem amplexati, eam postea abdicassent, & à nemine hæredes scribi, & Ipsos intestabiles esse voluit; *exacturus*, vt ait, *eos procul, nisi pœna visum fuisset esse maioris, versari inter homines, & hominum carere suffragijs*, & ne videretur

Leges aduersus Idololatras.

Socr. l. 5. c. 14 Prud. l. 1. adu. Symm. L. 10. & 11. de Pagan. C. Th. L 4. de Apost. eodē C.

retur Auguſtus huiuſmodi Legibus errantem dumtaxat plebem voluiſſe coercere, noua edita Sanctione, in sublimiore quoque ſtatu collocatos, eiſdem ſubijci pronunciauit.

L. 5. de Apoſt. C. Th.

Socr. l. 5. c. 19 His à Theodoſio peractis, Conſtantinopolim reuertitur, vbi Diuino Christi Præcurſori Regio ſumptu Templo extructo, ſacrum eius Caput in eo decentiſſimè collocauit. *Theodoſius Byzătij.*

L. 20. de Hæret. C. Th. Porrò quod Eccleſiam Orientalem omni Hæreticorum labe purgatam cuperet; iterum eorum Conuentus inhibuit.

Inter ipſos interim Nouatianos ſchiſma coortum eſt, *de quo pluribus hic Author.*

In vit. c 2. & ſeqq. Aug. ep. 109 et 225 Hoc eodem anno, qui tertius ab Auguſtini in Africam reditu numerabatur, Ipſe à Valerio Hipponenſi Epiſcopo Presbyter conſecratus eſt, ætatis annum agens XXXVII. id Ei inuito contigit, Populo Illum nec opinantem rapiente, quod tum temporis haud rarò vſu veniſſe compertum eſt. at Ille eo in gradu conſtitutus, Monaſterium inſtituit quodam in Horto, ſaluberrimis eam in rem legibus editis, quod poſteà cum Clericis quoque, ac ſacratis Deo Virginibus egit. *S. Auguſtinus Presbyter ordinatur.*

Chri. Ann. 392. *Zoſim l. 4.* Theodoſio Conſtantinopolim profecto, Valentinianus tanto præſidio deſtitutus, haud diù ſuperſtes fuit. Arbogaſtes Francus, Eius Ducum facilè prin- *Arbogaſtis potẽtia*

ceps, gratia apud milites plurimum pollebat, adeò, vt Adolescentem Principem contemnere, iussa negligere, contraria insuper iubere non dubitaret. Valentinianus hominis arrogantiam concoquere cum nequiret, Regio solio conscenso, literas Arbogasti porrigit, quibus Ei militare imperium abrogat; his ab Eo perlectis, maiori, quã hactenus, fiducia, *nec dedisti Imperium*, ait, *nec auferre poteris*; tum discerptum libellum proiecit: denique militum gratia fultus, Valentinianum intra cubiculum confecit: vtque facti inuidiam declinaret, spontaneo Ipsum laqueo strangulatum, per Seruos vulgauit. cadauer ex Gallia Mediolanum translatum, Theodosij iussu, ab Ambrosio curatum. illud admiratione omninò dignum, Arbogastem non sibi, sed Clienti Imperium parasse. Is fuit Eugenius nulla alia re clarior, quam arte Rhetorica, quæ Illum Aulæ commendauit. Eugenius igitur Augustus à militibus appellatus, Legatos de Pace ad Theodosium mittit: Gentilibus Sacra, eorumque sumptus restituit. qua Illum de re Ambrosius Regum Censor, diuino intentato iudicio, interpellare non est veritus. sed & Theodosius, qua tum potuit ratione Tyranno profanum cultum restituenti obstitit, noua hac de re, post tot alias, edita Sanctione.

Ambr. in fun. Valẽt. Hier. ep. 3. Ruff. l. 2. c. 31

Valẽtiniani cædes.

Zos. l. 4. Ambr ep. 15.

Eugenius Imp.

Ambrosij libertas.

L. 21. de Haeret. C. Th.

Post

L. 21. de Haret. C. Th. *Post hæc Author de Hieronymi, atque Augustini Lucubrationibus, tum quo quaque tempore, quoue ordine scripta, atque edita ab ijs fuerint disserit, de ipsius quoque Hieronymi, atque Epiphanij cum Ioanne Episcopo Hierosolymitano contentione multa; vbi &, data occasione, de cultu sacrarum Imaginum plura subnectit; quæ paucis referri vix possunt.* *Hieronymi, & Augustini opera.*

Chri. Ann. 393. Ruff. l. 2. c 32 Soz. l. 7. c. 20 Theod l. 5. c. 24. Euagr vit. ss. Patr. c. 1. Theodosius, qui aliquot ante annos Arcadium Filium natu maiorem Augustum dixerat, tertio demum Consulatu Honorium quoque Augusti nomine decorauit: tum verò aduersus Eugenium exercitum instruit, implorato interim pijs vna cum Populo supplicationibus, ac ieiunijs diuino auxilio; tum Ioannem sanctissimum Anachoretam, cuius virtutem superiore, aduersum Maximum, bello expertus fuerat, de futuro belli euentu consulit, misso ad Eum Eutropio, qui postea sub Arcadio rexit Imperium. Ioannes porrò non de futuro tantum belli exitu, sed de proxima etiam Theodosij, post victoriam, morte vaticinatus traditur. *Honorius Aug. Theod in Eugeniū belliū parat.*

At Eugenius, qui, quantumuis Christianus, propensior tamen in Gentiles videbatur, eorum votis, profanisque Sacris, atque inanibus vaticinationibus, certam, & Ipse, sibi victoriam spopondit.

Theodosij moderatio. Tributum in ipso belli apparatu remittit. Bona proscriptorũ restituit. Cæterum Theodosius, qui ad superioris belli sumptus nouum tributum indixerat, ex quo fœda, quam diximus, Antiochensium seditio excitata fuerat, hoc tempore, quod maximam Ei gloriam conciliauit, non à nouo tantum onere imponendo abstinuit, sed nuper impositũ à Tatiano Prætorij Præfecto remisit. insuper bona Proscriptorum, quæ in Fiscum collata, aut alijs donata fuerant, ipsis, si superessent, Proscriptis, ijs verò capitale supplicium passis, Eorum Filijs, aut Propinquis, iterato Rescripto, restitui iussit. *L. 23. de Annon & trib. L. 12. & 13. de bon. proscr. C. Th.*

Monitio ad Principes. Christianos hìc Principes monendos putamus, vt, tanti Imperatoris exemplo, dum bellicos instituunt apparatus, pijs ad Deum precibus, & munificis in pauperes largitionibus potius, quam eorum luctu, & acerbioribus exactionibus, victoriam sibi de hostibus parare studeant.

Theodosij rescriptũ mirũ. Sed non hìc stetit optimi Principis iustitia, ac moderatio. nam & militum licentiam, ne Hospitibus iniuriosi essent, optimis legibus frænauit. illud verò prudentissimè hoc ipso tempore præter aliorum Principum morem, non sine omnium admiratione sanciuit, qui suum Principem in militari sago maximè philosophantem suspicerent. libet hìc Rescripti verba recensere. *L. 3. de Salgã. L. 18. 19. & 20. de erog. milit. ãnon. L. 4 de metat.*

Si

L. 1. ſi quis maled Imp. C. Th.

Si quis (inquit) *modeſtia neſcius, & pudoris ignarus, improbo, petulantique maledicto nomina noſtra crediderit laceſſenda, ac temulentia turbulentus obtrectator temporum fuerit, eum pœna nolumus ſubiugari, neque durum aliquid, nec aſperum ſuſtinere; quoniam ſi id ex leuitate proceſſerit, contemnendum eſt, ſi ex inſania, miſeratione digniſſimum, ſi ab iniuria, remittendum. vnde integris omnibus ad noſtram ſcientiam referatur; vt ex perſonis hominum dicta penſemus, & vtrum prætermitti, an exquiri debeat cenſeamus. dat. V. Id. Aug. Conſtantinop. Theod. Aug. tertium, & Abundantio V. C. Coſſ.*

In hunc planè modũ Magnus Theodoſius, & Chriſtianæ manſuetudini, & Imperatoriæ Maieſtati conſulebat: tantum enim abeſt, vt hac ratione ſeueritatis ſolueret diſciplinam, vt eam potius arctius conſtringeret ſanè quis putet iſta ex Præcone audientem, aut in albo Prætoris legentem, non ſtatim maiore in Principem charitate affectum, aut certè grauiore metu perculſum iri, quod ſciret quæcumque in Principem obloquutus eſſet, ad eius aures peruentura. hac itaque Sanctione ita ſibi omnium animos conciliauit, vt tamen eorum, qui odium imbibiſſent, arctiore fræno audaciam coercuerit. laudatur hoc nomine

Theodosius à Themistio, magni nominis tum Philosopho, qui ab vsque Constantij temporibus maximè floruit, & Deo simillimus hac clementiæ laude appellatur.

Alipius. Hiero. cũ Augustino amicitiam conciliat. Hoc eodem anno Alipius, Augustini, in vitæ instituto, Collega, Hierosolymam profectus, Hieronymum inuisit, cui, cum multa de Augustini doctrina, ac moribus indicasset, mutuam inter eos amicitiam conciliauit. regressus indè in Africam, Thagastensis, hoc est patriæ Vrbis, quæ Illi cum Augustino communis fuit, Episcopus consecratur. *Aug. ep. 8. & 9.*

Sub idem tempus Hieronymus libellum de vita Clericorum, Ipsius rogatu, ad Nepotianum scripsit, qui, militia apud Theodosium clarus, inter Clericos cooptari voluerat. eo in opere Hieronymus Nepotianum admonet, pullas vt vestes æquè, ac albas deuitet. ex quo nos quoque admonemur Clericorum indumentum olìm atri, vt nunc est, coloris, nequaquam fuisse; colorem autem illum Monachorum fuisse peculiarem, paulatim verò in Clerum inuectum, cum Monachi postea magno numero, in Clericos, atque Episcopos transirent. porrò Clericorum proprium colorem violaceum tum fuisse, conijcere ex eo posse videmur, quòd maneat adhuc penes Episcopos, ac Summi Pon-

Hier. ep. 3.

Clericorum olim indumẽti color. Item Monachorũ.

Hier. ep. 22.

cificis

tificis familiares, tum penes Clericorum Collegia, quæ Seminarij nomine appellantur. Porrò ex Suetonio constat, Romanos pullatos ab Augusto reprehensos, & non niſi albatos in Theatro ſedere iuſſos. ſcimus quoque hoc ipſo tempore Nouatianos albas veſtes deferre, ſeque puros, ac mundos appellare conſueuiſſe.

Suet. in August.

Nouatiani albati

Chri. Ann. 394.

Soz. l. 7. c. 20 Theod. l. 5. c. Zoſim l. 4. Ruff. l. 2. c. 33 Oroſ. l. 7. c. 35

Nouus annus Auguſtis Fratribus Arcadio tertiùm, Honorio ſecundùm Coſs. aperitur, quo, imminenti prælio, non de totius tantum Romani Imperij, ſed etiam de Religionis ſumma agi videbatur. Eugenius itaque, vt primùm Theodoſium cum exercitu Conſtantinopoli digreſſum comperit, Iulias Alpes præſidio muniendas duxit. præcipui eius Duces Arbogaſtes, & Flauianus, qui Præfectum Prætorio agebat; Hic, Deorum cultui addictiſſimus, Iouis fulminei, atque Herculis Signa exercitum voluit antecedere, proque Alpium munimento ſtare, minatus Mediolani Clericis, Ambroſius namque in Thuſciam receſſerat, ſtabulum ſe ex Vrbis Baſilica effecturum, ipſoſque Clericos ſub armis probaturum.

Hoſtibus igitur Theodoſius obuiam factus, auxiliares tantum Barbarorum copias in eos immiſit, quæ obſiſtentiũ vi, multis deſideratis, terga vertere coguntur; verũ inſtaurato mox omnibus

Theodoſij victoria.

bus cum copijs prælio, fusis anteà ad Deum precibus, Victoria pro Theodosio stetit, adducto ad Eum, reuinctis post terga manibus, Ipso Tyranno. scribit Theodoretus antè pugnam non Theodosio tantum, sed militi etiam cuidam per quietem visos Ioannem, ac Philippum Apostolos, Duces se exercitus, & Victoriæ sponsores præbuisse. rem testatam magis reddit numisma aureum *ab Authore visum, & hoc loco expressum*, quod Theodosij imaginem, volumen (haud dubiè sacrum Euangelium) dextra tenentem, sinistra hastatam Crucem gestantem ostēdit, aduersa porrò ex parte Diuos, quos diximus, Apostolos, volumen, ac Crucem, & Ipsos, præferentes sacerdotali indumento, ac tonsura in coronæ formam, qua hoc etiam tempore apud nos visuntur Cœnobitæ. diuino autem auxilio partam Victoriam argumēto est, prælio statim inito vehementiorem turbinem, atque insperatā procellam Hostium tela in ipsos retorsisse: quod non Christiani tantū Scriptores, sed Claudianus etiam Ethnicus Poeta elegantissimè his versibus cecinit.

Numismatis figura.

Theodosij Victoria nō sine miraculo.

Te propter gelidis Aquilo de monte procellis.
Obruit aduersas acies, reuolutaque tela.
Vertit in Authores, & turbine reppulit hastas.

Claud in tertio Honorij Consulatu.

O ni-

O nimium dilecte Deo, cui fundit ab antris.
Æolus armatas hyemes, cui militat æther,
Et coniurati veniunt ad classica Venti.

Illud quoque, ab alijs prætermiſſum, ab Ambroſio proditur. cum ſuos milites, atque ordines turbatos principio Auguſtus cerneret, equo deſiliens, effœtis licet viribus, Fide validiſſimus, *vbi eſt*, inquit, *Theodoſij Deus?* quo viſo, auditoque milites mirè excitati, nouis veluti reſumptis viribus, ad certam Victoriam proruperunt. Arbogaſtes, tanti motus Author, biduo poſt prælium, cum nuſpiam ſe tutum intelligeret, ſuo ſe enſe confecit. Flauianus verò Arbogaſte adhuc nocentior, in quem Theodoſij merita haud vulgaria extabant, Principis inuictæ clementiæ fidens, ſpe, licet impudenti, fruſtratus non eſt. perduelles reliqui, eorumue Filij, Victoris iram metuentes, Eius tamen Religionis conſcij, ad Templum confugientes, non modò incolumes ſeruati ſunt, ſed Principis clementiam, ac pietatem admirati, beneficijs inſuper aucti, chriſtiana Sacra, qui Gentiles anteà fuerant, ſuſceperunt. cæterum veniam His, qui ad Eccleſias confugiſſent, Ambroſium impetraſſe, Paulinus tradit: quod ſanè Theodoſij pietatis laudem, non tam minuit, quã illuſtrius

Ambr. in fun. Theod.

Arbogaſtes ſe ipsũ occidit.

Theodosius Ambr. pedibus aduoluitur. commendat, cũ præsertim constet, obuiam Ambrosio Aquileiæ factum, Eius pedibus aduolutum, Illius se precibus, meritisque acceptam Victoriam referre, testatum. illud auditu iucundum, cum equites præcursores ad disturbandam Iouis Fulminei statuam, solemni ritu in Alpibus, præsidio, vt diximus, collocatam, misisset, aurea, quæ cum ea Tyrannus fulmina dedicauerat, eis donauit, iocantibus militibus cæteris, cupere huiusmodi in se quoque fulmina intorqueri. *Militũ iocus de Iouis fulminibus.*

Theodosij pietas. Aquileiæ post hæc aliquandiù moratus Theodosius, Mediolanum accessit, vbi consueto pietatis instinctu, bello quamuis iusto confecto, quòd tamen in eo cædes patratæ fuissent, à Sacrorum participatione tam diù abstinuit, dum accersiti ex Oriente Filij adfuere. *Ambr in fun. Theod.* extat Canon pœnitentialis apud Latinos, vt, qui bello cædem fecisset, quadraginta diebus à Sacris abstineret. apud Græcos verò Basilij Canon cæde pollutis, toto triennio Sacris interdicit. *Basil. ad Amphiloc. c. 23.* Moysis quoque lege huiusmodi homines lustratione indigebant; quod & apud Ethnicos vsu receptum constat; ita enim apud Virgilium Æneas. *Num. c. 31.* *Aen. l. 2.*

Me bello è tanto digressum, & cæde recenti,
Attrectare nefas, donec me flumine viuo
Abluero.

At

Plin. l. 15. c. vlt. At Plinius ſuffitu lauri luſtrationem peragi teſtatur.

Pal-lad. in Lauſ. Soz. l. 8. c. 17 Per idem tempus coacta Synodus Byzantij ob dedicationem Baſilicæ Principibus Apoſtolorum, à Ruffino Præfecto Prætorio Regio ſumptu excitatæ, ad quam præcipui Orientis Antiſtites conuenere; qui & Agapij, ac Gebatij cauſam diſcuſſere; vterque etenim Boſtrenſem Epiſcopatum ſibi vendicare magnoperè ſtudebat. eiuſdem celebritatis occaſione Ruffinus ſacro Baptiſmate initiari voluit, apud quem, Theodoſio præſertim abſente, totius Orientis poteſtas fuit. felix ſi intra eos terminos continere ſeſe potuiſſet. *Conciliũ Byzantij*

Aug. in Creſcon. l. 3. c. 56 Eodem ferè tempore Adrumenti in Africa Synodus alia celebratur, & Bagai apud Numidiam Donatiſtarum conciliabulum frequentiſſimum. de cuius actis multa Auguſtinus tradit: *poſt hac Author exortam inter Auguſtinum, & Hieronymum contentionem ab ouo, vt dicitur, exorditus, fusè admodùm refert.* *Conciliũ in Africa.*

Ambr. ep. 16. Aug. ep. 31. Quo tempore Paulinus, Vir Conſularis ætatis annum agens XL. diuenditis ampliſſimis in Aquitania latifundijs, precioque in pauperes erogato, vna cum Theraſia Coniuge monaſticum amplexus inſtitutum, in Nolanum agrum, Roma admirante, ſeceſſit. *de cuius genere, ac Natalium ſplendore,* *Paulinus ex Senatore Monachus.*

dore, deque Adolescentia, Ausonio Præceptore, institutione, multa hic apud Authorem habes.

Persimile exemplum hoc eodem tempore editum cõstat à duobus alijs Romanis Ciuibus præclarissimis, qui in Gallijs tum agebant. Hi fuere Seuerus Sulpicius, ac Tetradius; vterque ex D. Martini Turonensis Episcopi disciplina.

Florebant hoc eodem tempore in Gallijs Episcopi sanctisimi, quos, ex Paulini epistola, quæ desideratur, Gregorius Turonensis enumerat. laudantur, & alij à Sozomeno, quos apud eum require.

Nouus annus nobile par Fratrum Consules exhibet Olibrium, ac Probinum Probo V. C., de quo sæpius meminimus, genitos, quorum fasces elegantissimè, ex more, Claudianus celebrat. *de Gentis nobilitate multa hic Author ex Sanctis Patribus, ac veteribus monumentis congerit, quem tu consule.*

Haud multùm processerat annus, cum, post Idus Ianuarias, Theodosius Mediolani moritur, XVI. Principatus anno expleto, ætatis L. Morti proximus Christianam in primis Religionem, vocato ad se Senatu, Christianis quidem Senatoribus commendauit, Ethnicos autem ad eam amplectendam hortatus est; quod cum alijs Zosimus

...ueri ...c Te... adij ...nuer... o.

...uo ...atres ...onsu... s.

...heo... ...sij ...itus.

...esta ...ate ...itu.

Paulin. ad Seuer. ep. 1. Greg. Tur. hist. franc. l. 2. c. 13. Soz. l. 7. c. 25

Chri. Ann. 395.

Paneg in Olibr. & Prob. Cons. Zosim. l. 4. Aur. Vict. in Theod. Oros. l. 7. c. 36 Marcell. & Prosp. Chron.

Ambr. in fun. Theod. simus Ethnicus Author testatur. tùm Filios Ambrosij, ac Stiliconis sub tutela reliquit; Huic Serenam Fratris Filiam in matrimonium collocauerat. Cadauer pollinctum, temporario conditum tumulo, tum Constantinopolim translatum, quò iam Arcadius præcesserat, paternæ mortis nuncium, ne quid turbarum interim oriretur, primus ipse allaturus.

Tanti Principis elogia non ex Ambrosio modo, Paulino, alijsque Christianis Scriptoribus peti possunt, verùm etiam ex Ethnicis, Victore præsertim, ac Themistio. vnus Zosimus iuratus Christianæ Religionis hostis, contra omnium sententiam, quasi bello tantum strenuum, pace imparem, & in otio solutum, mendacissimè Eum carpere non est veritus.

Libri IV. finis.

ANNALES ECCLESIASTICI CAESARIS BARONII S.R.E. CARD.

A LVDOVICO AVRELIO Perusino.

In totidem libellos breuissimè redacti in quot magna volumina opus ab Authore digestum est.

LIBER V.

Respondens quinto Authoris Tomo.

HEODOSII morte, rerum summa ad Filios delata est, quorum natu maior Arcadius vigesimum agebat annum, Honorius decimum. Chri. Ann. 395. *Zosim. l. 5.*

Russinus. Ruffinus, Is, qui hactenus potentia cæteros facilè superauerat, contemptum se, non à Theodosio tantum Stiliconis prælatione, sed, nouo Eudoxiæ matrimonio, etiam ab Arcadio, quem Gene- *Claud. in Ruff.*

Generum ipse destinauerat, ægerrimè ferens; occulto cum Gothis inito fœdere, alijsque Barbaris aduersus Arcadium sollicitatis, Rom. Imperium in maximum discrimen adduxit.

L. 26. et seqq. de Hæret. & L. 10. de Pagan. C. Th. Antequam Ruffini consilia proderentur; Arcadius, patrijs vestigijs insistens, optimis aduersus Hæreticos, àc Gentiles legibus diuinam sibi opem conciliauit, Rescriptis ad Ipsum in primis Ruffinum editis, qui Præfectum Prætorio adhuc agebat. Romanus tunc Exercitus, Stilicone militiæ Magistro, statiua apud Italiam habebat; quo tẽpore illinc Hunni in Asiam, hinc Gothi, Duce Alarico, in Europam irrumpentes, florentissimas Regiones populati sunt. adfuit Stilico Romanis cum copijs funestam Græciæ cladem vlturus. at Ruffinus, qui, antequam Hunni Gothis iungerentur, prælio aduersus alteros decernere è re sua nequaquam esse existimabat, sequestrem se pacis simulans, Arcadio Author fuit, vt Stiliconem redire in Italiam compelleret, parte interim copiarum Constantinopolim euocata. indignè id milites tulere. iam tum itaque Hominem proditionis arguentes, insenso in eum animo recessere; cum Ipse, vt sunt inania eorum consilia, quos coecat ambitio, horum se maximè auxilio Imperium adepturum speraret. ita enim rem cum suis transegerat,

Arcadij leges.

Hier. ep. 3. Soz. l. 8. c. 1.

Barbari in Rom. Imp.

egerat,

Ruffini consilia. egerat, vt accedentibus Byzantium militibus (Stilicone æmulo longè agente); liberali donatiuo deuinctis, initio à paucis, iam precio corruptis, facto, Augustus acclamaretur. res aliter omnino cessit quippè obuiã exercitui cũ Arcadio factus; dum Iuuenẽ, Augustum, vt se Collegam assumat, intentato etiam metu, maximè vrget, quasi Barbarorum arma auerti alia ratione haud possent; Militibus æquè, ac Principe rei indignitate motis, & iam palam proditionem conspicientibus, *Ruffini cædes.* tumultu excitato, discerptus, malè auspicatæ proditionis pœnas dedit. *Militis ludus.* ferunt militem Ruffini dexteram circumtulisse, eaque porrecta, stipem quæritasse, qua oblata, adductis mox neruis, dextræ digitis subindè contractis, quadam auiditatis specie Hominis auaritiæ illusisse.

Ruffini cæde, quamquam hac ex parte res in tutum positæ videri poterant; tamen haud quaquam summoti Barbari qui eò iam peruenerant, vt Rom. Imperij Prouincias quasi indigenæ incolerent. *Chryfost. ad Vid.*

Quod ad res pertinet Occidentis, Honorius peculiari sanctione priuilegia omnia Sacrosanctis Ecclesijs à maioribus collata rata esse iussit, præfatus temporibus suis augeri potius, quam minui opportere. *Honorius Ecclesijs cõsulit* *L. 29. de Epifc. & Cler. C. Th.*

Valerius interim Hipponensis Epifco-

ſcopus veritus, ne Auguſtinus, cuius opera in eius Eccleſiæ adminiſtratione vtebatur, ad aliam Eccleſiam regendam raperetur; ſe adhuc ſuperſtite illum Epiſcopum conſecrari curat, Ciuibus quoque adnitentibus, qui, eadem metuentes, Eum d utius veluti ſub cuſtodia habuerant. porrò ex Auguſtini Monaſterio multos interim tum Epiſcopos, & inferioris ordinis Sacerdotes, tum aliorum Cœnobiorum Inſtitutores prodijſſe, præter alios teſtatur Paulinus, qui haud ita pridem omnium cum admiratione ob claritudinem generis, poſt ampliſſimorum Magiſtratuum adminiſtrationem Nolam, vt diximus, ſeceſſerat.

Aug. ep. 64. Poſſid. in vit. s. Ambr. c. 8

Auguſtinus Epiſc. conſecratur

Apud Aug. ep. 35. Poſſid. in vit. s. Aug. c. 11.

S. Paulinus.

Chri. Ann. 396.

Qui ſequitur annus duorum Augg. Conſulatu notatus habetur. Honorius Mediolani adhuc agebat, qua in Vrbe conſueta edidit munera, Africanis belluis in Theatrum inductis. res tum accidit memoratu digna. Noxium quemdam, Stiliconis iuſſu, Milites ad pœnam petebant; Is ad Templum confugit, receptuſque ab Ambroſio eſt, eiuſque Clericis, &, vt fas, protectus: Illum tamen Milites nequicquam prenſantem ſacram Aram, & Ambroſij opem implorantem, adduxerunt. at enim haud itâ multo poſt in Theatrum cum veniſſent, & tuto, vt videbatur, loco conſediſſent, ab immiſſis Pardis ſaltu maximo appetiti, ſœ-

Paul. i vit. S. Ambr.

Mirũ de Eccl. violatoribus.

sœdè discerpti, contemptæ Religionis pœnas dedere. Stilico Ipse perterrefactus noxium, exilio tantum mulctatum, supplicio exemit.

Paul. in vit.

Marcomãnorũ Regina.

Hoc eodem tempore Fritigil Regina Marcomanorum (qui nunc Moraui dicuntur Germaniç Populi) Ambrosij fama permota, Legationem ad Eum instituit regijs cum muneribus, rogatque, Fidei ad se formulam mittat. Ambrosius, haud cunctatus, Epistolam ad Eam dat in modum Cathechismi, suadetque, vt Virum ad eandem Fidem, ac Romanorum amicitiam hortetur; quod & perfecit. sequenti porrò anno Mediolanum Ipsa accersit, quo tempore Ambrosius iam obierat.

Marcell. & Prosp. chron.

Byzantium terrore affectũ

Ijsdem Coss. prædictum à Sancto Viro Constantinopolitanæ Vrbis excidium, populi ad Deum preces, & publicè acta criminum expiatio ità auertit, vt tamen, ne quis putaret Dei Seruum, aut deceptum Ipsum, aut alios decepisse; prædicta die omnibus, vnà cum Arcadio Vrbe excedentibus, ignea nubes aliquandiu Vrbi imminens visa sit omnia concremare: terra quoque interim horribili motu concussa, Populo in preces effuso inspectante, audienteque. territi itaque Ciues, & ad meliorem frugem perducti, in Vrbem, nube discussa, remeantes, illæsam eam, Deo miserante, repetere. rem testatam, præter

alios,

de exc. alios, fusius D. Augustinus tradit.
Vrb. Per idem tempus S. Nicetas Daciæ *S. Ni-*
c. 6. Episcopus, extra eam quoque Pro- *cetas.*
Paul. uinciam Christi nomen longè latèque
ep. 26. inter Barbaros propagauit; quodque
mirum est magis, cũ ipsa Christi Fide
Monasticam quoque disciplinam in- *S. Vi-*
uexit; quod Sanctus quoque Victri- *ctrici-*
cius Rothomagensis Episcopus egre- *us.*
giè præstitit.

Chri. Ad annum Christi CCCIIIC. spe- *Mela-*
Ann. ctat Melaniæ cum Ruffino ad Vrbem *nia re-*
397. reditus, de quorum per Ægyptum, *ditus.*
ac Palæstinam peregrinatione, ac diu-
tina Hierosolymis mora, alibi memini-
mus. absuere annos omnino XXV.
Melaniæ laudes præter alios congerit
Ep. 11 Paulinus, qui illam hoc tempore in
ad Se- Patriam remeantem Nolano seces-
uer. su hospitio excepit, donatusque ab
ea est sacrosanctæ Christi Crucis fru-
stulo, quo postea ingens patratum mi-
In na- raculum idem Paulinus eleganti car-
tal. 10 mine cecinit. cum enim oppleta fœ- *Crucis*
S. Fe- no casa conflagraret, & iam vicinum *mira-*
lic. Paulini hospitium vorax flamma per- *culũ.*
uaderet, Crucis ligno ab eo deprom-
to, flammisque veluti ostentato, re-
trocessere illæ primo, tum verò, ma-
terie adhuc suppetente, penitus ex-
Hier. tinctæ sunt.

i Ruff. At quis credat à Melania hæresim *Mela-*
& ep. in Vrbem pænè inuectam? Origenis *nia in*
16. 66 illa errores, Ruffino Institutore, in *fraudẽ*
& 71. Hie-

pellecta. Hierosolymitano secessu ita imbiberat; vt summam pietatem existimaret his ipsis alios omnes imbuere. res Hieronymo per amicos, qui Romę erant, cognita, Ipsum mouit, vt acriter in Ruffinum inueheretur, Romanosque fraudis admoneret. mira autem Dei dispensatione factũ videtur, vt à Fœmina vexillum impietatis erectum, pietatis tamen notatum charactere, à Fœmina in primis detectum deijceretur. *Marcellæ zelus.* Marcella ea fuit, quæ, pari nobilitate conspicua, pietatis tamen institutione præstantior, fraudem inter primos ex his, qui Romæ erant, odorata, omnem operam adhibuit, vt venenum antequam latius serperet, ac in Vrbis quasi viscera penetraret, extingueret. Prodierat sub ipsum Melaniæ in Vrbem aduentũ latinitate à Ruffino donatum interpretis tamẽ nomine haudquaquam prodito Origenis Opus, *Origenis errores.* περὶ ἀρχῶν, hoc est, *de Principijs*, erroribus refertissimum; multa enim in eo legebantur impia dogmata de Angelorum ruina, de Animarum lapsu, de Resurrectione, de Mundo, seu Mundis Epicuri, deque omnium restitutione in æqualem statum, hisque adhuc deteriora; quamquam ea, quæ de Trinitate Origenes delirauerat, latina interpretatio non habebat. Is itaque liber cum iam per omnium manus circumageretur, exscribereturque, atque aui-

auidiſſimè legeretur, ad Hieronymum transmiſſus eſt, cuius opera, accedente etiam poſtea Anaſtaſij Papæ, qui Siricio ſucceſſit, authoritate, periculum diſcuſſum, tranquillitas reſtituta eſt.

Marcell. chron. Paulin. in vit.

S. Ambroſij obitus.

Hoc eodem anno pridiè Nonas Aprilis Ambroſius Mediolanenſis Antiſtes Vir eximius moritur, exactis in Epiſcopatu annis XXII ætatis LXIII. prædixerat ſe vſque ad Paſcha cum ſuis futurum; cumque ex Ipſius prædictione, ac morbi vi, Eius interitus certus iam apud omnes eſſet, Stiliconem dixiſſe ferunt, Ambroſio deficiente, Italiæ ruinam ſequuturam. non vanum autem fuiſſe Vatem, miſerandum eius Prouinciæ excidium comprobauit.

Ambroſij vita Author.

Scripſit Ambroſij Vitam Paulinus, qui Ei à cõmentarijs erat, alius tamen ab Eo, qui Nolæ hoc tempore agebat, eius poſtea Vrbis Epiſcopo. ſcripſit autem hortante Auguſtino, cui non Mediolani tantum, ſed etiam in Africa, quo ſe poſtea acceſſiſſe ſcribit, notus eſſe potuit. cæterum quod ſpectat ad huiuſmodi Paulini commentarium, ſumma fide ſcriptum nemo dubitet, multa tamen in eo deſiderari ex Ipſius Ambroſij, ac aliorum ſcriptis comprobatur. *quo factum eſt, horum vt Author Annalium multo auctiorem Ambroſij vitam ediderit, atque ipſius operibus præfixerit, quod alibi indicauimus.*

Am-

Cõcil. Taurinense, ac Carthag. Ambrosio Successor datus est Simplicianus effœta iam ætate Senex; nec ita multo post celebratum est Taurinense Concilium ac, post illud, Carthaginiense, quod tertium à Collectore appellatur, qui multa alia ante Constantinum ibidem coacta prætermisit.

Augg. leges. Huius ipsius anni initio Honorius optimæ indolis Adolescens priuilegia à Maioribus Ecclesiæ concessa, nouo ad Theodosium Præf Præt. Rescripto roborauit. Subindè Arcadius, fraternam pietatem æmulatus, Apollinarium hæresis Doctores Vrbe expulit: Iudæos, qui criminibus, aut æri alieno obnoxij, quo Christianorum immunitate gauderent, Christianos se esse simulabant, recipi vetuit: Magistratus ambientes coercuit. *L. 30. de Episc. & Cler. L. 43. de Haeret. L. 2. de his qui de relig. L. 1. ad L. Iul. de ambit.*

Ioan. Chrysostomus Nectario interim Byzantij Episcopo vita functo, Ioannes Antiochenæ Ecclesiæ Presbyter, qui posteà Chrysostomus dictus est, eo in munere subrogatur. quamquam Eius consecratio non nisi sequenti anno peracta est.

Siricij Papa mors. Anastasius succedit. Honorio quartùm, atque Eutichiano Coss. Siricius moritur exacto in Pontificatu anno XIII. cui Anastasius sublectus est. Hic nihil prius sibi curandum statuit, quam vt reuocatos per Ruffinum Origenis errores Ecclesiastica censura notaret. Ruffinus sanè, vbi se proditum animaduertit, Chri. Ann. 398.

Vrbe

Vrbe ceſſit, mentitus anteà editum à ſe Origenis librum aliorum fraude fuiſſe adulteratum: tantaque conſcientiæ vis fuit, vt damnari abſens, quam præſens coargui maluerit. Interim Donatiſtarum apud Africam furore, qui Catholicorum Templa incenderant, Clericos quoque malè mulctauerant, factum, vt Honorius Aug. in violatores ſacrarum Ædium, ac Miniſtrorum capitalem pœnam, lege lata, conſtituerit. poſt hæc Synodus Carthagine bis coacta Iunio menſe, ac Nouembri, quæ tamen præpoſterè à Collectore recenſentur. in his de ſacrorum Miniſtrorum continentia præceptum iteratum. tum vt Clerici, abſque miniſterij detrimento, Agriculturæ, alijue artificio operam dare poſſent: Epiſcopi conſecrandi Fidei profeſſionem emitterent, ſtatutum eſt: ſancituſque eſt Canon de Infantibus baptizandis. inſuper decreta ad Principes Legatio impetrandis defenſoribus, qui afflictis ditiorum potentia pauperibus ius dicerent, qua item Legatione, & illud actum, vt reliquiæ Idololatriæ in Lucis, alijſque profano cultui dicatis locis abolerentur.

Ruffinus dãnatur. *Aug. cont. lit. Petil.* *Donatiſtarũ furor.* *L. 31. de Episc. & Cler.* *Duplex Synodus.* *Clericis continentia iniũcta.* *Agricultura permiſſa.*

At Honorius XIV. ætatis annum cum iniſſet, Mariam Stiliconis Filiam Vxorem duxit: mox bellum in Gildonem mouit, qui Tyrannidem in Africa occupauerat, Eum que (quod mi-

Marcell. Chron. Claud. de laud. Stil. l. 3. *Honorij nuptiæ.*

mirum videri potest) per Mascezilem Fratrem debellauit. porrò Mascezil, siue Stiliconis inuidia, seu, quod verius, Deo violatam paulo ante ab eo Ecclesiasticam immunitatē vlciscente, militum seditione occisus est. Superstes Gildoni fuit Filia Saluina, quæ Nebridio nupsit Augustorum affinitate clarissimo, sanctissimoque Adolescenti, Viroque citius orbata, Hieronymo hortante, viduitatem sanctissimè custodiuit, Honorius verò, qua erat pietate à teneris, vt aiunt, vnguiculis, imbutus, collatam ab Apostolo iudicandi, etiam inter Laicos, Episcopis potestatem, Constantini quoque legibus sancitam, at nescio quo pacto interceptam, Sanctione edita, restituit. Sane Augustinus hoc ipso tempore id sibi iurisdictionis ab Apostolo vindicans, dirimendis se litibus plus nimio distineri queritur. Posidius quoque testatur audiendis Eum non Christianorum modò, sed cuiuscumque Sectæ hominum controuersijs integros sæpè dies ieiunum insumpsisse.

& de bell. Gild.

Hier. ep. 9.

Episcoporum iudiciaria potestas.

L. 7. de Episc. Aud. C. Iust.

Aug. in Psal. 118. & de op. Mō. c. 29.

in vit. c. 19.

Chrysostomus.

Iam quod ad res spectat Orientis, Chrysostomus, quem Nectario suffectum diximus, cum sinè Populi tumultu abduci Antiochia vix posset, ab Vrbis Præfecto Rheda sublatus, quasi animi gratia extra portā vectus, Constantinopolim perductus, ac omnium cum plausu Episcopali in throno collo-

loca-

locatus eſt . igitur inter prima noui muneris rudimenta ſeueriſsimam aduerſus Hæreticos legem ab Arcadio ferri curauit: tum verò Clericorum mores deprauatos cernens, eorum in primis luxum, & cum ſacratis Deo Virginibus contubernia ſuſtulit; quam deteſtandam conſuetudinē apud Occidentem quoque hoc tempore viguiſſe D.Hieronymus teſtatur. Noſocomia ex ipſis Eccleſiæ redditibus inſtituit, Epiſcopalis menſæ ſumptibus imminutis.

L. 34. de Hæret. C. Th.

Hoc tempore Eutropius Eunuchus, ſummo apud Arcadium gratiæ loco conſtitutus, Aulæ Orientalis potens erat, ſæuitia, atque auaritia inſignis. huius impulſu lata lex eſt contra Eccleſiaſticam immunitatem, qua confugientes ad Templa per vim extrahi iubebantur; cui tamen, ità Deo moderante, Ipſe in primis obnoxius Eutropius fuit, quod ad ſequentis anni res geſtas referemus. Subindè alia quoque edita eſt Sanctio, qua Clericorum, ac Monachorum licentia coercita eſt. cum enim Conſtantini Magni edicto liceret Epiſcopis iniquas Præſidum ſententias irritas facere, res eò venerat, vt Clerici, Monachique, quaſi vi publica, Reos, dum in cuſtodiam, vel etiam ad ſupplicium ducerentur, abriperent. cæterum Ambroſium, Auguſtinum, alioſque Sanctos Epi-

Eutropius Eunuchus.

L. 3. de his qui cōf. ad Eccl. C. Th.

L. 16. de pœn. C. Th.

L. 6. de Epiſc. aud. C. Iuſt.

Clericorum, ac Monachorum licentia.

Episcopos Constantini lege ità non abusos nouimus, vt potius precibus apud Præsides, agere pro periclitantibus sub gladio Reis consueuerint.

Nono appetente anno ab Honorio Manlius Theodorus Vir natalibus, atque eruditione clarus: ab Arcadio, quem diximus, Eutropius seruili genere multorum inuidia, omnium odio laborans, Consules dicuntur; quamquam, Eutropio mox gradu deiecto, proinde Fastis quoque Consularibus expuncto, Manlium tantum vetera monumenta Consulem habent. Chri. Ann. 399. *Zosim l. 5. Aug. de Ciu. Dei l. 18. c. vlt.*

Gainas. Gainas Asiani exercitus Dux, qui Ruffini cæde potentiam auxerat, inuidia in Eutropiũ æstuabat; nec æquo in Arcadium erat animo, quod Is Eunucho nulla re magis quam vitiorum labe conspicuo, plus nimio videretur obnoxius. igitur inito cum Tribigildo Barbarorum Duce fœdere, Asiam primò, tum reliquas Orientalis Imperij Prouincias ita infestas habere cœpit, vt Arcadium ad summam rerum omnium desperationem adegerit, iniquasque Pacis conditiones petendas; in his præcipua ea fuit, vt Eutropius dederetur. *Eutropij casus.* vocatus tũ ab Augusto Eunuchus, qui hactenus rerum moderator fuerat, Consulari dignitate exutus dimittitur, & rebus Ipse suis consulere iubetur. rei nouitate perculsus miser, consilij inops, ad Ecclesiam, cui immuni-

munitatem nuper ademerat, confugit. concurrentibus ad Illum extrahendum non tantum Militibus, sed Populo, qui infenso in Eum erat animo, frequentissimo, Chrysostomus, conscenso suggesto, ita perorauit, vt furentem multitudinem non represserit modò, sed etiam ad commiserationem inflexerit. Extat Chrysostomi Oratio ex tēpore ea quidem habita, de more tamen, vt videtur, excepta, *qua ab Authore hic recitatur.* ea igitur sanctus Antistes effecit, vt Eutropij capiti, in quod omnes inclamabāt, parceretur, quod, ipso Populo suppliciter ab Augusto, ac rebelli exercitu exposcente, impetratum est, satisque visa est, exilij pœna, qua in Cyprum Insulam est deportatus. sed nec antea à Chrysostomo traditus, quàm iureiurando Magistratu ipso obstricto de seruanda misero vita. quamquam, Gaina adhuc vrgente, ac extrema minitante, iusiurandum delusum est, quippè, eo veluti impleto, retractus Chalcedonem Eutropius securi percussus est. fuisse Illum à Christiana Religione abhorrentem, quod ex alijs non constat, S. Prosper testatur.

Chrysostomi dicēdi vis.

Eutropij cades.

De præd. p. 3. c. 38.

Eutropij casu opportunè vsus Chrysostomus, Ciuium mores salubriter instituit. in obscœnos quoque ludos inuectus, author Arcadio fuit *Maiuma* fœdi spectaculi, lege lata abrogandi.

L. 2. de Maiu. C. Th.

Maiuma.

Quod ad Occidentalem Ecclesiam spectat hoc anno Romam perlata est Hieronymi germana interpretatio Origenis Operis περὶ ἀρχῶν, qua vt illius errores, ita Ruffini fraus detecta est. Alexandriæ quoque, Theophilo indicente, coacta Synodus est, qua Origenis opera in disquisitionem vocata, Eiusque praua dogmata Ecclesiastica censura notata, damnataque sunt. datæ insuper non Synodales modo, sed & Paschales, ex more, literæ. Eodem fere tempore quo Alexandrina in Synodo, Romæ quoquè ab Anastasio Origenes damnatur. & Romæ quidem Origenis hęresis extincta omnino est, apud Ægyptum verò, quod in Monachorum quorundam mentibus radices altius egisset, subinde postea repullulauit.

Synod. Alex. Orig. errores dãnati.

Hoc eodem anno vtriusque Augusti iussu toto Orbe Idola prostrata sunt, Templa, quæ extra Vrbes essent, diruta, nam quæ intra mœnia erant, ne Vrbes ipsæ deformarentur, seruata sunt. *Hoc loco Author de Carthaginiensium Dea, qua Cælestis dicebatur, eruditè multa disserit.* porrò diuino factum consilio fateri cogimur, vt huiusmodi Idololatriæ veluti lethale vulnus in ea ipsa tempora inciderit, in quibus, ex falsis Ethnicorum vaticinijs, quod D. Augustinus tradit, Christiana Religio finem habitura diceba-tur.

L. 15. 16. & 17. de Pagã. C. Th. & L. 3. & 4. eod. tit. C. Iust.

Idola, ac eorũ Tẽpla prostrata.

De Ciu Dei l. 18. c. vlt.

tur. Nec Gentiles tantum edictis compescuit, sed etiam Iudæos, ac nefarios Manichæos: tum pro Ecclesijs, ac Clericis, eorumque immunitate, Honorius rescripsit.

L. 14. de Iu.
L. 35. de Ha.

Postremus quarti à Christo nato sæculi annus Consules habuit Stiliconem, atque Aurelianum, quorum Consulatui Sisinnij, ac Sociorum Martyrum Acta adscribuntur, qui non longè à Tridentina Vrbe à Rusticis Paganis interfecti sunt. historiam conscripsit Vigilius eius Vrbis Episcopus, qui & Ipse postea lapidibus obrutus, eandem martyrij palmam adeptus est.

Chri. Ann. 400.

Sisinnius ac socij mart.
Vigilius Episc. & mart.

Gennad. de Vir. illustr. c. 37.
Vit. S. Ambr. in fin.

Eisdem Coss. Honorius, & contra Donatistas rescripsit, & iudicio Episcoporum prospectum voluit, sanctione edita, ne, qui in Concilio Sacerdotum damnati, aut depositi fuissent, ad sæculare præsidium confugerent.

L. 37. de Haret.
L. 35. de Episc. & Cler. C. Th.

Prodiere interim à Ruffino in Hieronymum libri tres. his, quod non statim vulgati, seriusque ad Hieronymum perlati sint, biennio post Ipse egregia, quæ extat, Apologia prouocatus respondit. Scripsit tamen hoc anno Fabiolæ Epitaphium, ex quo nobilissimæ Matronæ vitæ sanctitas mirè illustratur. illud nequaquam est prætereundum de alia Eum Fabiola, quæ Iunior appellanda est, post decennium meminisse, quæ tum viue-

Fabiola.

Epist. 30. & 82.

ret, cui se conscriptos in Ezechielem libros nuncupasse tradit.

Subinde, quod ad Orientis res spectat, Gainas immanis Barbarus iterum Arcadio negocium facessit, quippè accedens Chalcedonem Augustum Ipsum quasi pro imperio accersit. Ille, viribus impar, abnuere haud quaquam est ausus, quodque dedecorosum est magis, Clarissimos Viros Aurelianum Consulem, Saturninum Consularem, ac Ioannem, qui ipsi Arcadio erat à secretis, Tyranno ad necem dedere coactus est. Hi constanti, æquoque animo pro Principis, ac Reip. salute huiusmodi Fortunæ ludibrium subiere. at Fera Getica insitam sæuitiam ita est moderatus, vt dedititios securi leuiter percussos, & tantum non exanimatos, exilio mulctare satis duxerit. neque hìc stetit Tyranni furor: Byzantium ingressus, Arrianus cum esset, Templum in Vrbe suæ Sectæ Hominibus expetijt; Chrysostomi tamen constantia, atque facundia factum est, vt ab inito consilio recederet: recessit verò etiam ab Vrbe exercitus parte in ea relicta, ex insidijs postea, data suis tessera, rediturus; sed impij Hominis conatus subuertit Deus. qui enim intra Vrbem erant Gothi, cæsi à Prætorianis, ac Ciuibus ad vnum sunt. Gainas viribus imminutus, hostis publicus con-

cla-

Gaina tyrannis.

Gothorũ cædes.

Zosim l. 5. Socr. l. 6. c. 6. Soz. l. 8. c. 2.

clamatus, Vrbem Populo frequentiſſimam tentare haudquaquam auſus, in Thraciæ Oppida reliqua ſæuitiam exercuit: miſſus ea de cauſa Legatus ad Eum Chryſoſtomus, honorificè à Barbaro exceptus eſt, effecitque, vt Is poſteà à populationibus abſtineret. tum vero Gainas copiarum partem in Aſiam iterum tranſmiſſurus, ratibus impoſuit, quæ hoſtium impetu, ac vi procellæ diſiectæ ſunt. itaque iam malè tutus retrocedere coactus, in Rom. milites incurrit, à quibus victus, cæſuſque, perfidiæ pœnas, quantumuis ſeras, dedit.

Soz. l. 8. c. 4. Theod. l. 3. c. 32.

Gaina interitus.

Contigit hoc ipſo tempore Ægypti Monachos ex Nitriæ Monaſterijs vtpote Origenis ſectatores à Theophilo pulſos, rurſumque è Paleſtina, quò confugerant, eiectos Conſtantinopolim acceſſiſſe. Hos Chryſoſtomus in Theophilum inclamantes, errorum autem nondum compertos pro inſita humanitate fouit; ex quo conflata poſteà in Chryſoſtomum inuidia, ſequutumque indè exilium ortum habuere. Conuenerant tum temporis Byzantium Epiſcopi nonnulli, inter quos Euſebius quidam Valentinianopolitanus, Is, dato ad hanc rem libello, dira crimina Epheſi Epiſcopo intentauit, inter quæ & illud, quod Vxore dimiſſa, cum ea poſtmodum conſueſceret, ac Filios ex ea ſuſcepiſſet. ea

Monaci Origeniſtæ

Chryſoſtomus.

Pall. Dial. Socr. l. 6. c. 10 Soz. l. 8. c. 6.

occasione alij quoque variorum criminum postulati, ac comperti à Chrysostomo damnati, ac depositi sunt. Subindè Chrysostomus Byzantium reuersus, nam in Asiam ea de causa profectus fuerat, Arcadio author fuit, vt Hæreticos omnes Vrbe pelleret. eo factum est, eorum vt ipse odium incurreret, vtque multi, ne patria carerent, Catholicam Fidem simularent, & sacra Mysteria cum Catholicis perciperent. prodigium tum accidisse Sozomenus tradit. Arriana Mulier Sac. Eucharistiam cum perciperet, diuinam Hostiam vix labijs admouerat, cum eam lapidescere sensit. horrore itaque perfusa, Episcopo se Ipsam detulit, Eique lapidem ipsum dentium vestigia retinentem obtulit, qui eiusdem Sozomeni hæc tradentis tempore adhuc extabat.

Lib. 8. c. 3.

Eucharistiæ miraculũ.

Chrysostomus interim Scythas, qui in Romanis castris militabant, Arrianæ hæresi obnoxios audiens, quò illos ad rectam Fidem rraduceret, multos eius linguæ peritos sacris Ordinibus initiauit, quorum dein' sedula vsus opera Barbaros ab Hæresi reuocauit.

Theod l. 5. c. 30.

Ineuntis sæculi annus primus Consules habuit Vincentium, ac Frauittam, quo Anastasius Rom. Pont. Ruffinum scriptis in Hieronymum libris petulantius oblatrantem, reum prauorum dogmatum pronunciauit.

Chri. Ann. 401.

Ruffinus iterũ dãnatur.

Car-

Carthagine hoc tempore Synodus habita eſt Aurelio eius Vrbis Epiſcopo indicente, miſſaque Romam ad Anaſtaſium, Mediolanum ad Venerium, qui Simpliciano ſucceſſerat, Legatio, qua Operarij pro Africana Eccleſia expetiti, ac impetrati. qnod verò hæc Synodus, Iunio Menſe coacta, minus frequẽs fuiſſet, alia poſtmodum, tres fere poſt menſes, haud paulò frequentior ibidem cogitur ex omnibus ferè eius Prouinciæ Epiſcopis, in qua, hortante Anaſtaſio, de Pace cum Donatiſtis, mittendiſque ad Eos ea ſuper re Legatis actum eſt, tum alij ſanciti Canones, *quos Author hic refert*. *Cõcil. Carthag.*

L. 36. de Epiſc. & Cler. C. Th. Hoc item anno Honorius Mediolani cum eſſet, pro Clericorum, ac Monachorum immunitate ad Pompeianum Africæ Proconſulem reſcripſit.

Marcell. chron. Quo tempore Arcadius auctus eſt Filio, quem, ex Aui nomine, Theodoſium appellauit. *Theodoſius II. naſcitur.*

Socr. l. 6. c. 6. Soz. l. 8. c. 4. Acceſſerat haud ita pridem Byzantium Porphyrius Gazenſis Epiſcopus vnà cum Ioanne Cæſareæ eiuſdem Prouinciæ Metropolis Antiſtite. veniendi cauſa ea fuerat, vt apud Principem de Gazenſium Ethnicorum in Chriſtianos iniurijs expoſtularent, &, ſi fieri poſſet, Templorum inibi profanorum euerſionem impetrarent. res per Auguſtam acta eſt, quæ nonum iam ferè menſem vterum geſtabat.

Episcopi ad Eius colloquium admissi, tum fausta Illi omnia precati sunt, tum mascula Eam prole augendam spoponderunt. Partu, ex Episcoporum vaticinio, fœliciter edito, Augusta gratificandi studio magnoperè incensa, Illos monuit, vt Puerulo recens nato, ac Augusto iam à Patre dicto, commodùm cum, sacro Baptismate initiatus, domum solemni cum pompa reuerteretur, supplicem libellum porrigerent, ab Eo, qui Puerum gestaret, ex Ipsius Augustæ monitu, recipiendum: res ex composito peracta: libello rescriptum est Infantis nomine, ex Episcoporum voto, allatusque ad Arcadium, qui, astu delectatus, præfatusque nouo Augusto refragari nefas esse, Episcopos voti compotes fecit. datum itaquè negocium Cynegio V. C. qui militari cum apparitura Gazam delatus, Idola ibidem omnia, publicas, priuatasque apud ædes euertit: Marnæ Templum celeberrimum incendit: tum, sumptus præbente Augusta, Ecclesias Christianis Sacris obeundis excitauit; res fusius à Marco, qui omnibus interfuit, Porphyrij Discipulo recensetur. *Apud Sur. 16. Febr.*

Eudoxia cũ Chrys. dissidium. Hoc tum quidem Eudoxia eximiæ pietatis, ac Religionis specimen dedit; fœlix nisi, Chrysostomo infensior reddita, Iezabelem posteà reddidisset. sanè quemadmodum Illius cum Elia, ita Hu- *Leo Aug. in vit. Chrys. Socr. l. 6. c. 10*

Soz. l. 8. c. 10 Nice-ph. l. 13. c. 9 Huius cum Sancto Episcopo, ex ablata Viduæ cuidam suburbana Villa, contentiones ortum habuere. qua in re tanta in Chrysostomo primò lenitas, tum sacerdotalis seueritas enituit, vt Augustam Templi aditu, Augusto inspectante, arcere non dubitauerit. cum autem ex Mulieris Satellitio quidam vim inferrè conatus esset, arefacta statim manu, Chrysostomi genibus aduolutus, dexteræ sanitatem, vsumque recepit. ad hæc alia non pauca ab Eudoxia aut per auaritiam, aut per contentionem gesta, Chrysostomi constantiam illustriorem reddidere. porrò Mulierem auaritiæ, ac Lib. 5. supra sexum arrogantię Zosimus quoque insimulat. *Chrys. seueritas.*

Chri. Ann. 402. Secundus sæculi annus Augg. Fratribus V. Coss. inchoatur. quo tempore Origenistæ, quos diximus, Monachi à Theophilo Alexandrino, ac Epiphanio, Hieronymo quoque adnitente extorres acti, nequicquã Chrysostomo conciliandæ paci intercedente, libellum Arcadio aduersus Theophilum adeo grauibus refertum criminibus porrexere, vt Illius caput in discrimen adduxerint. hac eadem ex causa haud leuia inter Chrysostomum, atque Epiphanium orta dissidia. Hic etenim properè damnandos à Chrysostomo quoque Monachos existimans, cum per literas nihil se *Chrys. & Epiphanij dissidia.*

perficere animaduerteret, Bizantium accessit; vbi cum adhuc cunctantem aspiceret, Illius communionem deuitans, rem acrius apud alios, qui Byzantij erant, Episcopos vrgere instituit; verùm cum Eos non eadem omnes sentientes cerneret, &, Origenis causa omissa, super intentatis Theophilo criminibus, Augusti iussu, disceptantes; conscensa naui, Cyprum recessit. obijsse Illum antequam Insulam attingeret, ex Chrysostomi prædictione quidam tradunt, qui, & illud addunt, Ipsum vicissim Chrysostomo exilium prædixisse. *sed hac commentitia esse Author demonstrat, & Epiphanij laudes, librosque ab eo editos hic recenset.*

Fabula de Chrys. & Epiphan.

Socr. l. 6. c. 13 Soz. l. 8. c. 15

Quinto Kal. Maij moritur Anastasius Rom. Pont. expleto Pontificatus anno IV. cui sublegitur Innocentius. Quo item anno Martinus Turonensis Episcopus Vir laudatissimus decessit ætatis annum agens LXXXVI. Episcopatus alterum, ac trigesimum. Martini res gestas præter Seuerum, ac alios, carmine decantarunt Venantius Fortunatus libris quatuor: Paulinus sex; ambo, quod mirum, ex oculorum morbo à Martino sanitati restituti. porrò Paulinum Hunc non Nolanum Episcopum, sed illo recentiorem fuisse, *ex his quæ Author huc affert cōprobatur.*

Anastasij Papa obitus. Innocētius succedit. s. Martini obitus.

Seuer. in vit. & Dial. l. 3. Greg. Tur. l. 10. c. 31.

Sub idem tempus Mileui apud Numi-

mi-

midiam generale totius Africæ Concilium celebratur, quod tamen, Collectoris incuria, cum alio ibidem quartum decimum demum post annum coacto, commixtum reperitur. *Conciliũ Mileuitanum.*

Chri. Ann. 403. Nouus annus Theodoſij Aug. & Rumodij Conſulatui adſcribitur; quo Theophilus, Arcadij accitu, vrgentibus, quos diximus, Monachis Byzantium delatus, ſuarum partium Epiſcopis compluribus, non ante diſceſſum modo, ſed etiam ex itinere coactis, Eos aut præmiſit, aut ſecum adduxit. Is non in Monachos tantum infenſo erat animo, ſed etiam in Chryſoſtomum, qui ſtudere illis plus æquo videbatur. ſub ipſum Eius aduentum Chryſoſtomus, deſumpto ex ſacra Hiſtoria argumento, concionabundus in Iezabelem, ac Sacerdotes eius menſæ participes inuectus, Eudoxiæ, ac Theophili, aliorumque Ei ſtudentium animos ità exulcerauit, vt non anteà deſtiterint, quam Illum altiſſimo dignitatis gradu deiecerint. enimuerò prò miraculo eſt habitum, Theophilum, vt Reum vocatũ, Actoris, atque adeo triumphatoris partes egiſſe. Is igitur Eudoxiæ gratia fultus, Ipſiuſque adeo Arcadij nimis ſanè vxorij; Conciliabulum Epiſcoporum omnino XXXVI. in Ruffini Baſilica ad Chalcedonem coegit; breuiculo tum ad Chryſoſtomum miſſo, Synodi Eum nomine tamquam

Socr l. 6. c. 14 Soz. l. 8 c. 16 Palla. Dial.

3. Reg. 16.

Chryſoſtomi libertas.

Reum arcessit; Chrysostomus, & qui maiori adhuc numero pro eo erant Episcopi (nam XL. fuisse Palladius, ex His vnus, testatur) ad Nicænum Canonem prouocarunt, quo erat cautum, ne Alexandrinus extra Ægyptum, neue alij extra suam Diœcesim ius dicerent, aut Conuentus agerent. quo loco monendus est Lector, si ante hæc tempora Constantinopolitana iam Sedes prima post Romanā fuisset (quod ex supposititio Canone Græci autumant, vt alibi indicauimus) futurum vtique, vt, qui Chrysostomo studebant. Episcopi, ad Illum potius Canonem, quam ad Nicenum prouocarent. Interim Chrysostomus concionandi munus haud quaquā intermittens, auditores frequentes adeò habuisse dicitur, vt Opifices officinas, agros Rustici, Nautę nauigia certatim desererent; nec interdiu modo, sed etiam noctu pro Eius securitate excubarent. *hoc loco Authorem, ex Photij Bibliotheca, calumniarum in Chrysostomum congestarum aceruum reuoluentem consule.* ad catalogum verò huiusmodi addit Ipse Chrysostomus ad Ciriacum scribens, accusatum se, quod non ieiunos ad sacram Communionem reciperet. hoc Ipse sub imprecatione diuinæ vltionis, contra Ecclesiæ morem fecisse se negat; quamuis Christus Dominus post cęnam Apostolos sacra-

Nicenus Canon.

In Dial.

Chrys. facundia.

Chrys. Hom. de sui expuls io. 5.

Calūnia in Chrys.

Ieiuni comunionē percipiunt.

Eu-

Eucharistia refecerit. illud quoque à Palladio additur, crimini Chrysostomo fuisse datum, quod Populum moneret, vt à Sacra Synaxi aut aquam, aut pastillum degustarent, ne contra voluntatem vna cum saliua, aut pituita quicquam Sacramenti excrearent. sanè apud Occidentalem Ecclesiam antiquo receptum est more, vt, post sumptam Eucharistiam, vinum aqua mixtum Fideles accipiant. illud demum ex eodem Chrysostomo addendum est. cum enim audiret consuetudinem quoque cum Muliere sibi obiectari: *exuite me*, inquit, *& inuenietis membrorum meorum mortificationem*: cæterum Sanctus Episcopus quantumuis insons, defensionem se nequicquam instituere cum videret, damnationem æquo animo passus est; quæ statim, Arcadio quoque subscribente, subsequuta est; haud tamen ex Aduersariorum sententia, qui Eum, quasi Maiestatis Reum, ob iactata, vt ferebant, in Augustam maledicta, ad necem petebant. quippè Arcadius exilio Eum mulctare satis ducens; noctu, ad tumultum deuitandum, à militibus ad Nauigium deductum, in Nicomediensis agri Emporium Præcenum appellatum relegauit. sequuta nihilominus Populi seditio est maxima, ac Aduersarijs, Ipsique Principi metuenda. ad hæc diuino prorsus mi-

Potus post cõmunionem.

Chrys. continẽtia.

Dãnatur.

Exilio mulctatur.

Populi seditio

racu lo

Prodigium. raculo noctu, terræmotu excitato, *Pall. Dial.* Ipsius Augusti, ac Coniugis cubiculum, terrore maximo, ita concussum, *Theod l. 5. c. 33.* vt ex parte etiam collaberetur. itaque haud cunctandum rati Sanctum Episcopum *Reuocatur.* iteraris Legationibus reuocant. *Soz. l. 8. c. 18* renuentem, & quietis desiderium causantem legati ideo perpulere, quod sanctè deierarent, ni petentibus morem gereret, periculum Vrbi haud dubiè imminere. mira res: vulgato Pastoris reditu, nauigijs mare oppletum est. *Cum pompa deducitur.* in littus postquam exscendit à Populo inibi frequentissimo accensas cæreas faces præferente excipitur, ac veluti de hostibus, atque adeo de inuidia triumphans deducitur. Theophilus interim, & Collegæ, nulla de Origenis erroribus disquisitione habita, extorres Monachos tumultuariè in Concilium admissos, & veniam vtcumque petentes, in communionem recipiunt. posthæc, Populi odium metuentes, fugientibus similes, Ecclesiam quisque suam repetunt. *c. 19.* tradit Sozomenus, Theophilum, ex iti- *Mirũ de Philãmone.* nere, Geras, paruam Vrbem, vi tempestatis eiectum, Vrbis Episcopum Philammonem Solitarium Populi tum forte suffragijs electum, consecrare voluisse. Vir bonus, qui in Ædicula extra Vrbem obstructo ostio degebat, causatus oneris sibi impositi grauitatem, ad illud subeundum adigi nulla

la ratione poterat. inſtanti enixè Theophilo, *oremus*, inquit, *Pater, vt Dei voluntatem exploremus*. annuit Theophilus, & Ipſe in preces procumbens. verum cum Philammon orandi finem nullum facere videretur, & iam neque vocatus reſponderet; deiectis, qui portam obſtruebant, lapidibus, Illum mortuum reperere, ſepulchro itaque conſtructo, Templum quoque Ei poſteà Indigenæ excitarunt. porrò non apud Geras modo, ſed in Eccleſia, vniuerſa Eius memoria publicis tabulis conſignata eſt. quo ſanè exemplo docere nos Deus viſus eſt, quam non ſit Epiſcopalis cura ambienda, vt mors potius optanda videatur.

Mors Epiſcopatu potior.

At Chryſoſtomus, vt diximus, reſtitutus, Arcadium ſæpius obteſtatus, vt Ipſius authoritate liceret ſibi, legitima indicta Synodo, ab obiectis ſe criminibus purgare; voti compos fieri haudquaquam potuit. reſtituti quidem cum Eo ſunt Ipſius quoque partis Epiſcopi, ac Clerici, qui cum Eo pariter eiecti fuerant.

Apud Lipom & Sur. 26. Febr.

Iuliæ manichææ facinus.

Elapſo à Gazenſis Templi, de qua diximus, euerſione anno, mira res Gazæ accidit, quam Marcus idem Porphyrij Diaconus recenſet. Acceſſerat Gazam Iulia magni nominis Fœmina Antiochena Manichæorum hæreſi addictiſſima. veniendi cauſa ea fuerat, vt Gentiles, quos ad Chriſti Fidem, tra-

traductos inaudierat, ad suam sectam pelliceret. Fœminæ facinus indignati multi, Porphyrium, vt Eam vi pelleret, hortabantur. Is alia ratione agendum ratus, Mulierem haudquaquam detrectantem ad publicam disputationem inuitat; constituta die cum adfuisset, deducto ad multas horas certamine, cum iam Sanctus Episcopus Fœminæ auersaretur audaciam, blasphemias exhorresceret. *Deus*, inquit, *qui fecit omnia, quique in Trinitate colitur, tuam percutiat linguam, & obstruat os tuum, ne loquatur blasphema.* sententiam sequutum supplicium. Fœmina muta, ac immobilis diutius cum permansisset; denique expirauit. qui cum Ea erant, miraculo attoniti, ad Episcopi genua prouoluti hæresim statim abiurarunt: Gazenses in Fide confirmati Porphyrium, ac in Eo Christum Dominum summis laudibus extulerunt.

Iulia interitus.

Ijsdem Coss. celebrata est ex omnibus Africæ Prouincijs generalis apud Carthaginem Synodus, cui, cum cæteris, Augustinus interfuit. in ea, quod anteà non semel, Donatistarum reconciliatio frustra tentata. Catholici Episcopi qui, ex Concilij decreto, pacem huiusmodi seorsim curarunt, à Donatistis fastidiosè auditi: nonnulli malè etiam accepti.

Synodus Carthag.

Aug. 5 Cresc. l. 3. c. 46. & cōt. lit. Pet. l. 2. c. 88

Interim Alaricus Gothorum Rex exer-

Alaricus.

exercitu maximo comparato Italiam cum inuasisset, apud Pollentiam Liguriæ Vrbem à Stilicone vincitur; cuius tum metu Vrbis mœnia instaurata fuisse non ex Claudiano tantum constat, sed ex veteri etiam inscriptione, quæ super Portuēsem Portam adhuc visitur. in ea quidem ipsius Stiliconis nomen, quo curante opus extructum dicitur, deletum apparet, ita tamen, vt legi adhuc vtcumque possit. cur autem id factum, infra erit dicendum. porrò de instauratis hoc tēpore Vrbis mœnibus Paulinus quoque Nolanus Episcopus cecinit. tum de parta à Stilicone Victoria Prudentius; ex quibus erroris arguitur Cassiodori Chronicon, vbi superiori hæc anno contigisse dicuntur: tum, inuersa sententia, Stilico ab Alarico victus dicitur.

De 6. Honor Cōsul. — *Vrbis mœnia instaurātur.* — *Ad ann. Christi 408. In Natal. 8. S. Fœlic. l. 2. adu. Symm*

At Stiliconis dolo factum, vt Alaricus incolumis euaderet, resumptisque viribus prosperè cum Romanis pugnauerit, iusta fuit omnium eius ætatis Scriptorum querela. illud quoque magnopere in eo improbatum, Sauli Barbaro, ac Pagano Duci belli summam fuisse commissam.

Stiliconis nota.

Chri. Ann. 404. *Claud de 6.* Nouo appetente anno Honorius VI. cum Aristoneto Collega Consulatum init; &, non sine Christiani nominis nota, sæculares ludos, ante annum ferè centesimum à Constantino abro-

Sæculares ludi.

abrogatos, celebrat. sanè tot Christianorum Principum legibus vetita Gladiatorum munera his temporibus rursum exhibita Prudentius in primis testatur. immane piaculum, quod mox Deus Romano sanguine Gothorum gladio expiatum voluit.

Gladiatores. *Hon. Cons.* *Hymn l. 2.*

Decimus fermè à restitutione mensis effluxerat, cum Chrysostomus iterum Vrbe pellitur, non absimili ex caussa. cum enim argentea Eudoxiæ Statua erigenda esset, ea ante Ecclesiam profano ritu, clamore, ac licentia Populi maxima, indignis Istrionum spectaculis, ac Saltatorum motibus erecta est: denique non solum insueto Christianis more, verum etiam contra præscriptam hac de re à Theodosio legem. cum igitur non sinè Idololatriæ scelere, atque Ecclesiæ contumelia id peragi videretur; acerrimus Religionis Vindex vehementi ad Populũ declamatione in huiusmodi spectacula, atque adeò Eudoxiæ ambitionem inuectus est, quæ eò dementiæ peruenerat, vt alijs quoque in Vrbibus, ac Prouincijs Statuas non erigi modo, sed etiam, non secus, ac olim Cibeles, circumferri, aut iusserit, aut permiserit: quo nomine Arcadium quoque à Fratre reprehensum constat literis ad Eum datis, *quas Author hic recitat*.

Chrys. iterũ pellitur. *Marcell. cheon.* *Socr. l. 6. c. 16* *Soz. l. 8. c. 21* *Pall. Dial.* *L. 1. de Imag. Imp. C. Th.* *Eudoxia ambitio.* *Int. ep Rom. Pont. to. 1.*

Chrysostomi libertatem impotens Mu-

Mulier nequaquam ferens, Viro quoque indignè annuente, Epiſcopos Ei aduerſantes, Theophilum in primis accerſiri curat. Hi, haud cunctati, tumultuario Conuentu habito, exilij iterum ſententiam in Chryſoſtomum ferunt. Is igitur ipſo die Sabbati ſacræ Hebdomadæ poſtremo, non ſine maximo Populi tumultu Vrbe eijcitur: Arſacius Nectarij Frater ſublegitur, quem ita Populus eſt auerſatus, vt multi, in Eum obloquentes, carceri addicti, quæſtionibus admoti, varijſque pœnis affecti ſint. neque ex Plebe tantum, ſed etiam ex honeſtioribus, tum ex Clericis. atque adeo ex Epiſcopis. Magiſtratuum porrò ſæuitiam auxit excitatū ſtatim poſt Chryſoſtomi diſceſſum in Eccleſia incendium; ex quo, non illa tantum, ſed Senatoriæ etiam Ædes haud parum diſſitæ conflagrarunt. quæſtiones proindè acerbiſſimæ de multis habitæ; reſciri attamen certi aliquid haudquaquam potuit, vtriuſque interim factionis hominibus ſeſe inuicem inſimulantibus. Sanè multis diuinitus excitatum incendium viſum eſt; ab ipſo enim ſuggeſtu in quo Chryſoſtomus conciones habebat, in Templi medio, initium factum, quo occultè admoueri ignis in tanta Populi frequentia vix potuit. tum illud mirum, qua vi flamma ex medio, imoque Templi, ad ipſum

Arſacius Chryſoſtomo ſublegitur.

Incendium excitatum.

ſum

sum statim fastigium peruaserit, mox spatio haud modico interiacente, quas diximus, ædes corripuerit.

Quo tempore Chrysostomus cogitur exulare, Flauianus Antiochenus Episcopus moritur, in cuius Successore eligendo Antiochiæ pariter turbæ maximæ excitantur. cum enim omnium studia in Constantium Diaconum Virum optimum propenderent, Porphyrius eiusdem Ecclesiæ Presbyter, nequaquam Constantio comparandus, ambitu, ac malis artibus Episcopatum inuasit, seque, dum Populus ad Daphnem extra Vrbem ludis publicis interesset, omnibus inscijs, consecrari curauit. id vbi rescitum est, Populus Porphyrij ædibus ignem admouit. tum Ille fuga saluti consulens, Ducem exercitus, qui, ad Isauros compescendos, Seleuciam missus fuerat, adijt; Illumque muneribus pellectum, ab Isauris reuocatum, Antiochiam perducit. Eius aduentu tumultus longè maximus excitatus; inermis tamen Populus loco cedere coactus est. *Pall. Dial. Soz. l. 8. c. 23* *Tumultus Antiochiæ.*

Arcadius interim, à Chrysostomi Aduersarijs veluti fascinatus, edixit, vt qui Arsacio non communicarent, siue Hi Clerici, siue Episcopi essent, proscriberentur: qui verò proscriptos reciperent, eandem pœnam subirent. quo factum, vt multi ad Innocentium, *L 6. de his qui pro relig. cōtend. C. Th.*

tam.

tamquam ad communem omnium Parentem Romam confugerint, quos Ille benignè admodum excepit; tum de huiuſmodi eius Eccleſiæ perturbationibus ad Conſtantinopolitanum Clerum, Ipſumque Chryſoſtomum ſcripſit.

Chryſ. ep. 8. et ſeqq. Sed iam Chryſoſtomum Ipſum Cucuſum, Ciliciæ, ſiuè Armeniæ Oppidum, proficiſcentem proſequamur, qui eo itinere, quamquam à Militum Præfecto, qui Eum deducebat, reuerenter habitus, à febri nihilominus, ac ſtomachi ſolutione, alijſque incommodis aſſiduè vexatus fuit. rurſum piorum hominum, quorum vbique examina habebat obuia, occurrentium ſalutationibus, ac commiſerantium lachrymis haud mediocriter recreatus eſt; Cæſareæ in primis diuerſa admodum eſt paſſus, Epiſcopo aduerſo, Ciuibus omni humanitatis genere proſequentibus. at Cucuſum poſtquam peruenit, & Epiſcopum, & Ciues beneuolos expertus eſt, & verò etiam morbum æquiorem ſenſit. *Chryſoſtomi iter.*

Pall. Dial. Socr. l. 6. c. 14 Soz. l. 8. c. 16 Nicephe. l. 13 Chryſoſtomi exilium ſequutæ Aduerſariorum calamitates, quæ à Palladio, ac alijs recenſentur. Eudoxiæ in primis licet non ante biennium, quæ, vterum cum geſtaret, extincto ante partum fœtu, quatriduo parturiens, eniti illum cum nequiret, acerbiſſimis cum doloribus conflictata, *Vltio Chryſoſtomi Aduerſarios.*

eo

eo in cruciatu animam efflauit, quam Arcadius florente adhuc ætate, haud diu superstes, subsequutus est. inusitatæ magnitudinis grando Byzantinum vastauit agrum, quam calamitatem Sancti Episcopi eiectioni ex eo Populo nemo non tribuit. *Marcell. & Prosp. chron.*

Synod. Carthag. Noua interim Synodus Carthagine celebratur, in qua decreta est ad Honorium Legatio, petitumque vt Donatistæ, qui pacis condiciones nullas reciperent, quietè agere iuberentur. annuisse autem Honorium, ex Eius Rescriptis sequenti anno datis exploratum habemus. *Aug. ep. 80.*

Augustini disputatio. Quod rursum ad Africanā Ecclesiam spectat, huic anno tribuenda est Augustini cum Fœlice Manichæo per biduum disputatio, in qua Hic demum, licet audacia insignis, manus dedit, ac hæresim abiurauit. *Possid. in vit. c. 16.*

S. Paulæ obitus. Quo etiam tempore obijsse S. Paulam Hieronymus tradit, quæ annos ipsos XX. apud Bethleem vitam egerat planè innocuam.

Noui Consules Stilico secundùm, atque Anthemius fuere. tum, quod Cucusum Latrones Isauri infestum haberent, qui Chrysostomi custodiæ impositi fuerant, Eum Arabissum Armeniæ Oppidum munitum magis, transtulerunt. Chri. Ann. 405. *Chrys. ep. 131 et 135 Pall. Dial.*

Conc. Rom. Hono- Coacto interim Italiæ Antistitum Romæ Concilio, Honorio flagitante,

ter-

tertiò Is iam ad Fratrem de cogendo Theſſalonicæ Vniuerſali Conuentu, deque Chryſoſtomi iterum cauſa diſcutienda, ſcribit. Legatorum, qui Honorij, ac Innocentij literas ferebant, Conſtantinopolim aduentum, Arſacij, quem Chryſoſtomo ſubleſtum diximus mors anteceſſit. *rius pro Chryſoſtomo ſollicitus*

L. 4. de ſacr. Bapt. L. 38. & 39 de Haeret. L. 2. de Relig. Sub idem tempus Honorius à Carthaginienſis Synodi Legatis de donatiſtarum furore, ac ſeditionibus certior factus, multiplici eos Reſcripto inſectatus eſt. harum porrò legum ſeueritate, magna ex Donatiſtis ad Catholicam Eccleſiam acceſſio facta eſt. qua ex cauſa Concilium Carthagine iterum cogitur, nouaque ad Honorium pro gratiarum actione Legatio deſtinatur.

Conc. to. 1. Quo etiam anno Concilium Toletanum primum coactum legitur, in quo multa ad Eccleſiaſticam diſciplinam ſpectantia decreta ſunt viginti regulis definita. *Conc. Tolet.*

Chri. Ann. 406. *Marcell. chron. Oroſ. l. 7. c. 37* Sexto Patris Conſulatu Anicio Probo Collega, Theodoſius Quinquennalia edidit. quibus item Coſs. Radagaiſus Scytha cum ducentis amplius Barbarorum millibus Italiam inundauit tanto omnium terrore, vt ſerui armandi, ſtipendia ingenuis augenda fuerint. extant ea de re Honorij ad Prouinciales Reſcripta. nec minor interim ab ipſis Conciuibus Idololatris *Radagaiſus Italiã inuadit.*

timor

timor erat, qui rebus suis melius consultum existimantes si Ethnicus Barbarus rerum potiretur, Ei iam nequaquam dissimulanter studebant; quo magis Christi in suam Ecclesiam, ac pium Principem opem agnoscamus. sed, & sequuta posteà ab Alarico Vrbis, atque Italiæ direptio, diuinam prouidentiam adhuc magis commendat. Is enim, Christianus cum esset, quamquam vastitatem maximam Vrbi intulit, Christi tamen Fidem, vt non labefactauit, ita Ethnicorum pristinæ recuperandæ gloriæ spem improbam amputauit. cæterum Radagaisus, dum barbarico planè impetu ad Vrbis excidium inconsultò properat, Fesulanis montibus à Stilicone interceptus, exercitu iam fame enecto congredi cum Romanis coactus, internecione deletus est. mirum planè dictu, audituque, quodque, nisi Augustinus tantus Author, tum superstes, testaretur, fidem apud posteros inuenire vix posset. Cæsa ex Barbaris dicuntur supra centum millia, ex Romanis ne vnus quidem vulneratus, nedum desideratus est. Dux Ipse cum Filijs captus. qui superfuere Barbari magno numero quasi pecudes singulis aureis venundati referuntur.

L. 18. & 17. de Tyron. C. Th.

Vincitur.

Mira Romanorum Victoria.

Arsacio, vt diximus vita functo, quartum fere post mensem, Atticus, qui, ex Monacho, in eius Ecclesiæ Cle-

Clerum cooptatus fuerat, ſubrogatur. quo tempore Romani Legati Byzantium cum perueniſſent, Chryſoſtomi aduerſarij, Vrbis Eos ingreſſu inhibitos, Arce quadam maritima concluſerunt, vna cum His, qui è Chryſoſtomi partibus ad Innocentium antea Legati Byzantium eadem, cum Romanis, naui repetebant; & ſeorſim quidem quaſi captiuos nullo ſeruorum miniſterio, aut hoſpitij commodo attributo: tum quas deferrent literas ab eis petunt. negantibus Illis Auguſti literas alij, quam Fratri, ſe redituros, eas cum reliquis itâ per vim auferunt, vt pollicem Epiſcopo fregerint accеſſere dein' Alij ad Legatos, ſimul vt Eos lenirent, ſimul in fraudem pellicerent. oblatis namque tribus millibus nummum, orant, vt cum Attico communicent, de Chryſoſtomi cauſa reticeant. abnuentes, & redire ad ſuos ſaltem, vt liceret flagitantes, in laceram coniecti nauim, datoque, vt vulgatũ eſt, Nauarcho, vt Eos perderet, precio, eius perfidiæ, mariſque fluctibus committuntur. diuina tamen ope, quod pro miraculo eſt habitum, ſeruati, incolumes Romam peruenere.

Pall. Dial.

Conſtantinopolitani porrò Legati, quos eandem coniectos in Arcem diximus (erant Hi Epiſcopi quatuor) in Regiones non Byzantio tantum, ſed

longè inter se quoque dissitas relegantur. *extant ad vtrosque Chrysostomi literæ ab Authore hic relatæ.* *Chrys. ep. 148 136.*

Episcopi præterea alij, quos Palladius recenset, numero non pauci, fama non vulgares, quod à partibus Chrysostomi constanter starent, quà carcere, & cruciatibus, quà exilio mulctati, persequutionem planè tyrannicam perpessi sunt. Fratris socordiam, ne dicam sæuitiam, æquo animo Honorium non tulisse par est credere; infidum tamen cum iam Socerum experiretur; alijsque Reip. premeretur incommodis, dissimulatione vtendum Ei omnino fuit.

Innocentij Papæ zelus. At non perindè Innocentius tot scelera inulta esse voluit. quod enim licuit, Theophilum pariter, atque Atticum præcipuos Tyrannidis administros, anathemate perculsos piorum cœtu indignos pronunciauit.

Hieronymi scripta. Sed iam demum Hieronymum reuisamus; Is hoc anno graui æquè morbo, ac diuturno vix superstes, trementibus adhuc, vt ait, digitis, Commentarios in Prophetas Zachariā, Oseam, Ioelem, Amos, & Malachiam elaborauit. tum Vigilantium, qui ante biennium impia dogmata effutire cœperat, acriori confodit stylo; de Cuius sordibus, ac delirijs Ipsum Hieronymum, *siue Authorem hic Illum referentem consule.* compressa tum quidem *Præf. in l. 3. sup. Amos.* *Vigilātius Hæresiarcha.*

dem hæreſis fuit, & ad noſtra hæc ferè vſque tempora ſiluit; non Hieronymi tantum rationum pondere, verum etiam Barbarorum in Gallias, vbi maximè vigebat, incurſione, quam vna cum corruptis tum Gallorum moribus Saluianus Maſſilienſis Epiſcopus deplorat, alter ſui temporis Hieremias. *Saluianus Maſſilienſis.* *de rect. Iud. l. 6.*

At dum maximè Vigilantius Sanctorum Reliquijs cultum adimit, ampliori eas gloria Deus affecit. Arcadij etenim iuſſu Samuelis oſſa, hoc ipſo tempore, è Paleſtina Byzantium tranſlata, Templo inibi regio ſumptu excitato, collocantur. *Oroſ. l. 7. c. 38 Proſp. chron. Niceph. l. 1. c. 11.* *Samuelis Reliquiæ.*

Chri. Ann. 407.

Honorio VII. ac Theodoſio II. Augg. Coſs. nouo Hæretici Edicto proſcribuntur. Synodus Carthagine iterum cogitur. Chryſoſtomus, ærumnis confeſtus, ad cæleſtem coronam vocatur. *L. 40. de Her. C. Th.* *Synod. Carthag.* *Chryſoſtomi obitus.*

Piſyuntem ad Euxinum Pontum haud ita pridem tranſlatum, tertiò iam Illum exilij locum mutare coegerant, non alio planè conſilio, quam vt laborioſis itineribus circumductum, quam citiſſimè conficerent: cômercio inſuper literarum Ei interdixerant, non modico Eccleſiæ detrimento os illud aureum veluti obſtruentes, ac ſtylum gemmeum, è ſacris manibus detrahentes. *L. 4. eod. tit. C. Iuſt. Pall. Dial.*

Chryſoſtomi audita morte Inno-

Arcadius ac Vxor excommunicãtur. centius Rom. Pont. dilatam diu in Arcadium, ac Coniugem Anathematis sententiam protulit, quamquam Illa extremam iam diem obierat: tum ad Augustum Ipsum acriori stylo scripsit. *extant Innocentij ad Arcadium literæ, vicissimque Arcadij ad Innocentium ab Authore huc allata omninò legenda.* *Theod l. 5. c. 34.*

Ad hanc annum spectat Galliarum clades maxima. hæc Scriptorum omnium testimonio Stiliconis proditione accidit, qui sequenti demum anno pœnas dedit.

Arcadij mors. Rex Persarũ Theodosij Tutor. Basso, ac Philippo Coss. Arcadius Aug. Kal. Maij morbo extinguitur, trigesimum ætatis annum haud multum excedens. quod autem sciret Honorium Fratrẽ iure in se commotum; Theodosium Filium Ildegerdis Persarum Regis tutelæ fœlicius, quam prudentius commendauit. Is animo nequaquam barbaro Augustum Puerum omni deinceps studio, ac ope tutatus est. Honorius quoque aliorum omnium immemor, officij memor, ex insita benignitate, paternè Puerum amplexatus est. Chri. Ann. 408. *Marcell. & Prosp. chron.*

Fœdus Rom. cum Persis. Cæterum cum inter Romanos, ac Persas fœdus ad annos centum sancitum fuisset non Imperij tantum securitati prospectum est, sed etiam propagandæ apud Persas Fidei ianua patefacta.

Res

Oroſ. l. 7 c. 38 Zoſim l. 5. Marcell. chron.

Res interim Occidentalis Imperij Stiliconis fraude magnoperè perturbantur. Is enim. vt Imperium Eucherio Filio pararet, Barbaros non modo ex Gallia, atque Italia non expulit, ſed initis clam fœderibus retinuit, ac ſtipendijs auxit: Portus quoque, ac littora cuſtodijs clauſit, nè ex Oriente annona, atque ſuppetiæ haberi poſſent. Eo demum Romam accedente, atque in Senatu coram Principe ſententiam dicente, decreta ſunt Alarico pro redemptione Pacis quatuor auri librarū millia reclamantibus Lampadio, atque Olympio, alijſque nonnullis Senatoribus, eamque non tam pacis redēptionem, quam ſeruitutis indignam pactionem eſſe affirmantibus. Senatus fermè reliquus Populuſque Romanus, atque adeò Honorius Ipſe veluti proditionis ſcœna patefacta, grauiter in Stiliconem commoti, Eius partis nonnullis interfectis, Rauennam Eum aufugere coegerunt; vbi dum ſuorum quoquè Ducum, ac militum alienos à ſe animos cerneret, & iam ſe ad mortem peti animaduerteret; in Eccleſiam confugit; à qua tamen abſtrahi ſe ſpontè paſſus, à Militibus cuſtodire ſe Auguſti iuſſu, non occidere Ipſum debere affirmantibus, nouis ſtatim ab Honorio acceptis literis occiſus eſt decimo Kal. Decembris. Filio interim Eucherio fuga elapſo. edicto tum Stiliconis

Stiliconis fraus.

Romani Pacem à Gotis redimunt.

Slliliconis fuga.

Cædes.

statuæ deiectæ, abrasumque ex publicis monumentis nomen, quod adhuc non vno in marmore Romæ sic obliteratum visitur.

Dei Prouidẽtia. Magna hac ipsa in re Dei eluxit prouidentia. quippè Eucherius, Paganus cum esset, in maximas haud dubiè difficultates Rem Christianam coniecisset, si, ex paterna destinatione, ac perfidia, rerum potitus fuisset. *L. 20. de Pan*

Proscripti quoque alij permulti perfidiæ vtcumque participes, in quos Rescripta extant complura. *L. 20. 21. 22 de bon. proscr.*

Synod. Carthag. His ipsis Coss. quod Donatistæ pariter, ac Pagani turbas iterum apud Africam concitarent, Carthagine Episcopi bis coacti, Legatos ad Honorium ea super re decernunt, à quo nouæ in Eos leges promulgatæ sunt. *L. 1. de litt. & Itin. cust. L. 43. et seqq. de Her L. 19. de Pag*

Sub idem tempus moritur Porphyrius, qui Antiochenam Sedem, dolo malo occupauerat. tum demum communi omnium consensu, electo Alexandro, diuturnum inter ipsos catholicos Schisma sublatum est, quod ab vsque Iuliani temporibus, electis hinc Meletio, illinc Paulino, initium duxisse diximus ante annos sex, ac quadraginta: nisi potius ab Eustathij electione illud repetamus. *Schisma Antiochia sublatum.* *sup. ad ann. Chri. 362.*

Vaticiniũ de Italia clade. Hoc eodem tempore Melania ex vaticinio quodam, vt ait Palladius, ante annos quadringentos edito, proximam Vrbis, ac Italiæ cladem sen- *In Laus. c. 33.*

tiens,

tiens, diſtractis ampliſſimis latiſundijs, Hieroſolymã cum Albina Nuru, eiuſque Filia item Melania, ac Piniano iunioris Melaniæ Viro proficiſcitur, vbi poſt dies non amplius quadraginta extincta eſt.

Chri. Ann. 409. Nouus annus Conſulatu Honorij octauo, Theodoſij tertio inchoatur, quo ab Alarico Gothorum Rege Vrbs obſeſſa, cum fame, alijſque incommodis premeretur huiuſmodi conditionibus auertere Illum cogitur. perſolutæ ſunt Regi Barbaro Auri libræ quinquies mille, Argenti tricies mille, ſericis cum tunicis quater millibus, coccineis pellibus tribus millibus, totidemque piperis libris. porrò quod ærarium exhauſtum, priuatorum opes tantam auri, argentique vim perficere haud poſſent, in eam ſententiam itum eſt, vt aurea, atque argentea Idolorum ſimulacra conflarentur, ornamenta Templorum reliqua auferrentur. Hìc tu diuinum conſilium Lector expende. Deo enim haud dubiè moderante factum fateri cogimur, vt quod tot Chriſtianorum Principum edicta perficere haudquaquam potuerant, Rex Barbarus præſtaret. mirum ſanè videri poteſt ſuperfuiſſe tum Romæ aurea, atque argentea Deorum Signa, Templorumque ornatus precioſos, poſt tot eorum euerſiones imperatas, ſequutaſque direptiones.

Alaricus Vrbẽ obſidet.

Mirũ Dei cõſiliũ.

Alarici perfidia. At non idcirco ex Hoste Barbaro pax impetrata; cum enim recessisset, atque Ariminum pro fœdere sanciendo peruenisset, inter pacis condiciones eas addidit, vt auri vis magna quotannis daretur: annona, quæ satis esset, præstaretur: præter Dalmatiam, ac Noricum, Italiæ quoque pars non modica, quam incolerent, traderetur: obsides darentur: Rex ipse Alaricus vtriusque Romanæ militiæ Dux esset. Romano Senatu haudquaquam assentiente, Vrbs iterum obsideretur.

Roma iterũ obsessa

Melania interim Hierosolymam, vt diximus nauigatura, apud Africam diuerterat: placuit autem Hipponem ad Augustinum inuisendum proficisci. hìc dum esset cum reliquis à nobis recensitis, Pinianus Melaniæ Iunioris Coniux, quod sacro Ministerio idoneus maximè videretur (vt eorum temporum mos ferebat) à Populo per vim raptus, Augustino Presbyter consecrandus traditur. (id Ipsi quoque Augustino, vt diximus, vsu venerat) quod non Ipse tantum Pinianus, sed cum alijs Albina in primis Socrus indignè cum ferret, in Ipsum quoque Augustinum facti inuidia redundauit; quamuis Ei plurimum fuerit enitendum, vt Populo persuaderet, ne consecrare inuitum cogerent statim haud dubiè discessurum; nec

tamen

tamen ita perſuaſit, vt Eum prius dimitterent, quam ab Illo iuſiurandum extorquerent, Presbyteratum alia ſe in Eccleſia, quam Hipponenſi non receptutum.

Proſp. et Caſſiod. Chr. Dum Vrbs à Gothis ſecundò, vt diximus, obſidetur, Vandali, atque Alani Pyrenei clauſtra perrumpentes, Hiſpaniam inuaſere: tum verò Prouinciam vniuerſam inter ſe partiti, eam deinceps quaſi indigenæ incoluere. *Hiſpania à Barbaris occupatur.*

Chri. Ann. 410. *Zoſim l. 6. Oroſ. l. 7. c. 42 Soz. l. 8. c. 8.* Obſeſſa Vrbs Honorio Rauennæ agente, Conſulem dicere aut nequijt, aut neglexit. itaque Varane tantum apud Orientem renunciato annus inſcribitur. quamquam haud ità multo poſt Priſco. Attalo tum Vrbis Præfecto Auguſti nomen inuadente, Tertullus ab Eo cum Varane Conſul creatur, cuius tamen nomen, Tyranno extincto, è Faſtis deletum eſt. *Attalus Priſcus Tyrãnus.*

Attalus ipſo in primis Alarico ſuffragante, Gentilibus qui in Vrbe erant promouentibus Auguſtus acclamatur. tum Ariminum non Romanis modo, ſed etiam Barbaris deducentibus accedit terrorem Honorio incuſſurus. & Hic quidem paratis ad fugam nauibus, ad Tyrannum tamquam ad Auguſtum Legatos mittit ſpondens ſe Illum æquo animo Collegam agniturum. tanta fuit Tyranni arrogantia, vt Legatis, Ipſoque Honorio contemptui habitis, id demum *Attali arrogãtia.*

se passurum denunciauerit, vt Honorius viueret, depositis tamen Augusti nomine, atque insignibus, aliquam sibi Insulam exilio optaret. rem indignam Superi, atque homines auersati sunt. itaque Tyranni res in deterius statim labi cœperunt. Honorius suppetijs receptis ex Oriente confirmatur: Heraclianus, qui Africam pro Honorio administrabat, de Tyranni Ducibus victoriam refert. Alaricus Ipse, qui Hominem euexerat, superbiam pertæsus, Arimini vterque cum esset, extra Vrbem productum, totius in conspectu exercitus diademate spoliat, Purpura exuit: denique apud se cum Ampelio Filio manere iussum, ad priuatam vitæ conditionem redigit. Imperij insignia ad Honorium missa, quo cum iterum de pacis conditionibus agi cœptum. Attalus inane Augusti simulacrum, qui Ethnicis spem certam antiquæ restituendæ Religionis fecerat, quique cum Occidentali, vt sibi videbatur, iam parto, Orientale quoque Imperium spe improba deuorauerat, sic depositus, diutius ad ludibrium circumductus, Honorio demum exhibitus, exsecta dextera, vitæ relictus est; hæc verò post annos aliquot accidere.

Attalus deponitur.

Tyranno itaque deiecto Honorius illius Sectatoribus pepercit, His verò, qui in fide permanserant multa largitus est.

Con-

Consternati planè sunt animo Deorum Romæ cultores, cum res Attali collapsas viderunt, de quo mira ex Oraculis, ac inanibus vaticinijs mente conceperant. *Sed, humiliati, non sunt compuncti*. itaque diuina planè vltione factum est, vt quos in patrocinium Barbaros aduocauerant, scelerum experirentur vltores.

Dum Alaricus de Pace cum Honorio ageret, Sarus Honorij Dux natione Barbarus, egregiè tamen à belli artibus instructus, Alarico ob veterem simultatem infensus, iniri cum Eo ab Honorio fœdus indignè ferens, occasione arrepta, in Alarici castra irruens, multos ex Barbaris interfecit. Alaricus tum metu simul, atque ira percitus, Romam iterum petit, eamque proditione statim capit, ac diripit. quo factum est, vt Honorius, inopinato accepto nuncio, cum alia omnia par esset credere, de Gallo cui nomen *Roma*. dictum accepit; quod Eius socordiæ, plerique omnes tribuentes, in maximum Illi dedecus vertunt, ac planè exibilandum existimant. *Roma ab Alarico capta. Honorij nota.*

Prosp. chron. Capta Vrbs est IX. Kal. Septembris Attali amicorum proditione, quo factum est, vt cessione Attali potitum Vrbe Alaricum quidam scripserint. Illud memoria, ac commendatione dignum, Barbarum Regem, graui in- *Alarici in res sa-* *Oros. l. 7. c. 39*

cras reuerentia. dicta poena, edixisse, ne quis Eorum qui in sacras Ædes, Aposto'orum in primis Basilicas, consugissent, violaretur: tum illud non sine admiratione refertur inuentam apud quãdam Deo dicatam Virginem sacræ supellectilis vim maximam, Alarici iussu solemni pompa, ad Apostoli Basilicam, vnde ablata fuerat custodiæ causa, ab ipsis Barbaris fuisse relatam. *Cassiodor. Var. ep. 20. l. 12.*

Addunt quoque alij multos extra Martyrum ædes deprehensos, Christi aut Sanctorum nomine vsurpato, hostium furorem mitigasse.

Gothi Vrbe excedunt. Tertia porrò die, siuè, vt alij tradunt, sexta, quam ingressi Vrbem fuerant Barbari, sponte discedunt. contra quam olim Gallos fecisse constat, qui incensæ à se Vrbis cineres anni fere spacio protriuere. quod sane mirum; cum perquirendis, exhauriendisque Romanis diuitijs vix triennium, ne dum triduum satis futurum videretur. *Oros. l. 7. c. 42 Marcell. chron.*

Alaricus victoria vti nescit. Cæterum Alaricus præter spem omnem decedens Vrbe nullum in ea suorum militum præsidium reliquit; neque Honorium Ipsum aggressus, quò superato, rerum potiri haud dubiè potuisset; sed auerso in Campaniam itinere populabũdus, Victoriæ sibi Ipse, ac Gloriæ cursum præcidit.

Roma clades Antiqua hinc Ethnicorum in Christianos querela, vt cum maximè, ex audie-

audiebatur. itaque Chriſtiani Antiſtites aduerſus illam pro concionibus diſſerere vbique coacti ſunt. Auguſtinus præ cæteris in eo verſatus argumento, huiuſmodi ex cauſa locupletiſſimos *de Ciuitate Dei* commentarios elaborauit. *Christianis tribuitur. s. Aug. ſcribit libros de Ciuit. Dei.*

Aug. ep. 122 Dum Italia his fluctibus agitatur, Africanam Eccleſiam tranquilla frui pace Donatiſtæ, ex veteri inſtituto, nequaquam ſinunt. itaque Horum cauſa Concilium Carthagine iterum cogitur, cuius non niſi præfatio, eaque obſcura admodum extat. conſtat ſanè miſſos à Concilio ad Honorium Legatos noua aduerſus turbulentos ſchiſmaticos reſcripta impetraſſe. *Conc. Afr. c. 75. L. 51. de Har. L. 9. de Relig. C. Th.* *Synod. Carth.*

Hoc eodem anno Sarraceni, alijque ex Oriente Barbari Paleſtinam, atque Ægyptum latrocinijs infeſtas habuere. Monaſteria ab His complura direpta, Monachi ipſi magno numero interfecti. *Hier. ep 82.* *Sarraceni.*

Hic, quod hoc ipſo tempore Syneſius, ex Philoſopho Epiſcopus euaſerit, ab Illius primordijs Author multa de rebus ab eo præclatè geſtis recenſet. *Syneſius Episc et Philoſ.*

Chri. Ann. 411. Vndecimus huius ſæculi annus nullo Occidentalis Imperij notatur Conſule; apud Orientem verò vbi tranquillior eſſet rerum ſtatus, Theodoſius Aug. quartum inijt conſulatum, quo Alaricus dum traijcere in Siciliam parat, Coſentiæ repentina morte *Soz. l. 9. c. 12* *Alarici mors.*

te

te extinguitur. Eius Cadauer (si explorata Miscellæ Author tradit, quem non suo nomine Paulum Diaconum appellant) intra ipsum Basentij fluminis alueum, deriuato captiuorum labore fluuio, mox restituto, multis cum opibus Barbari condunt; captiuis conscijs, ne quis proderet, interfectis; tum Regem sibi constituunt Athaulfum demortui affinem, quo cum Romam, vt quidam tradunt, reuertentes, prædæ, si quid reliquum fuit, abradunt. *Lib. 13.*

Athaulfus succedit.

Hic sibi Gallam Placidiam Augusti Sororem, magno Reip. bono, matrimonio iungit; quippè, Ea suadente, quantum à suis Barbaris Ei licuit, omni postmodum ope curauit, vt Romanæ Restitutor gloriæ diceretur.

Collatio. Carthag.

Hoc tempore Carthagine Synodus diutius exoptata celebratur, quæ Collatio est appellata, quod ei Catholici pariter, ac Donatistæ interfuerint. *Eius Acta ex Augustino Author fusè admodum refert, quem require.*

Constātinus Tyrānus.

Honorio Gothorum armis agitato, Constantinus quidam in Britannia, auspicio tantum nominis, Imperium inuaserat, dein' Gallias occupauerat. cæterum, extincto Alarico, Eius auxilio destitutus, acceptaque à Constantio Honorij Duce insigni clade, vitam cum Imperio amisit. *Aug. in Breuic. Prosp. chron. Soz. l. 9. c. 12*

Pelagius se prodit.

Pelagius interim apud Ægypti Monachos diutius commoratus, Romam se *Hier. ad*

Ctef. se contulit vbi, quæstionum prætextu,
Aug. nouæ hæresis veneno multos infecit,
ep. 99. vt Hieronymo pariter, atque Augustino aduersus Illum stylum acuere opus fuerit, tum Romano Pontifici Anathematis Eum sententia ingulare.

Rursum hic Author, data occasione, de Synesio plura, deque Illius eruditione, ac scriptorum monumentis.

Chri. Ann. 412. Duodecimus sæculi annus Honorio IX. Theodosio V. Augg Coss. extinctis diuina ope Tyrannis, fœliciter inchoatur. cuius initio Honorius, post habitam, de qua diximus, Collationem, Donatistarum pertinacia cognita, nouo Eos Rescripto insectatus est.

Aug. i Gaud. l. 1. c. 19. & ep. 50. L. 52. de Har C. Th. De Imag. l. 3. in fin.

Ijsdem Consulibus Theophilus Alexandrinus vitæ diem clausit extremũ, de quo hæc Damascenus, cum morti esset proximus, diutius cum anima colluctatum, agere eam non prius valuisse, quam, allata Chrysostomi imagine, quem viuentem damnauerat, eam supplex veneratus est. elapso dein' triduo Cyrillus, Theophili ex Fratre Nepos, eadem in Sede collocatur.

Mirũ de Theophili morte. Cyrillus Alexãdr.

Chri. Ann. 413. Qui sequitur annus Lucij tantum Consulatu inscribitur, quòd Lucij Collega Heraclianus apud Africam Tyrannidem occupauerit, qua de causa Fastis Cõsularibus expungi meruit, Imperio postmodum, ac vita spoliatus, quod sequenti anno cõtigit.

L. 13. de infit. bis qua sub Tyr.

Hoc ipso tempore Demetrias Romana-

Demetrias

trias Rom. Virgo. manarum Virginum nobilissima, Sponso, cui iam fuerat oppignerata, abdicato, monasticum vitæ genus amplexa est tanta cum omnium admiratione, vt de Ea nullus eius ætatis Scriptor cum facinoris commendatione non meminerit. *Hier. ep. 8. Aug. ep. 179 Prosp. chron.*

Burgũdiones Burgundiones quoque per idem tempus ad Christi Fidem traductos, plerique omnes testantur.

Apud Orientem porrò Theodosius Eunomianos, aliosque Hæreticos sæpius damnatos, nouis Rescriptis exagitauit. *L. 6. & 7. ne sanct. C. Th. et Iust.*

Egregiè nauata à Constantio Reip. opera in Tyrannis pariter, ac Barbaris depellendis, huius anni Consulatum Illi, ac Constanti Filio peperit. At verò Athaulfus Gallia, quò concesserat, pulsus in Hispaniam sese cum exercitu recipit hic dum vires ex accepta reparat clade, Barcinone, suorum dolo, sex cum Filijs interimitur, dum maximè componere cum Romanis Pacem studet. *Chri. Ann. 414. Ambr. moral l. 41.*

His Coss. nouum aduersus Donatistas Honorij Rescriptum promulgatum legitur, quo & hæreditates capessere, & testari sunt vetiti. tum Eorum Antistites facultatibus exuti, deportari iussi. his auditis coacto propere eius Sectæ Episcoporum Cœtu omnium calculo decretum est, deportationes, & si quæ alia à Præfectis in- *L. 54. de Har C. Th. Aug. ep. 61. et 204* *Donatistarũ insania.*

ingruerent, morte voluntaria antici-
panda.

Chri. Ann. 415. Coss. Honorio X. ac Theodosio VI.

Marcell. chron. Niceph. l. 14 c. 9. Stephanus Prothomartyr cum Fide lium olim plausu humatus, ex diuina reuelatione, maxima cum lætitia exhumatus, miraculis rediuiuus apparet. *rem fusius Lucianus, cui reuelatio facta est, & ex eo Author hic refert.* *S. Stephani reliquiæ.*

Inuenta cum Stephani Reliquijs, Gamalielis quoque ossa, ac Nicodemi. tum Zachariæ Prophetæ non longè ab Eleuteropoli, quod Sozomenus tradit; qui & illud addit Prophetæ corpus incorruptum, ac quasi viuum repertum cum Puero Regio, qui Ioæ Filius fuisse dicitur, consepulto. *l. 9. c. vlt.* *Item Gamalieis, & Nicodemi.*

Aug. retr. l. 2. c. 47 Prosp. de Ingrat. Diospoli, quæ Vrbs olim Lidda, apud Palestinam, hoc ipso tempore coacta Synodus prouincialium Episcoporum Pelagium, qui adfuit, praua dogmata abiurare coegerat, quo factum est, vt à Ioanne Hierosolymitano Episcopo, alijsque ex Synodo recedentibus, & inuentio ipsa, atque exhumatio testibus innumeris fieret, & summa cum celebritate translatio. *Synod. Diospoli. Pelagius hæresim abiurat.*

Porrò quæ Pelagij fuerint dogmata, ab Ipso met, ne damnaretur, damnata, ex Augustino, ac alijs, apud Authorem hic habes. cæterum versutum Hominem Synodi Patres decepisse, ac veluti personatum in scœnam histrionem prodijsse, quæ in Eum posteà Hierony- *Pelagij dogmata.*

mus

mus atque Augustinus scripserunt, demonstrant.

Itaque, & ipse Rom. Pont. Innocentius, nec culpare se testatus est Episcoporum iudicium, nec probare. tum Ioannes Hierosolymitanus, quod Pelagium non in communionem modo, sed etiam in arctiorem amicitiam recepisset, malè apud Occidentales audire cœpit. *Aug. de pec. orig. l. 2. c. 8*

Contigit hoc ipso tempore Orosium, Augustini missu, in Palæstinam profectum Hieronymum adiuisse, multaque cum Eo contulisse, arduasque Ei quæstiones ingessisse. tum in Occidentem reducem Sancti Prothomartyris Reliquias secum retulisse; quamquam reditus ad sequentem annum spectat.

Iudæi Alexãdria pulsi. Tumultus inde maximus Monachorũ facinus.

Per idem tempus Iudæi, qui Alexandriæ magno numero erant, ob seditiones subindè in Christianos excitatas à Cyrillo Vrbe exturbantur. rem iniquo animo cum ferret Orestes eius Vrbis Præfectus, quod è re publica non esse diceret Populi frequentiam minui, multorum odium incurrit, in primis Monachorum. quorum quingenti amplius Nitriæ Montem, suaque inibi Monasteria deserentes, Alexandriam ingressi, Oresti rheda circumuecto obuiam facti, quasi Paganum contumelijs Illum incessunt. nec satis Ei fuit Christianum se esse, & ab Attico *Socr. l. 7. c. 13*

tico

tico baptizatum, exclamare; nam ſaxis quoque impetitus capite vulnus excepit, dilapſiſque metu Apparitoribus, extremum vitæ periculum adijt. rem indignam Populus auerſatus, in Monachos irruit, Eoſque in fugam vertit, ſubſiſtente Ammonio, qui Præfectum, cæteris audacior, vulnerat. Is igitur comprehenſus, ac quæſtionibus admotus, in ipſis cruciatibus extinguitur. neque hìc ſtetit ſeditio. erat Alexandriæ Hypatia Virgo omnium cum admiratione Philoſophiam publicè docens, ad quam audiendam ex vniuerſo ferè terrarum Orbe homines diſcendi, viſendiue cupidi confluebant, quamque eius ætatis Philoſophi ſuſpiciebant; Syneſius verò, quo de meminimus, Magiſtram, ac Dominam appellare conſueuit; Illam, quod Oreſtis eſſet familiaris, ſummaque apud omnes authoritate polleret, Viri pacis, vt videbantur, cupidi, idoneam putabant, quæ diſſidia inter Præfectum, ac Cyrillum componeret; hoc cum negligi ab Ea animaduertiſſent, efferati ad Eccleſiam curru deturbatam pertrahunt, immanique inibi conſilio miris affectam cruciatibus, ac contumelijs diſcerpunt, diſcerptam denique comburunt. quis iam Alexandrinos Ciues ſeditionibus infames à Scriptoribus vulgò appellatos, ſatis pro meritis laudatos dixerit? porrò quid

Hypatoa inſignis Virgo.

Hypatia exitus miſerabilis.

quid Theodosius aduersus seditiosos rescripserit, ad sequentem annum spectat.

Pulcheria Augusta dicitur. Hoc sanè anno idem Augustus, nouo exemplo, Pulcheriam Sororem natu maximam annum tamen XVI. non excedentem Augustam appellatam, Imperij Consortem adlegit magno Reip. bono. *Socr. l. 7. c. 22 Soz. l. 9. c. 1.*

Ataulfo, vt diximus, conspiratione Militum interempto, Sigericus Successor acturum datur; qui tamen haud diu superstes fuit, pacem etenim, & Ipse, cum Romanis firmare studens, à suis pariter, seu pacis odio, seu alia de causa perimitur. tum Vuallia ex Athaulfi Liberis superstes (quod sanè mirum) ab ipsis Patris, ac Fratrum interfectoribus Rex creatur. *Vuallia Gothorũ Rex.* Hic diuino potius iudicio, quam decessorum Regum casu territus, quod popularium suorum duplici, in Siculo, ac Gaditano freto, naufragio pauci admodum superfuissent, composita cum Honorio pace, Gallam Nouercam honorificè hactenus apud se habitam, Eidem reddidit.

Vrbis direptorum exitus Opportunè hìc Lector admonendus est, vt secum reputet, quemadmodum hoc tempore Barbari, qui Vrbem diripuerant, duplici naufragio magna ex parte periere, ità id aliàs sæpius, superiori præsertim sæculo, post Borbonicam Vrbis direptionem

(quod

(quod Paulus quoque Iouius animaduertit) contigiſſe.

Chri. Ann. 416. Nouo appetente anno Theodoſius Auguſtus ſeptimum init Conſulatum Collega Palladio; quo tempore tum Carthagine, tum Mileui apud Numidiam aduerſus Pelagium, qui vtrobique damnatus eſt, duplex Synodus celebrata eſt: datæque ad Innocentium Synodales literæ, ex eoque viciſſim receptæ. *Synod. Carthag. & Mileui.* *tom. 1. Conc.* *tom. 1. ep. Rō. Pont.*

Oroſius interim Hieroſolymis redux, antequam in Hiſpaniam appelleret, apud Africam diuertit. ibi ſacrarum, quas ſecum deferebat, Reliquiarum Auguſtino, alijſque Epiſcopis, parte relicta, ſumma ſacros Antiſtites lætitia affecit, qui & Templa ijs decentius aſſeruandis excitarunt, & ſacras, ſolemni ritu, Proceſſiones inſtituerunt, quo tempore omnium ore, ac ſcriptis teſtata miracula per Sanctum Protomartyrem ſunt edita. *Oroſij reditus.* *Aug. ſerm. 32. 33 & ep. 103.*

Hoc pariter anno Innocentius Rom. Pont. certior factus, immeritos vulgò apud Africam ad ſacros Ordines promoueri, pro vniuerſali Eccleſiæ ſibi cura demandata, acriter ea de re ad Aurelium prouinciæ Primatem, ſcripſit; acrius adhuc tamen ad Ioannem Hieroſolymitanum cuius negligentia factum audierat, vt nefarij homines ſacrarum Virginum apud Bethleem Cœnobium, in quo Euſtochium, *ep. 29. & 30.*

ac

ac Iunior Paula erant, diriperent, qua de re ad Hieronymum quoque, qui apud Eum pariter expostulasset, perscripsit, testatus si delinquentium nomina, ac genus, remque ipsam gestam peculiarius rescisset, confestim se causæ cognitores, ac Iudices delegaturum. diuino porrò consilio factum videtur, vt Ioannes non huic tantum affinis culpæ, diem hoc anno claudens extremum, iustissimo Dei Tribunali sisteretur.

Rom. Pont. authoritas.

Auth. in append. ad hũc tom.

His Ipsis Coss. inquit Marcellinus, Atticus Episcopus egregium de Fide, ac Virginitate librum ad Reginas scripsit. Hæ fuere Theodosij Sorores quatuor, Pulcheria, Placilla, Arcadia, ac Marina, quæ concordibus inter se votis dicata Deo Virginitate, in Aula perindè, ac in Cœnobio vitam sanctissimè duxerunt.

In chron.

Theodosij Sorores Virgines.

Legitur, & hoc anno datum ab Augg. Rescriptum aduersus Gentiles, quo à militia pariter, ac publicis muneribus exclusi sunt; iusto sanè Dei Iudicio qui iniquè Attalo Tyranno studentes, ad pristinam se dignitatem restituendos putarunt.

L. 21. de Pagan. C. Th.

Rursum Theodosius certior de Alexandrinorum seditione factus, ad eam reprimendam, atque in futurum præcauendam, opportunam, edidit sanctionem.

L. 42. de Episc. coll.

Chri. Ann. 417.

Honorio XI. Constantio II. Coss.

nouus

Aug. de pec. orig. c. 17. & 21. & de grat. Chri. l. 1. c. 30.

Pelagij artes.

nouus annus aperitur, quo Pelagius cognito ſuam in palæſtina Synodo abiurationem ab Innocentio non probari, literas ad Eum fallaciæ plenas dedit: inſuper, & pro ſe ad Eum ſcribi à Ioannis Succeſſore Proylo curauit. porrò literæ Zoſimo, qui Innocentio interim ſucceſſerat, ſunt redditæ. Obijt Innocentius V. Kal. Aug. cum annos ſediſſet paulò amplius XV. cuius natalis dies Eccleſiaſticis quoque tabulis annua memoria celebratur.

Innocentij Papæ obitus. Zoſimus ſuccedit.

Nec Pelagij tantum literæ ad nouum Pontificem peruenere, verum etiam Cæleſtius Ipſius Pelagij Anteſignanus, qui cum Magiſtro, & Ipſe, apud Africam damnatus, ad Sedem Apoſtolicam prouocauerat. Hunc Zoſimus lucrari cupiens, benignè excepit, datoque ad reſipiſcendum tempore, ad Epiſcopos interim Africæ de illius cauſa perſcripſit, vtque intra bimeſtre, qui accuſatorum partes agerent duo ſaltem Romam ex Africa accederent imperauit.

Proſp. chron.

Vndecimo hoc ſuo Conſulatu Honorius triumphali pompa Romam inijt, Attalo currum præeunte, quem Lipare poſteà exulem viuere permiſit.

Attalus triũphatus.

Chri. Ann. 418.

Tum, nouo ſubeunte anno, XII. cum Theodoſio Conſulatũ gerit, quo tempore Carthagine CCXVII. Epiſcoporum Synodo celebrata, perlatiſque ad Zoſimum Synodalibus decretis, ab

Synod. Carthag.

Eo-

eoque probatis, Pelagiana hæresis profligata est. Episcoporum Iudicium sequutum est Honorij Rescriptum, *quod hic apud Authorem habes.*

Decretũ de sacr. ordinibus. Sub idem tempus Zosimus ad Gallos, Hispanos, atque Afros Decretalem epistolam dedit aduersus eos, qui ad sacerdotium confestim ascendunt nulla præuia in singulis Ordinum gradibus ministratione, definiens quantum temporis in quolibet ordine quis debeat ministrare. quod alijs, hoc eodem anno, ad Hesychium Salonitanum datis literis repetijt. *tom. 1. ep. Rõ. Pont.*

Iudæorũ conuersio. Accidit hoc ipso tempore mira Iudæorum ad Christi Fidem conuersio apud Minoricam, quæ altera est ex Balearibus. *rem fusius Author recenset ex prolixiori Seueri Epistola, qui eius Insulæ Episcopus fuit.*

Zosimi PP. obitus. Bonifacius succedit. Sub anni finem Zosimus moritur Pontificatus anno vix dum expleto. Huic Bonifacius sublegitur, non tamen sine Populi dissidio, Eulalio quoque aduersus Bonifacium electo. re ad Honorium perlata, de Episcoporum, quos consuluit, sententia, Pontificatus Bonifacio adiudicatus est, quod sequenti anno contigit.

Valẽtinian. III. nascitur. Hoc tẽpore ex Placidia Honorij sorore, ac Cõstantio, qui Cæsar iam fuerat appellatus, nascitur Placidius Valẽtinianus, qui postea Augustus dictus, tertius hoc nomine appellatus est. *Marcell. chron. Soz. l. 9. c. 16*

Vnde-

Chri. Ann. 419. Vndeuigeſimus ſæculi annus Coſs. habuit Monaxium, ac Plintham, Rom. ſanè Eccleſiæ ob conflatum à Clero ſchiſma nequaquam lætus. qui Eulalio fuerant ſuffragati, Symmachi Præfecti patrocinio fulti, potiores erant, cuius etiam relatione, ac ſuaſu factum, vt Honorius pro Eulalio tum reſcripſerit, ſupplici poſtmodùm libello, ex his, qui Bonifacio ſtudebant, recepto, ambos Rauennam accerſit: tum Epiſcopos complures cauſæ cognitores adeſſe iubet. antequam diſſidium Epiſcoporum ſententia dirimeretur, Eulalius in ſe Ipſe ſententiam tulit. quippè Vrbem iniuſſu Principis (qui Paſchalia interim feſta per Spoletanum Epiſcopum peragi imperauerat) ingreſſus, ingenti eam tumultu miſcuit. vt Ipſi adeo Magiſtratus, qui compeſcere Eum curauerant, lapidibus appetiti, furentis Populi iniuriam vix euaſerint. *rem geſtam ex Authore, hic eam ex Actis fuſius referente pete.* ea de cauſa & deiectus Eulalius, & Bonifacius reſtitutus eſt. *Schiſma.* *Tumultus Romæ.*

Pelagiana interim hæreſis Hydræ inſtar, noua ſubindè capita attollebat. itaquè & Auguſtinus nouis quotidie eam libris excindere nitebatur. & Auguſtus iteratis Reſcriptis amputare. ſanè hoc anno literis ad Aurelium Epiſcopum datis, non in Pelagianos tantum pœnam conſtituit, ſed *Pelagiana hæreſis.*

in Eos quoque, qui Illos recipere, aut dissimulanter fouere cõperti fuissent.

Zosimo adhuc superstite, Cælestius, vt diximus, Pelagij Assecla apud Africam damnatus, ad Rom. Sedem appellauerat. hoc idem hand ità multo post Apiarius quidam Africanus Presbyter alijque nonnulli factitauerant. ea de causa missi à Zosimo Legati fuerant. His imperiosius Legationis munus peragentibus, visi sunt Africani Episcopi aliquot Romanæ Sedis authoritatem voluisse conuellere. ex his, quæ tum ea occasione gesta, aut scripta sunt impij Nouatores historiam ita concinnarunt, vt dicerent tùm primum à Zosimo Ecclesiæ primatum subripi tentatum, & non sinè scelere quidem, Nicæno Canone falsò supposito. itaquè fraude detecta, Romani Episcopi causam funditus excisam. *his Author, enucleatius re excussa, ita occurrit, vt Aduersarios mentiri impunè haudquaquam sinat.*

Nouatorum mēdacium.

Cētur. Magd t. 5. 1238. & Defens. Molinei.

Moritur hoc anno Eustochium Virgo sanctissima Paulæ Filia, qua de sæpius meminimus, exactis in Bethleemico Cœnobio annis XXXV. Quo tempore Palæstinæ Vrbes complures collapsæ vehementiori terræmotu dicuntur. Christus verò Dominus in ipso Oliueti Monte multis se visendum exhibuit pellucenti nube circumseptus. ad hoc aliud ostentum prodi-

Eustochij obitus.

Hier. ep. 27.

Marcell. chron.

Prodigia apud Palestinam.

tur;

tur; in recens baptizatorum vestibus Crucem diuinitus impressam perspicuè visam. hinc factum, vt multi, ex sacris vaticinijs extremum metuendi Iudicij adesse diem, & putarent Ipsi, & pro concionibus, & familiaribus vbique sermonibus inculcarent.

Aug. ep 79. 80.

Chri. Ann. 420. Quadringentesimum, ac vigesimum Christi annum Theodosius IX. Constantius III. Consulatu auspicati sunt; quo Constantius Ipse Augusti nomine, atque insignibus ab Honorio est auctus, cuius Rescripto Cælestius iterum proscribitur.

Costātius. Aug.

Perpetuum vt videbatur, inter Romanos, ac Persas sancitum fœdus, superiori anno rescissum fuerat. ergò ingens in Christianos persecutio excitata est; siuè eam Ildegerdes Ipse, qui Theodosij Tutor fuerat, siuè, quod alij tradunt, Ildegerdis Filius Bararanes instituerit. cruciatuum genera quibus affecti sunt, qui Fidem constanter retinuere Theodoretus, non sine horrore, enumerat legenda, aut audienda. bellum porrò fœliciter à Theodosio gestum, biennio peractum est. eo vigente cum ex Persis septies ferè mille captiui apud Romanos essent, summaque alimentorum inopia laborarent, Acacius Amidæ Episcopus sacra vasa in Illorum redemptionem impendit. cuius effusa charitas ipsis hostibus admirabilis, conciliandæ inter vtram-

Marcell. chron. Aug. de Ciu Dei. l. 18. c. 12. Socr. l. 7. c 21 Theod l. 5. c. 34.

Persequutio in Perside.

que Gentem paci adiumento fuit.

Sarraceni ad Christũ conuersi. Eiusdem ex causa belli Christianæ Fidei aditus apud Sarracenos patefactus. id quo pacto acciderit, quidque diuini prædicatione Verbi effectum fuerit, Cyrillus refert.

S. Hieronymi obitus. In hunc annum incidit Hieronymi eximij Ecclesiæ Doctoris exitus pridie kal. Octobris, ætatis fere octuagesimo, quod ex Ipsius scriptis haud dubiè colligitur. multi sanè, sed perperàm, ad centesimum Eum accessisse tradunt. missis igitur quæ de tanto Viro leguntur elogijs, ac librorum Ipsius qui extant, catalogo prætermisso, eos tantum referre sat erit, quos excidisse compertum est. hi sunt de Hæresibus, & de carnis resurrectione. In Lucæ Euangelium Homiliæ XXX. in Psalmos tractatus septem. de Iudicio Salomonis. in omnes Prophetas adnotationes pro Tyronibus præter copiosiores, quæ extant, explantationes in quatuor Euangelia: denique in Apocalypsim. præter ea, quæ ex Græcis Authoribus latinitate donauit. *Porrò qua de Hieronymo inconsultè admodum circũferuntur in Eius Vita ab imperito quopiam concinnata singillatim hic Author refellit, quem require.* *Inuit. S. Eut. apud Surd. 20. Iã. Prosp. chron. Hier. de scr. eccl. in fin. Aug. ep. 261 & de Hær. in fin. Cassiod. instit. diu.*

Chri. Ann. 421. Argicola, atque Eustathio Coss. Constantius in ipso Imperij limine moritur. tradit Nicephorus, bellum

Theo-

Proʃp. chron.

Theodoſio inferre meditatum, quod ſuam Ipſius imaginem Conſtantinopolim ex more allatam, recipere Ille noluiſſet.

Marcell. chron. Socr. l. 7. c. 21

Athenais quæ & Eudocia Theodoſij Uxor. Poema ſcribit

Theodoſius interim puber factus Athenaidem Leontij Philoſophi Filiã, liberalibus diſcliplinis apprimè excultam, Vxorem duxit, quam Baptiſmo ab Attico Epiſcopo initiatam, Eudociam in poſterum dici voluit. hæc in Viri laudem egregium de bello Perſico Poema ſcripſit, quo in argumento alios quoque verſatos tradunt.

L. 6. de ſacr. Eccl. & L. 35. de Epiſc. & Cler

At vero Theodoſius rei Eccleſiaſticæ ignarus Attici ſuaſu, doloque malo Illyrici Eccleſias Conſtantinopolitanæ ſubiecit præfatus hac in re antiquos ſe Canones reſtituere, quos commenticios Illi Atticus haud dubiè propoſuit illud inſuper addens Conſtantinopolitanam Eccleſiam Romæ Veteris prærogatiua gaudere, quod Auguſtorum ſancitum legibus, Reip. ſtatum ſpectat, non autem Eccleſiæ. Huic porrò Sanctioni Romani Pontifices, Leo in primis, numquam acquieuere, de quo infra erit dicendum.

Chri. Ann. 422.

Rom. Pont. Authoritas.

Nouus annus vtrumque Auguſtum Coſs. habuit, quo Bonifacius aduerſus Patroclum Sedis Arelatenſis Inuaſorem, cauſæ cognitionem Hilario Narbonenſi demandauit; ex quo praxim frequentibus firmatam exemplis agnoſce ſupremæ in omnes Epiſco-

pos Romani Pontificis potestatis.

Bonifacius Africa Dux. Militaribus hoc tēpore copijs apud Africam præerat Bonifacius Vir æquè pius, ac strenuus. Huic cum Augustino amicitia non vulgaris intercedebat, tum literarum commercium, *quarum nonnullas Author hic recitat.*

Hoc sub Duce Gothi quoque stipendia faciebant; qui, Arriani cum essent, Arrianos quoque Ministros secum habebant in His Maximinus Episcopus fuit, qui Augustinum ad disputationem de Fide lacessere non dubitauit; quod & Pescentius Comes rerum Fiscalium Exactor, itidem Arrianus, est ausus. *Arriani Augustinū prouocāt.* *Aug. ep. 37. Possid. in vit. c. 13.*

Mariano, atque Asclepiodoro Coss. adscriptus annus funestus illuxit Honorij morte, quæ Augusto mense contigit, imperauit à Theodosij Patris obitu annos fere vndetriginta, decem amplius vixit. Romæ Illum decessisse, & apud Vaticanū porphyretico conditum monumento, Paulo Diacono tributa historia testatur. Paucis ante obitum mensibus Gallam Sororem, cum duobus Filijs Valentiniano, atque Honorio, ob suspicionem Vocatorum Hostium, in Orientem amandauerat; quo factum, vt cum nullus apud Occidentem esset qui iure cognationis Imperium susciperet, Ioannes quidam, qui tum Prætorio Præfectus, antea inter Augusti Scribas fuerat, Imperium *Honorij mors.* Chri. Ann. 423. *Marcell. & Cass. chron. Socr. l. 7. c. 23* *Ioannes Tyrānus.*

perium inuaderet. Hic statim Legatos ad Theodosium mittit per quos Illum orat, vt se in Collegã adsciscat. Theodosius, Legatis custodiæ traditis, Patrui morte haudquaquam vulgata, Ardaburium, quo Duce bello Persico fœliciter vsus fuerat, in Ioannem conscribere exercitum iubet.

Ardaburius Theodosij Dux.

L. 60. & 61. de bar. L. 22. & 23. de Pag L. 27. de Iud C. Th.

At nouus Imperator inter prima Principatus rudimenta Ecclesiasticam immunitatem omnem decreto sustulit, quod quam malè consultus fecerit, suo mox damno expertus est. Theodosius vicissim auitum sectatus morem, bellum ab ipsa Hæreticorum aliorumque Christi hostium insectatione auspicatus, complures, quæ extant, hac de re edidit Sanctiones.

Honorium haud ita multò post sequutus Bonifacius Pontifex, moritur VIII kal. Nouembris cui sublegitur Cælestinus. Huic ex Eulalij factione nonnulli quemadmodum sese opponere non sunt ausi, ita Illius communionem diutius eos vitasse constat, quod Valentiniani edita postmodum Rescripta declarant.

Bonifacij Papa obitus Cælestinus succedit.

Chri. Ann. 424.

Qui sequitur annus Castinum, ac Victorem Coss. habet, quamquam Ille Consulatu motus, consularibus quoque Fastis expunctus est.

Oppidanis quibusdam Hipponensis anteà Diœcesis Episcopum, Augustinus, petentibus dederat paulò iunio-

rem sui Monasterij Alumnum; Hunc posteà criminum haud leuium compertum, Oppidanis certatim deferentibus, Augustinus deposuerat. Is appellatione ad Apostolicam Sedem interposita, Romam perrexerat: nactusque Cælestini aures faciliores, quam sperasset, apud Africam accusatoribus suis insinuari curauit propediem se victorem Cælestini sententia rediturum. vulgatum insuper est non sine satellitio Romani Pontificis adfuturum. hæc non Augustini tantum, atque Oppidanorum animos exulcerarunt, sed alios quoque Africę Antistites commouerunt adeò, vt iactare quidam ausi fuerint nefas esse Africæ Episcopos transmarinam opem implorare, cum præsertim haud ità pridem Zosimi quoque Legati paulo acerbius cum Ipsis egissent.

Nouatorum calumnia. hinc Nouatorum, quæ diximus, mendacia, non ante Zosimum Romanos Episcopos in alios omnes potestatem vsurpasse. Augustinus sanè literis ad Cælestinum datis, quamquam animi perturbationem professus ex sui Alumni, quam metuebat, scelerum impunitate, summam haud secius aduersus Cælestinum reuerentiam præ se tulit, Sedis verò authoritatẽ maximè agnouit, nec nuperam dixit, tantum abest, vt iudicium subterfugerit. annuisse porrò Cælestinum Augustino, cognosci *ep. 161*

ſci ex eo poteſt, quod mutua deinceps ſe beneuolentia complexi fuerint. tum illud æquè exploratum eſt, Africanos Epiſcopos reliquos, non tam Rom. Pontificis ſententias, quam illarum exequutiones, quæ non rarò cum militari apparitura peragebantur, ægrè tuliſſe.

Ioannes interim copiarum parte in Africam tranſmiſſa, Prouinciam à Bonifacio militiæ inibi Præfecto repetit. Is tyrannidem ſimul, atque impietatem auerſatus, re antea cum Auguſtino collata, Illiuſque ad Deum precibus, & cauſæ bonitati fidens, armis decernere ſatius duxit, quod & feliciter præſtitit. *Ioannis Tyranni conatus.*

Ardaburius Theodoſij Dux Salonas cum exercitu delatus, dum illud Aquileiam tranſmittit, in littus vi tempeſtatis eiectus, in Tyranni poteſtatem venit, Deo ita moderante, ne humanis conſilijs fœlix belli exitus tribueretur; de quo in ſequentis anni rebus geſtis ſermo erit.

Theodoretus ſuperiori anno ad Cyri Vrbis Epiſcopatum euectus cum ampliſſimam Diœceſim (octingentas Parœcias habebat.) Marcionitis refertam nactus eſſet, in illis ad rectam Fidei ſemitam pertrahendis vi maxima incubuit: quanto verò cum pietatis prouentu, Ipſemet tradit. *Theodoretus.* *Ep. 81. & hiſt. de Sãct. c. 21.*

Theodoſius XI. Conſulatus Colle-

Valentinianus. III. gam assumit Valentinianum consobrinum, quem hoc eodem anno post deiectum Tyrannum adhuc impuberem Occidentali præfecit Imperio. Tyranni porrò exitium mira Dei prouidentia contigit. Rauennam cum exercitu se receperat, Vrbi, qua parte palude inaccessa putabatur, custode nullo imposito. ergo Ardaburij, quem captum à Tyranno diximus, Filius Aspar collectis vtcumque Romanis copijs, non tam maris fluctibus quam Ducis infortunio disiectis; dum omnia circumspicit, vt Remp. simul, ac Patrem in pristinam vindicet libertatem; Angelo, vt Socrates, alijque tradunt Pastoris specie per inaccessam alioquin Paludem deducente, Rauennam peruenit, Vrbis portas patentes reperit, factoque impetu Tyrannum opprimit; admirabili sanè, absque vllo suorum detrimento, parta Victoria, quam vno omnes ore Theodosij pietati tribuere; quæ sanè fuit eximia tum in rebus alijs peragendis, tum in hoc ipso diuino munere agnoscendo. cum enim circensibus ludis interesset, insperatæ victoriæ nuncium allatum est. religiosus tum Princeps ad populum, qui aderat frequentissimus; quin, inquit, ludis relictis, gratias Deo suppliciter acturi ad Ecclesiam properamus? excepta Augusti vox est omnium cum admiratione, ac plausu, neglectisque spe-

Chri. Ann. 425.

Theodosij pietas.

ſpectaculis, Eum omnes ſolemni veluti pompa in Templum deduxerunt. vnum de Theodoſij religione, quod Theodoretus, & alij tradunt nequaquam eſt reticendum. Vir quidam Monaſticũ vitæ genus excolens, cum ad Eum ſæpius, rei cuiuſdam petendæ gratia, acceſſiſſet, nec Eius alloquendi poteſtatem nactus fuiſſet, per ſummam temeritatem Ei Sacris interdixit. pius Princeps re intellecta, ac Monacho diligentius conquiſito, nec reperto, ad Epiſcopum, pro impetranda abſolutione, quemdam ex domeſticis ablegauit; negante Epiſcopo abſolutione opus eſſe, cum temere Monachus eam ſibi poteſtatem tribuiſſet, haudquaquam acquieuit, teſtatuſque cibum ſe non percepturum antequam vinculo ſolueretur, Monacho iterum perquiſito, ab Eo demum facinus erubeſcente ſolutus eſt.

Theod l. 5. c. 36. Niceph. l. 14. c. 4

Mirũ de Theodoſij religione.

Poſt Tyranni necem Barbari, quos Ille acciuerat, in Thraciam irrumpentes, diuina & ipſi ope diſiecti ſunt. eorum quippè Dux Coylas fulminis ictu interijt: reliqui procellis, rerum inopia, alijſque incommodis confecti, vulgari demum lue abſumpti ſunt.

Socr. l. 7. c. 42

Multæ hoc anno ab vtroque Auguſto editæ Sanctiones leguntur ad iura Eccleſiæ, ac diuinum cultum ſpectantes. ſed & literarum ſtudijs Conſtantinopoli Theodoſius noua ſancita lege

L. 5. de ſpec. L. 46. de Epiſ & Cl. L. 62. 63. 64 dabar.

lege consultum voluit, in qua Professorum, numerus, & quas græcè, ac latinè profiteri Artes, ac Scientias deberent, definitur. tum alia rursum edita Sanctione honore afficiendos Eos duxit, qui XXII. annorum cursum docendo confecissent.

Immunitas publicè docentibus.

L. 3. de stud. lit. L. 1. de Profess.

Obijt hoc anno Atticus, quem Chrysostomo suffectum diximus.

Sor. l. 7. c. 15

Repetito Eorundem Augg Consulatu nouus annus inchoatur, quo Sisinius Vir integerrimus Constantinopolitanæ Ecclesiæ imponitur. Theodosius ad Ethnicæ superstitionis reliquias abolendas, seuerissimam legem promulgauit.

Chri. Ann. 426.

L. vlt. de Pag.

At verò Augustinus annum agens secundum supra septuagesimum, imparem se oneri ea iam ætate sentiens Successorem sibi, ac se adhuc superstite Coadiutorem, vt vocamus, dixit Neradium populo haudquaquam improbante. otium proindè vtcumque nactus, tum alia nonnulla, tum Retractationum libros scripsit.

Augustinus successorem nominat.

Aug. ep. 113

Eo tamen haud diu frui potuit; sequenti quippè anno, qui Consules Hierium, atque Ardaburium habuit, Ciuile inter Romanos Duces bellum, barbaricum mox excepit. Bonifacius, quem, ex Augustini consuetudine, pietatem hausisse diximus, quo magis in dies in eius Prouinciæ administratione militari laude, ac potentia cre-

Chri. Ann. 427.

Bellũ Ciuile.

Prosp. chron. Paul. Diac. l. 14.

crescit, eò etiam magis æmulorum in Illum inuidia succrescit. eo factum est, vt quasi nouarum rerum studiosus apud Theodosium deferretur. igitur perduellionis reus actus imparem se hostibus cernens, qui Augustorum auspicijs bellum administrabant, ex Hispania Vandalos, atque Alanos exciuit, maximo Rom. Imperij, ac Christianæ Reip. detrimento, quod non semel deinceps erit deplorandum.

Bonifacius Vãdalos vocat.

Chri. Ann. 428. *Procop. de bell. Vand. l. 1.*

Porrò auxilio vocati Barbari Ipsi in primis Bonifacio exitio fuere. Is enim amicorum ex Vrbe literis præmia, necdum veniam à Placidia Augusta pollicentibus, si barbaros quacumque demum ratione ab Africa auerteret, facti pœnitens eorum animos ingenti oblata pecunia tentauit. id vbi incassum agere se animaduertit, vi pellere adortus, manus conserere non dubitauit. cæterum victus Hipponem munitam Vrbem se recipit, vbi à Genserico, qui gentis Principatum, Gunderico maiori natu Fratre extincto, susceperat, obsidetur. & hæc quidem altero à transmisso in Africam à Barbaris exercitu anno contigere Sauro, ac Fœlice Coss. quæ deinceps eadem in Prouincia sunt gesta, ad sequentes annos spectant.

Gensericus Vand. Rex.

Prosp. & Cas. siod. chron.

Ætius interim, qui præ cæteris Bonifacium ad perfidiam, ac vesana consilia adegerat, in Galliam cum copijs pro-

Ætius Rom. Dux.

profectus, egregiam de Franchis, qui ad Rhenum substiterant, victoriam retulit, quo factum est, vt Principum, ac mortalium ferè omnium, ob pessundatam Africam, odio laborans, & meritam tum quidem pœnam euaserit, & meliori post hæc fama vitam egerit.

Frãcos vincit

Nestorius Byzantij Epis.

Sisinio præmaturè vita functo, Nestorius Antiochia, ob Chrysostomi memoriam, peritus, eadem in Sede collocatur principio Is quidem Theodosio author fuit Hæreticos, aliosque nefarios homines nouis legibus insectandi. At enim homo impius, qui ex Paulo Samosateno prognatus dicebatur Christo diuinitatem adimente; haud diu auitos errores dissimulauit: quamquã Illos, veteri damnatos præiudicio, iterum obtrudere veritus, ambagibus quibusdam, ac veluti præstigijs inuoluit. quippè Christum Hominem tantum ex Virgine natum, diuinitatem pro merito adeptum affirmabat, alia insuper dogmata huic consentanea effutire est ausus. Cyrillus sanè Alexandrinus, quem Aduersarium acerrimum cum Cælestino, ac alijs expertus est, quindecim Eum capitibus cum Samosateno consentire affirmat. Porrò Nestorius sua Ipse dogmata palam tradere cum extimescereret, impietatis administros haud ægrè inuenit, qui id præstare non erubescerent.

Socr. l. 7. c. 29. Prosp. chron.

Hæreticum se prodit.

Eius dogmata.

rent. ex His Dorotheus quidam Epiſcopus Conſtantinopoli tum degens, in ipſa ſacræ Synaxis frequentia ſuggeſtum conſcendens concionabundus clamare auſus eſt; *ſi quis Mariam Deiparam dixerit, anathema ſit*. his conſentanea cum Anaſtaſius quoque Neſtorij Presbyter, Eo nequaquam improbante, iactaret, maximus totius Populi motus ſequutus eſt, atque adeò poſtmodum totius Chriſtianæ Reip. perturbatio, de qua mox dicturi ſumus.

Chri. Ann. 419. *Proſp. chron. Bed. l. 1. c. 17*

Palladius in Angliam.

Subit annus ſæculi vndetrigeſimus, qui Conſules habuit Florentium, ac Dionyſium; quo tempore Cæleſtinus Rom. Pont. Britanniam Pelagiana infectam lue; Palladii Diaconi Legatione purgauit. Scotos eiuſdem Inſulæ Populos, vt qui maximè adhuc barbaros, ad humanitatem ſimul, ac Chriſtianam Fidem traduxit. Sunt qui Scotorum ad Chriſtum conuerſionem antiquiorem tradant; ſed cum hoc eius ſæculi Scriptoribus incompertum ſit, commentitium putamus. *porrò cum tres eodem fere tempore Palladij vixerint, Hic de quo eſt ſermo quis eorum fuerit, Author diſquirit*. Ipſo autem ea in legatione vita functo, cum in Hiberniam quoque Euangelium intuliſſet, Patricius cœptum ab Eo opus abſoluit. De alia quoque in Britanniam Legatione à Germano, ac

Scoti ad fidē cōuerſi.

S. Patricius Hiberniæ Apoſt.

Bed. l. 1. c. 17

Lupo

Angli Britãniam occupant. Britãni in Galliam.

Lupo Episcopis obita Scriptores tradunt, quæ in alia incidit tempora cum Insula domesticis, externisque armis agitata, ab Anglis Saxonum Gente magna ex parte subacta, Angliæ postmodum nomen adepta est. tum Britanni vexati ab Anglis pulsique, eam Galliæ partem quæ in Oceanũ excurrit, insedere, ac Britanniæ illi nomen indidere.

Nestorius hæresim disseminat

Subindè impius Nestorius propagare hæresim cupiens, literis ad Ægypti Monachos, aliosque complures datis, insuper & commentarijs conscriptis, eam latè disseminat. magnæ hinc inter Monachos excitatæ turbæ, ad quas sedandas Cyrillus primam scripsit epistolam. eadem quæ in Ægyptum, cum Romam quoque incerto tabellario fuissent perlata, Cælestinus ad Cyrillum scripsit, diligenter perquireret, an ea quæ de Nestorio vulgabantur, à Nestorio essent Authore, tum an alia insuper idem vulgasset. Cælestini literis acceptis Cyrillus, ad Nestorium Ipsum scripsit, tum alteras ad Eundem dedit, quibus Ille vehementer commotus, maxima cum arrogantia rescripsit, se præ cæteris diuinæ Scripturæ sensum, ac scopum attigisse ostendens. denique eò audaciæ venit, vt, Augustum in se propensiorem nactus, reliquos totius Orbis Episcopos suam in sententiam haud ægrè perducturum se speraret. Regia

Apud Cyrill. ep. 3. & 9.

Nestorij arrogantia.

gia verò in Vrbe multis, qui nouæ obstreperent doctrinæ, publicè cæsis, eò ventum est, nemo vt iam hiscere auderet. Theodosij porrò in Nestorium hactenus procliuitas laudanda potius, quam damnanda est; sciebat enim religiosus Princeps Arcadij Patris factum improbatum, cum Theophilo, alijsque externis Episcopis aduersus Chrysostomum patrocinatus fuisset.

Chri. Ann. 430. Nouo appetente anno Consulatum ambo Augg. repetunt. His Coss. Nestorij literæ vna cum nouæ hæresis Commentarijs haud dubiè Theodosij iussu per Antiochum Virum illustrem Cælestino redduntur. eodemque tempore à Cyrillo quoque cum literis, Commentarios aduersus Eundem Nestorium Cælestinus recipit. igitur Episcopis nonnullis Romam vocatis, Nestorij dogmata, tum Nestorium Ipsum, dato ad resipiscendum tempore, damnat, deque his Illum certiorem reddit. *literarum exempla hic apud Authorem habes omninò legenda.* eadem de re certiores quoque redidit Episcopos Antiochenum, Hierosolymitanum, Thessalonicensem, ac Philippensem. Cyrillo tamen partes suas delegauit, qua etiam ex causa (quod Theodorus tradit) Phygium Illi, hoc est Pallium potestatis signum tradidit, quo Cyrillum in Ephesino Concilio vsum constat.

tom. 1. ep. Rõ. Pont. Cyrill. ep. 16.

Cælestini zelus.

Theo. Bals.

Cæ-

Cæterum receptis Rom, Pontificis literis Cyrillus Prouincialium Episcoporum Synodum Alexandriæ cogit. ab His quatuor ad Nestorium Legati mittuntur, qui & Cælestini, & ipsius Synodi literas cum Fidei professione, à Nestorio emittenda, secum deferant, *quarum exemplum cum alijs nonnullis apud Authorem hic habes.* at Nestorius his receptis tantum abfuit, vt à sua Ipse sententia recesserit, vt potius Cyrillum cæterosque, qui eadem cum Illo sentiebant, hæresis insimularet. quo factum est, vt Theodosius per Virum illustrem Petronium, Bononiæ Episcopũ de cogendo Ephesi generali Concilio egerit; datis interim ea de re generalibus ad Episcopos literis, peculiaribus autem ad Cyrillum. Augustinum in primis Augusti iussu vocatum constat, cum is vitæ exitum paulo ante sortitus esset. incidit Augustini exitus in tertium Hipponensis obsidionis mensem; quæ ad decimum quartum perducta est.

Synodus Alexãdria.

Petronius postea Bononia Episc.

S. Augustini obitus.

Vit. c. 28. Gẽnad. de Vir. illust. c. 61.

Hoc eodem anno Ioannes Cassianus Constantinopolitanæ olim Ecclesiæ Diaconus, Leonis Romani Archidiaconi, postea Pontificis hortatu, de Incarnatione aduersus Nestorium septem libros luculentissimos edidit, cum antea (quod Ipse testatur) collationum libros edidisset.

Ioannes Cassianus.

Accedit annus Ephesini Oecumenici

Chri. Ann. 431.

nici Concilij memoria celebris. Anicij Baſſi, ac Flauij Antiochi Conſulatu faſtis adſcriptus. Hic Ille eſt Antiochus ex Eunuco Patritius, qui non ſecus, ac Eutropius gradu, & Ipſe, motus, fortuniſque omnibus exutus, inter Clericos poſteà adſcriptus eſt.

Theod ep. 95.

Hoc tempore cum ſerui quidam genere Barbari ſæuitiam Domini metuentes in Eccleſiam armati confugiſſent, Sacriſque obeundis, quod altare ipſum tenerent impedimento eſſent, Clericos, qui dimouere Illos voluiſſent, vulneribus affecere, tum ſe Ipſos, veniam deſperantes, interfecere. ea de cauſa edita à Theodoſio lex eſt qua vniuerſus Templi ambitus, non Altare tantum tutum Reis confugium eſſe ſancitum eſt. tum arma in Templa inferri vetita, Ipſeque Auguſtus legi obſequuturus, ſui corporis Cuſtodes arma pro Templo deinceps ponere imperauit.

Socr. l. 7. c. 31

L. 4. de bis qui ad Eccl. C. Th. & L. 3. C. Iuſt.

Seruorum facinus.

Lex de immunitate Eccleſia.

Arma in Templa inferri vetita

Dum Generale Epheſi Concilium cogitur, Cæleſtinus iterum Epiſcopos complures euocat, qui totius Occidentalis Eccleſiæ nomine Synodales epiſtolas, ac Legatos decernunt, qui Epheſi præſcripto tempore eſſent ad Iunij Kalendas. eò cum ex Orbe Chriſtiano vniuerſo conueniſſent Epiſcopi fere CCC. quod Ioannes Antiochenus nondum adeſſet, dilata eſt Synodi celebratio ad X. kal. Iulij. tum de-

Synodus Roma.

Conc. Epheſ. edit.

Synodus Epheſi.

Nestorius dãnatur. demum Ioanne frustra expectato, Nestorius, qui Ephesi iam erat, ter vocatus per quatuor à Synodo Episcopos, accedere cum renueret, Ioannis præsertim absentiam causatus, totius Concilij sententia damnatus est. Quinta post Nestorij damnationem die, Ioannes Ephesum demum accedit. obuiam Ei processere à Concilio missi Episcopi, ac Clerici tum officij gratia, tum vt Illum de Nestorij damnatione certiorem facerent, Eiusque vt communionem vitaret, suasuri. mirum dictu ex itinere à Ioannis Satellitio ab Eius congressu inhibiti: domum postmodum, in quam Ille venerat, ingressi, contumelijs, ac plagis excepti sunt. Ioannes tum Nestorio addictissimus, fœdere cum Eo impiè inito, nactique ambo Candidianum Comitem, qui cum militari apparitura Ephesi erat, suorum scelerum defensorem, ipso Ioannis aduentus die, in ipso eius diuersorio, Episcopis nonnullis, qui ob hæresim, aut alia ob crimina à suis Ecclesijs extorres, in sacram Synodum admissi non fuerant, coactis, quasi in legitimo Concilio, damnationis, ac depositionis sententiam in Cyrillum, ac Memnonem Ephesi Episcopum ferunt. reliquos Patres eo, quo diximus, numero, qui Nestorij damnationi subscripserant, exocmmuni-

Polit. to. 4. c. 13. Euagr l. 1. c. 5

Ioannis Antiocheni arrogantia.

Nestorij Cõciliabulũ.

municatione omnes percellunt, niſi geſta retractent, Cyrilli, ac Memnonis damnationem ratam habeant.

Exindè duodecim elapſis diebus Apoſtolicæ Sedis Legati maris tempeſtate diutius iactati, Epheſum appulere, & Synodi Actis ſuum calculum addidere. potracta ad dies deindè multos Synodo, *de cuius geſtis Anthorem hìc conſule*, Synodales ad Theodoſium literæ dantur. verum hæ ab itinerum cuſtodibus Candidiani Comitis iuſſu interceptæ, Auguſto haudquaquam ſunt redditæ. cum interim quæ à Conciliabulo, Ipſoque Comite datæ fuerant, ad Illum perueniſſent. Theodoſius ex alterius partis ſilentio vera eſſe, quæ Neſtoriani ſcripſiſſent, ratus, Catholicis Epiſcopis, datis ad Eos literis, præcipit Epheſo non antè diſcedant, quam Neſtorio, ac Ioanni conſentiant. Ex his Patres fraudem odorati, Archimandritas, qui Byzantij agebant, de rerum ſtatu certiores reddere hoc pacto ſtatuunt. literas rerum ſeriem continentes arundine incluſas Mendico tradunt: Is, nemine obſiſtente, Byzantium delatus, literas Dalmatio reddit ſpectatiſſimæ Virtutis Viro, ad quem ſuo ſe Cœnobio continentem, pietatis cauſa accedere Auguſtus Ipſe identidem ſoleret. Dalmatius re intellecta, qui cæteroquin pedem Cœnobio

Synodi literæ interceptæ.

Dalmatius ſolitarius.

nobio

nobio efferre piaculum existimasset, Augustum adit, rem, vti erat exponit. Theodosius Eo audito, insuper eodem tempore ab Isidoro quoque Pelusiota celeberrimæ sanctitatis Monacho eodem argumento acceptis literis, iubet à Synodo Legatos ad se accedere. venere igitur Byzantiũ à Synodo Episcopi aliquot, à Nestorianis Irenæus Comes illorum partibus addictissimus. tum vero Theodosius quorũdam suasu, Acacij in primis Episcopi Beroensis, qui decimum supra centesimum agebat annum, quasi æqua lance re expensa; tum Nestorij, tũ verò etiam Cyrilli, ac Memnonis depositionem ratam habendam statuit. eam verò in sententiam ire se idcircò passus est, quod totius Synodi decreto hos omnes damnatos crederet. missus itaque est Ephesum Ioannes, qui Principi ab Eleemosynis erat, vulgato autem nomine, sacrarum largitionum Comes appellatus. illuc vbi peruenit perlectis Theodosij literis, depositos Episcopos, ne quid turbarum concirent, seorsim in custodiam tradit. porrò cum de his Principem certiorem reddidit, illud mendacissimè addidit, Cyrillum quoque, ac Memnonem totius Synodi sententia fuisse depositos, ita vt de exilij tantum loco iam quæreretur. hoc cum rescissent Synodi Patres, Cyrillum verò, ac Memnonem indi-

Episcopi custodia traditi.

indignè retineri ægerrimè ferrent, ſupplici iterum libello Theodoſium rerum à Synodo geſtarum certiorem faciunt, quod & Neſtoriani pro viribus præſtant. tum verò placuit ſeptem ex vtraque parte Epiſcopos Epheſo Byzantium legari, quibus demum auditis, Pulcheria Sorore in primis adnitente, Theodoſius ex errorum tenebris, quibus Eum Comites inuoluerant, ad lucem aliquando veritatis emerſit. Ergo Neſtorianæ factionis Legati dimiſſi: Epiſcopi eidem ſtudentes ad ſuam quiſque Eccleſiam abire iuſſi. Neſtorius Antiochiæ relegatus mitiori tum quidem exilio, verum quod hæreſim docere adhuc pergeret, poſt quadriennium, Oaſena Illi relegatio omnium deterrima decreta eſt, vt ſuo loco referemus. inſuper Irenæus Comes exauctoratus, quod de Ioanne quoque Candidiano, ac Palladio traditur. porrò diuino factum conſilio fateri cogimur, vt per Virginem Auguſtam Virgo Deipara à Neſtorij blaſphemijs vindicaretur.

Cyrill. Apol. ſubfin. Euagr l.1.c.7

Neſtorius relegatur.

Ad hæc Neſtorio Succeſſor datur Maximianus, & à ſacræ Synodi, quos diximus, Legatis conſecratur.

Socr. l. 7 c.37 Liberat. c7

Hoc tempore additamentum illud accepiſſe creditur Angelica Salutatio. *Sancta Maria Mater Dei ora pro nobis peccatoribus.*

Additamentum ad Salut. Angelicam.

Hæc dum apud Orientem peraguntur.

Procop l.1.

Paul. Diac. l. 14. tur, Gensericus apud Africam insignem de Rom. exercitu victoriam reportauit. *Gensericus Romanos vincit.*

Iisdem Coss. X. kal. Iulij Paulinus Nolanus Episcopus moritur, de quo illud traditur memorabile, tanta illum charitate flagrasse, vt captiuum se Vandalis pro Filio Viduæ redimendo traderet. *S. Paulini obitus.*

Chri. Ann. 432. Subit nouus annus Ætio apud Occidentem, Valerio apud Orientem Coss. cuius exordio Ephesinæ Synodi Patres, ac Theodosius Ipse Aug. cum Maximiano, quem Nestorio suffectum diximus, Legatione instituta, Cælestinum de præclaro Catholicæ Fidei triumpho certiorem faciunt. Is verò quasi alter Symeon, qui diu anxiè redemptionem Israel expectasset; voti demum compos factus, dimitti se in pace exoptauit, post tres non amplius menses vitæ exitum foelicissimum sortitus exacto Pontificatus anno octauo. Huic Sixtus sublegitur huius nominis tertius. Hic nihil prius habuit, quam vt errantem ouem reduceret. scripsit itaque ad Nestorium apud Monasterium Euprepij Antiochiæ agentem, ratus Illum in Monastica tranquillitate resipiscere haud ægrè potuisse, qui in Populorum frequentia desipuerat. sed incassum Eius conatus cecidere. Theodosius quoque apud Ioannem Antiochenum pro im-

Cælestini Papæ obitus. Sixtus III.

Gēnad de Vir. illust. c. 5. 5.

imperio egit, vt Nestorium, quod alij fecerant damnaret, cum Cyrillo, & reliquis Orthodoxis in gratiã rediret, idque, vt alij Syriæ Episcopi facerent, curaret. hac ipsa de re ad magnum Illum Simeonem cognomento Stilitem scripsit, quem veluti Numinis interpretem ex toto Christiano Orbe omnis generis mortales consulebant. & Ioannes quidem habito Prouincialium Episcoporum Conuentu Ephesinæ Synodi decreta comprobauit, reique testes literas ad Sixtum pariter, ac Cyrillum dedit.

Euagr l. c. 1. c 13. Theod vit. Patr. c. 26. Cyrill. ep. 38.

Simeõ Stilites.

Per idem tempus Iudæus veterator apud Cretam Moysem mentitus Iudæos inde omnes, exsiccato mari, in terram Promissionis abducturum se spondens, Eos ita dementauit, vt multi mare temere ingressi miserè perierint; porrò cum Seductor, ad necem quæsitus, nuspiam inuentus fuisset, à multis vulgatum, non hominem illum fuisse, sed Dæmonem, quo factum vt ex His multi Christianam Fidem amplexi fuerint.

Socr. l. 7. c. 36 Nicephl. l. 14 c. 41.

Iudæus veterator.

Quo etiam tempore Britius Turonensium Episcopus Martini Alumnus, ac Successor, nefariæ cum Muliere consuetudinis insimulatus, infantem ex Ea recens natum per Christum adiurauit, vt proderet an Britius Ipsius Pater esset; tum Infans, *non tu*, inquit, *Pater meus es*, vrgente Populo vt, quis

Greg. Tur. de Gest Frãc. l. 2. c. 1 & l. 10 c. 31.

S. Britius.

Infans loquitur.

nam esset, interrogaret, id se, ne noxius proderetur, facturum negauit. cum autem haud secius aduersantiũ potentia pulsus esset, ad Rom Pont. appellauit, à quo, causa cognita, restitutus est.

Subindè Bonifacius ex Africa Romam delatus, militiæ Magister dictus non tam publicas cum Reip. hostibus, quam priuatas cum Ætio inimicitias exercens, prælio Illum superauit, nec
Bonifacij obitus. ità multo post, siuè morbo, siuè, quod alij tradunt, ex vulnere extinguitur. Ætius Dalmatiam, mox Panoniã adit.

XIV. cum Anicio Maximo Consulatum Theodosius inierat, cum noui apud Orientem, ex veteribus exorti fluctus, compositam paulò antè pacem perturbarunt. id Fidei hostium dolo factum, qui Cyrilli nomine vulgatis literis Illum in maximum famæ discrimen adduxerè; mox tamen detectis dolis, simultates sublatæ, tranquillitas restituta est. tum verò Vrbs Regia tridui incendio grassantibus latè flammis fœdè absumitur *Chri. Ann. 433. Liberat. Breu. c. 7. Cyrill. ep. 29. & 30. Marcell. & Prosp. chron.*

Byzãtij incẽdiũ.

Ioãnes Cassianus. Ioannes Cassianus Massiliensis iam Ecclesiæ Presbyter, Collationum libros, quos diximus, ediderat Christianæ pietati sanè proficuos: in his Pelagiani errores deprehensi, confutatique sunt à S. Prospero eo in Commentario, quem aduersus Collatorem inscripsit. porrò Collationum opus ipsum ab Eucherio Lugdunensi Episcopo,

scopo,

ſcopo, ac Victore Afro expurgatum, ad nos vſque peruenit.

Sub anni exitum coacto Romæ à Sixto Concilio, Ipſius Sixti cauſa diſcuſſa eſt, quem Anicius Baſſus Exconſul ſtupri cum ſacrata Deo Virgine inſimulauerat. cæterum, calumnia detecta, Pontifex innocens pronunciatur, Accuſator viciſſim damnatur. *Synodus Romana. Sixtus accuſatus.*

Chri. Ann. 434. *Socr. l. 7. c. 39* Aſpare, atque Areobinda Coſs. Maximianus, qui pulſo Neſtorio Byzantij Epiſcopus conſecratus fuerat, moritur. dum adhuc defuncti cadauer inſepultum iacet Proclus Vir ſpectatiſſimus in Epiſcopali Sede collocatur. *Proclus Byzãtij Antiſtes.*

Phot. Bibl. Sur. vlt. Iun. Sub idem tempus Melania Iunior, quæ Hieroſolymis Monaſticam agebat vitam, Conſtantinopolim Voluſiani Patrui accitu venit. Is tum Legatione ad Eudociam Auguſtam fungebatur illuc ab Vrbe, cuius Præfecturam gerebat, profectus. Virgo ſanctiſſima iter illud libenter ideo ſuſcepit, quod ſpem certam concepiſſet Patruum, Ethnicum Hominem, quod Auguſtinus fruſtra tentauerat, ad Chriſti cultum ſe perducturam, quod & diuina demum opè effecit. porrò ex Melaniæ congreſſu non Voluſianum modo, ſed Auguſtum quoque, atque Auguſtam hauſiſſe pietatem conſtat. *Melania Iunior.*

Tertius ab Epheſina Synodo annus agebatur; cum Vincentius, Lirinenſis, apud Galliam, Monaſterij Alumnus lu- *Vincẽtius Lirinenſis.*

culentum aduersus hæreses commentarium elaborabat. Hìc cum se fluctibus sæculi diutius agitatum dicat, antequam Monasticę vitę portum tenuerit, in eam nos adducit sententiam, vt putemus Eundem Hunc esse Vincentium Galliarum Præfectura nobilem, qui mirificè à Seuero commendatur. *Dial. c. 12.*

Qui sequitur annus huius sæculi quintus, ac trigesimus, duos Augg. Theodosium XV. Valentinianum IV. Coss. habet, quorum edicto Nestorij libri diligentius perquiri, ac vltricibus flammis tradi sunt iussi. quo tempore Ætius, & Gundicarium Burgundionum Regem superauit, & Armoricos Galliæ Populos Romanum iugum detrectantes domuit, ac Barbari Alemannorum Regis prædæ subiecit; quem tamen Germanus Altisiodorēsis Episcopus, pro ea, qua pollebat sanctitatis fama, ab incepto reuocauit. *porrò de Germani laudibus, rebusque gestis multa hìc Author ex Constantio eius temporis Scriptore, qui Illius vitam edidit, recenset.*

Chri. Ann. 435. *L. vlt. de Har. C. Th.* *Prosp. chron.* *Ætij victoria.*

Hoc eodem anno XV. Kal. Martias Theodosiani Codicis editio facta est. ante hunc Gregorianus, atque Hermogenianus extabant, in quibus Iurisconsultorum responsa, ac Principum placita legebantur. de recentiori postmodum Iustiniani iussu edito suo loco dicturi sumus.

Theodosiani Codicis editio.

His

Marcell. chron. His Ipsis Coss. Honoria Valentiniani Aug. Soror, cum ex consuetudine cum Eugenio Procuratore vulgo male audiret, Constantinopolim ad Theodosium amandatur. *Honoria Valent. soror.*

Chri. Ann. 436. *Euagr l. 1. c. 8 Niceph. l. 14. c. 26.* Quintus à Nestorij damnatione agebatur annus Isidoro, ac Senatore Coss. cum Is, quietis nescius, nouo Theodosij Rescripto in Oasenā Ægypti Regionem remotissimam deportatur: bona, Ecclesiæ, cui præfuerat, adiudicantur. tradit Euagrius toto exilij, quo superfuit, tempore, multa perpessum, denique morti proximum, lingua prius, dein'toto corpore vermibus scatente, computruisse. *Nestorius lōgius deportatur. Infœlix eius exitus.*

Moritur hoc eodē tempore Ioannes Antiochenus, cui Domnus Monachus ex Sorore Nepos Successor datur.

Chri. Ann. 437. *Marcell. & Prosp. chron.* Sub Consulibus Ætio, ac Sigesuulto Vandalica apud Africam persequutio à Genserico Arriano Rege grassari cœpit. initium ab Ipsius Regis domesticis factum, quorum quatuor Hispani Homines primitiæ Martyrum hoc anno fuere Horum memoria Idibus Nouembris Ecclesiasticis tabulis proponitur recolenda. quæ in alios postea Rex Barbarus immania statuit, ad sequentes annos spectant. *Persequutio Vādalica.*

Socr. l. 7. c. 43 Valentinianus interim Byzantium profectus Eudoxiam Theodosij Filiam Vxorem duxit, exindè, Italiam repetens, Rauennam regreditur. *Valēt. Vxorē ducit.*

XVI. Theodosij Consulatu Fausto Collega, Chrysostomi Reliquiæ Cumanis Ponti Constantinopolim solemni pompa referuntur. Concionem, ex more Proclus ad populum habebat ipsa die transitus Chrysostomi anniuersaria. ergò dum tanti Viri laudes extollit, auditores clamoribus apud Illum instant suum sibi Pastorem reddi flagitantes. res eò peruenit, vt Proclus ita, vt erat, è suggestu ad Augustum pergere Populo vrgente, ac prosequente, coactus fuerit. annuit Augustus Virosque eximios, qui sacra Pignora in Vrbem Regiam referrent, delegit, mira res, sacrum Corpus, quod argentea in theca honorifice seruabatur; moueri loco nequijt certior de his factus Theodosius, Proclo, ac alijs cõsultationi adhibitis, quid facto opus esset rogat; cæteris, miraculo perterritis, sententiam ferre minimè audentibus, videri sibi, Augustus ait, literas ad sacrum Antistitem, quasi viuentem, dari, quibus rogaretur, ne, suę olim Ecclesiæ, in se studium despiceret, neuè ad eam redire, tantopere exoptatus abnueret. Augusti sententia, tamquam à summa Eius pietate profecta, cum nemini nõ placuisset, perscriptæ Ipsius Augusti nomine literæ, perlatæque à præcipuis Senatoribus sunt: tum supra sacrum Corpus depositæ, *quæ ex eius ætatis Scriptoribus deprompta ab Authore.*

Chrysostomi corpus transfertur.

Chri. Ann. 438.

Socr. l. 7. c. 44 Niceph l. 14. c. 45.

Mirũ de Chrysostomi Reliquijs.

Theodosij pietas.

thore hìc recitantur omninò legenda. exindè indictis precibus, ac peruigilio, enixè omnes Deum, ac ſanctum Antiſtitem cōprecati ſunt, vt id præſtaret, quod humillimis votis religioſiſſimus Imperator, ac Byzantij Ciuitas vniverſa expoſcerent. peractis precibus res iterum tentatur, & ex voto ſacrum Corpus mobile reperitur. tollitur ſacra Sarcina humeris Sacerdotum, Clericis, ac Monachis accenſis cum facibus, magno numero, præcedentibus, ac præcinentibus, dein' Populo frequentiſſimo proſequente, Chalcedonem demum defertur, quò Theodoſius, cum Proclo Epiſcopo, ac Senatu vniuerſo obuiam proceſſerat, tum verò Regia Quinqueremi excipitur, nauigijs alijs innumeris proſequentibus. hìc iterum res accidit memoranda. ſumma erat maris tranquillitas, cum repente exorta procella naues reliquas huc illuc diſiecit, Regia, quam diximus, Quinqueremis, velis, ac funibus vi tempeſtatis abruptis, diuina veluti ducente Manu ad Viduæ agrum appellit, cuius olim cauſa Eudoxiæ odiū Vir Sanctus incurrerat, noua veluti ſententia viduæ illum adiudicans: vehementiori nauis appulſu ſaxum in mare prominens diſciſſum eſt, quod permulta dein' ſæcula rei memoriam ſeruaſſe ferunt. tranquillitas exindè reddita, ſacræ Reliquiæ in ampliſſima

Apostolorum Æde collocatæ sunt. tradunt Theodosium preces pro Parentibus summa cum pietate fudisse pronum, fronte ad ipsum tumulum applicata, tum seorsum pro Matre orasse, vt Eius sepulcrum, quod triginta amplius iam annos, omnium cum terrore, identidem concutiebatur, tandem aliquando consisteret; votique compotem effectum.

Sacra reliquia inuenta. Eodem fere tempore Sanctorum XL. Martyrum, qui Sebaste, apud Armeniam, passi fuerant, sac. Reliquiæ in Byzantij suburbio, ex reuelatione, inuentæ. Sancti quoque Ignatij Antiochiæ ex Suburbio in Fortunæ olim Templum translatio facta est. *Sozom. l. 9. c. 2. Euagr. l. 1. c. 19.*

Eudocia Hierosolymis. Eius ibidem opera. Post Filiæ Nuptias Eudocia Aug. Melaniæ, vt creditum, suasu, peregrinationem Hierosolymam instituit sacraque in Vrbe annum fere integrum egit: Templa, ac Monasteria ibidem extruxit, aut instaurauit, ditauitque, tum ipsa Vrbis mœnia collapsa restituit, quo Regij Prophetę votum impletum videtur cum cecinit, *Benignè fac Domine in bona volũtate tua Sion, vt ædificentur muri Hierusalem*. siquidē ἐν τῇ Εὐδοκίᾳ *in Eudocia* idem est, ac latinè *in bona voluntate*. quamquam multa ex his postmodum perfecisse par est credere, cum iterum post Viri mortem illuc profecta est, quod suo loco referemus. *Socr. l. 7. c. 46. Euagr. l. 1. c. 23. Psal. 50.*

XVII.

Chri. Ann. 439. XVII. Theodoſius vna cum Feſto Conſulatum repetit, cum Eudocia Hieroſolymis Byzantium remeans, Stephani Protomartyris Dexteram ſecum detulit. donatam inſuper Eam ferunt beatis Faſcijs, quas ſua infantia Chriſtus Dominus cõſecrauit: ad hæc duabus Catenis quibus Apoſtolorum Princeps Herodis iuſſu vinctus fuit, quarum alteram Romã ad Eudoxiam Filiam miſit, quæ adhuc viſitur colitur que, vna cum alia, quam iterum, Nerone Principe, in Mamertino geſtauit carcere, eo in Templo, quod cum Eudoxia Exquilino in Colle ædificauit. *Tẽplũ S. Petri ad Vincula.*

Nouell. Tho. tit. 3. de Iud. Theodoſius interim aduerſus Idolorum cultores, ac Iudæos dignam Chriſtiano Principe Sanctionem edidit. quo tempore Cyrillus quoque Alexandrinus Iuliani Scripta quibus Ille Chriſtianam Religionem impugnauerat, Commentarijs diſertiſſimis confutauit. *Cyrilli in Iulianũ ſcripta.*

Sed, & Theodoretus, Ethnicorum blaſphemijs excitatus, præclarũ Opus XII. libris comprehenſum elaborauit, quod de Græcarum affectionum curatione inſcripſit. porrò cum apud Occidentem quoque profanæ ſuperſtitiones reuiuiſcerent, aduerſus illas Saluianus, Chryſologus, ac Maximus Taurinenſis hoc tempore eloquentiſſimè declamarunt. *Item Theodoreti.*

Carthago à Vandalis capta. Sub huius item anni exitum Carthago à Genserico Vandalorum Rege, quo cum induciæ pactæ fuerant, dolo capitur, ac miserè diripitur, Sacramenti religione per summam perfidiam violata. tum Catholici omnes, Episcopi in primis, ac Clerici mirè vexati, Aris, ac Templis spoliati, Arrianis Horum loco Ministris substitutis. *Marcell. & Prosp. chron. Vict. l. 1. Proc. l. 2.*

Sixti III. obitus. Quadragesimo eiusdem sæculi anno Valentiniano V. atque Anatolio Coss. Sixtus Romanus Pont. decessit cum annos sedisset prope VIII. Vrbis verò Ecclesias donarijs ditasset. Contigit autem vt Eius postea nomine Pelagiana hæresi adspersi libri vulgarentur, quemadmodum eiusdem nominis Pontifici tributũ Opus diximus, quod ob Origenistis conscriptum Sixto Pitagorico rectius tribuitur. Chri. Ann. 440.

S. Leo Magnus succedit. Sixtum Leo Magnus subsequitur; *à cuius consecratione sextum Annalium tomum author fœlici auspicio reordditur; & nos eius vestigia assectantes, sextum Epitomes huiusce librum, ex instituto, inchoabimus.*

Libri V. finis.

AN.

ANNALES ECCLESIASTICI CAESARIS BARONII S. R. E. CARD.

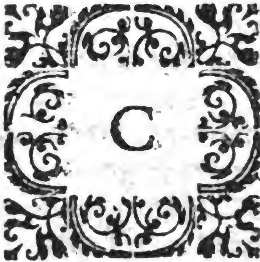
A LVDOVICO AVRELIO Perusino.

In totidem libellos breuissimè redacti: in quot magna volumina opus ab Authore digestum est.

LIBER VI.

Respondens sexto Authoris Tomo.

Chri. Ann. 440.

OEPTVM superiori libro à Christo nato annum prosequimur quadringentesimum, ac quadragesimum Valentiniano Augusto V. atque Anatolio Coss. quo, secundo, ac quadragesimo à Sixti obitu demum die, Leo Rom. Ecclesiæ Archidiaconus, qui posteà Magni nomen adeptus est, Pontifex Maximus renunciatur.

Prosp. chron.

Gensericus, Carthagine, vt diximus, expugnata, Siciliam inuadit, à qua tamen à Cassiodori Auo eiusdem nominis, strenuo Duce, nauiter repulsus, Carthaginem renauigat, quam Vrbem Romani olim Imperij æmulam ad maximam redegerat vastitatem.

Vădăli Siciliam inuadunt. *Cass. l. 1. ep. 4.*

Sequens annus Cyrum tantum apud Orientem Consulem habuit, quem, ob poeticam facultatem, Eudocia Augusta, eiusdem artis studiosissima, peritissimaque, ad honorum culmen per omnes dignitatum gradus euexerat, nam & Vrbanam, & Prætorij Præfecturam gessit, & Patriciam dignitatem adeptus est. denique varijs iactatus Fortunæ fluctibus, ex Ethnico Christianus factus Episcopus euasit. sub Eiusdem porrò Cyri Consulatu Concilium Arausicanum apud Galliam celebratum legitur, in quo canones sanciti sunt vndeviginti.

Cyrus Poeta Cōsul. Chri. Ann. 441. *Eius fortunæ varietas.* *Conc. Arausicanũ*

Huic Synodo, cum alijs sanctissimis Viris, Eucherius Lugdunensis Episcopus interfuit, *quem præ cæteris hic Auctor commendat, eademque occasione Lirinense Cœnobium fœcundissimum fuisse sacrorum Antistitum Seminarium ostendit.*

S. Eucherius. [Liri]nense Cœnobium.

Cæterum Theodosius, bellum aduersus Vandalos meditans, Areobindam, Anaxillum, atque Germanum instructæ eam in rem Classis Duces constituit; qui tamen dissidijs, ac cunctationibus,

Prosp. chron.

non

non tam Africæ ſubſidio, quam Siciliæ oneri fuere. tum vero etiam Genſericum in Catholicos, quos ſubegerat, irritatum ferunt, Africæ autem partem reliquam, quæ Romano adhuc Imperio parebat magnopere fluctuaſſe; quę res Valentinianum, ac Matrem ad inhoneſtam cum Barbaro Rege pacem compulere, quæ ſequenti demum anno ſancita eſt, quo Conſules Eudoxius, ac Dioſcorus creati ſunt.

Chri. Ann. 442. Marcell. & Proſp. chron. *Attil. Hũnorum Rex.* Per idem tempus Attila, cum Bela Fratre Hunnis imperitabat. ergò Attila gloriæ, an prædæ cupidus, Thraciam, atque Illyricum inuadit, quod non niſi diuinæ iræ tribuendum videtur; eo enim maximè tempore Romanæ copiæ reuocandæ ex Sicilia fuere, cum Genſericus ſuorum inſidijs, ac iteratis cõſpirationibus appetitus, opprimi facili negocio potuiſſet. his ſanè Ille detectis ſæuiſſimam in Coniuratos exercuit carnificinam. *Genſerici Tyrãnis.* porrò cũ iam omnes ſuſpectos haberet, capitale erat Epiſcopis, cæteriſque diuini Verbi Præconibus, Pharaonem, Nabucdonoſorem, Olophernẽ, aut alium quempiam ex ſacris Literis Tyrannum pro concionibus nominare.

Cõcil. Vaſenſe. His Ipſis Coſs. Vaſenſis, ſeu potius Vaſatenſis, apud Galliam Narbonenſem Synodus celebratur.

Chri. Ann. 443. *Manichæi.* Leo interim Pontifex detectos in Vrbe Manichæos hæreſim abiurare pa-

palam cogit, idque vt alijs quoque in Vrbibus, in quibus delitescerent, fieret, author fuit, quod in Maximi, ac Paterni Consulatum incidit. quibus item Coss. Theodoretus, qui Antiochiæ hoc tempore agebat, in suspicionem Nestorianæ hæresis vocatus, Theodosij iussu recipere se in Cyprum cogitur, quod illi quanto cum animi mœrore contigerit, ex Eius hoc ipso tempore datis epistolis constat.

Theodoretus.

Ep. 82. 90. & 92.

At sanctus Pontifex Leo, haud satis ducens detectos, vt diximus, Manichæos, habitis ad Populum concionibus exagitasse, ac priuatis veluti iudicijs damnasse, duodeuigesimo Theodosij cum Albino Consulatu coacta Romæ Synodo, sacrilega Illorum dogmata, ac nefaria Sacra, publico Iudicio Ecclesiastica censura notauit. tum Synodi ipsius Acta Episcopis, non per Italiam modò, sed etiam extra eam, transmisit, quò Illi, cognitis Eorum sceleribus, in Eis indagandis, ac detectis coercendis promptiores fierent. nec absimili vsum studio constat aduersus Pelagianos, quod S. Prosperi in primis opera, quem Romam acciuerat, præstitit.

Chri. Ann. 444.

Leo ep. 93. & serm. de ieiũ. dec. mens.

Synodus Roma.

Gẽnad c. 84.

Cyrillus interim Alexandrinus moritur, Episcopatus anno XXXII. *de cuius præterea, quæ extant, scriptorum monumentis, hoc loco Authorem consule.*

Cyrilli Alex. obitus.

Cy-

Cyrillo Dioſcorus ſubrogatur, qui illius memoriæ infenſior, Ipſius quoque hæredes exagitauit. Legationem ſtatim ad Leonem inſtituit, cuius munus Poſſidonio demandauit, ex quo, cum Leo non pauca in Alexandrina Eccleſia non recte adminiſtrari cognouiſſet de his corrigendis, pro Sedis authoritate ad Dioſcorum ſcripſit. *Dioſcorus ſuo cedit.*

Mar-cell. & Proſp. chron. Amm. l. 31. Per idem tempus Attila Belam Fratrem, ac Regni Socium, exemplo haud nouo, interemit. *cæterum quod ad Hunnorum originem, ac mores ſpectat, Authorem hic multa ex Ammiano, ac alijs referentem conſule.* *Attila fratrē necat. Hūnorū origo, ac mores.*

Chri. Ann. 445. *Marcell. chron.* Valentiniano ſextum, ac Nomo Coſs. Byzantium multiplici clade affectum eſt. orta etenim in Circo Populi ſeditione, ingens perijt multitudo: tum annonæ caritate, ac vulgari ſubindè lue, multi mortales abſumpti ſunt. *Byzātij clades.*

Nou. Val. poſt. C. Th. tit. 2. & 4. Apud Occidentem porrò Valentinianus Manichæis Eccleſiaſtica animaduerſione haud ſatis, vt videbatur, coercitis, aqua, & igni interdixit; tum ad Romanæ Sedis prærogatiuam firmandam, perpetua dignam memoria, Sanctionem edidit. *Manichæi iterū coerciti.*

Chri. Ann. 446. *Paul. Diac. l. 14.* Ætio, ac Symmacho Coſs. funeſtus admodum Rom. Imperio annus inchoatur; quippè, amiſſa Hiſpania, ac maiori ex parte Africa, ac Gallia, Britannia quoque, quæ erat extra Italiam reli- *Britānia amiſſa.*

reliqua, Barbarorum armis ceſsit. Hi fuere Angli Saxoniæ Populi, quos ideo Angloſaſſones quidam vocant: exin' Anglia vocari cepta, quæ Britannia anteà fuerat, tum Britannorum migratione Galliæ Regioni, quæ in Oceanum peninſulæ modo excurrit, Britanniæ nomen eſt inditum.

Anglo ſaſſones. *Britãni in Galliã.*

Apud Orientem quoque fame, ac peſte laboratum: inſuper terræmotu Vrbes complures collapſæ; Byzantij in primis, præter publicas, ac priuatas adæs, mœnia, & ex recenti quidem conſtructione, cũ turribus LVII. corruere: concuſsio verò, quod vix credibile, ad ſex ipſos menſes perſeuerauit nullo fere interuallo. accidit tum res maximè admirabilis. dum enim Byzantij Populus, terrore maximo perculſus, precibus ex more vacat frequentiſsimus, turbine exorto, Puer, qui tum aderat, in ſublime raptus eſt adeò, vt oculos ſuſpicientium effugerit, mox eandem remenſus viam, pennis veluti libratus, ſolum attigit, teſtatuſque eſt audiſſe ſe hæc canentium verba *Sanctus Deus, Sanctus fortis, Sanctus & immortalis miſerere noſtri*. hæc cum audiſſet Proclus Vrbis Antiſtes, eadem à Populo cani iuſsit, Theodoſius verò idem ab omnibus vbique Chriſtianis præſtari, edita ad hoc Lege, imperauit. rei porrò memoria in antiquis Græcorum Menologijs.

Clades publica. *Prodigium.* *Triſagium.*

Marcell. Chr. Niceph. l. 14. c. 26. Damaſc. de fid. ort. l. 3 c. 10.

logijs descripta exindè recoli quotannis consueuit. illud quoque additur, Puerum postquam ea, quæ audierat, retulit, actutum obijsse, terræ autem motum quieuisse. Sed & illud æquè mirum traditur, hoc loco, quod in his versetur oratio, recensendum. Iudæus ex Christiani hominis domo Christi Seruatoris Imaginem clam sublatam, mucrone percussit, cum statim, veluti ex vulnere sanguis erupisset, ac Iudæi vestem adspersisset, Ille ad facinus obtegendum, noctu in puteum imaginem adhuc sanguine madentem proiecit: appetente dein' die, cum ad puteum, qui publici vsus erat quidam, aquam vt haurirent, accessissent, sanguinem se hausisse comperiunt. re ad Præfectum delata, exaustoque puteo, imago, ita vt erat conuulnerata, extrahitur, vt dubium nullum esset sanguinem ex ea profluxisse. Præfectus Imaginem ad Augustum defert, cuius iussu, præconis voce criminis indulgentia Ei proponitur, qui rem sponte prodidisset. Iudæi Vxor indicio ex Viri timore, ac veste sanguine adspersa desumpto, illum Præfecto defert. cum verò non Is modò, sed vxor quoque Christianam se Religionem suscepturos ex animo spopondissent, Noxius sceleris impunitatem nactus est, sacro, vna cum Vxore, Baptismate initiatus. rei

Prodigium aliud.

histo-

historia kal. Septembris recoli postmodum in Ecclesia consueuit.

Procli Byzantij Episc. obitus. Contigit hoc eodem anno Procli obitus, quem Flauianus subsequutus est, cuius causa orta inter Pulcheriam, atque Eudociam dissidia, quod hæc Flauiano aduersaretur, contrà Illa Eidem studeret, demum Pulcheriam ad regiminis abdicationem impulere. *Niceph. l. 14. c. 47. Menol 24. Octob.* *Pulcheria regimen deposuit.* cuius rei ea quoque causa præcessit. cum enim Virgo prudentissima Augusti Fratris incuriam incassum sæpius arguisset, quod supplicibus libellis nequaquam perlectis, subscriberet, vt *Serius eius in fratrē iocus.* Illum temerariæ imprudentiæ admoneret, libellum eiusmodi conscripsit, quo venditam sibi Augusti Coniugem diceret, ratamque haberi venditionem peteret. subscripsit libello Theodosius ex more. tum rei admonitus, *Theodosij imprudētia.* haud æquo Sororis iocum animo tulit; vt sunt Principum animi elati, nec facile repreheosiones admittunt. cæterum Pulcheriæ consilijs destitutus Theodosius Chrysaphio Eunucho plus æquo in posterum obnoxius, anteactæ vitæ decus pessundedit. mox *Tributū Barbaris promissum.* etenim noua Hunnorum irruptione territus pacem auro redimere, annuum Barbaris tributum pendere coactus est.

Quod ad res spectat Occidentales, Alipio, seu, vt alij vocant, Callipio, atque Ardaburio Coss. Leo Pontifex *Chri. Ann. 447.*

tifex

Leo ep. *93.* & *97.* *Ambr* *moral.* *l.11.* *c.26.* tifex certior à Turibio Aſturicenſium Epiſcopo, Viro ſanctiſſimo, factus de Priſcillianiſtarum apud Hiſpaniam coitionibus, generale totius Prouinciæ Concilium indicit, quod tamen biſariam diſtributum eſt, ea fortaſſe de causa, quod Sueui, ac Gothi ſeorſim in Hiſpania imperarent. quo loco admiratione dignum videtur tanti apud Reges barbaros, eoſque Arrianos Romani Pontificis authoritatem fuiſſe. *Cõcil. Hiſp.* *Rom. Pont. authoritas.*

Chri. Ann. 448. *Conc. Eph. c.19.* Rufo prætextato Poſtumiano Romæ, Conſtantinopoli Zenone Coſs. renunciatis, Theodoſius in Hæreticos pariter, ac Gentiles reſcripſit; gratiſſimum Deo Sacrificium ad Rom. Imp. clades auertendas hac præcipuè ratione oblaturum ſe ratus. Irenæum quoque Comitem, quem anteà exauctoraſſet, Epiſcopum factum, quod bigamus eſſet, deponi iuſſit. Huius *Theod ep. 12. 16. 81. 204.* conſecrationi cum Theodoretus interfuiſſet, Illique eſſet peramicus, in hæreſis, & Ipſe, ſuſpicionem vocatus, ſe Ipſum purgare neceſſe habuit. In His, qui Neſtorium inſectati, præcipuam laudem adepti fuerant, Eutyches Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ Presbyter, ac Monachorum Pater, fuit. Is dum improuidè in hoſtem fertur, duaſque in Chriſto Perſonas, ex catholicæ veritatis præſcripto, negat; rapido veluti curſui inijcere habenas neſcius, duas itidem naturas *Conc. Chal.* *Theodosij reſcripta.* *Theodoretus.* *Eutyches.*

adi-

Cõcil. Byzã-tij. adimit. detectus ab Eusebio Dorilaei Phrygiae Vrbis Episcopo, ad Flauianum Byzantij Antistitem, tum ad Concilium ibidem alia ex causa coactum defertur. Patrum itaque iussu ter vocatus per Chrysaphium Eunuchum ab Augusto impetrauit, vt non nisi aulae Comitibus, ac Satellitio stipatus accederet. Spadonis porrò potentia, qui Flauiano infensior erat, factum est, vt res mirè turbarentur, Episcopi complures Eutycheti studerent, Oecumenico Concilio opus esset. act. 1. Theod. l. 4. in fin. Liber. c. 11.

Asterio, ac Prothogene Coss. Eutyches ab Augusto literas ad Leonem Rom. Pont. impetrauit, ad quem suas, & Ipse, addidit. tum properè Episcopi XXX Byzantij coacti, quibus non sine Flauiani contemptu Theodosius Caesareae Cappadociae Episcopus praesideret; tantus fuit Aulicorum in Eutychetem studium, vt causam dicere per suos Monachos absens Ipse Episcoporum permissu potuerit. porrò, quod ad Flauianum deijciendum, qui conuenerant Episcopi haud satis idonei viderentur, Chrysaphij, qui id maximè optaret, potentia effectum est, vt maiori Episcoporum numero, ac praecipuorum authoritate res ageretur. vocatus est igitur Augustorum literis Dioscorus Alexandrinus, iussusque cum alijs suae Chri. Ann. 449. S. Leo. ep. 7. & seq. Conc. Chal. act. 1. Niceph. l. 14. c. 47. Dioscorus Alexãdrinus

Pro-

Prouinciæ Episcopis XX. ad Augusti kal. Ephesi esse.

S. Leo ep. 10. & seq His de rebus certior Leo Pontifex ab eodem Theodosio factus, cum Eum incassum à tantæ rei molititione dehortatus fuisset, Legatos Ephesum mittit Iulianum Episcopum, Renatum Presbyterum, & Hilarum Diaconum. adfuere cum His Episcopi CXXVIII. Episcoporum præterea Vicarij complures. tum, Leonis literis haudquaquam perlectis, quibus Ille Fidei quoque Regulam tradiderat, omnia per vim, omnia in Flauiani odium, Eutychetis gratiam agi cæpta; Dioscoro in primis cuncta ad Spadonis libidinem dirigente. itaquè admissi qui venalia habebant suffragia, rectæ Fidei vicissim Assertores exclusi. deniquè absoluitur Eutyches Flauianus, ac Eusebius Dorilei Episcopus, quasi Nestorij Sectatores damnātur, His interim appellantibus, Legatis autem Apostolicis, alijsque compluribus acrius obsistentibus, ac Dioscori genua prensantibus, quò illum à præcipiti sententia reuocarent. eo in tumultu Comites, qui Principis iussu præstò erant, vocantur, ingressique cum vniuerso Satellitio, atque adeo cum catenis, carcerem, exilia, ac dira His supplicia intentant, qui Dioscori sententiæ non subscriberent; quò factum, vt plerique omnes, licet inuiti,

Conciliabulum Ephesi

Vis Episcopis infertur

uiti, manus darent. fuere Hi Episcopi propè centum, qui posteà in Chalcedonensi Concilio, quamquam vim metum que causati, non sinè ignominiæ nota, suas Ipsorum subscriptiones recitatas, rubore suffusi, audiuere. Verum enimuerò in tanto Episcoporum naufragio Petri nauicula, vt par erat, emersit. quippè à Leone missi Legati nulla vi in fraudem inducti; insuper, duobus alijs subsistere coactis, Hilarius Diaconus, qui posteà Pontificatum adeptus est, fuga elapsus Romam demum per summa pericula, reuertitur, deque omnibus Ephesi tyrannicè gestis, Leonem docet. Votum posteà Ioanni Euangelistæ Ephesi olim Episcopo, ac Patrono persoluit, extructa, quæ adhuc extat, in Constantini Baptisterio, opere musiuo, Ædicula, huiusmodi cum inscriptione. *Liberatori suo Ioanni Euangelistæ Hilarius Episcopus famulus Christi.*

Chalc. Conc. act. 1. S. Leo. ep. 25. & 26.

Legati Apost. à scelere immunes

Hilarij Adicula.

Præter Flauianum, atque Eusebium alij, quoque damnati, ac Sede pulsi. at illud, portento simile, cum Flauianus interposita ad Sedem Apostolicam appellatione, libellum postea Legatis obtulisset, Dioscori indignationem ità prouocauit, vt, Eo iubente, seruiliter cæsus, plagarum atrocitate mortem obierit, inter Martyres posteà recensitus. sed & Theodoretus quasi Hæreticus damnatus,

Euagr l. 1. c. 10. Nicephor. l 14 s. 47. Liber. c. 11. Marty rol. & Menol. 18. Febr.

Eius-

Eiusque Scripta igni sunt tradita.

Porrò Episcoporum plerique omnes, paucis exceptis, postquam nouæ hæresis assertione, eiusque Authoris Eutychetis absolutione, Catholicorum damnatione, quasi tèr Christo abnegato, ex Pilati veluti Atrio egressi sunt, respiciente Eos Domino, amarè cœperunt flere, quo in luctu biennio fermè Orientalis Ecclesia fuit.

S. Leo ep. 22. et seqq. Leo dein'Pontifex, coacta Romæ Synodo, Ephesini Conuentus Acta rescidit, deque abrogatione huiusmodi ad Theodosium in primis, ac Pulcheriam, tum ad Archimandritas, aliosque complures scripsit. opportunè autem accidit, vt Romæ hoc ipso tempore cum Vxore Eudoxia, ac Placidia Matre Valentinianus esset, à quibus seorsim literæ ad Theodosium datæ sunt, *quas Author hic recitat.* *Concilium Romæ.* *Ante Conc. Chal.*

Conc. Chal. act. 1. Liber. c. 12. Dioscorus vicissim, qui semel verecundiæ fines transisset, vt nauiter impudentem sese ostenderet, Alexandriam reuersus, Ægypti Episcopos adesse iubet, ex quibus decem non amplius nactus, cæteris hominem auersantibus, Anathematis sententiam in Leonem ferre ausus est. *Dioscorsus Rom. Pontificem excommunicat.*

Chri. Ann. 450. Quinquagesimus sæculi annus Valentiniani VII. atque Auieni Consulatu lætior illuxit. sanè Theodosius, etsi ab Eutychete, ac Dioscoro deceptus, à Chrysaphio autem veluti fascinatus,

Fla-

Flauiani damnationem retam habuit; Anatolium, Flauiano suffectum, non anteà recipiendum existimauit, quam ea super re Leonem Pontificem consuleret. erroris tum nube paulatim discussa, effectum est, vt fraudē agnosceret, & fraudis detestaretur Authores. itaque Chrysaphium, deiectum gradu, relegauit: Pulcheriam Sororem reuocauit; Regnique iterum participem fecit: Eudociam Coniugem honesto exilio Palestinam optare compulit. exin' Iudæorum Synagogam in Diuæ Matris templum vertit, pietatis, ac pœnitentiæ haud dubiè exempla alia editurus, nisi immaturus Illum exitus occupasset. quarto etenim kal. Augusti, equo lapsus, interijt, cum annos XLII. imperasset. Alterum ac quinquagesimum agebat annum Augusta Soror; ergò Fratris morte liberas Imperij habenas nacta, moderari eas iurè cum posset, salubre nihilo minus consilium inijt, vt Marcianum belli, pacisque artibus clarum, coniugij titulo, nullo Virginitatis, quam Deo vouerat, dispendio, ad Imperium auecheret, Senatu quoque, ac militibus suffragantibus. Is ex infimæ condicionis milite, ad summa euectus, probitate, ac Religione insignis fuit. itaque cum triduo non amplius imperaret, legem in hęreticos promulgauit. tum ad Leonem literas humanitatis,

Leo. ep 33.

Pulcheria reuocatur.

Niceph. l. 14. c. 49. Marcell. chron.

Theodosij obitus.

Euagr l. 2 sc. 1

Marcianus Imp.

L. vlt. C. de

Apoſt. tis, atque obſequii plenas dedit Epiſco-
ant. pos extorres à Conciliabulo Ephe-
Conc. ſino factos, reuocauit. Flauiani quo-
Chalc. que ſanctiſſimi Epiſcopi Reliquias
Conſtantinopolim referri iuſſit. tum
vero de Oecumenico Concilio cele-
brando agi cæptum. cæterum, dum *Synod.*
Generale indicitur placuit Prouincia- *Byzan*
le Byzantii cogere, cui Leonis Le- *tij.*
gati, quos ad Theodoſium deſtinaue-
rat, interfuere.

Hoc eodem anno dira fames Ita- *Italia*
liam ita vexauit, vt Patres vulgo ad *fame*
neceſſaria alimenta Filios venundare *labo-*
Valēt. coacti ſint. extat Valentiniani re- *rat.*
nouell. ſcriptum poſteà promulgatum, quo
tit. 11. Illis diſtractos tum liberos redimere
C. Th. permiſſum eſt. Subindè Attila recedens *Attila*
ſpontè ex Oriente, copias conuertit
in Occidentem.

Chri. Marciano Auguſto, atque Adelphio
Ann, Coſs. Oecumenica Synodus Nicææ *Synod.*
451. primò tum nè Princeps, qui adeſſe *Chal-*
S. Leo cupiebat, Byzantio longius recede- *cedo-*
ep. 38. ret, Chalcedone celebranda indicitur, *nenſis.*
etſeqq. ad quam Leo Rom. Pont. nouam in-
ſtituit Legationem.

Paul. At vero Attila, qui ſeptingenta fe-
Diac. rè armatorum millia ductabat, Gal-
l. 15. lias impunè excurrens, omnia ferro,
ac flamma populatur. nec tamen vi-
ribus ſatis fidens, ſi Romanis Gothi
iungerentur; aſtu ſibi agendum exiſti-
mauit. itaque ſimul ad Valentinianum

Legatos mittit, auxilium aduersus Gothos qui Galliam insederant, pollicitus, simul cum Gothorum Regulis agit, imperium cum His æquo animo se partiturum spondens, si, iunctis secum viribus, Romanos inuadãt. vtrosque Barbarus itá in fraudem non impulit, vt maturare potius inter se fœdus adegerit. Igitur Romani Ætio Duce, Gothi Theodorico, ac Torismundo, Attilam ad internecionem cædunt. hæc est pugna in campis Cathalaunicis omni æuo memoranda, qua tantum humani sanguinis effusum dicitur, quantum non alio in prælio Scriptores tradant. ex victoribus Theodoricus occubuit: Torismundus prælio superstes Fratrum insidijs posteà interijt. Attila, fuga elapsus, Illyricum petijt in Orientem profecturus, sed à Marciani milite, antequam copias instauraret, repulsus, in Venetorum finibus, malo Aquileiæ fato, consedit.

Theodoricus. Torismundus. Pugna memorãda. Attila fuga. — *Greg. Tur. l. 2. Sigeb. Chr.*

Dum hæc apud Occidentem peraguntur, apud Orientem Chalcedonensis Synodus sexcentorum amplius Episcoporum celebratur, cui Augustus Ipse, atque Augusta interfuere, inter prima Concilij decreta illud fuit, quo, Legatis Apostolicis flagitantibus Dioscorus Alexandrinus Antistes, non Episcopatu tantum deiectus, sed Sacerdotij quoque ministerio priuatus est. exin' in Barsumam Archimandritam

Synodi Chalc. celebratio. — *Euagr l. 2. c. 3 Niceph. l. 15 c. 2 Liber. c. 13. tom. 2. Conc.*

tam

tam qui maturandæ Flauiani necis Author fuerat, conclamatum eſt. abſoluta dein' Synodus eſt diebus XIII. totidemque Patrum Seſſionibus. quæ verò in his geſta, ac conſtituta ſint, ex Actis quæ extant, *& ab Authore hic fuſius referuntur*, petenda ſunt.

Porrò cum ſanctiſſimis Concilij decretis profligatæ, quæ tum vigebant, hæreſes viderentur, religioſiſſimus Imperator in omnibus Chriſtianæ Reip. conſultum volens, ſuo, & ipſe, decreto quicquid reliquum Gentilitiæ ſuperſtitionis eſſet omnino ſuſtulit, ſanctione, quæ adhuc extat, promulgata.

L. 7. C. de Pagan

Chri. Ann. 452.

Tum, nouo ſubeunte anno Coſs. Sporatio, & Herculano, iterato edicto, inanes de Fide contentiones inhibuit. cæterum in Iuſtiniani Codice appoſitus huiuſmodi Edicto Ricimeris Conſulatus mendosè legitur, quo Conſule Marcianus iam obierat.

L. 4. C. de ſumm. Trin.

At verò Anatolius, ex Dioſcori damnatione, opportunam ſe nactum occaſionem ratus, Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ primatum, poſt Romanam, vindicare inſtituit. hac de re illum Leo acriter increpuit, datis non ad Eum tantum, ſed ad Marcianum quoque literis.

Conc. Chal. act. 4.

Ep. 53 & ſeqq

Alexandrinæ interim Eccleſiæ Proterius præficitur; ægrè id tamen, qui Dioſcoro plus æquo ſtudebant, fe-

Euagr l. 2. c. 5 Liber. c. 14.

rentibus, turbæ indè maximæ excitatæ sunt, vt militari eas manu compescere opus fuerit.

Turba à pseudomonacis. Maximi quoque motus, à pseudomonachis Eutychianis exorti, Palestinam incessere. Hi Iuuenale Hierosolymæ Antistite per vim pulso, Theodosium maleficum hominem substituunt; porrò Eudociam Aug. quæ sacram tum Vrbem incolebat, in suam sententiam pertractam, scelerum adiutricem aliquandiu habuere; quam tamen Euthymius Vir sanctissimus ad meliorem posteà frugem reuocauit, qui, & Anachoretarum complures mentis sanitati reddidit. *Sur. 20. Ianuar.*

His Ipsis Coss. Valentinianus indignam Christiano Principe Sãctionem edidit qua iudiciale Episcoporum Tribunal abstulit. quippè ius dicere Eos vetuit nisi in his, quæ ad Religionem pertinerent, aut nisi si collitigantes ex consensu Episcopum Iudicem delegissent. hanc postea legem Maioiorianus Successor abrogauit, haud dubiè diuino iudicio territus. quippè haud ita multo post, Attila, quem profligatum diximus, resumptis viribus Aquileia nobilissima Italiæ Vrbe expugnata, aliisque multis clade maxima affectis, Romam euersurus properabat, nisi diuina Illum virtute Leo Pontifex absterruisset. igitur infœlix Augustus sacri Antistitis auxilio indiguit, *Nouel. Valẽt. tit. 12.* *Paul. Diac. l. 15.* *Attila Victoria. Romã pperat A s. Leone reuocatur.*

guit, cuius imminuerat poteſtatem. Sacerdotalis hoc pacto dignitas dum à mortali deprimitur Principe, ab immortali ſupra Reges extollitur.

Hac ex Barbari Regis inuaſione, cum Venetæ Regionis Incolæ in Hadriatici Sinus paludes confugiſſent, nobiliſſimæ Venetiarum Vrbis ignobilia iecerunt fundamenta. *Venetiarũ origo.*

Chri. Ann. 453. *Marcell. Chr. Theod lect.l.1 ep. 62.*

Coſs. Opilione, ac Vincomalo Pulcheria Auguſta moritur, ætatis anno quarto, ac quinquageſimo. *Eius Enchomium apud Authorem hic require.* *Pulcheria obitus.* Anatolij, de quo diximus, ambitu permotus Maximus Antiochenus, quò ſuæ Ipſe Eccleſiæ dignitati conſuleret, Legatos ad Leonem miſit. Is redditis ad Eum literis, quod iam cœperat, Illius ſe cauſæ non defuturum pollicetur: vtque Anatolij temeritatem infringat, nauiter pro Nicænorum firmitate Canonum agit, quibus, poſt Romanam Alexandrinæ, tum Antiochenæ, poſtremò Conſtantinopolitanæ in alias Chriſtiani Orbis Eccleſias prærogatiua tribuebatur. *Patriarchaliũ Eccleſiarũ prærogatiua.*

Iiſdem Coſs. Arelatenſe, tum Andegauenſe apud Galliam Concilia celebrantur. illi Cæſarium eiuſdem Vrbis Epiſcopum præfuiſſe conſtat, Virum doctrina, ac ſanctimonia conſpicuum, *de quo multa hic Author.* Huius, hoc eſt Andegauenſis, præclara extant Decreta, *quæ pariter ab Authore* *Synod. Arelatenſis, & Andegauenſis.*

thore hic recensita, peti ex eo possunt.

Ætij cum Collega Studio Consulatui, Ipsius Ætij funesta Occidentali Imperio cædes adscribitur, cuius fortunam Valentinianus suspectam habens Virum bello egregium, quo publica nitebatur salus, interficiendum curauit; nec impunè. quippè rei inuidia apud omnes laborans, haud ità multò post insidijs, & ipse, appetitus interijt, quod ad sequentis anni res gestas referemus. sunt qui tradant Ætium Ipsius Augusti manu interemptum, vtcumque se res habeat, diuina vltione factum par est credere, ijsdem namque insidijs perijsse constat, quibus ille olim æquè insignem Ducem Bonifacium circumuenerat.

Ætij cædes.

Chri. Ann. 454. *Marcell. & Cass. Chr. Proc. debell. Vand. l. 1. P. Diac. l. 15.*

Leo interim Pontifex, vt Orientalis Ecclesiæ res componeret, singulare studium adhibebat. complures sanè hoc anno literas ad Marcianum dedit, effecitque, vt Is in Alexandrinos Dioscori Sectatores rescriberet; tū ambitiosos Anatolij conatus compesceret.

Ep. 69 et seqq. L. 8. C. de Hær. Iust. nouel. 131.

Attilæ mors.

Subindè Attila in nuptiali conuiuio, cum se vino onerasset, fœminea dextra, siuè, vt alij tradunt, ingenti sanguinis profusione, interijt.

Subit annus Occidentalis Imperij casu funestissimus, quo Valentinianus Aug. octauo suo cum Collega Anthemio consulatu, Maximi insidijs trigesimo Imperij anno obtruncatur. Maximus

Valēniani cædes. Maxi-

Chri. Ann. 455. *Marcell. &*

Cass. chron. Proc. de bell. Vand. l. 1. Euagr l. 2. c. 7

ximus Tyrannidem inuadit, Eudoxiam Augustam connubio sibi iungit inuitam. exindè inito Barbaris cum Regibus fœdere, diuturnioris spem tranquillitatis fecit. verùm enimuerò foris prudens, domi incautior visus est. quippè nouæ coniugi, quam deperibat, stultè fidens, amore Ipsius percitum, Viri exitium maturasse se, per summam imprudentiam, fassus est. itaque bis iam offensa Mulier, vlciscendæ iniuriæ auida, Gensericum Vandalorom Regem accersit ex Africa, sua Ipsius, ac Patriæ ruina Tyrannum oppressura Rex Barbarus Romam properè delatus, illam præsidio vacuam primo statim aduentu capit, ac diripit, Tyranno in primis interfecto; Leonis tamen Pontificis diuina eloquentia delinitus, à Ciuium cæde, ac Templorum direptione abstinuit; tum, præda onustus, Africam repetit, Eudoxiam Augustam captiuam, cum Eudocia, ac Placidia Filiabus abducit.

Maximus Tyrãnus. *Eius imprudẽtia.* *Roma à Genserico capta.*

Auitus interim, qui Prætorij, ac Galliarum Præfectus à Valentiniano, à Maximo autem Militiæ Magister constitutus fuerat, Augustus appellatur, Theodorico in primis adnitente, quocum fœdus Maximi nomine Orator pepigerat. verùm Maximi odio cuius Insaniæ Vrbis direptio tribuebatur, Senatus, Populique inuidiam passus, deponere Imperium cogitur, octauo,

Auitus Imp. *Imperiũ deponi.*

postqnam illud inierat, mense. Cum Imperio Consulatum quoque Ei abrogatum conijcere ex eo licet, quod, cum post initum Imperiũ, Consulem fuisse ex Sidonio constet, duo tamen alij, Ioannes, ac Varanes Consularibus, hoc anno, Fastis adscribuntur. Chri. Ann. 456. Euagr l. 2. c. 7 Niceph. l. 15. c. 11. Sigeb. Chr.

Francorum Regni origo. Hac tempestate, Parisijs à Childerico captis, Francorum Regnum ortum habuisse tradunt.

At Gensericus diram apud Africam persecutionem in Catholicos iterum instituit, de qua pluribus Victor huius ætatis Scriptor, *& ex Eo hìc Author, quos require.*

Marciani obitus. Coss. Constantino, ac Rufo Marcianus moritur, Principatus anno VII. Vir, etsi bello strenuus, Pacis tamen studiosior, probitate, ac Religione nulli Augustorũ secundus, inter optimos iure numerandus. Chri. Ann. 457. Marcell. & Cass.

Leo Imp. Marciani obitu, Leo Thrax genere, Homo Tribunicius, Senatus, ac Militum suffragio Imperium capessit, ab Anatolio autem, solemni ritu, inauguratur. ad Hunc gratulatorias, ex more, literas Leo Romanus Pont. dedit, enixèque hortatus Eum est ad catholicæ tutelam Fidei suscipiendam. hoc veluti classico nouus Augustus excitatus, nihil prius habuit quam vt Sanctione amplissima, à Decessoribus Edicta aduersus hæreticos promulgata, firmaret, quæque haud ita pri- Chr. Niceph. l. 15 c. 15.

pridem pro Cahlcedonenſis ſtabilitate, Synodi Marcianus ediderat, comprobaret.

Theod lect.l.1 At verò Alexandrini, ex His, qui Dioſcoro fuerant ſuffragati, eaque ex cauſa Succeſſori erant infenſi, Proterium adorti, miſerè trucidant, Thimotheum nefarium Hominem in Sede collocant, qui eò dementiæ progreſſus eſt, vt cum Conſtantinopolitano, atque Antiocheno, Ipſum quoque Romanum Pont. atque adeò Epiſcopos omnes, cum Chalcedonenſi damnaret Concilio, vniuerſæque Eccleſiæ negocium faceſſeret.

Sub idem tempus Rauennæ Occidentalis Imperij Auguſtus dicitur Maiorianus. Hic inter prima Principatus rudimenta Vandalos, quos Campanum in litus Genſerici Claſſis effuderat, profligauit. *Maiorianus Imp. Vãdalos fugat.*

Chri. Ann. 458. Nouus annus vtroque Auguſto Coſs. aperitur. Maioriani quidem Conſulatum Panegyri illuſtrauit Sidonius Apollinaris Orator, ac Poeta illorum temporum elegantiſſimus, qui & genere clariſſimus fuit, cum Auiti Aug. Generum fuiſſe conſtet. *Sidonius Apollinaris.*

Maior nouall. tit.3.4 & 8. Extant inter Principum Placita Maioriani Sanctiones ſanè laudandę inter quas illa, ne Filiæ Virgines ad ſacrum Velum ſuſcipiendum adigerentur inuitæ, neuè illud ante quadrageſimum ætatis annum reciperent, & interim

integrum illis esset nubere, si voluissent: quam Leonis Papæ suasu tulisse ex eo constat, quod persimilem Leo Ipse tulit, vt ex Eius Actis habetur.

Leonis Imp. zelus. Exindè Leo Augustus a Romano Pont. pro componendis Orientalis Ecclesiæ rebus, Legatos expetijt, excepitque, tum qui ipso Imperij exordio, ad catholicæ Fidei firmitatem, illius professionem ab Episcopis celebrioris nominis requisiuerat, eandem hoc anno à præcipuis Anachoretis, datis ad eos literis, expetijt. *Euagr l. 2. c. 12.*

Terræmotus. Eodem fere tempore terræ vbique motus vehementior Vrbes, atque adeò Regiones ipsas concussit: Antiochiam tamen, præ Vrbibus cæteris, deformauit.

Anatolij obitus. Gēnadius. succedit. Inter hæc Anatolio Byzantij Antistite morte sublato, Gennadius eiusdem Ecclesiæ Presbyter, insignis Vir doctrinæ, ac probitatis, ea in Sede collocatur. eodemque tempore, Iuuenali Hierosolymitano, Anastasius subrogatur. *Theod lect. l. 1. Niceph. l. 15. c. 22.*

Chri. Ann. 459. Sequenti anno Consulatum Ricimer, ac Patricius iniere, quo tempore Leo Aug. susceptis Apostolicæ Sedis Legatis, Constantinopoli Concilium ex vicinis Prouincijs cogi curat. adfuere Episcopi LXXIII. ex huius porrò Synodi Actis, vnus tantum aduersus Simoniacos extat Canon. actum verò in ea fuisse de Eutychiana *Conciliū Byzātij.*

hæresi

hæresi penitus abolenda, nulla potest esse dubitatio.

Peracta Synodo, celeberrima ab Episcopis facta est Basilicæ à Marciano erectæ, quæ *Anastasia* dicebatur, consecratio.

Rebus alijs apud Occidentem gestis silentio obrutis, Leonis tantum decretalis Epistola data hoc anno legitur ad Episcopos Samnij, Campaniæ, ac Piceni, de seruanda antiqua Ecclesiæ traditione, vt non nisi Paschę tempore, ac Pentecostes, citrà necessitatem sacrum Baptisma administraretur, neuè peccatorum confessio nisi sècretò perageretur. *Ep.80.* *Epistola Decretal. De Baptismo & pœnitentia.*

Chri. Ann. 460. Sexagesimus, ac quadringentesimus à Christo nato annus Coss. habuit Magnum, atque Apollonium, cuius initio Leo Aug. haud dubiè ex coactæ nuper Synodi Decreto, Timotheum Alexandrinæ Ecclesiæ inuasorem deturbari Sede iussit, dato ad Præfectum Augustalem Rescripto. *Liber. c. 15.*

Timotheo exacto, ac Chersonam posteà relegato, eiusdem nominis Successor illi datur.

Cedrē ī Leon. Hoc demum anno Simeon Stylita, Orbis miraculum, vitæ diem clausit extremum centenario maior, postquam, exemplo ad posteros memorabili, columnam octuaginta amplius annos insedisset. Hunc æmulatus Daniel, qui ab anno ætatis XII. mona- *Simeonis Stylitæ obitus.* *Daniel Stylita*

ceps Vaſatenſe. Quo tempore Eliſei cineres, haud dubiè qui Iuliani furorem euaſiſſent, Alexandriam tranſlati dicuntur, cuius apud Sebaſtem Monumentum Eius iuſſu profanatum diximus. *Eliſei cineres.* *Sup. ad an. 362.*

Chri. Ann. 464. Nouum annum Ruſticus, atque Olibrius auſpicantur; quibus Coſs. Euaricus Gothorum Rex Theodorico Fratre fraude ſublato, partum ſcelere Principatum init, Galliam, atque Hiſpaniam populatur. Leges Genti, quæ hactenus exlex fuerat, perſcribit; Authores licet alij Theodorico has tribuant. *Iſid. Chr. æra 504.* *Euaricus Gothorũ Rex. Leges ſcribit.*

Porrò apud Orientem Leo Aug. Danielis, quem diximus, ſanctitatis, ac miraculorum fama permotus, vna cum Gennadio Antiſtite illum inuiſit, ad genua procumbit, pedes oſculatur, & tumentes eos quidem, atque vlceroſos. nec ſtatim receſſere. quippè Gennadius ſanctum Virum, quamquam renuentem, Sacris initiandum exiſtimauit. tum Ei Daniel futurum Regiæ Vrbis incendium prædixit; quod reuertente demum anno Coſs. Erminiano, ac Baſiliſco renunciatis ex ſancti Viri prædictione accidit, viguitque ad dies quatuor, ſeu, quod alij tradunt, ſex, clade maxima mortalibus æquè, ac ædificijs illata. vaſtata Vrbs eſt à Boreali parte ad Auſtralem ad Stadia quinque, ab ortu Solis *Sur. 11 Decẽb.* *Leo Imp. ad Danielẽ Stylitam.* *Byzantij incendiũ* Chri. Ann. 465. *Euagr l. 2. c. 13.*

lis

lis ad occasum, ad quatuordecim. huiusmodi posteà incendijs vt consuleret Zeno Princeps, qui Leonem sequutus est, legem promulgauit, qua edixit, vt priuata etiam ædificia seorsim singula duodecim inter se pedibus disiuncta, insularum more in posterum extruerentur.

Lex de domibus seorsim extruendis. *L. 12. de priu. ædif.*

Extremo hoc anno conuenerant ex more Episcopi L. Hilari Romæ Natalem, hoc est annuum Eius Consecrationis diem celebraturi, *ex Suburbicis*; viciniorib⁹ nempè Vrbi regionibus. ea occasione Synodus, cuius Acta extant, celebratur.

Synodus Romæ. *Conc. to. 1.*

Seuerus indè Aug. Ricimeris, à quo euectus ad Imperiũ fuerat, dolo sublatus est, veneno Eidem propinato. interregnum ad sexquiannum productum est, Vandalis interim non Italiæ tantum, verum etiam Illyrici, Græciæ, atque Ægypti littorales oras, Insulasque omnes populantibus.

Seueri Imp. obitus. *Marcell. & Cass. Chr.*

Nouus annus Leonem tantum Aug. Cos. habuit cuius initio amplissimum ab Eo Rescriptum prò Ecclesiæ immunitate ad Eritræum P. P. datum legitur.

Chri. Ann. 466.

L. 6. C. de his qui cõfug. ad Eccl.

Per idem tempus Euaricus Gothorum Rex, ex Hispania, in Galliam profectus, Prouinciam populationibus infestam habebat, cum ab Ecdicio Auiti olim Aug. Filio, qui priuatis viribus exercitum comparauerat, non sine

Ecdicius Auiti filius.

Numi-

Numinis quam Galli religiosè implorauerant, ope, vincitur.

Sub eodem Leonis Conſulatu moritur S. Proſper Regienſis apud Aquitaniam Epiſcopus maximus Catholicæ Fidei propugnator.

Chri. Ann. 467. *Sidon. in Paneg. Anthem.*

Poſt diuturnum, de quo diximus, Interregnum, Romano Senatu, ac Ricimere (cuius fere nutu res tum Occidentis gerebantur) per Legatos id poſtulantibus Anthemius Orientalis Imperij Senator Romam à Leone mittitur, ac Auguſtus appellatur Flauio Puſeo, ac Ioanne Coſs. quo tempore vulgaris per Italiam lues latè graſſabatur. *Anthemius Imp.* *Peſtis in Italia.*

Sub ipſum noui Cæſaris aduentum Hilarus moritur Pontificatus anno VII. Huic Simplicius ſubrogatur, apud quem Leo Aug. (quod anteà nequicquam à Leone, ac Hilaro expetierat) ſedulo egit, vt Calcedonenſium Patrum Decretum ratum haberet, quo Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ, poſt Romanam Primatum detulerant. verum & Simplicius Leonis conatui vehementer obſtitit, vtque ab incepto deſiſteret, non per literas tantum, ſed miſſo etiam ad hoc Probo Epiſcopo Canuſiano, etiam atque etiam hortatus eſt. *Hilari obitus.* *Simplicius ſuccedit.* *Gelaſ. ep. 11.*

Sidon. l. 1. ep. 6, & 9.

Hac tempeſtate Sidonius Apollinaris, Anthemij accitu, è Gallia, Romam venit. *Sidonius Rom.*

An-

Anthemius Aug. qui XIII. ante annum Valentiani Collega in octauo illius Consulatu fuerat, Consulatum hoc anno iterum auspicatur absque Collega, Sidonium, quem diximus, laudatorem nactus.

Chri. Ann. 468.

Sidon. ep. 9. & in Paneg

Apud Orientem porrò Leo Aug. semel, atque iterum in Paganos rescripsit. tum Eisdem Coss. ingentem aduersus Gensericum Vandalorum Regem paratam classem Basilisci Ducis inertia, siue, vt alij tradunt, proditione, maximo cum Reip. damno, amisit; prosperè tamen terrestri prælio aduersus Hunnos pugnatum est, Dentice Attilæ Filio Patrem ferocia superante, profligato, ac perempti capite Byzantium perlato.

L. 15. C. de Episc. Aud. Nicephil. l. 15 c. 27. Marcell. chron.

Dentices Attila filius.

Subindè Leo Princeps, Zenone Genero Consule, cum Marciano Collega renunciato, Asparis, ac Filiorum potentiam, in dies magis suspectam habens, vi eos perdere cum nequiret, arte sibi agendum existimauit. itaque Filiorum alterum, cui Patriciolo nomen erat (cum alter Ardaburius, ex Aui nomine vocaretur) Cæsarem se dicturum pollicetur. hoc cum vulgatum esset, nec tamen Augusti consilium pateret, à Catholicis omnibus, Clericis in primis, ac Monachis, tumultuatum est, quod Arrianos homines Imperio potiri nefas ducerent. At pius Imperator probè sciens pro-

Chri. Ann. 469.

Zon. an. to. 3.

spere

ſpere ſibi cuncta ceſſura, cum purus Religionis cultus cordi eſſet conciliandæ ſummo in diſcrimine Diuinitati, ad feſtorum dierum cultum augendum, ac Simoniacam prauitatem emoliendam, leges ſanctiſſimas promulgauit.

Chri. Ann. 470. *Euagr l. 2. c. 17. Niceph. l. 15 c. 27.*

Tum demum LXX. huius ſæculi anno appetente, Coſs. Iordano, ac Seuero, quem Seuerianum alij vocant, Aſparis, ac Filiorum meditatam diu necem exequitur, Zenone adminiſtro; quem hoc ipſo facinore Ariadnæ Auguſti Filiæ nuptias promeritum quidam tradunt, cum alij iam tum Leonis generum Zenonem fuiſſe teſtentur. *Zeno Leonis Gener.*

Chri. Ann. 471.

Subindè quartum Collega Probiano Conſulatum Leo Auguſtus init; quo tempore Gennadius Antiſtes laudatiſſimus mortem obijt, cum annos XIII. functus ſacro Miniſterio fuiſſet. *Gennadij obitum.*

Gennadio Succeſſor datur Acacius, qui Orfanorum Collegio Præfectus erat, de quo crebrò deinceps ſermo erit. *Acacius ſuccedit.*

Theod lect. l. 1

Delectus interim Orientis Comes Zeno, Antiochiam cum proficiſceretur, Petrum quemdam, cognomento Fullonem, ſecum duxit, hominem miſcendis turbis, vt qui maximè, idoneum. Huius opera, Zenonis potentia effectum eſt, vt Martyrius Sanctiſſimus Antiochiæ Epiſcopus pellere- *Petrus Fullo.*

tur,

tur, ea verò Ecclesia, ac Ciuitas vniuersa diuturniori motu agitaretur. Porrò apud Occidentem Ricimer, penes quem vires erant Imperij, Asparis, ac Filiorum cæde, quibus cum occultò fœdus pepigerat, audita, Leoni infensior redditus, Anthemium Socerum, vtpotè Leoni obnoxium, cuius beneficio imperabat, insidijs appetit, his tamen detectis, Mediolanum concedit. hinc iterum insidias circumspiciens, Epiphanio sanctissimo Ticinensi Episcopo Legato ad Anthemium misso, simulatam cum eo pacem componit, quo nefaria tutius consilia exequatur.

Ricimer Anthemio insidiatur.

Hoc eodem anno Eudocia Iunior, quæ vna cum Matre, ac Sorore captiua in Africam ducta à Genserico fuerat, atque Hunerico Genserici Filio matrimonio iuncta; Arriani hominis consuetudinem pertæsa, Hierosolymam aufugit; haud diu tamen superstes, iuxta Eudociam Auiam sepulta est.

Eudocia Iunior. *Niceph. l. 15. c. 12.*

Sub huius quoque anni Coss. Vesuuius Campaniæ Mons intestinis ignibus æstuans, exusta, vt ait Marcellinus, vomuit viscera itaque eiecti per vim cineres, Constantinopolim peruenere, tanto eius Vrbis terrore, vt, Procopio teste, rei postmodum memoriam celebrauerit, annuisque ad Deum supplicationibus, ad sua vsque tem-

Vesuuij incendiũ *Eius cineres Byzãtiũ deferũtur.* *In chrõ. Cass. Var. l. 4. c. 50.*

tempora placare conſueuerit.

Duo item alia hoc anno mira accidiſſe, Nicephorus tradit. alterum de Catholico Epiſcopo cum Arriano altercante, cum ad catholicam firmandam veritatem, Ille rogum ingreſſus, flammas innoxias expertus eſt. alterum de Iudæo Archiſinagogo, qui, quaſi tumultus concitator, correptus, ignique traditus Sergij Martyris, miraraculorum fama celebris, patrocinio implorato, Ipſoque innocentiæ ſuæ teſte inuocato, inter flammas diutius, omnium cum admiratione, integer cum perſtitiſſet, Populi cõcurſu exemptus eſt. tum, Baptiſmate initiatus, aſſumpto Sergij nomine, Liberatori Templum ex diuendito patrimonio, ipſo in ſupplicij loco, excitauit.

Lib. 15 c. 23.

Mirũ de Iudæo.

Hoc eodem anno contigit Remigij, qui Galliæ Apoſtolus dici meruit, Rhemenſis Epiſcopi, diuinitus facta conſecratio, cum non niſi annum ſecundum ageret ſupra vigeſimum; de cuius eruditione, ac facundia, præter ea que de eximia Illius ſanctitate dicturi deinceps ſumus præclarum extat Sidonij, quem ſupra laudauimus, teſtimonium.

Sur. 13. Ian.

S. Remgiius

Ep. 7.

Nouis Coſs. Romæ Feſto. Marciano Byzantij renunciatis, Acacius Leonem Principem paulò in ſe propenſiorem nactus, at non æquè Simplicium, veterem de primatu quæſtionem mouet,

Chri. Ann. 472.

Gelaſ. ep. 11.

uet, vtque Alexandrinū Antistitem minus sibi aduersantem experiatur, impiū illum Timotheum, quem Augusti iussu relegatum diximus, restitui curat.

Anthemij obitus. Olibrius succedit. Iisdem Coss. Occidentali Imperio in dies pronius collabente, Ricimer, dira fax Reip. Anthemio Socero fraude sublato, Olibrium imperare iubet. *Cass. chron.*

Per idem tempus Sidonius Apollinaris eximiæ, vt diximus, Vir doctrinæ, ac generis claritatis, Aruernensis Episcopus consecratur.

Sequenti autem anno Occidentalis Imperij rebus vehementius perturbatis, Latino Cos. Fasti caruere; Leone tantum Aug. Byzantij dicto. quo tempore Olibrius, non dum impleto Principatus anno, occiditur, cui Glicerius Rauennæ à Gothis militibus subrogatur, annuus & Ipse Imperator, quo Principe Ostrogothi, Duce Vindemiro, Italiam inuadunt, dum alia interim ex parte Orientale Imperium prædæ subijcitur Theodomiri. Cæterum Vindemirus, sub ipsum in Italiam ingressum, moritur, Filio cognomine hærede relicto. Hunc Glicerius, muneribus deuinctum, Italia sponte cedere Galliam petere haud ægrè compulit. *Chri. Ann. 473. Cass. chron. Olibrij obitus. Gliceerius succedit. Iordā. de reb. Goth. Ostrogothi Theodomirus. Vindemiri Pater & fil.*

S. Seuerinus. Hac tempestate S. Seuerinus, qui Noricorum Apostolus dictus est, eam Prouinciam exemplo, ac miraculis illustrabat. cuius res gestas Eugippius

Ab-

Abbas poſteris tradidit; *ex quo multa hic apud Authorem habes.*

Marcell. & Caſſ. chron. Hoc eodem anno ex Zenone Genero, atque Ariadna Filia eiuſdem cum Auo nominis Nepos Auguſto naſcitur, atque Auguſtus appellatur. cæterum vix decimo exacto menſe morte ſublatus, nec lætari adepto, nec dolere amiſſo Imperio potuit. ex quo Eorum ſententia exploditur, qui Illum iam Adoleſcentem, & rationis compotem, in Principatus Societatem Patrem vocaſſe comminiſcuntur. *Leo Iun. Imp.*

Chri. Ann. 474. *Marcell. Chr. Euagr l. 2. c. 16.* Nouo ſubeunte anno, Iunior Auguſtus Conſulatum gerit, quo non Ipſe tantum, ſed cum Eo etiam Auus, vitæ exitum ſortitus eſt, qui, cætera laudandus, ex eo haud leuiter peccaſſe viſus eſt, quod nequiſſimis ſucceſſoribus viam ad Imperiũ munierit. Sunt qui tradant Leonem Puerum à Zenone Patre occidi iuſſum, à Sicario (alio pro eo interfecto) ſeruatum occultèque educatum, ad Iuſtiniani vſque tempora perueniſſe. Filio itaque, cum Socero, ſublato, Zeno, qui nec animum Imperio dignum haberet, nec ſpeciem, rerum potitur. *Vtriuſque Leonis Augg. obitus.*

Dum interim apud Occidentem Iulius Nepos Principatum inuadit, Glicerium deturbat, ſeruatumque priuatam agere deinceps vitam permittit. Is poſteà in Clericum attonſus, Salonitanus Epiſcopus conſecratur. *Iulius Nepos Imp. Gilcerium pellit. Glicerius Epũs euadit.*

No-

Nouus Princeps, è Republica id esse ratus, pacem illico per Legatos à Gothorum Rege Euarico petit, impetratque.

At dum sibi ab Hostibus cauet, suorum insidias vitare nequit, sequenti quippè anno Zenone Cos. absque Collega, Orestes, qui militiæ Magister erat, ad Momilium Filium, cognomento Augustum, quique Augustulus, contemptus gratia, dictus est, Imperium à Militibus deferri curat. ergò qui Nepotis partes sectabantur, quò se magis viribus destitutos sentiunt, eò sollicitè magis consilia secum voluere, artes omnes quibus de Proditore Oreste pœnas sumant meditari incipiunt. quamobrem nulla imminentis ex eo Italiæ cladis ratione ducta, Herulos, Germaniæ Populos, Duce Odoacre in eam immittunt.

Chri. Ann. 475.

Orestes filio Augustulo Imperiũ parat.

Heruli in Italiã acciti.

Dum Herulorum arma comparantur, Euaricus, qui non Regnum modò, sed Arrianam quoque perfidiam propagare omni ope laborabat, Galliæ Vrbes, atque Ecclesias insigni clade affecit. Hoc tempore sacrarum Rogationum vsum (in vniuersum postea Christianum Orbem inuectum) ex S. Mamerci Episcopi institutione, initium apud Galliam sumpsisse ferunt.

Euarici persequutio.

Rogationũ vsus.

S. Mamercus.

Sidon l.3. ep 1.

Thimoteus interim, quem Alexandrinæ Ecclesiæ inuasorem à Leone Aug. relegatum, Acacij opera restitu-

tum

tum diximus; nefariè in Catholicos debacchatur, tum Byzantium delatus, Zenone conniuente, Eutychianos ibidem complures nactus, eam quoque Ecclesiam perturbare aggreditur; vt Byzantij Clericis, ac Monachis Zenonis, atque Acacii præsidio destitutis, ad Rom. Pontificis patrocinium confugere, Legatione ad Eum missa, opus fuerit.

Chri. Ann. 476. Marcell. & Cass. chron.

Occidentali Imperio ad interitum properante sequẽti anno, ambo Coss. apud Orientem creantur Basiliscus, atque Armatus. quo tempore Odoacer, Oreste acie victo, ac cum Paulo Fratre interfecto, Augustulum metu perculsum, Imperio exuit, atque in Campaniam relegauit. Rex ipse Barbarus, Italia potitus, à purpura, ac Imperii titulis abstinuit. Hoc demum pacto Romanum Imperium ab Augusto partum, cum Augustulo extinguitur, cum annos stetisset paulò amplius quingentos.

Orestes victus, ac casus.

Rom. Imperij casus.

Hoc Romani imperii casu Italia in primis concussa est, quæ tamen, post partam à Barbaris victoriam tranquilliori deinceps rerum statum quieuisse visa est. quippe Rex victor, quamuis Arrianus, annis sanè pluribus nec rebus sacris negocium facessiuit, & politicum regimen modestè admodum vsurpauit.

Simpl. ep. 3. et seqq.

Simplicius interim Romanus Pont.

Simpl. zelus.

quam

quam diximus, Legatione excepta, ad Zenonem atque Acacium, tum ad ipsos Byzantij Clericos, ac Monachos literas tanto Pastore dignas dedit, *quæ ab Authore hic recitantur*. Verum enimuerò quid Pastorem ex occidente clamantem Zeno audiret qui præsentem Acacium tacere iusserat? quid porrò imbelles Clerici, Monachiuè, ad Tyrannum ab impietate reuocandum, moliri possent, nisi precibus apud Deum agentes, Illum demum, vt periclitanti Orientali Ecclesiæ opē ferret, exorassent? ergò Dei prouidentia factum est, vt Basiliscus arma in Zenonem caperet, ac Principatu Eum deturbaret, extorris itaquè factus Zeno, eam ob calamitatem, ac Danielis Stylitæ, quem ex fuga adiuerat, hortatu, haud ægrè resipuit, tum ex Eiusdem sancti Viri prædictione, vbi ad sexquiannum, rerum omnium egens, apud Isauriam latuisset, amissum recipit Principatum.

Basiliscus Zenonem pellit.

Marcell. Chr. Theod. lect. l. 1

Cæterum Basiliscus Zenone haud dubiè deterior, rem interim Catholicam, nefaria aduersus Chalcedonense Concilium Sanctione edita, adhuc grauius afflixit: vtque Tyrannidem stabiliret, ipso statim exordio Principatus, Marcum Filium Augustum appellauit.

Euagr. l. 3. c. 4

Marcū fil. Aug. dicit.

Exindè Acacius, è somno veluti experrectus; Tyranno sus dequè res aequè

Euagr. ibid. c. 7.

Theod lect l. 1 Niceph. l. 16. c. 6 æquè sacras, ac profanas miscenti, vi maxima obsistere aggressus est. igitur Sanctissimis Anachoretis, alijsque laudatis Viris Constantinopolim euocatis, Danielem quoque Stylitam è Columna, quam insederat, ad Veritatis Columnam, & collabentem Ecclesiam fulciendam, conatu maximo adhibito, pertraxit. Horum authoritate, Danielis in primis, qui multa interim mira patrasse dicitur, maxima aduersus Tyrannum inuidia apud Populum conflata est. itaque Vrbs ipsa Regia iniecto, in Eius odium, igne, miserè est. deformata absumpta eo incendio Bibliotheca instructissima, Librorum millia vicena habens supra centena. in qua, præter alia mira, Principum studio, atque æmulatione illuc congesta, Draconis intestinum fuisse dicitur cẽtum, ac viginti pedum longitudine, in quo Homeri Ilias, atque Odissea, tum rerum ab Heroibus gestarum Historia aureis literis legebantur. alia præterea illustriũm Artificum egregia monumenta eodem incendio periere. His permotus Tyrannus, iratos Ciues hac rationè eludere se posse ratus, rerum impiè gestarum pœnitentiam simulat: Sanctionem, quam diximus, vt Simplicium, atque Acacium æquiores habeat, Decreto abrogat: Danielis pedibus aduoluitur. verum his adeò non profe-

Byzãtij incẽdium. Bibliotheca absumpta. Quæ in ea mira.

Basilisci artes.

cit, vt, simulatione per Danielem detecta, grauiori in dies odio apud omnes laborauerit. itaque Senatus ipse, datis ad Zenonem literis, ad amissum Imperium resumendum illum hortatur. quod, ex omnium voto, sequenti demum anno perfectum est.

Sixt. l. 2.

Iudaeorũ Talmud.

Dum his Orientale Imperium motibus agitaretur; praecipui Iudaeorũ impostores Rabbi Asse, & Rabbi Haemmai Babilonicum Talmud ineptijs aequè, ac blasphemijs refertum, consarcinarunt. tertia haec fuit fabularum collectio: nam prima habita est anno CL. à postrema Hierosolymorum clade Iudaei Simeonis Opus secunda à Rabbi Ioannam persimili postmodum annorum interuallo; quae à Sixto latius traduntur.

Genserici mors.

Inter haec Gensericus Vandalorum apud Africam Rex, quadragesimo fere Principatus anno, moritur, Regum, ob Romam simul, ac Carthaginem expugnatas celeberrimus. Eo sublato Hunericus Maior natu Filius Regnum capessit. Is ipso Regni exordio in Catholicos aequior, Manichaeos vndique conquisitos, aut incendit, aut, nauibus impositos, extra Africam ablegauit.

Hunericus fil. succedit.

Chri. Ann. 477.

Proc. de bell.

Zeno Imperiũ recuperat.

Vtriusque Imperij statu ita, vt diximus, perturbato, sequens voluitur annus absque Consulibus; cum Zeno, exercitu haud segniter comparato, infesto

Vand. Euagr l.3 c.8 Suid. in Basilisco. festo agmine Byzantium petit. at Basiliscus siuè ob segnitiem, siuè vt Byzantij Ciues in officio contineret, obuiam Ipse procedere nequaquam ausus, Armatum Exconsulẽ Militiæ Magistrum cum copijs in Zenonem mittit. Is, vt primum in Illius conspectum venit ad Ipsum cum exercitu defecit. proditionis accepto nũcio Basiliscus, in Templum confugit, ex quo tamen, vt impius Hæreticus, ipsarumque sacrarum Ædium expoliator, Acacij iussu, extrahitur, ac Zenoni traditur, à quo cum Vxore, ac liberis gladio, seu, quod alij tradunt, fame extinguitur. *Basiliscus necator.* Zeno incruenta potitus victoria, factusque à vexatione sapientior, & Danielem, Columnæ redditum, supplex adit, & ad Simplicium cum Fidei professione scribit: *Simpl. ep.7.* tum verò Templum accepti à Deo beneficij monumentum D. Teclæ Prothomartyri, regio sumptu, extruit. insuper, Simplicio suadente, Hæreticos Episcopos, nisi si qui, veniam postulantes, ad catholicam communionem recepti fuissent, exigit. hoc ipsum cum metueret impius Timotheus, licet antea apud Zenonem gratia plurimum valuisset, ex scelerum conscientia, mortem sibi Ipse consciscit. *Liber. c.16.*

Gild. de excid. Brit. Sub idem tempus Ambrosius quidam Aurelianus Rom. Ciuis, purpura assumpta, Ducem se Britannis præ- *Ambr. Aurelianus.*

buit ad Angloſaſſonum iugum, quo iam diu premebantur, excutiendum; quod cum fœliciter præſtitiſſet ſpeciem quandam Occidentalis Imperij reſtituiſſe viſus eſt.

Qui ſequitur annus vno tantum Conſule inſcribitur Illo V. C. Byzantij renunciato. id eam ob cauſam factum videtur, quod de componenda inter Odoacrem, ac Zenonem pace eo tempore ageretur. itaque nec Zeno, nec Rex ipſe Barbarus, qui Auguſti nomen renuiſſet, Occidentalis Cæſaris munus, ac iura vſurpare hac ratione voluiſſe par eſt credere. Chri. Ann. 478.

Sub huius pariter anni initium redditæ ſunt Simplicio Acacij literæ, quibus certior de Alexandrinæ Eccleſiæ ſtatu ab eo redditur, ex quibus, quanta Illius, ac Zenonis, aliorumque tum fuerit aduerſus Simplicium obſeruantia, licet cognoſcere, qui mox quadam veluti mentis vertigine eidem Pontifici maximè aduerſati ſunt, quod poſtea dicturi ſumus. *Simpl. ep. 8. & 9.*

Zenone tertiùm Coſ. Orientalis Eccleſia, quæ ab Eius reditu quietem nacta videbatur, nouis iterum turbinibus agitatur: Antiochiæ in primis, qua in Vrbe Stephanus Epiſcopus, cum alijs miniſtris compluribus, dum ſacram Synaxim ſolemni ritu peragit, ſeditione ab Eutychianis excitata, confoditur, inque Orontem Fluuium proijci- Chri. Ann. 479. *Euagr l. 3. c. 10. Martyrol. 25. April.*

ijcitur. Stephano eiusdem nominis Successor datur, &, ad vitandas turbas, præter antiquum morem Byzantii ab Acacio consecratur; quo Is veluti quæsito iure, Primatum in posterum ardentius expetiit, turbasque ea de causa longè maximas excitauit. *Acacij conatus.*

Hoc eodem anno moritur Magnus Ille Lupus Trecensis apud Galliam Episcopus, cum annos sedisset amplius quinquaginta. *S. Lupus Episc.*

Chri. Ann. 480. *Vict. l. 2.* Octuagesimo demum huius sæculi anno Cos. Basilio Iuniore, Carthaginiensis Ecclesia diuturnam post viduitatem, Zenone per Legatos apud Hunericum id agente, nouum recipit Sponsum Eugenium Virum laudatissimum.

Greg. Tur. l. 2. c. 20 Inito inter Galliæ Vrbes, quæ iugum nondum subierant, atque Euaricum fœdere, inter Pacis conditiones ea fuit, vt Aruernum Tyranno dederetur, quam Vrbem diu frustra obsidebat. *Aruernum Galliæ Vrbs.* *l. 7. c. 7* extat Sidonii eius Episcopi hac de re ad Massiliensem Antistitem querela, qui suorum conditionem Ciuium deplorat pace quam bello deteriorem, quorum seruitus precium fuisset securitatis alienæ. *ea sumpta occasione Author de Aruernensis Ecclesia laudibus nonnulla hìc recenset.*

Chri. Ann. 481. Placidio Consulatum gerente, Orientale Imperium in maximum discrimen adductum, inopinato casu,

periculo eximitur. irruperat in Thraciam Theodoricus, quem Triarij Filium memorant, Gothorum secum numerum penè innumerum ducens, iamque ad quartum Regia ab Vrbe lapidem constiterat extrema omnia Ciuibus æquè, ac ædificijs minitans, cum suorum defectionem veritus, supplicium de noxijs sumpturus, recessit, haud multum progressus, equo, in quem insilierat, ferociente, hastæ cuspidi latus impegit, eoque ex vulnere extinctus est. Alium porrò Theodoricum eiusdem Gentis Regulum cognomento Amalum ad se vocatum Zeno Aug. ad summos dignitatum gradus euectum Filium quoque adoptauit. Hic est ille Theodoricus, qui Italiæ posteà Regnum adeptus, extra eam quoque imperitauit, rerum gestarum fama celeberrimus. *Enagr l. 3. c. 25.* *Theodoricus Amalus.*

Hoc anno qui excitatam iterum apud Africam in Catholicos persequutionem biennio præcessit, Hunnericus, quodam veluti præludio, sæuire in domesticos cœpit, eos in primis, quos Illi Gensericus Pater, sacramento etiam exacto, commendauerat. tum in suæ, hoc est Arrianæ Sectæ Antistites, ex quibus Iucundum, quem Patriarcham appellabant, igni damnauit. *Vict. l. 2.* *Hünerici sæuitia.*

Nouo interim subeunte anno Seuerini Consulatu inscripto, Stephanus Chri. Ann. 482.

iunior Antiochiæ moritur Sedem omnium Prouincialium Epiſcoporum ſuffragijs implet Calendion, cuius ele- *Calendion.* *Simpl. ep. 14.* ctionem Simplicius Rom. Pont. ratam habuit, at non perindè Acacius, *Acacij ambitio.* qui ſui, quem animo voluebat, Primatus rationem nequaquam habitam ægerrimè tulit. itaque Calcedioni infenſior redditus, denique Eius depoſitionis author fuit.

Euagr l. 3. c. 20. Hoc tempore Marcianus Anthe- *Marcianus Anthemij fil.* mio Aug. genitus, qui Leontiam Leonis Filiam natu minorẽ habebat Coniugem, ſeditione in Zenonem excitata, acrique intra Vrbem prælio inito, Aduerſarios in fugam vertit, Regiæ tamen occupatione in diem alterum dilata, fugam Ipſe arripere coactus eſt; tum, ſpe omni abiecta, Zenonis iuſſu, in Clericum tonderi. Leontius, ac alij nonnulli, tyrannidem occupare aggreſſi, inconſultæ pœnas temeritatis dedere.

Per idem tempus Timotheus Ale- *Ioãnes Alexãdrinus* xandrinus diem obit extremum: Ioannes eidem Eccleſiæ præficitur. Is, Legatione ad Simplicium miſſa, ex more ſuam electionem ab Eo ratam haberi optat, nulla interim Acacij ratione habita, quo factum, vt ab eo, qui Zenonem haberet obnoxium, paria cum Calendione pateretur, ex quo multæ in Eccleſia turbæ excitatæ ſunt.

Sub eodem Seuerini Conſulatu ha-

Synod. Turonensis. bita est Turoni Synodus, cui Perpetuus eius Ecclesiæ Episcopus, sextus à Martino præfuit, quique Eidem sanctissimo Decessori Templum extruxerat, de quo Sidonius meminit, Ipsiusque Perpetui hortatu carmen se elegiacum (quod adhuc extat) parieti inscribendum, cecinisse, ait. *Ep. 18. l. 4.*

S. Seuerini obitus. Hunc eundem in annum incidit Seuerini Noricorum Apostoli ex hac vita discessus.

Sequentis anni Consulatum inierat Anicius Faustus, cum Ioannes, Zenonis iussu Acacio adnitente, Sede pulsus Alexandrina, ad Simplicium Rom. Pont prouocauit. ea de causa Romam profectus Simplicium iam defunctum cum reperisset, apud Simplicii Successorem Fœlicem institutam Appellationis causam prosequitur, Petro interim Mogo Alexandrinam Ecclesiam, quam ante sexennium iam inuaserat, Acacii suffragio, permissu Augusti, administrante. *Chri. Ann. 483.* *Liber. c. 18.* *Simplicij PP. obitus.* *Fœlix II.* *Petrus Mogus*

Cæterum Fœlix vbi primum Petri Cathedram ascendit, Zenonis legem haud ita pridem promulgatam, qua Chalcedonensi Concilio abrogato, nouum veluti Fidei Symbolum, proponebatur, vna cum his, qui Sanctioni huiusmodi subscripsissent Anathemate damnat: Synodum ex Italiæ Episcopis, ad Alexandrinæ Ecclesiæ causam disquirendam cogit. instituitur, à *Theod lect. l. 2* *Synod. Roma.*

Con-

Concilii partibus ad Zenonem Legatio, qua in Catholicæ Fidei desertores Acacium, ac Sectatores querelæ ingererentur, rogareturque, vti Acacium Ipsum Romam proficisci, ac Iudicium subire, Ioanne accusatore, compelleret. *recitantur hic ab Authore Fœlicis ad Zenonem, atque Acacium literæ omninò legendæ, neque hæ tantum, sed citationis itidem libellus; quo Acacius, qui Fœlicis per epistolam monita spreturus videbatur, pro Apostolicæ Sedis Imperio euocatur.* vt mirum videri possit Rom. Pontif. hoc tempore sub Rege Barbaro, Eoque Arriano pœnè captiuum, tanta cum authoritate vniuersali Ecclesiæ Iudicem præsidere. posthæc etenim & Petrum cognomento Fullonem, qui Antiochenam Ecclesiam, pulso, vt diximus Calendione inuaserat, & cognominem Alexandrinæ itidem inuasorem, & denique Acacium Ipsum, quod ad sequentem annum spectat, exauctorauit. Porrò quod ad Alexandrinum spectat, cum non Eutychianum modò, sed etiam Apollinaristam, ac Sabellianum se prodidisset, atque adeò Passionem, ac Crucem non Christo tantum, sed Ipsi Sacrosanctæ Trinitati tribueret, impia quoque Eius dogmata, ad quæ Orientis etiam Episcopi exhorruerant, eadem in Romana Synodo damnata sunt.

Rom. Sed. authoritas.

Hünerici persequutio. Per idem tempus ab Hunnerico Arriano Rege Catholici apud Africam dira passi, summa cum gloria triumpharunt. *rem fusius Author ex Victore tradit, quos require.* *Vict. l. 2.*

Theodoricus. Nouus annus vtroque Coss. inscribitur; Theodorico, quem à Zenone adoptatum diximus, ac Venantio. meruit Rex Barbarus, ob egregiè nauatam Zenoni operam, non adoptionem modo, ac Consulatum, sed ad spem quoque euehi Occidentalis Imperij. *Zenonis Tyrānis.* at Zeno imbellis Ipse Theodorici virtute audacior factus, in apertam demum tyrannidem erupit; eò quippè scelerum progressus est, vt, cum Religione, ius quoque Gentium violaret, Ipsis Apostolicæ Sedis Legatis in custodiam traditis, ac diro carceri mancipatis. vim posteà fraus sequuta est; quippè Acacius, blanditijs Eos aggressus, ac vinculis exutos, grauiori præuaricationis catena vinxit, adeòque dementauit, vt non secum modo communicare, sed Petrum quoque Alexandrinum multiplici scelere inquinatum, atque ob Hæresim damnatum, vt legitimum Antistitem agnoscere adegerit. Chri. Ann. 484. *Liber. c. 16. Euagr l. 3. c. 20.*

Synod. Roma. Legatorum casu nequaquam consternatus Fœlix Pontifex, Italiæ iterum Episcopos Romam euocat, qui LXXV. fuisse dicuntur. ab His Legati, Byzantio iam reduces, Episcopatu

moti,

moti, catholica inſuper Communione excluſi ſunt. tum Acacius Ipſe, fruſtra haud ſemel monitus, eodem Anathemate, quod ſupra indicauimus, percuſſus eſt. extat ipſius damnationis ſententia cum alijs ad Clericos, ac Monachos literis Byzantium tranſmiſſa. cum verò Acacius ſentẽtiæ exemplum ad ſe allatum, recipere abnuiſſet, inuentus eſt Monachus, qui, dum Ille, Sacris operaturus, Templũ iniret, illud ex Eius Pallio ſuſpenderet. eo facinore acrius irritatus, & Monachum Ipſum, & ex Illius contubernio reliquos ad mortem vſque mulctauit; & Fœlicis nomen è ſacris Tabulis eraſit. Africana interim procella in dies magis ſæuiente, indictæ ſuperiori anno concertationis, inter Catholicos, atque Arrianos, die accedente conuenere ex Catholicis Epiſcopis complures. ergò vt quiſque Illorum ingenio pollere, præſtare authoritate Aduerſarijs viſus eſt, confictis in Eum criminibus, exilio, vinculis, atque adeo morte, dolo malo, diſputationi ſubductus eſt. at dum reliqui differendi vtcumque copiam ſibi fieri arbitrantur, edicto pluſquam tyrannico, rebus omnibus, quas ſecum attuliſſent, ſpoliati, hoſpitijs pelluntur: recipi in poſterum à quoquam vetantur: pecudum more, extra Vrbem vagi, pabulum quærere coguntur: tum cæden-

Fœl. ep. 4. Liber. c. 18. Niceph. l. 16. c. 17.

Monachi facinus.

Vict. l. 2.

Africana perſecutio.

dis ad naues lignis aliisue huiusmodi ministeriis addicuntur. nec, dum in sanctissimos Viros, qui Carthaginem Tyranni iussu conuenerant, quæ diximus sæuitiæ exempla eduntur, apud Africam reliquam à pari immanitate cessatum est. illud, ex multis, quæ à Victore, ac aliis recensentur, prælterire nefas duximus, quod, cum omnem superet fidem, locupletissimos tamen testes habet. Tapienses apud Mauritaniam Ciues, quod, Arrianum Episcopum detestantes, Vrbe, ex condicto, recessissent; Tyranni iussu magno numero dextera, ac lingua mutilati, articulatè haud secius in posterum loquuti sunt, extraque Africam latè dispersi, rem tantam Orbi vniuerso testatam reliquere, de qua, vt alios oculatos testes omittamus, Iustinianus Imperator, qui non multos post annos rerum pot t is est, in Constitutione à se edita hæc habet. *vidimus* inquit, *venerabiles Viros, qui abscissis radicitus linguis, pœnas suas miserabiliter loquebantur.* His permotus Fœlix Rom. Pont. Zenoni author fuit, vt legatione ad Regem Barbarum instituta, à tanta illum sæuiendi libidine deterreret. at Is, vt nihil se à Zenone formidare ostenderet, Vranio Ipso Legato inspectante, adduci vinctos, quæstionibus admoueri, supplicio affici frequentius curauit. Verum enimuerò

Lib. 2. Marcell. Chr. Procop l. 1. s. Greg Dial. l. 2. c. 32.

Martyres absque lingua loquuntur.

De off. Præf. Prat. Afr.

Hunnerici sæuitia

verò dum se maximè Tyrannus extollit, Deum Vindicem experitur, vltricibus intus flammis, vermibusque, non secus, ac Antiochus, Herodes, ac Maximinus absumptus. *Dira eius mors.*

Hunnerici morte Regno potitur Gundabundus, quem alij Godagisum nominant, ex Fratre Nepos. *Gũdabũdus.*

Greg. Tur. l. 2. c. 25 Quo tempore Euaricus quoque Gothorum apud Galliam Rex, itidem Arrianus extinguitur, cui sublegitur Alaricus. Neque His superstes diu fuit Childericus Francus, qui Parisijs imperitabat; quo extincto, Regnum Clodoueus Filius capessit, quem & Ludouicum appellant. *Euaricus. Alaricus. Childericus. Clodoueus.*

Chri. Ann. 485. *Nicephl. l. 16 c. 37. Sur. 11. Iũ.* Symmacho Consulatum gerente absque Collega, ab Anthemio Salaminæ apud Cyprum Episcopo, Dei monitu, Barnabæ Apostoli sacræ Reliquiæ inuentæ, cumque his sacrum Euangelium, ab Eodem Apostolo, vt ex reuelatione est cognitum, Matthæo dictante, exceptum. *S. Barnaba reliquiæ. Matthai Euãg.*

Nicepb. l. 16. c. 27. Per idem tempus Xenaias quidam, quem alij Philoxenum vocant, seruilis conditionis homo genere Persa Iconoclastam primus se prodit. Hic, nec dum Christianus, Clericum mentitus, à Petro Fullone Antiochenæ Ecclesiæ, vt diximus, inuasore exceptus, atque ex morum similitudine veluti in sinu enutritus, ad Episcopatum vsque, ipsius expers Baptismi, pro- *Xenaias. Iconoclastarũ Author.*

promotus fuerat. en qualem Sectæ Authorem impij Iconomachi coguntur agnoscere.

Longinus Zenonis frater. Sequentem annum Longini Zenonis Fratris, Consulatus, Decio Collega, auspicatur; de cuius inexpleta rapacitate, impurisque moribus Suidas scribit. Chri. Ann. 486.

Moritur hoc eodem anno impius Fullo. nec propterea Antiochena Ecclesia legitimo frui sponso potuit, Palladio eiusdem farinæ homine, Hæreticorum factione subrogato.

Synod. Romæ. Post Longinum Boetius Consulatum init, sub cuius Magistratu Synodus Romæ cogitur hac præcipuè de causa, vt, lapsis ex Vandalica persequutione Episcopis, ac reliquis sacrorum Ministris, pro materna Romanæ Ecclesiæ pietate, consuleretur. medela porrò ea ratione attemperata est; vt simul clementia vulnus leniret, simul seueritatis acrimonia putredinem abstergeret; quod ex Synodi Actis, ac Fœlicis ad Africanos Epistola licet cognoscere. Chri. Ann. 487. *Fœl. ep. 6.*

Theod. à Zenone defectio. Eodem anno, Theodorici defectione, Zeno, qui Barbarum beneficijs cumulauerat in discrimen adductus est. *Marcell. & Cass. chron.*

Odoacer Rugorum Regem vincit. Quo tempore Odoacer, qui Romam fermè, aut Rauennam post captam Italiam incolebat, copijs in Rugorum Regem missis, Illum vicit, atque

que in triumphum duxit; quæ homini calamitas, ante quinquennium prædicta à Seuerino fuerat.

Chri. Ann. 488. Qui ſequitur annus vtroque Conſule inſignitur, Dinamio, atque Siphidio: quo viuendi finem feciſſe dicitur Acacius Orientalis Imperij fax, de cuius inſana gloriæ cupiditate, præter ea, quæ indicata à nobis ſunt, alia multa ab Authoribus traduntur. illud in primis, omnibus fere in Templis ſui Ipſius Imagines conſecrari ità permiſiſſe, vt iuſſiſſe videri poſſet. *Acacij obitus, & ambitio.*

Niceph. l. 16. c. 18. Acacij Sedem mira arte occupat Flauita, quem & Flauianum appellant, Homo nefarius. dum etenim de eligendo Epiſcopo agitur, Zeno Aug. pietatis inſtinctu, an leuitatis, paginam, in qua nihil eſſet deſcriptum, in ſacro altari deponit addito ſupplici libello, quo Deum precabatur, vt Angeli manu futuri Epiſcopi nomen inſcribi annueret, indicto interim XL. dierum ieiunio. hoc cognito Flauita, ingenti pecunia, quam ex Argentarijs etiam ſub vſuris accepit, Eunuchum; quem ex cubicularijs fidiſſimum, vt putabat, Zeno obſignatæ paginæ, atque Altaris cuſtodię prępoſuerat, adegit, vt reſignatæ eidem paginæ Flauitæ nomen inſcriberet, eamque iterum obſignaret. igitur ieiunij tempore iam defluxo, rèſignataque, ſumma cum religione, pagina, Flauitæ nomen apparuit. *Flauita ſuccedit. Eius dolus. Zenonis leuitias.*

ruit. Is itaque perindè, ac à Deo designatus, Populi concursu raptus, summa cum gloria in Episcopali Throno collocatur. verum Homo callidus, qui sciret crimini Acacio datam exercitam cum Rom. Pont. simultatem, pro Episcopo gerere se anteà noluit, quam suam electionem, quamquam ficto miraculo speciosam, Romanus Ipse Pontifex ratam haberet, ad quem ea de causa Legationem instituit. cæterum latere diutius dolum haud quaquam passus est Deus. quippè intra quartum, ab electione, mensem repentina morte nefarius Impostor sublatus, tantum pecuniæ corradere vix potuit, qua dimidiam æris alieni partem dissolueret. Eius proindè hæredes vrgeri ab Argentarijs cepti, cum soluendo esse non possent, Augusto fraudem aperuere. Is rubore, vt par erat, suffusus, quod supererat, Eunuchum egregiè vltus est, morti Ipso addicto, Eius verò substantia Argentarijs tributa. palam insuper testatus est Flauitæ nomen paginæ non à Christo, vt putarat, sed à *chryso* hoc est *auro*, inditum.

Flauitæ dolus detegitur

Zenonis iocus.

Hoc eodem anno, qui alter à Rugorum clade numeratur, captiui Regis Filius Fridericus, Theodorici, ad quem confugerat, ope, paternum recipit Regnum; eo tamen haud ita multo post ab Onoulfo Odoacris Fratre

Fridericus Rugorum Rex

Onulf. Odoa-

tre iterum pellitur, ac Rugorum Gens, magna ex parte, in Italiam traducitur; quo tempore S. Seuerini quoque Reliquiæ Neapolim tranſlatæ dicuntur. *tris fratter.*

Marcell. & Caſſ. Chr. His permotus Theodoricus, qui apud Mœſiam cum exercitu erat, ſimul inuidia quadam æſtuans, dum animo ſecum Ipſe voluit, Erulos, vix antea cognitos Populos, Italiam Prouinciarum nobiliſſimam annos iam plurimos obtinere ſuorum maiorum virtute pridem ſuperatam, Italici conſilia belli agitare cœpit. Sequenti porrò anno Coſs. Probino, atque Euſebio, viribus etiam à Zenone auctus, opere perfecit. *Theodorici cõſilia*

Chri. Ann. 489. *Euagr l.3.c. 23. Nice ph.l.16 c.19.* Euphemius interim Presbiter, poſt Flauitam Byzantij Epiſcopus conſecratur; expunctoque è ſacris tabulis Petri Alexandrini nomine, Fœlicis autem Romani Pontificis reddito; ſimultates cum illo exercere ita cœpit, vt, coactis vterque Synodis, mutuò ſeſe Anathemate percellerent. ſummam porrò laudem adeptus Euphemius fuiſſet, ſi Romanæ Sedis, quam Acacij memoriæ rationem habere maluiſſet, quod enim illius nomen expungere obſtinatius renuerit, Catholicæ communione Eccleſiæ indignus eſt habitus. *Euphemius Byzãtij Epiſc.*

Sur. 11.Decemb. Sub ipſam Euphemij conſecrationem Magnus Daniel Stilita octogenarius moritur. *Daniel Stilita moritur.*

Ita-

Theod Odoacrũ bis vincit Italiam Theodoricus iam attigerat, *Coss. chron.* cum factus Illi obuiam ad Isontium Odoacer, vincitur, ac in fugam vertitur. instaurato mox ad Veronam prælio, ad internecionem cæditur. fuga nihilominus elapsus Ipse cum paucis, vires resumit, sequenti anno Fortunam non magis propitiam experturus.

Clodouæus. Quo tempore Clodouæus quoque Syagrium Romanum, qui Suessionensibus cum imperio præerat, vincit, partumquè à Patre Regnũ maioribus in dies incrementis auget, ac firmat.

Persequutio Vãdalica. Sub sequentis anni Coss. Longino secundùm, ac Fausto, Vandalica apud Africã persequutio recrudescit, *quam Author ex Fulgentij Actis, una cum ipsius rebus gestis fusè refert.* *Chri. Ann. 490. Sur. 1. Ian.*

Theodolus Antioch. Cæsarius Arelatensis. Moritur hoc eodem anno nobilis apud Cœlesyriam Scriptor Theodulus Presbyter Antiochenus: apud Galliam Cæsarius Arelatensis, cuius præ cæteris laudatur conscriptus *de Gratia* Commentarius; quo in argumento haudquaquam sincerè Faustus quoquè Regiensis apud eandem Galliam Episcopus versatus est. *quo de illius Opere, quod in disquisitionem tum vocatum fuerit, multa Author hic habet. ubi & illud docet, consueuisse huius temporis Scriptores, non Occidentales modò, verum etiam Orientales à se conscriptos Commentarios ad Romanum* *Gẽnad. c. 86.* *Libri subijciuntur cẽsura*

num

num Pontificem tranſmittere, Illiuſque cenſura ſubijcere. *Rom. Pont.*

Per idem tempus Petrus Alexandrinus diem clauſit extremum, occupatæ per vim Sedis anno XIII. Huic Athanaſius Hæreticus pariter ab Hæreticis ſubrogatur.

Marcell. chron. Sub huius item anni Coſs. Pelagius Patricius V. C quod pro eximia virtute, ac ſingulari apud omnes gratia, dicendi ſibi libertatem ſumens, Zenonem ſubindè argueret, in Inſulam primò deportatur, mox laqueo faucibus iniecto Tyranni iuſſu, extinguitur.

Interim Odoacer ſatis ſibi virium comparaſſe ratus, tertiò iam belli aleā ad Duram fluuium experitur, tertiò vincitur, atque ex fuga Rauennam ſe recipit, ibidemque à Theodorico Victore obſidetur. *Odoacer tertiò victus.*

Chri. Ann. 491. *Euagr l. 3. c. 29. Cedrē. & Zonar.* Exindè Olibrio tantum Coſ. renunciato, Zeno Aug. memorandas irato Numini pœnas dedit. nimio quippè vino, ſeu, quod alij tradunt, comitiali morbo exanimatus, Ariadnæ Vxoris iuſſu ſepulchro viuēs illatus eſt, biduo lamentabilis Eius vox à ſatellitibus, qui ſepulchri cuſtodiæ præpoſiti fuerant, exaudita eſt. porrò cum hi roganti, vt aperirent, reſpondiſſent alium iam imperare, *nulla*, inquit, *cura Imperij: Monaſterio claudi ſat erit*. incaſſum itaque mortalibus, ac Superis imploratis, caligas, ac lacertorum car- *Zeno viuens ſepelitur.*

nes

neq vorasse dicitur. Moritur Zeno cum imperasset annos XVII. Eo sublato, Ariadnæ astu, nequicquam Longino Zenonis Fratre obnitente, Imperium Anastasius capessit, Homo apud Dyrrhachium natus, nec dum Senator, inter Silentiarios, hoc est Palatij silentio, aut quieti impositos milites adscriptus, ex quo non leuis orta suspicio est, inhonestam inter Ipsum, atque Ariadnam consuetudinem præcessisse. Ex Eo statim, quod famæ esset ambiguæ, Catholicæ Fidei professionem Euphemius expetijt, sacerdotali libertate exautorationem, si renuat, comminatus. paruit Ille siuè ex animo, siuè ex arte. neque id tantum, sed & conciliandos Ciuium animos, tributorum leuatione, duxit. venales antea Magistratus, gratis mandauit: denique optimos Principes ipso Imperij exordio æquauit. firmato postmodum dominatu, pecuniæ cupiditas, veluti ex radice haudquaquam auulsa, in diriores exactiones, atque adeò publica latrocinia, repullulauit. hæresis quoque haud diu tecta, scelera detexit reliqua, timore sublato.

Anastasius Imp.

Euphemij Episc. libertas.

Anastasij simulatio.

Theod lect. l. 2 Cedrē. Suid.

Nondum annum exegerat Principatus, cum (qua causa non proditur) Populi seditione Byzantij excitata, iniecto per tumultum igni, publica priuataque ædificia permulta conflagrarunt.

Byzantij incēdium.

Quo

Quo tempore Odoacer Rauennæ, vt diximus, obſeſſus, Vrbe egreſſus, nocturnoque prælio inito, iterum ſuperatur, atque intra mœnia repellitur. *Odoacer quartò victus.*

Herulorum rebus ita collabentibus, dum Rauenna diuturniori obſidione premitur, Italia reliqua in Gothorum poteſtatem venit. *Italia Gothis cedit.*

Ad hunc ipſum annum referunt Patritij Hiberniæ Apoſtoli obitum ætatis trigeſimo amplius atque centeſimo. Inſula ab Eo viuente doctrina, rebuſque geſtis illuſtrata, miraculis quoque poſt mortem editis illuſtrior deinceps eſt reddita. *S. Patritij obitus.*

Chri. Ann. 492. *Martyrol. 25. Febr. Dial. l. 4. c. 16 & Hom. 38. in Euãg. Marcell. Chr.*

Anaſtaſio Aug. vna cum Ruffino Conſulatum gerente, V. Kal. Martias Fœlix. Rom. Pont. moritur, cum annos ſediſſet fere nouem. fuit Is Gregorij Magni Atauus, quod ex Ipſo Gregorio edocemur. *Fœlicis PP. obitus.*

Fœlici Succeſſor datur Gelaſius, cuius complures extant hoc anno datæ Epiſtolæ. *Gelaſius ſuccedit.*

Cæptum hoc eodem anno eſt bellum Iſauricum, quod quinquennio amplius geſtum eſt. ipſo belli exordio rebus proſperè cedentibus, Anaſtaſius inſolentior factus, Catholicæ, quam emiſerat, Fidei profeſſionem, ac Euphemio tradiderat, per vim recipit; ea præcipuè de cauſa, quod pertæſus ſacrorum Antiſtitum de Fide, ac de Chalcedonenſi Concilio conten-

tentiones, eas, si fas, tollere percupiens, vt alterutri se parti nequaquam studere videri voluit, ita in Episcopos, cuiuscumque Hi essent dogmatis, qui se mutuo anathemate, aut contumelijs percellerent, grauiter animaduertit. Sic, dum pacem Reipub. quærere se posse putat, Catholicis æquè, ac Hæreticis, silentio indicto, à recta ipse Fide desciuit; *Acephalorum*, siue *Hæsitantium* sectæ haud secius adscriptus.

Leont. de sect. Act. 5.

Chri. Ann. 493.

Sub Albini, qui subijt, Consulatu, &, vt quidam addunt Eusebii; obsessis Rauennæ æquè, ac obsidentibus, triennalis tædio obsidionis affectis, res inter Odoacrem, ac Theodoricum, per Rauennatem Episcopum, ita transigitur, vt æquo vterque iure Rauennæ regnarent. cæterum cum Regni societas fida esse vix possit, haud ita multo post Theodoricus Odoacrem, epulo exceptum, opprimit; causatus ab Eo se anteà insidijs petitum. Italia hoc pacto potitus Barbarus, diuturno fatigatus bello, tum ad nouum Regnum stabiliendum, Pacem, vt par erat, cupiens; eam in primis ab Anastasio per Legatos petit, nec ægrè ab Eo impetrat, qui alioquin ab hostibus redimere eam auro consueuerit: tum verò difficili cum Isauris bello implicitus, detrectare illam nulla ratione posset.

Marcell. & Cass. chron. Proc. de bell. Goth. l. 1.

Odoacer opprimitur.

Pax inter Theodoricũ & Anastasium.

Cass. ep. 1.

Fausto

Fausto Legatorum alteri Gelasius quoque Pontifex Euphemij reconciliationem demandauerat, quo tamen in munere frustra Eum labores impendisse omnes ex Gelasij ad Illum, rursum que Illius ad Gelasium vltrò citròque datis literis satis liquet.

Pace cum Anastasio firmata, Theodoricus non pacem modo, sed affinitatem quoque cum Francorum Rege Clodouæo expetijt, votique factus est compos, Filia Illius Audeflenda Vxore impetrata. ambas porrò Filias, quas ex Pellice anteà sustulerat, Burgundionum, ac Visigothorum Regibus matrimonio iungit. *Theo. affinitatibus se munit.*

Iam verò quæ hoc ipso tempore à peruigili Pastore Gelasio aduersus Pelagianos, in Piceno, atque Dalmatia detectos, statuta fuerint, ex compluribus Eius Epistolis, *quæ ab Authore huc afferuntur*, licet cognoscere, *quibus immorandum haudquaquam duximus.* *Ep. 4. et seqq.*

Per idem tempus Michael Archangelus Templum in Gargani vertice, qui Apuliæ Mons est, illustri miraculo sibi adsciuit, pioque postmodum Fidelium cultu redidit celeberrimum. *Sigeb. Chr.* *Michaelis Tẽplũ in Gargano.*

Sub anni exitum Legati Byzantio cum reuertissent, certioremque Gelasium de his, quæ ab Anastasio acceperant, reddidissent, Consulibus iam Asterio atque Præsidio, Apolegeticam

San-

Sanctus Pontifex Epistolam ad Eundem Augustum dedit, *quam integrè hìc relatam habes ob rerum gestarum cognitionem, atque argumenti dignitatem omnino legendam.* Chri. Ann. 494. *Ep.* 10.

Synod. Roma- Placuit insuper Gelasio indicta Synodo LXX. ad Vrbem Episcopos euocare, in qua delectus in primis habitus est Ecclesiasticorum librorum, tum Patriarchales Sedes ordine recensitæ, ad hæc Oecumenica Concilia adnumerata sunt.

Porrò eadem, qua Orientali Ecclesiæ prospexit vigilantia, Occidentali quoque adiumento fuit, datis ad complures Italiæ Episcopos literis, quibus Ecclesiasticam disciplinam egregie sanxit.

Crotildes Clodouei Vxor. Clodoueus interim Crotildem Gundebaldi Burgundiorum Regis ex Fratre Neptem Christianam Fœminam Vxorem duxit, ex qua cum recta Fide bona Illi cuncta fluxerunt.

S. Benedicti primordia. Sub idem tempus magnus Monachorum Parens Benedictus Romæ literis operam cum nauaret, Eremum petens, sanctioris vitæ fundamenta fœliciter iecit. ex quo erroris Eos redargues, qui, propensiori quodam in suum Ordinem studio, multos qui hæc tempora præcesserunt, inter Benedicti Alumnos recensent. Sterilibus sanè aliena supponi soboles consueuit. ea semper fuit Benedicti, sacri- *S. Greg. Dial. l.* 2.

cri-

crique Ipsius Instituti fœcunditas, vt ex alienis Filijs gloriam Illi quærere superuacaneum omninò fuerit.

Chri. Ann. 495. Qui sequitur annus Consulatu Fl. Viatoris inscribitur, cui Collegam nonnulli addunt Æmilianum.

Marcell. & Cass. Chr. His Consulibus, quod Euphemius non solum Gelasij monitis non acquiesceret, sed ab Illius communione Orientis Episcopos arcere omni ope eniteretur, diuino factum consilio videtur, vt Sede Ipse ab Anastasio impio Principe iurè, an iniuria, pelleretur; cui, Eiusdem Anastasij iussu, Macedonius, ex Gennadij disciplina eiusdem Ecclesiæ Presbyter Successor datur. Romæ interim à Gelasio Concilium cogitur Episcoporum LV. *Thood lect. l. 2* *Euphemius sede pulsus.* *Concilium Romæ.*

Proc. de bell. Vand. l. 1. Greg. Tur. l. 2. c. 3 Moritur hoc eodem anno Gundabundus Vandalorum apud Africam Rex, commodùm Dei prouidentia sublatus, dum Eugenio Carthaginiensi Episcopo in Gallias relegato, bellum in Catholicos redintegraret. qui post Eum Regnum est adeptus Trasamundus germanus Frater, insignis tum Princeps clementiæ, benè de Catholicis mereri diutius laborauit, in Tyrannum & Ipse postmodum erupturus. Huic Theodoricus Italiæ Rex Amalafridam Sororem despondit. *Gūdabundi obitus.* *Trasamūdus succedit.* *Infra ad an. 504. et 522.*

Chri. Ann. 496. Ad proximè subeuntem annum altero tantum Cōsule Paulo inscriptum spectat Gelasij obitus Pontificatus an- *Gelasij obitus.*

no V *de cuius scriptis multa hic Author differit, quo nostrates Sectarios refellat, ex his sua ipsorum dogmata malè fulcientes.*

Anastasius II. Octauo a Gelasij obitu non amplius, die, Successor Ei datur Anastasius hoc nomine II.

Anastasio Aug. iterum Cos. Legati ad Illum ab Anastasio Rom Pont mittuntur Germanus Episcopus Capuanus, Cresconius Tudertinus. His Byzantium delatis, ac diutius inibi ab Augusto moram trahere coactis, accessere ad Eos Alexandrinæ Ecclesiæ Apocrisarij pacis leges recepturi. horum sanè libellus extat *ab Authore hic relatus.* Chri. Ann. 497.

Antequam Legatione functi Episcopi Romam redirent; nouus voluitur annus Coss. Paulino, ac Ioanne Scytha; quo, biennio nondum exacto, Rom. Pontifex Anastasius moritur. dirum indè schisma in Ecclesia conflatur, Laurentio aduersus Symmachum suffragiorum partem referente. res non sine cruenta Romæ cæde transacta est. cum autem eò res deduceretur, vt Ciuile Bellum spectare videretur, non Clero tantum, ac Populo, diuersa sentientibus, sed Senatu ipso pertinacius diffidente. vterque Pontifex Rauennam ad Theodoricum pergere compellitur. Is suffragiorum ratione habita, Pontificatum Symmacho

Anastasij Papæ obitus. Symmach. succedit.

Chri. Ann. 498. *Theod lect l. 2. Nicep. l. 16 c. 36.*

cho adiudicat, qui Epiſcoporum Conuentu indicto, ab His ſuam Ipſius electionem ratam haberi curat. ſed hæc non vno geſta ſunt anno.

Marcell. Chr. Apud Orientē porrò Zenonis Frater Longinus, qui maximum, ac diuturnum Anaſtaſio negocium exhibuerat, à Priſco demum Comite victus, captuſque, Byzātium perducitur: mox Nicæam ſupplicio inibi, ad Populi tumultus vitandos, afficiendus, Homo, vt diximus, probroſus abducitur.

Quo tempore Ioannes egregiæ Vir ſanctimoniæ, qui, Epiſcopatu abdicato, clam aufugerat, ſequè in S. Sabæ diſciplinam tradiderat, dum ab eo ad Presbyteratum ſuſcipiendum compellitur, Epiſcopum ſe eſſe fateri cogitur, ex quo Silentiarij nomen adeptus eſt; Epiſcopalia exindè munia ex nouo tyrocinio iam inſtructior, obiturus. *Ioannes Silentiarius.*

Chri. Ann 499. Altero tantum Coſ Ioanne Gibbo nouus annus inchoatur quo indictum Romæ à Symmacho Romæ Concilium celebratur, *acta apud Authorem, ſi libet, hic require.* *Synod. Romæ.*

Marcell. & Caſſ. Chr. Greg. Tur. l. 2. c. 30. Per idem tempus Bulgari, & Ipſi, ad Boream Populi magno impetu Thraciam inuadunt: Anaſtaſij copias obſiſtere conatas, cædunt, nec niſi auro, ex more, victi, recedunt. *Bulgari.*

Clodouæus interim Francorum Rex diuinam aduerſus Alemannos expertus opem, Chriſtiana ſuſcipit Sacra *Auro pelluntur.*

Clodoneus Christianus fit. Remigio Rhemensi Antistite administrante, lustralique Eum aqua abluente. exin Francorum Gens Religiosum Principem sequuta, eandem certatim Fidem amplectitur. *Sur. 13 Ian.*

Chri. Ann. 500. Quingentesimo Christi Redẽptoris anno Patritio, atque Hippatio Coss. *Theodoricus Romæ.* Theodoricus Romam venit. Symmachus Aduersariorum odio, atque inuidia, multorum criminum insimulatus, Episcopis amplius centum Romæ ea de causa coactis, apud Hos, atque *Synod. Roma.* vniuersum Rom. Clerum, obiecta ita diluit crimina, vt longè gloriosius de inuidia triumphauerit. *Cass. Chron. Anast. i Sym.*

Chri. Ann. 501. Quinto iam sæculo reuoluto, sextum redordimur, quo ineunte, depositos ab Decessoribus fasces, Auienus, ac Pompeius suscepere. His itaque Coss. Anastasius Aug. Byzantij Populum, qui Illum vti Hæreticum auersabatur, eamque ob causam non dicterijs modo, sed apertis etiam conuicijs lacessere ausus fuerat, *Anastasij sæuitia* sæuitia plus quam tyrannica vltus est. immisso etenim in confertos milite, dum Circenses spectarent ludos, tria amplius Ciuium millia trucidauit. *Marcell. & Cass. Chron.*

Chri. Ann. 502. Altero huius sæculi anno Coss. Anieno Iuniore, ac Probo; quarta à Symmacho Romæ Synodus celebratur, non finè Schismaticorum seditione, à quibus & lapidibus appetitus est. *Synod. Roma.*

Per idem tempus Bulgari Thraciam

ite-

Mar- iterum populantes, auro iterum auer- Bulga-
cell. tuntur. ri in
Chr. Persæ quoque Amidam Oppidum, Thra-
Proc. validum Romanorum apud Mesopo- ciam.
debell. tamiam Propugnaculum, post sex men-
Perſ. sium obsidionem capiunt.
l. 1. Nouo appetente anno Dexecrati,
Chri. ac Volusiani Cõsulatu inscripto; quod
Ann. schismatici aduersus superioris anni
503. Synodum oblatrarent, Episcopos ite- Synod.
rum conuenire oportuit, ac Symma- Roma.
chum, Ipsiusque Concilij acta à ca-
lumnijs vindicare.

Bibl. Anastasius porrò Aug. Anathemate Imp.
Sanct. à Symmacho perculsus, cum per lite- excom
to. 1. ras grauiter expostulasset, apologeti- muni-
cum ex Eo libellũ retulit, *cuius exem-* catur.
plum hic habes. cæterum qui perenne
Ecclesiæ bellum indixerat, pace ipse Barba
haudquaquam fruebatur. eam sanè rorum
hoc ipso tempore vix dum à Persis incur-
redemerat, cum precio item Barrhi, sus.
qui, ex condicto, Pontum inuaserant,
ex vetere instituto propulsandi fuere.

Chri. At Bulgari, quos Thracia cessisse
Ann. diximus, Illyricum peruaserant Italiæ
504. excidium minitantes, cum à Theodo- Bulga-
rici Ducibus insigni prælio victi, fero- ri à
ciam posuere. incidit ea Theodorici Theo-
Victoria in Cathei Consulatum, sub dorico
quo Symmachus Pont. cum iam nul- victi.
lum Ei negocium schismatici facesse- Synod.
rent, sextam, quæ extat, Synodum ce- Roma.
lebrasse putatur; in qua de Ecclesiæ

bonis restituendis actum est, quæ multi, ex Regia quamuis munificentia, possidebant, & synodi sententiam, quod mirum videri potest, ita Rex Barbarus non ægrè tulit, vt suis quoque ea de re literis ratam habuerit, qui & sub idem tempus in Magos inquiri iussit, cuius tum criminis comperti dicuntur Senatorij quoque in Vrbe Viri.

Theodorici laus.

Cass. l. 4. ep. 17.

Eodem ferè tempore noua à Rege Vandalo Trasamundo apud Africam persecutio excitata, est, qua ducenti amplius Episcopi in Sardiniam relegati sunt: ex eo factum memorant, vt D. Augustini Corpus clam, vt licuit, exhumatum, eam in Insulam deferretur. porrò inter exilio mulctatos Episcopos, sanctimonia, ac doctrina clarior Fulgentius est habitus: *de quo hic Author præ cæteris, cum virtutis commendatione, meminit.*

Trasamundi persequutio S. August. reliquiæ translatæ.

Paul. Diac. l. 15. Sigeb. Chr.

Quintus sæculi annus Manlij Theodori, ac Sabiniani Consulatum præfert. Horum prior deposito Magistratu clarior quam gesto, vna cum Coniuge æquè pia, ac religiosa Fœmina, sanctioris vitæ studio, nuncium sæculo cum remisisset, admirationi, atque exemplo Orbi fuit, ad quem Fulgentij extat Epistola, *quam apud Authorem hic habes.*

Chri. Ann. 505.

Ep. 6.

At verò Anastasius, cum tutandæ hæresi, ac propagandæ, Catholicos Byzantij Ciues, Ipsumque adeò Regiæ

Theod lect. l. 2

giæ Vrbis Antiſtitem Macedonium inſectandi finem nullum faceret, nouis ſubindè cladibus afficitur: itaque hoc anno Gothos Mundone Duce Rom. Imperij Ditiones populantes, propulſare armis, præter morem, adortus, Sabinianum Conſulem in Eos immittit. Is belli aleam ſubire haud veritus, internecione à Barbaris cæditur.

Chri. Ann. 506. Conſulibus Meſſala apud Occidentem, Areobinda apud Orientem renunciatis, Concilium Agatæ Galliæ Narbonenſis Vrbe celebratur, Alarico Viſigothorum Rege permittente. qui hoc ipſo tempore Theodoſianum Codicem viſum antea ab Epiſcopis probatumque, per Auianum edendum curauit. *Synod. Agatenſis.* *Theodosij Codex.*

Cedrē. Porrò Anaſtaſius Ciuium odio, ob hæreſim, laborans, non alia de cauſa eorum hoc tempore ſeditionem expertus eſt; quam quod Regijs in ædibus quædam monſtra ab eccleſiaſticis Imaginibus aliena, pingi curauerit; ex quo religioſi Populi zelum admireris.

Chri. Ann. 507. Qui ſequitur annus Anaſtaſium Auguſtum, tertium Coſ. habet, cum Venantio Decio Collega. quibus Coſs. Alaricus qui XXIII. iam annum à Rodano ad Ligerim, ac Pyreneos regnabat, à Clodoueo Francorum Rege vincitur, ac cæditur, cum antea incaſſum conciliare inter eos pacem Theodoricus ſtuduiſſet. qui idcirco Franci *Alaricus à Clodoueo victus.*

Regis affinitatem Gentis suæ gloriæ posthabendam ratus, suppetias, licet seras, Alarico tulit.

Geselicus. Eo interfecto non tam Regnum, quam Regis nomen Geselicus, ex Pellice ipsius Filius, adeptus est; quem post quadriennium prælio à Theodorici Duce victum, *Amalaricus* Amalaricus sequitur Alarici, ex Filia Nepos collabenti Regno sustinendo, & Ipse, impar. *Procop l. 1.*

Byzantij exinde rursum tumultuatum à Populo est; tum Circus, ruina, atque incendio, deformatus.

Nouo autem apperente anno, cum oblatum ab Anastasio Consulatum Clodouæus respuisset, Consules Celer, ac Venantius Iunior dicuntur. Chri. Ann. 508.

Theodorici interea copias, quæ subsidio, vt diximus, Alarico venerant, ancipiti cum Francis prælio pugnasse constat. *hic quod eodem Bello obsidio contigerit Arelatensis, multa de Cæsario eius Vrbis Episcopo Author recenset.* *Procop l. 1.*

Romæ quoque sequenti anno, quo Consulatum Importunus gessit sine Collega, tumultus maximus ludis Circensibus excitatus est. quo tempore Alamundarus Sarracenorum Rex Arabiam, ac Palestinam incursans, mortales innumeros captiuos abduxit, qui tamen posteà omnium cum admiratione Christiana suscepit Sacra. Chri. Ann. 509. *Theod lect. l. 2 Cass. ep. 27. & 31. l. 1.*

Alamundarus Sarracenorũ Rex.

Occidentalis quoque Ecclesia per idem

Greg. Tur. l. 3. c. 5 Sigeb. chron. idem tempus Catholico Principe aucta eſt Burgundionum Rege Sigiſmundo, qui Alcimo Auito Viennenſe Antiſtite ſuadente, perfidiam abiecit Arrianam, vtque Ditionem ſuam eadem purgaret peſte, author Prouinciæ Epiſcopis fuit, vt Epaunenſem cogerent Synodum, in qua multa ad Eccleſiaſticam diſciplinam ſanciendam decreta ſunt. Sigiſ. Burgund. Rex. Synod. Epaunenſis.

Chri. Ann. 510. Sequentis anni Conſulatum, cum Eutharico, gerit Seuerinus Boetius Vir ſplendore generis, atque eruditione clarus, cui bonarum artium ſtudioſi bene precentur, Ariſtotelis in primis Sectatores; conſtat enim Eum annis ipſis duodeuiginti Athenis moratum, Philoſophi huius opera, quæcumque nanciſci potuit, latinis, quibus hactenus incóperta erant, tranſtuliſſe: multa inſuper ſuoptè ingenio elucubraſſe. porrò ne Conſularibus quidem curis à philoſophicis illum ſtudijs fuiſſe abſtractum, idem Ipſe in primis teſtatur. Boetius. Boet. de diſcipl. ſchol. c. 4. In Ariſt. prædic.

Euagr l. 3. c. 32. Nicephl. l. 18 c. 25. Hoc eodem anno Macedonij Byzantij Antiſtitis cum Auguſto contentiones mirum in modum auctæ, exilium Illi peperere. addita pœnæ calumnia, idcirco etenim damnatum vulgari iuſſit, quaſi ad Neſtorianam hæreſim adſtruendam, ſacri contextum Eloquij immutaſſet. Macedonius relegatur.

Chri. Ann. 511. cæterum depoſitio ipſa, ac relegatio ſub Secundini, ac Fœlicis Conſulatu peraguntur tan-

Populi inde seditio a cum populi seditione, ac tumultu, vt fœminæ quoque, ac Pueri probra in Augustum liberrimè iactarent, quò factum, vt metu Ipse perculsus nauigia ad fugam compararit: porrò ad Populi gratiam, qua Episcopo studebat, minuendam, nouæ adhuc in Eum calumniæ concinnantur. prodiere *Insignis calũnia.* Adolescentes quidã suam ipsorum turpitudinem, quo Episcopi famam læderent, profitentes; Hos ita Macedonius redarguit, vt genitalibus carere membris se palam ostenderet; ex quo Populi in eum studia, odium in Anastasium mirum in modum augeri est cœptum. Pulso Macedonio, Sedem Timotheus occupat, homo inconstans, Principis gratiæ nihil non tribuens. *Theodosius Cœnobiarcha.* *hoc loco, vt de Seueri pseudomonachi perfidia, ita vicissim de Theodosij Cœnobiarchæ laudibus multa apud Authorem habes.*

Paulo, ac Muriano Coss. excitata Byzantij, Fidei causa, seditione Anastasio Principi metuenda, Conciliabulum Eiusdem iussu apud Sidonem cogitur, à quo præter Macedonium Flauianus quoque Antiochenus, alijque catholici, magno numero, Antistites exauctorantur. hac sanè Tyrannus ratione & rei inuidiam declinare se posse existimauit & aduersantes sibi Episcopos veluti excutere, Eorum porrò Sedes hæreticis hominibus insidendas *Chri. Ann. 512. Marg. Ell. Chr. Cedri.*

tra-

Chri. Ann. 513. tradere? quod ſequenti demum anno Probo, ac Clemētino Coſs. peractum eſt, maximo cum catholicæ rei detrimento. Antiochiæ in primis Seueri eius Eccleſiæ inuaſoris impietas debacchata eſt. *de quo, deque Elia ſanctiſſimo Hieroſolymorum Antiſtite, ac de Saba Cœnobiarcha celeberrimo multa Author huc congerit, vbi & miracula, ad catholicam veritatem aduerſus Seuerianos ſtabiliendam edita, ex Sophronio, refert.*

Chri. Ann. 514. Nouus annus M. Aur. Caſſiodorum Conſulem habuit abſque Collega. per quos autem is gradus ad hunc ſupremum aſcenderit Ipſemet tradit. rurſum quo pacto his omnibus abdicatis, illuſtrior euaſerit, ſuo loco dicturi ſumus. *Caſſiodorus Cōſul.* *In Praf. et ep. 4. l. 1.*

Moritur hoc anno Symmachus, Pontificatus anno XVI. cui, ex omnium ſuffragijs, Succeſſor datur Hormiſda Rom. tum Eccleſiæ Diaconus, ad quem Francorū Rex inclytus Clodouæus literas ſtatim dedit, auream que, ac gemmis conſpicuam Pontificiam, quam Regnum vocant, Coronam miſit. Suas & Ipſe Francorum Apoſtolus Remigius addidit, ad quas Hormiſdæ extat reſponſum, quo Illi vices ſuas apud Franciam delegat. *Symmachi Papa obitus. Hormiſda ſuccedit.* *Apud Sur. 13. Ianuar.*

Huiuſmodi munitus poteſtate Remigius frequentiſſimam indicit Synodum Rhemis celebrandam. *Synod. Rhemēſis.*

Clodouæi obitus. At non diu ſuperſtes Clodouæus hoc ipſo anno Regnum Filijs quadripartito adminiſtrandum reliquit. Hi fuere Childebertus; Clotharius, Theodoricus, & Clodomerus, quorum res geſtas non eſt huius loci recenſere. *Greg. Tur. l. 3. c. 1 Agat. l. 1. Marcell. Chr. Euagr l. 3. c. 43.*

Vitalianus Hæc inter Vitalianus Dux, ſiue is Scytha, ſiue Thrax genere, Hunnos, ac Bulgaros magno numero adducens; inſuper Romano Equitatu ſibi conciliato, atque adiuncto, Miſiam, ac Thraciam occupauit, ſuſceptoque Fidei Catholicæ, atque extorrium Epiſcoporum patrocinio Byzantium, infeſto agmine, acceſſit, obſeditque. *Byzantiũ obſidet.* Anaſtaſius aſtu agere dudum aſſuetus, Epiſcopos ſe reuocaturum, Concilium Heracleæ Ipſo quoque Romano Pontifice euocato indicturum, ſacramento interpoſito, pollicetur. hac arte Populi in Vitalianum ſtudia conſopiuit, tum Vitalianum Ipſum ſummouit. Sed hæc in ſequentem annum producta ſunt, Anthemio, ac Florentio Coſs. *Chri. Ann. 515.* quo tempore Anaſtaſius, vt fidem ſuam exoluere videretur, Patricium V. C. ad Rom. Pont. Hormiſdam legauit, literis ad Eum datis, quibus pacis Illum ſequeſtrem ſeſe optare profitetur. *Anaſt. & Hormiſda legationes.* ad Senatum quoque Rom. alias addidit; hortatuſque eum eſt, vt conciliandæ Eccleſiæ pacis Hormiſdæ author eſſet. Ad hæc Pontifex Legatos ſe miſſurum reſpondit, *to. 1. ep. Rõ. Pont.*

quod

quod & præstitit. His tamen illud in mandatis datum, vt explorarent, an res seriò ageretur, paratusque Anastasius esset Catholicam in primis Fidem profiteri, Chalcedonẽsis Concilij decreta recipere, aliaqua præstare, quæ præscriptis Capitulis continerentur. *ea verò cum extent, ab Authore hic, vna cum Legatorum Commonitorio, seu, quam vocant, Instructione, recitantur omnino legenda.*

Profecti itaque Legati ab Vrbe, Byzantium cum peruenissent, honorificè ab Anastasio excipiuntur, à quo & Rom. Pont. postulata recepta sunt; quod hac ratione infensum sibi Populum, ac Milites, qui ad Vitalianum defecerant, placare se haud dubiè posse existimaret. illud tamen integra Illorum, quam captabat, gratia, abnuere satius duxit, vt Acacij memoria aboleretur: imò hac ratione vti Legatos, ac Populum inter se cõmitteret enixè operã Veterator dedit. insuper, quod moram rebus suis conducere animaduerteret, Legatos ad sequentem vsque æstatem, spe bona interim lactatos, Byzantij detinuit. *Anastasij artes.*

Marcell. Chr. Paul. Diac. Nyceph. l. 16 c. 34.

Per idem tempus Ariadna Aug. effœta iam ætate moritur. nec diù superstes Macedonius, qui apud Armeniam, exul, Hunnis eam Prouinciam, & Cappadociam populantibus, eorum sæuitiam effugerat. *Ariadnæ obitus.*

Hoc

Himeranni. Hoc eodem anno Himeranni Australes sub Persis Populi Fidem Christianam amplectuntur.

Sequentis anni Consulatum Petro administrante absque Collega, Apostolici ab Augusto Legati Romam remittunrur. tum Seuerianus, ac Theopompus Viri Clariss. ad Hormisdam legantur. verum Is, qui veteratorias Augusti artes exploratas iam haberet, nec nisi ad Vitalianum interim exarmandum, cunctatione Illum vti animaduerteret, Eius statim Legatos Byzantium remittit, testatus *opera se optare, non verba*. vanum autem coniectorem non fuisse Hormisdam, quæ hoc eodem anno sequuta sunt satis superque docuerunt. Populo quippè, ac Militibus in dies segniùs agentibus, Anastasius Vitalianum haud ægrè exauctorauit: Ruffino obnoxio sibi homini militiæ Præfecturam contulit. tum verò liberas Imperij habenas nactus, iam non dolo, ac simulatione vti, sed pro libidine miscere cuncta instituit. Chri. Ann. 516. *Marcell. Chr. Niceph. l. 16. c. 38.* *Vitalianus exauctoratur.*

Parta igitur arte, qua diximus, de Vitaliano, ac cæteris Victoria, Anastasius nouo subeunte anno quartum init Consulatũ Collega Agapito apud Occidentem renunciato. At non despondit animum Hormisda. noua itaque Legatione instituta, Augusti iterum consilia exploranda sibi duxit, ad- Chri. Ann. 517.

ditis

dictis ad Timotheum quoque Byzantij Antiſtitem, eiuſdemque Vrbis Clerum, ac Orientales catholicæ communionis Epiſcopos literis, *quarum omnium exempla hic habes*. cæterum Anaſtaſius, metu, vt diximus, iam ſolutus, Legatos Byzantium delatos, in conſpectum ſuum venire haudquaquam eſt paſſus: excedere quin Vrbe iuſſos, labefactæ impoſitos naui, Græciæ Vrbes adire vetuit. Tyrãni exemplum, data veluti teſſera, Fidei hoſtes reliqui, haud cunctati, ſequuntur. Orthodoxos, Eremi in primis cultores, infandis vbique modis inſectantur. ex His, qui Syriæ ſolitudines incolebant, à Seuero Antiochenæ Sedis Inuaſore acerbiùs vexati; legatos ad Auguſtum mittunt, hominis ſæuitiam deprecaturi, obteſtaturique, vt, quod hactenus licuiſſet, latere deinceps tutò liceret. cæterum Hi quoque inauditi dimiſſi, conuicijs inſuper affecti ſunt. vt iam omnibus conſtaret diuinam vltionem propiùs inſtare, tot Tyranni ſceleribus accerſitam. porrò ſic deſpecti ab Auguſto Monachi, quod reliquum videbatur, communem omnium Parentem Romanum Pontificem, literis ad Eum datis, interpellant. at, licet non tam opem, quam ſolatium ſperare ex Eo poſſe viderentur, mirum tamen eſt quantam in ſuprema poteſtate fiduciam collocauerint. Hos tamen

Anaſtaſij Tyrannis.

tamen ſolatus eſt Pontifex literis, quæ ſub ſequẽtis anni Coſs. datæ legũtur.

Hormiſda zelus. Interim Hormiſda, quamquam de Orientali Eccleſia ea, qua oſtendimus, ratione ſollicitus, Occidentalis curam haud quaquam abiecit. ergò qui paulo ante Alcimum Auitũ Viennenſem Epiſcopũ ſuum apud Galliam Vicarium, Remigium apud Franciam conſtituerat; hoc ipſum obire munus Ioannem Tarraconenſem in citeriori Hiſpania, Salluſtiũ Hiſpalenſem in vlteriori iuſſit.

S. Saba miraculũ. Per idem tempus Hieroſolymitanus ager, atque adeò Paleſtina vniuerſa, quæ ab exturbato Sanctiſſimo Epiſcopo Elia quinquennio fere aquarum indigentia incredibili laborauerat, Sabæ demum Abbatis precibus optatam recepit pluuiam, cumque ea priſtinam agrorum fœcunditatem. *Cyrill. in vit.*

Duodeuigeſimus huius ſæculi annus, qui Anaſtaſij poſtremus fuit Magni, ac Florentij Conſulatu inſcriptus, ob reducem veluti poſtliminio Pacem optatiſſimus accedit. Populi apud Byzantium ſeditiones eò proceſſerant, vt Anaſtaſius ſimulandi, vt qui maximè peritus in Circum delatus abſque Diademate paratum ſe ad Imperium deponendum Præconis voce edixerit, dum idoneus Succeſſor preſtò eſſet. hoc veluti aucupio, Populi gratiam ex commiſeratione iterum nactus, inſigniorem quemque ex Cato- *Chri. Ann. 518.* *Euagr. l. 3. c. vlt.* *Zon. p. 3.* *Anaſtaſij aſtus.*

holi-

tholicis, quaſi Authores ſeditionum, ſupplicio affecit. comprehenſi Eius iuſſu cum alijs dicuntur Iuſtinus, ac Iuſtinianus, qui poſt eum imperarunt. cæterum, gladio Eorum ceruicibus imminente, præter ſpem omnem, Tyranno, vt ferunt inter quietem, oſtento quodam perterrefacto, exempti ſunt. alio inſuper inſomnio territum ſub vitæ exitum memorant. horribilis enim Viri ſpecies Ei oblata eſt librum manu tenentis, ſimulque increpantis; *en ob tuam improbitatem, quatuordecim tibi vitæ annos deleo*. his alijſque domeſticis æquè, externiſque terroribus exagitatus (nam per idem tempus terræmotus maximi extitere) coniectorem, præter cæteros, adhibuit Proclum, qui Tyranni haud dubiè exitum inſtare pronunciauit. Hic eſt Ille Proclus inſignis ea tempeſtate Mathematicus, qui, Archimedis æmulator inclytus, æreis ſpeculis Vitaliani claſſem Byzantium obſidentis incendiſſe fertur. Eiuſdem porrò inuentum fuiſſe tradunt inſanum illud opus, quod ſibi ad mortem euitandam Anaſtaſium extruxiſſe Zonaras ſcribit. Cedrenus autem addit, cum Is oraculo fuiſſet edoctus igne ſibi pereundum fore, ciſternam Regijs in ædibus, quæ frigida eſt dicta, multis meatibus aperuit, quorum cuique cadus eſſet appoſitus. ſed hæc illi omnia fruſtra ceſſere; fulmine quip-

Iuſtini, ac Iuſtiniani periculum.

Oſtentum.

Zonar. p. 3.

Proclus Mathematicus.

Anaſt. fulmine extinctus

quippè ictus interijt XXVII. Principatus anno vix dum exacto.

Tyranni mortem Eliæ Hieroſolymæ Epiſcopo, Eius iuſſu longius exulanti, eo ipſo, quo contigit, die præmonſtratam tradunt: ſimul prædictum decem intra dies Ipſum deceſſurum, vt præmortuo Anaſtaſio, ante Dei tribunal conſtituto, adeſſe Accuſator poſſet: quod de Flauiano quoque Antiocheno exilio pariter mulctato ſcribunt. Hìc verò cum impij Principis exitu, finem quoque ſextus hic liber accipiat. At nos Eo apud inferos demerſo, quaſi altero Pharaone, tranſmiſſo veluti pelago, aduerſo in littore conſiſtentes, Victoriæ Hymnum concinamus.

Elia reuelatio.

Cyrill. in vit. S. Sab. Sophr. Prat. ſpir. c. 35.

Libri VI. finis.

INDEX totius Operis In finem Secundæ Partis reijcitur.

pag.	ver.	MENDA	EMENDA
2	17	Patruum	Patrum
3	1	Regnum	Regum
4	13	Vellius	Velleius
9	12	Genias	Gemonias
14	1	maryrio	martyrio
20	5	concinit	conciuit
21	18	arant	erant
42	24	oppoſitè	appoſitè
44	2	reliquarum	Reliquiarum
50	4	ædicum.	ædium
60	16	eos.	os.
85	27	inſtituum	inſtitutum
87	3	veſtementius	vehementius
101	10	Dominirannum	Domini annum
115	18	cedere	cædere.
139	2	miſſum	miſſus.
151	2	excreuit.	euexit.
	26	preuigilioo,leum	preuigilio, oleum.
160	34	Ægyptis.	Ægiptijs.
198	1	labris.	latebris
210	25	momto	momento
216	18	reuertantur.	reuertamur.
225	5	animis.	nimis.
233	1	nos.	non.
	17	excitatum	excitato
406	20	Cappadociæ epiſcopis	Cappadociæ ſubſiſtunt; ibi Epiſcopis
428	1	geſtas	geſtæ.
465	2	Baſilius	Baſilium
	3	Frater	Fratrem
	4	Hieronymus ipſe	Hieronymum ipſum.
474	7	celebrandum	celebrandam
504	5	Nono	Nouo

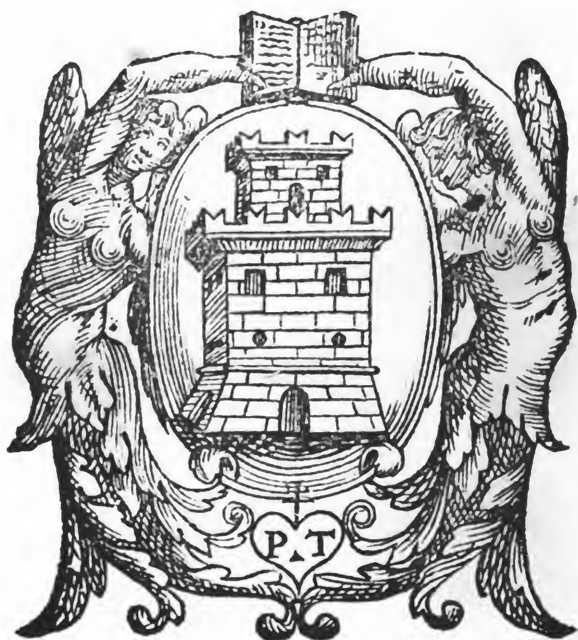

REGESTVM.

† A B C D E F G H I K L M N
O P Q R S T V X Y Z.

Aa Bb Cc Dd Ee.

Omnia ſunt folia integra, præter †, quod eſt medium.

ROMÆ,
Typis Petri Antonij Facciotti. 1636.
Sumptibus Pompilÿ Totti.

Superiorum Permiſſu, & Priuilegio.

